

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

STRATEGIA PRZEWIDYWANIA I ZARZĄDZANIA ZMIANĄ GOSPODARCZĄ W POWIECIE LEGIONOWSKIM DO 2020 ROKU

Legionowo, styczeń 2013 r.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz z budżetu państwa w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

URZĄD MIASTA LEGIONOWO
ORAZ PARTNERZY:
STAROSTWO POWIATOWE W LEGIONOWIE
POWIATOWY URZĄD PRACY W LEGIONOWIE
POWIATOWA IZBA GOSPODARCZA W LEGIONOWIE

Strategia
przewidywania i zarządzania
zmianą gospodarczą
w powiecie legionowskim
do 2020 roku

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Legionowo – styczeń 2013 roku

**LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie**

Niniejszy dokument został opracowany w ramach projektu „Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie” – Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki, Działanie 8.1. Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie, Poddziałanie 8.1.2. Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie – współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem projektu było przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia wywołanego procesami adaptacyjnymi i modernizacyjnymi poprzez utworzenie partnerstwa lokalnego, którego zadaniem było opracowanie i wdrożenie strategii przeciwdziałania i zarządzania zmianą gospodarczą na poziomie lokalnym.

Projekt „Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie” realizowany był w partnerstwie przez:

Urząd Miasta Legionowo – lider

Starostwo Powiatowe w Legionowie – partner

Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie – partner

Powiatową Izbę Gospodarczą w Legionowie – partner

Ostateczna treść Strategii została opracowana przez zespół projektowy w składzie:

Zenona Bańkowska – moderator partnerstwa Legionowskie Forum Dialogu

Renata Gorzelak – moderator Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy

Dorota Wróbel-Górecka – moderator Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości

Joanna Kajdanowicz – moderator Zespołu ds. Organizacji Pozarządowych

Robert Feruś – kierownik projektu

Składy zespołów opracowujących raporty:

- raport I: Agata Dziubińska-Gawlik, Maria Grzybała, Marta Jędrych, Anna Moskwa, Katarzyna Kańczugowska, dr Monika Sidor
- raport II: Ada Domańska, Agata Dziubińska-Gawlik, Michał Mierzwa, Anna Moskwa, dr Andrzej Zybała

**LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie**

Lista podmiotów tworzących partnerstwo **LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU**:

Lp.	Nazwa instytucji lub podmiotu	Adres	Telefon / fax	Adres e-mail
1.	ADF Lidmar Audyt Doradztwo Finanse	05-120 Legionowo ul. Słowackiego 22	tel. 22 784 91 60	marian.jankowski@lidmar.com.pl
2.	ANEKO Zakład Robót Elektroenergetycznych Andrzej Kosek	05-120 Legionowo ul. Narutowicza 47	tel. 602 248 696	–
3.	ARTBALE Stowarzyszenie Rozwoju Edukacji Kulturalnej i Sztuki	05-120 Legionowo ul. marsz. Józefa Piłsudskiego 3/13	tel. 608 403 473	balet@balet.com.pl
4.	Akademia Szybkiej Nauki Tadeusz Buzarewicz	05-120 Legionowo ul. Reymonta 11 C	tel. 503 056 340	legionowo@akn.pl
5.	Bank Gospodarki Żywnościowej Spółka Akcyjna Oddział BGŻ S.A. w Legionowie	05-120 Legionowo ul. Jagiellońska 2	tel. 22 774 08 13	–
6.	Bank Spółdzielczy w Legionowie	05-120 Legionowo, Rynek 4	tel. 22 768 74 88	bank@bslegionowo.pl
7.	Biblioteka Publiczna Gminy Wieliszew	05-135 Wieliszew ul. Kościelna 27	tel. 22 782 24 44	bibliotekawieliszew1@op.pl
8.	Biuro Rachunkowe Jolanta Lenc	05-120 Legionowo ul. Łowicka 17	tel. 22 784 46 26	biuro@lenc.com.pl
9.	Biuro Wycen i Rzeczoznawstwa MOTO-CAR	05-120 Legionowo ul. Bałtycka 7/6	tel. 608 038 135	maz2607@interia.pl
10.	CHEMKO Andrzej i Przemysław Zawistowscy Spółka jawna	05-119 Michałów Reginów ul. Nowodworska 9	tel. 606 295 225	chemko@chemko.pl
11.	Centrum Pomocy Pedagogiczno-Psychologicznej w Legionowie	05-119 Legionowo ul. Zegrzyńska 41/10	tel. 603 259 297	biuro@cphp.edu.pl
12.	DORIAN Dorota Lisicka Krzysztof Lisicki Spółka jawna	05-119 Michałów Reginów ul. Warszawska 10 B	tel. 606 725 873	patrycja.chorazewicz@dorian.com.pl
13.	Dariusz Snopkiewicz Eksport-Import	05-110 Jabłonna ul. Chotomowska 85/87	tel. 504 182 998	biuro@ogrodychotomow.com.pl
14.	EKO-Przestrzeń Stanisław Kraszewski	05-119 Legionowo ul. Piaskowa 8/12	tel. 504 276 764	–
15.	EL-MED NZOZ Przychodnia Lekarzy Specjalistów Elżbieta Gosiewska-Marcinkowska Krzysztof Marcinkowski	05-120 Legionowo ul. Krasieńskiego 70	tel. 502 384 849	dyrekcja@elmed.com.pl
16.	Fundacja Czas Kultury	05-120 Legionowo ul. Husarska 11/18	tel. 514 563 674	fundac@wp.pl
17.	Fundacja Dzielna Matka Pomocy Rodzinom Dzieci z Niepełnosprawnością Sprzężoną	05-110 Jabłonna ul. Pańska 3	tel. 608 421 123	–

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

18.	Fundacja Kids Help	05-120 Legionowo	tel. 796 669 698	fundacja@kidshelp.pl
19.	Fundacja „Nasze Jutro”	05-120 Legionowo ul. Bolesława Chrobrego 11 A	tel. 519 188 784	fundacja@nasze-jutro.pl
20.	Fundacja Promień Słońca	05-120 Legionowo ul. Jagiellońska 69	tel. 22 774 27 63	zssleg@interia.pl
21.	Fundacja Trzciany	05-101 Trzciany ul. Kwarcowa 15	tel. 513 027 566	biuro@trzciany.pl
22.	Fundacja dla Edukacji	05-119 Legionowo ul. Zegrzyńska 3	tel. 504 746 764	stkraszewski@poczta.onet.pl
23.	Fundacja na Rzecz Dzieci i Młodzieży im. Wandy Tomczyńskiej	05-120 Legionowo ul. Wrzosowa 28	tel. 22 774 26 92	ewa_sobierajska@wp.pl
24.	Gminna Biblioteka Publiczna im. ks. Jana Twardowskiego w Jabłonce	05-110 Jabłonna ul. Modlińska 102	tel. 22 782 48 91	bibliotekajablonna@neostrada.pl
25.	Gminne Centrum Kultury i Sportu w Jabłonce	05-110 Jabłonna ul. Modlińska 102	tel. 22 782 47 37	przybylowicz@vp.pl
26.	Gminny Ośrodek Kultury w Nieporęcie	05-126 Nieporęt ul. Dworcowa 9 A	tel. 22 774 83 26	kultura_nieporet@wp.pl
27.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nieporęcie	05-126 Nieporęt ul. Podleśna 4 A	tel. 22 490 43 41	gopsnieporet@wp.pl
28.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonce	05-110 Jabłonna ul. Zegrzyńska 1	tel. 22 782 46 51	gops@jablonna.pl
29.	Handel Serwis Opon Myjnia Samochodowa Dariusz Ejdyś	05-120 Legionowo ul. Suwałna B/N	tel. 22 774 12 55	–
30.	Import-Eksport Hurt-Detal Andrzej Piętka	05-120 Legionowo ul. marsz. Józefa Piłsudskiego 17/19	tel. 602 796 123	wikingkretowiny@wp.pl
31.	Komenda Powiatowa Policji w Legionowie	05-120 Legionowo ul. Jagiellońska 26 B	tel. 22 774 27 77	–
32.	Koło Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski przy Oddziale Powiatowym TPD w Legionowie	05-120 Legionowo ul. marsz. Józefa Piłsudskiego 3	tel. 792 463 711	ewa-grzesznik@wp.pl
33.	Księgarnia „U Leszka” Lech Kmiecik	05-120 Legionowo ul. Aleja 3 Maja 22 B	tel. 600 264 522	lech.kmiecik@vp.pl
34.	Legionowskie Towarzystwo Siatkówek „LEGIONOVIA”	05-120 Legionowo ul. Parkowa 27 A	tel. 22 784 41 45	biuro@legionovia.pl
35.	Legionowskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	05-130 Zegrze Południowe ul. Warszawska 393	tel. 22 767 91 11	biuro@legionowskiewopr.pl

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

36.	Ludowy Klub Sportowy „LOTOS” Jabłonna	05-123 Chotomów ul. Strażacka 8	tel. 600 813 867	asowinski@neostrada.pl
37.	MADAR BIKE PHU MADAR	05-120 Legionowo ul. Warszawska 35	tel. 609 012 717	madarbike@onet.pl
38.	Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Legionowie	05-120 Legionowo ul. Broniewskiego 7	tel. 22 774 13 13	bibliotekalegionowo@wp.pl
39.	Miejski Ośrodek Kultury im. Char- lesa Spencera Chaplina w Legio- nowie, Filia	05-120 Legionowo ul. Targowa 65	tel. 22 784 14 22	moktargowa@op.pl
40.	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Legionowie	05-120 Legionowo ul. Bolesława Chrobrego 50 B	tel. 22 784 85 95	biuro@mosir-legionowo.pl
41.	Milenium S.C.	05-120 Legionowo ul. marsz. Józefa Piłsudskiego 47	tel. 22 774 26 62	sekretariat@szkolalegionowo.pl
42.	Niezależny Samorządny Związek Zawodowy „Solidarność” Region Mazowsze Oddział Legionowo	05-120 Legionowo ul. Sowińskiego 37	tel. 604 503 870	–
43.	Obróbka Mechaniczna Elementów Metalowych Wielgus Marian	05-110 Jabłonna ul. Listopadowa 12	tel. 691 754 939	ostrzenie.jablonna@wp.pl
44.	Obsługa Firm MTJ Marcin Jan- kowski	05-120 Legionowo ul. marsz. Józefa Piłsudskiego 24 A/43	tel. 606 455 016	marcin@mtj.strefa.pl
45.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Serocku	05-140 Serock ul. Pułtuska 16	tel. 22 782 71 39	ops_serock@poczta.onet.pl
46.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieliszewie	05-135 Wieliszew Aleja Solidarności 25	tel. 22 782 25 22	pomoc@wieliszew.pl
47.	Ośrodek Kultury w Wieliszewie	05-135 Wieliszew ul. Modlińska 65	tel. 22 782 20 02	kultura@wieliszew.pl
48.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Legionowie	05-120 Legionowo Aleja 3 Maja 28	tel. 22 774 28 37	sekretariat@opslegionowo.pl
49.	Poradnia Psychologiczno-Pedago- giczna w Legionowie	05-120 Legionowo ul. Jagiellońska 2	tel. 22 774 38 14	poradnia@ppplegionowo.pl
50.	Porozumienie Samorządowe	05-120 Legionowo ul. Husarska 12	tel. 22 774 98 70	kontakt@porozumieniesamorza- dowe.org.pl
51.	Powiat Legionowski – Starostwo Powiatowe w Legionowie	05-119 Legionowo ul. gen. Władysława Sikorskiego 11	tel. 22 764 05 94	m.pachulski@powiat-legionowski. pl
52.	Powiatowa Izba Gospodarcza w Legionowie	05-119 Legionowo ul. gen. Władysława Sikorskiego 11	tel. 22 767 96 08	izba@pigwl.org

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

53.	Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna	05-119 Legionowo ul. gen. Władysława Sikorskiego 11	tel. 22 774 15 76	legionowo@psse.waw.pl
54.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Legionowie	05-119 Legionowo ul. gen. Władysława Sikorskiego 11	tel. 22 784 83 33	zastepcadyrektora@legionowo.pcp.pl
55.	Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości	05-120 Legionowo ul. Norwida 2	tel. 22 774 41 77	–
56.	Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie	05-119 Legionowo ul. gen. Władysława Sikorskiego 11	tel. 22 774 25 16	projekty@puplegionowo.pl
57.	Powiatowy Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jerzego Siwińskiego w Legionowie	05-120 Legionowo ul. Targowa 73 A	tel. 22 774 28 72	wioletta_wuszt@wp.pl
58.	Powiatowy Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Włodzimierza Wolskiego w Serocku	05-140 Serock ul. Wolskiego 8	tel. 22 782 71 01	zsserock@op.pl
59.	Przedsiębiorstwo Budowlane „TERBET” Sp. z o.o.	05-120 Legionowo ul. Sobieskiego 6	tel. 22 784 43 63	terbet@terbet.pl
60.	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej „Legionowo” Sp. z o.o.	05-120 Legionowo ul. Sowińskiego 37	tel. 22 774 20 87	pec@pec.com.pl
61.	STALMEG Hurtownia Stali	05-119 Józefów ul. Strużańska 9 A	tel. 609 021 717	stalmeg@stalmeg.pl
62.	Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa	05-120 Legionowo ul. Jagiellońska 11	tel. 22 774 51 52	sekretariat@smlw.com.pl
63.	Spółdzielnia Usługowo-Handlowa ROLL-TRAK	05-140 Serock, ul. Zacisze 3	tel. 602 792 306	marek.muniak@o2.pl
64.	Stowarzyszenie Forum Samorządowe	05-140 Serock, ul. Warszawska 15	tel. 693 465 240	–
65.	Stowarzyszenie Gospodarstw Agroturystycznych „WODA i LAS”	05-124 Skrzyszew, Janiny 82 D	tel. 505 447 222	krzysztof130a@wp.pl
66.	Stowarzyszenie Krzewienia Edukacji Medialnej i Kulturalnej „NEONEA”	05-120 Legionowo ul. Kujawska 23	tel. 501 667 550	krzewienie.edukacji.medialnej@o2.pl
67.	Stowarzyszenie Legionowskie Amatorskie Ligi Piłkarskie	05-120 Legionowo ul. Parkowa 27	tel. 603 360 497	sllsp@wp.pl
68.	Stowarzyszenie Młodzi dla Rozwoju eMka	05-135 Wieliszew ul. Modlińska 128/5	tel. 504 076 660	izak@vis.pl
69.	Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Rozwoju Gminy Jabłonna „Humanus”	05-110 Jabłonna ul. Modlińska 102	tel. 605 588 781	januszjaguscik@o2.pl
70.	Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Nadzieja”	05-120 Legionowo ul. marsz. Józefa Piłsudskiego 3	tel. 22 784 05 15	spp-nadzieja@wp.pl

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

71.	Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet i Inicjatyw Społecznych „PRO SOCIAL”	05-120 Legionowo ul. Hetmańska 28	tel. 602 583 381	pro_social@free.ngo.lp
72.	Stowarzyszenie na Rzecz Promocji i Rozwoju Zalewu Zegrzyńskiego	05-140 Serock, ul. Retmańska 47	tel. 22 826 68 07	cit@jeziorozegrzynskie.info
73.	Stowarzyszenie Źródło Życia im. św. Anieli Merici w Legionowie	05-119 Legionowo ul. ks. J. Schabowskiego 2	tel. 600 227 311	wojcikam@op.pl
74.	System-QM Biuro Managera Jakości Piotr Wacław Güntzel	05-120 Legionowo ul. Marysieńki 3/5	tel. 606 310 573	system-qm@linia.pl
75.	TRANS BROKER Sp. z o.o.	05-120 Legionowo ul. Poznańska 10	tel. 22 818 02 59	info@transbroker.net
76.	Urząd Gminy Jabłonna	05-110 Jabłonna ul. Modlińska 152	tel. 22 767 73 25	urząd@jablonna.pl
77.	Urząd Gminy Nieporęt	05-126 Nieporęt Plac Wolności 1	tel. 22 767 04 00	urząd@nieporet.pl
78.	Urząd Gminy Wieliszew	05-135 Wieliszew ul. Modlińska 1	tel. 22 782 27 32	sekretariat@wieliszew.pl
79.	Urząd Miasta Legionowo	05-120 Legionowo ul. marsz. Józefa Piłsudskiego 41	tel. 22 774 20 31	kancelaria@um.legionowo.pl
80.	Urząd Miasta i Gminy Serock	05-140 Serock Rynek 21	tel. 22 782 88 32	ucs@serock.pl
81.	Urząd Skarbowy w Legionowie	05-120 Legionowo ul. marsz. Józefa Piłsudskiego 43 C	tel. 22 768 66 00	us1409@mz.mofnet.gov.pl
82.	Zakład Doskonalenia Zawodowego w Warszawie	00-252 Warszawa ul. Podwale 13	tel. 22 831 52 02	zarzad@zdz.edu.pl
83.	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 im. Króla Jana III Sobieskiego w Legionowie	05-120 Legionowo ul. Królowej Jadwigi 11	tel. 22 774 40 31	zso2leg@poczta.fm
84.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Komornicy dawne TGW Dębe	05-140 Komornica ul. Nasielska 7	tel. 22 774 20 21	zs.debe@wp.pl
85.	Związek Gmin Zalewu Zegrzyńskiego z siedzibą w Legionowie	05-119 Legionowo ul. gen. Władysława Sikorskiego 11	tel. 22 764 04 63	zgzz@wp.pl
86.	Związek Stowarzyszeń „Partnerstwo Zalewu Zegrzyńskiego”	05-119 Legionowo ul. gen. Władysława Sikorskiego 11	tel. 22 764 04 13	biuro@partnerstwozalewu.org

Ponadto w projekcie uczestniczyli przedstawiciele Powiatowej Rady Zatrudnienia w składzie:

1. Roman Biskupski
2. Anna Choma
3. Dorota Glinicka
4. Anna Kaczmarek
5. Barbara Kopcińska
6. Agnieszka Makowska
7. Roman Mańk
8. Marek Muniak
9. Anna Orłowska
10. Elżbieta Pazio
11. Danuta Szczepanik
12. Elżbieta Tomborowska

oraz Pani Anna Radzimierska – mieszkanka Gminy Legionowo

i Pani Grażyna Zaremba – mieszkanka Gminy Legionowo.

Spis treści

Wstęp	8
ROZDZIAŁ I. Metodologia	14
ROZDZIAŁ II. Część diagnostyczna.....	16
1. Informacje o stanie powiatu.....	16
1.1. Demografia	16
1.2. Gospodarka.....	22
1.3. Rynek pracy.....	26
1.4. Wynagrodzenia	29
1.5. Środki trwałe i nakłady inwestycyjne.....	30
1.6. Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej.....	30
1.7. Udział powiatu we wpływach z podatku dochodowego.....	32
1.8. Podsumowanie	34
2. Analiza strategiczna.....	35
2.1. Obszar publiczny – w tym instytucje rynku pracy.....	35
2.2. Obszar społeczny – organizacje pozarządowe	36
2.3. Obszar gospodarczy – sektor przedsiębiorstw.....	36
3. Określenie problemów w priorytetowych obszarach.....	38
3.1. Problemy rynku pracy	38
3.2. Problemy systemu edukacji	39
4. Podsumowanie wszystkich rozpoznanych problemów.....	40
4.1. Obszar publiczny – w tym instytucje rynku pracy	40
4.2. Obszar społeczny – organizacje pozarządowe	41
4.3. Obszar gospodarczy – przedsiębiorstwa	42
ROZDZIAŁ III. Część programowa.....	43
1. Misja i wizja	43
2. Działania priorytetowe.....	43
2.1. Działania priorytetowe w obszarze publicznym.....	44
2.2. Działania priorytetowe w obszarze społecznym	54
2.3. Działania priorytetowe w obszarze gospodarczym.....	60
2.4. Działania priorytetowe międzyobszarowe	66
3. Działania priorytetowe – podsumowanie	68
3.1. Wsparcie Strategii zarządzania zmianą gospodarczą w obszarze przeciwdziałania bezrobociu w strategiach gminnych powiatu legionowskiego	68
3.2. Zbieżność wyznaczonych w Strategii celów strategicznych z obowiązującymi dokumentami regionalnymi.....	74
3.3. Zbieżność wyznaczonych w Strategii celów strategicznych z obowiązującymi dokumentami krajowymi.....	74
4. Dobre praktyki samorządowe	75
5. Wdrażanie Strategii	80
6. Monitorowanie realizacji Strategii.....	80
Załącznik 1. RAPORT Z PRAC ZESPOŁU ZADANIOWEGO DS. RYNKU PRACY	83

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Załącznik 2. RAPORT Z PRAC ZESPOŁU ZADANIOWEGO DS. PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	121
Załącznik 3. RAPORT Z PRAC ZESPOŁU ZADANIOWEGO DS. 3 ORGANIZACJI NON PROFIT	154
Załącznik 4. Raport – Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie – diagnoza problemów społeczno-gospodarczych na terenie powiatu legionowskiego wraz ze zidentyfikowaniem ich przyczyn i skutków oraz możliwych rozwiązań.....	183
Załącznik 5. Raport – Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie – kierunki zmiany gospodarczej na rynku lokalnym z uwzględnieniem trendów rozwojowych na terenie Mazowsza i kraju.....	219

Wstęp

Niniejsze opracowanie „Strategia przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą w powiecie legionowskim do 2020 roku”, zwane dalej Strategią, jest wynikiem pracy zespołowej opartej o zasoby wielu instytucji, podmiotów, organizacji reprezentujących różne środowiska, często o odmiennych poglądach, skupionych wokół partnerstwa „Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie”. Przyjęty system pracy pozwolił zbudować podwaliny do współpracy i dialogu. Wyniki świadczą o tym, że poszczególne podmioty nauczyły się wzajemnie słuchać i szanować odmienne zdania. Koncepcja zarządzania zmianą w ujęciu strategicznym jawi się jako proces, na który uczestnicy mają wpływ, a rozwiązania nie wynikają z uprawnień instytucji, które reprezentują, ale są odpowiedzią na realne problemy.

Proces tworzenia Strategii przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą w powiecie legionowskim do 2020 roku został oparty na zbiorze następujących zasad:

1. Strategię tworzą uczestnicy partnerstwa utworzonego w ramach projektu Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie.
2. Strategia tworzona była metodą partnersko-ekspercką z doradztwem towarzyszącym, świadczonym przez zespół badawczo-projektowy.
3. Strategia powstała na podstawie wyników prac prowadzonych podczas ośmiu spotkań zespołów zadaniowych, realizowanych w odstępach miesięcznych, trzech spotkań partnerstwa Legionowskie Forum Dialogu oraz trzech spotkań tematycznych, zorganizowanych w odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby.
4. Wyniki każdego spotkania zespołu zadaniowego były konsultowane i uzgadniane z uczestnikami partnerstwa, zaś zebrane w formie raportu dla poszczególnych sektorów prezentowano i konsultowano na odrębnym spotkaniu.
5. Każde spotkanie zespołu zadaniowego umożliwiało wzajemne poznanie się uczestników, wymianę doświadczeń, nawiązanie współpracy, tworzenie wspólnych projektów, realizując bezpośrednio jego cel polegający na wypracowaniu stałych mechanizmów współpracy pomiędzy trzema sektorami.
6. Spotkania miały formułę otwartą; mogły w nich brać udział nowe podmioty przystępujące do partnerstwa.
7. Strategia w części diagnostycznej opiera się na wynikach raportu z niezależnych badań w zakresie kompleksowej diagnozy problemów społeczno-gospodarczych na terenie powiatu legionowskiego wraz ze zidentyfikowaniem ich przyczyn i skutków oraz możliwych rozwiązań, a w części programowej odwołuje się do wyników raportu dotyczącego kierunków zmiany gospodarczej na rynku lokalnym z uwzględnieniem trendów rozwojowych na terenie Mazowsza i kraju oraz zdiagnozowaniem potencjału kapitału ludzkiego i społecznego powiatu legionowskiego.
8. Ostateczna treść Strategii została opracowana przez zespół projektowy.

Strategia koncentruje się wokół trzech obszarów, które stanowią sektory: przedsiębiorczości, instytucji publicznych, w tym rynku pracy, i organizacji pozarządowych, spełniając następujące kryteria:

- po pierwsze wypełniają w pełni ustalone przez uczestników partnerstwa cele krótko-, średnio- i długoterminowe w zakresie przeciwdziałania wzrostowi bezrobocia,
- po drugie posiadają tę samą rangę, czyli mają taki sam pierwszorzędny charakter, co wyklucza relacje nadrzędności lub podporządkowania jednego z nich innemu,
- po trzecie są one współzależne, co oznacza, że treść Strategii jest spójna wewnętrznie, gdyż osiągnięcie celów strategicznych i realizacja priorytetowych projektów w obrębie jednego obszaru tematycznego przyczynia się do osiągnięcia celów i realizacji priorytetowych projektów w innym obszarze tematycznym.

Strategia została podzielona na dwie główne części:

I. Część diagnostyczną – prezentującą ogólne informacje o powiecie, raport o stanie powiatu, analizę strategiczną SWOT oraz zdefiniowane najważniejsze problemy.

II. Część programową – zawierającą misję i wizję w kontekście zmiany gospodarczej, cele strategiczne i operacyjne, odniesienie celów do obowiązujących strategii gminnych i powiatowej oraz nadrzędnych dokumentów – strategii regionalnych i krajowych oraz przykładów dobrych praktyk samorządowych – a także procedurę wdrażania strategii oraz jej monitorowania.

W części diagnostycznej Strategia została sformułowana w oparciu o wyniki prac przedstawicieli instytucji z terenu całego powiatu, tworzących partnerstwo Legionowskie Forum Dialogu, którzy brali udział w spotkaniach zespołów zadaniowych ds. przedsiębiorczości, rynku pracy oraz organizacji pozarządowych. Ponadto odwoływano się do wyników badań przeprowadzonych przez niezależną firmę w zakresie kompleksowej diagnozy problemów społeczno-gospodarczych na terenie powiatu legionowskiego wraz ze zidentyfikowaniem ich przyczyn i skutków oraz możliwych rozwiązań, a także kierunków zmiany gospodarczej na rynku lokalnym z uwzględnieniem trendów rozwojowych na terenie Mazowsza i kraju oraz zdiagnozowaniem potencjału kapitału ludzkiego i społecznego powiatu legionowskiego.

Do obszarów uznanych za strategiczne, a więc szczególnie istotne z punktu widzenia zmiany gospodarczej dla powiatu legionowskiego, zaliczono:

I. Obszar publiczny – w tym instytucje rynku pracy

II. Obszar społeczny – organizacje pozarządowe

III. Obszar gospodarczy – sektor przedsiębiorstw

W dalszej części dokumentu dla każdego z obszarów strategicznych przeprowadzono analizę SWOT, która jest jedną z najpopularniejszych technik heurystycznych służących porządkowaniu informacji, stosowaną w planowaniu strategicznym. W ramach analizy dokonano klasyfikacji wszystkich czynników mających wpływ na bieżącą i przyszłą sytuację powiatu, tj. takich, które mają charakter uwarunkowań wewnętrznych (mocne i słabe strony) oraz zewnętrznych (szanse i zagrożenia). W efekcie analizy dla każdego obszaru problemowego otrzymano cztery zestawy czynników: mocnych stron powiatu (które należy wzmacniać), słabych stron (które trzeba niwelować), szans (które należy wykorzystywać) oraz zagrożeń (których należy unikać).

W części diagnostycznej przeprowadzono również analizy wybranych wskaźników społeczno-ekonomicznych obrazujących rozwój powiatu, z uwzględnieniem ścieżek rozwoju lokalnego w kierunku niwelowania różnic w jego rozwoju w stosunku do województwa i kraju. Wyniki analizy wskazują na zagadnienia problemowe oraz możliwe do osiągnięcia wartości zmiennych społeczno-ekonomicznych obserwowanych w różnych warunkach rozwoju lokalnego, które stanowią wskazówkę dla formułowania celów strategicznych mających szanse realizacji.

W części programowej dokumentu zawarto efekty prac nad misją i wizją powiatu w kontekście zmiany gospodarczej oraz celów strategicznych i operacyjnych. W oparciu o opracowaną diagnozę zmiennych społeczno-gospodarczych oraz o przeprowadzoną analizę SWOT wraz z analizą oczekiwań zweryfikowano wyodrębnione przez uczestników partnerstwa główne problemy powiatu, a następnie sformułowano cele strategiczne i szczegółowe dla obszarów priorytetowych, które stanowią aspekty życia społecznego i gospodarczego mające kluczowe znaczenie dla osiągnięcia celu głównego strategii zawartego w misji. Opracowano także zestaw wskaźników pomiaru realizacji poszczególnych celów oraz wskazano potencjalnych beneficjentów i podmioty uczestniczące.

Ponieważ największe możliwości w zakresie pobudzania rozwoju społeczno-gospodarczego za pomocą instrumentów pozostających w dyspozycji jednostek samorządu terytorialnego – takich jak instrumenty planistyczne, ekonomiczno-finansowe, infrastrukturalne, informacyjne i promocyjne oraz zarządzanie mieniem – ma samorząd terytorialny na szczeblu gminy, wsparcie zarządzania zmianą gospodarczą przez gminy i inicjatywy lokalne przekłada się na rezultaty na szczeblu powiatu.

W związku z powyższym w opracowaniu została zawarta analiza wskazująca obszary spójności pomiędzy wypracowanymi w gminach strategiami rozwoju lokalnego a niniejszą koncepcją zarządzania zmianą gospodarczą dla całego powiatu.

Porównanie zostało dokonane w zakresie:

1. spójności misji i wizji Strategii zarządzania zmianą gospodarczą z zapisami zawartymi w strategiach gminnych,
2. spójności obszarów i celów strategicznych zarządzania zmianą gospodarczą z zapisami zawartymi w strategiach gminnych i strategii powiatu.

Misje i wizje wskazane w strategiach rozwoju samorządów gminnych powiatu legionowskiego nawiązują do koncepcji rozwoju zrównoważonego, podkreślając gospodarcze i społeczne aspekty rozwoju, przy zachowaniu wysokich walorów środowiska naturalnego i kulturowego. Dążenie do osiągnięcia misji i wizji, określonych przez gminy powiatu w strategiach, przyczyni się niewątpliwie do wypełnienia misji i wizji Strategii zarządzania zmianą gospodarczą. Dodatkowo przeprowadzono analizę wskazującą konkretny zakres wsparcia wykazywany w strategiach gminnych dla obszarów wypracowanych w Strategii zarządzania zmianą gospodarczą.

Niniejszy dokument zawiera również odniesienie do obowiązujących dokumentów nadrzędnych:

- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2010–2020,
- Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego na lata 2006–2020,
- Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Realizacja zapisów Strategii wymagać będzie wielu komplementarnych działań. Wśród nich powinny pojawić się również dobre praktyki samorządowe, które stanowią mogą źródło inspiracji dla realizujących zapisy niniejszego dokumentu.

Elementem podsumowującym dokument są wskazania dotyczące wdrażania i monitorowania Strategii, które definiują działania pozwalające na obserwowanie wyników realizacji podjętych działań.

Działania te powinny obejmować cztery główne etapy:

1. Wyznaczenie zestawu wskaźników pomiaru realizacji Strategii.
2. Bieżący monitoring Strategii.
3. Roczne sprawozdanie z realizacji Strategii.
4. Ewaluacja realizacji zapisów Strategii.

ROZDZIAŁ I. Metodologia

Zjawisko zmiany gospodarczej jest pojęciem determinowanym zarówno przez czynniki zewnętrzne – makroekonomiczne, jak i wewnętrzne – na poziomie gminy czy powiatu. Zmiana gospodarcza, w zależności od charakteru, może być niezauważalna, ale może też zaskoczyć konsekwencjami i długofalowymi skutkami, ponieważ brakuje odpowiednich narzędzi / struktur do reagowania na zmianę, a sama zmiana ma ogromny wpływ nie tylko na pojedynczych mieszkańców, ale i na całe lokalne społeczności. Pojedyncze jednostki (osoby / firmy / instytucje) nie są w stanie w sposób efektywny rozwiązywać problemów natury gospodarczej na poziomie lokalnym, dlatego punktem wyjścia do pracy nad Strategią była idea partnerstwa. Wiele działań zaproponowanych do realizacji oparto na współpracy i relacjach partnerskich między przedsiębiorcami, instytucjami publicznymi i organizacjami pozarządowymi.

Opis zastosowanej metodologii

Struktura strategii przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą w powiecie legionowskim do 2020 roku została w podstawowym i finalnym stopniu wyznaczona przez cykl spotkań zespołów zadaniowych – w formie spotkań wewnątrzsektorowych w pierwszej części projektu i międzysektorowych w drugiej części projektu. Na pierwszy plan zostały wysunięte prace związane z realizacją działań w partnerstwie (wyjaśnienie roli partnerstw z perspektywy teoretycznej, uzupełnionej doświadczeniami zagranicznymi i polskimi oraz dobrymi praktykami¹, znajduje się w raporcie dotyczącym kierunków zmiany gospodarczej na rynku lokalnym z uwzględnieniem trendów rozwojowych na terenie Mazowsza i kraju oraz zdiagnozowaniem potencjału kapitału ludzkiego i społecznego powiatu legionowskiego). Następnie koncentrowano się na rozpoznaniu obszarów i form współpracy, ze zdiagnozowaniem problemów społeczno-gospodarczych dotyczących poziomu bezrobocia w powiecie legionowskim, na określeniu przyczyn i skutków wybranych problemów, na określeniu celów krótko, średnio- i długoterminowych oraz wypracowaniu konkretnych rozwiązań i kreowaniu wspólnych projektów. Ponadto odbyły się trzy spotkania wspólne dla wszystkich uczestników partnerstwa pod nazwą Legionowskie Forum Dialogu. Na pierwszym z nich przedstawiono ideę projektu „Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie”. Na drugim przedstawiciele pracodawców, instytucji rynku pracy oraz organizacji pozarządowych pracowali nad przygotowaniem rozwiązań dla zdiagnozowanych wcześniej problemów. Spotkanie to zapoczątkowało cykl prac zespołów zadaniowych w układzie międzysektorowym, a myślą przewodnią było budowanie optymalnych zespołów do realizacji zaproponowanych działań. Trzecie spotkanie zaplanowano jako podsumowanie prac projektowych i przyjęcie Strategii.

Odbyły się również trzy spotkania dodatkowe, odpowiadające na zdiagnozowane, bieżące potrzeby uczestników, tzn. debata publiczna w zakresie dopasowania oferty szkół zawodowych do potrzeb rynku pracy, warsztat z przygotowywania wniosków aplikacyjnych do konkursu w ramach poddziałania 6.1.1. Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki oraz warsztat w zakresie pozyskiwania środków z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich.

Tworząc niniejszy dokument, odwoływano się do wyników badań przeprowadzonych na potrzeby projektu przez niezależną firmę w zakresie kompleksowej diagnozy problemów społeczno-gospodarczych na terenie powiatu legionowskiego wraz ze zidentyfikowaniem ich przyczyn i skutków oraz możliwych rozwiązań, a także kierunków zmiany gospodarczej na rynku lokalnym, z uwzględnieniem trendów rozwojowych na terenie Mazowsza i kraju oraz zdiagnozowaniem potencjału kapitału ludzkiego i społecznego powiatu legionowskiego.

Analiza danych zastanych oraz bieżąca informacja statystyczna pozwoliły na określenie bieżącej pozycji powiatu w stosunku do województwa i kraju w głównych obszarach (demografia, gospodarka, rynek pracy).

Jednocześnie uzyskano możliwość oceny tendencji zmian poszczególnych zmiennych społeczno-ekonomicznych. Wypracowane zostały wnioski, które umożliwiły wskazanie potencjalnych obszarów istotnych z punktu widzenia przeciwdziałania skutkom bezrobocia. Weryfikacja wniosków w trybie warsztatowym zaowocowała określeniem obszarów problemowych w kontekście zmiany gospodarczej, a następnie przeprowadzeniem analizy SWOT i analizy oczekiwań dla każdego z tych obszarów.

¹ Poniższe teoretyczne rozważania opierają się na prezentacji dra Andrzeja Zybały, wygłoszonej w ramach wspomnianego partnerstwa w dniach 22 i 23 maja 2012 roku, oraz jego książce *Siła partnerstwa* (Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog”, Warszawa 2007).

Analiza SWOT jest jedną z najpopularniejszych technik heurystycznych służących porządkowaniu informacji. Stosowana jest najczęściej w planowaniu strategicznym. Na wybór analizy SWOT wpłynęły jej zalety, do których należą w szczególności: kompleksowość w ocenie szans, zagrożeń, słabych i mocnych stron, prostota i jasność oraz łatwość „przejścia” do procesu planowania strategicznego. W ramach analizy dokonano klasyfikacji wszystkich czynników mających wpływ na bieżącą i przyszłą sytuację powiatu: mających charakter uwarunkowań wewnętrznych (mocnych i słabych stron) oraz zewnętrznych (szans i zagrożeń). Ze skrzyżowania tych dwóch rodzajów czynników powstały cztery kategorie analizy SWOT:

- **MOCNE STRONY** (z ang. Strengths), czyli czynniki wewnętrzne pozytywne – atuty – walory, które w sposób pozytywny wyróżniają powiat,
- **SŁABE STRONY** (z ang. Weaknesses), czyli czynniki wewnętrzne negatywne – są konsekwencją ograniczeń zasobów i niedostatecznych kwalifikacji,
- **SZANSE** (z ang. Opportunities), czyli czynniki zewnętrzne pozytywne – to zjawiska i tendencje w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane staną się impulsem do rozwoju oraz osłabiają zagrożenia,
- **ZAGROŻENIA** (z ang. Threats), czyli czynniki zewnętrzne negatywne – to wszystkie czynniki zewnętrzne, które są barierami i stanowią utrudnienia dla rozwoju powiatu.

W efekcie analizy otrzymano dla każdego obszaru problemowego cztery listy: mocnych stron powiatu (które należy wzmacniać), słabych stron (które trzeba niwelować), szans (które należy wykorzystywać) oraz zagrożeń (których należy unikać). W kolejnym etapie prac nad Strategią szczególny nacisk położono na określenie szans i zagrożeń rozwojowych powiatu legionowskiego oraz wskazanie działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu, które mogą umocnić jego pozycję konkurencyjną.

Ogólne wytyczne wynikające z analizy SWOT są następujące:

- opierać się na mocnych stronach,
- niwelować słabe strony,
- unikać lub neutralizować zagrożenia,
- wykorzystywać szanse.

Analiza oczekiwań jest to narzędzie analityczne służące do badania potrzeb społecznych. Służy ona badaniu i weryfikacji informacji wskazanych w analizie SWOT w obszarze słabych stron. Analiza SWOT wzbogacona o analizę oczekiwań była podstawą do określenia kluczowych problemów w każdym z obszarów. Następnie dla wybranych problemów społeczno-ekonomicznych przeprowadzono analizę diagnostyczną ukierunkowaną na postawienie celów głównych (strategicznych) i szczegółowych.

Kolejnym etapem budowy strategii było wypracowanie na warsztatach misji i wizji powiatu w kontekście zmiany gospodarczej.

Misja – jako nadrzędny cel funkcjonowania – jest krótkim, syntetycznym określeniem docelowego kierunku rozwoju wraz ze sprecyzowaniem nadrzędnych wartości, które zawsze będą przestrzegane. Misja zapowiada ogólny trend rozwojowy, zgodny z oczekiwaniami wszystkich zainteresowanych podmiotów, a zwłaszcza mieszkańców. Wizja jest opisem wizerunku powiatu w przyszłości, przy założeniu wystąpienia korzystnych uwarunkowań. Jest to koncepcja funkcjonowania powiatu w przyszłości. Wizja to stan docelowy, jaki uda się osiągnąć poprzez realizację misji – jest to więc perspektywa przyszłości.

Reasumując, w oparciu o opracowaną diagnozę zmiennych społeczno-gospodarczych oraz przeprowadzoną analizę SWOT wyodrębnione zostały główne problemy powiatu. Następnie wypracowano obszary priorytetowe, które są aspektami życia społecznego i gospodarczego, mającymi kluczowe znaczenie dla osiągnięcia celu generalnego strategii zawartego w misji. W obszarach priorytetowych sformułowane są cele strategiczne oraz szczegółowe strategii.

Elementem podsumowującym dokument są wskazania dotyczące wdrażania i monitorowania Strategii zarządzania zmianą gospodarczą, które definiują działania pozwalające na obserwowanie wyników realizacji podjętych działań.

ROZDZIAŁ II. Część diagnostyczna

1. Informacje o stanie powiatu

Powiat legionowski, wraz z powiatami: nowodworskim, wołomińskim, mińskim, otwockim i garwolińskim, należy do obszaru podregionu warszawskiego wschodniego (według nomenklatury jednostek terytorialnych do celów statystycznych NTS). Został utworzony w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej. Siedzibą powiatu jest miasto Legionowo, jedno z najmłodszych, a zarazem najbardziej zaludnionych miast w województwie mazowieckim. Miasto leży w odległości 23 km na północ od centrum m. st. Warszawy, w pobliżu Jeziora Zegrzyńskiego, i jest położone na szlakach komunikacyjnych łączących Warszawę z Gdańskiem (linia kolejowa) i Pojezierzem Mazurskim (droga krajowa nr 61).

W skład powiatu legionowskiego wchodzi gminy:

- miejska: Legionowo
- miejsko-wiejska: Serock
- wiejskie: Jabłonna, Nieporęt, Wieliszew

1.1. Demografia

Powierzchnia powiatu wynosi 39 278 ha. Liczba stałych – zameldowanych mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu legionowskiego według stanu na 31 XII 2011 roku wyniosła łącznie 108 368 mieszkańców, w tym 51,7% stanowiły kobiety². Liczebność w poszczególnych gminach przedstawia się następująco:

- Jabłonna: 16 809 osób,
- Legionowo: 53 749 osób,
- Nieporęt: 13 090 osób,
- Serock: 13 110 osób,
- Wieliszew: 11 610 osób.

Ogólna powierzchnia miasta Legionowo wynosi 1356 ha i jest w 80% zabudowana, w tym 20% zajmują tereny przemysłowe. Tereny leśne zajmują 15% obszaru miasta, natomiast tereny rolne 5%³. Na podstawie powyższych danych można stwierdzić dużą intensywność zagospodarowania miasta i niewielką rezerwę na rozwój ewentualnych przyszłych inwestycji, np. mieszkalnictwa czy działań podejmowanych przez podmioty gospodarcze. Władze samorządowe, świadome tych zagrożeń, zamierzają podjąć wszelkie działania⁴ „zmiernające w kierunku stworzenia pozytywnego klimatu inwestycyjnego”⁵, co jest jednym z warunków promocji gospodarczej regionu i jednocześnie wypełnieniem postulatów strategii opracowanych tak dla powiatu⁶, jak i kraju⁷. Legionowo, przy swojej stosunkowo niewielkiej powierzchni, jest jednym z najbardziej zaludnionych miast w Polsce – wskaźnik gęstości zaludnienia wynosi ok. 3674,85 osób na każdy km² powierzchni miasta.

Na poziom rozwoju danego regionu wpływają także takie czynniki, jak: przyrost naturalny, trendy demograficzne, saldo migracji. Powiat legionowski zanotował na koniec 2010 roku jeden z najwyższych w województwie wskaźników przyrostu naturalnego.

² Urząd Statystyczny w Warszawie, Bank Danych Lokalnych, <www.stat.gov.pl>.

³ Rada Miasta Legionowo, *Zaktualizowana Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Legionowo do 2015 roku*, Legionowo 2007, s. 5.

⁴ Starostwo Powiatowe w Legionowie, *Plan rozwoju lokalnego powiatu legionowskiego na lata 2007–2013*, Legionowo 2007, s. 57.

⁵ Zespół do spraw rozwoju gospodarczego, *Strategia promocji gospodarczej powiatu legionowskiego*, Legionowo 2004, s. 3.

⁶ Rada i Zarząd Powiatu Legionowskiego, *Strategia rozwiązywania problemów społecznych powiatu legionowskiego do 2015 r.*, Legionowo 2004.

⁷ Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, *Strategia rozwoju kraju 2007–2015*, Warszawa 2006.

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Tabela 1 przedstawia dane dotyczące liczby ludności w powiecie legionowskim w latach 2006–2012. Do szczegółowych analiz wykorzystywane są informacje na temat liczby ludności według faktycznego miejsca zamieszkania. W przypadku danych dotyczących liczby ludności według stałego miejsca zameldowania wartości są nieco niższe. Różnice wynikają z tego, że część osób nie zmienia meldunku w sytuacji, gdy w rzeczywistości uczy się, pracuje bądź przez dłuższy czas przebywa na terenie powiatu.

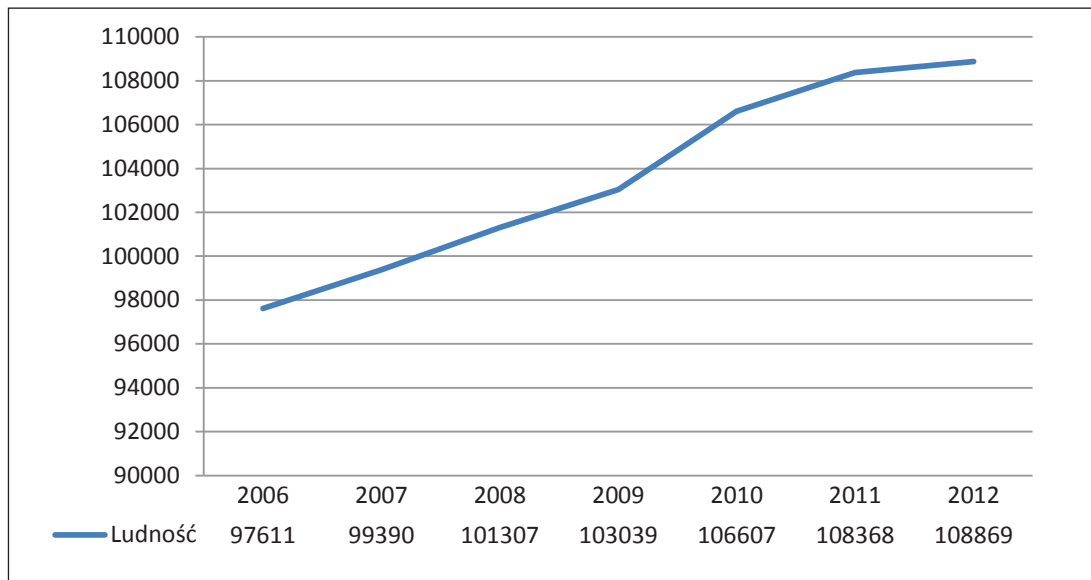
Tabela 1. Ludność w powiecie legionowskim według miejsca zameldowania i zamieszkania z podziałem ze względu na płeć (2006–2012)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
stałe miejsce zameldowania							
ogółem	96 712	98 670	100 520	102 233	–	–	103 910
mężczyźni	46 696	47 592	48 414	49 228	–	–	–
kobiety	50 016	51 078	52 106	53 005	–	–	–
faktyczne miejsce zamieszkania							
ogółem	97 611	99 390	101 307	103 039	106 607	108 368	–
mężczyźni	47 175	47 947	48 820	49 649	51 501	52 339	–
kobiety	50 436	51 443	52 487	53 390	55 106	56 029	–
w miastach							
stałe miejsce zameldowania							
ogółem	54 239	54 543	55 029	55 322	–	–	–
mężczyźni	25 820	25 928	26 132	26 235	–	–	–
kobiety	28 419	28 615	28 897	29 087	–	–	–
faktyczne miejsce zamieszkania							
ogółem	54 795	54 919	55 397	55 669	57 386	57 755	–
mężczyźni	26 144	26 101	26 322	26 414	27 338	27 498	–
kobiety	28 651	28 818	29 075	29 255	30 048	30 257	–
na wsi							
stałe miejsce zameldowania							
ogółem	42 473	44 127	45 491	46 911	–	–	–
mężczyźni	20 876	21 664	22 282	22 993	–	–	–
kobiety	21 597	22 463	23 209	23 918	–	–	–
faktyczne miejsce zamieszkania							
ogółem	42 816	44 471	45 910	47 370	49 221	50 613	–
mężczyźni	21 031	21 846	22 498	23 235	24 163	24 841	–
kobiety	21 785	22 625	23 412	24 135	25 058	25 772	–

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

W latach 2006–2012 z każdym rokiem w powiecie legionowskim przybywało mieszkańców (rysunek 1). Przez sześć lat ich liczba zwiększyła się o ponad 11%. Zmiany w większym stopniu dotyczą kobiet niż mężczyzn (wzrost odpowiednio o 11,09% i 10,95%).

Rysunek 1. Ludność ogółem w powiecie legionowskim według faktycznego miejsca zamieszkania (2006–2012)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

W 2011 roku w miastach zamieszkiwało ponad 53% ludności całego powiatu. Pozostała część mieszkała na wsi. Jednakże należy zaznaczyć, że dynamika wzrostu liczby ludności mieszkającej na wsi jest zdecydowanie większa niż dynamika wzrostu liczby ludności mieszkającej w mieście (wzrost o ponad 18%). Świadczy to o dużym napływie ludności, która wcześniej zamieszkiwała pobliskie aglomeracje.

Dokonując dalszych analiz, należy stwierdzić, że 93,06% ludności powiatu legionowskiego, mieszkającej w miastach w 2011 roku, faktycznie zamieszkiwało w mieście Legionowo (tabela 2). Ponadto stan ten dotyczył w większym stopniu kobiet (93,19%) niż mężczyzn (92,92%), jednakże różnice te nie są zbyt istotne. Również dynamika zmiany liczby kobiet i mężczyzn napływających do miasta Legionowo była porównywalna.

Tabela 2. Ludność w mieście Legionowo według faktycznego miejsca zamieszkania z podziałem ze względu na płeć (2006–2012)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ogółem	51 033	51 058	51 446	51 646	53 430	53 749	54 028
mężczyźni	24 332	24 236	24 410	24 468	25 416	25 552	–
kobiety	26 701	26 822	27 036	27 178	28 014	28 197	–

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Istotnym elementem analizy rynku pracy jest sposób kształtowania się proporcji pomiędzy ludnością będącą w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym (tabela 3). W powiecie legionowskim występuje zjawisko wyraźnego zwiększania się liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (wzrost o ponad 24%). Zjawisko to dotyczy przede wszystkim kobiet, których przeciętna długość życia jest większa niż przeciętna długość życia mężczyzn. Ponadto dynamika wzrostu liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym jest zdecydowanie mniejsza niż dynamika liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 16,49%). W efekcie mamy do czynienia z procesem starzenia się społeczeństwa, który jest zagrożeniem dla ogólnokrajowego systemu emerytalnego. Najmniejsze zmiany widoczne są w przypadku wzrostu liczby ludności w wieku produkcyjnym. Brak dopływu nowych, młodych, dobrze wykształconych i wykwalifikowanych pracowników może zahamować rozwój nowoczesnych i perspektywicznych gałęzi gospodarki. Częściowo pozytywnym skutkiem niskiego wzrostu tego wskaźnika jest to, że mniejsza liczba nowych osób wchodzi na rynek pracy, co powinno przełożyć się na większe szanse znalezienia zatrudnienia, gdyż konkurencja wśród osób poszukujących pracy będzie mniejsza. Doświadczeni pracownicy muszą nieustannie podnosić swoje kwalifikacje, aby nadążyć za zmieniającą się sytuacją na rynku pracy i rosnącymi wymaganiami pracodawców.

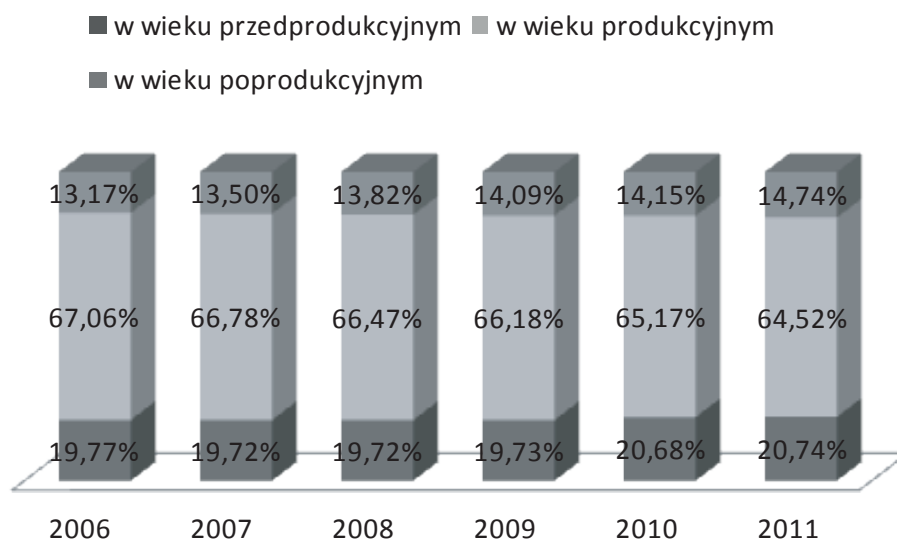
Tabela 3. Ludność w powiecie legionowskim w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym według płci (2006–2011)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
w wieku przedprodukcyjnym						
ogółem	19 298	19 604	19 974	20 327	22 041	22 480
mężczyźni	9 999	10 166	10 365	10 578	11 369	11 604
kobiety	9 299	9 438	9 609	9 749	10 672	10 876
w wieku produkcyjnym						
ogółem	65 456	66 372	67 334	68 189	69 480	69 916
mężczyźni	33 065	33 579	34 159	34 701	35 681	35 981
kobiety	32 391	32 793	33 175	33 488	33 799	33 935
w wieku poprodukcyjnym						
ogółem	12 857	13 414	13 999	14 523	15 086	15 972
mężczyźni	4 111	4 202	4 296	4 370	4 451	4 754
kobiety	8 746	9 212	9 703	10 153	10 635	11 218

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Wcześniejsze spostrzeżenia potwierdza rysunek 2, pokazujący procentowy udział ludności według ekonomicznych grup wieku w liczbie ludności ogółem w powiecie legionowskim. W całym analizowanym okresie widać tendencję spadkową udziału osób w wieku produkcyjnym. Wskaźnik ten dla ludności w wieku poprodukcyjnym oraz przedprodukcyjnym systematycznie rośnie. Należy jednak pamiętać, że w najbliższych latach wiek emerytalny zacznie osiągać ludność z powojennego wyżu demograficznego z lat 50. XX wieku. Skutkiem może być znaczny wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, który potwierdzi już pojawiające się oznaki starzenia się społeczeństwa.

Rysunek 2. Procentowy udział ludności w powiecie legionowskim według wiekowych grup ekonomicznych (2006–2011)

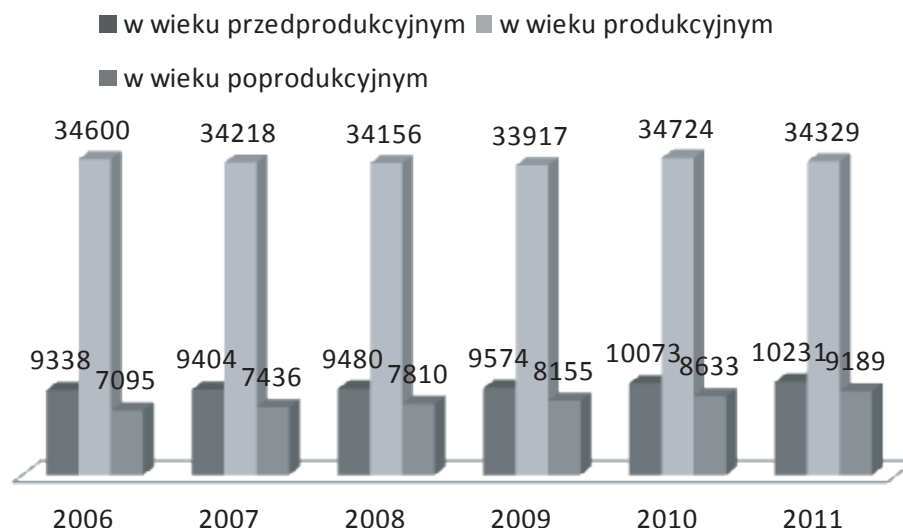

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Podobne tendencje można zaobserwować, analizując dane dla miasta Legionowo (rysunek 3). Warto jednak zauważyć, że proces starzenia się społeczeństwa w większym stopniu dotyka miasto niż powiat legionowski. Świadczy o tym zdecydowanie większa dynamika zmian liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 29,5%). Ponadto można za-

obserwować rosnący udział tej grupy osób w ogólnej liczbie mieszkańców miasta Legionowo. Od 2006 roku udział ten zwiększył się o ponad 3 punkty procentowe, osiągając poziom zbliżony do udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Jest to niepokojące zjawisko, które w przyszłości może przynieść wiele negatywnych skutków zarówno dla powiatu legionowskiego, jak i dla miasta Legionowo.

Rysunek 3. Ludność w mieście Legionowo w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym (2006–2011)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Wskaźniki zmiany obciążenia demograficznego dla powiatu legionowskiego prezentuje tabela 4. Rosnący wskaźnik liczby ludności w wieku produkcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym oznacza, że na rynku pracy zwiększa się liczba pracujących w stosunku do liczby niepracujących. W przypadku wskaźnika liczby ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym również widać tendencję wzrostową. Jest to negatywne zjawisko i oznacza, że w powiecie legionowskim proces starzenia się społeczeństwa postępuje w dość szybkim tempie. W chwili obecnej rosnące wskaźniki liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym oraz ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym sprawiają, że grupa osób pracujących jest w coraz większym stopniu obciążona kosztami utrzymania dzieci i osób będących na emeryturze. Przez to mniej środków może być przeznaczonych na wydatki inwestycyjne i konsumpcyjne, które mogłyby poprawić standard życia. W efekcie jest to czynnik hamujący lokalną gospodarkę i rozwój przedsiębiorczości. Niestety, w przyszłości proces ten będzie się pogłębiał, ponieważ coraz mniej ludzi młodych będzie wchodzić na rynek pracy, a coraz więcej obecnie pracujących zacznie przechodzić na emeryturę.

Tabela 4. Wskaźniki obciążenia demograficznego dla powiatu legionowskiego (2006–2011)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	49,1	49,7	50,5	51,1	53,4	55,0
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	66,6	68,4	70,1	71,4	68,4	71,0
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	19,6	20,2	20,8	21,3	21,7	22,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Wpływ na strukturę ludności w przyszłości i zmiany demograficzne może mieć przyrost naturalny. Należy zauważyć, że w 2011 roku – zarówno dla powiatu legionowskiego, jak i dla miasta Legionowo – przyrost naturalny był niższy niż w roku 2010 (tabela 5). Jest on zależny od warunków życia: jeżeli mamy poczucie bezpieczeństwa odnośnie do swojej sytuacji materialnej w przyszłości, to z większym przekonaniem będziemy skłaniać się ku założeniu rodziny i wychowywaniu dzieci. Z kolei dobrobyt uzależniony jest od poziomu płacy. Wyższe płace stwarzają warunki do wzrostu przyrostu naturalnego, który w perspektywie kilkunastu lat oznaczać będzie zwiększenie się podaży pracy. Dodatni przyrost naturalny we wszystkich analizowanych latach pokazuje, że płace oraz stabilność zatrudnienia były na zadowalającym poziomie, co dało poczucie bezpieczeństwa finansowego sprzyjającego zakładaniu rodzin.

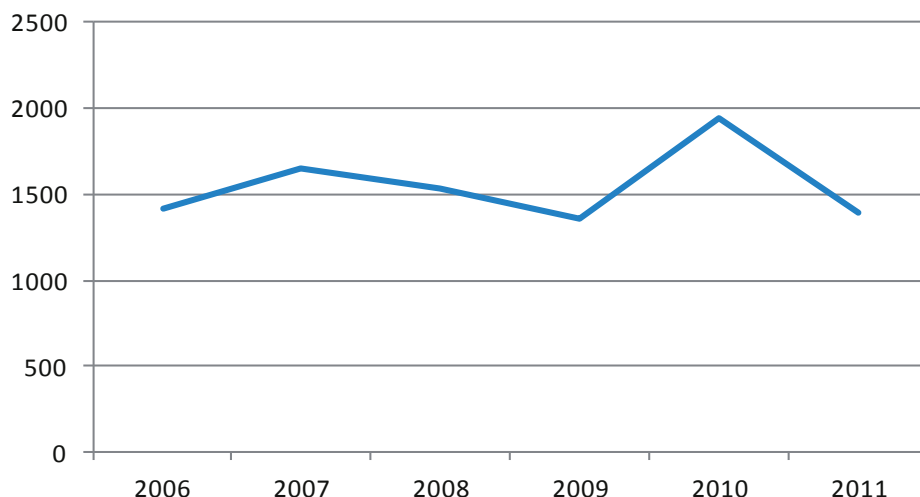
Tabela 5. Przyrost naturalny w powiecie legionowskim i mieście Legionowo na 1000 osób (2006–2012)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
powiat legionowski							
przyrost naturalny na 1000 osób	2,0	3,1	3,2	3,5	5,1	3,4	5,1
miasto Legionowo							
przyrost naturalny na 1000 osób	1,0	3,5	2,8	3,1	4,1	3,0	–

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Migracje ludności zazwyczaj wiążą się z problemem znalezienia pracy oraz zawarciem związku małżeńskiego i przesiedleniem się w rodzinne strony żony / męża. Ogólne saldo migracji w powiecie legionowskim w całym analizowanym okresie wykazywało dużą zmienność, jednakże było dodatnie (rysunek 4). Świadczy to o tym, że powiat legionowski może być znacznie bardziej atrakcyjnym miejscem pracy niż inne sąsiednie regiony. Warto podkreślić, że zdecydowana większość przypadków to migracje wewnętrzne. Ponadto w powiecie legionowskim ogólne ruchy migracyjne w większym stopniu dotyczyły kobiet.

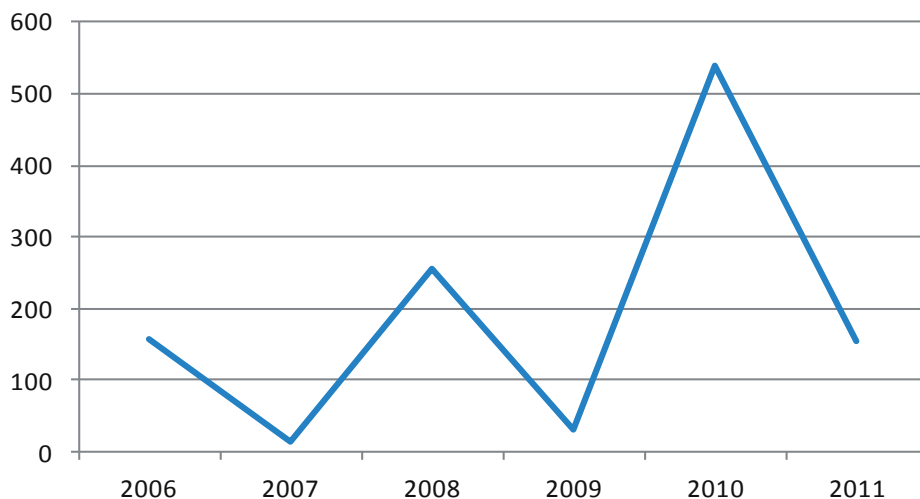
Rysunek 4. Saldo migracji w powiecie legionowskim (2006–2011)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Analizując migracje ludności w mieście Legionowo, należy stwierdzić, że podobnie jak w przypadku powiatu legionowskiego ogólne saldo było dodatnie w latach 2006–2011 (rysunek 5). Migracje charakteryzowały się większą zmiennością. W 2007 i w 2009 roku osiągnęły wartość bliską zero, ale już w 2010 roku dotyczyły 538 osób.

Rysunek 5. Saldo migracji w mieście Legionowo (2006–2011)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

1.2. Gospodarka

Syntetyczną miarą poziomu rozwoju gospodarczego danego regionu jest wielkość regionalnego PKB per capita. Przeciętny poziom produktu krajowego brutto w 2009 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniósł dla regionu warszawskiego wschodniego, do którego zalicza się powiat legionowski, 28 694 zł (wobec 24 049 zł w 2007 roku i 27 021 zł w 2008 roku), co stanowi 81,5% wartości PKB liczonej dla Polski i 50,9% wartości PKB dla całego województwa mazowieckiego – 56 383 zł⁸. Zatem można powiedzieć, że region cechuje stosunkowo wysoki poziom rozwoju. Ważnym wyznacznikiem wzrostu jest również przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto – dostępne dane mówią o wynagrodzeniu brutto w sektorze przed-

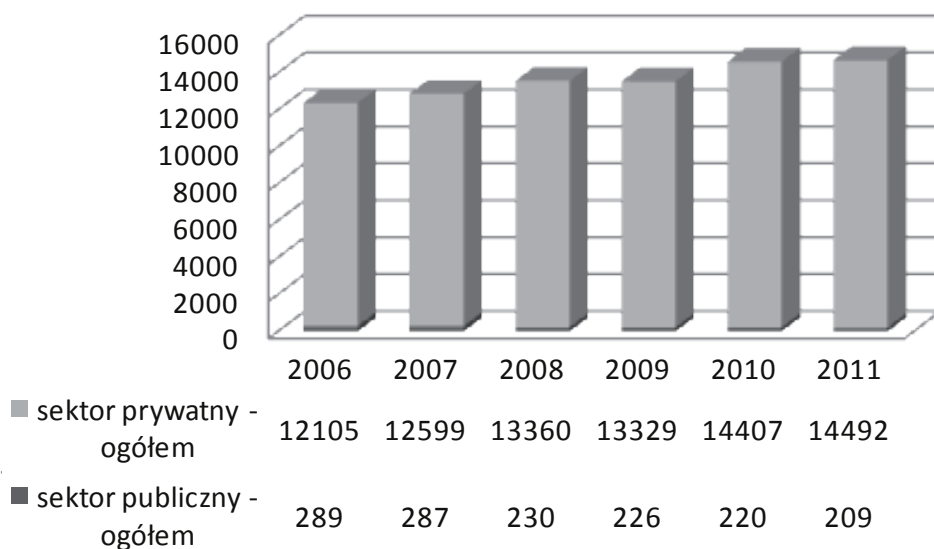
⁸ Główny Urząd Statystyczny, *Produkt Krajowy Brutto. Rachunki regionalne w 2009 r.*, Katowice 2011, s. 107.

siębiorstw dla województwa mazowieckiego w 2011 roku na poziomie 4407,27 zł (122% średniego wynagrodzenia w Polsce), które wykazuje tendencję wzrostową w porównaniu do lat poprzednich⁹. Dla porównania: wartość wynagrodzenia brutto w 2009 roku wyniosła dla województwa 4179,63 zł, natomiast dla powiatu legionowskiego: 3240,22 zł¹⁰.

W powiecie legionowskim na koniec 2011 roku zarejestrowanych w rejestrze REGON było 14 701 podmiotów gospodarki narodowej. Ich liczba zwiększyła się w porównaniu z danymi z 2006 roku, ponieważ przybyło 2307 nowych działalności, co oznacza wzrost o 18,6%. Należy jednak podkreślić, że wzrost liczby przedsiębiorstw nie był równomierny w latach 2006–2011. Ponadto w 2009 roku odnotowano spadek liczby zarejestrowanych przedsiębiorstw w stosunku do roku 2008. Warto zauważyć, że był to niewielki spadek na poziomie 0,26%. W 2010 roku odnotowano dużą dynamikę przyrostu liczby przedsiębiorstw na poziomie 107,9%. W połowie 2012 roku zarejestrowano 14 944 podmioty działalności gospodarczej. W stosunku do 2011 roku odnotowano wzrost o 243 podmiotów, tj. o 1,7%.

W ramach ogólnej liczby przedsiębiorstw funkcjonujących w powiecie legionowskich w 2011 roku 14 492 podmioty zaliczały się do sektora prywatnego, a 209 pozostałych – do sektora publicznego (rysunek 6). Należy zauważyć, że sektor prywatny w latach 2006–2011 stopniowo, z roku na rok, zwiększał swój udział kosztem sektora publicznego. W 2011 roku przedsiębiorstwa prywatne stanowiły 98,58% ogółu podmiotów gospodarczych funkcjonujących w powiecie legionowskim, a zatem powiększyły swój udział w porównaniu z rokiem 2006 o 0,91 punktu procentowego.

Rysunek 6. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie legionowskim (2006–2011)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Analizując strukturę podmiotów zarejestrowanych w mieście Legionowo, należy stwierdzić, że – podobnie jak w powiecie legionowskim – dominują podmioty sektora prywatnego, stanowiące w 2011 roku 98,82%. W 2011 roku funkcjonowało 7 326 podmiotów prywatnych oraz 87 podmiotów sektora publicznego, co daje łączną liczbę 7 413 przedsiębiorstw (tabela 6). Oznacza to, że ponad połowa podmiotów gospodarczych działających w powiecie legionowskim miała swoją siedzibę na terenie miasta Legionowo. Warto jednak zauważyć, że udział przedsiębiorstw zarejestrowanych w mieście Legionowo malał od 2006 roku w stosunku do ogólnej liczby podmiotów działających na terenie powiatu legionowskiego.

Warto podkreślić, że liczba przedsiębiorstw w mieście Legionowo ulegała w latach 2006–2011 niewielkim wahaniom. Największy przyrost ich liczby odnotowano w 2010 roku (wzrost o 5,89% w stosunku do 2009 roku), zaś największy spadek miał miejsce w 2011 roku (o 2,58%).

⁹ Urząd Statystyczny w Warszawie, *Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego w 2011 r.*, Warszawa 2012, s. 45.

¹⁰ Główny Urząd Statystyczny, *Rocznik Statystyczny Pracy 2010*, Warszawa 2010, s. 65.

Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w mieście Legionowo (2006–2011)

Wyróżnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
podmioty gospodarcze ogółem	6956	7043	7234	7186	7609	7413
sektor publiczny	146	144	108	102	95	87
sektor prywatny	6810	6899	7126	7084	7514	7326

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Patrząc na strukturę podmiotów sektora prywatnego w mieście Legionowo i powiecie legionowskim (tabela 7), należy stwierdzić, że dominują wśród nich osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, stanowiące około 80% podmiotów sektora prywatnego. Drugimi najbardziej licznymi podmiotami są spółki handlowe (około 6%), zaś trzecie miejsce zajmują stowarzyszenia i organizacje społeczne (ponad 1%). Warto również zwrócić uwagę na liczbę spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego, które stanowią około 1% ogółu przedsiębiorstw prywatnych. Należy zatem stwierdzić, że zarówno powiat, jak i miasto Legionowo charakteryzują się znacznym rozdrobnieniem przedsiębiorstw, co nie jest zjawiskiem korzystnym. Osoby prowadzące własną działalność gospodarczą nie są zwykle nastawione na długofalowe i rozwojowe działania. Zazwyczaj nie dysponują wolnymi środkami, które mogłyby przeznaczyć na aktywne prowadzenie badań oraz nabycie nowych technologii.

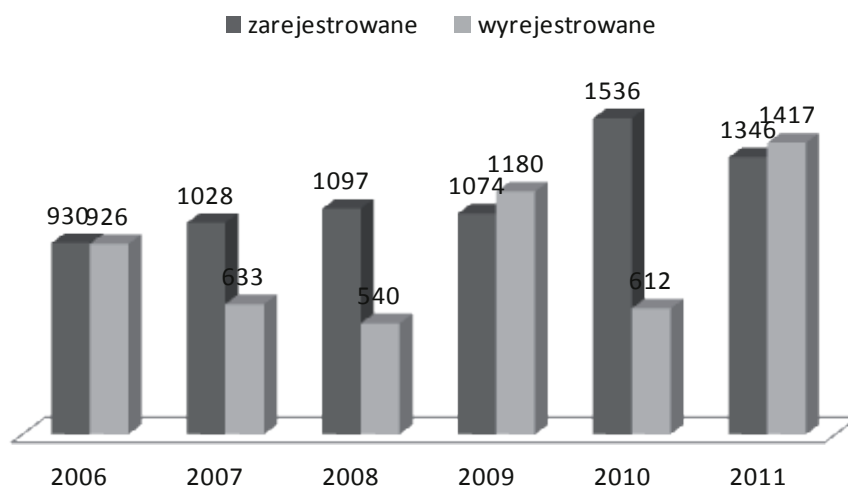
Tabela 7. Podmioty sektora prywatnego w mieście Legionowo i powiecie legionowskim według rodzajów działalności w 2011 roku

Wyróżnienie	powiat legionowski	udział	Legionowo	udział
sektor prywatny	14492	100,00%	7326	100,00%
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	11725	80,91%	5931	80,96%
spółki handlowe	874	6,03%	407	5,56%
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	154	1,06%	80	1,09%
spółdzielnie	41	0,28%	21	0,29%
fundacje	53	0,37%	26	0,35%
stowarzyszenia i organizacje społeczne	181	1,25%	84	1,15%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Rysunek 7 prezentuje zmiany liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie powiatu. W 2009 oraz 2011 roku więcej firm zostało wyrejestrowanych niż zarejestrowanych. W pozostałych latach tendencja ta była już pozytywna dla regionu. Ponadto w 2010 roku podmioty nowo zarejestrowane ponad dwukrotnie przekraczały liczbę przedsiębiorstw wyrejestrowanych.

Rysunek 7. Podmioty zarejestrowane vs wyrejestrowane w powiecie legionowskim (2006–2011)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Dodatkowo – jak zostało to wskazane wcześniej – zmiany, jakie zachodzą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej widniejących w rejestrze REGON, dotyczą głównie sektora prywatnego i działalności prowadzonej przez osoby fizyczne. Warto podkreślić także fakt, że z każdym rokiem przybywa stowarzyszeń i organizacji społecznych, co jest pozytywnym przejawem aktywizacji społeczeństwa podejmującego działalność społeczną na rzecz innych mieszkańców (tabela 8).

Tabela 8. Wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1 tys. osób w powiecie legionowskim (2006–2011)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
podmioty wpisane do rejestru REGON	127,00	129,70	134,10	131,60	137,20	135,70
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON	9,60	10,40	10,90	10,50	14,60	12,50
jednostki wykreślone z rejestru REGON	9,60	6,40	5,40	11,50	5,80	13,20
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	0,15	0,16	0,16	0,16	0,17	0,17
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	0,17	0,17	0,18	0,19	0,20	0,22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

1.3. Rynek pracy

Zatrudnienie w powiecie legionowskim określa popyt na pracę i związaną z nim liczbę zatrudnianych pracowników, wielkość podmiotów gospodarczych – omówiona uprzednio oraz podaź pracy. Wpływ na podaź mają czynniki demograficzne, takie jak wspomniany przyrost naturalny, saldo migracji, struktura ludności według wieku, a także czynniki ekonomiczne, do których należy zaliczyć m.in. wysokość płacy realnej czy wysokość podatków od dochodów. Dostępne dane statystyczne mówią o liczbie osób pracujących na obszarze powiatu, w przedsiębiorstwach zatrudniających powyżej 9 osób, a więc większych niż mikrofirmy. Liczba ta wyniosła na koniec 2010 roku 13 950 osób, w tym 7798 kobiet, co stanowiło 56% ogółu pracujących na tym obszarze. Do liczby pracujących ogółem należy doliczyć osoby samozatrudnione i pracujące w mikroprzedsiębiorstwach.

Strukturę popytu i podaży pracy określa wzajemny stosunek liczby osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz dostępnych w analogicznym okresie ofert pracy. Zmienność liczby osób poszukujących pracy zarejestrowanych w oficjalnych rejestrach obrazuje tabela 9. Zauważyć się daje niewielki spadek liczby osób poszukujących pracy w ostatnich latach. Może to wynikać z niechęci osób do rejestrowania się w urzędzie oraz z braku aktywności w poszukiwaniu pracy.

Tabela 9. Osoby poszukujące pracy (2007–2012)

Wyszczególnienie	Lata						Wzrost / spadek	
	Grudzień 2007 r.	Grudzień 2008 r.	Grudzień 2009 r.	Grudzień 2010 r.	Grudzień 2011 r.	Grudzień 2012 r.	w stosunku do 2011 r. w osobach	w stosunku do 2011 r. w %
województwo mazowieckie	5 417	5 169	6 325	6 885	5 097	–	–	–
podregion warszawski wschodni	484	468	537	552	496	–	–	–
powiat legionowski	40	49	62	60	57	67	10	wzrost o 17,5%

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych WUP w Warszawie oraz danych statystycznych Powiatowego Urzędu Pracy w Legionowie.

Liczba ofert pracy, jakimi dysponował wówczas Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie, wyniosła zaledwie 3¹¹. Pokazuje to ogromną dysproporcję pomiędzy zapotrzebowaniem na pracę (popytem) a liczbą dostępnych ofert pracy (podażą), które przekładają się na wolne miejsca pracy zgłoszone przez pracodawców: na 1 bezrobotnego przypada średnio 0,0095 oferty. Poza kierowaniem do bezrobotnych ofert pracy wsparcie ze strony urzędu pracy przybiera różnorodne formy. Liczba bezrobotnych zaktywizowanych w 2011 roku w ramach wydatków Funduszu Pracy wyniosła łącznie 813 osób, w tym ponad 30% stanowili bezrobotni rozpoczynający szkolenia. Bezrobotni odbywający staże u pracodawcy stanowili grupę 85 osób, natomiast osób, które otrzymały środki finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej, było 121.

Liczba osób bezrobotnych w powiecie legionowskim wykazuje tendencję na przemian wzrostową i malejącą. Co ciekawe, podobną tendencję można zaobserwować dla całego podregionu. Może to świadczyć o okresowo niestabilnym rynku pracy. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie legionowskim na dzień 31 XII 2011 roku to 3862 osoby, w tym 47,6% stanowiły kobiety w liczbie 1838 osób. Nastąpił wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych w stosunku do roku poprzedniego aż o prawie 20%. Przyczyn tego stanu rzeczy można upatrywać w zachodzących zmianach społeczno-gospodarczych, takich jak napływ ludności, okresowo spowalniające tempo wzrostu gospodarczego czy też niska konkurencyjność na rynku.

Zestawienie liczby bezrobotnych od 2007 roku na tle regionu i województwa obrazuje tabela 10.

¹¹ Urząd Statystyczny w Warszawie, *Powiat legionowski. Statystyczne Vademecum Samorządowca*, Warszawa 2011, s. 3.

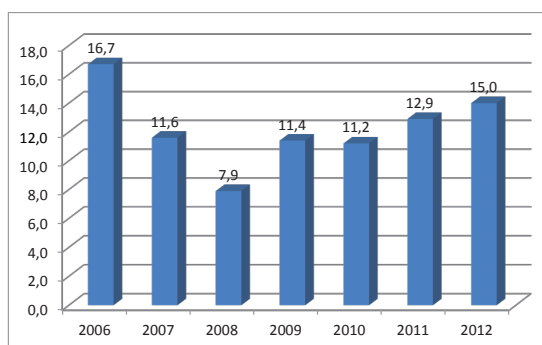
Tabela 10. Bezrobotni ogółem (2007–2012)

Wyszczególnienie	Lata					Grudzień 2012 r.	Wzrost / spadek	
	Grudzień 2007 r.	Grudzień 2008 r.	Grudzień 2009 r.	Grudzień 2010 r.	Grudzień 2011 r.		w stosunku do 2011 r. w osobach	w stosunku do 2011 r. w %
województwo mazowieckie	219 924	178 028	224 480	238 341	246 739	271 927	25 188	10,2
podregion warszawski wschodni	25 823	19 944	27 466	28 636	30 448	–	–	–
powiat legionowski	3 304	2 215	3 346	3 263	3 862	4 592	730	18,3

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych WUP w Warszawie.

Jednym z ważniejszych elementów analizy rynku pracy są dane o stopie bezrobocia (rysunek 8). W powiecie legionowskim w latach 2006–2008 bezrobocie spadło o 8,8 punktu procentowego z 16,7% do 7,9%. Ostatnie trzy lata okazały się niezbyt dobre dla rynku pracy w powiecie legionowskim, ponieważ stopa bezrobocia wzrosła do 12,9% (wzrost o 5,2 punktu procentowego), jednak jego poziom był niższy niż w 2006 roku.

Rysunek 8. Stopa bezrobocia w powiecie legionowskim (2006–2012)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Przekrojowy wykaz poziomu bezrobocia w poszczególnych latach na tle województwa mazowieckiego i podregionu warszawskiego wschodniego, poczynając od 2008 roku, pokazuje tabela 11.

Tabela 11. Stopa bezrobocia

Wyszczególnienie	Lata					Wzrost / spadek w stosunku do gru- dnia 2011 r. w %
	Grudzień 2008 r.	Grudzień 2009 r.	Grudzień 2010 r.	Grudzień 2011 r.	Grudzień 2012 r.	
województwo mazowieckie	7,3	9,0	9,7	9,9	10,8	0,9
podregion warszawski wschodni	8,3	10,8	11,3	11,8	13,5	1,7
powiat legionowski	8,0	11,5	11,2	12,9	15,0	2,1

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych WUP w Warszawie.

Warto zauważyć, że bezrobocie w większym stopniu dotyka mężczyzn niż kobiet, zarówno w powiecie legionowskim, jak i w mieście Legionowo (tabela 12). Ponadto dynamika wzrostu bezrobocia wśród mężczyzn jest zdecydowanie większa. W 2010 roku zanotowano wzrost bezrobocia wśród tej grupy o 21,05% w powiecie legionowskim oraz 19,57% w mieście Legionowo. Wpływ na tę sytuację może mieć omówiona wcześniej większa migracja kobiet, które prawdopodobnie znalazły pracę poza regionem.

W 2012 roku bezrobocie wyniosło 14,6%, tj. dotyczyło 4483 osób, w tym 2118 kobiet i 2365 mężczyzn.

Tabela 12. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie legionowskim i mieście Legionowo według płci (2006–2012)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ogółem powiat legionowski	4 579	3 304	2 215	3 346	3 263	3 862	4 592
mężczyźni	2 214	1 614	1 107	1 815	1 672	2 024	2 428
kobiety	2 365	1 690	1 108	1 531	1 591	1 838	2 164
ogółem miasto Legionowo	2 514	1 799	1 226	1 796	1 705	1 976	2 361
mężczyźni	1 192	888	624	971	874	1 045	1 265
kobiety	1 322	911	602	825	831	931	1 096

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

W latach 2006–2009 procentowy udział bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok w liczbie bezrobotnych ogółem wyraźnie spadł: z poziomu 49,3% w 2006 roku do 19,7% w 2009 roku (tabela 13). Niestety, wskaźnik ten od 2010 roku zaczął rosnąć, osiągając poziom 27,5% w 2011 roku. Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku procentowego udziału osób bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok w liczbie ludności aktywnej zawodowo. Jest to negatywny sygnał płynący z rynku pracy, który oznacza zmniejszenie szans na znalezienie pracy.

Tabela 13. Bezrobotni pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok w powiecie legionowskim (2006–2012)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ogółem	2259	1406	667	658	739	1063	1481
w % bezrobotnych	49,3	42,6	30,1	19,7	22,6	27,5	32,3
w % ludności aktywnej zawodowo	8,2	4,9	2,4	2,3	2,5	3,5	–

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Jeżeli chodzi o udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, to wskaźnik ten dla powiatu legionowskiego – podobnie jak ogólna stopa bezrobocia – spadał do 2008 roku, a w 2009 roku zaczął rosnąć, z minimalnym spadkiem w 2010 roku (tabela 14). W rozróżnieniu na płeć obserwujemy podobną tendencję zmian. Jednakże wskaźnik ten w 2006 roku był wyższy dla kobiet, a w końcowym roku analizy, czyli w 2011, był wyższy dla mężczyzn. Oznacza to, że mężczyznom było coraz trudniej odnaleźć się na rynku pracy. Niewątpliwie wzrost bezrobocia, jaki uwidocznił się od 2009 roku, i pogorszenie się wszelkich związanych z nim statystyk było wynikiem światowego kryzysu finansowego i pogłębiającej się recesji. Przez zmniejszające się zapotrzebowanie na towary cierpią nasi eksporterzy z wielu branż, którzy często redukują zatrudnienie. W większym stopniu sytuacja ta dotyczy dużych firm, ale trzeba mieć na uwadze, że każde przedsiębiorstwo kooperuje z mniejszymi firmami i w ten sposób pogarszająca się sytuacja dotyka znacznie szerszą grupę podmiotów.

Tabela 14. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym według płci w powiecie legionowskim (2006–2012)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ogółem	7,0	5,0	3,3	4,9	4,7	5,5
mężczyźni	6,7	4,8	3,2	5,2	4,7	5,6
kobiety	7,3	5,2	3,3	4,6	4,7	5,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Podział ze względu na sektory ekonomiczne pokazuje, że najwięcej osób zatrudnionych jest w grupie „pozostałe usługi” (tabela 15). Od wielu lat poziom ten praktycznie nie ulega zmianie i kształtuje się w okolicach 33–36%. Spadek udziału odnotowano w przypadku działu „rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (z 13,67% do 10,06%). W przypadku pozostałych grup liczba pracujących była względnie stała w całym analizowanym okresie.

Tabela 15. Pracujący według grup sekcji w powiecie legionowskim (2006–2011)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1 872	1 878	1 883	1 829	1 561	1 557
przemysł i budownictwo	3 353	3 994	3 732	3 800	3 971	3 831
handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	3 179	3 530	3 504	3 582	3 238	3 586
działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	747	920	888	997	939	849
pozostałe usługi	4 547	4 725	5 016	5 118	5 737	5 648

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Respondenci badań zrealizowanych w ramach projektu „Legionowskie Forum Dialogu” potwierdzili istniejący problem bezrobocia na terenie powiatu. Był on najczęściej identyfikowanym problemem społeczno-gospodarczym regionu. Inne sygnalizowane problemy – według częstotliwości wskazań – to: brak zabezpieczeń społecznych, brak szans na rynku pracy dla młodych, brak wykwalifikowanych pracowników. Pojedyncze wskazania dotyczyły słabej oferty edukacyjnej i ubóstwa. Jako przyczyny tak wysokiego bezrobocia wskazywano najczęściej brak zakładów pracy w rejonie, „szarą strefę”, a także bliskość Warszawy i odbieranie Legionowa jako „sypialni stolicy”. Dla niektórych badanych przyczynami bezrobocia są: polityka władz, upadanie firm, bezradność niektórych grup społecznych, starzenie się społeczeństwa.

Największe przeszkody na drodze działalności i rozwoju przedsiębiorstw to – według ankietowanych – bariery finansowe, a w dalszej kolejności procedury legislacyjne i silna konkurencja na rynku¹².

1.4. Wynagrodzenia

Kolejna tabela zawiera dane dotyczące poziomu wynagrodzenia, jakie kształtowało się w powiecie legionowskim. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto z roku na rok systematycznie wzrastało. Dokładniejsze wnioski można wyciągnąć, obserwując relację poziomu wynagrodzenia do średniej krajowej. Przez większość analizowanego okresu wskaźnik ten utrzymywał się na zbliżonym poziomie, który oscylował wokół wartości 97,5%. Jedynie w 2010 roku nastąpiło pogorszenie, kiedy wartość wskaźnika spadła do 95,2%.

Tabela 16. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w powiecie legionowskim (2006–2011)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ogółem	2 569,84	2 792,74	3 084,62	3 240,22	3 269,07	3 535,55
przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska = 100)	97,5	97,4	97,7	97,7	95,2	97,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

W ciągu najbliższych lat w powiecie legionowskim może nastąpić silna presja płacowa, gdyż bliskie sąsiedztwo Warszawy może zwiększyć natężenie ruchów migracyjnych w celach zarobkowych. Najmłodszy i najlepiej wykształceni mieszkańcy migrują bowiem w poszukiwaniu lepszej pracy, co znacznie zmniejsza szanse pozyskania inwestorów zewnętrznych oraz rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

¹² Wyniki badań CAPI (Computer Aided Personal Interview) zrealizowanych wśród przedsiębiorców z terenu powiatu legionowskiego w ramach projektu „Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie” w czerwcu br.

1.5. Środki trwałe i nakłady inwestycyjne

Jednym z ważniejszych problemów społeczno-gospodarczych w powiatach i miastach jest sytuacja na rynku pracy. Jest ona uzależniona od zjawisk i procesów zachodzących w całej gospodarce. Należy zaznaczyć, że elementem kształującym wzrost gospodarczy jest proces inwestycyjny realizowany w przedsiębiorstwach.

Przyrost nakładów inwestycyjnych jest bardzo istotny dla całej gospodarki, zarówno globalnej, jak i regionalnej. Świadczy on o tym, że właściciele podmiotów gospodarczych nie obawiają się problemów związanych ze sprzedażą swoich towarów i usług. Widzą natomiast szansę rozwoju swojej działalności poprzez wprowadzanie nowych technologii, zwiększanie mocy wytwórczych i w efekcie osiągnięcie jeszcze większych przychodów ze sprzedaży, które ostatecznie poprawią końcowy wynik finansowy. Od wielkości i rodzaju realizowanych inwestycji zależy liczba tworzonych nowych miejsc pracy. Warto podkreślić, że spadek poziomu bezrobocia i stabilność zatrudnienia daje mieszkańcom regionu większe poczucie bezpieczeństwa co do swojej sytuacji w przyszłości. W związku z wyżej przedstawionym pozytywnym wpływem rosnących nakładów inwestycyjnych na ogólny wzrost gospodarczy i rynek pracy warto stwarzać warunki sprzyjające procesom inwestycyjnym.

Wartości ilustrujące stan gospodarki powiatu legionowskiego pod tym względem prezentuje tabela 17. Warto zauważyć, że średni poziom nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w latach 2006–2011 kształtował się na poziomie 231,3 mln zł. Oznacza to, że w latach 2009–2010 nakłady inwestycyjne w znacznym stopniu przekraczały średnią wartość dla analizowanych lat. Należy również zaznaczyć, że w 2011 roku ich wartość spadła do poziomu 176,6 mln zł.

Tabela 17. Nakłady inwestycyjne i wartość brutto środków w przedsiębiorstwach w powiecie legionowskim w mln zł (2006–2011)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
nakłady inwestycyjne	108,0	96,7	176,1	419,3	411,0	176,6
wartość brutto środków trwałych	1522,4	1517,8	1654,7	1682,1	1761,6	1800,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Analizując wartość nakładów inwestycyjnych na 1 mieszkańca w latach 2006–2011, można zauważyć odmienną tendencję (tabela 18). Pozytywną dynamikę odnotowano w latach 2008 (178,82%) i 2009 (233,49%), zaś od 2010 roku można było zauważyć poważny spadek nakładów inwestycyjnych przypadających na 1 mieszkańca, które w 2011 roku osiągnęły poziom równy zaledwie 42,12% nakładów poniesionych w 2010 roku. Można wnioskować, że jest to skutek ogólnosiwiatowego kryzysu finansowego, który zaczął doświadczać również polskie przedsiębiorstwa. W efekcie właściciele przedsiębiorstw skupili się na inwestycjach bieżących i odtworzeniowych, które mogą jedynie zapewnić utrzymanie dotychczasowego poziomu zatrudnienia. Pomimo sporych nakładów inwestycyjnych ich poziom był niewystarczający, by uchronić powiat legionowski przed rosnącą stopą bezrobocia.

Natomiast analizując wartość brutto środków trwałych, można zauważyć, że miała ona tendencję rosnącą od 2007 roku, a jej średni poziom w latach 2006–2011 wynosił 1 656,4 mln zł. Ponadto wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach w przeliczeniu na 1 mieszkańca w okresie 2006–2011 utrzymywała się na zbliżonym poziomie.

Tabela 18. Nakłady inwestycyjne i wartość brutto środków w przedsiębiorstwach w powiecie legionowskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca (2006–2011)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
nakłady inwestycyjne	1 120	982	1 756	4 100	3 903	1 644
wartość brutto środków trwałych	15 596	15 272	16 335	16 324	16 523	16 611

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

1.6. Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej

Jednym z ważniejszych elementów, który może przyczynić się do rozwoju potencjału społeczno-gospodarczego regionu, jest odpowiednie wykorzystanie środków finansowych pochodzących z budżetu Unii Europejskiej. Od momentu rozpoczęcia procesu integracji z UE i samego wejścia w struktury Wspólnoty Europejskiej samorządy mają możliwość pozyskiwania pieniędzy z różnych europejskich funduszy i programów. Trzeba podkreślić, że niejednokrotnie są to znaczące kwoty w budżetach jednostek samorządu terytorialnego.

Analizując wykorzystanie środków z budżetu UE przez samorząd powiatu legionowskiego i miasta Legionowo w latach 2006–2009, należy stwierdzić, że ich wartość malała systematycznie od 2006 roku (tabela 19). Ponadto największy spadek wartości dotyczył środków przeznaczonych na cele inwestycyjne. W 2009 roku stanowiły one zaledwie 2,36% ogółu środków pochodzących z budżetu UE w budżecie powiatu legionowskiego oraz 4% ogółu środków europejskich zapisanych w budżecie miasta Legionowo.

Tabela 19. Wykorzystanie środków z budżetu UE przez samorząd powiatu legionowskiego i miasta Legionowo (2006–2009)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009
powiat legionowski				
ogółem	9 351 667,23	3 109 937,20	1 024 617,70	981 950,85
inwestycyjne	9 201 667,23	3 081 084,06	834 724,66	23 204,50
Legionowo				
ogółem	4 132 029,85	1 738,27	546 374,88	505 182,40
inwestycyjne	4 132 029,85	0,00	480 467,09	20 229,50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Warto również podkreślić, że liczba wniosków złożonych przez ogół podmiotów funkcjonujących w powiecie legionowskim, która przeszła weryfikację formalną, wynosiła 615 na dzień 30 VI 2012 roku (tabela 20). Największa liczba wniosków dotyczyła Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Największą wartość miały projekty realizowane w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, co oznacza ponad połowę całkowitej wartości podpisanych umów o dofinansowanie na dzień 30 VI 2012 roku (tabela 21).

Tabela 20. Liczba wniosków o dofinansowanie według programów operacyjnych w powiecie legionowskim (31 XII 2011 – 30 VI 2012)

Wyszczególnienie	31 XII 2011	30 VI 2012
liczba wniosków po weryfikacji formalnej	582	615
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	8	10
Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	72	80
Program Operacyjny Kapitał Ludzki	399	417
RPO Województwa Mazowieckiego	103	108

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Całkowita wartość podpisanych umów o dofinansowanie wynosiła 760 429 725,15 zł, przy czym dofinansowanie pochodzące ze środków Unii Europejskiej stanowiło 51,76% tej kwoty.

Jak już zostało wspomniane, większość projektów pod względem wartości była realizowana w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Projekty realizowane w ramach RPO Województwa Mazowieckiego oraz Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka również miały stosunkowo dużą wartość. Pomimo że największa liczba wniosków o dofinansowanie dotyczyła Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, to ich wartość kształtowała się na poziomie 33 441 966,36 zł.

Tabela 21. Całkowita wartość projektów według programów operacyjnych i źródeł finansowania w powiecie legionowskim (31 XII 2011 – 30 VI 2012)

Wyszczególnienie	31 XII 2011	30 VI 2012
wartość całkowita podpisanych umów o dofinansowanie		
wartość ogółem	748 221 829,31	760 429 725,15
wydatki kwalifikowalne ogółem	591 167 515,40	601 372 282,97
budżet państwa	15 226 253,66	15 942 226,05
budżet jednostek samorządu terytorialnego	19 826 509,54	19 731 060,99
inne krajowe środki publiczne	27 788 431,42	27 975 573,82
środki prywatne	141 854 026,42	144 134 054,32
dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej	386 472 294,37	393 589 367,80
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko		
wartość ogółem	479 518 623,83	479 518 623,83
wydatki kwalifikowalne ogółem	356 907 876,23	356 907 876,23
dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej	241 965 831,64	241 965 831,64
Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka		
wartość ogółem	119 461 135,52	119 789 695,84
wydatki kwalifikowalne ogółem	101 399 111,32	101 690 341,32
dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej	44 722 487,66	44 880 260,41
Program Operacyjny Kapitał Ludzki		
wartość ogółem	28 956 263,44	33 441 966,36
wydatki kwalifikowalne ogółem	28 956 263,44	33 441 966,36
dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej	24 612 823,92	28 425 671,40
RPO Województwa Mazowieckiego		
wartość ogółem	120 285 806,52	127 679 439,13
wydatki kwalifikowalne ogółem	103 904 264,41	109 332 099,06
dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej	75 171 151,14	78 317 604,34

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

1.7. Udział powiatu we wpływach z podatku dochodowego

Stopień rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz zamożność społeczeństwa bezpośrednio przekłada się na odpowiednie wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych do budżetu powiatu. Im więcej firm osiągających dobre wyniki finansowe zlokalizowanych jest na terenie powiatu, tym więcej jest potencjalnych podatników płacących CIT. Z kolei większe zarobki mieszkańców będą sprawiać, że więcej pieniędzy trafi z tytułu podatku PIT. Również niskie wskaźniki bezrobocia będą przyczyniać się do zwiększenia tego rodzaju wpływów.

Analizując udział w podatku dochodowym od osób fizycznych w powiecie legionowskim, należy stwierdzić, że kwota płynąca do budżetu była z każdym rokiem coraz większa, poczynając od 2006 roku (tabela 23). Oznacza to, że dochody mieszkańców powiatu rosły, a sytuacja na rynku pracy się poprawiała.

Odmienne sytuacja kształtuje się w przypadku udziału w podatku dochodowym od osób prawnych. Od 2009 roku można zauważyć tendencję spadkową, jeśli chodzi o wpływy do budżetu powiatu z tego tytułu. Jest to zjawisko niepokojące. Oznacza bowiem, że liczba przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie powiatu zmniejszyła się lub ich dochody zmalały.

Tabela 22. Udział w PIT i CIT w powiecie legionowskim (2006–2011)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
udziały w PIT	61 558 430,00	80 689 796,00	90 603 587,00	90 611 307,00	93 218 879,00	99 770 643,00
udziały w CIT	2 005 969,72	2 870 758,80	3 487 436,49	3 697 388,43	3 465 142,16	2 622 630,10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku miasta Legionowo, przy czym należy zauważyć, że wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych były mniejsze w 2009 roku niż w roku poprzedzającym (tabela 24). Od 2010 roku odnotowano dużą dynamikę wzrostu w tym zakresie, na poziomie 103,76%, a w 2011 roku – 106,82%. Można również zauważyć, że tendencje dotyczące podatku dochodowego od osób prawnych w przypadku Legionowa nie są tak negatywne jak w powiecie legionowskim. Oznacza to, że sytuacja przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie miasta była zdecydowanie lepsza niż sytuacja podmiotów działających na innych terenach powiatu.

Tabela 23. Udział w PIT i CIT w mieście Legionowo (2006–2011)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
udziały w PIT	32 819 491,00	41 479 038,00	45 996 203,00	44 383 553,00	46 052 647,00	49 195 173,00
udziały w CIT	684 261,86	1 495 187,58	1 377 106,62	1 453 976,90	1 053 465,83	949 872,04

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Analiza danych dotyczących udziału w podatku PIT i CIT dostarcza kilku wniosków. Po pierwsze pokazuje, że ludność mieszkająca w powiecie legionowskim osiągała coraz wyższe dochody. Po drugie możemy zaobserwować, że sytuacja lokalnych przedsiębiorców uległa pogorszeniu, ponieważ uzyskiwali oni niższe wyniki finansowe, które przełożyły się na niższe wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych. Świadczy to o tym, że panujący kryzys finansowy mocno dotknął przedsiębiorstwa działające w powiecie legionowskim.

1.8. Podsumowanie

Analiza dostępnych danych statystycznych pozwala na sformułowanie wniosków opisujących sytuację społeczno-gospodarczą powiatu jako dobrą. Wyżej wymienione wskaźniki lokują powiat powyżej średniej dla województwa. Ponadto istotna dla rozwoju powiatu jest bliskość Warszawy, co wpływa na atrakcyjność inwestycyjną Legionowa oraz powoduje stały napływ ludności. Lokalizacja sprawia, że mieszkańcy Legionowa, jak i całego powiatu legionowskiego, korzystają z możliwości, jakie daje sąsiedztwo stolicy: dla wielu osób to nie tylko dostęp do edukacji, specjalistycznej opieki medycznej, kultury i sztuki, ale przede wszystkim do pracy. Sąsiedztwo z dużą aglomeracją ma też negatywne skutki: wpływa na wysokie koszty funkcjonowania firm, co skutkuje spowolnieniem rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

Atrakcyjność inwestycyjną Legionowa podnosi nie tylko bliskość stolicy, ale też pełnienie przez miasto funkcji powiatowego centrum edukacji, ochrony zdrowia, kultury, handlu i usług. Jest to także miejsce koncentracji instytucji otoczenia biznesu, takich jak banki, instytucje ubezpieczeniowe, firmy leasingowe, kancelarie prawnicze, biura rachunkowe. Jednocześnie, mimo korzystnych uwarunkowań, powiat legionowski boryka się z wysokim poziomem bezrobocia oraz trudną sytuacją niektórych grup społecznych: osób w wieku 50+ oraz do 30 roku życia, wchodzących na rynek pracy, kobiet oraz osób niepełnosprawnych. Skłania to do wniosku, że dziś o możliwościach rozwoju danej społeczności decydują nie tylko „twarde dane”, takie jak położenie, infrastruktura, ale coraz częściej „czynniki miękkie”, jak umiejętność współpracy i budowania poczucia wspólnoty.

Do mocnych stron powiatu i miasta Legionowo należy wysoki poziom przedsiębiorczości, co świadczy o prężności i dużym potencjale regionu.

Niżej zaprezentowano główne wnioski z analizy w odniesieniu do województwa z podziałem na pozytywne (+) oraz negatywne (-).

(-):

- wysoka i rosnąca stopa bezrobocia
- wzrastająca liczba bezrobotnych
- spadek liczby poszukujących pracy przy wzrastającym poziomie bezrobocia
- trudna sytuacja zawodowa osób w wieku 50+
- brak mechanizmów wsparcia wejścia młodych na rynek pracy
- bariery rozwoju na rynku pracy osób niepełnosprawnych
- bariery finansowe uniemożliwiające skuteczną zmianę miejsca pracy i zmiany zawodu
- niższe wydatki z budżetu powiatu na walkę z bezrobociem w przeliczeniu na 1 mieszkańca
- zmienna struktura potrzeb kadrowych na rynku pracy
- rosnąca liczba osób w wieku poprodukcyjnym
- ograniczone nakłady inwestycyjne na infrastrukturę wspierającą walkę z bezrobociem
- pogorszenie sytuacji lokalnej przedsiębiorczości
- niższe wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych
- ogólne oznaki kryzysu finansowego przedsiębiorstw
- niski poziom wykorzystania funduszy pomocowych UE przez podmioty funkcjonujące w powiecie

(+):

- stały wzrost liczby ludności
- wysokie wskaźniki demograficzne
- wysoka liczba podmiotów w REGON na 10 tys. mieszkańców
- wysokie przeciętne wynagrodzenie brutto
- wysokie PKB na 1 mieszkańca
- wysoki udział zakładów osób fizycznych w liczbie podmiotów ogółem
- ludność osiąga coraz wyższe dochody

2. Analiza strategiczna

Do tworzenia Strategii dla powiatu legionowskiego zaangażowane zostały następujące obszary istotne z punktu widzenia przeciwdziałania bezrobociu oraz zmiany gospodarczej:

- I. Obszar publiczny – w tym instytucje rynku pracy
- II. Obszar społeczny – organizacje pozarządowe
- III. Obszar gospodarczy – sektor przedsiębiorstw

2.1. Obszar publiczny – w tym instytucje rynku pracy

Obszar publiczny obejmuje przede wszystkim Urzędy Miast i Gmin, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodki Pomocy Społecznej, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, szkoły, a także biblioteki, ośrodki kultury i sportu. Ich działalność skupia się wokół realizacji zadań określonych ustawowo, w zależności od charakteru instytucji obejmuje bieżącą obsługę mieszkańców, wspieranie grup najłabszych (PUP, PCPR, OPS-y) bądź – w mniejszym zakresie – animowanie działań kulturalnych i sportowych, adresowanych do różnych grup odbiorców. Urzędy gmin i urzędy miast podejmują działania na rzecz promocji regionu, przyciągania inwestorów, budowania infrastruktury, zagospodarowania terenu, dbają o właściwy poziom działalności placówek zdrowia i oświaty, aby oddziaływać na atrakcyjność poszczególnych gmin, a przez to całego powiatu. Przykładem może być próba zagospodarowania obszarów przy Jeziorze Zegrzyńskim.

Wśród najważniejszych zasobów sektora publicznego jego przedstawiciele wskazują zasoby ludzkie i zasoby techniczne.

Atutem instytucji publicznych jest rozwinięta sieć kontaktów instytucjonalnych, które pomimo braku stałego partnerstwa są ważnym potencjałem. Jest to współpraca z przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi, instytucjami szkoleniowymi. Współpraca ta dotychczas opierała się głównie na pojedynczych wspólnych inicjatywach, choć są też załączki stałej współpracy (np. szkoły z przedsiębiorcami), które stanowią dobrą prognozę ku budowaniu partnerstwa. Współpraca ze wszystkimi instytucjami została oceniona pozytywnie, jednak najlepiej przedstawiciele instytucji publicznych oceniają współpracę z innym podmiotem, ale w ramach tego samego sektora.

Ponadto instytucje obszaru publicznego mają bogate doświadczenie w działaniach na rzecz grup, które wspierają, np. programy z obszaru rynku pracy i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, aktywizacja i działania w zakresie doradztwa zawodowego dla młodzieży, pomoc pracodawcom w pozyskaniu pracowników o pożądanym kwalifikacjach. Doświadczenie to jest wzbogacone o realizację projektów unijnych i elementy współpracy pomiędzy instytucjami, o której wspomniano wcześniej, oraz współpracę międzynarodową w formule zawiązywania partnerstwa.

Zaletą instytucji jest dostęp do funduszy zewnętrznych, w tym funduszy europejskich. To środki, które nie tylko mogą zostać rozdysponowane na rozwiązywanie problemów społecznych, ale także mogą być przekazywane organizacjom pozarządowym na realizację określonych celów.

Z analizy działań obszaru publicznego wynika potrzeba systematycznej, bieżącej diagnozy problemów społeczno-gospodarczych, co pozwoli na usprawnienie poszczególnych instytucji oraz zapobieganie schematyzmowi w podejmowaniu decyzji o udzielanym wsparciu i jednocześnie wpłynie na jakość działań.

Pracownikom sektora publicznego brakuje rozeznania w sytuacji i znajomości realnych potrzeb adresatów ich wsparcia, dlatego często są narażeni na zarzuty, że faktycznie udzielana pomoc nie jest dobrze wykorzystana. Nie mają też pewności, że środki są dysponowane we właściwych proporcjach. Zauważają też w swoim funkcjonowaniu pewne schematy, którym ulegają. Jedną z przyczyn takich wątpliwości jest brak współpracy z pracodawcami (określenie kierunków kształcenia przydatnych na rynku pracy) i innymi instytucjami – np. z organizacjami pozarządowymi, będącymi specjalistami w swoich obszarach funkcjonowania.

2.2. Obszar społeczny – organizacje pozarządowe

Do obszaru społecznego organizacji pozarządowych w powiecie legionowskim zaliczają się stowarzyszenia, fundacje, podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz stowarzyszenia zwykłe, związki stowarzyszeń, stowarzyszenia kultury fizycznej, uczniowskie kluby sportowe, samorządy gospodarcze i związki zawodowe. Według rejestrów organizacji pozarządowych, prowadzonych przez Starostę Legionowskiego, na dzień 20 września 2012 roku w powiecie legionowskim było zarejestrowanych 348 organizacji pozarządowych. Do tej liczby nie wlicza się związków zawodowych, kółek rolniczych i innych organizacji, które podlegają nadzorowi innych organów. Zgodnie z informacjami zebranymi na potrzeby analizy wielkości i struktury sektora organizacji pozarządowych w powiecie legionowskim, na jego terenie – obok organizacji pozarządowych wymienionych powyżej – działają dwie organizacje samorządu gospodarczego: Powiatowa Izba Gospodarcza w Legionowie i Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości w Legionowie oraz trzy związki zawodowe: NSZZ „Solidarność” Region Mazowsze, Związek Nauczycielstwa Polskiego Okręg Mazowiecki Oddział w Legionowie oraz Międzyzakładowy Związek Zawodowy Pracowników Ochrony Zdrowia w Legionowie.

Tylko 13 z 348 organizacji pozarządowych, które swoją siedzibę mają na terenie powiatu legionowskiego, posiada status organizacji pożytku publicznego. Są pośród nich organizacje działające na różnych polach, od sportu – poprzez kulturę, edukację – po wsparcie dla osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (niepełnosprawnych, ubogich, doświadczających przemocy w rodzinie itp.). Zgodnie z danymi udostępnionymi na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej wszystkie organizacje pozarządowe z powiatu legionowskiego, posiadające status organizacji pożytku publicznego, mają swoją siedzibę w Legionowie.

Dominujące pola działalności organizacji z powiatu legionowskiego – według rejestru prowadzonego przez Starostę Legionowskiego – to sport, kultura, edukacja, pomoc osobom niepełnosprawnym oraz wsparcie innych – poza niepełnosprawnymi – grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ponadto podmioty działające na wyżej wymienionych polach są najbardziej aktywne – angażują się w przedsięwzięcia na rzecz mieszkańców organizowane we własnym zakresie, przy wsparciu sponsorów oraz w ramach konkursów przy udziale samorządów wszystkich szczebli oraz administracji rządowej.

Atutem organizacji pozarządowych jest elastyczność i sprawność w działaniu oraz gotowość do podejmowania nowych wyzwań. Jednocześnie legionowskie organizacje wskazują na problemy finansowe oraz brak zaplecza technicznego. Z analizy źródeł finansowania prowadzonych dotychczas przez organizacje działań wynika, że o ich przyszłości decyduje rozszerzenie możliwości pozyskiwania środków na prowadzone działania. Istotnym deficytem jest brak współpracy zarówno między organizacjami pozarządowymi, jak też z innymi sektorami, co z jednej strony ogranicza dostęp do środków finansowych, a z drugiej powoduje, że organizacje pozarządowe mimo swych możliwości nie są odbierane jako istotny partner w prowadzeniu działań, rozwiązywaniu problemów. Zagrożeniem dla kondycji organizacji jest również wskazywany brak wolontariuszy, co może jednak być szansą na rozwój, o ile organizacje obiorą ten kierunek i skoncentrują działania na świadomych akcjach informacyjnych oraz szkoleniowych dla potencjalnych kandydatów, wskazując wolontariat jako postawę społeczną. Sektor społeczny swoją szansę upatruje w wewnętrznej konsolidacji oraz współpracy z innymi sektorami.

2.3. Obszar gospodarczy – sektor przedsiębiorstw

W powiecie legionowskim na koniec 2011 roku zarejestrowanych w rejestrze REGON było 14,7 tys. podmiotów gospodarki narodowej, w tym ponad 11,7 tys. stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą¹³. Podobnie jak w 2010 roku, zdecydowaną większość podmiotów w 2011 roku skupiał sektor prywatny (ponad 95%) – przede wszystkim przedsiębiorstwa handlowe. W czerwcu 2012 roku zarejestrowano 14 944 podmioty.

Na terenie powiatu legionowskiego istnieją dwa samorządy skupiające przedsiębiorców: Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości oraz funkcjonująca od 2001 roku Powiatowa Izba Gospodarcza w Legionowie.

Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości w Legionowie istnieje od kilkadziesiąt lat. Instytucja wspiera swoich członków w prowadzeniu działalności rzemieślniczej oraz wspomaga te firmy, które zainteresowane są przyjmowaniem praktykantów. Bardzo ważną częścią działalności Cechu oraz jego członków jest współpraca z legionowską szkołą zawodową w zakresie szkolenia uczniów. Organizacja angażuje się w działania społeczno-gospodarcze realizowa-

¹³ Urząd Statystyczny w Warszawie, Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze regon województwa mazowieckiego, Warszawa 2012, s. 5.

ne na terenie miasta i powiatu legionowskiego. Powiatowa Izba Gospodarcza w Legionowie powstała w wyniku starań lokalnych przedsiębiorców i władz samorządowych, które dostrzegły potrzebę funkcjonowania na terenie powiatu legionowskiego samorządu gospodarczego, który byłby „głosem przedsiębiorców” oraz partnerem dla samorządów terytorialnych powiatu. Głównym celem działania Izby jest praca na rzecz zrzeszonych w niej przedsiębiorców, jednak od początku istnienia Izba aktywnie włącza się również w działania o charakterze społeczno-gospodarczym, realizowane przez władze samorządowe oraz instytucje publiczne funkcjonujące na terenie powiatu legionowskiego. We współpracy z administracją samorządową i jej jednostkami organizacyjnymi (m.in. Powiatowym Urzędem Pracy w Legionowie) Izba zrealizowała wiele projektów społecznych, począwszy od przedsięwzięć finansowanych w ramach środków Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, poprzez fundusze z programu PHARE i środki Europejskiego Funduszu Społecznego. Izba była zaangażowana w projekty realizowane przez Urząd Miasta Legionowo, np. „Razem dla Rozwoju”, „Legionowski Inkubator Przedsiębiorczości”.

Z uwagi na specyfikę i charakter sektora przedsiębiorczości w powiecie legionowskim istotne jest sprawne funkcjonowanie samorządów gospodarczych jako reprezentacji sektora oraz naturalnej platformy wymiany doświadczeń oraz inicjowania i realizowania wspólnych projektów. Umiejętność współpracy wewnątrz sektora, ale też z instytucjami publicznymi, przedsiębiorcy wskazywali jako mocną stronę sektora. Jednocześnie wymieniali brak reprezentatywności dla sektora jako zagrożenie. Atutem przedsiębiorców powiatu legionowskiego jest wiedza, doświadczenie oraz orientacja na potrzeby rynku. Szansy na rozwój sektor upatruje się w rozwoju budownictwa mieszkaniowego oraz we wzroście zapotrzebowania na usługi związane z rozwojem regionu wynikającym z bliskości Warszawy. Rozwój przedsiębiorczości jest ściśle związany z jakością kształcenia w kierunkach zawodowych, a ta została oceniona przez uczestników projektu jako słaba strona powiatu. Problem dopasowania kierunków kształcenia do potrzeb rynku był przedmiotem dyskusji i prac prowadzonych podczas planowania działań na rzecz wzmocnienia sektora, którego kondycja i aktywność wprost przekłada się na generowanie nowych miejsc pracy. Przedsiębiorcy podkreślali też, iż nie otrzymują wsparcia od władz lokalnych, między innymi w postaci ulg czy zlecania większej liczby zadań.

3. Określenie problemów w priorytetowych obszarach

W trakcie warsztatów z udziałem przedstawicieli trzech priorytetowych dla strategii przeciwdziałania bezrobociu obszarach: publicznym, społecznym i gospodarczym – reprezentowanych przez instytucje rynku pracy, przedsiębiorców oraz organizacje pozarządowe – przeprowadzono dla tych obszarów analizę SWOT i analizę oczekiwań w stosunku do reprezentowanego sektora, jak również pozostałych sektorów. W ramach analizy dokonano klasyfikacji wszystkich czynników i obszarów mających wpływ na bieżącą i przyszłą sytuację powiatu, tj. takich, które mają charakter uwarunkowań wewnętrznych (mocnych i słabych stron) oraz zewnętrznych (szans i zagrożeń). W efekcie analizy otrzymano dla każdego obszaru problemowego cztery zestawy czynników: mocnych stron powiatu (które należy wzmacniać), słabych stron (które trzeba niwelować), szans (które należy wykorzystywać) oraz zagrożeń (których należy unikać).

Na tym etapie prac nad strategią szczególny nacisk położono właśnie na określenie zagrożeń rozwojowych oraz wskazanie działań podejmowanych przez konkretne instytucje, które mogą wpłynąć na ograniczenie bezrobocia, wzmacniając w ten sposób konkurencyjną pozycję powiatu. Ankietowani wskazali na priorytetowe obszary, na których powinny się koncentrować działania w celu zintensyfikowania rozwoju powiatu.

Poniżej przedstawiona została analiza dwóch najistotniejszych obszarów problemowych.

3.1. Problemy rynku pracy

Wskazanie rynku pracy jako priorytetowego obszaru, na którym należy się skoncentrować, nie powinno dziwić, ponieważ właśnie wśród kluczowych problemów społeczno-gospodarczych tego regionu respondenci wskazywali na takie negatywne zjawiska na rynku pracy, jak wysoki odsetek bezrobocia oraz niski wskaźnik zatrudnienia. W powiecie legionowskim stopa bezrobocia wynosi 15,0% (grudzień 2012) i jest o 4,2 punktu procentowego wyższa niż w całym województwie¹⁴.

Głównym powodem bezrobocia – zdaniem respondentów – jest brak nowych miejsc pracy, a także likwidacja dotychczas istniejących, w tym dużych przedsiębiorstw (FSO). Ponadto powstaje niewiele nowych przedsiębiorstw, które „napędzają” lokalną gospodarkę, co zdaniem badanych przedsiębiorców wynika z barier legislacyjnych oraz finansowych. Dominują natomiast małe firmy, które przede wszystkim nastawione są na prace sezonowe oraz zatrudniają głównie osoby z najbliższego otoczenia, a informacja o wolnym etacie nie jest przekazywana opinii publicznej. Mało jest lokalnych inwestycji, które pozwoliłyby na powstanie nowych miejsc pracy. Badani przedsiębiorcy uważają, że przyczyną tego stanu rzeczy jest mało kreatywne podejście władz, które nie dokładają wystarczających starań, żeby przyciągnąć zagranicznych inwestorów.

Inną przyczyną uniemożliwiającą zwiększenie zatrudnienia są wysokie koszty pracy. Każdy nowy pracownik to duży wydatek ponoszony przez pracodawcę. Badani przedsiębiorcy wskazują również na wysokie koszty szkoleń pracowników. Pracodawcy, redukując ponoszone koszty pracownicze, często zatrudniają „na czarno”, co prowadzi do rozwoju szarej strefy. Przedstawiciele badanych grup podzielali pogląd o szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy osób w wieku do 30 roku życia oraz osób w wieku 50+. Wymienione grupy bezrobotnych zostały również ustawowo uznane za osoby będące w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Ponadto opinia respondentów jest zbieżna z danymi statystycznymi z tego terenu: według danych z grudnia 2012 roku bezrobotni powyżej 50 roku życia w liczbie 1123 osób stanowili 26,7% bezrobotnych ogółem. W przypadku osób w wieku 18–24 lata odsetek ten wyniósł 13,8%¹⁵.

3.1.1. Problemy osób młodych na rynku pracy

Wśród przyczyn trudnej sytuacji osób młodych na rynku pracy respondenci najczęściej wskazują na system szkolnictwa niedopasowanego do potrzeb lokalnego rynku pracy. Ankietowani wskazują na niezadowalające powiązania nauki ze sferą gospodarczą. Oferta edukacyjna różni się z potrzebami rynku pracy. Szkoła nie spełnia funkcji pośrednika między pracodawcami i przyszłymi pracownikami. Zdaniem respondentów kierunki studiów najczęściej wybierane przez osoby młode to psychologia i pedagogika, tymczasem rynek pracy jest przesycony absolwentami tych kierunków. Problem dotyczy również absolwentów szkół ogólnokształcących, które nie przygotowują do wejścia na rynek pracy.

Respondenci wskazują również na małe doświadczenie zawodowe młodych osób, postawy roszczeniowe, niską motywację, co również wpływa na ich trudną sytuację na rynku pracy. Inne przyczyny bezrobocia osób młodych to: brak odpowiednich środków na rozwój oraz rozbudowana biurokracja. Wszystko to z kolei skutkuje migracją zarobkową młodych wykształconych ludzi, pozbawiając małe firmy kadry i wpływając na rozwój szarej strefy.

¹⁴ Informacja o bezrobotnych i poszukujących pracy w 2012 roku, Warszawa – grudzień 2012.

¹⁵ Jw.

3.1.2. Problemy osób 50+ na rynku pracy

Trudna sytuacja osób w wieku 50+ wynika – zdaniem ankietowanych – nie tylko z sytuacji ekonomiczno-gospodarczej miasta i powiatu i braku wolnych miejsc pracy czy likwidacji zakładów pracy, ale również z takich przyczyn, jak: niski poziom kwalifikacji zawodowych osób w tej grupie wiekowej i niedostosowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy. Ankietowani uważają, że przyczyną ich trudnej sytuacji na rynku pracy są problemy natury psychicznej: brak wiary w swoje możliwości, obawa przed podjęciem nowej, innej pracy. Brak zatrudnienia w tej grupie prowadzi do takich negatywnych zjawisk, jak: ubożenie społeczeństwa, zmniejszenie popytu na dobra konsumpcyjne, zagrożenie patologią i przestępczością, wykluczenie społeczne, pogorszenie stanu zdrowia, a także konflikty rodzinne. Respondenci wskazują jeszcze na jeden problem w tej grupie wiekowej: większość osób 50+ pracowała przez wiele lat w zlikwidowanych przedsiębiorstwach, często na jednym stanowisku pracy. Trudno im znaleźć pracę nawet po ukończeniu kursów kwalifikacyjnych.

Warto podkreślić, że charakterystyka potencjału bezrobotnych 50+ oraz osób młodych formułowana przez respondentów jest bardzo bliska portretowi tej grupy wyłaniającemu się z dotychczasowych ogólnopolskich danych statystycznych i badań socjologicznych.

Objęci badaniem przedstawiciele gmin, powiatu, instytucji rynku pracy, organizacji pozarządowych, samorządu gospodarczego i zawodowego, związków zawodowych i przedsiębiorców podkreślają, że trudna sytuacja na rynku pracy w Legionowie oraz w powiecie legionowskim wymaga podejmowania działań zmierzających do rozwiązania tego kluczowego problemu społeczno-gospodarczego regionu.

3.2. Problemy systemu edukacji

Zdaniem ankietowanych dla wspomagania rozwoju gospodarczego istotne jest również przygotowanie zasobów gospodarki. Bieżące i przyszłe potrzeby rynku pracy powiatu legionowskiego stanowią wyzwanie również dla lokalnego systemu edukacji. Oferta edukacyjna – zdaniem respondentów – rozmija się z potrzebami rynku pracy. Szkoła nie spełnia funkcji pośrednika między pracodawcami i przyszłymi pracownikami. Szczególną uwagę trzeba zwrócić na stymulowanie preferencji młodzieży w kierunku wykształcenia dla rozwoju gospodarki wiedzy. Należy również wprowadzić doradztwo zawodowe już na poziomie gimnazjalnym. Ankietowani wskazują również na konieczność większego nacisku na naukę języków obcych. Powinno się rozwijać także edukację w sferze przedsiębiorczości.

Generalna rekomendacja to działania w kierunku kształcenia według potrzeb rynku pracy. W odniesieniu do tendencji zewnętrznych niewątpliwa jest konieczność stymulowania wykształcenia w kierunkach technicznych. Sugeruje się pogłębienie badań zarówno oczekiwań pracodawców, jak i kreowania świadomości wyższych oczekiwań.

4. Podsumowanie wszystkich rozpoznanych problemów

4.1. Obszar publiczny – w tym instytucje rynku pracy

Na terenie powiatu legionowskiego przedstawiciele instytucji rynku pracy zdefiniowali szereg problemów społeczno-gospodarczych, które pozostają w granicach ich kompetencji, a dotyczą przede wszystkim rynku pracy. Lista została uzupełniona o problemy występujące m.in. w obszarze edukacji, pomocy społecznej:

Problemy rynku pracy:

1. Wysoka stopa bezrobocia.
2. Dynamicznie wzrastający poziom stopy bezrobocia.
3. Poczucie ogromnego braku miejsc pracy i perspektyw na zatrudnienie.
4. Brak ofert pracy czasowej.
5. Brak oferty aktywizacyjnej / miejsc pracy dla osób 50+, osób do 25 roku życia, długotrwale bezrobotnych, kobiet po urlopach macierzyńskich lub wychowawczych, osób niepełnosprawnych.
6. Brak oferty pracy dla osób o wysokich kwalifikacjach, które zmuszone są do poszukiwania „jakiegokolwiek” pracy.
7. Brak dostatecznej liczby miejsc pracy.

Problemy w obszarze edukacji:

1. Struktura wykształcenia niezgodna z zapotrzebowaniem rynku pracy.
2. Brak edukacji „planowanej”, potrzeba tworzenia kierunków kształcenia zawodowego pod kątem potrzeb rynku pracy.
3. Brak pomocy przy wyborze zawodu.

Pomoc społeczna:

1. Wysoka odpłatność za pobyt w Domach Pomocy Społecznej w porównaniu z dochodami pensjonariuszy.
2. Niewystarczająca liczba miejsc w jadalni dla najuboższych mieszkańców.
3. Opóźnienia powrotu na rynek pracy poprzez ograniczenie dostępności miejsc w przedszkolach.

Inne:

1. Utrata płynności finansowej mieszkańców na skutek utraty pracy.
2. Niewłaściwa dystrybucja środków finansowych.
3. Niskie nakłady na edukację w rodzinach.
4. Utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów w ramach kontraktu NFZ.
5. Niewystarczający dostęp do bezpłatnej opieki nad dziećmi (przedszkola, szkoły – ograniczona liczba miejsc).
6. Problemy mieszkaniowe (komunalne, socjalne, tanie na wynajem, od dewelopera).

W toku dalszych prac zostały wybrane trzy problemy główne, których rozwiązaniem zajęto się w pierwszej kolejności. Zgodnie z ustaloną hierarchią ważności były to:

1. Poczucie ogromnego braku miejsc pracy i perspektyw na zatrudnienie.
2. Brak oferty aktywizacyjnej / miejsc pracy dla osób 50+, osób do 25 roku życia, długotrwale bezrobotnych, kobiet po urlopach macierzyńskich lub wychowawczych, osób niepełnosprawnych.
3. Struktura wykształcenia niezgodna z zapotrzebowaniem rynku pracy.

Analiza wskazanych problemów, zawierająca przyczyny i skutki zaistniałych sytuacji, posłużyła do opracowania celów i działań priorytetowych. W funkcji powyższych problemów zdefiniowane zostały trzy następujące cele strategiczne:

1. Zwiększenie liczby miejsc pracy.
2. Rozwiązanie problemu bezrobocia osób powyżej 50 roku życia i poniżej 30 roku życia.
3. Ograniczenie bezrobocia poprzez dostosowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy.

4.2. Obszar społeczny – organizacje pozarządowe

Najczęściej wskazywane problemy organizacji pozarządowych z terenu powiatu legionowskiego to niedostateczne środki finansowe lub ich brak, brak zaplecza technicznego (lokal, sprzęt) koniecznego do działalności, trudności w pozyskaniu wolontariuszy oraz niedostateczne zaplecze eksperckie.

Przedstawiciele organizacji pozarządowych podjęli się identyfikacji problemów w obszarach: rynek pracy, edukacja, pomoc społeczna.

Rynek pracy:

1. Wysoki wskaźnik bezrobocia w powiecie legionowskim.
2. Rosnący poziom bezrobocia.
3. Ograniczone nakłady inwestycyjne na infrastrukturę wspierającą walkę z bezrobociem.
4. Bariery rozwoju na rynku pracy kobiet i osób niepełnosprawnych.
5. Trudna sytuacja zawodowa osób w wieku 50+.
6. Problem w zatrudnianiu osób powyżej 50 roku życia oraz młodych do 30 roku życia.
7. Brak systemu informacji na temat wolnych miejsc zatrudnienia.

Edukacja:

1. Brak podstaw edukacyjnych umacniających i budujących świadomość społeczności lokalnej.
2. Brak systemu informacji na temat wolnych miejsc zatrudnienia.
3. Struktura wykształcenia niezgodna z zapotrzebowaniem rynku pracy.
4. Brak oferty edukacyjnej dla osób stających się niepełnosprawnymi.

Pomoc społeczna:

1. Wyłączenie osób wykluczonych z życia społeczności lokalnej.
2. Problem odnajdywania się w społeczeństwie osób niepełnosprawnych i stających w obliczu przyszłej niepełnosprawności.
3. Powstawanie grup wykluczonych funkcjonujących poza kręgiem osób aktywnych zawodowo.
4. Niewystarczająca oferta wsparcia dla różnych grup wykluczonych:
 - a) dzieci niepracujących rodziców,
 - b) młodzieży niepracującej,
 - c) osób niepracujących i bezdomnych.

W toku dalszych prac zostały wybrane trzy problemy główne, którymi zgodnie z ustaloną hierarchią ważności były:

1. Wysoki stopień bezrobocia i wyłączenie osób wykluczonych z życia społeczności lokalnej.
2. Problem odnajdywania się w społeczeństwie osób niepełnosprawnych i stających w obliczu przyszłej niepełnosprawności.
3. Brak podstaw umacniających i budujących tożsamość społeczności lokalnej.

Analiza powyższych problemów posłużyła do opracowania celów i działań priorytetowych. W funkcji powyższych problemów zdefiniowane zostały trzy następujące cele strategiczne:

1. Włączenie osób wykluczonych w główny nurt życia społeczności lokalnej.
2. Przygotowanie osób niepełnosprawnych do włączenia w nurt życia społecznego.
3. Budowa lokalnej świadomości społecznej i tożsamości.

4.3. Obszar gospodarczy – przedsiębiorstwa

Podczas pracy warsztatowej przedstawiciele sektora przedsiębiorczości wskazywali na wiele obszarów problemowych, jednak większość z nich sprowadzała się do kilku zasadniczych kwestii rynku pracy i przedsiębiorczości:

Rynek pracy:

1. Brak mechanizmów wsparcia wejścia osób w wieku poniżej 30 roku życia na rynek pracy.
2. Trudna sytuacja zawodowa osób powyżej 50 roku życia.
3. Brak oferty miejsc pracy dla osób 50+, osób do 30 roku życia, długotrwale bezrobotnych, kobiet po urlopach macierzyńskich lub wychowawczych, osób niepełnosprawnych.
4. Problem w zatrudnianiu osób powyżej 50 roku życia oraz do 30 roku życia.
5. Bariery finansowe uniemożliwiające skuteczną zmianę miejsca pracy i zmiany zawodu.
6. Niski poziom wydatków z budżetu powiatu na walkę z bezrobociem w przeliczeniu na 1 mieszkańca.
7. Zmienna struktura potrzeb kadrowych na rynku pracy.
8. Spadek liczby poszukujących pracy przy wzrastającym poziomie bezrobocia.

Problemy przedsiębiorczości:

1. Słaba kondycja przedsiębiorstw.
2. Brak dużych zakładów pracy, które mogłyby tworzyć miejsca pracy.
3. Likwidacja małych rodzinnych firm.
4. Rozbieżności oczekiwań co do jakości pracy między pracownikiem a pracodawcą.

W toku kolejnych analiz zostały wybrane trzy problemy główne, którym przypisano szczególne znaczenie i postanowiono zdefiniować dla nich cele główne działań:

1. Brak mechanizmów wsparcia wejścia osób w wieku poniżej 30 roku życia na rynek pracy.
2. Rozbieżności oczekiwań co do jakości pracy między pracownikiem a pracodawcą.
3. Trudna sytuacja zawodowa osób w wieku 50+.

Analiza powyższych problemów posłużyła do opracowania celów i działań priorytetowych. W funkcji powyższych problemów zdefiniowane zostały trzy następujące cele strategiczne:

1. Włączenie osób do 30 roku życia w rynek pracy.
2. Zbieżność oczekiwań pracodawców i pracowników.
3. Aktywizacja zawodowa grupy bezrobotnych 50+.

ROZDZIAŁ III. Część programowa

1. Misja i wizja

Misja rozwoju gospodarczego powiatu

Stworzenie stabilnych i zrównoważonych warunków godnego życia i pracy mieszkańcom powiatu legionowskiego, które zapewniają głębokie więzi społeczne, identyfikację z regionem oraz poczucie bezpieczeństwa.

Wizja rozwoju gospodarczego powiatu legionowskiego

Powiat legionowski to miejsce zamieszkania, pracy i odpoczynku, w którym ludzie czują się dobrze i bezpiecznie, są otwarci na potrzeby współmieszkańców i gotowi do współpracy na rzecz wspólnego dobra, darzą reprezentujące ich instytucje i siebie nawzajem szacunkiem i zaufaniem, a współpraca pomiędzy nimi we wszystkich sektorach (społecznym, przedsiębiorców i publicznym) jest oparta na dobrej komunikacji.

2. Działania priorytetowe

Działania służące osiągnięciu tak zarysowanej wizji będą koncentrować się w trzech obszarach:

I. obszar publiczny – w tym instytucje rynku pracy

II. obszar społeczny – organizacji pozarządowych

III. obszar gospodarczy – przedsiębiorczości

Jednym z celów w obszarze publicznym będzie zwiększenie liczby miejsc pracy. Cel ten zostanie zrealizowany przez kompleksowy program działań, który może być realizowany wspólnie, w ramach współpracy międzysektorowej, zmierzający do ograniczenia barier tworzenia nowych miejsc pracy. Działania w sferze instytucji rynku pracy powinny także dotyczyć rozwiązania problemu bezrobocia osób powyżej 50 roku życia i poniżej 30 roku życia. Dla powiatu legionowskiego pożądane jest ograniczenie bezrobocia poprzez dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.

Celem w obszarze społecznym jest włączenie osób wykluczonych w główny nurt życia społeczności lokalnej, które może odbywać się również w ramach współpracy trzech sektorów, poprzez realizację celów szczegółowych: diagnoza środowiska grup wykluczonych, przygotowanie instrumentów wsparcia środowiska grup wykluczonych, wdrożenie instrumentów wsparcia środowisk grup wykluczonych. Kolejne istotne cele w obszarze społecznym to przygotowanie osób niepełnosprawnych do włączenia w główny nurt życia społecznego oraz budowa świadomości społecznej i poczucia tożsamości z „małą ojczyzną”.

Nadrzędnym celem strategicznym w obszarze gospodarczym jest zwiększenie poziomu rozwoju gospodarczego powiatu poprzez cel stworzenie programu włączenia osób do 30 roku życia w rynek pracy i utrzymanie osób powyżej 50 roku życia na rynku pracy. Cel ten zostanie osiągnięty w szczególności poprzez promocję powiatu jako obszaru gospodarczego, stworzenie ośrodków i wsparcie istniejących instytucji oraz organizacji pozarządowych zrzeszających przedsiębiorczość lokalną, jak również dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Aby zrealizować tak sformułowane cele, proponowane są działania w oparciu o zaufanie i współpracę różnych podmiotów skupionych wokół rozwiązania konkretnego problemu.

2.1. Działania priorytetowe w obszarze publicznym

2.1.1. Działania krótkoterminowe – rok 2013 i 2014

Cel strategiczny:		Zwiększenie liczby miejsc pracy		
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Rozszerzenie oferty dostępnych miejsc pracy	– identyfikacja i wykorzystanie sezonowych ofert pracy	– liczba wypromowanych sezonowych miejsc pracy	– Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – organizacje pozarządowe – media lokalne – przedsiębiorcy	– osoby bezrobotne – przedsiębiorcy – społeczność lokalna
Upowszechnienie informacji o dostępnych środkach finansowych na tworzenie nowych miejsc pracy	– zorganizowanie spotkań informacyjnych dla przedsiębiorców w zakresie pozyskiwania środków	– liczba spotkań	– Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości – media	– przedsiębiorcy – osoby bezrobotne – społeczność lokalna
Wzrost kompetencji w zakresie pozyskiwania środków na tworzenie nowych miejsc pracy	– szkolenia w zakresie pisania projektów i aplikowania o środki unijne	– liczba złożonych wniosków do funduszy pomocowych	– Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Urząd Pracy – samorządy lokalne	– przedsiębiorcy
Pełna i kompleksowa wiedza o wolnych miejscach pracy	– poprawa systemów informacyjnych w zakresie aktualnych ofert pracy	– system informatyczny z bazą aktualnych miejsc pracy	– Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – samorządy lokalne	– osoby bezrobotne – pracodawcy – społeczność lokalna
Zwiększenie dostępu do subsydiowanych form zatrudnienia	– organizowanie subsydiowanych form zatrudnienia w oparciu o współpracę instytucji rynku pracy, samorządów lokalnych i pracodawców	– liczba utworzonych miejsc pracy	– pracodawcy – Powiatowy Urząd Pracy – samorządy lokalne	– osoby bezrobotne – przedsiębiorcy – społeczność lokalna
Zwiększenie dostępu do nowych zasobów pracy	– organizowanie giełdy pracy – organizacja targów pracy	– liczba zorganizowanych giełd pracy – liczba zorganizowanych targów pracy	– pracodawcy – Powiatowy Urząd Pracy – samorządy lokalne – Powiatowa Izba Gospodarcza – organizacje pozarządowe	– osoby bezrobotne – przedsiębiorcy – społeczność lokalna

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Cel strategiczny:	Rozwiązanie problemu bezrobocia osób powyżej 50 roku życia i poniżej 30 roku życia			
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Podnoszenie kompetencji zawodowych	– organizowanie kursów / szkoleń zawodowych, dostosowanych do potrzeb rynku pracy	– liczba kursów / szkoleń	– samorządy lokalne – Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Urząd Pracy – organizacje pozarządowe – firmy szkoleniowe	– osoby bezrobotne – osoby zagrożone utratą pracy – przedsiębiorcy – społeczność lokalna
Upowszechnianie informacji o możliwościach przekwalifikowania się	– zorganizowanie spotkań informacyjnych o możliwościach przekwalifikowania się	– liczba spotkań	– Powiatowy Urząd Pracy – organizacje pozarządowe – przedsiębiorcy – samorządy lokalne	– osoby bezrobotne – przedsiębiorcy – społeczność lokalna
Obniżenie kosztów poszukiwania pracy	– zwolnienie bezrobotnych z opłat za przejazd komunikacją publiczną na terenie powiatu legionowskiego	– system ograniczenia płatności za przejazd dla bezrobotnych	– samorządy lokalne – Powiatowy Urząd Pracy	– osoby bezrobotne – społeczność lokalna
Intensyfikacja działań w zakresie pozyskania środków z funduszy unijnych	– przygotowanie wniosków o dofinansowanie programów rozwiązania problemu bezrobocia – pozyskanie środków z funduszy unijnych na przeciwdziałanie bezrobociu	– liczba złożonych wniosków do funduszy pomocowych – liczba projektów, które otrzymały wsparcie z funduszy pomocowych	– Powiatowy Urząd Pracy – pracodawcy – samorządy lokalne – Powiatowa Izba Gospodarcza – ośrodek pomocy społecznej – organizacje pozarządowe	– osoby bezrobotne – przedsiębiorcy – społeczność lokalna

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Aktywizacja zawodowa i dostosowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy	– diagnoza potrzeb wskazanych grup – przygotowanie programu na rzecz aktywizacji zawodowej i dostosowania kwalifikacji do potrzeb rynku pracy	– raport z diagnozy potrzeb – liczba opracowanych programów na rzecz aktywizacji zawodowej	– Powiatowy Urząd Pracy – samorządy lokalne – instytucje rynku pracy (w tym firmy szkoleniowe) – przedsiębiorcy – instytucje związane z rynkiem pracy – organizacje pozarządowe	– osoby bezrobotne – przedsiębiorcy – społeczność lokalna
Cel strategiczny: Ograniczenie bezrobocia poprzez dostosowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy				
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Dostosowanie organizowanych kursów zawodowych do potrzeb rynku pracy	– organizowanie kursów zawodowych, dostosowanych do potrzeb rynku pracy	– liczba kursów / szkoleń zawodowych	– samorządy lokalne – Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Urząd Pracy – organizacje pozarządowe – firmy szkoleniowe	– osoby pracujące, w tym zagrożone utratą pracy – osoby bezrobotne – przedsiębiorcy – społeczność lokalna
Diagnoza potrzeb przedsiębiorców	– przeprowadzenie badania wśród przedsiębiorców w celu określenia ich potrzeb kadrowych	– raport z badania potrzeb przedsiębiorców	– Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – przedsiębiorcy – organizacje pozarządowe – samorządy lokalne	– przedsiębiorcy
Zwiększenie liczby ofert kursów kwalifikacyjnych, doszkalających	– pozyskanie z rynku ofert kursów kwalifikacyjnych, doszkalających	– baza danych o kursach / szkoleniach kwalifikacyjnych	– Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – firmy szkoleniowe	– osoby pracujące, w tym zagrożone utratą pracy – osoby bezrobotne – przedsiębiorcy – społeczność lokalna
Wzrost kompetencji zawodowych	– organizacja spotkań z doradcą zawodowym	– liczba spotkań	– Powiatowy Urząd Pracy – Ośrodek Pomocy Społecznej	– osoby pracujące, w tym zagrożone utratą pracy – osoby bezrobotne – przedsiębiorcy – społeczność lokalna
Rozpoznanie potrzeb edukacyjnych uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych	– diagnoza ofert edukacyjnych – analiza struktury bezrobocia (wiek, wykształcenie, status społeczny) – diagnoza możliwości – potencjału (wykształcenia) – wnioski szkół zawodowych na prowadzenie doradztwa zawodowego dla swoich uczniów	– opracowanie raportu potrzeb edukacyjnych – przeprowadzenie analizy struktury bezrobocia	– samorządy lokalne – Powiatowy Urząd Pracy – instytucje związane z rynkiem pracy – szkoły gimnazjalne i ponadgimnazjalne, w tym zawodowe – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	– uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych – społeczność lokalna

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Podnoszenie kompetencji zawodowych wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych, w tym zawodowych	– organizacja kursów / szkoleń – organizacja praktyk	– liczba kursów / szkoleń – liczba zorganizowanych praktyk	– samorządy lokalne – firmy szkoleniowe – instytucje związane z rynkiem pracy – szkoły ponadgimnazjalne, w tym zawodowe – przedsiębiorcy – Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości	– uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych – społeczność lokalna – przedsiębiorcy
---	---	---	--	---

2.1.2. Działania średnioterminowe – rok 2015 i 2016

Cel strategiczny: Zwiększenie liczby miejsc pracy				
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Aktualna informacja na temat zmian zachodzących na rynku pracy	– stworzenie pogłębionej bazy informacyjnej na temat zmian zachodzących na rynku pracy	– baza informacyjna na temat zmian rynku pracy	– Powiatowy Urząd Pracy – samorządy lokalne – Powiatowa Izba Gospodarcza – organizacje pozarządowe – media lokalne – firmy szkoleniowe – OHP	– osoby bezrobotne – osoby pracujące, w tym zagrożone utratą pracy – przedsiębiorcy – społeczność lokalna
Podnoszenie kompetencji przedsiębiorców w zakresie pozyskiwania środków z Unii Europejskiej	– przeszkolenie przedsiębiorców, w jaki sposób pozyskiwać środki z Unii Europejskiej na potrzeby rozwoju przedsiębiorstwa	– liczba szkoleń	– Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości – Powiatowy Urząd Pracy – OHP – samorządy lokalne	– przedsiębiorcy – społeczność lokalna
Stworzenie bazy miejsc do odbycia staży / praktyk zawodowych	– nawiązanie współpracy z instytucjami z powiatu legionowskiego i sektora prywatnego w zakresie utworzenia miejsc do odbycia staży i praktyk zawodowych	– liczba umów współpracy dotyczącej staży / praktyk zawodowych	– Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości – samorządy lokalne – przedsiębiorcy	– osoby bezrobotne – uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych – przedsiębiorcy – społeczność lokalna
Zwiększenie dostępu do ofert pracy	– opracowanie internetowej bazy miejsc pracy – wypracowanie modelu organizacji targów pracy (program cykliczny)	– internetowa baza miejsc pracy – liczba zorganizowanych targów pracy (program cykliczny)	– Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości – samorządy lokalne – przedsiębiorcy – organizacje pozarządowe	– osoby bezrobotne – osoby pracujące, w tym zagrożone utratą pracy – przedsiębiorcy – społeczność lokalna

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Zwiększenie liczby stanowisk pracy	– utworzenie stanowisk pracy dla stażystów – utworzenie subsydiowanych miejsc pracy w ramach prac interwencyjnych, robót publicznych, prac społecznie użytecznych – dofinansowanie na wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy – zakładanie działalności gospodarczej – tworzenie miejsc pracy w realizowanych projektach – założenie spółdzielni socjalnych	– liczba stanowisk pracy dla stażystów – liczba subsydiowanych miejsc pracy – liczba podjętych działalności gospodarczych – liczba miejsc pracy w realizowanych projektach – liczba powstałych spółdzielni socjalnych – liczba wyposażonych lub doposażonych stanowisk pracy	– Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości – samorządy lokalne – przedsiębiorcy – Ośrodki Pomocy Społecznej – organizacje pozarządowe	– osoby bezrobotne – osoby pracujące, w tym zagrożone utratą pracy – przedsiębiorcy – społeczność lokalna
Współpraca sektorów	– realizacja cyklicznych spotkań międzysektorowych	– liczba cyklicznych spotkań międzysektorowych	– Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości – samorządy lokalne – przedsiębiorcy – instytucje edukacji, kultury i sportu – instytucje pomocy społecznej – organizacje pozarządowe	– osoby bezrobotne – osoby pracujące, w tym zagrożone utratą pracy – przedsiębiorcy – społeczność lokalna – pracownicy instytucji wchodzących w skład partnerstwa
Cel strategiczny:	Rozwiązanie problemu bezrobocia osób powyżej 50 roku życia i poniżej 30 roku życia			
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Przekwalifikowanie osób powyżej 50 roku życia i poniżej 30 roku życia	– organizacja kursów / szkoleń – kampania społeczna wykorzystująca atuty zatrudnienia osób 50+	– liczba kursów / szkoleń – liczba spotkań w ramach kampanii społecznej wykorzystującej atuty zatrudnienia osób 50+	– Powiatowy Urząd Pracy – organizacje pozarządowe – media lokalne – firmy szkoleniowe	– osoby bezrobotne – osoby zagrożone utratą pracy – społeczność lokalna
Zdobycie nowych kompetencji zawodowych	– zorganizowanie szkoleń doradczych	– liczba szkoleń doradczych	– organizacje pozarządowe – Powiatowy Urząd Pracy	– osoby bezrobotne – osoby zagrożone utratą pracy – społeczność lokalna
Ułatwienia podatkowe dla prowadzących działalność gospodarczą, którzy stworzą nowe miejsca pracy	– zwolnienie z opłat podatku od nieruchomości dla prowadzących działalność gospodarczą, którzy stworzą nowe miejsca pracy	– program zwolnienia z opłat podatku od nieruchomości dla prowadzących działalność gospodarczą	– samorządy lokalne – Powiatowa Izba Gospodarcza	– przedsiębiorcy – społeczność lokalna

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Zmiana systemu kształcenia (dostosowanie do potrzeb rynku pracy)	– prowadzenie bieżących analiz rynku – spotkania informacyjne z udziałem pracodawców, władz samorządowych, szkół, rodziców – formułowanie wniosków o powołanie nowych kierunków kształcenia	– raport bieżących analiz rynku – liczba spotkań informacyjnych z udziałem pracodawców, władz samorządowych, szkół, rodziców – liczba wniosków o powołanie nowych kierunków kształcenia	– pracodawcy – samorządy lokalne – szkoły – Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza	– przedsiębiorcy – uczniowie – społeczność lokalna – osoby bezrobotne
Zdobycie nowych kompetencji	– przekwalifikowanie, zdobycie nowych kwalifikacji – umiejętność poruszania się na rynku pracy – zwiększenie wiedzy pracodawców o potencjalnych instytucjach posiadających informacje o potrzebach rynku	– liczba osób przekwalifikowanych – liczba osób, które nabyły umiejętność poszukiwania pracy	– Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości – samorządy lokalne – przedsiębiorcy – Ośrodki Pomocy Społecznej – organizacje pozarządowe	– osoby bezrobotne – osoby pracujące, w tym zagrożone utratą pracy – przedsiębiorcy – społeczność lokalna
Współpraca wielosektorowa	– tworzenie partnerstwa	– liczba zawartych partnerstw	– Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości – samorządy lokalne – przedsiębiorcy – instytucje edukacji, kultury i sportu – instytucje pomocy społecznej – organizacje pozarządowe	– osoby bezrobotne – osoby pracujące, w tym zagrożone utratą pracy – przedsiębiorcy – społeczność lokalna – pracownicy instytucji wchodzących w skład partnerstwa

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Cel strategiczny:		Ograniczenie bezrobocia poprzez dostosowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy		
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Zwiększenie kompetencji zawodowych	– pomoc w przekwalifikowaniu zawodowym – pomoc w ukierunkowaniu zawodowym (doradztwo zawodowe w szkołach)	– liczba osób przekwalifikowanych zawodowo – liczba spotkań z doradcą zawodowym	– Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości – samorządy lokalne – przedsiębiorcy – instytucje pomocy społecznej – organizacje pozarządowe – szkoły gimnazjalne i ponadgimnazjalne – OHP	– osoby bezrobotne – osoby pracujące, w tym zagrożone utratą pracy – przedsiębiorcy – społeczność lokalna – uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych
Zwiększenie dostępu do bezpłatnych ofert edukacyjnych	– zwiększenie dostępu do bezpłatnych ofert edukacyjnych (kursy/szkolenia, studia podyplomowe)	– zestawienie ofert	– Powiatowy Urząd Pracy – firmy szkoleniowe – OHP	– osoby bezrobotne – osoby pracujące w wieku powyżej 45 roku życia, zagrożone utratą pracy – społeczność lokalna
Rozwijanie kompetencji społecznych	– cykliczne zajęcia z doradcą zawodowym we współpracy z psychologiem	– liczba zajęć z doradcą zawodowym	– Powiatowy Urząd Pracy – Ośrodki Pomocy Społecznej – szkoły gimnazjalne i ponadgimnazjalne – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna – organizacje pozarządowe – OHP	– osoby bezrobotne – osoby pracujące, w tym zagrożone utratą pracy – przedsiębiorcy – społeczność lokalna – uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych
Wspieranie rozwoju zawodowego pracodawców	– wnioski o wsparcie dla przedsiębiorców – prowadzenie doradztwa zawodowego	– liczba złożonych wniosków – liczba spotkań doradztwa zawodowego	– Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości – samorządy lokalne – przedsiębiorcy – organizacje pozarządowe – OHP	– przedsiębiorcy – społeczność lokalna
Efektywność dostosowania programów edukacyjnych do potrzeb rynku pracy	– dostosowanie programów edukacyjnych do potrzeb rynku pracy	– Raport dostosowania programów edukacyjnych do potrzeb rynku pracy	– Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości – samorządy lokalne – przedsiębiorcy – szkoły gimnazjalne i ponadgimnazjalne – Powiatowy Urząd Pracy – OHP	– przedsiębiorcy – uczniowie – społeczność lokalna – osoby bezrobotne

2.1.3. Działania długoterminowe – do 2020 roku

Cel strategiczny:	Zwiększenie liczby miejsc pracy			
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Zwiększenie atrakcyjności regionu dla przedsiębiorców	– działania strukturalne zwiększające atrakcyjność regionu dla inwestorów, przedsiębiorców – promowanie przedsiębiorczości, w tym otwieranie działalności gospodarczej – kreowanie nowych potrzeb	– program działań strukturalnych zwiększających atrakcyjność regionu dla inwestorów, przedsiębiorców – program promocji przedsiębiorczości	– samorządy lokalne – Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Urząd Pracy	– przedsiębiorcy – społeczność lokalna
Rozwój dodatkowych kwalifikacji zawodowych dostosowanych do potrzeb rynku pracy	– zwiększanie liczby ofert szkoleń / kursów w celu zdobycia dodatkowych kwalifikacji pod potrzeby lokalnego rynku pracy – powołanie związku międzygminnego z powiatu legionowskiego w celu realizacji wspólnych działań	– liczba szkoleń / kursów – związek międzygminny powołany w celu realizacji wspólnych działań	– samorządy lokalne – Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Urząd Pracy – organizacje pozarządowe – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości – przedsiębiorcy – szkoły – instytucje pomocy społecznej – organizacje pozarządowe	– przedsiębiorcy – osoby bezrobotne – społeczność lokalna – pracownicy podmiotów wchodzących w skład związku
Zwiększenie atrakcyjności rynku pracy	– stworzenie preferencyjnych warunków dla pracodawców z powiatu legionowskiego	– raport przedstawiający propozycje preferencyjnych warunków dla pracodawców z powiatu legionowskiego	– Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Urząd Pracy – samorządy lokalne	– przedsiębiorcy – społeczność lokalna
Zwiększenie liczby stanowisk pracy	– utworzenie stanowisk pracy dla części osób odbywających staże lub zatrudnionych na subsydiowanych stanowiskach pracy – powołanie inkubatora przedsiębiorczości – dalsze wsparcie miejsc pracy (inicjatywy lokalne) – wspieranie prowadzenia spółdzielni socjalnych	– liczba stanowisk pracy dla stażystów / osób kończących subsydiowane zatrudnienie – inkubator przedsiębiorczości	– pracodawcy – Powiatowy Urząd Pracy – samorządy lokalne – Ośrodki Pomocy Społecznej – organizacje pozarządowe	– pracodawcy – osoby bezrobotne – osoby zagrożone utratą pracy – społeczność lokalna
Rozwój rynków pracy	– tworzenie firm oferujących miejsca pracy	– liczba firm	– przedsiębiorcy – Powiatowy Urząd Pracy – samorządy lokalne	– przedsiębiorcy – społeczność lokalna

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Cel strategiczny: Rozwiązanie problemu bezrobocia osób powyżej 50 roku życia i poniżej 30 roku życia				
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Budowa kompetencji zawodowych	–wykorzystanie wiedzy i doświadczenia zawodowego osób starszych przy planowaniu kompetencji zawodowych osób poniżej 30 roku życia	–spotkania dyskusyjne	–Powiatowa Izba Gospodarcza –Powiatowy Urząd Pracy –samorządy lokalne –organizacje pozarządowe	–przedsiębiorcy –osoby bezrobotne –osoby zagrożone utratą pracy –społeczność lokalna
Ułatwienia podatkowe dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą i zatrudniających osoby w wieku 50+ i poniżej 30 roku życia	–utworzenie i wdrożenie systemu ulg podatkowych dla przedsiębiorców zatrudniających osoby w wieku 50+ i poniżej 30 roku życia –zmiana przepisów prawnych dot. zatrudniania osób bezrobotnych	–opracowanie przedstawiające system ulg podatkowych	–samorządy lokalne –Powiatowa Izba Gospodarcza –przedsiębiorcy	–przedsiębiorcy –osoby bezrobotne –społeczność lokalna
Zdobycie nowych kompetencji kluczowych	–przygotowanie do nowych zawodów poprzez organizowanie bezpłatnych kursów językowych i komputerowych	–liczba kursów przygotowujących do nowych zawodów	–Powiatowy Urząd Pracy –samorządy lokalne –Ośrodki Pomocy Społecznej –firmy szkoleniowe –organizacje pozarządowe	–osoby bezrobotne –społeczność lokalna
Ułatwienia dla prowadzących działalność gospodarczą i zatrudniających osoby w wieku 50+ i poniżej 30 roku życia	–wypracowanie propozycji preferencyjnych warunków dla pracodawców zatrudniających osoby w wieku 50+ i poniżej 30 roku życia	–propozycja programu przedstawiającego preferencyjne warunki dla pracodawców zatrudniających osoby w wieku 50+ i poniżej 30 roku życia	–pracodawcy –Powiatowy Urząd Pracy –Powiatowa Izba Gospodarcza –samorządy lokalne	–przedsiębiorcy –osoby bezrobotne –społeczność lokalna
Współpraca wielosektorowa	–opracowywanie wspólnych projektów	–liczba wspólnych projektów	–Powiatowy Urząd Pracy –Powiatowa Izba Gospodarcza –Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości –samorządy lokalne –przedsiębiorcy –instytucje edukacji, kultury i sportu –instytucje pomocy społecznej –organizacje pozarządowe	–osoby bezrobotne –osoby pracujące, w tym zagrożone utratą pracy –przedsiębiorcy –społeczność lokalna –pracownicy instytucji wchodzących w skład partnerstwa

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Cel strategiczny: Ograniczenie bezrobocia poprzez dostosowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy				
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Zwiększenie kompetencji zawodowych	–przywrócenie rangi szkolnictwa zawodowego –zwiększenie absorpcji środków unijnych na szkolnictwo zawodowe	–raport przedstawiający kwestię przywrócenia rangi szkolnictwa zawodowego –program przedstawiający założenia i kierunki dofinansowania szkolnictwa zawodowego ze środków pomocowych w następnym horyzoncie programowania po 2013 roku	–samorządy lokalne –przedsiębiorcy –instytucje związane z rynkiem pracy –szkoły zawodowe –organizacje pozarządowe	–szkoły –społeczność lokalna
Zwiększenie dostępu do bezpłatnych ofert edukacyjnych	–zwiększenie oferty edukacyjnej skoordynowanej z potrzebami rynku pracy	–liczba ofert edukacyjnych	–Powiatowy Urząd Pracy –firmy szkoleniowe –instytucje związane z rynkiem pracy –szkoły zawodowe –ośrodki kształcenia –przedsiębiorcy –organizacje pozarządowe	–szkoły –pracodawcy –społeczność lokalna
Rozwijanie kompetencji zawodowych	–uruchomienie nowych kierunków kształcenia zawodowego, poprzedzone analizą lokalnego rynku pracy	–liczba nowych kierunków kształcenia zawodowego	–szkoły zawodowe –samorządy lokalne –Powiatowy Urząd Pracy –przedsiębiorcy	–szkoły –pracodawcy –społeczność lokalna
Wzmocnienie kompetencji zawodowych wśród przedsiębiorców	–sprawny system doradztwa zawodowego w szkołach –współpraca szkół z zakładami pracy	–liczba porad doradztwa zawodowego –liczba podpisanych umów o współpracę między szkołami a zakładami pracy	–szkoły zawodowe –samorządy lokalne –przedsiębiorcy –Powiatowa Izba Gospodarcza –Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości	–szkoły –pracodawcy –społeczność lokalna
Efektywność dostosowania programów edukacyjnych do potrzeb rynku pracy	–ograniczenie bezrobocia wśród absolwentów –dostosowanie kwalifikacji do predyspozycji osobowych –współpraca szkół z zakładami pracy	–raport z badania osób wchodzących na rynek pracy –liczba podpisanych umów o współpracy między szkołami a zakładami pracy	–szkoły zawodowe –samorządy lokalne –pracodawcy –Powiatowa Izba Gospodarcza –Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości –Powiatowy Urząd Pracy –instytucje związane z rynkiem pracy	–szkoły i ich absolwenci –osoby bezrobotne –pracodawcy –społeczność lokalna

2.2 Działania priorytetowe w obszarze społecznym

2.2.1. Działania krótkoterminowe – rok 2013 i 2014

Cel strategiczny:	Włączenie osób wykluczonych w główny nurt życia społeczności lokalnej			
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Diagnoza środowiska grup wykluczonych	– przeprowadzenie badań w celu poznania osób wykluczonych, ich problemów zdefiniowanie grup osób wykluczonych – diagnoza problemów i skali potrzeb – przygotowanie ankiety i rozprzodzenie wśród mieszkańców Legionowa, zebranie danych i analiza, wnioski	– liczba raportów z badań – liczba raportów diagnozy	– instytucje pomocy społecznej – Powiatowy Urząd Pracy – organizacje pozarządowe – firmy specjalistyczne zajmujące się badaniami	– społeczność lokalna – osoby wykluczone
Przygotowanie instrumentów wsparcia środowiska grup wykluczonych	– analiza zdefiniowanych grup osób wykluczonych – baza danych i systematyka grup – zaprogramowanie instrumentów dla usystematyzowanych grup wykluczonych	– raport przedstawiający analizę zdefiniowanych grup osób wykluczonych – baza danych i systematyka grup – wykaz przygotowanych instrumentów	– samorządy lokalne – Powiatowy Urząd Pracy – instytucje pomocy społecznej – organizacje pozarządowe	– społeczność lokalna – osoby wykluczone
Wdrożenie instrumentów wsparcia środowisk grup wykluczonych	– kampania informacyjna	– liczba spotkań informacyjnych	– samorządy lokalne – Powiatowy Urząd Pracy – instytucje pomocy społecznej – organizacje pozarządowe	– społeczność lokalna – osoby wykluczone

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Cel strategiczny: Przygotowanie osób niepełnosprawnych do włączenia w główny nurt życia społecznego				
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Poznanie potrzeb osób niepełnosprawnych i sposobów ich zaspokajania	– diagnoza środowiska osób niepełnosprawnych, ich potrzeb i skali problemów	– liczba ankiet – liczba spotkań – liczba raportów przedstawiających analizę danych i wnioski	– Powiatowy Urząd Pracy – organizacje pozarządowe – instytucje pomocy społecznej – samorządy lokalne	– społeczność lokalna – osoby niepełnosprawne
Uproszczenie procedury zatrudniania osób niepełnosprawnych	– zainicjowanie prac nad rozwiązaniami prawnymi ułatwiającymi zatrudnienie osób niepełnosprawnych	– liczba spotkań roboczych – liczba raportów tematycznych dotyczących poszczególnych grup rozwiązań prawnych ułatwiających zatrudnienie osób niepełnosprawnych – liczba przygotowanych postulatów	– organizacje pozarządowe – samorządy lokalne – instytucje pomocy społecznej	– społeczność lokalna – osoby niepełnosprawne
Analiza możliwości wdrożenia modelu centrum dla osób niepełnosprawnych	– przeprowadzenie analizy istniejących specjalistycznych centrów dla osób niepełnosprawnych – wybór najlepszego modelu centrum dla niepełnosprawnych i wdrożenie	– liczba spotkań, konsultacji, prac nad opracowaniem modelu centrum dla osób niepełnosprawnych – raport przedstawiający syntetyczną analizę istniejących specjalistycznych centrów dla osób niepełnosprawnych – lista możliwych modeli centrów dla osób niepełnosprawnych i wybór optymalnego wraz z harmonogramem wdrożenia – wdrożony model centrum dla niepełnosprawnych	– samorządy lokalne – organizacje pozarządowe (szczególnie działające na rzecz osób niepełnosprawnych) – szkoły specjalne – warsztaty terapii zajęciowej	– społeczność lokalna – osoby niepełnosprawne
Efektywne funkcjonowanie centrum dla osób niepełnosprawnych	– przygotowanie koncepcji funkcjonowania centrum dla osób niepełnosprawnych w oparciu o wypracowany model	– liczba koncepcji projektów – liczba przygotowanych propozycji projektów – liczba projektów gotowych do wdrożenia – liczba projektów rozpoczętych	– samorządy lokalne – instytucje – darczyńcy	– społeczność lokalna – osoby niepełnosprawne
Cel strategiczny: Budowa świadomości społecznej i poczucia tożsamości z „małą ojczyzną”				
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Przygotowanie diagnozy w zakresie świadomości lokalnej	– badanie i diagnoza zjawiska świadomości lokalnej na terenie powiatu legionowskiego	– raport przedstawiający diagnozę zjawiska świadomości lokalnej wraz z rekomendacjami	– organizacje pozarządowe	– społeczność lokalna
Umacnianie lokalnej świadomości społecznej	– organizacja konkursów mających na celu wzmocnienie więzi społecznych	– liczba konkursów	– organizacje pozarządowe – szkoły – instytucje kultury i sportu	– społeczność lokalna
Podnoszenie lokalnej świadomości społecznej	– kampania informacyjna, co to jest „mała ojczyzna”	– liczba działań	– organizacje pozarządowe – samorządy lokalne – szkoły – instytucje kultury i sportu	– społeczność lokalna

2.2.2. Działania średnioterminowe – rok 2015 i 2016

Cel strategiczny:		Włączenie osób wykluczonych w główny nurt życia społeczności lokalnej		
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Zachęcenie pracodawców do zatrudniania osób wykluczonych	– opracowanie programu działań ukierunkowanych na motywowanie pracodawców do zatrudnienia osób wykluczonych	– liczba spotkań roboczych – dokument prezentujący program działań ukierunkowanych na motywowanie pracodawców do zatrudnienia osób wykluczonych	– organizacje pozarządowe – instytucje rynku pracy	– społeczność lokalna – osoby wykluczone – pracodawcy
Walka ze stereotypami braku aktywności zawodowej i niedostosowania zawodowego do rynku pracy, przygotowanie do realizacji celów długoterminowych	– opracowanie planu walki ze stereotypami braku aktywności zawodowej i niedostosowania zawodowego do rynku pracy, przygotowanie do realizacji celów długoterminowych	– raport z wdrożenia planu walki ze stereotypami braku aktywności zawodowej i niedostosowania zawodowego do rynku pracy, przygotowanie do realizacji celów długoterminowych	– organizacje pozarządowe – instytucje rynku pracy	– społeczność lokalna – osoby wykluczone
Cel strategiczny:		Przygotowanie osób niepełnosprawnych do włączenia w główny nurt życia społecznego		
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Założenia efektywnego funkcjonowania centrum dla osób niepełnosprawnych, które będzie działało w zakresie nauki, rehabilitacji, promocji, kultury i pracy osób niepełnosprawnych	– umocowanie prawne dotyczące późniejszego funkcjonowania i finansowania centrum, które będzie działało w zakresie nauki, rehabilitacji, promocji, kultury i pracy osób niepełnosprawnych	– raport przedstawiający analizę umocowań prawnych dotyczących późniejszego funkcjonowania i finansowania centrum	– samorządy lokalne – instytucje pomocy społecznej – organizacje pozarządowe	– społeczność lokalna – osoby niepełnosprawne
Budowa centrum dla osób niepełnosprawnych	– pozyskanie terenu pod budowę centrum – opracowanie koncepcji budowlanej – pozyskiwanie sponsorów i partnerów do budowy centrum – pozyskiwanie środków finansowych i innych zasobów na budowę centrum	– dokument koncepcji budowlanej – zidentyfikowane zasoby finansowe – przygotowane wnioski o dofinansowanie ze środków pomocowych, samorządowych, prywatnych	– samorządy lokalne – organizacje pozarządowe – przedsiębiorcy	– społeczność lokalna – osoby niepełnosprawne

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Cel strategiczny: Budowa świadomości społecznej i poczucia tożsamości z „małą ojczyzną”				
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Umacnianie lokalnej świadomości społecznej	– realizacja planu walki ze stereotypami – spotkania informacyjne / szkolenia / imprezy otwarte	– plan walki ze stereotypami – liczba spotkań / szkoleń / imprez otwartych	– organizacje pozarządowe	– społeczność lokalna
Podnoszenie lokalnej świadomości społecznej	– organizacja dużych imprez, np. sportowych, kulturalnych, promujących „małą ojczyznę”	– liczba imprez kulturalnych	– organizacje pozarządowe – samorządy lokalne – instytucje kultury i sportu	– społeczność lokalna
	działania skierowane do młodzieży: – tematyczne godziny wychowawcze we wszystkich szkołach na terenie powiatu – cykl imprez artystycznych (krzewienie kultury) działania skierowane do seniorów: – cykl spotkań w ramach Uniwersytetu III Wieku – spotkania międzypokoleniowe – kampania promocyjna	– liczba tematycznych godzin wychowawczych we wszystkich szkołach na terenie powiatu – liczba imprez artystycznych – liczba spotkań w ramach Uniwersytetu III Wieku – liczba spotkań międzypokoleniowych – liczba wywiadów, programów telewizyjnych, artykułów w prasie lokalnej	– organizacje pozarządowe – samorządy lokalne – instytucje kultury i sportu	– społeczność lokalna

2.2.3. Działania długoterminowe – do 2020 roku

Cel strategiczny:	Włączenie osób wykluczonych w główny nurt życia społeczności lokalnej			
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Utrwalenie pozytywnych postaw wśród osób wykluczonych	– kampania społeczna, której celem miałyby być ugruntowanie osób z danych grup w przeświadczeniu, że chcieć to móc: – oddolna kampania realizowana przez podmioty typu kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, opieka społeczna – wsparcie postaw zaszczyconych podczas kampanii – kontrola, dalsze prowadzenie	– liczba spotkań w ramach kampanii – liczba przygotowanych materiałów – raport podsumowujący kampanię	– organizacje pozarządowe – kościoły i związki wyznaniowe – instytucje pomocy społecznej	– społeczność lokalna – osoby wykluczone
Wsparcie podmiotów realizujących działania skierowane do osób wykluczonych	– organizacja ośrodków wsparcia dla dedykowanych grup społecznych – opracowanie założeń długofalowej polityki prospołecznej – konsolidacja wsparcia dla realizatorów polityki prospołecznej	– liczba ośrodków wsparcia dla dedykowanych grup społecznych – raport z założeń długofalowej polityki prospołecznej, – raport z wykorzystania instrumentów wsparcia dla realizatorów polityki prospołecznej	– organizacje pozarządowe – instytucje pomocy społecznej – instytucje rynku pracy	– społeczność lokalna – osoby wykluczone
Dopasowanie działań do bieżących potrzeb osób wykluczonych	– przeprowadzenie diagnozy – przeprowadzenie ewaluacji realizowanych działań – weryfikacja przyjętego planu działania na rzecz osób wykluczonych	– liczba raportów zawierających diagnozy, ewaluację i weryfikację planu na rzecz osób wykluczonych	– instytucje pomocy społecznej – instytucje rynku pracy – organizacje pozarządowe	– społeczność lokalna – osoby wykluczone
Włączenie osób wykluczonych w główny nurt życia społecznego	– włączenie zidentyfikowanych osób wykluczonych społecznie w główny nurt życia społeczności lokalnej poprzez miejsca pracy, opiekę socjalną, opiekę medyczną, kontakty społeczne, zdobycie informacji	– lista osób wykluczonych, które skorzystały z zaplanowanych działań włączenia w główny nurt życia społecznego	– instytucje pomocy społecznej – instytucje rynku pracy – organizacje pozarządowe	– społeczność lokalna – osoby wykluczone

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Cel strategiczny:		Przygotowanie osób niepełnosprawnych do włączenia w główny nurt życia społecznego		
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Przygotowanie osób niepełnosprawnych do włączenia w główny nurt życia społecznego poprzez budowę centrum dla osób niepełnosprawnych	– pozyskanie funduszy unijnych na budowę centrum dla osób niepełnosprawnych	– liczba wniosków o dofinansowanie	– samorządy lokalne – instytucje pomocy społecznej – organizacje pozarządowe – przedsiębiorcy	– społeczność lokalna – osoby niepełnosprawne
	– budowa centrum specjalistycznego dla osób niepełnosprawnych na terenie powiatu legionowskiego	– obiekt centrum dla osób niepełnosprawnych	– samorządy lokalne – instytucje pomocy społecznej – organizacje pozarządowe	– społeczność lokalna – osoby niepełnosprawne
Rozwój i efektywne funkcjonowanie centrum	– prowadzenie kampanii informacyjnej i szeroko rozumianej promocji centrum dla osób niepełnosprawnych	– liczba kampanii promocyjnych	– samorządy lokalne – instytucje pomocy społecznej – organizacje pozarządowe	– społeczność lokalna – osoby niepełnosprawne
	– realizacja programów rozwojowych przez centrum dla osób niepełnosprawnych	– liczba programów rozwojowych	– samorządy lokalne – instytucje pomocy społecznej – organizacje pozarządowe	– społeczność lokalna – osoby niepełnosprawne
Cel strategiczny:		Budowa świadomości społecznej i poczucia tożsamości z „małą ojczyzną”		
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Promocja powiatu poprzez upowszechnienie koncepcji „małej ojczyzny”	– przygotowanie projektów i wniosków o dofinansowanie ze środków unijnych w zakresie działań promocyjnych upowszechniających koncepcję „małej ojczyzny” – realizacja projektów promujących koncepcję „małej ojczyzny” zmierzających do zacieśnienia więzi między różnymi grupami społecznymi – promocja działań nakierowanych na tworzenie miejsc pracy w obszarze zamieszkania – organizacja festiwali, turniejów i innych imprez	– liczba projektów i wniosków o dofinansowanie ze środków unijnych – liczba zrealizowanych projektów – liczba zorganizowanych festiwali, turniejów i innych imprez	– samorządy lokalne – organizacje pozarządowe – Powiatowa Izba Gospodarcza – przedsiębiorcy	– społeczność lokalna
Poprawa relacji między samorządem a organizacjami pozarządowymi	– organizacja spotkań informacyjnych – organizacja wydarzeń w gronie przedstawicieli samorządu i organizacji w celu poprawienia relacji	– liczba spotkań informacyjnych – liczba wspólnych wydarzeń	– samorządy lokalne – organizacje pozarządowe	– społeczność lokalna
Integracja międzypokoleniowa na rzecz społeczności lokalnych	– przygotowanie projektów angażujących różne pokolenia – przygotowanie wniosków o dofinansowanie ww. projektów – organizacja wspólnych imprez, promocja powiatu	– liczba przygotowanych projektów – liczba przygotowanych wniosków – liczba wspólnych imprez	– organizacje pozarządowe – samorządy lokalne – Powiatowa Izba Gospodarcza – przedsiębiorcy	– społeczność lokalna

2.3 Działania priorytetowe w obszarze gospodarczym

2.3.1. Działania krótkoterminowe – rok 2013 i 2014

Cel strategiczny: Włączenie osób do 30 roku życia w rynek pracy				
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Program działań wskazujący sposoby włączenia osób do 30 roku życia w rynek pracy	– stworzenie programu wskazującego sposoby realizacji włączenia osób do 30 roku życia w rynek pracy	– liczba przykładowych projektów programów	– Powiatowy Urząd Pracy – szkoły zawodowe – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości – Powiatowa Izba Gospodarcza – organizacje pozarządowe – Powiatowa Rada Zatrudnienia	– przedsiębiorcy – pracodawcy – osoby bezrobotne – uczniowie szkół ponadgimnazjalnych
Wsparcie przedsiębiorców przez instytucje publiczne	– udzielanie dotacji na otwarcie firmy – organizacja staży absolwentów – subsydiowanie zatrudnienia – wyposażenie / doposażenie stanowisk pracy	– liczba nowych przedsiębiorstw otwartych przy udziale dotacji – liczba staży dla osób bezrobotnych zorganizowanych w lokalnych firmach – liczba subsydiowanych miejsc zatrudnienia – liczba wyposażonych / doposażonych miejsc pracy	– Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – szkoły zawodowe – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości – przedsiębiorcy	– przedsiębiorcy – pracodawcy – osoby bezrobotne – uczniowie szkół ponadgimnazjalnych
Dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy	– przeprowadzenie badania / analizy potrzeb lokalnego rynku pracy – otwarcie nowych kierunków kształcenia zawodowego – organizacja praktyk – organizacja debat dotyczących dopasowania oferty szkół zawodowych do potrzeb rynku – organizacja spotkań przedstawicieli szkół zawodowych z przedsiębiorcami – organizacja spotkań przedsiębiorców z rodzicami i uczniami szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych – organizacja spotkań doradców zawodowych z uczniami i rodzicami uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych – przeprowadzenie kampanii społecznej promującej kształcenie zawodowe	– liczba badań potrzeb lokalnego rynku pracy – liczba nowych kierunków kształcenia utworzonych w wyniku przeprowadzonego badania potrzeb rynku pracy – liczba zorganizowanych praktyk dla uczniów szkół z terenu powiatu legionowskiego w lokalnych firmach – liczba zorganizowanych debat – liczba zorganizowanych spotkań przedsiębiorców z uczniami i ich rodzicami – liczba zorganizowanych spotkań doradców zawodowych z uczniami i ich rodzicami – liczba przeprowadzonych kampanii społecznych	– samorządy terytorialne – Powiatowy Urząd Pracy – szkoły zawodowe – szkoły gimnazjalne – Powiatowa Izba Gospodarcza – przedsiębiorcy – Powiatowa Rada Zatrudnienia	– uczniowie szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych – samorządy terytorialne – przedsiębiorcy
Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych do 25 roku życia	– zorganizowanie giełdy pracy – zorganizowanie spotkań młodzieży szkolnej z pracodawcami – przeprowadzenie kampanii społecznej wśród przedsiębiorców	– liczba zorganizowanych giełd pracy – liczba spotkań z pracodawcami – liczba przedsiębiorców, do których zostanie skierowana kampania	– Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości – samorządy lokalne – placówki oświatowe (gimnazjalne i ponadgimnazjalne)	– uczniowie szkół powiatu legionowskiego – osoby bezrobotne do 25 roku życia – przedsiębiorcy

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Cel strategiczny: Aktywizacja zawodowa grupy osób bezrobotnych w wieku 50+				
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Wsparcie przedsiębiorców przez instytucje publiczne	– organizacja subsydiowanego zatrudnienia – wyposażenie / doposażenie miejsc pracy	– liczba zorganizowanych subsydiowanych miejsc zatrudnienia – liczba nowych miejsc pracy	– Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości – przedsiębiorcy	– osoby bezrobotne w wieku 50+ – przedsiębiorcy – pracodawcy
Ułatwienia dla pracodawców zatrudniających pracowników w wieku 50+	– przygotowanie wniosków i uzasadnień dotyczących wprowadzenia ulg w ZUS i US dla pracodawców zatrudniających pracowników w wieku 50+	– liczba wniosków i uzasadnień	– Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości – przedsiębiorcy	– przedsiębiorcy – pracodawcy
Wzrost zatrudnienia wśród grupy osób w wieku 50+	– analiza rynku pracy pod kątem zbadania zapotrzebowania na konkretne zawody – edukacja pracodawców mająca na celu kreowanie potrzeb zatrudniania osób w wieku 50+ – promowanie samozatrudnienia	– raport z analiz – liczba miejsc pracy stworzona dla osób 50+ – liczba nowych firm	– Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości – przedsiębiorcy	– osoby bezrobotne w wieku 50+
Cel strategiczny: Zbieżność oczekiwań pracodawców i pracowników				
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Praktyczne dostosowanie do potrzeb rynku pracy	– promowanie stosowania umów terminowych	– modele umów terminowych – liczba podpisanych umów terminowych	– Powiatowa Izba Gospodarcza – przedsiębiorcy – Powiatowy Urząd Pracy	– pracodawcy – przedsiębiorcy – osoby bezrobotne – uczniowie
Teoretyczne dostosowanie do potrzeb rynku pracy	– kampania społeczna w zakresie budowania pozytywnych relacji pracownik – pracodawca – organizacja staży i praktyk u pracodawców – szkolenie w konkretnych zawodach (glazurnik, monter, hydraulik)	– liczba staży i praktyk – liczba przeprowadzonych kampanii społecznych – liczba zorganizowanych szkoleń	– Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Urząd Pracy – przedsiębiorcy – szkoły zawodowe – organizacje pozarządowe	– przedsiębiorcy – pracodawcy – osoby bezrobotne – uczniowie

2.3.2. Działania średnioterminowe – rok 2015 i 2016

Cel strategiczny:	Włączenie osób do 30 roku życia w rynek pracy			
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Program działań wskazujący sposoby włączenia osób do 30 roku życia w rynek pracy	– przygotowanie programu rozwiązania problemu związanego ze zubożeniem społeczeństwa w wyniku braku pracy	– raport przedstawiający założenia programu	– Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości – przedsiębiorcy – szkoły zawodowe	– przedsiębiorcy – pracodawcy – osoby bezrobotne
Wsparcie nowych przedsiębiorców przez instytucje publiczne	– dofinansowanie dla pracodawców zatrudniających stażystów – zmniejszenie wysokości opłat z tytułu podatków	– program dofinansowań pracodawców ze środków publicznych – liczba dofinansowanych staży – liczba uchwał zmniejszających wysokość podatków dla przedsiębiorców	– samorządy terytorialne – Powiatowy Urząd Pracy – przedsiębiorcy – pracodawcy – Powiatowa Izba Gospodarcza	– przedsiębiorcy – pracodawcy – osoby bezrobotne
Dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy	– organizacja spotkań przedstawicieli szkół zawodowych z przedsiębiorcami – organizacja spotkań przedsiębiorców z rodzicami i uczniami szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych – organizacja spotkań doradców zawodowych z rodzicami i uczniami szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych – przeprowadzenie kampanii społecznej promującej kształcenie zawodowe	– liczba zorganizowanych spotkań przedsiębiorców z uczniami szkół i ich rodzicami – liczba zorganizowanych spotkań doradców zawodowych z uczniami szkół i ich rodzicami – liczba przeprowadzonych kampanii społecznych	– przedsiębiorcy – pracodawcy – Starostwo Powiatowe w Legionowie – samorządy terytorialne – Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości	– przedsiębiorcy – osoby bezrobotne – uczniowie szkół – rodzice
Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych do 25 roku życia	– przygotowanie projektu aktywizacji rynku pracy dla osób bezrobotnych do 25 roku życia – pozyskanie środków na stworzenie miejsc pracy, uzupełnianie kwalifikacji, przekwalifikowanie – kampania promująca samozatrudnienie – kampania promująca zawody „wymierające”	– program przedstawiający założenia aktywizacji rynku pracy dla osób do 25 roku życia – wysokość środków pozyskanych na stworzenie miejsc pracy, uzupełnianie kwalifikacji, przekwalifikowanie – liczba stworzonych miejsc pracy – liczba kursów doszkalających i przekwalifikujących	– Powiatowy Urząd Pracy – przedsiębiorcy – Powiatowa Izba Gospodarcza – Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości – samorządy lokalne – placówki oświatowe (gimnazjalne i ponadgimnazjalne) – organizacje pozarządowe	– przedsiębiorcy – pracodawcy – osoby bezrobotne do 25 roku życia
	– kursy doszkalające – pomoc w samozatrudnieniu – organizacja staży – angażowanie w wolontariat	– liczba kursów – liczba zakończonych procesów samozatrudnienia – liczba wolontariatów i staży	– przedsiębiorcy – Powiatowa Izba Gospodarcza – Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości – samorządy lokalne – Powiatowy Urząd Pracy – placówki oświatowe (gimnazjalne i ponadgimnazjalne) – organizacje pozarządowe	– przedsiębiorcy – pracodawcy – osoby bezrobotne

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Cel strategiczny: Aktywizacja zawodowa grupy osób bezrobotnych w wieku 50+				
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Dostosowanie bezrobotnych w wieku 50+ do potrzeb rynku pracy	– kształcenie, doksztalcenie i / lub przekwalifikowywanie w pożądanym kierunku	– liczba kursów i szkoleń	– Powiatowy Urząd Pracy (środki budżetowe) – Powiatowa Izba Gospodarcza – przedsiębiorcy	– przedsiębiorcy – osoby bezrobotne w wieku 50+
Utrzymanie pracy przez osoby bezrobotne w wieku 50+	– obowiązek utrzymania przez 1 rok miejsc pracy utworzonych przy wykorzystaniu wsparcia PUP	– liczba miejsc pracy utworzonych przy założeniu spełnienia obowiązku utrzymania przez 1 rok miejsc pracy utworzonych przy wykorzystaniu wsparcia PUP	– Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – przedsiębiorcy	– przedsiębiorcy – osoby bezrobotne w wieku 50+
Ułatwienia dla pracodawców zatrudniających pracowników w wieku 50+	– opracowanie propozycji ulg dla pracodawców – pozyskanie środków z Unii Europejskiej dla pracodawców i pracowników na zmianę i dostosowanie kwalifikacji – stworzenie programów szkoleń dla osób w wieku 50+ (przygotowanie „gotowych” pracowników do pracy: telemarketerów, pośredników, doradców, ogrodników) – stworzenie programu wsparcia / doradztwa dla osób w wieku 50+	– raport dotyczący propozycji ulg dla pracodawców – liczba projektów współfinansowanych z Unii Europejskiej – liczba programów szkoleń – liczba programów wsparcia	– Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – samorządy terytorialne	– przedsiębiorcy – osoby bezrobotne w wieku 50+
Wzrost zatrudnienia wśród grupy osób w wieku 50+	– kursy zawodowe – szkolenia przekwalifikujące – pomoc przy samozatrudnieniu	– liczba kursów i szkoleń – liczba zakończonych procesów samozatrudnienia	– Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – samorządy terytorialne	– osoby bezrobotne w wieku 50+
Cel strategiczny: Zbieżność oczekiwań pracodawców i pracowników				
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Praktyczne dostosowanie do potrzeb rynku pracy	– warsztaty i szkolenia pracowników z zakresu kodeksu pracy – organizacja staży – organizacja praktyk	– liczba warsztatów i szkoleń pracowników z zakresu kodeksu pracy – liczba staży – liczba praktyk	– Powiatowa Izba Gospodarcza – przedsiębiorcy – szkoły zawodowe – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości	– przedsiębiorcy – pracownicy – uczniowie
Wykorzystanie środków pomocowych przy dostosowywaniu do potrzeb rynku pracy	– organizacja szkoleń współfinansowanych	– liczba szkoleń dofinansowanych	– Powiatowa Izba Gospodarcza – przedsiębiorcy – szkoły zawodowe – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości	– przedsiębiorcy – pracownicy – uczniowie
Teoretyczne dostosowanie do potrzeb rynku pracy	– kampania społeczna dotycząca społecznej odpowiedzialności biznesu CSR oraz właściwych postaw pracowniczych	– liczba kampanii	– przedsiębiorcy – samorządy terytorialne – organizacje pozarządowe – Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości	– przedsiębiorcy – pracownicy – osoby bezrobotne

2.3.3. Działania długoterminowe do 2020 roku

Cel strategiczny: Włączenie osób do 30 roku życia w rynek pracy				
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Program działań wskazujący sposoby włączenia osób do 30 roku życia w rynek pracy	– opracowanie programu przedstawiającego rozwiązanie problemu związanego ze zubożeniem społeczeństwa w wyniku braku pracy wśród młodych	– program przedstawiający rozwiązanie problemu związanego ze zubożeniem społeczeństwa w wyniku braku pracy wśród młodych	– Powiatowy Urząd Pracy – przedsiębiorcy – pracodawcy – Powiatowa Izba Gospodarcza – organizacje pozarządowe – samorządy terytorialne	– przedsiębiorcy – osoby bezrobotne poniżej 30 roku życia
Dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy	– tworzenie nowych kierunków nauczania pod potrzeby rynku pracy – prowadzenie inicjatyw zwiększających wpływ przedsiębiorców na szkolnictwo zawodowe (kierunki kształcenia) – doradztwo zawodowe w szkołach ponadgimnazjalnych – utworzenie platformy wymiany informacji, która będzie stanowić bazę danych pracodawców chcących zatrudniać absolwentów szkół, pracowników poszukujących pracy w lokalnych firmach, jak również szkół i profili kształcenia	– program nowych kierunków nauczania pod potrzeby rynku pracy – liczba inicjatyw zwiększających wpływ przedsiębiorców na szkolnictwo zawodowe (kierunki kształcenia) – liczba cykli doradztwa zawodowego w szkołach ponadgimnazjalnych – platforma wymiany informacji	– szkoły zawodowe – przedsiębiorcy – pracodawcy – Starostwo Powiatowe w Legionowie – Powiatowa Izba Gospodarcza	– przedsiębiorcy – osoby bezrobotne poniżej 30 roku życia
Wsparcie nowych przedsiębiorców przez instytucje publiczne	– angażowanie przedstawicieli przedsiębiorców w życie samorządu terytorialnego – świadczenie bezpłatnego doradztwa biznesowego poprzez zlecenie przez samorządy terytorialne realizacji zadań publicznych w zakresie rozwoju przedsiębiorczości lub edukacji	– raport przedstawiający założenia angażowania przedstawicieli przedsiębiorstw w życie samorządów terytorialnych – liczba zrealizowanych zadań publicznych	– samorządy terytorialne – przedsiębiorcy – Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości	– przedsiębiorcy – osoby bezrobotne poniżej 30 roku życia
Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych do 25 roku życia	– zwiększenie miejsc pracy dla osób młodych o 10% – wzrost samozatrudnionych o 5% – opracowanie i promocja marki „najlepszą jakość i sumienność zapewnią fachowcy z Powiatu Legionowskiego”	– liczba nowo utworzonych miejsc pracy – liczba samozatrudnionych – wykreowana marka „najlepszą jakość i sumienność zapewnią fachowcy z Powiatu Legionowskiego”	– przedsiębiorcy – pracodawcy – Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – organizacje pozarządowe	– przedsiębiorcy – osoby bezrobotne poniżej 25 roku życia

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Cel strategiczny: Aktywizowanie zawodowe grupy bezrobotnych w wieku 50+				
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Ułatwienia dla pracodawców zatrudniających pracowników w wieku 50+	– uruchomienie specjalnych linii kredytowych dla przedsiębiorców	– liczba linii kredytowych	– sektor bankowy – Powiatowa Izba Gospodarcza	– przedsiębiorcy – osoby bezrobotne w wieku 50+
Ułatwienia dla pracodawców zatrudniających pracowników w wieku 50+ Utrzymanie pracy przez osoby bezrobotne w wieku 50+	– preferencyjna stawka ubezpieczenia zdrowotnego opłacana za pracowników w wieku 50+	– raport przedstawiający uzasadnienie dla stworzenia mechanizmu preferencyjnej stawki ubezpieczenia zdrowotnego opłacanego za pracowników w wieku 50+	– Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – przedsiębiorcy	– przedsiębiorcy – osoby bezrobotne w wieku 50+
Wzrost zatrudnienia w grupie osób w wieku 50+	– stworzenie miejsc pracy dla osób w wieku 50+ (telemarketerzy, pośrednicy finansowi) – stworzenie mechanizmów zachęty dla pracodawców do zatrudniania pracowników	– liczba stworzonych miejsc pracy – raport przedstawiający mechanizmy zachęty dla pracodawców do zatrudniania pracowników	– Powiatowy Urząd Pracy – Powiatowa Izba Gospodarcza – przedsiębiorcy	– przedsiębiorcy – osoby bezrobotne w wieku 50+
Cel strategiczny: Zbieżność oczekiwań pracodawców i pracowników				
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Praktyczne dostosowanie do potrzeb rynku pracy	– zamieszczenie w programach kształcenia treści dotyczących dochodzenia do wysokiej pozycji społecznej w długim okresie czasu – kształcenie pracodawców w zakresie pozapłatowych sposobów motywowania pracowników	– raport przedstawiający propozycję zamieszczenia w programach kształcenia treści dot. dochodzenia do wysokiej pozycji społecznej w długim okresie czasu – liczba szkoleń / warsztatów	– samorządy lokalne – Powiatowy Urząd Pracy – szkoły zawodowe – Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości – przedsiębiorcy – placówki oświatowe	– przedsiębiorcy – pracodawcy – osoby bezrobotne – uczniowie
Teoretyczne dostosowanie do potrzeb rynku pracy	– prowadzenie edukacji pracodawców, w jaki sposób zaspokajać potrzeby pracowników – tworzenie szkolnych inkubatorów przedsiębiorczości	– liczba szkoleń – liczba szkolnych inkubatorów przedsiębiorczości	– przedsiębiorcy – placówki oświatowe – Powiatowa Izba Gospodarcza – Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości – przedsiębiorcy	– przedsiębiorcy – pracodawcy – osoby bezrobotne – uczniowie

2.4 Działania priorytetowe międzyobszarowe

2.4.1. Działania wyodrębnione

Cel strategiczny:	Aktywizacja społeczności lokalnych w zakresie minimalizowania wykluczenia społecznego, zapewnienie wsparcia instytucjonalnego osobom i instytucjom zainteresowanym powołaniem do życia przedsiębiorstw społecznych, zwiększenie poziomu wiedzy z zakresu tworzenia podmiotów ekonomii społecznej oraz budowanie pozytywnych relacji i wypracowanie systemu współpracy między instytucjami życia publicznego, społecznego i gospodarczego w celu tworzenia przedsiębiorstw społecznych			
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Partnerstwo na rzecz rozwoju ekonomii społecznej	Mechanizm budowania partnerstwa realizowany jest poprzez: – wyłonienie organizacji liderkiej – wypracowanie programu działania partnerstwa lokalnego – prowadzenie grup samokształceniowych dla liderów lokalnych – szkolenia dla liderów ekonomii społecznej – utworzenie Centrum Ekonomii Społecznej: wsparcie doradczo-szkoleniowe dla osób rozpoczynających działalność w sektorze ekonomii społecznej, udzielanie dotacji na rozpoczęcie działalności spółdzielni socjalnych – wypracowanie metod integracji społeczno-gospodarczej środowisk lokalnych.	– liczba powstałych nowych miejsc pracy – zmniejszenie liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej – wartość spadku liczby osób bezrobotnych	– samorządy terytorialne – organizacje pozarządowe – właściciele lub skierowani przez właścicieli pracownicy przedsiębiorstw	– liderzy lokalni – osoby bezdomne – osoby bezrobotne – osoby długotrwale bezrobotne – osoby uzależnione
Cel strategiczny:	Poznanie zjawisk i trendów zachodzących na regionalnym rynku pracy i edukacji, dostarczanie rzetelnej informacji o rynku pracy, ułatwiającej podejmowanie decyzji o kierunkach rozwoju lokalnego.			
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Utworzenie Legionowskiego Obserwatorium Rynku Pracy	– monitoring ofert pracy – monitoring zawodów deficytowych – badanie planów i losów zawodowych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych i uczelni wyższych – badanie potrzeb i oczekiwań pracodawców odnośnie do pożądanych kwalifikacji i usług szkoleniowych – badanie potrzeb i oczekiwań pracodawców odnośnie do absolwentów – kompleksowa analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych – publikacje wyników badań i analiz	– spadek liczby osób bezrobotnych (poprzez dostosowanie oferty szkoleniowej do sytuacji na rynku pracy)	– Powiatowy Urząd Pracy – organizacje pozarządowe – przedsiębiorcy	– przedsiębiorcy – pracodawcy – organizacje pozarządowe – osoby bezrobotne – osoby nieaktywne zawodowe

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Cel strategiczny:	Lokalne partnerstwo przedsiębiorców, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych			
Cele szczegółowe	Działania	Wskaźniki pomiaru	Podmiot realizujący i zasoby	Beneficjenci
Programy CSR (społecznej odpowiedzialności biznesu)	Aktywności w ramach Partnerstwa: – zbiórki pracownicze: gromadzenie środków finansowych, jak również przedmiotów potrzebnych do egzystencji człowieka, takich jak: ubrania, żywność, pomoce naukowe, zabawki czy środki higieny – pay-roll: deklaracja pracowników firmy do regularnego przekazywania określonej przez siebie, niewielkiej sumy z pensji na cele charytatywne. Suma zostaje podwojona przez przedsiębiorcę z własnych środków i przekazana w formie darowizny na ustalone konto organizacji pozarządowej lub instytucji społecznej – wolontariat pracowniczy: program przygotowywany we współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi – akcje jednorazowe lub działania stałe – wsparcie merytoryczne organizacji pozarządowych – bezpłatne świadczenie usług prawnych, finansowych, księgowych, promocyjnych, informatycznych i innych	– partnerstwo – liczba programów i działań	– podmioty wdrażające: przedsiębiorstwa – partnerzy: ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, szkoły	– osoby ubogie – organizacje pozarządowe

3. Działania priorytetowe – podsumowanie

3.1. Wsparcie Strategii zarządzania zmianą gospodarczą w obszarze przeciwdziałania bezrobociu w strategiach gminnych powiatu legionowskiego

Zarządzanie zmianą gospodarczą w przeciwdziałaniu bezrobociu jest procesem wieloaspektowym i interdyscyplinarnym. Dotyczy różnych sfer życia społeczno-gospodarczego i uczestniczą w nim różne podmioty. Walka z bezrobociem odbywa się na zasadzie systemu naczyń połączonych. Oznacza to, że działania w danej sferze stymulują efekty w innych sferach.

Zarządzanie zmianą gospodarczą mieści się w szerszej koncepcji zarządzania rozwojem lokalnym. „Zarządzanie rozwojem to zespół działań zmierzających do efektywnego wykorzystania zasobów ludzkich i środków materialnych przez jednostki administracji publicznej. Odbywa się to we współpracy z różnymi partnerami społeczno-gospodarczymi i organizacjami pozarządowymi w skoordynowany sposób, a także w oparciu o zasadę partnerstwa, aby osiągnąć założone cele, w tym przypadku skoncentrowane na walce z bezrobociem. Zarządzanie zmianą gospodarczą w przeciwdziałaniu bezrobociu musi mieć charakter spójny i kompleksowy. Powinno obejmować wszystkie sfery, tj. gospodarczą, publiczną, społeczną, jak również w dalszej kolejności przestrzenną, ekologiczną i dziedzictwa kulturowego, które decydują o jakości środowiska pracy mieszkańców i za które są odpowiedzialne władze samorządowe” (A. Zalewski, *Nowe zarządzanie publiczne w polskim samorządzie terytorialnym*, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Warszawa 2005, s. 79).

Rozwój obszaru walki z bezrobociem na szczeblu powiatu kształtowany jest przez działanie różnych podmiotów publicznych, prywatnych i pozarządowych. Wśród instrumentów pobudzania rozwoju gospodarczego, którymi dysponują jednostki samorządu terytorialnego, można wyróżnić:

- instrumenty planistyczne,
- instrumenty ekonomiczno-finansowe,
- instrumenty infrastrukturalne,
- instrumenty informacyjne i promocyjne,
- zarządzanie mieniem.

Uzasadnione jest, że największe możliwości w zakresie zastosowania wymienionych instrumentów ma samorząd terytorialny na szczeblu gminy. Zatem wsparcie zarządzania zmianą gospodarczą przez gminy i inicjatywy lokalne przekłada się na rezultaty na szczeblu powiatu. Zawarta poniżej analiza ma na celu wskazanie obszarów spójności pomiędzy wypracowanymi w gminach strategiami rozwoju lokalnego a niniejszą koncepcją zarządzania zmianą gospodarczą w obszarze przeciwdziałania bezrobociu, wypracowaną w tej strategii na szczeblu powiatu. Chodzi zatem o wskazanie działania samorządów gminnych w kontekście zawartej w strategiach gminnych polityk, ważnych dla kształtowania zmiany gospodarczej.

W planowaniu strategicznym nadrzędną funkcję pełni misja i wizja, które w ogólny sposób wskazują kierunek zmian i stanu docelowego, do którego ma doprowadzić realizacja strategii.

Istotą rozwoju lokalnego i zarządzania zmianą gospodarczą w obszarze przeciwdziałania bezrobociu jest „wzrost gospodarczy stanowiący podstawę podnoszenia poziomu i jakości życia mieszkańców przy zapewnieniu bezpieczeństwa posiadania i utrzymania pracy”.

Zakres spójności misji i wizji strategii zarządzania zmianą gospodarczą z zapisami zawartymi w strategiach gminnych

Misja	Wizja
Strategia Rozwoju Powiatu Legionowskiego do 2015 roku	1. Liczba ludności wzrośnie do ok. 125 tys., 30% społeczeństwa posiadać będzie wyższe wykształcenie, nastąpi migracja ludności do Powiatu z Warszawy. 2. Nastąpi znaczna poprawa stanu środowiska naturalnego zgodnie z normami Unii Europejskiej. Na terenie Powiatu wykonana będzie pełna infrastruktura w zakresie dostaw wody i odprowadzania ścieków. Nastąpi znaczne zwiększenie zalesienia, wprowadzone będą ekologiczne systemy grzewcze. 3. Pozostaną nieliczne specjalistyczne gospodarstwa rolne nastawione na produkcję ogrodniczą, sadowniczą, kwiatarską itp., rozwijać się będzie agroturystyka i rolnictwo przyzagrodowe. Głównym rynkiem zbytu będzie Warszawa. Poprawie ulegnie gospodarka leśna, lecz bez gospodarczego wykorzystania lasów. 4. Nastąpi poprawa bazy oświatowej, dostępna będzie zróżnicowana oferta w zakresie szkolnictwa wyższego na terenie Powiatu. Zlokalizowana na miejscu służba zdrowia wyposażona będzie w szpital „Jednego dnia”. Powstanie duże centrum kulturalno-sportowo-rekreacyjne w Legionowie. Zalew Zegrzyński wraz z otoczeniem przekształcony będzie w Centrum Sportu, Rekreacji i Rozrywki dla mieszkańców Warszawy. 5. Powiat Legionowski i gminy będą w dobrej kondycji finansowej dzięki znacznemu zwiększeniu liczby podmiotów gospodarczych. Główna podaż miejsc pracy pokaże się w usługach i turystyce. Ważnym czynnikiem rozwoju będzie osadnictwo mieszkańców Warszawy na terenie Powiatu. 6. Dochody mieszkańców oscylować będą wokół średnich w Unii Europejskiej. Mieszkańcy znajdować będą pracę w sektorze usług, turystyki, budownictwa i przemysłowym. 7. Problemy infrastrukturalne zostaną rozwiązane w obszarach kanalizacji, wodociągów, dostawy gazu. Zaistnieje bardzo dobrze rozwiązana komunikacja z Warszawą i w obrębie Powiatu. Nowe inwestycje realizowane będą w oparciu o szczegółową i zintegrowaną wizję architektoniczną Powiatu. Zapewnione będzie bezpieczeństwo powodziowe w regionie. Znaczej poprawie ulegnie mała architektura (chodniki, miejsca zieleni, parki, centra sportowe). 8. Kierunki dalszego rozwoju Powiatu to: turystyka i rekreacja, mieszkalnictwo, sektor małych i średnich przedsiębiorstw z usługami, połączone z wykreowaniem centrum administracyjnego i kulturalno-rozrywkowego oraz zakończeniem turystycznego zagospodarowania Zalewu Zegrzyńskiego.

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Zaktualizowana Strategia Gminy Miejskiej Legionowo	Trwały rozwój społeczno-gospodarczy Legionowa przy respektowaniu wymogów ochrony środowiska przyrodniczego i zachowaniu ładu przestrzennego	–
Gmina Nieporęt	Gmina Nieporęt gminą nowoczesną i bezpieczną do zamieszkania, prowadzenia działalności gospodarczej oraz wypoczynku, a także zachowującą dziedzictwo kulturowe oraz dbającą o środowisko naturalne	–
Gmina Jabłonna	Misją Gminy Jabłonna jako wspólnoty jest dążenie do podnoszenia jakości życia mieszkańców poprzez zrównoważony rozwój społeczny i ekonomiczny. W owym dążeniu Gmina: – korzysta ze swoich zasobów, w tym przyrodniczych, dbając o ich ochronę; – opiera się na aktywności i przedsiębiorczości swoich mieszkańców; – kieruje się podstawowymi wartościami, takimi jak uczciwość, odpowiedzialność i otwartość; – opiera się na wiedzy i mądrości czerpanej z wielowiekowego dziedzictwa historii, wspierając płynące stąd tradycje; – dba o praworządność i bezpieczeństwo; – prowadzi dialog społeczny i współpracuje z innymi wspólnotami w kraju i za granicą	Na terenie Gminy działają potrzebne instytucje i podmioty wspierania działalności gospodarczej i otoczenia biznesu. W każdej dziedzinie życia Gminy wdrożone są i instytucjonalizowane instrumenty dialogu pomiędzy organami Gminy a mieszkańcami. Wszystkie środowiska w Gminie mają swoje aktywne organizacje i liderów, a organy Gminy stosują instytucjonalne instrumenty wspierania tych podmiotów oraz kontaktów z nimi. Gminny system oświaty i edukacji jest w pełni dostosowany do potrzeb lokalnych. Podnosząca stale swoje kwalifikacje i wyspecjalizowana kadra oferuje efektywne nauczanie, a Gmina skutecznie pozyskuje na ten cel środki ze źródeł pozabudżetowych. Gmina Jabłonna jest znana w regionie i poza jego granicami dzięki wykreowaniu własnej tożsamości, ekspozycji jej cennych odmienności oraz dynamice rozwoju. Gminna polityka inwestycyjna na charakter wieloletni i jest oparta na trwałych podstawach i kryteriach, sprawnie i skutecznie działa instytucjonalizowany system pozyskania finansowania zewnętrznego na cele rozwojowe.
Miasto i Gmina Serock	–	–
Gmina Wieliszew	Gmina Wieliszew to obszar położony nad Zalewem Zegrzyńskim, gdzie czyste i atrakcyjne środowisko przyrodnicze, rozwinięta infrastruktura oraz aktywność i otwartość mieszkańców stwarzają doskonałe warunki zamieszkiwania oraz rozwoju przedsiębiorczości, turystyki i rekreacji.	–

Struktura dokumentów jest niejednorodna. Misje i wizje wskazane w strategiach rozwoju samorządów gminnych powiatu legionowskiego nawiązują ogólnie do koncepcji rozwoju zrównoważonego, podkreślając gospodarcze i społeczne aspekty rozwoju, przy zachowaniu wysokich walorów środowiska naturalnego i kulturowego. Dążenie do osiągnięcia określonych w strategiach przez gminy powiatu legionowskiego misji i wizji przyczyni się niewątpliwie do wypełnienia misji i wizji strategii zarządzania zmianą gospodarczą w obszarze przeciwdziałania bezrobociu. W przypadku niektórych gmin nie sformułowano bezpośrednio wizji, która ma być osiągnięta w perspektywie strategicznej, w strategii powiatu nie wskazano misji. W niektórych przypadkach wizja strategiczna jest bardzo rozbudowana i skonkretyzowana. Natomiast wszystkie strategie zawierają sformułowanie celów strategicznych bądź operacyjnych priorytetów rozwoju, które uszczegółowiane są następnie na poziomie celów operacyjnych i zadań. Cele te określone są w różnych obszarach problemowych, uznanych przez twórców analizowanych strategii za ważne dla osiągnięcia celów ograniczenia bezrobocia. Proces charakteryzujący zmiany w poziomie i strukturze rynku pracy, przedsiębiorczości. Istotnym aspektem rozwoju gospodarczego w kontekście przeciwdziałania bezrobociu jest także postęp techniczny i technologiczny, pozwalający na pełniejsze i bardziej racjonalne wykorzystanie zasobów lokalnych. Tak rozumiany rozwój społeczno-gospodarczy owocuje tworzeniem miejsc pracy i poprawia jakość usług społecznych.

Odnosząc się do powyższego, należy wskazać, że w zależności od lokalnych zasobów, dotychczasowego stanu rynku pracy, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorczości, ale też wielu innych czynników oraz określonej misji i wizji, scenariusz realizacji rozwoju lokalnego kształtuje się w poszczególnych gminach odmiennie. Ma to wyraz we wskazaniu priorytetowych dziedzin rozwoju. Przeprowadzona poniżej analiza wskazuje, które zapisy strategii lokalnych wpisują się w cele strategiczne niniejszej Strategii w kontekście likwidacji bezrobocia i są ważne w perspektywie zarządzania zmianą gospodarczą. Innymi słowy, zawarta poniżej analiza wskazuje, jaki jest wykazywany w strategiach gminnych zakres wsparcia dla wypracowanych w tej Strategii obszarów rozwoju.

Zakres spójności obszarów i celów strategicznych zarządzania zmianą gospodarczą z zapisami zawartymi w strategiach gminnych powiatu legionowskiego

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Obszary:	publiczny – rynek pracy	społeczny – organizacje pozarządowe	gospodarczy – przedsiębiorczość
Strategia Zarządzania Zmianą Gospodarczą w obszarze przeciwdziałania bezrobociu dla Powiatu (cele strategiczne)	1. Zwiększenie liczby miejsc pracy 2. Rozwiązanie problemu bezrobocia osób powyżej 50 roku życia i poniżej 30 roku życia 3. Ograniczenie bezrobocia poprzez dostosowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy	1. Włączenie osób wykluczonych w główny nurt życia społeczności lokalnej 2. Przygotowanie osób niepełnosprawnych do włączenia w nurt życia społecznego 3. Budowa lokalnej świadomości społecznej i tożsamości	1. Włączenie osób do 30 roku życia w rynek pracy 2. Aktywizacja zawodowa grupy osób bezrobotnych w wieku 50+ 3. Zbieżność oczekiwań pracodawców i pracowników
Strategia Rozwoju Powiatu Legionowskiego do 2015 roku	1. Ułożenie dobrych, partnerskich stosunków sąsiedzkich z innymi powiatami, a w szczególności z Warszawą 2. Wdrożenie regularnego systemu spotkań i wymiany informacji	1. Budowanie społeczeństwa obywatelskiego	1. Przyspieszony rozwój przedsiębiorczości dla zwiększenia podaży miejsc pracy i poprawy finansów samorządów wraz z restrukturyzacją rolnictwa 2. Opracowanie i wdrożenie powiatowego programu rozwoju przedsiębiorczości 3. Powołanie przy Starostwie Powiatowym punktu informacji dla przedsiębiorców 4. Wypracowanie metodyki postępowania z firmą będącą w kryzysie 5. Zaoferowanie małym i średnim przedsiębiorcom tanich terenów inwestycyjnych 6. Likwidacja barier w procesach inwestycyjnych 7. Wsparcie inicjatyw tworzenia grup producenckich
Zaktualizowana Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Legionowo do 2015 roku	1. Partnerska współpraca władz miasta z otoczeniem 2. Poprawa wizerunku miasta 3. Promocja miasta Legionowo w kraju i za granicą	1. Aktywizacja społeczności lokalnej wokół działań prorozwojowych	1. Tworzenie jak najlepszych warunków do rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców oraz wzrost atrakcyjności miasta dla lokalizacji inwestycji mieszkaniowych, usługowych i produkcyjnych 2. Organizacyjne i finansowe wspieranie rozwoju przedsiębiorczości
Strategia Rozwoju Gminy Wieliszew do 2020 roku	1. Zredukowany poziom bezrobocia 2. Zwiększona dostępność Internetu	1. Podwyższony poziom świadomości i współodpowiedzialności mieszkańców za rozwój gminy 2. Zwiększenie aktywności organizacji pozarządowych 3. Wysoki poziom uczestnictwa w wydarzeniach i imprezach kulturalnych 4. Zwiększona dostępność informacji o działalności kulturalnej prowadzonej w gminie	1. Rozwinięta przedsiębiorczość mieszkańców gminy 2. Wysoki udział usług w strukturze gospodarczej gminy 3. Rozwinięty handel artykułami ogólnoprzemysłowymi 4. Zwiększony udział turystyki w strukturze gospodarczej gminy 5. Zwiększony poziom dochodów gospodarstw rolnych z agroturystyki oraz innych dziedzin pozarolniczej działalności gospodarczej 6. Rozwinięte zaplecze gastronomiczno-hotelowe
Plan Rozwoju lokalnego gminy Miasto i Gmina Serock	–	–	–

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Gminy Nieporęt do 2020 roku	1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej 2. Organizacyjne i finansowe wsparcie działań na rzecz integracji i aktywizacji społeczności lokalnej, internetowej „gieldy” inicjatyw społeczno-gospodarczych jako formy aktywizacji oraz integracji mieszkańców, organizacji i instytucji na rzecz rozwiązywania wspólnych problemów lokalnych 3. Rozbudowa nowoczesnej infrastruktury informatycznej jako płaszczyzny komunikacji mieszkańców z władzami gminy 4. Utworzenie płaszczyzny dialogu i współpracy władz gminy z podmiotami gospodarczymi 5. Partnerska współpraca władz gminy z organizacjami pozarządowymi 6. Zorganizowanie przy Urzędzie Gminy punktu wspierania organizacji pozarządowych lub w zakresie organizacyjno-prawnym, rachunkowo-księgowym oraz pozyskiwania środków finansowych na działalność statutową	1. Rozwój infrastruktury społecznej oraz wspieranie działań integracyjnych i prospołecznych mieszkańców 2. Prowadzenie cyklicznych szkoleń oraz doradztwa w zakresie tworzenia inicjatyw obywatelskich	1. Tworzenie jak najlepszych warunków dla rozwoju gospodarczego, w tym funkcji turystycznych, sportowych i rekreacyjno-wypoczynkowych 2. Wspomaganie przedsiębiorczości poprzez współdziałanie władz gminy z agencjami i fundacjami rozwoju lokalnego oraz lokalnymi przedsiębiorcami
Strategia Rozwoju Gminy Jabłonna	1. Aktywny kontakt organów Gminy z organizacjami pozarządowymi i organizacjami przedsiębiorców	1. Prowadzenie otwartej polityki informacyjnej samorządu wspierającej rozwój społeczeństwa obywatelskiego 2. Umocnienie więzi społecznych i budowa tożsamości lokalnej 3. Pobudzenie aktywności społecznej 4. Wzrost liczby organizacji pozarządowych prowadzących na terenie Gminy aktywną działalność i współpracujących w sposób instytucjonalny i ciągły z władzami Gminy	1. Rozwijanie coraz lepszych warunków prowadzenia działalności gospodarczej poprzez stymulowanie tworzenia i umacniania instytucji otoczenia biznesu, prowadzenie aktywnej polityki przyciągania inwestorów oraz aktywnej gospodarki terenami 2. Stworzenie małym i średnim firmom stabilnych warunków dla prowadzonej działalności i rozwoju 3. Dostarczanie przedsiębiorcom wszechstronnej informacji o warunkach prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Gminy Jabłonna 4. Prowadzenie racjonalnej gospodarki nieruchomościami 5. Zinstytucjonalizowanie kontaktów między przedsiębiorcami a władzami Gminy

3.2. Zbieżność wyznaczonych w strategii celów strategicznych z obowiązującymi dokumentami regionalnymi.

Jako priorytetowe dla zarządzania zmianą gospodarczą w kierunku ograniczenia bezrobocia wskazano w niniejszej Strategii obszary: publiczny, społeczny oraz gospodarczy. Cele strategiczne wskazane w strategiach rozwoju lokalnego poszczególnych gmin w większości przypadków zbieżne są z tymi priorytetowymi obszarami rozwoju. W przypadkach braku ścisłej zbieżności najczęściej strategię gminne zawierają zapisy zbieżne z obszarami wsparcia strategii zarządzania zmianą gospodarczą na poziomie celów szczegółowych. Największą zbieżność koncepcji zarządzania zmianą gospodarczą oraz strategii gminnych wskazać należy w obszarach: rynek pracy, przedsiębiorczość, współpraca samorządu z organizacjami pozarządowymi oraz przedsiębiorcami. Świadczy to o tym, że istnieje zgodność poglądów, że podstawą rozwoju gospodarczego jest dobra baza ekonomiczna. Cele społeczne są także wyeksponowane ze względu na ich wagę dla jakości i komfortu pracy i życia lokalnych społeczności.

Reasumując, należy stwierdzić, że koncepcja rozwoju lokalnego zawarta w niniejszej strategii zarządzania zmianą gospodarczą w kierunku ograniczenia bezrobocia ma duże szanse urzeczywistnienia, ponieważ w wysokim zakresie znajduje wsparcie w planach strategicznych poszczególnych samorządów gminnych. Niemniej jednak należy pamiętać, że zaproponowane podejście to nie tylko bierne obserwowanie, ale szukanie i stosowanie rozwiązań niestandardowych, wynikających nie z uprawnień instytucji, ale z potrzeby rozwiązania problemu, zadania. Kierunek ten zakłada zaangażowanie wielu partnerów: podmiotów publicznych, prywatnych i organizacji pozarządowych – na zasadach partnerstwa i partycypacji społecznej. Aby zmiana się powiodła, należy wybrać liderów wywodzących się z różnych środowisk:

- obszaru publicznego – w tym instytucji rynku pracy,
- obszaru prywatnego – przedsiębiorcy,
- obszaru społecznego – organizacje pozarządowe.

Rzeczywista zmiana gospodarcza chroniąca przed bezrobociem jest możliwa do osiągnięcia jako efekt współdziałania wielu partnerów.

3.3. Zbieżność wyznaczonych w strategii celów strategicznych z obowiązującymi dokumentami krajowymi

Strategia w obszarze przeciwdziałania bezrobociu jest dokumentem wykazującym w znacznym stopniu zgodność w zakresie przyjętych obszarów problemowych oraz celów strategicznych z dokumentami, które wyznaczają kierunki rozwoju gospodarki na szczeblu regionalnym.

Dokonując oceny zgodności Strategii z dokumentami planistycznymi wyższego rzędu, analizie poddano następujące dokumenty:

1. **Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2006–2020**, w ramach której definiuje się następujący cel strategiczny: „Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym”. Jego rozwinięcie stanowią następujące cele polityki regionalnej do 2020 roku:

- Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”),
- Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”),
- Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”).

2. **Strategię Rozwoju Województwa Mazowieckiego**, której celem nadrzędnym jest „osiąganie trwałego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego Mazowsza poprzez zwiększenie konkurencyjności województwa oraz optymalne wykorzystanie jego wewnętrznych potencjałów rozwojowych”. Priorytetowymi kierunkami rozwoju województwa mazowieckiego są zaś:

- Wzrost konkurencyjności regionalnej gospodarki oraz jej zdolności do tworzenia miejsc pracy;
- Rozwój nowoczesnego społeczeństwa i zasobów ludzkich dostosowanych do wymogów gospodarki opartej na wiedzy;
- Poprawa atrakcyjności i spójności terytorialnej województwa mazowieckiego;
- Rozwój współpracy międzyregionalnej oraz poprawa skuteczności wdrażania polityki rozwoju regionu.

Chociaż wszystkie zaprezentowane dokumenty mają różną formę i treść, to jednak skupiają się na kategorii czynników, które przyczyniają się do zapóźnień rozwojowych regionu i kraju w stwarzaniu bezpiecznych warunków do życia i pracy, wskazując jednocześnie na szanse, jakie tkwią w potencjale endogenicznym analizowanych obszarów.

Powyższa krótka analiza pokazuje kierunkową zbieżność obszarów problemowych i celów strategicznych analizowanych dokumentów ze Strategią przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą w powiecie legionowskim do 2020 roku.

4. Dobre praktyki samorządowe

Realizacja zapisów strategii zarządzania zmianą gospodarczą w obszarze przeciwdziałania bezrobociu wymagać będzie zrealizowania wielu komplementarnych działań. Wśród nich powinny się pojawić również dobre praktyki samorządowe zrealizowane w kraju (lub za granicą) w ciągu kilku ostatnich lat.

Niżej zaprezentowano przegląd wybranych praktyk samorządowych jako źródło inspiracji dla realizujących zapisy niniejszego dokumentu.

Inicjatywy lokalne

Inicjatywy lokalne to sposób współuczestnictwa mieszkańców w zarządzaniu gminą i realizacji zadań publicznych. Polegają one na prowadzeniu inwestycji, które mieszkańcy zgłosili jako potrzebne, przy ich bezpośrednim zaangażowaniu. Zadania do realizacji w tym trybie mieszkańcy mogą zgłaszać w formie wniosków podpisanych przez grupę osób lub za pośrednictwem lokalnych organizacji pozarządowych. Udział mieszkańców może przybierać formę wkładu finansowego lub rzeczowego, na przykład w postaci dokumentacji technicznej dla danego projektu. Inicjatywy lokalne są cenne, gdyż pozwalają uzyskać wiedzę o potrzebach lokalnej społeczności bezpośrednio od mieszkańców oraz z uwagi na propagowanie postaw współodpowiedzialności za swoją gminę. Obywatele nie oczekują biernie na decyzje władz samorządowych. Co więcej, aktywnie uczestniczą w realizacji zadań publicznych.

Poprzez inicjatywę lokalną zrealizować można szereg zadań, do których należą m.in.:

- budowa, rozbudowa lub remont dróg, kanalizacji, sieci wodociągowej, budynków oraz obiektów architektury stanowiących własność jednostek samorządu terytorialnego;
- działalność charytatywna,
- podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej,
- pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
- działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego, kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- promocja i organizacja wolontariatu,
- edukacja, oświata i wychowanie,
- działalność w sferze kultury fizycznej i turystyki, ochrony przyrody, w tym zieleni w miastach i na wsiach, porządku i bezpieczeństwa publicznego.

Praktyka działania przy pomocy inicjatyw publicznych jest szeroko stosowana w Krakowie. Tam wiele inwestycji jest realizowanych przy udziale mieszkańców, skupionych w Społecznych Komitetach Budowy. Najwięcej zadań wykonywanych w tym trybie to budowa sieci wodociągowej, kanalizacji sanitarnej i deszczowej, oczyszczalni ścieków, budowa urządzeń systemu melioracyjnego i przeciwpowodziowego, budowa dróg, mostów, obiektów i urządzeń sportowych oraz wiele innych. Niezwykle istotny jest tutaj proces wyboru zadań inwestycyjnych do realizacji spośród wniosków zgłoszonych przez mieszkańców. Jest on jawny, dostępny, informacje są przedstawione w przystępny sposób. Zadania są wspólnie finansowane przez mieszkańców i gminę, przy czym udział finansowy tej ostatniej to średnio 84% wartości inwestycji.

Partnerstwo Publiczno-Prywatne

Ten sposób realizacji inwestycji zakłada włączenie w zadanie publiczne podmiotu prywatnego, który zaangażuje w nie swoje środki finansowe, najczęściej w zamian za możliwość wykorzystania inwestycji przez określony w umowie czas w sposób komercyjny. Pozwala to samorządom i podmiotom publicznym na pozyskanie znaczących środków finansowych na ważne ze społecznego punktu widzenia inwestycje, natomiast inwestor prywatny ma w perspektywie możliwość odzyskania zainwestowanego kapitału.

Przykładem dobrej praktyki z zakresu partnerstwa publiczno-prywatnego jest projekt rewitalizacji terenów wokół dworca w centrum Sopotu. Projekt otrzymał nagrodę w konkursie Dobre Praktyki PPP 2009 w kategorii infrastruktura komunalna. Zaangażowały się w niego Miasto Sopot, PKP S.A. i inwestor prywatny. Działania inwestycyjne mają na celu

odnowienie centrum Sopotu w okolicach dworca, rozwiązanie problemów komunikacyjnych na tym terenie, realizację terenów zielonych, budowę powierzchni przeznaczonych na dworzec kolejowy, obiektów usługowo-handlowych, hotelu oraz parkingów podziemnych i naziemnych. Ich szacunkowa wartość to 260 mln złotych. Realizacja tej inwestycji pozwoli na uporządkowanie oraz zwiększenie atrakcyjności objętego projektem terenu, co w rezultacie wpłynie na wzrost atrakcyjności miasta, zarówno w aspekcie gospodarczym, turystycznym, jak i kulturalnym.

Kolejnym przykładem dobrej praktyki z zakresu realizacji projektów w partnerstwie publiczno-prywatnym jest przebudowa istniejącego w stanie surowym Domu Opieki Społecznej w Kobylnicy. W wyniku prac obiekt ma zostać dostosowany na potrzeby prowadzenia w nim Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego dla stu osób, do czego zobowiązany został partner prywatny. Korzyścią dla inwestora prywatnego jest możliwość wykorzystywania części budynku niesłużącej Zakładowi Opiekuńczo-Lecznicznemu na prowadzenie uzupełniającej działalności, związanej z ochroną zdrowia i opieką społeczną.

Spotkania z przedstawicielami lokalnego biznesu

Przykładem dobrej praktyki w tym zakresie są działania burmistrza gminy Sława, który wprowadził zwyczaj dorocznych spotkań z przedstawicielami lokalnego sektora przedsiębiorczości. Pod hasłem „Spotkania Burmistrza Sławy ze sławskimi przedsiębiorcami” każdego roku spotykają się przedstawiciele lokalnego biznesu, zarówno największych, jak i małych i średnich przedsiębiorstw, przedstawiciele samorządu gminy (burmistrz i radni), powiatu, urzędu pracy. Zapraszane na nie są również osoby reprezentujące instytucje i organizacje związane ze społeczno-kulturalną sferą życia lokalnej społeczności, a nawet osoby duchowne. Tradycją jest, że na spotkaniach tych prezentowane są wykonane w ostatnim roku projekty i najważniejsze inwestycje, a także prezentowane są plany na kolejny rok. Praktyka ta daje możliwość zgłoszenia uwag, pomysłów, tworzy forum wymiany poglądów i doświadczeń, a przede wszystkim przyczynia się do integracji lokalnego środowiska i aktywizacji różnych grup społecznych do wspólnego działania na rzecz rozwoju lokalnego.

Badanie klimatu dla przedsiębiorczości

Celem tego działania było poznanie kondycji, planów i rzeczywistych oczekiwań lokalnych przedsiębiorców. By pozyskać taką wiedzę, Urząd Miasta w Ostrowie Wielkopolskim w ramach budowania lokalnej strategii rozwoju gospodarczego zainicjował badanie ankietowe, przeprowadzone wśród lokalnych przedsiębiorców. W badaniu wyodrębniono trzy priorytety:

- dokładne zrozumienie postaw środowiska biznesu wobec władz lokalnych i miejscowej gospodarki,
- poznanie planów pracodawców odnośnie do ekspansji lub zmiany lokalizacji,
- osiągnięcie lepszego porozumienia pomiędzy środowiskiem przedsiębiorców i administracją samorządową.

Taka praktyka jest świetnym sposobem na poznanie oczekiwań, preferencji i problemów lokalnych przedsiębiorców. Daje lokalnym władzom wskazówki, co powinno znaleźć się w planowaniu działań strategicznych, mających na celu rozwój gospodarczy regionu, jest też źródłem informacji o tym, jak lokalny biznes ocenia ich działania.

Powiatowy system informacji gospodarczej

Starostwo Powiatowe w Łomży oraz dziewięć gmin z terenu powiatu łomżyńskiego zainicjowało Powiatowy Bank Informacji Gospodarczych, mający na celu zwiększenie zasobów oraz pełniejsze zaspokojenie potrzeb informacyjnych wszystkich podmiotów gospodarujących na terenie jednostki terytorialnej przy jednoczesnym zminimalizowaniu kosztów pozyskiwania, gromadzenia i przetwarzania informacji. System tworzony jest z myślą o polepszaniu warunków funkcjonowania lokalnych podmiotów gospodarczych, a także poprawie wizerunku powiatu wśród inwestorów zewnętrznych. System ten stanowić będzie bowiem wiarygodne źródło informacji o potencjale ekonomicznym powiatu i możliwościach realizowania przedsięwzięć gospodarczych na jego terenie. Zgromadzone informacje udostępnione zostaną w wersji drukowanej oraz na stronach internetowych starostwa powiatowego.

W wyniku prac nad Powiatowym Bankiem Informacji Gospodarczych w każdej jednostce powstanie formalnie określony zasób niezbędnych informacji. Dotyczyć one będą w szczególności obszarów istotnych z punktu widzenia działań promocyjnych prowadzonych przez powiat, a więc istotnych z punktu widzenia potencjalnych przedsiębiorców, inwestorów oraz turystów, co związane jest z profilem gospodarczym powiatu. Za najważniejsze uznano informacje o nieruchomościach i terenach pod inwestycje, podmiotach gospodarczych działających na terenie powiatu, bazie noclegowej (w tym gospodarstwach agroturystycznych), instytucjach otoczenia biznesu. Informacje te stanowić będą podstawową bazę powiatowego systemu informacji, która – w zależności od potrzeb – może być rozbudowywana o dodatkowe

elementy, takie jak informacje o opuszczonych budynkach mieszkalnych przeznaczonych do sprzedaży czy informacje o atrakcyjnych terenach pod działalność turystyczną, wypoczynkową.

Bank integrować będzie zarówno dane gminne, jak i dane statystyki publicznej. Integracja systemu na poziomie powiatowym pozwoli na dokonywanie porównań wewnątrzpowiatowych. W docelowym kształcie Powiatowy Bank Informacji Gospodarczych powinien zabezpieczać potrzeby informacyjne:

- władz samorządowych (powiatu i wchodzących w jego skład gmin),
- podmiotów gospodarczych i instytucji otoczenia biznesu, kultury, edukacji itd.

Miasta partnerskie

Miasto Kalisz wraz z jednym ze swoich miast partnerskich – Erfurtem (Niemcy) postanowiły wykorzystać partnerstwo jako czynnik intensyfikujący współpracę gospodarczą miast oraz sprzyjający nawiązaniu współpracy pomiędzy przedsiębiorcami. W tym celu wskazano w drodze konsultacji dziedziny, w których w szczególności może dojść do współpracy. Za dziedziny te uznano przede wszystkim turystykę, ogrodnictwo, ale także nowe technologie, zwłaszcza technologie wykorzystania energii słonecznej. Efektem współpracy miast partnerskich ma być także udział firm polskich i niemieckich w targach i kongresach gospodarczych, czy też realizacja wspólnego projektu europejskiego. Ponadto przedstawiciele miast zainicjowali pomysł utworzenia specjalnej strony internetowej, która ułatwiałaby kojarzenie partnerów biznesowych z obu miast oraz ułatwiałaby zainteresowanym firmom z Kalisza i Erfurtu – potencjalnym partnerom gospodarczym – nawiązywanie kontaktów z kontrahentami i kooperantami.

Bank Partnerów Lokalnych

Projekt realizowany w partnerstwie 3 sektorów: samorządowego, pozarządowego i biznesowego. W ramach projektu trzy sektory (publiczny, biznesowy i pozarządowy) w większym stopniu angażują się w realizację wspólnych przedsięwzięć oraz wzmacniają lokalne partnerstwa.

Celem projektu jest zwiększenie skuteczności działań organizacji pozarządowych poprzez działalność punktów informacyjnych dla organizacji pozarządowych i grup nieformalnych; zwiększenie wiedzy na temat funduszy unijnych wśród przedsiębiorców lub osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą. Projekt możliwy do realizacji przy zaangażowaniu animatorów lokalnych, których zadaniem jest zwiększenie aktywności mieszkańców oraz pobudzenie i wspieranie oddolnych inicjatyw obywatelskich. Animatorzy wychwytyują i wspierają oddolne inicjatywy na obszarze całego projektu, są łącznikami pomiędzy mieszkańcami a punktami informacyjnymi i Starostwem.

Zadaniem projektu jest także promocja partnerstwa międzysektorowego realizowana poprzez liczne seminaria, spotkania oraz np. Giełdę Zasobów.

Giełda to drugi innowacyjny składnik projektu. Jej zadaniem jest sprzyjanie partnerstwu międzysektorowemu oraz integracji różnych środowisk. To nowatorski sposób stymulowania partnerskiej współpracy między sektorem publicznym, pozarządowym i prywatnym. Projekt inspirowany dobrymi praktykami z krajów zachodnich (m.in. niemieckim Gute Geschäfte).

Klaster turystyczny platformą współpracy samorządów, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych

Inicjatywa klastrowa jest możliwa do realizacji i powtarzalna właściwie na każdym terenie. Wystarczy dobry pomysł, grupa zorganizowanych i chętnych do podjęcia ryzyka osób oraz perspektywy pozyskiwania środków. Klaster pozwala osiągnąć swoim członkom trwałą przewagę konkurencyjną. Osiągają oni znacznie więcej, niż gdyby mieli pracować sami. Koncentracja przedsiębiorstw, dostawców, usług, instytucji akademickich oraz producentów skupionych na tym samym obszarze, wspomaga tworzenie nowych produktów, przedsiębiorstw, a co za tym idzie – nowych miejsc pracy. Klaster daje możliwość szybkiej adaptacji do zmieniającego się rynku i zróżnicowanych wymagań poprzez współpracę i używanie nowych technologii. Jest efektywnym czynnikiem rozprzestrzeniania się innowacji. Przykładem jest powołanie klastra turystycznego w wyniku porozumienia władz samorządowych z lokalną organizacją turystyczną. Klaster turystyczny ma na celu m.in. wspomaganie i kreowanie rozwoju turystyki oraz promocję lokalnych walorów turystyczno-kulturowych. Stowarzyszenie – oprócz samorządów powiatów i gmin – w swoich szeregach zrzesza: biura obsługi turystycznej, biura podróży, hotele, restauracje, gospodarstwa eko- i agroturystyczne, szkoły, związki oraz osoby fizyczne.

Klaster ma formułę otwartą, cały czas mogą do niego przystępować nowi członkowie. Reprezentując władze samorządowe, lokalne środowisko przedsiębiorców, branżę turystyczną oraz instytucje B + R, klaster jest platformą współpracy środowiska samorządowego, gospodarczego oraz osób i instytucji zainteresowanych rozwojem turystyki regionu.

Biblioteki multimedialne – nowoczesne centra informacji, edukacji i rekreacji

To kompleksowe rozwiązanie, które pokazuje, czym może być współczesna biblioteka. Tradycyjne miejsce wypożyczenia książek stało się w Olsztynie nowoczesnym, dostosowanym do poszczególnych grup mieszkańców centrum dostępu do informacji i edukacji.

Pierwsza filia multimedialna uwzględniająca potrzeby grupy docelowej Miejskiej Biblioteki Publicznej (MBP), w tym przypadku młodzieży, powstała w 2004 roku we współpracy z Fundacją Bertelsmanna. Celem biblioteki „Planeta 11” było m.in. dotarcie z atrakcyjną ofertą do nastolatków, zapewnienie szerokiego dostępu do informacji, wprowadzenie młodych do świata zaawansowanych technologii oraz organizowanie im wolnego czasu. W 2006 roku uruchomiono drugą placówkę – bibliotekę dla dzieci „Abecadło”, której głównym zadaniem było zaktywizowanie czytelnictwa najmłodszych, stworzenie dostępu do nowych technologii dzieciom z różnymi dysfunkcjami oraz ze środowisk zaniedbanych, a także pomoc rodzicom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych. W obu bibliotekach użytkownicy mogą korzystać z książek mówionych, cyfrowych, płyt CD, gier planszowych i programów komputerowych, filmów na DVD i VHS. W 2007 roku MBP uruchomiła kolejną filię – MultiCentrum, która oferuje użytkownikom w różnym wieku dostęp do nowoczesnych technologii, a dzięki specjalistycznemu oprogramowaniu, systemowi wizualizacji i innowacyjnej metodologii promuje aktywny proces uczenia się. Biblioteki posiadają katalogi *on-line*, bezprzewodowy dostęp do Internetu, a użytkownicy mają do dyspozycji po kilkanaście komputerów bibliotecznych.

Innowacyjne podejście uwzględniało atrakcyjne dla poszczególnych grup zaaranżowanie przestrzeni obiektów, aby ich wystrój jak najlepiej odpowiadał potrzebom konkretnej grupy. Istotne znaczenie dla tego projektu miało przeprowadzenie badań potrzeb mieszkańców Olsztyna, nie tylko wśród osób już korzystających z oferty bibliotecznej. O dużym sukcesie projektu świadczy to, że w trzech filiach multimedialnych zrealizowano ponad 30% usług zarejestrowanych we wszystkich szesnastu filiach MBP. Efektem wdrożenia jest również wzbogacenie zasobów bibliotek, szczególnie w materiały multimedialne.

Budowa produktu turystycznego gminy przez społeczność lokalną

Praktyka ta polega na stworzeniu kompleksowego produktu turystycznego na terenie dwóch gmin: Bałtowa i Bodzechowa (Krzemionki), w oparciu o naukowe odkrycia paleontologiczno-geologiczne oraz wykorzystanie sprzyjających warunków krajobrazowo-kulturowych. W 2001 roku w wyniku oddolnej inicjatywy mieszkańców gminy Bałtów rozpoczęło działalność Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Bałtów „Bałt”, które uruchomiło jako pierwsze przedsięwzięcie turystyczne na tym terenie nizinny spływ tratwami po rzece Kamiennej, a następnie w 2004 roku pierwszy Polski Park Jurajski. Do realizacji tego drugiego pomysłu utworzono odrębny podmiot ekonomii społecznej – Stowarzyszenie „Delta”. Chodziło o to, aby „Bałt” skupił się głównie na działalności społecznej – wspieraniu zespołów ludowych, organizowaniu imprez kulturalnych, opracowaniu programów edukacyjnych, natomiast „Delta” miała zająć się przede wszystkim działalnością gospodarczą i tworzeniem miejsc pracy.

Sukcesem projektu było wejście na rynek turystyczny z ofertą idealnie odpowiadającą potrzebom. Powodzenie tej inicjatywy dało początek kolejnym, których efekty widać nie tylko w gminie, ale i w powiecie i regionie. Udało się wykreować produkt rynkowy w oparciu o lokalne dziedzictwo przyrodniczo-kulturowe i oprzeć na nim rozwój gospodarczy. Nawiązano współpracę pomiędzy podmiotami administracji samorządowej, organizacjami pozarządowymi oraz lokalnym biznesem w celu pobudzenia rozwoju gospodarczego. W ramach projektu udało się utworzyć kilkanaście podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, nowe podmioty ekonomii społecznej, a także stworzyć ponad 150 nowych miejsc pracy.

Projekt finansowany był z wielu źródeł. Organizatorzy korzystali ze środków publicznych i funduszy europejskich, m.in. z Programu Aktywizacji Obszarów Wiejskich 2002–2003, z Programu Sapard 2004–2005, Leader Plus 2005–2007, Equal 2005–2007, kredytów, a także wsparcia prywatnych darczyńców, lokalnych przedsiębiorców oraz firm, zarówno krajowych, jak i zagranicznych.

Inny projekt na budowę produktu turystycznego: Wioska Hobbitów

Celem projektu „Specjalizacja szkół wiejskich i wsi” było znalezienie szans rozwoju wsi (po PGR) poprzez specjalizację szkół wiejskich i tworzenie wsi tematycznych. Projekt był realizowany w województwie zachodniopomorskim w miejscowościach: Sierakowo Słowieńskie, Borkowo, Malechowo, Postomino, Niemica, Ostrowiec. Pomysłodawcą aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców wsi poprzez tworzenie wiosek tematycznych był dr Wacław Idziak. Realizowany przez Koszalińskie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne projekt był eksperymentalny. Innowacyjnymi elementami projektu była sama idea oparcia rozwoju społeczno-gospodarczego miejscowości na tworzeniu wiosek tematycznych, wykorzystanie szkół jako ośrodków rozwoju wsi, kompleksowe podejście do rozwoju wsi i wykorzystanie niematerialnych czynników rozwoju wsi do tworzenia źródeł dochodu. Realizacja zakończyła się ogromnym sukcesem, a także opracowaniem „sposobu na rozwój” dla innych wsi, które korzystają z doświadczeń projektu. Efektem realizacji projektu było stworzenie

założeń dla sześciu wsi tematycznych i pięciu szkół tematycznych. Przeszkolono i przygotowano do dalszych działań 80 liderów wiejskich, założono trzy nowe stowarzyszenia: „Mała ojczyzna”, „Hobbiton”, „Przełamać bierność” oraz powstało ponad 50 nowych, sezonowych miejsc pracy związanych ze specjalizacją szkół i wsi. Łączne wydatki projektu wyniosły 280 000 zł. Był on finansowany z budżetów gmin, powiatu, grantów z programów: Fundacja Wspomagania Wsi, Fundacja Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce, Polskiej Fundacji Dzieci i Młodzieży, Fundacja Fundusz Współpracy, Fundacja Forda oraz wkładu rzeczowego mieszkańców i pracy wolontariuszy.

Obecnie szkoły gminy Malechowo same piszą i realizują bardzo wiele projektów. Często przy ich realizacji współpracują ze sobą. Uczniowie każdej ze szkół prowadzą zajęcia warsztatowe dla uczniów ze szkół z najbliższej okolicy oraz z Koszalina i innych miast. Warsztaty te cieszą się wielką popularnością.

W wyniku realizacji kolejnych projektów powstała w województwie zachodniopomorskim w gminach Sianów i Malechowo sieć pięciu wsi tematycznych. Są to Sierakowo Sławieńskie – Wioska Hobbitów, Iwęcino – Wioska Końca Świata, Podgórk – Wioska Bajek i Rowerów, Dąbrowa – Wioska Zdrowego Życia, Paproty – Wieś Labiryntów. W każdej ze wsi powstały stowarzyszenia, zarejestrowane zostały gospodarstwa agroturystyczne i firmy. Mieszkańcy zyskali nowe możliwości zarabiania, wykorzystując przestrzeń wsi oraz swoje zdolności i umiejętności. W 2008 roku wioski odwiedziło około 16 tys. turystów. Każda wieś ma swoją indywidualną ofertę turystyczno-edukacyjną adresowaną do różnego rodzaju odbiorców. Z ofert tych korzystają współpracujące z wioskami biura podróży.

Wioski nasze odwiedzane są przez przedstawicieli samorządów oraz organizacji pozarządowych z całego kraju, którzy szukają u nas inspiracji do działania.

Projekt otrzymał wiele nagród i wyróżnień. Szczegółowe informacje na stronie: <www.wioskitematyczne.org.pl>.

5. Wdrażanie strategii

Strategia przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą w powiecie legionowskim do roku 2020 jest – w opinii autorów – dokumentem wskazującym priorytetowe obszary i kierunki działań z punktu widzenia ograniczenia bezrobocia na obszarze powiatu.

Realizacja założeń wymaga podjęcia odpowiednich działań zarządzających uwzględnianie zapisów strategii w działaniach operacyjnych władz samorządowych oraz innych instytucji życia publicznego.

Zarządzanie zmianą gospodarczą wymaga bieżącej realizacji dwóch podstawowych działań:

- przewidywania (kreowanie) zmian (badania, analiza, prognozowanie, wnioski) i formułowania w raporty i dokumenty
- zarządzania (działania realizujące, monitoring, działania zaradcze) i tworzenia rzeczywistych produktów.

Elementem wdrażania Strategii jest ukonstytuowanie się lokalnego partnerstwa – **Legionowskiego Forum Dialogu** na rzecz przeciwdziałania bezrobociu w powiecie legionowskim. Połączenie zasobów i potencjału instytucji rynku pracy, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych stanowi platformę dyskusji i działań dających możliwość wcielenia w życie niezbędnych procesów prowadzących do osiągnięcia przyjętych celów. Partnerskie działanie prowadzi nie tylko do większej skuteczności, ale też do integracji społecznej, zwiększenia identyfikacji i budowy tożsamości lokalnej – wzmacnia kapitał społeczny. Włączenie w proces dyskusyjny, decyzyjny i operacyjnych działań wielu aktorów życia społeczno-gospodarczego daje nadzieję, że postrzeganie walki z bezrobociem jako wspólnego obszaru nabierze realnych ram współpracy pomiędzy samorządem, biznesem i społeczeństwem.

6. Monitorowanie realizacji Strategii

Sprawne wdrażanie Strategii wymaga monitorowania wskaźników opisujących sytuację społeczno-gospodarczą powiatu dotyczącą zmian na rynku pracy. Monitoring prowadzony będzie przez partnerstwo bądź wybraną do tego jednostkę, podmiot. Dane uzyskane z monitoringu pozwolą na określenie zmian w położeniu społecznym i gospodarczym powiatu wpływających na zmianę poziomu bezrobocia, szczególnie w odniesieniu do sytuacji regionalnej i krajowej.

Aby sprawnie prowadzić proces monitoringu, należy obserwować wartości (oraz odchylenia od wartości krajowych regionalnych) następujących zmiennych społeczno-ekonomicznych:

- Demografia (liczba ludności, struktura wiekowa, prognoza demograficzna).
- Infrastruktura techniczna i społeczna (dostępność).
- Gospodarka (PKB na 1 mieszkańca, wynagrodzenia, liczba firm na 1 mieszkańca).
- Rynek pracy (stopa bezrobocia, liczba pracujących, liczba bezrobotnych, wskaźnik zatrudnienia, współczynnik aktywności zawodowej).

Budowa spójnego systemu monitorowania i ewaluacja pozwoli na bieżące obserwowanie trendów rozwojowych w obszarze bezrobocia, a w efekcie wpłynie na lepsze planowanie działań rozwojowych w wieloletnich perspektywach czasowych.

Istotą monitoringu jest bieżące określanie realizacji celów strategicznych. Na potrzeby monitorowania Strategii zarządzania zmianą gospodarczą proponowane jest stworzenie systemu monitoringu sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu legionowskiego.

Opis procedury monitoringu, ewaluacji i aktualizacji Strategii:

Etap I – Zwymiarowanie wskaźników pomiaru realizacji Strategii przedstawionych w części III rozdział 2.

Podstawowym elementem w procesie monitorowania realizacji celów i działań zapisanych w strategii jest wyznaczenie zestawu wskaźników pomiaru dla poszczególnych obszarów, służących bieżącemu (corocznemu) monitoringowi oraz ewaluacji przeprowadzanej w trybie dwuletnim.

Dokument monitorujący powinien zawierać tablicę wartości historycznych i bieżących wskaźników pomiaru wraz z przewidywanymi wartościami w horyzoncie realizacji strategii. Ponadto w sytuacji znacznych odstępstw bieżących wartości wskaźników pomiaru należy przeprowadzić rewizję wartości przewidywanych. Działanie takie często wymaga przeprowadzenia analiz scenariuszowych przewidujących zachowanie wybranych wskaźników w warunkach odmiennej sytuacji społeczno-gospodarczej.

Etap II – Bieżący monitoring Strategii

Monitoring wartości wskaźników pomiaru powinien być działaniem bieżącym, jednak ze względu na cykliczność publikowania danych statystycznych proponuje się prowadzenie głównych działań monitorujących raz w roku w okresie dostępności nowej informacji statystycznej.

Monitorowanie realizacji Strategii powinno polegać w szczególności na:

1. zbieraniu nowych wartości wskaźników pomiaru,
2. ocenie zebranych wartości w stosunku do wartości założonych,
3. modyfikacji poszczególnych wskaźników (w sytuacji zmiany definicyjnej, braku dostępności danych, stwierdzenia nieadekwatności wskaźnika w stosunku do celu lub działania),
4. wygenerowaniu wniosku o zbliżaniu się lub oddalaniu od realizacji celu.

Aby można było skutecznie monitorować strategię, należy:

1. wprowadzić formułę przepływu informacji z instytucji dysponujących danymi niepublikowanymi,
2. wypracować tryb działań powodujących uzupełnianie bazy danych o informacje publikowane,
3. wyznaczyć osobę (zespół) odpowiedzialny za bieżące (roczne) monitorowanie wskaźników pomiaru,
4. wprowadzić obowiązek prezentacji sprawozdania z monitoringu na sesjach Rady Powiatu.

Etap III – Roczne sprawozdanie z realizacji Strategii

Na podstawie bazy danych wskaźników realizacji zapisów strategii raz w roku powinno zostać sformułowane „Roczne sprawozdanie z realizacji strategii”. Proponowane jest wykorzystanie zaprezentowanego zestawu tablic wskaźników pomiaru, które powinny być wypełnione na podstawie obserwowanych wartości wskaźników oraz obiektywnej oceny stopnia realizacji celów i działań.

Sprawozdanie powinno być prezentowane na sesji Rady Powiatu.

Etap IV – Ewaluacja realizacji zapisów Strategii

Ze względu na dynamicznie zmieniające się uwarunkowania społeczno-ekonomiczne proponowane jest prowadzenie ewaluacji zapisów Strategii w rytmie dwuletnim.

Ewaluacja powinna przebiegać w następujących krokach:

1. Diagnoza sytuacji.
2. Konsultacja.
3. Aktualizacja.

Na podstawie bieżącego (corocznego) raportu z monitoringu (baza danych) oraz informacji zewnętrznych (społeczno-gospodarczych) należy ustalić bieżące i przewidywane uwarunkowania determinujące realizację zapisów strategii (badanie danych zastanych).

Przy wykorzystaniu narzędzi pozyskiwania bezpośredniej informacji (ankiety, wywiady, warsztaty, konsultacje) należy uzyskać pierwotne informacje od głównych grup interesariuszy Strategii. Proponowane jest badanie opinii mieszkańców o kluczowych obszarach celów i działań oraz badanie pogłębione realizatorów zapisów Strategii (przedstawiciele władz, organizacji, przedsiębiorców).

Proponowane jest wykorzystanie:

1. Badania ankietowego (badanie mieszkańców).
2. Dyskusji pogłębionej (badanie interesariuszy).

Na podstawie wyników badań przeprowadzonych w dwóch poprzednich krokach należy wygenerować wstępne rekomendacje dotyczące modyfikacji celów, działań i wskaźników pomiaru. Przedyskutowanie tych rekomendacji oraz konfrontacja z możliwościami i zamierzeniami władz lokalnych powinny pozwolić na aktualizację zapisów strategii.

Wynikiem prac ewaluacyjnych powinien być raport.

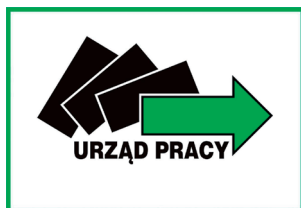
Z punktu widzenia obiektywności prowadzonych działań proponuje się, aby procedurę ewaluacji prowadziła jednostka zewnętrzna w stosunku do władz lokalnych.

Etap V – Aktualizacja zapisów strategii

Kolejnym etapem systemu monitoringu zapisów strategii powinno być opracowanie jej aktualizacji. Podstawowymi dokumentami służącymi do aktualizacji zapisów strategii powinny być:

1. Baza danych wartości wskaźników pomiaru realizacji Strategii.
2. Roczne raporty z realizacji zapisów Strategii.
3. Raport z ewaluacji zapisów Strategii.

Aktualizacji zapisów Strategii, podobnie jak badania ewaluacyjnego, należy dokonywać w rytmie dwuletnim.

Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie

ul. gen. Władysława Sikorskiego 11, 05-119 Legionowo

Tel. 22 764 03 14, fax 22 774 22 88

e-mail: projekty@puplegionowo.pl

Załącznik 1. RAPORT Z PRAC ZESPOŁU ZADANIOWEGO DS. RYNKU PRACY

Wstęp

Przygotowany raport cząstkowy opracowany został w ramach projektu „Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie”.

Projekt współfinansowany jest przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet VIII. Regionalne kadry gospodarki, Działanie 8.1. Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie, Poddziałanie 8.1.2. Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie. Projekt realizowany jest w okresie od 1 sierpnia 2011 roku do 28 lutego 2013 roku.

Celem projektu jest wypracowanie wspólnej strategii działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych i gospodarczych w powiecie legionowskim. W ramach projektu powołano trzy zespoły, tj. Zespół Zadaniowy ds. Rynku Pracy, Zespół Zadaniowy ds. Przedsiębiorczości oraz Zespół Zadaniowy ds. Organizacji Pozarządowych.

Do udziału w Zespole Zadaniowym ds. Rynku Pracy zaproszeni zostali przedstawiciele instytucji publicznych z terenu powiatu legionowskiego, m.in.: podmioty administracji samorządowej, przedstawiciele Powiatowej Rady Zatrudnienia, instytucje pomocy społecznej, kultury i sportu, szkolnictwa i edukacji oraz rynku pracy – (załącznik nr 1).

Niniejsze opracowanie powstało na podstawie danych ilościowych dotyczących powiatu legionowskiego oraz jakościowych, tj. wyników prac ze spotkań Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy, które odbyły się w okresie od stycznia do listopada 2012 roku.

INFORMACJA NT. WIELKOŚCI STRUKTURY SEKTORA PUBLICZNEGO

Powiat legionowski położony jest w centralnej części Niziny Mazowieckiej, w Kotlinie Warszawskiej, w znacznej części w widłach Wisły i Narwi. Od zachodu powiat legionowski graniczy z powiatem nowodworskim, od północy z powiatem pułuskim, od wschodu z powiatami wyszkowskim i wołomińskim, a od południa z Warszawą. Na powierzchni 39 278 ha mieszka ponad 102 tys. osób, z czego ponad 51 tys. osób w samym Legionowie¹.

W skład powiatu legionowskiego, utworzonego w wyniku reformy administracyjnej kraju z dnia 1 stycznia 1999 roku, wchodzi: gmina miejska Legionowo, gmina miejsko-wiejska Serock oraz trzy gminy wiejskie: Wieliszew, Jabłonna i Nieporęt.

Tabela 1. Ogółem wykaz jednostek publicznych zlokalizowanych na terenie gmin powiatu legionowskiego

Rodzaj podmiotów	Liczba jednostek w powiecie legionowskim
Przedszkola samorządowe / publiczne wraz z oddziałami	25
Szkoły podstawowe	21
Gimnazja	15
Szkoły ponadgimnazjalne o profilu ogólnym	6
Szkoły ponadgimnazjalne o profilu zawodowym	3
Biblioteki Publiczne wraz z filiami i wypożyczalniami	18
Ośrodki Pomocy Społecznej	5
Ośrodki Kultury wraz z filiami	12
Ośrodki Sportu i Rekreacji	4
Gminne Centra Informacji	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych w Biuletynach Informacji Publicznej urzędów gmin i miast powiatu legionowskiego (stan na dzień 5 XI 2012 roku).

Do powiatowych jednostek organizacyjnych należą:²

- a) Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Legionowie,
- b) Powiatowy Zespół Szkół i Placówek Specjalnych w Legionowie,
- c) Powiatowy Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Włodzimierza Wolskiego w Serocku,
- d) Powiatowy Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jerzego Siwińskiego w Legionowie,
- e) Liceum Ogólnokształcące im. Marii Konopnickiej w Legionowie,
- f) Powiatowy Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Dębem,
- g) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Legionowie,
- h) Dom Pomocy Społecznej „Kombatant” w Legionowie,
- i) Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie
- j) Samodzielny Publiczny Zakład Lecznictwa Otwartego w Legionowie,
- k) Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna,
- l) Powiatowy Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Legionowie,
- m) Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego,
- n) Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej,
- o) Komenda Powiatowa Policji w Legionowie.

¹ Według danych GUS, stan na dzień 30 VI 2012 roku, liczba stałych (zameldowanych) mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu legionowskiego wynosiła: Legionowo – 51 711 osób, Jabłonna – 15 793 osób, Serock – 12 793 osób, Nieporęt – 12 437 osób, Wieliszew – 11 176 osób. Ogółem liczba mieszkańców powiatu wynosi 103 910 osób.

² Dane pochodzą ze strony internetowej <www.powiat-legionowski.pl>.

LISTA ROZPOZNANYCH PROBLEMÓW I POTRZEB SEKTORA PUBLICZNEGO

Zespół Zadaniowy ds. Rynku Pracy podczas prowadzonych prac zdefiniował szereg problemów społeczno-gospodarczych występujących w obrębie powiatu legionowskiego. Wśród nich można określić problemy występujące m.in. w obszarze rynku pracy, edukacji, pomocy społecznej, przedsiębiorczości i infrastruktury, które prezentuje poniższa tabela nr 2.

Tabela 2. Wykaz problemów zdefiniowanych przez Zespół Zadaniowy ds. Rynku Pracy

Lp.	Obszar	Problem
1.	Rynek pracy	1. Brak ofert pracy czasowej. 2. Brak oferty aktywizacyjnej / miejsc pracy dla osób w wieku 50+, osób do 25 roku życia, długotrwale bezrobotnych, kobiet po urlopach macierzyńskich lub wychowawczych. 3. Brak oferty pracy dla osób o wysokich kwalifikacjach, które zmuszone są do poszukiwania „jakiegokolwiek” pracy. 4. Brak dostatecznej liczby miejsc pracy. 5. Zwolnienia grupowe. 6. Wzrost bezrobocia.
2.	Edukacja	1. Brak edukacji „planowanej”, potrzeba tworzenia kierunków kształcenia zawodowego pod kątem potrzeb rynku pracy. 2. Struktura wykształcenia niezgodna z zapotrzebowaniem rynku pracy. 3. Brak pomocy przy wyborze zawodu.
3.	Pomoc społeczna	1. Niewystarczająca oferta wsparcia dla różnych grup ryzyka: a) dzieci (specjalistyczne rodziny zastępcze), b) baza dla osób bezdomnych. 2. Wysoka odpłatność za pobyt w Domach Pomocy Społecznej w porównaniu z dochodami pensjonariuszy. 3. Niewystarczająca liczba miejsc w jadłodajni dla najuboższych mieszkańców. 4. Brak izby wytrzeźwień.
4.	Przedsiębiorczość	1. Słaba kondycja przedsiębiorstw. 2. Brak dużych zakładów pracy, które mogłyby tworzyć miejsca pracy. 3. Ciągła likwidacja małych rodzinnych firm.
5.	Infrastruktura	1. Komunikacja w mieście i powiecie.

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

6.	Inne	1. Utrata płynności finansowej mieszkańców na skutek utraty pracy. 2. Niewłaściwa dystrybucja środków finansowych. 3. Niskie nakłady na edukację w rodzinach. 4. Utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów w ramach kontraktu NFZ. Wydłużony okres oczekiwania na wizytę u lekarza internisty. 5. Niewystarczający dostęp do bezpłatnej opieki nad dziećmi (przedszkola, szkoły – ograniczona liczba miejsc). 6. Problemy mieszkaniowe (komunalne, socjalne, tanie na wynajem, od dewelopera). 7. Ograniczenie rozwoju organizacji pozarządowych z powodu bardzo trudnych warunków do ich prowadzenia (wymagania ustawowe i organizacyjne).
----	------	---

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników prac Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy z dn. 14 II 2012 roku.

W toku dalszych prac Zespół wybrał pięć problemów głównych, których rozwiązaniem należałoby zająć się w pierwszej kolejności. Zgodnie z ustaloną przez uczestników hierarchią ważności były to:

1. Brak miejsc pracy dla mieszkańców powiatu i informacji na temat wolnych miejsc zatrudnienia.
2. Problem w zatrudnianiu osób powyżej 50 roku życia oraz młodych do 25 roku życia.
3. Struktura wykształcenia niezgodna z zapotrzebowaniem rynku pracy.
4. Wysoki wskaźnik bezrobocia w powiecie legionowskim.
5. Nepotyzm środowiska pracy.

Analiza wskazanych problemów, zawierająca przyczyny i skutki zaistniałych sytuacji, posłużyła do stworzenia drzewa celów. Uczestnicy spotkań dokonali analizy tzw. sił hamujących osiągnięcie wyznaczonych celów, a także sił napędowych, które pozwolą skutecznie wpłynąć na rozwiązanie określonych problemów. Szczegółowe wyniki prac Zespołu przedstawia załącznik nr 2 do raportu.

W późniejszej fazie prac zdefiniowane problemy posłużyły do stworzenia trzech celów głównych, wybranych do realizacji przez Zespół. Były nimi:

1. Zwiększenie liczby miejsc pracy i informacji na ich temat.
2. Rozwiązanie problemu z zatrudnieniem osób powyżej 50 roku życia oraz do 25 roku życia.
3. Dostosowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy.

W zakresie określonych celów głównych uczestnicy prac Zespołu zdefiniowali cele krótko-, średnio- i długookresowe, które w sposób szczegółowy zostały opisane w załączniku nr 3 do raportu. Należy zauważyć, iż część zaplanowanych działań jest w trakcie realizacji bądź ich realizacja została zaplanowana na 2013 rok. Opis zainicjowanych projektów znajduje się w poz. 5 raportu – Prognoza.

OCENA STANU ZASPOKOJENIA POTRZEB

Z chwilą przystąpienia do udziału w projekcie podmioty wchodzące w skład Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy dokonały diagnozy społeczno-gospodarczej w powiecie legionowskim. W tym celu wśród zgłoszonych podmiotów przeprowadzono badanie przy użyciu kwestionariusza ankiety.

W badaniu ankietowym udział wzięli przedstawiciele jednostek samorządowych powiatu legionowskiego (reprezentanci pięciu gmin powiatu), instytucje działające w obszarze pomocy społecznej (Ośrodki Pomocy Społecznej oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie), instytucje kultury i sportu (gminne biblioteki publiczne, ośrodki sportu i rekreacji, ośrodki kultury), instytucje związane z edukacją (szkoły ponadgimnazjalne, instytucje szkoleniowe, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna), Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa, a także przedstawiciele Powiatowej Rady Zatrudnienia.

W przeprowadzonym badaniu 57% stanowiły podmioty usytuowane na terenie miejskim, a 43% – na terenie wiejskim. Dla określenia terenów wiejskich zastosowano definicje GUS. Według podziału na gminy powiatu najwięcej respondentów – 43% – stanowiły instytucje zlokalizowane na terenie miasta Legionowo, 18% – z gminy Wieliszew, 14% – z gminy Jabłonna i Serock oraz 11% – z gminy Nieporęt.

Badanie obejmowało rozpoznanie następujących obszarów tematycznych:

- a) sytuacji mieszkańców danej gminy,
- b) zachodzących zmian oraz wpływu instytucji na rozwój gminy i powiatu,
- c) współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i pozarządowym.

W ocenie respondentów mieszkańców gmin, które reprezentują, żyje się lepiej niż 5 lat temu – tak twierdzi 56% badanych, a 29% uważa, że żyje się dużo lepiej niż 5 lat temu. Oznacza to, że pozytywną ocenę zadowolenia z życia wyraziło 85% respondentów. 11% wypowiadających się nie dostrzegło zmian w tym obszarze, a tylko 4% uważa, że mieszkańcom gmin żyje się gorzej niż 5 lat temu.

96% respondentów sektora publicznego uważa, iż instytucje działające na terenie gminy mają wpływ na rozwój gminy, a 100% twierdzi, że ich działania mają wpływ na rozwój całego powiatu. Oznacza to, że sektor publiczny dostrzega swoją rolę w stymulowaniu rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu.

Z przeprowadzonego badania wynika, iż instytucjami, z którymi najczęściej współpracują respondenci, są instytucje samorządowe (urzędy miast, urzędy gmin, starostwo powiatowe), placówki edukacyjne oraz urząd pracy.

Wyrażając swoją opinię, 86% respondentów stwierdziło, iż współpraca pomiędzy instytucjami rynku pracy a samorządami przebiega pozytywnie, natomiast 14% nie dostrzega takiej współpracy. Żaden z respondentów nie wyraził negatywnej opinii w ww. kwestii. Ten sam udział procentowy dotyczy opinii nt. współpracy instytucji publicznych z organizacjami pozarządowymi. Wyniki badań pokazały, iż 61% respondentów pozytywnie ocenia współpracę przedsiębiorców z instytucjami publicznymi / rynku pracy. Natomiast 35% nie dostrzega takiej współpracy. Ponadto 4% respondentów negatywnie oceniło współpracę powyższych podmiotów.

Podczas I spotkania prac Zespołu, które odbyło się 10 stycznia 2012 roku, uczestnicy zostali poproszeni o przedstawienie oczekiwań sektora publicznego w kontekście realizowanego projektu „Legionowskie Forum Dialogu” i budowania wspólnej strategii rozwiązywania problemów społeczno-gospodarczych. Na podstawie wypowiedzi uczestników w zakresie oczekiwań sektor publiczny wymienił trzy obszary:

- a) oczekiwania związane z potrzebą nawiązania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, społecznym (organizacje pozarządowe) i gospodarczym (MŚP),

- b) oczekiwania związane z pozyskaniem informacji o sytuacji na rynku pracy,
- c) oczekiwania związane z aktywizacją społeczno-zawodową mieszkańców powiatu.

Tabela 3. Oczekiwania zgłaszane przez uczestników Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy

Oczekiwania związane z obszarem współpracy	1. Wymiana informacji i nawiązanie współpracy pomiędzy sektorem publicznym, społecznym (organizacje pozarządowe) i gospodarczym (MŚP). 2. Nawiązanie współpracy z przedsiębiorcami w celu pozyskania miejsc pracy dla absolwentów szkół, tak aby nie byli po ich ukończeniu petentami urzędu pracy. 3. Uściślenie / zintensyfikowanie współpracy z urzędem pracy w zakresie aktywizacji zawodowej. 4. Poszukiwanie partnerów do realizowanych działań. 5. Nawiązanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które mogą oferować zatrudnienie. 6. Umożliwienie wymiany informacji o własnych doświadczeniach / pomysłach / projektach – stworzenie „giełdy” pomysłów.
Oczekiwania związane z pozyskaniem informacji o sytuacji na rynku pracy	1. Uzyskanie informacji o lokalnym rynku pracy (m.in. statystyki dotyczące struktury i poziomu bezrobocia). 2. Uzyskanie informacji o zawodach deficytowych i nadwyżkowych. 3. Uzyskanie informacji o ofercie urzędu pracy w zakresie aktywizacji zawodowej (usługi i instrumenty rynku pracy).
Oczekiwania związane z podjęciem działań na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej mieszkańców powiatu	1. Ukierunkowanie szkół na edukację „planowaną”, tj. pod kątem miejsc pracy potrzebnych na rynku pracy. 2. Podjęcie działań na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych, zwłaszcza długotrwale, młodych i bez doświadczenia zawodowego. 3. Powstanie nowych miejsc pracy / pozyskiwanie ofert pracy na terenie lokalnym. 4. Aktywizacja zawodowa klientów ośrodków pomocy społecznej, m.in. młodych matek, osób długotrwale bezrobotnych, osób do 25 roku życia, dłużników alimentacyjnych. 5. Stworzenie programu dla osób bezrobotnych w wieku 50+, będących przed uzyskaniem świadczenia emerytalnego. 6. Przekwalifikowanie osób nieaktywnych zawodowo. 7. Stworzenie biura pośrednictwa pracy czasowej. 8. Organizacja giełdy / targów pracy.

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników prac i spotkania Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy z dn. 10 I 2012 roku.

Powyższa analiza oznacza, że stan zaspokojenia potrzeb sektora publicznego we wskazanych powyżej obszarach jest niewystarczający i wymaga podjęcia działań naprawczych.

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Ponadto na V spotkaniu Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy, które odbyło się 22 maja 2012 roku, uczestnicy wskazywali swoje oczekiwania w stosunku do działania partnerstwa po zakończeniu realizacji projektu „Legionowskie Forum Dialogu”. Do głównych działań, które należałoby kontynuować, uczestnicy zaliczyli:

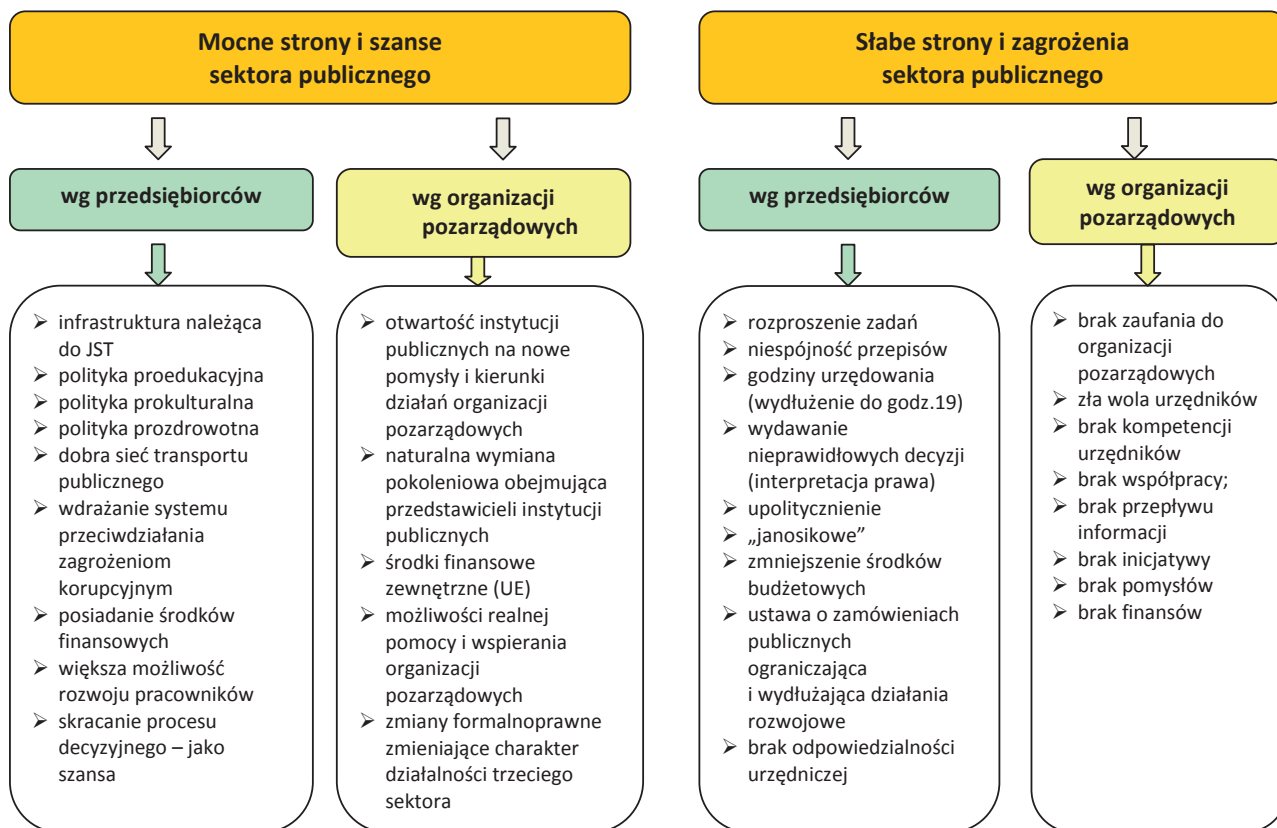
1. Powstanie lokalnej grupy partnerskiej w zakresie rynku pracy.
2. Opracowanie strategii przeciwdziałania bezrobociu w powiecie legionowskim.
3. Integracje środowisk lokalnych instytucji, mieszkańców, organizacji pozarządowych, biznesu, władz samorządowych, Kościoła itd.
4. Stworzenie programów aktywizujących dla młodzieży, np. na okres wakacji.
5. Stworzenie wspólnych przedsięwzięć – wielopłaszczyznowych, łączących różne grupy społeczne i dziedziny: kulturowe, sport, pomocowe, integracyjne, mające na celu zatrudnienie i tworzenie nowych miejsc pracy.
6. Prowadzenie bazy danych wszystkich partnerów i opis ich zadań ogólnodostępnych – z zakładką „dołącz do nas!”.
7. Sformalizowanie partnerstwa.
8. Złożenie przez partnerstwo przynajmniej jednego wniosku aplikacyjnego w ramach projektu UE.
9. Rozwiązanie przynajmniej dwóch problemów, które hamują rozwój społeczny.
10. Trwałe umiejscowienie partnerstwa w powiecie legionowskim (trwała obecność, zakorzenienie w świadomości uczestników partnerstwa jako narzędzia rozwiązywania problemów).
11. Dostosowanie oferty edukacyjnej szkół powiatu legionowskiego do potrzeb rynku pracy.
12. Zacieśnienie współpracy między poszczególnymi sektorami lokalnymi.
13. Działalność stałego forum wymiany informacji, doświadczeń, potrzeb, możliwości.
14. Powstanie kolejnego projektu rozwijającego lokalne partnerstwo.
15. Nawiązanie pozytywnych relacji z urzędem pracy.
16. Poznanie partnerów projektu „Legionowskie Forum Dialogu”.

Wskazane przez uczestników Zespołu oczekiwania po zakończeniu realizacji projektu posłużyły do opisu stanu pożądanego i kierunków działania, jakie powinny być zawarte w budowanej strategii rozwiązywania problemów społeczno-gospodarczych w obrębie powiatu legionowskiego. Jednym z nich jest budowanie ścisłej i efektywnej współpracy pomiędzy trzema sektorami – publicznym, prywatnym i społecznym.

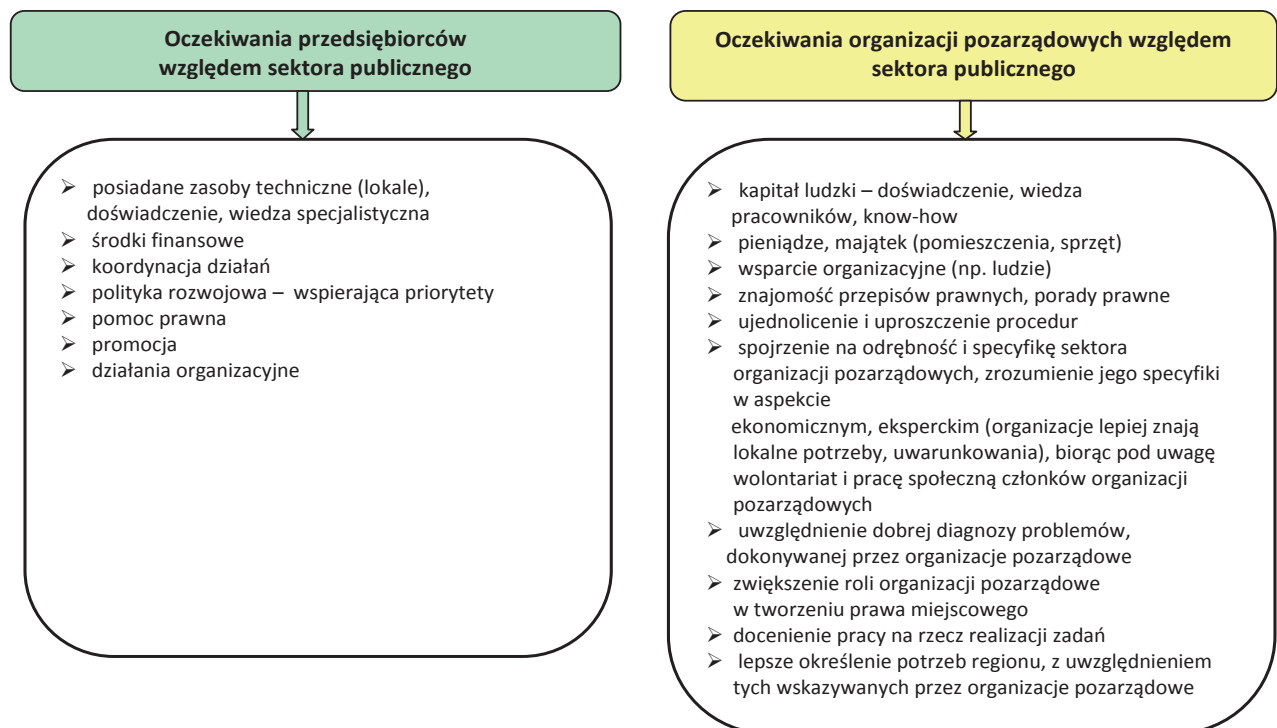
Z analizy SWOT przeprowadzonej w dniu 17 kwietnia 2012 roku, podczas IV spotkania Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy (załącznik nr 4), wynika, że sektor publiczny oczekuje od sektora społecznego m.in. wymiany informacji, konsultowania działalności, jak również pomocy w diagnozie problemów społecznych. Z kolei oczekiwania wobec sektora prywatnego to: zwiększenie zatrudnienia, inwestowanie w pracowników, dbanie o rozwój zawodowy pracowników, a także tworzenie miejsc do odbywania praktycznej nauki zawodu czy też staży.

Dodatkowo sektor organizacji pozarządowych oraz sektor prywatny (przedsiębiorcy) dokonali analizy SWOT sektora publicznego, którą prezentują poniższe zestawienia.

Analiza SWOT sektora publicznego

Źródło: Opracowanie na podstawie prac Zespołu Zadaniowego ds. Organizacji Pozarządowych z dn. 17 IV 2012 roku oraz Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości z dn. 18 IV 2012 roku.

Źródło: Opracowanie na podstawie prac Zespołu Zadaniowego ds. Organizacji Pozarządowych z dn. 17 IV 2012 roku oraz Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości z dn. 18 IV 2012 roku.

ZASOBY INFRASTRUKTURALNE

Z posiadanych informacji wynika, iż zasoby infrastrukturalne w powiecie legionowskim kształtują się na poziomie zadowalającym, a swoją powszechną dostępnością powinny zaspokajać potrzeby mieszkańców.

Do zasobów infrastrukturalnych powiatu zaliczyć należy przede wszystkim placówki szkolne, wśród których wyróżnić można przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja administrowane przez gminy oraz szkoły ponadgimnazjalne prowadzone przez samorząd powiatowy. Szczegółowy wykaz placówek szkolnych przedstawia tabela nr 1 – *Ogółem wykaz jednostek organizacyjnych gmin powiatu legionowskiego*. Z jego danych wynika, iż w całym powiecie funkcjonuje: 25 przedszkoli samorządowych (publiczne) wraz z oddziałami, 21 szkół podstawowych, 15 gimnazjów, 9 szkół ponadgimnazjalnych. Placówki te wyposażone są w sale gimnastyczne i boiska szkolne, a w przypadku szkół ponadgimnazjalnych również w sale wykładowe wyposażone w sprzęt multimedialny. Ponadto w maju 2001 roku została utworzona Wyższa Szkoła Ekonomiczno-Techniczna w Legionowie. Jednakże z uwagi na powszechny dostęp mieszkańców do warszawskich uczelni wyższych jednostka nie prowadzi już działalności naukowej na terenie powiatu.

Wśród zasobów infrastrukturalnych powiatu znajduje się 5 bibliotek gminnych wraz z 11 filiami i 2 wypożyczalnią. Ogółem jest 21 punktów bibliotecznych w powiecie. Biblioteki, oprócz wypożyczalni i czytelni, dysponują salami komputerowymi udostępnianymi czytelnikom. W tym obszarze Miejska Biblioteka Publiczna w Legionowie prowadzi bezpłatne zajęcia z podstawowej obsługi komputera i Internetu. W obszarze kultury w każdej gminie powiatu działają ośrodki kultury wraz z 7 filiami. Aktywność gminnych ośrodków kultury jest bardzo duża. Ośrodki są współorganizatorami corocznych wydarzeń typu święto gminy czy różnego rodzaju wystaw, spotkań literackich, festiwali i innych wydarzeń na skalę gminną lub nawet ponadpowiatową, np. Ogólnopolski Konkurs Tańców Polskich „MAZUR” organizowany na terenie gminy Wieliszew. Na terenie miasta Legionowo swoją działalność prowadzi Muzeum Historyczne. W powiecie działają również jednostki powołane do aktywizacji społeczno-zawodowej seniorów, tj. Uniwersytety Trzeciego Wieku w Legionowie, Serocku oraz Jabłonie.

W obszarze pomocy społecznej na terenie powiatu działa 5 ośrodków pomocy społecznej, środowiskowe ogniska CARITAS, świetlice terapeutyczne, warsztaty terapii zajęciowej.

Tabela 5. Zasoby infrastrukturalne powiatu legionowskiego

Gmina	Rodzaj zasobu
Legionowo	Hala sportowa „Arena”
	Stadion Miejski w Legionowie wraz z kompleksem boisk
	Sala widowiskowa na 280 osób w Ratuszu Miasta Legionowo
	Sala konferencyjna na 40 osób w Ratuszu Miasta Legionowo
	Klub Pracy (sala wyposażona w 16 stanowisk komputerowych) – Urząd Pracy
	Aula wykładowa w budynku Starostwa Powiatowego w Legionowie
	Sale komputerowe w Powiatowym Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. J. Siwińskiego
Serock	Sala konferencyjna dla 10 osób w Urzędzie Miasta i Gminy Serock
	Hala sportowa przy PZSP im. W. Wolskiego w Serocku
	2 sale wyposażone w 30 stanowisk komputerowych w PZSP im. W. Wolskiego w Serocku
	2 sale wykładowe wyposażone w sprzęt multimedialny w PZSP im. W. Wolskiego w Serocku
	Stadion Miejski w Serocku
Wieliszew	Hala sportowa wraz z kompleksem boisk
	Sala konferencyjna w Urzędzie Gminy Wieliszew

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Jabłonna	Pracownia komputerowa (6 stanowisk) i sprzęt multimedialny w GCKiS w Jabłonie
	Sala widowiskowa dla 120 osób wyposażona w rzutnik i nagłośnienie w GCKiS w Jabłonie
	Sala widowiskowa GCKiS w Chotomowie
	Kompleks boisk „Orlik”
	Hala sportowa przy Publicznym Gimnazjum im. Orła Białego w Jabłonie
	Basen
	Siłownia w GCKiS w Jabłonie
Nieporęt	Kompleks boisk „Orlik”
	Aquapark „Fala” w Stanisławowie Pierwszym

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników ankiet przeprowadzonych w kwietniu 2012 roku wśród podmiotów uczestniczących w projekcie „Legionowskie Forum Dialogu” oraz informacji dostępnych na stronach internetowych poszczególnych gmin.

Należy podkreślić, że powyższa tabela nie prezentuje wszystkich zasobów instytucjonalnych, którymi dysponuje sektor publiczny.

ZASOBY FINANSOWE

Pod pojęciem 'zasoby finansowe', najogólniej mówiąc, należy rozumieć stan środków pieniężnych będących w dyspozycji jednostki, przypadający na określony dzień. Nie powinny być one utożsamiane z dochodami jednostki, których realizacja jest procesem ciągłym. Dochody zrealizowane faktycznie w danym roku budżetowym mogą być jednak traktowane jako suma będących w dyspozycji w danym roku środków pieniężnych (zasobów finansowych). Tak przyjęta definicja posłuży do określenia źródeł finansowych, które posiada sektor publiczny do realizacji wyznaczonych zadań.

W podstawowych aktach prawnych regulujących zasady funkcjonowania jednostek sfery finansów publicznych, tj. w ustawie o finansach publicznych i rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 7 grudnia 2010 r. w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych (Dz.U. Nr 241, poz. 1616) brak jest zdefiniowania terminu 'zasoby finansowe'. Również ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jedn.: Dz.U. z 2009 r., Nr 152, poz. 1223 z późn. zm.) ani ustawy podatkowe nie definiują tego terminu.

Gminy jako jednostki terytorialnego podziału kraju oraz organ samorządu terytorialnego od 1990 roku posiadają osobowość prawną, gwarancje konstytucyjne, ochronę sądową, prawa majątkowe i znaczną niezależność finansową³. W myśl zapisów ustawowych podstawę gospodarki finansowej gminy stanowi jej budżet. W praktyce oznacza to nadanie gminom samodzielności w zakresie nie tylko pozyskiwania dochodów, ale także wydatkowania środków.

Budżet samorządu gminy to plan finansowy – uchwalony w formie uchwały budżetowej – na okres roku kalendarzowego. Dochody i wydatki budżetów samorządowych grupowane są według systemu, który powszechnie określa się mianem klasyfikacji budżetowej. Uchwalony budżet jednostki samorządu terytorialnego musi określać dochody jednostki podzielone według ważniejszych źródeł i działów klasyfikacji budżetowej oraz jej wydatków w podziale na działy i rozdziały klasyfikacji budżetowej.

Budżet gminy – podstawa gospodarki finansowej – podlega wykonaniu. Oznacza to dokonywanie wszelkich niezbędnych czynności służących pozyskiwaniu prognozowanych w uchwale budżetowej dochodów gminy i dokonywanie wydatków przez wszystkich dysponentów budżetowych.

Dochody jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na:

- a) dochody własne,
- b) subwencje ogólne,
- c) dotacje celowe.

³ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz.U. 1990, Nr 16, poz. 95 z późn. zm.).

Ważnym **źródłem** pozyskiwania finansów na działalność i rozwój instytucji z sektora publicznego są środki **pocho-
dzące** z funduszy unijnych, głównie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Podmioty z sektora publicznego realizują na terenie powiatu szereg projektów, które funkcjonują dzięki pozyskanym środkom strukturalnym. Na terenie powiatu ww. środki wykorzystywane są m.in. na rozwój infrastruktury, ochrony środowiska, drogownictwa, pomocy społecznej, rynku pracy, edukacji, przedsiębiorczości.

Organami nadzoru nad gminą są prezes Rady Ministrów, Wojewoda, a w zakresie spraw budżetowych Regionalna Izba Obrachunkowa (RIO).

Tabela 6. Dochody i wydatki gmin powiatu legionowskiego w 2012 roku

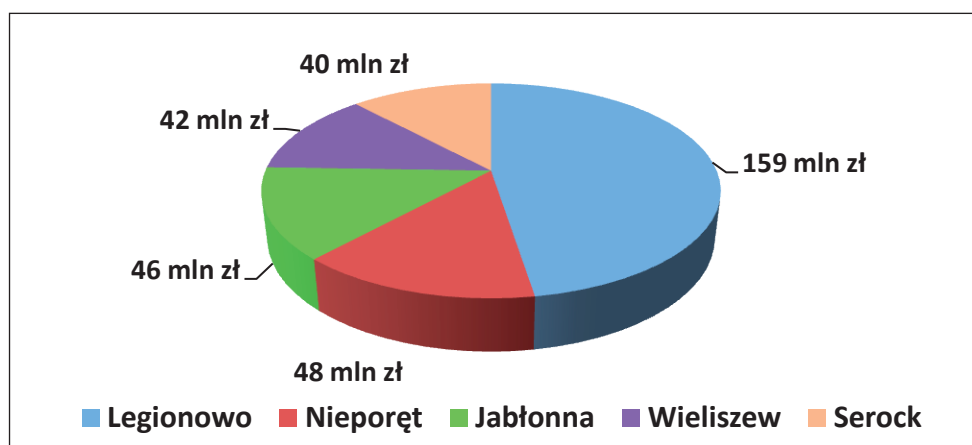
Gmina	Dochody	Wydatki
Legionowo	159 328 293,00 zł	154 568 122,00 zł
Nieporęt	48 096 829,00 zł	49 748 961,00 zł
Jabłonna	46 092 704,00 zł	49 479 808,00 zł
Wieliszew	42 904 895,51 zł	42 980 418,51 zł
Serock	40 124 696,00 zł	40 541 550,42 zł

Źródło: Opracowanie na podstawie danych zawartych na stronach internetowych gmin – Biuletyn Informacji Publicznej, Budżet na 2012 rok, Uchwały Rady Gmin.

Przygotowane dane pochodzą z następujących dokumentów źródłowych:

1. Uchwała Nr XVI/186/2011 Rady Miasta Legionowo z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie uchwalenia budżetu Gminy Legionowo na 2012 r.
2. Uchwała Budżetowa Miasta i Gminy Serock na rok 2012 Nr 166/XVII/2011 Rady Miejskiej w Serocku z dnia 21 grudnia 2011 r.
3. Uchwała Budżetowa Gminy Wieliszew na rok 2012 Nr XVI/141/11 Rady Gminy Wieliszew z dnia 29 grudnia 2011 roku.
4. Uchwała Budżetowa na rok 2012 Gminy Nieporęt Nr XIX/124/2011 z dnia 29 grudnia 2011 roku.
5. Uchwała Nr XVI/154/2011 Rady Gminy Jabłonna z dnia 28 grudnia 2011 roku.

Wykres nr 1. Dochody gmin powiatu legionowskiego w 2012 roku

Źródło: Opracowanie na podstawie danych zawartych na stronach internetowych gmin – Biuletyn Informacji Publicznej, Budżet na 2012 rok, Uchwały Rady Gmin.

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że gminy Legionowo, Nieporęt i Jabłonna – na podstawie Uchwał Rady podjętych w 2012 roku posiadały największe dochody i wydatki w powiecie. Gminą z najwyższym deficytem budżetowym była gmina Jabłonna.

ZASOBY LUDZKIE

Podstawowe zasoby ludzkie sektora stanowi grupa specjalistów posiadających wiedzę z zakresu m.in.: finansów, księgowości, pozyskiwania środków unijnych, organizacji szkoleń, promocji, przedsiębiorczości, w tym zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, lokalnego rynku pracy, przeciwdziałania bezrobociu, animacji kultury, sportu i rekreacji, pomocy społecznej, pomocy psychologicznej, doradztwa w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych, doradztwa zawodowego, pedagogiki, nauki zawodu.

Z uwagi na stosunkowo długą trwałość zatrudnienia poszczególnych pracowników w sektorze publicznym jego personel stanowią osoby posiadające usystematyzowaną wiedzę, obejmującą przekrój z co najmniej kilku, a nawet kilku-nastu lat pracy. Z uwagi na częste zmiany przepisów pracownicy sektora publicznego mają pełen przegląd prawny dotyczący realizacji zadań publicznych. Oznacza to, że mocną stroną sektora publicznego jest ciągłość istnienia instytucji publicznych.

Ponadto zasoby sektora publicznego dysponują m.in. danymi na temat funkcjonowania gminy, jej gospodarki i dalszych planów rozwoju, informacjami o działaniach adresowanych do mieszkańców powiatu i poszczególnych gmin, danymi statystycznymi, raportami bądź analizami itp. Oznacza to, że wiedza, którą dysponują pracownicy sektora, może być wykorzystywana przez różne podmioty m.in. podczas procesu tworzenia projektów społecznych, które powinny być poprzedzone odpowiednią analizą i diagnozą.

PROGNOZA – OPIS STANU PRZYSZŁEGO I POŻĄDANEGO

WNIOSKI Z ANALIZY ZEBRANYCH DANYCH

Podsumowując dotychczasowe prace Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy, wskazać można pięć głównych kierunków działania, które powinny stanowić elementy budowanej strategii. Są to:

1. Zwiększenie skali aktywizacji zawodowej osób defaworyzowanych na rynku pracy oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.
2. Zwiększenie liczby miejsc pracy i informacji na ich temat.
3. Dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy.
4. Zwiększenie przepływu informacji nt. działań aktywizacyjnych dla mieszkańców powiatu oraz informacji o lokalnym rynku pracy.
5. Nawiązanie ścisłej i efektywnej współpracy pomiędzy trzema sektorami – publicznym, prywatnym i społecznym.

W poniższej części prognozy zaprezentowana zostanie analiza zebranych danych i stanu pożądanego, jaki należy przyjąć w stosunku do określonych obszarów tematycznych. Ponadto dla każdego obszaru zaprezentowane zostaną przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji w latach 2012–2013. Ich realizacja wynika z diagnozy potrzeb oraz celów krótko-, średnio- i długoterminowych, nad którymi Zespół prowadził prace w marcu 2012 roku. Niektóre z przedstawionych poniżej projektów już zostały przyjęte do realizacji, inne zostaną zapoczątkowane w 2013 roku.

1. **Zwiększenie skali aktywizacji zawodowej osób defaworyzowanych na rynku pracy oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym.**

Podczas spotkań zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy wyraźnie zarysowała się potrzeba aktywizacji konkretnych grup defaworyzowanych na rynku pracy oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zespół zaliczył do nich przede wszystkim:

- a) osoby powyżej 50 roku życia
- b) osoby niepełnosprawne, w tym upośledzone umysłowo,

- c) osoby młode – do 25 roku życia, bez doświadczenia zawodowego,
- d) osoby długotrwale bezrobotne, tj. pozostające w rejestrze Urzędu Pracy ponad 12 miesięcy,
- e) osoby samotnie wychowujące dziecko / dzieci,
- f) matki powracające na rynek pracy po urodzeniu dziecka,
- g) wychowanków pieczy zastępczej
- h) osoby bezrobotne w trudnej sytuacji ekonomicznej, tj. dłużników alimentacyjnych, osoby zagrożone eksmisją, osoby w tzw. pętlach kredytowych

Wskazane kategorie osób to jedne z najliczniejszych grup zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Legionowie jako bezrobotne. Osoby starsze, powyżej 50 roku życia, stanowią 26,7% ogółu pozostających bez pracy (stan na koniec grudnia 2012 roku). Biorąc pod uwagę sytuację demograficzną, należy dołożyć wszelkich starań związanych z utrzymaniem jak najdłuższej aktywności zawodowej osób starszych. Jak dowodzą badania demograficzne, prowadzone na terenie całego kraju, społeczeństwo polskie starzeje się. Oznacza to, że w perspektywie kilkudziesięcioletniej naturalnym procesem będzie zatrudnianie osób starszych, bowiem zasoby ludzkie w młodszym wieku produkcyjnym z biegiem lat będą coraz mniej dostępne.

W celu zaspokojenia potrzeb w zakresie aktywizacji zawodowej osób w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy – na terenie powiatu należy inicjować realizację programów finansowanych ze środków Funduszu Pracy, wdrażanych przez Powiatowy Urząd Pracy. W zakresie realizowanych programów istnieje konieczność nawiązania ścisłej współpracy z przedsiębiorcami w celu pozyskania miejsc pracy dla osób objętych procesem aktywizacji. Ponadto wskazane byłoby zwiększenie skali organizacji subsydiowanych form zatrudnienia przez samorządy. Możliwości ich finansowania zapewnia Fundusz Pracy, którym dysponuje powiatowa instytucja rynku pracy, czyli urząd pracy. W ocenie uczestników projektu realizacja programów na rzecz aktywizacji zawodowej powinna występować możliwie jak najczęściej we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

W aktywizacji grup szczególnego ryzyka, zwłaszcza osób niepełnosprawnych, mogą pomóc organizacje pozarządowe, a w szczególności podmioty gospodarcze działające w tzw. sektorze ekonomii społecznej. Pożądanym działaniem władz samorządowych jest tworzenie przestrzeni instytucjonalnej dla powstawania podmiotów ekonomii społecznej, m.in. spółdzielni socjalnych, zakładów aktywizacji zawodowej, centrów i klubów integracji społecznej, oraz tworzenie strukturalnych warunków dla ich rozwoju.

Realizacja ww. celu jest największym wyzwaniem dla instytucji rynku pracy. Spełnienie oczekiwanego związanego z szeroko rozumianą aktywizacją zawodową mieszkańców powiatu wymaga udziału wszystkich trzech sektorów, tj. publicznego, prywatnego (przedsiębiorców) oraz organizacji pozarządowych. Należy zauważyć, iż wymienione grupy to bardzo często „wspólny” klient kilku instytucji, np. ośrodka pomocy społecznej i urzędu pracy, mieszkaniowej konkretnej gminy, dłużnik spółdzielni mieszkaniowej itd. W związku z powyższym konieczne staje się nawiązanie współpracy pomiędzy instytucjami lub podmiotami, które posiadają w swoich bazach informacje o kliencie. Stwarza to możliwość trafnej diagnozy problemów i potrzeb konkretnych osób, co wpływa na skuteczność prowadzonego procesu aktywizacji społeczno-zawodowej.

Podsumowując, należy podkreślić, iż zarówno Zespół ds. Rynku Pracy, Zespół ds. Przedsiębiorczości, jak i Zespół ds. Organizacji Pozarządowych wskazały potrzebę większego udziału osób starszych (50+) oraz osób młodych (do 25 r. ż.) w życiu zawodowym.

PROJEKTY:

- a. **Program specjalny „Powrót na rynek pracy – aktywni 50+”** – program na rzecz aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców powiatu w grupie wiekowej powyżej 50 roku życia, realizowany w 2012 roku przez Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie przy współpracy lokalnych samorządów (gmina Wieleś, Jabłonna, Nieporęt i Serock).

- b. **Program specjalny „Młodzi na starcie”** – program na rzecz aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców powiatu w grupie wiekowej do 30 roku życia, realizowany w 2012 roku przez Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie przy współpracy lokalnych przedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych.
- c. **Program na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób do 30 roku życia**, finansowany ze środków Rezerwy MPiPS, realizowany w 2012 roku przez Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie przy współpracy z lokalnymi pracodawcami.
- d. **Program na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych z powiatu legionowskiego**, finansowany ze środków Rezerwy MPiPS, realizowany w 2012 roku przez Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie przy współpracy z lokalnymi pracodawcami.
- e. **Projekt „Bądź aktywny – zdobądź zatrudnienie”, POKL, Priorytet VI, Działanie 6.1, Poddziałanie 6.1.1.** Projekt partnerski Akademii Szybkiej Nauki, Stowarzyszenia Pomocy Potrzebującym „Nadzieja” oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Legionowie na rzecz aktywizacji zawodowej osób powyżej 50 roku życia oraz do 25 roku życia, złożony na konkurs ogłoszony przez Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie w 2012 roku.

2. Zwiększenie liczby miejsc pracy i informacji na ich temat.

W związku z realizacją celu zakładającego zwiększenie liczby miejsc pracy przy współpracy instytucji rynku pracy oraz wsparciu samorządów na rzecz rozwoju sektora prywatnego w powiecie proponuje się działania służące m.in. promocji przedsiębiorczości poprzez dotacje na założenie własnej firmy, szkolenia dla przedsiębiorców z pozyskiwania środków unijnych na rozwój firmy, stworzenie preferencyjnych warunków dla pracodawców z terenu powiatu, stworzenie pogłębianej bazy informacyjnej na temat zmian zachodzących na rynku pracy.

Z uwagi na walory krajoznawcze i położenie powiatu ważnym elementem jest tworzenie miejsc pracy w branży turystycznej. Całokształt gospodarki turystycznej w powiecie może stanowić istotny element w polityce lokalnego rynku pracy. Turystyka wpisuje się w koncepcję wielofunkcyjnego rozwoju powiatu, zwłaszcza jego obszarów wiejskich. Dzięki jej rozwojowi społeczność lokalna może liczyć na zwiększenie liczby oraz różnicowanie miejsc pracy, utrzymanie i ożywienie lokalnego rzemiosła oraz sztuki ludowej, a także wdrożenie nowych pomysłów i innowacji.

Istotnym elementem jest tworzenie przez samorządy lokalne strategii rozwoju turystyki powiatu bądź danej gminy, z uwzględnieniem analizy sytuacji na lokalnym rynku pracy oraz włączenie do współpracy instytucji rynku pracy w zakresie pozyskiwania miejsc pracy w branży turystycznej. Strategia powinna zakładać wspieranie przez JST podmiotów gospodarczych i procesów ich powstawania oraz pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości w kierunku rozwoju sektora turystyki, podnoszenie kompetencji związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. Z kolei organizacje pozarządowe oraz instytucje działające m.in. w obszarze kultury i sportu mogą być zaangażowane w promocję regionu i organizację czasu wolnego dla osób korzystających z walorów krajobrazu powiatu.

Ponadto należy podkreślić, że realizacja projektów unijnych na terenie powiatu, w tym zwłaszcza o charakterze inwestycyjnym, daje możliwości tworzenia miejsc pracy.

PROJEKTY:

- a. **Stworzenie w I kwartale 2013 roku bazy pracodawców zainteresowanych nawiązaniem współpracy z Urzędem Pracy.** Inicjatywa Powiatowego Urzędu Pracy w Legionowie przy współpracy z samorządami i Powiatową Izbą Gospodarczą w Legionowie.
- b. **Utrzymanie modelu pośrednictwa zewnętrznego przez Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie w okresie 2013–2014**, tzn. kontynuowanie cotygodniowych spotkań indywidualnych pośredników pracy z przedsiębiorcami powiatu legionowskiego w celu przedłożenia propozycji współpracy.
- c. **Nawiązanie w 2013 roku przez Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie współpracy z agencjami zatrudnienia** w oparciu o przepisy ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

3. Dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Przemiany, jakie zachodzą w życiu społeczno-gospodarczym, obejmują w znacznej mierze wyzwania dla współczesnego rynku pracy. Istotną rolę odgrywa w tym wypadku polityka edukacyjna oraz szkoleniowa, odpowiadająca zapotrzebowaniom tego rynku. Jej celem jest m.in. dopasowanie jakości kształcenia do zapotrzebowania zgłaszanego na lokalnym rynku pracy i kształtowanie jakości zasobów ludzkich, tak aby odpowiadały one wymogom dynamicznych zmian społeczno-gospodarczych itd.

Jednym z elementów spójnego systemu kształcenia mogłaby być strategia edukacyjna dla powiatu, poprzedzona wnikliwymi analizami rynku pracy. W jej tworzenie powinni być zaangażowani przedstawiciele wszystkich środowisk, w tym eksperci z zakresu rynku pracy, oświaty, przedstawiciele poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego, przedstawiciele uczniów.

Analiza poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych posiadanych przez bezrobotnych mieszkańców powiatu ujawniła, że zachodzi potrzeba, aby działania władz samorządowych, instytucji rynku pracy oraz organizacji pozarządowych ukierunkować m.in. na promocję edukacji, w tym edukacji ustawicznej, a także podniesienie jakości szkolnictwa dla dzieci i młodzieży na terenie powiatu. Dla osób dorosłych istotną formą wsparcia w zdobywaniu odpowiednich kwalifikacji będzie m.in. organizacja kursów doszkalających, uzupełniających, przekwalifikowujących. Dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy w Legionowie pokazują, iż 25,1% w ewidencji urzędu stanowią osoby bez kwalifikacji zawodowych, a 50,6% bezrobotnych nie posiada wykształcenia średniego (stan na koniec grudnia 2012 roku).

Ponadto bardzo wyraźnie pojawia się potrzeba tzw. edukacji „planowanej” pod kątem potrzeb rynku pracy. Istotnym elementem jest identyfikacja predyspozycji zawodowych młodzieży podejmującej próbę wyboru dalszej ścieżki kształcenia, a tym samym wyboru zawodu na przyszłość. Należy nawiązać ścisłą współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami, zainteresowanymi organizacją praktyk dla uczniów szkół zawodowych. W ocenie Zespołu ds. Rynku Pracy należy również zadbać o odpowiedni standard szkół zawodowych, zarówno pod względem infrastruktury, jak i poziomu edukacji. Na rynku pracy brakuje pracowników o konkretnych zawodach, jednakże szkolnictwo zawodowe nie jest preferowane ani w środowisku uczniów, ani w środowisku rodziców. W obliczu tak zdefiniowanych problemów warto działać w kierunku promocji szkolnictwa zawodowego odpowiadającego potrzebom rynku pracy.

Ważnym elementem rozwiązywania wskazanego problemu jest propagowanie działalności szkolnictwa ponadgimnazjalnego, głównie zawodowego, już na etapie gimnazjum, wsparte lokalnymi analizami rynku pracy. Wkomponowanie takich elementów w proces edukacji skłaniałoby uczniów do bardziej świadomego wyboru kształcenia zawodowego. Istnieje zatem konieczność zorganizowania współpracy i spotkań z doradcami zawodowymi oraz upowszechnianie idei funkcjonowania Ochotniczych Hufców Pracy, które również mogą służyć pomocą w wyborze zawodu.

Ponadto zaleca się wprowadzenie w szkołach zawodowych odpowiedniej sieci doradztwa zawodowego, wspierającego m.in. aktywność uczniów związaną z wyuczonym zawodem.

Z kolei w przypadku osób starszych, nieobjętych obowiązkiem szkolnym, główną rolę odgrywa odpowiednia oferta kształcenia ustawicznego, obejmująca kursy i szkolenia, pozwalająca na nabywanie umiejętności praktycznych i podnoszenie kwalifikacji zawodowych wśród mieszkańców zagrożonych bezrobociem bądź pozostających bez pracy. Aby zachęcić lokalną społeczność do korzystania z organizowanych szkoleń, wskazane jest opracowanie specjalnej akcji promocyjnej, wykorzystującej lokalne media. W jej działania powinny być zaangażowane m.in. instytucje rynku pracy, organizacje pozarządowe i instytucje pomocy społecznej.

Należy pamiętać, iż przygotowanie odpowiedniej oferty szkoleniowej powinna poprzedzać m.in. diagnoza stanu wykształcenia osób bezrobotnych, posiadanych kwalifikacji i potrzeb lokalnych pracodawców.

Alternatywną formą kształcenia ustawicznego może być również wolontariat, niosący obopólne korzyści – społeczne (działania w słusznym interesie społecznym) oraz indywidualne (doskonalenie umiejętności zawodowych, nabywanie kompetencji miękkich). W związku z powyższym należy zachęcać młodzież oraz osoby bierne zawodowo do aktywnego uczestniczenia w fundacjach i stowarzyszeniach na zasadzie wolontariatu.

PROJEKTY:

- a. **Stworzenie programu doradztwa zawodowego dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych oraz organizacja cyklicznych spotkań z młodzieżą w szkole.** Inicjatywa Powiatowego Urzędu Pracy w Legionowie przy współpracy ze szkołami ponadgimnazjalnymi powiatu legionowskiego.
- b. **Zorganizowanie w Legionowie, w dniu 22 października 2012 roku, debaty pn. „Dostosowanie oferty szkół zawodowych do potrzeb rynku pracy”** – ustalenie na I kwartał 2013 roku kolejnego terminu debaty oraz prowadzenie dalszych prac nad formą współpracy pomiędzy szkołami, przedsiębiorcami i samorządami.

4. Zwiększenie przepływu informacji nt. działań aktywizacyjnych dla mieszkańców powiatu oraz informacji o lokalnym rynku pracy.

W obszarze zwiększenia przepływu informacji o ofercie aktywizacyjnej dla mieszkańców powiatu oraz informacji o sytuacji na lokalnym rynku pracy dostrzega się istotną rolę instytucji rynku pracy oraz samorządów. Propozycjami działań są m.in.: powstanie bazy informacyjnej o lokalnym rynku pracy, bazy o zawodach deficytowych i nadwyżkowych, o ofercie urzędu pracy w zakresie aktywizacji zawodowej.

Upowszechnianie informacji powinno odbywać się głównie za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Pracy. W celu szerszego przekazu informacji istotnym elementem będzie włączenie w ten proces m.in. urzędów miast i gmin, poprzez umieszczenie na swojej stronie internetowej przekierowania na stronę Urzędu Pracy.

PROJEKTY:

- a. **Uruchomienie w I półroczu 2013 roku przez Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie usługi tzw. newslettera** dla wszystkich deklarujących chęć otrzymywania informacji o sytuacji na rynku pracy, o zawodach deficytowych i nadwyżkowych, o ofercie aktywizacyjnej itp.
- b. **Zmiana strony internetowej Powiatowego Urzędu Pracy w Legionowie i rozbudowanie jej zawartości merytorycznej w I półroczu 2013 roku**, tak aby każda z osób zainteresowanych w szybszy sposób mogła dotrzeć do potrzebnej informacji. Na stronie dostępne byłyby m.in. informacje związane z inicjatywami podejmowanymi na rzecz rozwoju zasobów ludzkich w powiecie.
- c. **Przystąpienie przez Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie do projektu „Wsparcie osób niepełnosprawnych w swobodnym dostępie do informacji i usług zamieszczonych w Internecie II”**, realizowanego przez PFRON i Stowarzyszenie Przyjaciół Integracja z Warszawy. Celem projektu jest wsparcie instytucji publicznych we wdrożeniu zasad dostępności serwisów internetowych dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

5. Nawiązanie ścisłej i efektywnej współpracy pomiędzy trzema sektorami – publicznym, prywatnym i społecznym.

W ocenie uczestników projektu istnieje potrzeba nawiązania ścisłej i efektywnej współpracy pomiędzy podmiotami i instytucjami działającymi na terenie powiatu. Celem współpracy ma być wymiana informacji pomiędzy sektorami o realizowanych przedsięwzięciach, wymiana doświadczeń powstałych na bazie projektów własnych, a także wymiana informacji o przykładach dobrych praktyk i zastosowanych rozwiązaniach, które przyczyniły się do osiągnięcia zakładanych rezultatów. Nawiązuje to do idei wzajemnego uczenia się, na bazie doświadczeń innych, i upowszechniania tej wiedzy pomiędzy sektorami – stworzenie tzw. giełdy pomysłów.

Ponadto integracja środowisk lokalnych ma służyć pozyskaniu partnerów do realizowanych przedsięwzięć. Potrzebę znalezienia partnerów do realizowanych przez siebie przedsięwzięć sygnalizowali uczestnicy wszystkich trzech zespołów zadaniowych.

Z kolei od instytucji rynku pracy oczekuje się uściślenia i zintensyfikowania współpracy w zakresie aktywizacji zawodowej. Z przedsiębiorcami należy nawiązać współpracę m.in. w celu pozyskania miejsc pracy dla absolwentów szkół, tak aby po ich ukończeniu nie zostali petentami urzędu pracy. Podkreślano również konieczność nawiązania współpracy z organizacjami pozarządowymi, które mogą proponować zatrudnienie na podstawie umów cywilnoprawnych w ramach realizowanych zadań publicznych i projektów własnych.

W celu zaspokojenia oczekiwania współpracy należy na terenie powiatu inicjować tworzenie partnerstw lokalnych oraz utrzymywać relacje z już istniejącymi partnerstwami. Jednym z postulatów było sformalizowanie partnerstwa. Głównymi inicjatorami tych przedsięwzięć powinni być przedstawiciele samorządu lokalnego.

PROJEKTY:

- a. **Warsztat dotyczący przygotowania projektu na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w ramach konkursu 6.1.1 POKL** – zorganizowany w dniu 21 września 2012 roku przy współpracy z Regionalnym Ośrodkiem Europejskiego Funduszu Społecznego.
- b. **Projekt „Moja przyszła praca” w roku szkolnym 2012/2013 zainicjowany przez Zespół Szkół i Placówek Specjalnych w Legionowie.** Doradztwo zawodowe prowadzone przez pracowników Powiatowego Urzędu Pracy w Legionowie dla grupy 34 uczniów klas I–III Gimnazjum Specjalnego i klas I–III Szkoły Przysposabiającej do Pracy w okresie od listopada 2012 roku do maja 2013 roku.
- c. **Inicjatywa WRZOS – wypracowanie modelu współpracy OPS, PUP, organizacji pozarządowych na rzecz integracji społeczno-zawodowej osób wykluczonych społecznie i wdrożenie go do realizacji w okresie od listopada 2012 roku do czerwca 2013 roku.** Partnerzy – Ośrodek Pomocy Społecznej w Legionowie, Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Nadzieja” oraz Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie.
- d. **Organizacja spotkań pracowników Ośrodków Pomocy Społecznej oraz Powiatowego Urzędu Pracy** na początku każdego roku w celu podsumowania i wyciągnięcia wniosków z dotychczasowych działań obejmujących proces aktywizacji społeczno-zawodowej klientów oraz ustalenia wspólnych kierunków działania na dany rok. Pierwsze spotkanie zaplanowano w I kwartale 2013 roku. Podmiotem inicjującym spotkania będzie Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie.
- e. **Porozumienie o współpracy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz Powiatowego Urzędu Pracy w celu aktywizacji zawodowej wychowanków pieczy zastępczej.** Nawiązanie współpracy z lokalnymi pracodawcami i organizacjami pozarządowymi. Ustalenie kierunków współpracy w I kwartale 2013 roku.
- f. **Zainicjowanie cyklicznych spotkań dla przedsiębiorców, informujących o możliwości uzyskania wsparcia finansowego na tworzenie miejsc pracy ze środków pochodzących z Funduszu Pracy.** Inicjatywa Powiatowego Urzędu Pracy w Legionowie przy współpracy z samorządami i Powiatową Izbą Gospodarczą. Pierwsze spotkanie zaplanowano w I kwartale 2013 roku.
- g. **Zainicjowanie tworzenia partnerstwa lokalnego w 2013 roku** przy udziale środków Funduszu Pracy, będących w dyspozycji Powiatowego Urzędu Pracy w Legionowie. Projekt realizowany we współpracy z samorządami.
- h. **Zorganizowanie w I półroczu 2013 roku Legionowskiego Forum Rozwoju Zasobów Ludzkich**, po zakończeniu projektu „Legionowskie Forum Dialogu”. Celem przedsięwzięcia będzie prezentacja uczestników projektu „Legionowskie Forum Dialogu” i przedstawienie prowadzonej przez podmioty działalności w trzech sektorach: społecznym, publicznym i prywatnym. Dla sektora organizacji pozarządowych wydarzenie może być okazją do zainteresowania swoją działalnością mieszkańców powiatu i pozyskania wolontariuszy, dla przedsiębiorców – upowszechnienia informacji o wolnych miejscach zatrudnienia i poszukiwanych kandydatach do pracy. Z kolei jednostki sektora publicznego, np. ośrodki kultury, będą miały możliwość zaprezentowania własnej działalności.

Podsumowując cykl prac zespołów zadaniowych i wypracowane kierunki działań, należy podkreślić, iż projekt „Legionowskie Forum Dialogu” powinien prowadzić do powstania stałych mechanizmów współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i pozarządowym. Oznacza to, że na każdym etapie realizacji zaplanowanych działań mogą dołączać inne podmioty bądź instytucje, które chciałyby wziąć udział w rozwiązywaniu poszczególnych problemów. Zatem zaprezentowane powyżej projekty są jedynie fragmentem wyników prac zespołowych i mogą być inspiracją do działań podejmowanych przez inne instytucje lub podmioty.

ŹRÓDŁO INFORMACJI

1. *Jak stymulować zatrudnienie? Analizy, prognozy i rekomendacje dotyczące rynku pracy województwa mazowieckiego*, Instytut Nauk Społecznych i Ekonomicznych Sp. z o.o., Warszawa 2011
2. Wyniki prac ze spotkań Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy, ds. Przedsiębiorczości i ds. Organizacji Pozarządowych, prowadzonych w miesiącach od stycznia do listopada 2012 roku
3. Badanie ankietowe dotyczące zasobów posiadanych przez instytucje / podmioty wchodzące w skład Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy, przeprowadzone w kwietniu 2012 roku
4. Główny Urząd Statystyczny, strona internetowa <www.stat.gov.pl>
5. Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Legionowie przygotowywane na podstawie Sprawozdania o rynku pracy – MPiPS 01
6. Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy Jabłonna – <www.jablonna.pl>
7. Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy Nieporęt – <www.nieporet.pl>
8. Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Gminy Wieliszew – <www.wieliszew.pl>
9. Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Miasta i Gminy Serock – <www.serock.pl>
10. Biuletyn Informacji Publicznej Urzędu Miasta Legionowo – <www.legionowo.pl>
11. Strona internetowa Starostwa Powiatowego w Legionowie – <www.powiat-legionowski.pl>

OPRACOWANIE:

Renata Gorzelak - moderator Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy
Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie
ul. gen. Władysława Sikorskiego 11, 05-119 Legionowo
Tel. 22 764 03 14, fax 22 774 22 88
e-mail: projekty@puplegionowo.pl

WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik nr 1 –	Wykaz podmiotów / instytucji wchodzących w skład Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy
Załącznik nr 2 –	Drzewo problemów – wyniki prac II spotkania Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy z dnia 14 lutego 2012 roku
Załącznik nr 3 –	Analiza drzewa celów w ujęciu krótko-, średnio- i długookresowym – wyniki prac III spotkania Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy z dnia 13 marca 2012 roku
Załącznik nr 4 –	Analiza SWOT sektora publicznego, prywatnego i społecznego. Oczekiwania sektora publicznego względem przedsiębiorców i organizacji pozarządowych – wyniki prac IV spotkania Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy z dnia 17 kwietnia 2012 roku
Załącznik nr 5 –	Działania opracowane przez grupę A i grupę F – wyniki prac VII spotkania Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy z dnia 9 października 2012 roku

ZAŁĄCZNIK NR 1

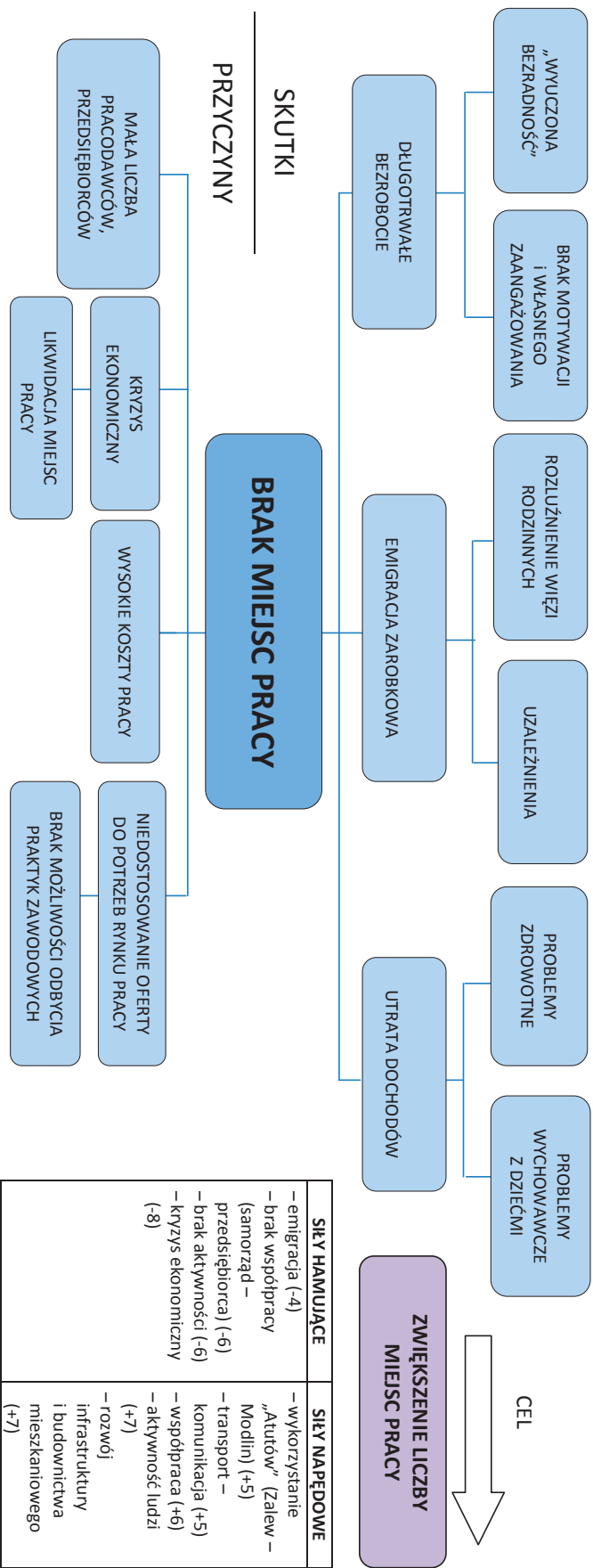
Wykaz podmiotów / instytucji wchodzących w skład Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy

1. Akademia Szybkiej Nauki Tadeusz Buzarewicz
2. Biblioteka Publiczna Gminy Jabłonna
3. Biblioteka Publiczna Gminy Wieliszew
4. Gminne Centrum Kultury i Sportu / Gminne Centrum Informacji w Jabłonie
5. Gminny Ośrodek Kultury w Nieporęcie – Filia Stanisławów Drugi
6. Gminny Ośrodek Kultury w Wieliszewie
7. Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Legionowie
8. Miejski Ośrodek Kultury im. Charlesa Spencera Chaplina w Legionowie, Filia Targowa
9. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Legionowie
10. Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonie
11. Ośrodek Pomocy Społecznej w Legionowie
12. Ośrodek Pomocy Społecznej w Nieporęcie
13. Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieliszewie
14. Ośrodek Pomocy Społecznej w Serocku
15. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Legionowie
16. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Legionowie
17. Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie
18. Powiatowy Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jerzego Siwińskiego w Legionowie
19. Powiatowy Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Włodzimierza Wołoskiego w Serocku
20. Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa w Legionowie
21. Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Nadzieja” (Legionowski Uniwersytet Trzeciego Wieku)
22. Urząd Gminy Jabłonna
23. Urząd Miasta Legionowo
24. Urząd Gminy Nieporęt
25. Urząd Gminy Wieliszew
26. Urząd Miasta i Gminy Serock
27. Zakład Doskonalenia Zawodowego – Ośrodek Kształcenia Zawodowego nr 7 w Legionowie
28. Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 im. Króla Jana III Sobieskiego w Legionowie
29. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Komornicy – dawne TGW Dębe
30. Przedstawiciele Powiatowej Rady Zatrudnienia
31. Powiatowa Izba Gospodarcza w Legionowie

Załącznik nr 2

Drzewo problemów – wyniki prac II spotkania Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy z dnia 14 lutego 2012 r.

GRUPA 1: Akademia Szybkiej Nauki w Legionowie, Filia Biblioteki Publicznej w Łajskach, Gminny Ośrodek Kultury w Wleiszewie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Legionowie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Serocku

NR PROJEKTU WNA-POKL.08.01.02-14-017/10

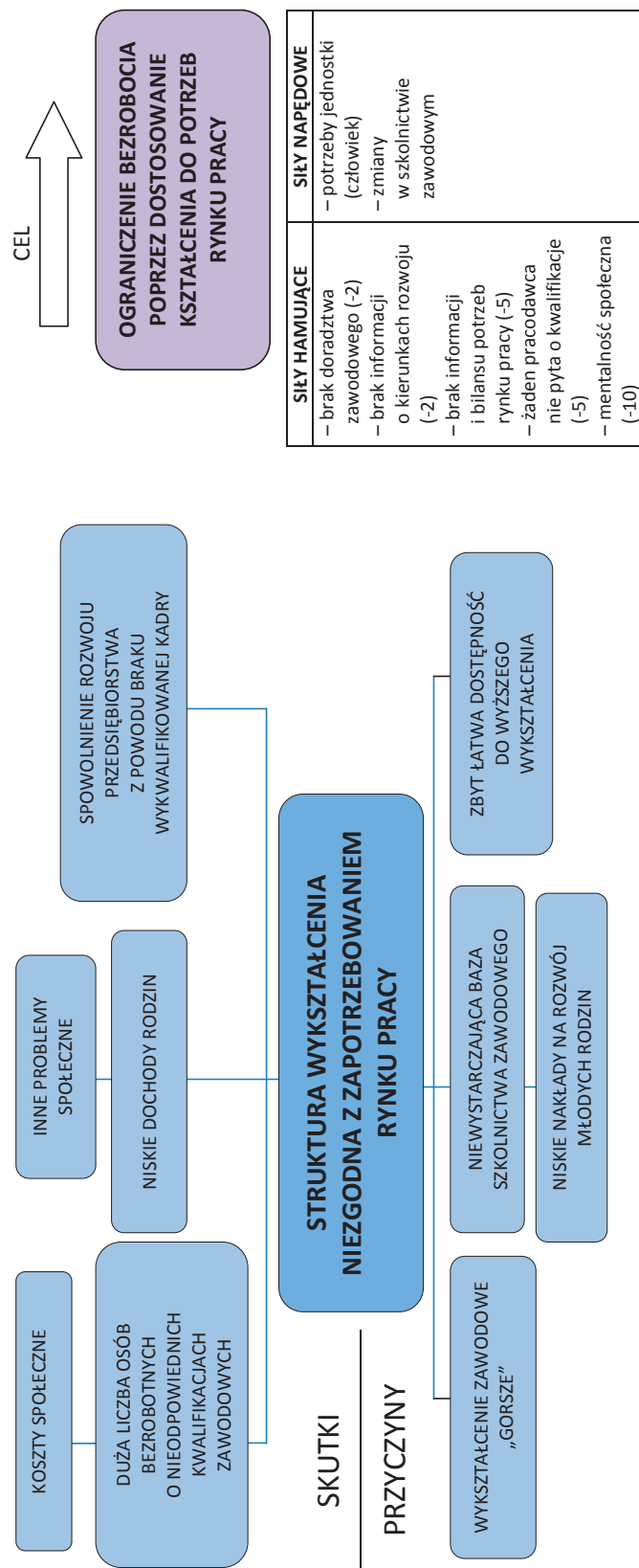
BIURO PROJEKTU: URZĄD MIASTA LEGIONOWO
UL. J. PIŁSUDSKIEGO 41, 05-120 LEGIONOWO

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz z budżetu państwa
w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

ZAŁĄCZNIK NR 2

Drzewo problemów – wyniki prac II spotkania Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy z dnia 14 lutego 2012 r.

GRUPA 2: Biblioteka Publiczna Gminy Jabłonna, Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonie, Powiatowy Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jerzego Siwińskiego, Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa w Legionowie, Wolny Zawód – Prawnik

NR PROJEKTU WNA-POKL.08.01.02-14-017/10

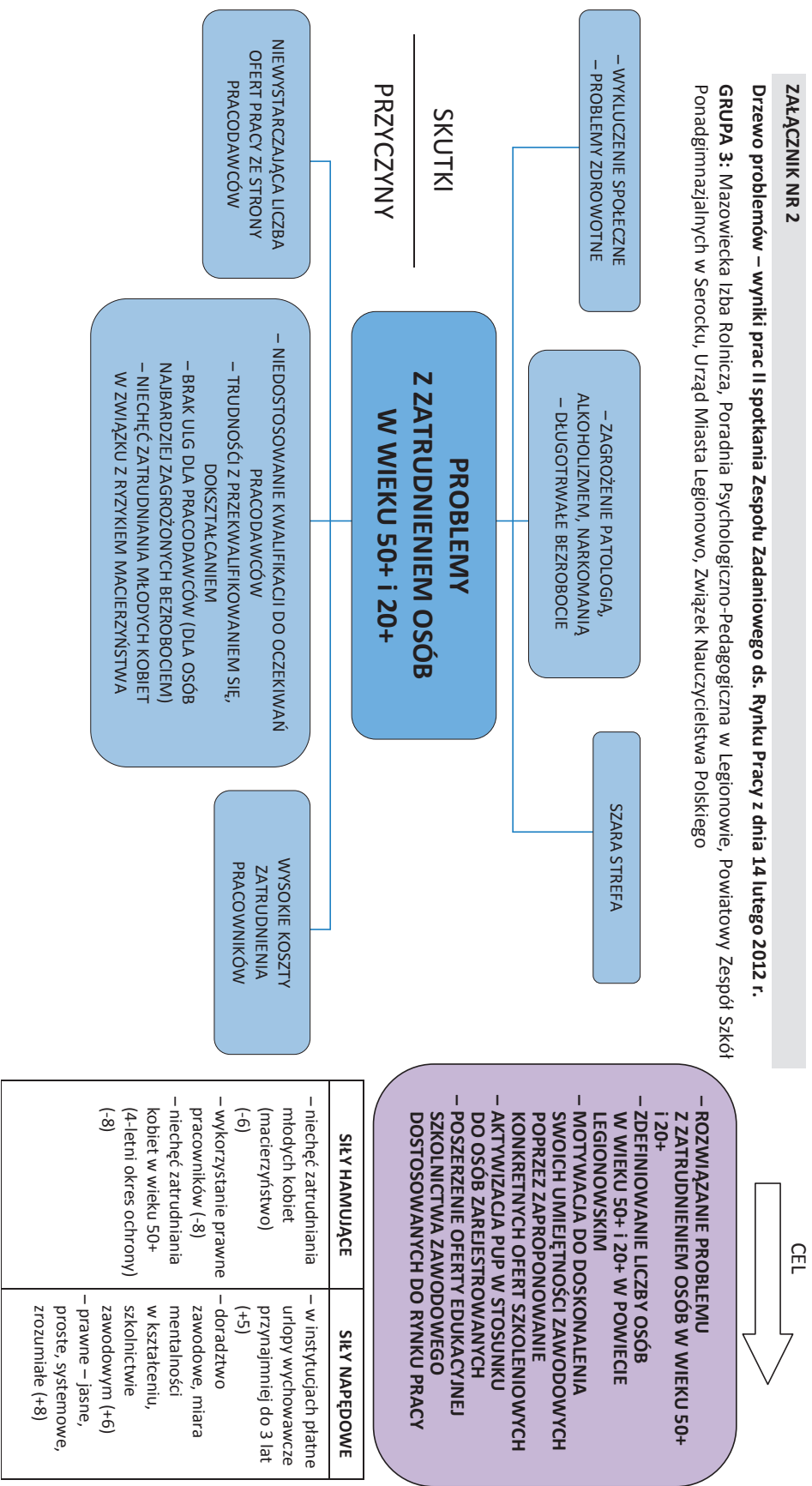
BIURO PROJEKTU: URZĄD MIASTA LEGIONOWO
UL. J. PIŁSUDSKIEGO 41, 05-120 LEGIONOWO

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz z budżetu państwa
w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Załącznik nr 2

Drzewo problemów – wyniki prac II spotkania Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy z dnia 14 lutego 2012 r.

GRUPA 3: Mazowiecka Izba Rolnicza, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Legionowie, Powiatowy Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Serocku, Urząd Miasta Legionowo, Związek Nauczycielstwa Polskiego

NR PROJEKTU WNA+POKL.08.01.02-14-017/10

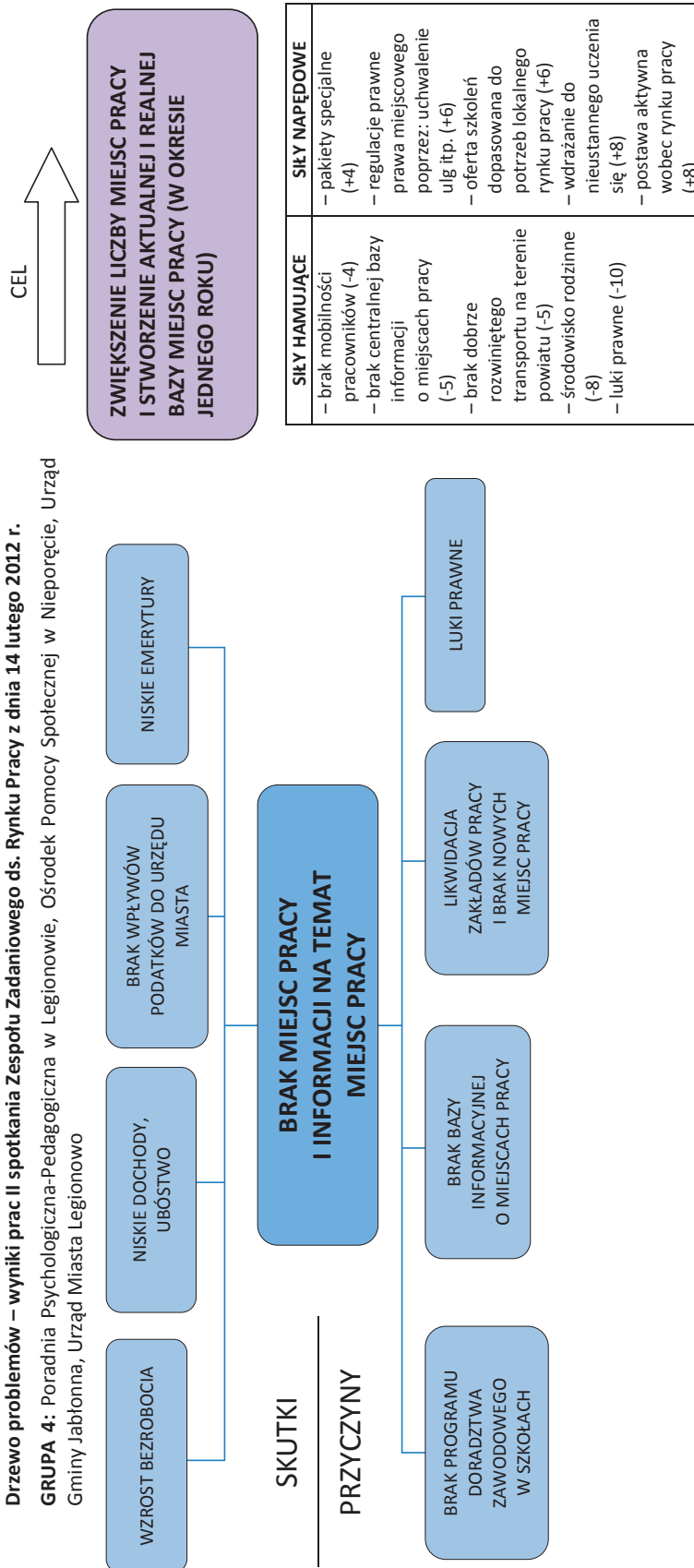
BIURO PROJEKTU: URZĄD MIASTA LEGIONOWO
UL. J. PIŁSUDSKIEGO 41, 05-120 LEGIONOWO

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz z budżetu państwa w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

ZAŁĄCZNIK NR 2

Drzewo problemów – wyniki prac II spotkania Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy z dnia 14 lutego 2012 r.

GRUPA 4: Poradnia Psychologiczna-Pedagogiczna w Legionowie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Nieporęcie, Urząd Gminy Jabłonna, Urząd Miasta Legionowo

NR PROJEKTU WNA-POKL.08.01.02-14-017/10

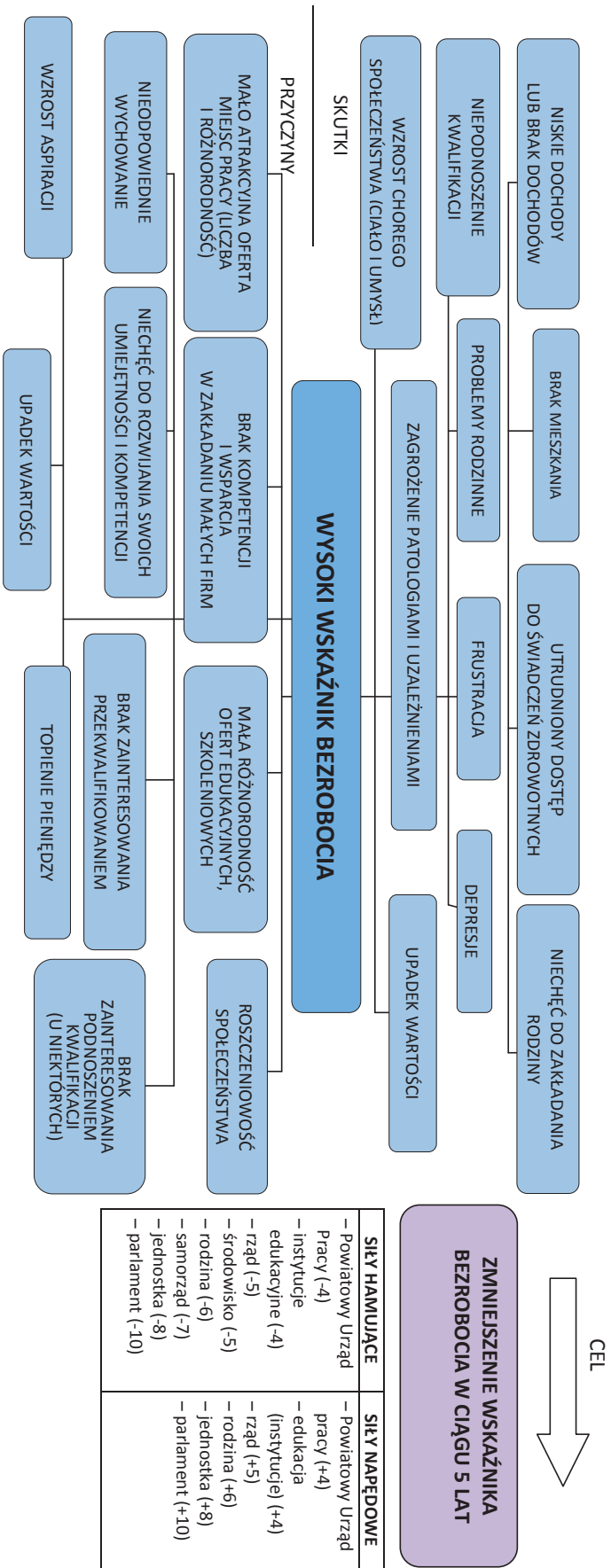
BIURO PROJEKTU: URZĄD MIASTA LEGIONOWO
UL. J. PIŁSUDSKIEGO 41, 05-120 LEGIONOWO

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz z budżetu państwa w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

Załącznik nr 2

Drzewo problemów – wyniki prac II spotkania Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy z dnia 14 lutego 2012 r.

GRUPA 5: Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna w Legionowie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Wieleńszewie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Legionowie, Urząd Miasta Legionowo, Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 w Legionowie

NR PROJEKTU WNA-POKL.08.01.02-14-017/10

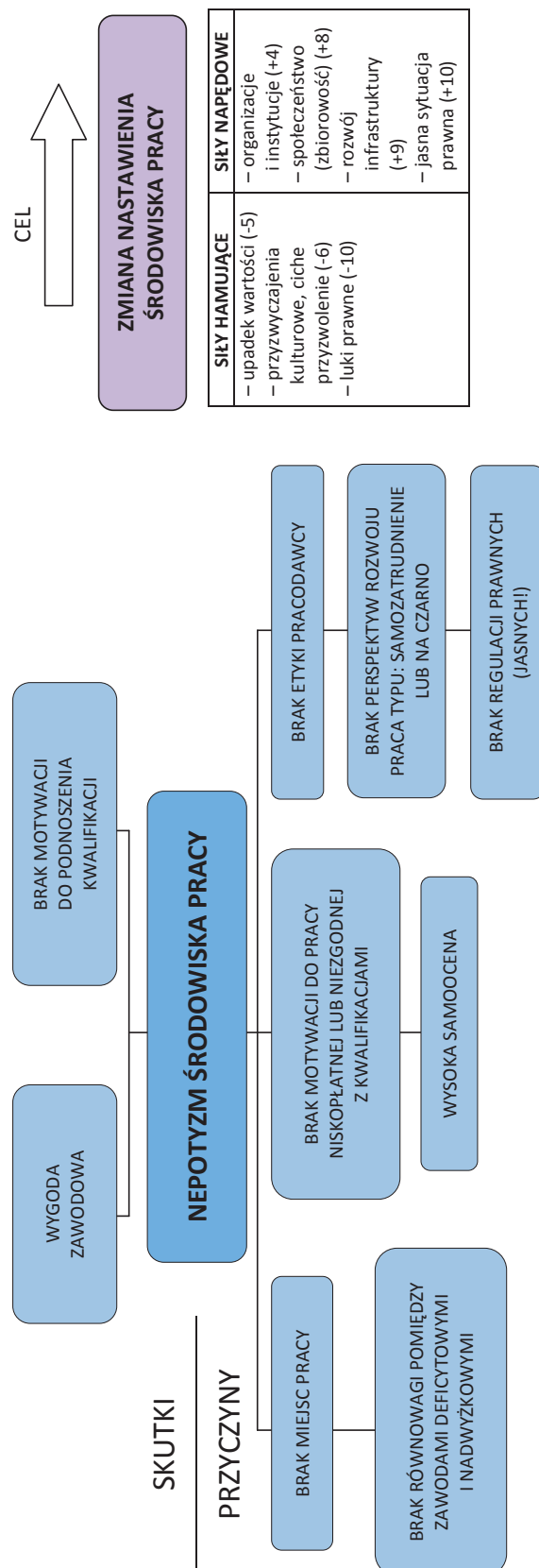
BIURO PROJEKTU: URZĄD MIASTA LEGIONOWO
UL. J. PIŁSUDSKIEGO 41, 05-120 LEGIONOWO

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz z budżetu państwa
w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

ZAŁĄCZNIK NR 2

Drzewo problemów – wyniki prac II spotkania Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy z dnia 14 lutego 2012 r.

GRUPA 6: Gminne Centrum Kultury i Sportu w Jablonie, Gminny Ośrodek Kultury w Nieporęcie – Filia w Stanisławowie Drugim, Legionowski Uniwersytet Trzeciego Wieku, Miejski Ośrodek Kultury w Legionowie, NZOZ „Legionowo”, Ośrodek Kształcenia Zawodowego nr 7 (Zakład Doskonalenia Zawodowego), Urząd Gminy Nieporęt

NR PROJEKTU WNA-POKL.08.01.02-14-017/10

BIURO PROJEKTU: URZĄD MIASTA LEGIONOWO
UL. J. PIŁSUDSKIEGO 41, 05-120 LEGIONOWO

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz z budżetu państwa
w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki

ZAŁĄCZNIK NR 3

Analiza drzewa celów w ujęciu krótko-, średnio- i długookresowym – wyniki prac III spotkania Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy z dnia 13 marca 2012 r.

Cel 1				
Zwiększenie liczby miejsc pracy				
Nr grupy	Podmiot realizujący	Krótkoterminowy (realizacja w ciągu pół roku)	Średnioterminowy (realizacja w ciągu pół- tora roku)	Długoterminowy (realizacja w ciągu 3 lat)
Grupa 1	– władze państwowe i gminne – powiatowa izba gospodarcza – powiatowy urząd pracy – organizacje pozarządowe – media lokalne – firmy szkoleniowe	– wykorzystanie sezonowych ofert pracy (Euro 2012, wakacje)	– wykorzystanie programów unijnych – obecnie realizowanych (staże, dotacje, wyposażenie stanowiska pracy, projekt 45+, program LFD) – stworzenie pogłębionej bazy informacyjnej na temat zmian rynku pracy	– działania strukturalne zwiększające atrakcyjność regionu dla inwestorów, przedsiębiorców – promowanie przedsiębiorczości, otwieranie działalności gospodarczej
Grupa 2	– izba gospodarcza – cech rzemiosł różnych – urząd pracy	– zorganizowanie spotkań informacyjnych dla przedsiębiorców, jak pozyskiwać środki	– przeszkolenie przedsiębiorców, w jaki sposób pozyskiwać środki z Unii Europejskiej na potrzeby rozwoju przedsiębiorstwa	– kreowanie nowych potrzeb
Grupa 3	– powiatowa izba gospodarcza – powiatowy urząd pracy – zakład doskonalenia zawodowego – jednostki samorządu terytorialnego z powiatu legionowskiego	– napisanie projektu unijnego dla osób 50+ i poniżej 25 r.ż. – stworzenie bazy danych o wolnych miejscach pracy, m.in. współpraca z lokalnymi mediami – bezpłatna infolinia z PUP w zakresie uzyskania informacji o miejscach pracy	– nawiązanie współpracy z instytucjami z powiatu legionowskiego i sektorem prywatnym w zakresie utworzenia miejsc dla odbycia stażu i praktyk zawodowych	– zwiększenie liczby ofert szkoleń i kursów w celu zdobycia dodatkowych kwalifikacji pod potrzeby lokalnego rynku pracy – powołanie związku międzygminnego z powiatu legionowskiego w celu realizacji wspólnych działań

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Grupa 4	– pracodawcy – powiatowy urząd pracy – władze samorządowe – ośrodek pomocy społecznej – szkoły – poradnia psychologiczno-pedagogiczna	– giełda pracy (wydarzenie jednorazowe) – prace społecznie użyteczne	– internetowa baza miejsc pracy – giełda pracy (programy cykliczne)	– stworzenie preferencyjnych warunków dla pracodawców z terenu powiatu legionowskiego
Grupa 5	– urzędy – powiatowy urząd pracy – zdz – lokalni przedsiębiorcy – szkoły wyższe – instytucje związane z rynkiem pracy – ministerstwo edukacyjne – szkoły zawodowe – ministerstwa – zakłady pracy	– napisanie wniosku aplikacyjnego – diagnoza potrzeb rynku pracy – inicjatywa lokalna – pobudzanie i edukowanie do działań społecznych – wnioski na subsydiowane zatrudnianie, na staże, na dofinansowanie stworzenia miejsc pracy, samozatrudnienie, spółdzielnie socjalne	– utworzenie stanowisk pracy dla stażystów – utworzenie miejsc pracy na prace interwencyjne, roboty publiczne – zakładanie działalności gospodarczej – miejsca pracy w realizowanych projektach (np. unijnych, z ustawy o pożytku i wolontariacie) – założenie spółdzielni socjalnej	– utworzenie stanowisk pracy (dla części osób odbywających staże, prace interwencyjne itp.) – inkubator przedsiębiorczości – dalsze wspieranie miejsc pracy (inicjatyw lokalnych) – wspieranie prowadzenia spółdzielni socjalnych
Grupa 6	– urzędy – powiatowy urząd pracy – zdz – lokalni przedsiębiorcy – szkoły wyższe – instytucje związane z rynkiem pracy – ministerstwo edukacyjne – szkoły zawodowe – ministerstwa – zakłady pracy	– szkolenia – kursy – poprawa systemów informacyjnych	– współpraca sektorów	– tworzenie firm oferujących miejsca pracy

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Cel 2 Rozwiązanie problemu bezrobocia osób powyżej 50 roku życia i poniżej 25 roku życia				
Nr grupy	Podmiot realizujący	Krótkoterminowy (realizacja w ciągu pół roku)	Średnioterminowy (realizacja w ciągu pół- tora roku)	Długoterminowy (realizacja w ciągu 3 lat)
Grupa 1	– władze państwowe i gminne – powiatowa izba gospodarcza – powiatowy urząd pracy – organizacje pozarządowe – media lokalne – firmy szkoleniowe	– kursy zawodowe (krótkoterminowe) dostosowane do bieżących ofert pracy, np. asystent dziecka niepełnosprawnego (zagwarantowanie pracy)	– przekwalifikowanie (kursy, szkolenia) – kampania społeczna wykorzystująca atuty zatrudnienia osób w wieku 50+	– wykorzystanie wiedzy i doświadczenia zawodowego osób starszych – zmiana przepisów prawnych dotyczących osób bezrobotnych
Grupa 2	– organizacje pozarządowe działające na rynku pracy – przedsiębiorcy – samorząd terytorialny	– zorganizowanie spotkań informacyjnych o możliwościach przekwalifikowania się dla osób w wieku 50+ – zorganizowanie giełdy pracy dla osób w wieku 20+	– zorganizowanie szkoleń dotyczących: – przekwalifikowanie osób w wieku 50+ – stworzenie własnych firm przez osoby w wieku 50+ i 20+	– utworzenie i wdrożenie systemu ulg podatkowych dla przedsiębiorców zatrudniających osoby w wieku 50+ i 20+ – zmiana przepisów prawnych dotyczących osób bezrobotnych
Grupa 3	– powiatowa izba gospodarcza – powiatowy urząd pracy – zakład doskonalenia zawodowego – jednostki samorządu terytorialnego z powiatu legionowskiego	– zwolnienie wszystkich bezrobotnych z opłat za przejazdy komunikacyjne na terenie powiatu legionowskiego – propozycja sezonowych ofert pracy	– zwolnienie z opłat podatku od nieruchomości dla prowadzących działalność gospodarczą, którzy stworzą nowe miejsca pracy	– zdobywanie nowych zawodów poprzez organizowanie bezpłatnych kursów językowych i komputerowych – dostęp do bezpłatnego Internetu dla mieszkańców powiatu legionowskiego

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Grupa 4	– pracodawcy – powiatowy urząd pracy – władze samorządowe – ośrodek pomocy społecznej – szkoły – poradnia psychologiczno-pedagogiczna	– przygotowanie wniosków, pozyskanie środków z funduszy unijnych pozwalających na zmianę lub podniesienie kwalifikacji	– zmiana systemu kształcenia (dostosowanie do oczekiwań rynku pracy)	– ustalenie preferencyjnych warunków dla pracodawców zatrudniających osoby po 50 roku życia i do 25 roku życia
Grupa 5	– urzędy – powiatowy urząd pracy – zdz – lokalni przedsiębiorcy – szkoły wyższe – instytucje związane z rynkiem pracy – ministerstwo edukacyjne – szkoły zawodowe – ministerstwa – zakłady pracy	– diagnoza (dlaczego nie mają szans na zatrudnienie) – projekt na aktywizację zawodową i dostosowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy	– przekwalifikowania, zdobycie nowych kwalifikacji – umiejętność poruszania się na rynku pracy – zwiększenie świadomości pracodawców o potencjalnych pośrednikach posiadających nową wiedzę	– znalezienie zatrudnienia
Grupa 6	– urzędy – powiatowy urząd pracy – zdz – lokalni przedsiębiorcy – szkoły wyższe – instytucje związane z rynkiem pracy – ministerstwo edukacyjne – szkoły zawodowe – ministerstwa – zakłady pracy	– szkolenia – kursy	– tworzenie partnerstwa	– wspólne projekty

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Cel 3				
Ograniczenie bezrobocia poprzez dostosowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy				
Nr grupy	Podmiot realizujący	Krótkoterminowy (realizacja w ciągu pół roku)	Średnioterminowy (realizacja w ciągu pół- tora roku)	Długoterminowy (realizacja w ciągu 3 lat)
Grupa 1	– władze państwowe i gminne – powiatowa izba gospodarcza – powiatowy urząd pracy – organizacje pozarządowe – media lokalne – firmy szkoleniowe	– kursy zawodowe (krótkoterminowe) dostosowane do bieżących ofert pracy, np. asystent dziecka niepełnosprawnego (i zagwarantowanie pracy)	– przekwalifikowanie – pomoc w ukierunkowaniu zawodowym (doradztwo zawodowe w szkołach)	– przywrócenie rangi szkół zawodowych i techników – zwiększanie puli środków unijnych na szkolnictwo zawodowe
Grupa 2	– oświata – urząd pracy – organizacje pozarządowe – samorządy	– zorganizowanie spotkań z przedsiębiorcami w celu określenia potrzeb w celu zwiększenia zatrudnienia		– zwiększenie oferty edukacyjnej skoordynowanej z potrzebami rynku pracy
Grupa 3	– powiatowa izba gospodarcza – powiatowy urząd pracy – zakład doskonalenia zawodowego – jednostki samorządu terytorialnego z powiatu legionowskiego	– zwiększenie oferty kursów kwalifikacyjnych, doszkalających	– oferta zwiększenia dostępu do bezpłatnych ofert edukacyjnych, np. studia podyplomowe	– uruchomienie nowych kierunków kształcenia zawodowego, poprzedzone analizą lokalnego rynku pracy
Grupa 4	– pracodawcy – powiatowy urząd pracy – władze samorządowe – ośrodek pomocy społecznej – szkoły – poradnia psychologiczno-pedagogiczna	– spotkania z doradcą zawodowym (wydarzenie jednorazowe)	– cykliczne zajęcia z doradcą zawodowym	– sprawny system doradztwa zawodowego o szkołach – współpraca szkół z zakładami pracy

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Grupa 5	– urzędy – powiatowy urząd pracy – zdz – lokalni przedsiębiorcy – szkoły wyższe – instytucje związane z rynkiem pracy – ministerstwo edukacyjne – szkoły zawodowe – ministerstwa – zakłady pracy	– diagnoza potrzeb pracodawców i przyczyn braku zatrudnienia absolwentów – diagnoza oferty edukacyjnej – diagnoza bezrobocia / wiek, wykształcenie, status społeczny – diagnoza możliwości – potencjału (wykształcenia) – wnioski szkół zawodowych na doradztwo zawodowe dla swoich uczniów	– wnioski o wsparcie dla przedsiębiorców – doradztwo zawodowe	– mniej osób bezrobotnych, które kończą szkołę – dostosowanie kwalifikacji do predyspozycji osobowych
Grupa 6	– urzędy – powiatowy urząd pracy – zdz – lokalni przedsiębiorcy – szkoły wyższe – instytucje związane z rynkiem pracy – ministerstwo edukacyjne – szkoły zawodowe – ministerstwa – zakłady pracy	– kursy – szkolenia	– dostosowanie programów edukacyjnych dla potrzeb pracy	– tworzenie ośrodków do wykwalifikowania konkretnych zawodów – współpraca szkół z zakładami pracy

Uczestnicy grup	
Grupa 1 1. Akademia Szybkiej Nauki w Legionowie 2. Biblioteka Publiczna w Łajskach 3. Gminny Ośrodek Kultury w Wieliszewie 4. Ośrodek Pomocy Społecznej w Serocku 5. Urząd Miasta i Gminy Serock 6. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Komornicy	Grupa 4 1. GOPS Nieporęt 2. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Legionowie 3. Urząd Gminy Jabłonna
Grupa 2 1. GOPS Jabłonna 2. SMLW Legionowo 3. Gminna Biblioteka Jabłonna 4. Powiatowy Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych	Grupa 5 1. ZSO Nr2 w Legionowie 2. Biblioteka Miejska Legionowo 3. Urząd Gminy Wieliszew 4. OPS Legionowo 5. Urząd Miasta Legionowo 6. OPS Wieliszew
Grupa 3 1. Mazowiecka Izba Rolnicza 2. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Legionowie 3. PZSP w Serocku 4. Urząd Miasta Legionowo 5. ZNP Legionowo 6. Wojewódzki Związek Kółek Rolniczych	Grupa 6 1. GCI w Jabłonie 2. GOK Nieporęt 3. MOSiR 4. UG Nieporęt 5. Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym "Nadzieja" (LUTW)

ZAŁĄCZNIK NR 4

Analiza SWOT sektora publicznego, prywatnego i społecznego. Oczekiwania sektora publicznego względem przedsiębiorców i organizacji pozarządowych – wyniki prac IV spotkania Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy z dnia 17 kwietnia 2012 r.

Analiza SWOT sektora publicznego				
Zasoby	Mocne strony (S)	Słabe strony (W)	Szanse (O)	Zagrożenia (T)
Ludzkie	– zasoby ludzkie – wykształcenie – dostęp do informacji – wykwalifikowana kadra	– brak środków finansowych na szkolenie i przekwalifikowanie beneficjentów – brak środków na wdrożenie różnych form wsparcia – brak rozeznania w faktycznych problemach oraz potrzebach beneficjentów	– zwiększenie kwalifikacji zawodowych	– stygmatyzacja bezrobotnego – brak środków na rozwój zasobów ludzkich (szkolenia, kursy, studia, brak możliwości przekwalifikowania)
Techniczne	– zasoby lokalowe – sprzęt do działalności merytorycznych – położenie geograficzne	– słabe (niewystarczające) wyposażenie instytucji w nowoczesny sprzęt – niedostateczna liczba lokali spełniających wymogi techniczne	– powszechny dostęp do Internetu – wykorzystanie bazy lokalnej	– brak środków na zakup, modernizację sprzętu, brak miejsc na szkolenia
Instytucjonalne	– stabilność istnienia – jasne kompetencje – dobrze zorganizowany aparat władczy	– niewielki wpływ na rozwiązania prawne: – sprzeczność (niejednoznaczność) przepisów – niedostosowanie przepisów prawnych do realiów – brak stabilności prawnej (zbyt duża częstotliwość zmian) – przepisy nieprecyzyjne (szeroki zakres interpretacji) – instytucje, których dotyczą przepisy, nie mają żadnego wpływu na ich kształt – brak środków finansowych na rozwój własnych instytucji – niewłaściwy podział środków na wdrażanie różnych form wsparcia	– rozwój instytucji szkolących (dających i podnoszących kwalifikacje) – korzystne zmiany w prawie, np. podatki	– brak współpracy pomiędzy instytucjami, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Doświadczenie	– znajomość przepisów – znajomość potrzeb lokalnych		– umiejętności wykorzystania zdobytej wiedzy, np. w pozyskiwaniu funduszy unijnych poprzez np. szkolenie przedsiębiorców	– brak rzeczywistej wiedzy i właściwego rozpoznania potrzeb rynku pracy
Pomysły	– angażowanie potencjału ludzkiego w sprawy społeczeństwa – inicjatywa ustawodawcza		– współpraca z organizacjami pozarządowymi, OPS, kulturą i sportem	– brak wsparcia finansowego dla organizacji pozarządowych
Inne			– możliwość skorzystania ze środków zewnętrznych (unijne, dotacje, projekty itp.)	– brak pomysłów i kreatywności w podejmowaniu nowych działań na rynku pracy

Analiza SWOT sektora społecznego (organizacji pozarządowych)	
Mocne strony i szanse	Słabe strony i zagrożenia
– bardzo dobry kontakt z osobami potrzebującymi; rozpoznanie i diagnoza ich potrzeb – dobra współpraca między organizacjami – szybki przepływ informacji + więcej pomysłów – możliwość organizowania i przeprowadzania szkoleń oraz sięgania po środki unijne – elastyczność i szybkość działania i podejmowania decyzji – odpowiednie wykorzystywanie zasobów ludzkich	– określone środki finansowe niewystarczające na realizację zadań – niewystarczająca liczba osób angażujących się w przedsięwzięcia – brak profesjonalnego sprzętu do działań zadaniowych – baza lokalowa – zależność finansowa od sponsorów – zaangażowanie w wolontariat

Analiza SWOT sektora prywatnego (przedsiębiorców)	
Mocne strony i szanse	Słabe strony i zagrożenia
– możliwość pozyskania zewnętrznych środków finansowych – gospodarność – szybkie reagowanie na potrzeby rynku – elastyczność (przebranżowienie) – tworzenie miejsc pracy – możliwość korzystania z ulg podatkowych – możliwość tworzenia miejsc pracy dla stażystów w celu praktycznego zdobywania zawodu – brak ograniczeń terytorialnych dla prowadzonej działalności	– nieumiejętność wykorzystania środków zewnętrznych – często zmieniające się przepisy w prawie – bierność – brak rozwiązań (mechanizmów) przy zatrudnieniu osób poniżej 30 roku życia i powyżej 50 roku życia, ZUS i US – brak specjalistów i fachowców w danej dziedzinie – brak możliwości wykorzystania postępu technicznego (finanse przedsiębiorstwa) – przestarzały sprzęt

Oczekiwania sektora publicznego	
Oczekiwania wobec sektora społecznego (organizacji pozarządowych)	Oczekiwania wobec sektora prywatnego (przedsiębiorców)
– organizacje pozarządowe mogą szerzej aplikować, wspólne projekty, aplikowanie o środki unijne – wymiana informacji, konsultowanie działalności, pomoc w diagnozie, realizacji – znajomość problemów społecznych	– tworzenie oddziałów, zwiększenie zatrudnienia – inwestowanie w pracowników, wykształcenie, dbanie o rozwój pracowników – miejsca praktyki, stażu, praktyczna nauka zawodu

ZAŁĄCZNIK NR 5

Działania opracowane przez grupę A i grupę F - wyniki prac VII spotkania Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy z dnia 9 października 2012 r.

Grupa A. Aktywizacja zawodowa osób w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy.

Cel pracy grupy projektowej: opracowanie projektów mających na celu zwalczanie i przeciwdziałanie bezrobocia wśród osób w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, diagnoza potrzeb i wyznaczenie skutecznych kierunków aktywizacji zawodowej grupy ryzyka (odbiorców działania).

Odbiorcy działania: m.in. osoby powyżej 50 r. ż., osoby do 25 r. ż., osoby bez doświadczenia i kwalifikacji zawodowych, kobiety powracające na rynek pracy po urodzeniu dziecka, osoby samotnie wychowujące dzieci, osoby niepełnosprawne, osoby długotrwale bezrobotne.

Podmioty, które mogą współpracować przy realizacji projektów: urząd pracy, gminy, ośrodki pomocy społecznej, PCPR, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, szkoły ponadgimnazjalne, organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się m.in. problematyką rynku pracy lub pomocy społecznej, lokalni przedsiębiorcy, Powiatowa Izba Gospodarcza, agencje zatrudnienia, instytucje szkoleniowe lub inne podmioty/osoby zainteresowane wskazanym obszarem.

DZIAŁANIA OPRACOWANE PRZEZ GRUPĘ A:

1. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób niepełnosprawnych

- a. GRUPA DOCELOWA: osoby niepełnosprawne – rodzaj niepełnosprawności / upośledzenie umysłowe
- b. DZIAŁANIA:
 - utworzenie Zakładu Aktywizacji Zawodowej (ZAZ) na terenie miasta Legionowo
 - wsparcie psychologiczno-doradcze dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin
 - zatrudnienie asystentów osób niepełnosprawnych
- c. PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT:
 - CARITAS
 - Urząd Miasta Legionowo
 - Ośrodek Pomocy Społecznej w Legionowie
 - Powiatowy Zespół Szkół i Placówek Specjalnych w Legionowie

2. Aktywizacja społeczno-zawodowa wychowanków pieczy zastępczej

- a. GRUPA DOCELOWA: wychowankowie pieczy zastępczej
- b. DZIAŁANIA:
 - wsparcie psychologiczno-doradcze w zakresie określenia predyspozycji zawodowych
 - organizacja szkoleń zawodowych
 - organizacja staży u pracodawców

c. PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT:

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- Ośrodki Pomocy Społecznej z powiatu legionowskiego
- Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie
- organizacje pozarządowe z powiatu legionowskiego statutowo zajmujące się m.in. problematyką rynku pracy lub pomocy społecznej
- lokalni pracodawcy

3. **Aktywizacja społeczno-zawodowa osób samotnie wychowujących dzieci**

a. GRUPA DOCELOWA: matki samotnie wychowujące dzieci w tzw. kryzysie / ofiary przemocy

b. DZIAŁANIA:

- wsparcie psychologiczno-doradcze
- organizacja szkoleń zawodowych
- organizacja staży u pracodawców

c. PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT:

- Stowarzyszenie „Źródło Życia” Im. Św. Anieli Merici w Legionowie
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
- Ośrodki Pomocy Społecznej z powiatu legionowskiego
- Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie
- organizacje pozarządowe z powiatu legionowskiego statutowo zajmujące się m.in. problematyką rynku pracy lub pomocy społecznej

4. **Aktywizacja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych w trudnej sytuacji ekonomicznej**

a. GRUPA DOCELOWA: osoby bezrobotne będące dłużnikami np. alimentacyjnymi, osoby zagrożone eksmisją, osoby w tzw. pętlach kredytowych

b. DZIAŁANIA:

- subsydiowanie zatrudnienia osób w trudnej sytuacji ekonomicznej, pozostających bez pracy
- organizacja szkoleń zawodowych i staży u pracodawców
- warsztaty z obsługi komputera
- pomoc prawna
- pomoc psychologiczno-doradcza
- stworzenie punktu informacyjnego o tymczasowych ofertach pracy
- kampania społeczna – promocja przedsięwzięcia (edukacja społeczeństwa dot. zachęcenia mieszkańców powiatu do skorzystania z usług / i przedsiębiorców do zatrudnienia osób w trudnej sytuacji ekonomicznej) - “bank pracowników”

c. PARTNERZY REALIZUJĄCY PROJEKT:

- Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko Własnościowa w Legionowie
- Komunalny Zakład Budżetowy
- Ośrodki Pomocy Społecznej z powiatu legionowskiego
- Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie
- Gminy powiatu legionowskiego
- Spółdzielnia Socjalna "POKOLENIE" w Legionowie
- Fundacja "POMOST"
- Zakład Doskonalenia Zawodowego
- Biblioteki Publiczne
- organizacje pozarządowe z powiatu legionowskiego statutowo zajmujące się m.in. problematyką rynku pracy lub pomocy społecznej

Grupa E. Model współpracy na rzecz klientów ośrodków pomocy społecznej.

Cel pracy grupy projektowej: opracowanie modelu współpracy pomiędzy instytucjami, których klientem jest osoba korzystająca ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej.

Odbiorcy działania: klienci ośrodków pomocy społecznej i ich rodziny.

Podmioty, które mogą współpracować przy realizacji projektów: ośrodki pomocy społecznej, urząd pracy, gminy, PCPR, szkoły, Policja, kuratorzy społeczni, spółdzielnia mieszkaniowa, poradnie rodzinne, poradnie uzależnień, organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się m.in. problematyką rynku pracy lub pomocy społecznej, bądź inne podmioty/osoby zainteresowane wskazanym obszarem.

DZIAŁANIA OPRACOWANE PRZEZ GRUPĘ E:

- a. ustalenie schematu / modelu współpracy (podpisanie porozumień na rzecz współpracy)
- b. powstanie bazy organizacji pozarządowych (portal) określającej m.in. zakres ich działania
- c. integracja środowiska organizacji pozarządowych z instytucjami pomocy społecznej (regularne spotkania) i innych podmiotów działających w obszarze pomocy społecznej
- d. wytypowanie z pośród pracowników urzędu pracy i ośrodków pomocy społecznej po jednym pracowniku do kontaktów (m.in. upłynnienie przepływu informacji o ofertach pracy lub innych formach pomocy)
- e. zwiększenie skali subsydiowanego zatrudnienia, głównie w gminach (roboty publiczne, prace interwencyjne finansowane przez urząd pracy)
- f. promowanie inicjatyw lokalnych np. zbiorów odzieży czy żywności dla osób najbardziej potrzebujących
- g. zwiększenie zaangażowania przedstawicieli gmin na rzecz najbardziej potrzebujących mieszkańców / uwrażliwienie przedstawicieli urzędów gmin/miast na problemy społeczne

Powiatowa Izba Gospodarcza w Legionowie

ul. gen. Władysława Sikorskiego 11, 05-119 Legionowo

tel. / fax 22 767 96 08, e-mail: izba@pigwl.org

Załącznik 2. RAPORT Z PRAC ZESPOŁU ZADANIOWEGO DS. PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Wstęp

Niniejszy raport opracowany został w ramach projektu „Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie”.

Projekt współfinansowany jest przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet VIII. Regionalne kadry gospodarki, Działanie 8.1. Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie, Poddziałanie 8.1.2. Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie.

Celem projektu, którego realizacja trwa od 1 sierpnia 2011 roku i zakończy się 28 lutego 2013 roku, jest wypracowanie wspólnej strategii działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych i gospodarczych w powiecie legionowskim. W ramach projektu funkcjonują zespoły zadaniowe skupiające sektory: przedsiębiorczości, rynku pracy i organizacji pozarządowych.

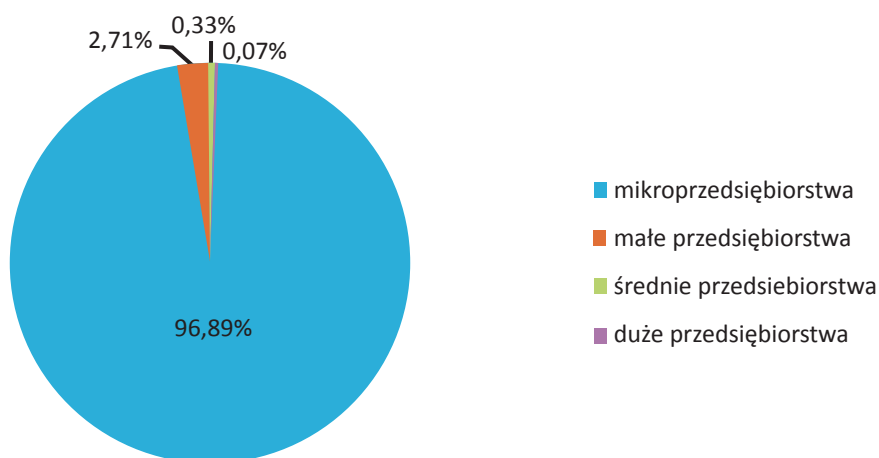
Do udziału w Zespole Zadaniowym ds. Przedsiębiorczości zaproszeni zostali przedsiębiorcy zrzeszeni w Powiatowej Izbie Gospodarczej w Legionowie oraz w Cechu Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości oraz szeroka reprezentacja instytucji mających wpływ na rozwój przedsiębiorczości w powiecie (przedstawiciele Urzędu Miasta i Urzędów Gmin, Starostwa Powiatowego, Komendy Powiatowej Policji, Urzędu Skarbowego, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, szkół ponadgimnazjalnych i banków). Wykaz wszystkich instytucji uczestniczących w pracach zespołu znajduje się w załączniku nr 1.

Niniejsze opracowanie powstało na podstawie danych ilościowych dotyczących powiatu legionowskiego oraz jakościowych, tj. wyników prac ze spotkań Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości, które odbyły się w okresie od stycznia do listopada 2012 roku.

INFORMACJE NA TEMAT WIELKOŚCI I STRUKTURY SEKTORA

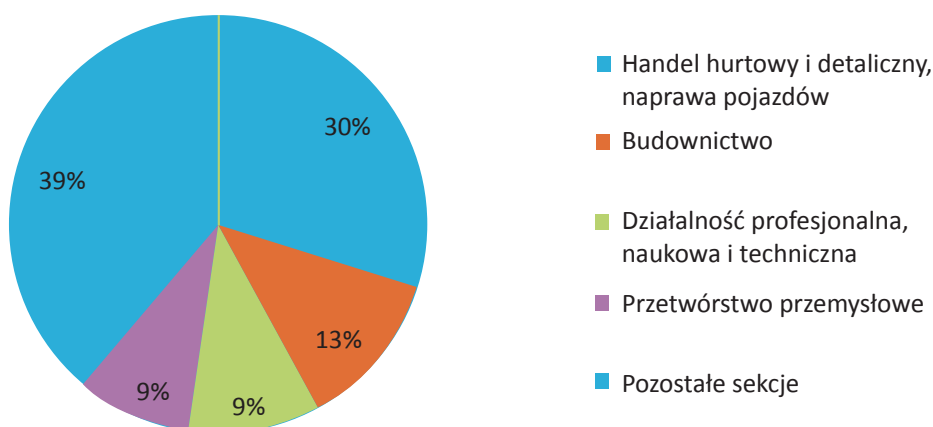
W powiecie legionowskim na koniec 2011 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było 14,7 tys. podmiotów gospodarki narodowej, z czego ponad 11,7 tys. stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą¹.

Zdecydowana większość podmiotów gospodarczych (ponad 95%) reprezentuje sektor prywatny, w którym przeważają przedsiębiorstwa handlowe. Struktura wielkości firm w powiecie legionowskim, jak i w poszczególnych gminach, jest od lat taka sama – zdecydowanie przeważają mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (bardzo często są to firmy rodzinne). Mikrofirmy stanowią 96,9% wszystkich zarejestrowanych podmiotów. Firmy małe, zatrudniające od 10 do 49 osób, stanowią 2,7% ogółu, średnie, zatrudniające od 50 do 249 pracowników – 0,33%, zaś duże, zatrudniające powyżej 250 pracowników – 0,07%.

Wykres nr 1. Struktura wielkości firm powiatu legionowskiego

Jeśli chodzi o podmioty gospodarcze, według sekcji PKD 2007 największa liczba przedsiębiorstw z powiatu legionowskiego była zarejestrowana w 2010 roku w sekcji G: „Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle” (30,4%), a następnie w sekcji F: „Budownictwo” (12,4%), sekcji M: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” (9,21%) oraz w sekcji C: „Przetwórstwo przemysłowe” (8,75%)².

Wykres nr 2. Profile działalności firm według sekcji PKD 2007

¹ Urząd Statystyczny w Warszawie, *Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze regon województwa mazowieckiego*, Warszawa 2012, s. 5.

² <www.stat.gov.pl>.

W 2011 roku **wskaźnik liczby podmiotów gospodarki narodowej przypadających na 1000 osób** wyniósł w powiecie legionowskim 137,6, przy czym ten sam współczynnik dla województwa mazowieckiego to 128,4³. Wartości te wyraźnie wskazują na wyższy stopień rozwoju poziomu przedsiębiorczości w powiecie legionowskim w stosunku do innych obszarów województwa. Dane statystyczne pokazują jednak, że rozłożenie przedsiębiorczości w powiecie jest nierównomierne. Największa aktywność gospodarcza notowana jest w gminie Legionowo, w której na koniec 2012 roku działało 7609 podmiotów gospodarki narodowej, co stanowi 52% wszystkich podmiotów zarejestrowanych na terenie powiatu legionowskiego. Oznacza to, że w czterech pozostałych gminach (Serock, Jabłonna, Wieliszew, Nieporęt) działało tylko 48% powiatowych podmiotów gospodarczych.

Podmioty reprezentujące przedsiębiorców funkcjonujące na terenie powiatu legionowskiego

Na terenie powiatu legionowskiego istnieją dwa samorządy skupiające przedsiębiorców – działający od kilkadziesiąt lat Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości oraz funkcjonująca od 2001 roku Powiatowa Izba Gospodarcza w Legionowie.

Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości w Legionowie istnieje od kilkadziesiąt lat. Na początku organizacja była prężnym i reprezentatywnym samorządem, jednak z biegiem lat aktywność rzemieślników znacznie się zmniejszyła. W chwili obecnej Cech zrzesza około 60–70 rzemieślników, przy czym większą aktywność samorządową wykazuje jedynie kilkunastu z nich. Mała liczba członków, brak środków finansowych na funkcjonowanie oraz niewystarczająca aktywność zrzeszonych firm spowodowały, że w chwili obecnej Cech niczym nie przypomina prężnej, znaczącej organizacji sprzed lat. Instytucja wspiera swoich członków w prowadzeniu działalności rzemieślniczej oraz wspomaga te firmy, które zainteresowane są przyjmowaniem praktykantów. Bardzo ważną częścią działalności Cechu oraz jego członków jest współpraca z legionowską szkołą zawodową w zakresie szkolenia uczniów. Pozytywnie należy również ocenić fakt, że organizacja angażuje się w działania społeczno-gospodarcze realizowane na terenie miasta i powiatu legionowskiego. Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości aktywnie włącza się we wszystkie akcje i projekty realizowane przez Powiatową Izbę Gospodarczą w Legionowie.

Powiatowa Izba Gospodarcza w Legionowie powstała w wyniku starań lokalnych przedsiębiorców i władz samorządowych, które dostrzegły potrzebę funkcjonowania na terenie powiatu legionowskiego samorządu gospodarczego, który byłby „głosem przedsiębiorców” oraz partnerem dla samorządów terytorialnych powiatu.

Głównym celem działania Izby jest praca na rzecz zrzeszonych w niej przedsiębiorców, jednak od początku istnienia Izba aktywnie włącza się również w działania o charakterze społeczno-gospodarczym realizowane przez władze samorządowe oraz instytucje publiczne funkcjonujące na terenie powiatu legionowskiego. Współpraca izby z administracją samorządową i jej jednostkami organizacyjnymi (m.in. Powiatowym Urzędem Pracy), niejednokrotnie owocowała udanymi przedsięwzięciami. Powiatowa Izba Gospodarcza w partnerstwie z tymi instytucjami zrealizowała wiele projektów społecznych, począwszy od przedsięwzięć finansowanych w ramach środków Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, poprzez fundusze z programu PHARE i środki Europejskiego Funduszu Społecznego. Izba była zaangażowana w realizowane przez Urząd Miasta Legionowo projekty np. „Razem dla Rozwoju”, „Legionowski Inkubator Przedsiębiorczości”.

Zgodnie ze statutowymi obowiązkami Izba inicjuje przedsięwzięcia bądź uczestniczy w działaniach, które umożliwiają współpracę i wymianę informacji różnych środowisk związanych pośrednio i bezpośrednio z przedsiębiorczością. Izba jako partner projektu Legionowskie Forum Dialogu zaprosiła do udziału w pracach zespołu nie tylko swoich członków, ale szeroką reprezentację instytucji mających wpływ na rozwój przedsiębiorczości w powiecie (przedstawiciele Urzędu Miasta, Starostwa Powiatowego, Komendy Powiatowej Policji, Urzędu Skarbowego, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, szkół ponadgimnazjalnych i banków). Zapraszając do prac zespołu przedstawicieli wyżej wymienionych podmiotów, Izba pragnęła skorzystać z kolejnej okazji zintegrowania sektora i wspólnego zaplanowania działań wspierających rozwój gospodarczy powiatu.

³ Urząd Statystyczny w Warszawie, *Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze regon województwa mazowieckiego*, Warszawa 2012, s. 6.

Pomimo aktywnej działalności Izby Gospodarczej jej zasadniczym problemem od początku funkcjonowania jest słaba reprezentatywność. W samorządzie gospodarczym zrzeszonych jest około 100 przedsiębiorców, co stanowi 1% firm zarejestrowanych na terenie powiatu. Argument słabej reprezentatywności jest dość często poruszany przez samorządowców, którzy chcieliby mieć za partnera silną, liczną organizację przedsiębiorców. Mała liczba firm zrzeszonych w Izbie skutkuje tym, że ma ona ograniczone możliwości działania ze względów finansowych, ale również lobbystycznych (brak możliwości wywierania wpływu na organy administracji publicznej).

LISTA ROZPOZNANYCH PROBLEMÓW I POTRZEB PRZEDSIĘBIORCÓW

Podczas pracy warsztatowej uczestnicy Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości wskazywali na wiele obszarów problemowych, jednak większość z nich sprowadzała się do kilku zasadniczych kwestii:

1. Bezrobocie wśród osób młodych oraz w wieku 50+

Przedsiębiorcy zwracali uwagę na bardzo wysoki odsetek młodych osób pozostających bez pracy (na koniec grudnia 2011 roku bezrobotni w wieku 25–34 lata stanowili 28% ogółu bezrobotnych – dane PUP Legionowo). Jedne z głównych obszarów problemowych zostały zdefiniowane przez grupę jako: *Brak szans dla młodych oraz Bezrobotni 50+*. Grupa wybrała te problemy jako jedne z najważniejszych i sformułowała dla nich cele:

- Stworzenie programu (ustawy) wskazującego sposoby realizacji włączania młodych w rynek pracy,
- Znalezienie pracy dla grup bezrobotnych 50+ i zmniejszenie bezrobocia w tej grupie o co najmniej 50%.

Poniżej zaprezentowane zostały wypracowane podczas warsztatów cele krótko-, **średnio-** i długookresowe dla powyższych obszarów problemowych:

Opracowano na podstawie wyników pracy warsztatowej członków Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości

Opracowano na podstawie wyników pracy warsztatowej członków Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości

Analizując powyższe propozycje celów oraz konkretnych działań, zdefiniowano pomysły wiodące. Grupa wskazała na konieczność zwiększenia liczby absolwentów szkół zawodowych (dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy), zwiększenia instrumentów wsparcia przedsiębiorstw (staże, praktyki, dofinansowanie idące za każdym nowym miejscem pracy, prawne i finansowe zachęty dla przedsiębiorców, ulgi w ZUS i US dla pracodawców zatrudniających pracowników w wieku 50+, preferencyjna stawka ubezpieczenia zdrowotnego dla pracownika w wieku 50+) oraz stworzenie specjalnych programów zwiększających szanse zatrudnienia absolwentów i emerytów (m.in. stworzenie programu szkoleń dla osób w wieku 50+ oraz prawna gwarancja zatrudnienia poprzez stworzenie specjalnych miejsc pracy dla tej grupy bezrobotnych).

Niestety, większość poruszonych przez członków zespołu kwestii w głównej mierze opiera się o działania, które musiałyby być podjęte na szczeblu centralnym, gdyż wiążą się one z dystrybucją środków finansowych. Obszar, który może być wypracowany na szczeblu powiatowym, dotyczy kształcenia zawodowego – dostosowania go do potrzeb lokalnego rynku pracy, ale również promocji, gdyż zdaniem przedsiębiorców na rynku wciąż jest niedosyt pracowników zawodowych z kwalifikacjami.

2. Niedostosowanie systemu kształcenia zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy

Problem poruszany był od samego początku prac w ramach zespołów zadaniowych. Zwracali na niego uwagę nie tylko przedsiębiorcy, ale również przedstawiciele sektora publicznego (Zespół Zadaniowy ds. Rynku Pracy). Przy jego omawianiu ścierały się ze sobą dwa poglądy: jeden – reprezentowany przez sektor pracodawców – dotyczył braku dostosowania profili kształcenia do ich potrzeb, drugi – reprezentowany przez przedstawicieli oświaty, którzy na podstawie doświadczeń z lat ubiegłych podnieśli, że absolwenci „zamawianych przez przedsiębiorców” kierunków kształcenia po zakończeniu nauki nadal pozostają bez pracy.

W toku prac zweryfikowano kilka kluczowych kwestii związanych z zagadnieniem:

a) sprawy poruszone przez przedsiębiorców

- brak wykwalifikowanych pracowników, którzy posiadają świadectwo ukończenia szkoły, ale również umiejętności związane z wykonywanym zawodem (pracodawcy narzekają na ogrom absolwentów, którzy pomimo ukończenia szkół zawodowych nie są dobrymi rzemieślnikami),

- brak chęci do nauki zawodu – marginalizacja zawodów rzemieślniczych, eskalacja grupy zawodów „zagrożonych wymarciem”,
- brak pracowników z wysoce specjalistycznymi kwalifikacjami, których koszty uzyskania przewyższają możliwości szkół, a z punktu widzenia przedsiębiorcy chcącego stworzyć miejsce pracy są niezbędne. Widzimy tutaj absurdalną sytuację, w której pracodawca jest gotowy na stworzenie miejsca pracy, ale nie zdecyduje się na sfinansowanie specjalistycznego szkolenia dla nowego pracownika, gdyż nie ma pewności, że osoba ta sprawdzi się na swoim stanowisku pracy,
- lekceważące podejście praktykantów do zakładów, w których uczą się wykonywania zawodu. Młodzi ludzie często nie traktują poważnie swoich pracodawców, co objawia się dużą absencją na praktykach. System realizacji praktyk nie zabezpiecza pracodawcy na wypadek tego typu postępowania. Szkoła kierująca ucznia również nie ma możliwości reakcji na tego typu zachowania,
- szkoły zawodowe / ponadgimnazjalne nie dysponują informacjami, jakie zawody są pożądane przez rynek pracy lub realizują kierunki kształcenia nie „pod rynek pracy”, ale „pod zatrudnioną kadrę pedagogiczną”. Problem ten jest bolesną większością szkół, a jego genezy można doszukiwać się w obowiązującym prawie (m.in. funkcjonowanie Karty Nauczyciela).

b) sprawy podniesione przez przedstawicieli szkół ponadgimnazjalnych

- zbyt łatwy dostęp do szkolnictwa wyższego, co skutkuje przepływem młodzieży ze szkół zawodowych do szkół wyższych. To zaś owocuje „nadprodukcją magistrów”. Prawidłowość ta znajduje potwierdzenie w statystykach Powiatowego Urzędu Pracy – w ostatnich latach następuje zwiększenie wśród bezrobotnych odsetka osób z wykształceniem wyższym (na koniec 2007 roku bezrobotni z wykształceniem wyższym stanowili 8,2% ogółu bezrobotnych, odpowiednio w kolejnych latach procent ten był następujący: w 2008 roku 11,2%, w 2009 roku 11,7%, w 2010 roku 13,1%, w 2011 roku 13,4 – dane PUP Legionowo),
- popełnianie błędów przy wybieraniu szkoły – bardzo często ambicje młodych ludzi, jak również ich rodziców, nie pozwalają wybrać szkoły zawodowej jako tej, która da uczniowi szansę na znalezienie dobrze płatnej, stałej pracy. Przedsiębiorcy podkreślają, że większość osób szukających pracy w zakładach rzemieślniczych czy firmach produkcyjnych legitymuje się dyplomem ukończenia studiów wyższych w profilach zupełnie niezwiązanych z pracą, o jaką aplikują. Szkoły ponadgimnazjalne rokrocznie walczą o każdego ucznia, próbując pokonać obecny trend do posiadania wyższego wykształcenia,
- występowanie syndromu „błędnego koła” – z jednej strony pracodawcy narzekają na nadprodukcję magistrów, z drugiej większość ofert pracy względnie satysfakcjonujących młodych ludzi wymaga posiadania wyższego wykształcenia. Informacje płynące z rynku do młodzieży są sprzeczne – rynek zmusza do posiadania wyższego wykształcenia i zarazem praktycznego przygotowania zawodowego.

Wylimitowanie omawianego powyżej problemu mogłoby przyczynić się, w opinii przedsiębiorców, do znacznego obniżenia stopy powiatowego bezrobocia. Pracodawcy podkreślają, że podczas procesów rekrutacji w ich firmach zawsze pojawia się problem nadprodukcji osób bez zawodu, ale z dyplomem ukończenia studiów wyższych.

Członkowie Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości kwestię konieczności promocji szkolnictwa zawodowego i dostosowania systemu kształcenia w powiatowych szkołach „zawodowych” do potrzeb lokalnego rynku pracy uznali za niezwykle istotną z punktu widzenia rozwoju powiatu. Rozwiązanie problemu może bowiem przyczynić się do znacznej redukcji liczby bezrobotnych, co jest warunkiem zrównoważonego rozwoju naszego obszaru.

3. Niedostateczne wsparcie przedsiębiorstw ze strony jednostek publicznych

W opinii członków zespołu prowadzących działalność gospodarczą przedsiębiorcy wciąż borykają się z dysproporcją zachodzącą między podażą możliwości wsparcia tworzenia nowych miejsc pracy a popytem, jaki zgłaszają. Co ważne, w oczach przedsiębiorców każda forma wsparcia publicznego jest pożądana (staże, roboty publiczne, dofinansowanie

stworzenia miejsca pracy) i każda jest dostępna w zbyt małym zakresie. W opozycji do tak sformułowanego problemu są pracownicy Powiatowego Urzędu Pracy, których doświadczenia pokazują, że przedsiębiorcy są przyzwyczajeni do korzystania ze staży oferowanych przez urząd, przy czym traktują pracownika stażowego jako „darmową siłę roboczą”, nie myśląc o nim poważnie i nie planując dla niego kontynuacji zatrudnienia po zakończeniu stażu. Wręcz przeciwnie, po upływie tego okresu firmy zgłaszają chęć przyjęcia kolejnego stażysty.

Niestety, ilość środków finansowych przeznaczana na pożądane instrumenty rynku pracy uzależniona jest od budżetu przeznaczonego na różne formy wsparcia – a ten od kilku lat się zmniejsza.

W kontekście niedostatecznego wsparcia firm ze strony jednostek publicznych poruszany był również problem braku możliwości otrzymania środków na utworzenie miejsca pracy przez pracodawcę, który chce zatrudnić osobę bezrobotną w ramach przygotowania zawodowego. Pracodawcy uważają, że te dwie formy wsparcia – skierowanie bezrobotnego na odbycie przygotowania zawodowego z dotacją na stworzenie dla niego miejsca pracy – powinny być realizowane łącznie. Przedsiębiorcy krytykują rozwiązanie, w którym szkoła pracownika, biorą za niego odpowiedzialność i w niego inwestują, ale nie dostają finansowego wsparcia na stworzenie dla niego fizycznego stanowiska pracy.

4. Zbyt duże obciążenia związane z zatrudnianiem pracowników

Powyższa kwestia rozpatrywana była dwuaspektowo: z jednej strony gigantyczny problem w zatrudnianiu nowych pracowników stanowią koszty pracy, z drugiej potencjalni nowi pracownicy żądają stawek wynagrodzenia, które nie są adekwatne ani do ich kwalifikacji, ani do doświadczenia. Co prawda „wygórowana” postawa potencjalnych pracowników została naturalnie ograniczona poprzez panujący kryzys i zwiększające się bezrobocie, jednak tego typu problem wciąż istnieje.

Wysokie koszty pracy, które wskazywane są jako jedna z głównych przyczyn hamujących rozwój przedsiębiorstw w Polsce (wskazują na to liczne badania prowadzone wśród przedstawicieli MŚP), są też barierą rozwojową dla firm powiatu legionowskiego. Kwestia ta jest jednak regulowana centralnie, poprzez obowiązujące ustawodawstwo, dlatego też nie była szczegółowo omawiana w ramach prac zespołu.

Omawiając listę problemów i potrzeb grupy ds. przedsiębiorczości, należy podkreślić pewną **spójność w określeniu obszarów problemowych z grupą ds. rynku pracy**. Otóż grupa reprezentująca szeroko pojęte instytucje publiczne (m.in. samorządy terytorialne, Powiatowy Urząd Pracy, ośrodki pomocy społecznej, instytucje kultury) jako najistotniejsze problemy naszego obszaru wskazała:

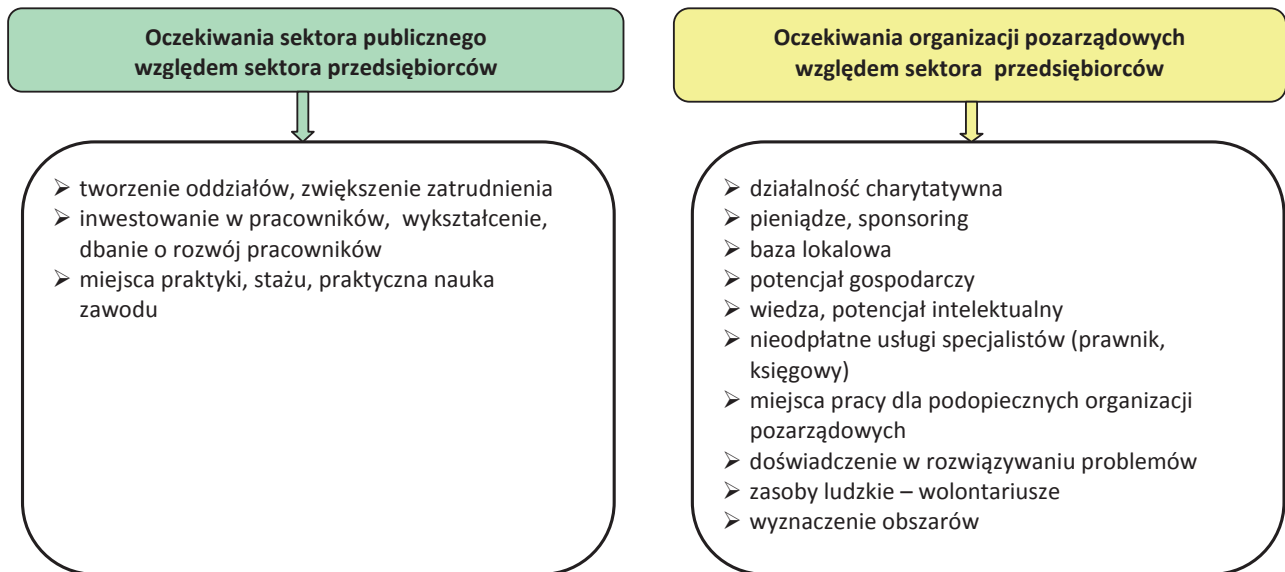
- brak miejsc pracy,
- problemy z zatrudnianiem pracowników w wieku 20+ oraz 50+,
- strukturę wykształcenia niezgodną z zapotrzebowaniem rynku pracy.

Analiza pracy warsztatowej obu zespołów zadaniowych pokazuje, jak bliskie są sobie oba sektory, zarówno pod względem świadomości problemów i potrzeb obszaru, jak również pomysłów na ich rozwiązywanie.

OCENA STANU ZASPOKOJENIA POTRZEB

Podczas pracy warsztatowej przedsiębiorcy skupili się nie tylko na kwestiach problemowych i celach do osiągnięcia, ale również analizowali stan zaspokojenia potrzeb. Ogólna konkluzja artykułowana przez pracodawców sprowadzała się do stwierdzenia, że „muszą sobie radzić”, chcąc utrzymać rodziny i mieć zatrudnienie. Zaznaczyć należy, że bardzo często podkreślano, że każdy sektor – i publiczny, i pozarządowy – ma oczekiwania i roszczenia wobec firm. Te natomiast nie mają wsparcia z żadnej strony. Poruszana przez przedsiębiorców kwestia miała swoje potwierdzenie w pracy, jaką wykonały dwa pozostałe sektory. Poniższa grafika prezentuje oczekiwania sektora publicznego i pozarządowego wobec przedsiębiorców:

Analiza SWOT sektora przedsiębiorczości

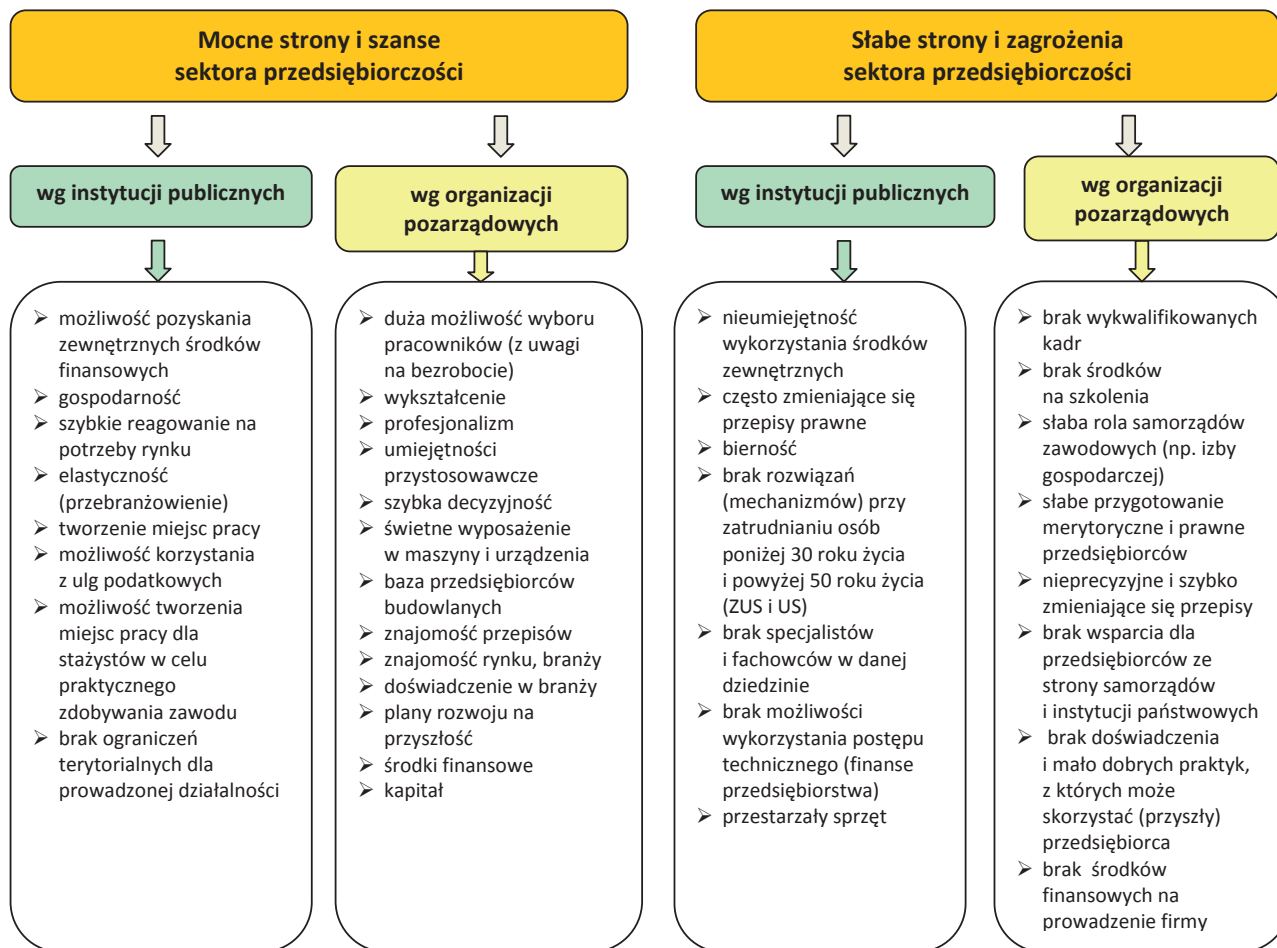

Opracowanie na podstawie wyników pracy warsztatowej zespołów zadaniowych

Powyższe obrazuje, że oczekiwania społeczne wobec biznesu w głównej mierze sprowadzają się do podejmowania działań finansowych – zwiększania zatrudnienia czy też akcji sponsorskich. Przedsiębiorcy zwracali uwagę na roszczeniową postawę wobec ich sektora.

Interesujący jest również sposób patrzenia przez te dwa sektory na grupę przedsiębiorców. Pomimo mało przyjaznych uwarunkowań prawnych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz kryzysu, w oczach urzędników i społeczników firmy mają duży potencjał i możliwości, by nie tylko działać, ale się rozwijać. Poniższa grafika prezentuje analizę SWOT sektora przedsiębiorczości wypracowaną przez dwa pozostałe zespoły zadaniowe:

Analiza SWOT sektora przedsiębiorczości

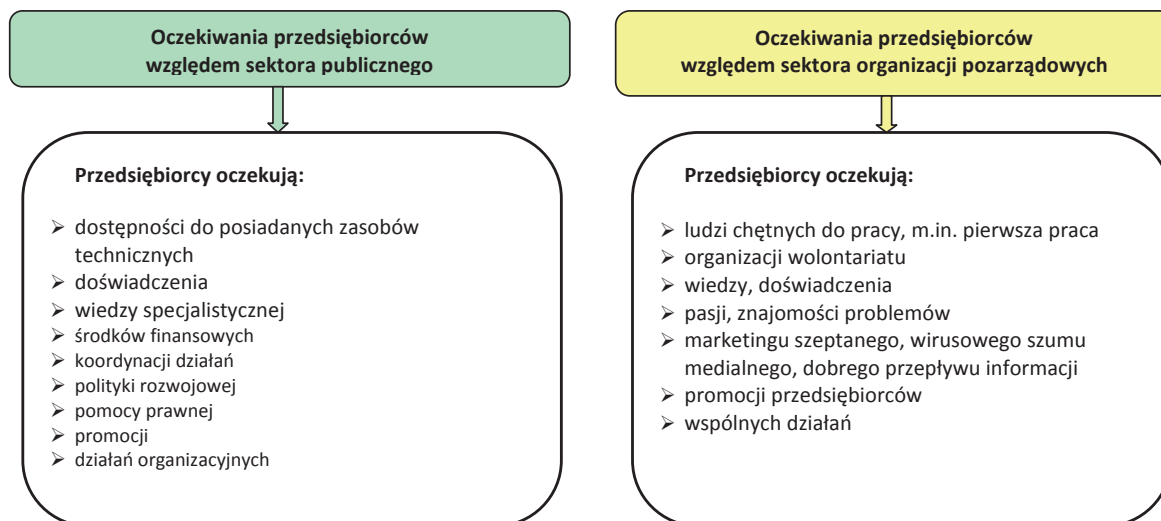
Opracowanie własne na podstawie wyników pracy warsztatowej zespołów zadaniowych

Celem dopełnienia powyższego należy wskazać oczekiwania przedsiębiorców wobec pozostałych sektorów. Przedsiębiorcy zdają sobie sprawę z ograniczeń prawnych sektora publicznego, dlatego też nie oczekują zmian przepisów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, kosztów pracy itp. Sektor publiczny powinien przede wszystkim służyć obywatelom wiedzą i kompetencjami swoich urzędników (w tym pomocą prawną), jak również swoimi zasobami technicznymi.

Sektor pozarządowy, w zamian za wsparcie w postaci sponsoringu, powinien promować firmy tzw. marketingiem szeptanym, jak również współpracować z przedsiębiorstwami w zakresie promocji wolontariatu – przedsiębiorcy są otwarci na współpracę z wolontariuszami skupionymi wokół wspieranych przez nich organizacji pozarządowych (przykładem może być realizowana przez wolontariuszy akcja „Świąteczna Paczka”, w którą chętnie włączają się przedsiębiorcy).

Pełna lista oczekiwań przedstawiona została na poniższej grafice:

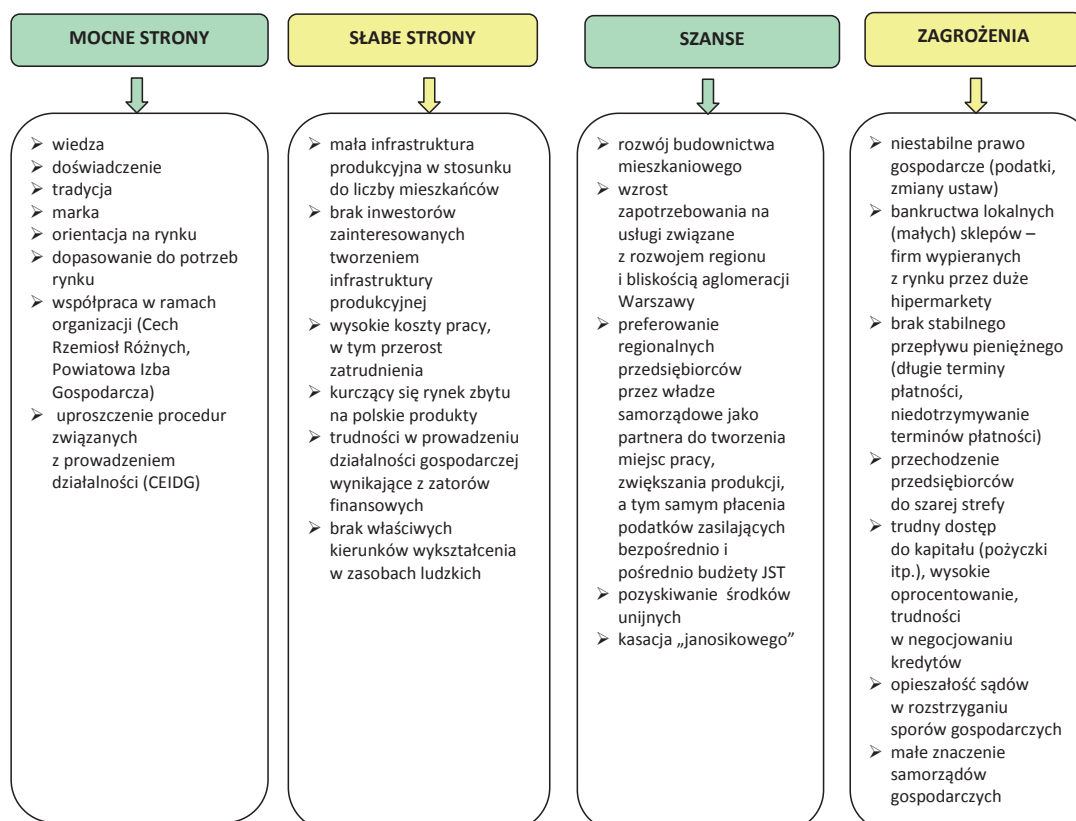
Analiza SWOT sektora przedsiębiorczości

Opracowanie własne na podstawie wyników pracy warsztatowej Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości

Zespół Zadaniowy ds. Przedsiębiorczości dokonał autoanalizy celem określenia mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń sektora. Wyniki pracy przedstawia poniższa grafika:

Analiza SWOT sektora przedsiębiorczości

Opracowanie własne na podstawie wyników pracy warsztatowej Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości

Przedsiębiorcy są zadowoleni ze **zmian w prawie**, które mają na celu usprawnienie procedur związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, choć twierdzą, że zmiany te nie są zasadnicze i nie wpływają znacząco na ułatwienie prowadzenia biznesu.

Ważne dla pracodawców jest również funkcjonowanie samorządów gospodarczych (izby gospodarczej oraz cechu rzemiosł różnych) oraz współpraca tych dwóch samorządów. Zaznaczyć należy, że członkowie obu organizacji aktywnie brali udział w pracach Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości.

Omawiając temat stanu zaspokojenia potrzeb, należy wspomnieć o współpracy na linii biznes – nauka. Powiatowy Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych od lat prowadzi bazę pracodawców – rzemieślników – którzy przyjmują uczniów szkoły na praktyki. Obie strony są zadowolone ze współpracy, obie też twierdzą, że należy ją zreformować. Z jednej strony należy wdrożyć uregulowania formalne dotyczące praktyk, które na dzień dzisiejszy w zasadzie nie istnieją, co prowadzi do tego, że jedynym obowiązkiem ucznia jest uczęszczanie na praktyki (a i z tą kwestią bardzo często są duże problemy: duża absencja, brak zaangażowania, lekceważące podejście – to częste problemy zgłaszane przez pracodawców przyjmujących ucznia na praktyki).

Przedsiębiorcy poruszyli jeszcze jedną kwestię – możliwość przyjęcia ucznia na praktyki. Pracodawca, aby móc podjąć współpracę ze szkołą ponadgimnazjalną w zakresie przyuczania ucznia do zawodu, musi posiadać odpowiednie przygotowanie pedagogiczne (specjalistyczny kurs). Pracodawcy chcieliby, aby kurs finansowany był przez szkoły zawodowe lub podmioty je prowadzące, czyli samorząd terytorialny.

Sektor prywatny bardzo pozytywnie ocenia również formy wsparcia realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy. W oczach przedsiębiorców jest to jedyna konkretna forma wsparcia pracodawców, jaką realizują instytucje publiczne. Pomimo tego, że rokrocznie rośnie popyt na tego typu wsparcie, a maleją środki finansowe na nie przeznaczone, pomoc ta zaspokaja przynajmniej część potrzeb przedsiębiorców.

Kolejną obecnie realizowaną formą współpracy na linii biznes – instytucje publiczne jest otwieranie się urzędu pracy na potrzeby zgłaszane przez przedsiębiorców. Takim działaniem jest zacieśnianie współpracy mającej na celu zatrudnianie w firmach bezrobotnych posiadających ściśle określone kwalifikacje, tzw. wyszukiwanie pracowników pod konkretne zapotrzebowanie przedsiębiorcy. Pozytywną praktyką jest również szkolenie osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w zakresie kwalifikacji pożądanых przez konkretną firmę, chcącą zatrudnić bezrobotnego (szkolenie „szyte na miarę” pod potrzeby konkretnej firmy – pracodawcy).

Dobłą praktyką jest też umiejętność współpracy przedsiębiorców między sobą, jak również z innymi sektorami. Przedsiębiorcy zrzeszeni w organizacjach członkowskich (Izba, Cech) wspólnie realizują projekty mające na celu promocję przedsiębiorczości, jak również samych zaangażowanych w nie przedsiębiorców. Przykładami takich działań są: projekty szkoleniowe, program lojalnościowy – karta rabatowa Powiatowej Izby Gospodarczej, kalendarze promujące firmy zrzeszone w Izbie, czy też akcja „Bezpieczna zima” promująca bezpłatne sprawdzanie aut przed zimą).

Legionowscy i powiatowi przedsiębiorcy angażują się również w akcje i przedsięwzięcia realizowane przez inne sektory. Główne doświadczenia wiążą się z sektorem publicznym (tu wymienić można wspólne z samorządami terytorialnymi i powiatowym urzędem pracy realizowanie projektów unijnych, akcję „Urząd Skarbowy przyjazny przedsiębiorcy”, czy też organizowane wspólnie z władzami miasta konkursy na najładniejszą dekorację sklepową). Współpraca przedsiębiorców z organizacjami pozarządowymi ogranicza się głównie do wspierania ich inicjatyw poprzez sponsoring (np. przekazywanie środków finansowych na funkcjonowanie zespołów sportowych), czy też wsparcie rzeczowe (np. fundowanie nagród w konkursach ogłaszanych przez organizacje pozarządowe).

REJESTR DOSTĘPNYCH ZASOBÓW W GMINIE / POWIECIE

ZASOBY INFRASTRUKTURALNE

Poniższe zestawienie prezentuje dostępne w powiecie legionowskim publiczne zasoby infrastrukturalne:

- infrastruktura społeczna:

1. sala konferencyjna z kompleksowym wyposażeniem multimedialnym (Ratusz Miejski w Legionowie)
2. sala konferencyjna z kompleksowym wyposażeniem multimedialnym (Urząd Gminy w Serocku)
3. sala konferencyjna z kompleksowym wyposażeniem multimedialnym (Ośrodek Kultury w Jabłonie)
4. sala konferencyjna z kompleksowym wyposażeniem multimedialnym (Urząd Gminy w Nieporęcie)
5. sala widowiskowa z kompleksowym wyposażeniem multimedialnym (Urząd Gminy w Wieliszewie)
6. sala widowiskowa na 300 miejsc z pełnym zapleczem multimedialnym, nagłośnieniem i oświetleniem (Ratusz Miejski w Legionowie)
7. Arena Legionowo – obiekt sportowo-konferencyjny administrowany przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Legionowie
8. aula o powierzchni ok. 200 m² (Starostwo Powiatowe w Legionowie)
9. sala konferencyjna z kompleksowym wyposażeniem multimedialnym (Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Właściwośćowa)
10. sala widowiskowa oraz pracownie (Miejski Ośrodek Kultury)
11. basen o wymiarach 18 × 8 m (Gminne Centrum Kultury i Sportu w Jabłonie)
12. aquapark (Ośrodek Sportu i Rekreacji w Nieporęcie)
13. zasoby infrastrukturalne Centrum Szkolenia Policji
14. stadion sportowy na ok. 1800 miejsc (Stadion Miejski w Legionowie)
15. zasoby infrastrukturalne przedszkoli i szkół zlokalizowanych na terenie wszystkich gmin powiatu legionowskiego (w tym m.in. 3 sale komputerowe w Powiatowym Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. J. Siwińskiego w Legionowie)

- infrastruktura techniczna:

1. Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej „Legionowo” Sp. z o.o.
2. Przedsiębiorstwo Wodociągowo-Kanalizacyjne „Legionowo” Sp. z o.o.
3. Infrastruktura telefoniczna (telefon stacjonarna i komórkowa), radiowa i telewizyjna
4. Internet (sieci szerokopasmowe)

- Infrastruktura transportowa – transport zbiorowy:

1. infrastruktura kolejowa (na obszarze gminy Legionowo, Nieporęt, Wieliszew)

- Infrastruktura transportowa – transport zbiorowy:

1. ścieżki rowerowe na terenie wszystkich gmin powiatu legionowskiego

Omawiając zasoby infrastrukturalne powiatu legionowskiego, należy podkreślić bardzo rozbudowaną zabudowę turystyczną i okołoturystyczną (hotele, restauracje), funkcjonującą głównie wokół Zalewu Zegrzyńskiego.

ZASOBY FINANSOWE

Zasoby finansowe sektora to przede wszystkim kapitał. Co prawda sektor MŚP ma możliwość aplikowania o środki unijne na realizację projektów inwestycyjnych czy też tzw. projektów „miękkich” (inwestujących w kapitał ludzki), jednak dostępność tych środków jest znikoma. Wpływają na to zarówno procedury aplikacyjne, jak i limit środków przeznaczanych na dane konkursy.

Niestety, żadna instytucja publiczna ani samorządy gospodarcze nie posiadają statystyk związanych z pozyskiwaniem środków zewnętrznych przez powiatowe firmy, jednak wewnętrzne rozeznanie rynku pozwala stwierdzić, że absorpcja pieniędzy unijnych nie jest w powiecie wysoka. Spośród członków Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości kilku przedsiębiorców starało się o środki unijne (RPO WM). Sukces w pozyskiwaniu dotacji odnieśli przedstawiciele szkoły ponadgimnazjalnej w Serocku czy Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Legionowo Sp. z o.o., jak również samorządy terytorialne.

Kolejnym zasobem finansowym, z którego mogą korzystać przedsiębiorcy, są środki przeznaczone na różne formy wsparcia, którymi dysponuje Powiatowy Urząd Pracy. Firmy mogą starać się o pomoc finansową na tworzenie nowego stanowiska pracy czy też wsparcie pracownicze (m.in. staże, przygotowanie zawodowe).

ZASOBY LUDZKIE

Sektor prywatny dysponuje przede wszystkim pracownikami, którzy nie tylko są specjalistami w swojej dziedzinie, ale legitymują się dużym doświadczeniem. Zasobem ludzkim przedsiębiorstw są dobrze przygotowani fachowcy (bo tylko takich zatrudniają firmy). To właśnie pracownicy stanowią najważniejsze ogniwo każdego dobrze prosperującego przedsiębiorstwa. Często sukces firmy zależy wyłącznie od zespołu, jaki ją tworzy. Należy podkreślić, że na terenie powiatu legionowskiego funkcjonuje bardzo wiele firm rodzinnych, które przyczyniają się do stabilności zatrudnienia. Co prawda nie zatrudniają wielu pracowników, a często zatrudniają wyłącznie rodzinę, ale cechuje je brak rotacji zatrudnienia.

PROGNOZA – OPIS STANU PRZYSZŁEGO I POŻĄDANEGO, CZYLI WNIOSKI Z ANALIZY ZEBRANYCH DANYCH

Analizując zasoby, jakimi dysponuje sektor przedsiębiorczości w powiecie legionowskim, można stwierdzić, że jego głównymi walorami są:

- doświadczenie
- zasoby finansowe
- aktywność lokalna.

Ogromny potencjał sektora to doświadczenie na rynku, jak również doświadczenie pracowników firm. Władze samorządowe powinny dostrzec kapitał, jaki posiada sektor prywatny, i włączać go w procesy decyzyjne. Przedsiębiorcy posiadają wiedzę ekspercką, którą chcą dzielić się z sektorem publicznym.

Przedsiębiorcy działający na terenie powiatu legionowskiego, szczególnie ci, którzy zrzeszeni są w lokalnych samorządach gospodarczych, od wielu lat angażują się w życie społeczno-gospodarcze powiatu. Już sam fakt działania w organizacjach biznesowych świadczy o świadomości potrzeby współdziałania z innymi podmiotami gospodarczymi, ale również z administracją publiczną. Przedsiębiorcy angażują się w projekty realizowane przez organizacje pozarządowe (m.in. projekty własne izby gospodarczej, projekty organizacji społecznych działających na terenie powiatu). Ponadto legionowscy rzemieślnicy od lat współpracują ze szkołami zawodowymi w zakresie przygotowania do zawodu ich uczniów.

W ramach pracy Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości uczestnicy zarekomendowali szereg działań / rozwiązań, które przyczynią się do rozwiązania problemów społeczno-gospodarczych powiatu, w tym do zwiększenia zatrudnienia. Członkowie zespołu zadaniowego zaproponowali również realizatorów poszczególnych działań. Zaznaczyć należy, że jest to propozycja grupy pracującej w ramach zespołu i nie była ona konsultowana z podmiotami wymienionymi jako realizatorzy.

Wśród propozycji znalazło się:

- **zwiększenie środków na wsparcie przedsiębiorców chcących tworzyć nowe miejsca pracy (m.in. staże, stworzenie miejsca pracy)** – realizator: Powiatowy Urząd Pracy;
- **angażowanie przedstawicieli sektora w życie samorządu terytorialnego** – przedsiębiorcy poprzez swoje organizacje członkowskie powinni stanowić organ opiniotwórczy i konsultacyjny dla władz samorządowych – realizator: samorząd terytorialny oraz organizacje skupiające przedsiębiorców;
- **utworzenie platformy wymiany informacji, która będzie stanowić bazę danych pracodawców chcących zatrudniać absolwentów szkół, pracowników poszukujących pracy w lokalnych firmach, jak również szkół i profili kształcenia.** Baza wykorzystywana będzie również przez samorząd lokalny (możliwość wykonywania badań sektora, badania pracowniczego potencjału ludzkiego, pomoc przy ustalaniu kierunków kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych), ale również przez Powiatowy Urząd Pracy (baza pracodawców, z którymi urząd mógłby współpracować przy wdrażaniu dostępnych form zatrudnienia);
- **zmiany w systemie kształcenia zawodowego poprzez ścisłą współpracę placówek oświatowych z sektorem przedsiębiorczości, w celu dostosowania kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy** – realizatorzy: samorządy skupiające przedsiębiorców – w zakresie badania potrzeb przedsiębiorców lokalnych; szkoły ponadgimnazjalne – w zakresie realizacji kierunków kształcenia zgodnych z zapotrzebowaniem rynku pracy; samorząd prowadzący szkoły – w zakresie planowania kierunków kształcenia w podległych placówkach oświatowych;
- **solidarność lokalna** – lokalni przedsiębiorcy powinni się wspierać i korzystać wzajemnie ze swoich usług, a nie szukać ich poza powiatem – realizatorzy: przedsiębiorcy, samorządy skupiające przedsiębiorców, samorządy terytorialne, organizacje pozarządowe – w zakresie promocji programu „Solidarność lokalna”;
- **współpraca organizacji gospodarczych w celu promocji „fachowości i rzetelności” lokalnych rzemieślników na rynku mazowieckim** – realizatorzy: organizacje skupiające przedsiębiorców;
- **stworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości, który otaczałby opieką specjalistyczną firmy w początkowym etapie ich działalności** – realizatorzy: samorząd terytorialny / Powiatowy Urząd Pracy – w zakresie finansowania, samorządy skupiające przedsiębiorców – w zakresie doradztwa biznesowego i szkoleń praktycznych, organizacje pozarządowe – w zakresie szkoleń „miękkich”;
- **wprowadzenia zmian organizacyjnych w lokalnych firmach** – zmiana godzin i dni otwarcia punktów handlowych i usługowych w centrum Legionowa, tak aby mieszkańcy mogli korzystać z ich oferty zamiast jeździć na zakupy do warszawskich galerii handlowych – realizatorzy: przedsiębiorcy – w zakresie podmiotowym, organizacje skupiające przedsiębiorców, samorządy terytorialne, organizacje pozarządowe – w zakresie promocji akcji;

- **nawiązanie współpracy międzysektorowej i instytucjonalnej w celu realizacji wydarzenia (np. targów pracy) mającego na celu redukcję problemu bezrobocia;**
- **realizacja przez samorządy terytorialne zadań inwestycyjnych (komunikacyjnych, mieszkaniowych, infrastrukturalnych) – realizatorzy: samorządy terytorialne;**
- **świadczenie bezpłatnego doradztwa biznesowego dla przedsiębiorców oraz osób planujących założenie własnej działalności gospodarczej poprzez zlecenie Powiatowej Izbie Gospodarczej w Legionowie realizacji zadania publicznego w zakresie rozwoju przedsiębiorczości lub edukacji przez samorządy terytorialne – realizatorzy: Powiatowa Izba Gospodarcza jako wykonawca zadania publicznego, samorządy terytorialne jako zleceńodawca, na podstawie konkursu ogłoszonego w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi;**
- **wdrożenie na terenie powiatu programu certyfikacji mistrzostwa w zawodzie – realizatorzy: Powiatowa Izba Gospodarcza w zakresie szkoleń dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej, Cech Rzemiosł Różnych w zakresie szkolenia praktycznego, szkoły zawodowe w zakresie szkoleń teoretycznych, organizacje pozarządowe w zakresie marketingu i budowy wizerunku „dobrego fachowca” wśród lokalnej społeczności, samorząd terytorialny w zakresie wsparcia infrastrukturalnego, Powiatowy Urząd Pracy poprzez finansowanie programu.**

Przedsiębiorcy podkreślali też wagę zmian prawnych regulujących kwestie zatorów płatniczych, egzekucji zobowiązań finansowych od wierzycieli, ale przede wszystkim zmniejszenia kosztów zatrudnienia pracowników.

Podczas jednego z warsztatów realizowanych w ramach projektu sektor przedsiębiorczości szczegółowo zajęli się dwiema kluczowymi w opinii tej grupy kwestiami: dostosowaniem kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy oraz wsparciem pracodawców w tworzeniu nowych miejsc pracy. Wyniki prac zespołu stanowią załącznik nr 6.

Proponowane przez Zespół Zadaniowy ds. Przedsiębiorczości rozwiązania zdiagnozowanych problemów pokrywają się z częścią celów operacyjnych nakreślonych w dokumentach strategicznych miasta Legionowo oraz powiatu legionowskiego. W tym sensie niniejszy dokument jest zgodny z legionowskimi strategiami. Na poziomie opisywania zjawisk i proponowania konkretnych rozwiązań jest on jednak dalece głębszy i konkretniejszy niż dokumenty strategiczne. Z tego punktu widzenia należy go uznawać za autonomiczną i integralną analizę przedstawionych w nim zjawisk.

Strategia rozwoju Miasta Legionowo zawiera cel operacyjny: Organizacyjne i finansowe wspieranie przedsiębiorczości wraz z zadaniami realizacyjnymi, które niemal pokrywają się z postulatami przedstawionymi przez przedsiębiorców. Zadania przewidziane w powyższym celu operacyjnym to m.in. współdziałanie władz miasta z organizacjami dotyczące wspomagania przedsiębiorczości (w Legionowie są to Izba Gospodarcza oraz Cech Rzemiosł Różnych), zwiększanie wydatków na inwestycje w ogólnym budżecie miasta, stworzenie systemu ulg i zachęt do prowadzenia działalności gospodarczej czy organizowanie szkoleń dla przedsiębiorców i badanie potrzeb rynku.

Cel operacyjny: Aktywizacja społeczności lokalnej wokół działań prorozwojowych zawiera dwa bardzo istotne zadania realizacyjne: partnerską współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz stworzenie Legionowskiego Forum Dialogu Społecznego – otwartego forum publicznej wymiany poglądów dotyczących problemów rozwojowych miasta. Jak wynika z niniejszego raportu, powyższe zadania są spójne z rekomendacjami sektora przedsiębiorczości.

Z punktu widzenia przedsiębiorców kluczowe znaczenie mają zapisy celu operacyjnego: Promocja miasta Legionowo w kraju i za granicą, którego zadania realizacyjne to m.in.: partnerska współpraca z miejscowymi przedsiębiorcami, promocja rodzimych firm z lokalnym produktem, powołanie Centrum Informacji i Doradztwa Gospodarczego dla mieszkańców podejmujących działalność gospodarczą i potencjalnych inwestorów. Przedsiębiorcy oczekują od władz samorządowych realizacji dwóch pierwszych zadań, gdyż funkcję centrum informacji i doradztwa od lat pełni Powiatowa Izba Gospodarcza w Legionowie.

Strategia rozwoju powiatu legionowskiego również zawiera cele strategiczne, które są spójne z rekomendacjami przedsiębiorców, a ich realizacja przyczyniłaby się do rozwoju społeczno-gospodarczego obszaru.

Cel strategiczny: Rozwój infrastruktury technicznej w powiecie dla zwiększenia atrakcyjności turystycznej, inwestycyjnej i osadniczej w zasadzie w całości koncentruje się na działaniach inwestycyjnych niezbędnych dla rozwoju przedsiębiorczości (poprawa stanu dróg, uregulowanie stanów prawnych dróg, uzbrojenie terenów pod inwestycje).

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Spójne z postulatami przedsiębiorców z zespołu zadaniowego są również zapisy drugiego celu strategicznego powiatu: *Przyspieszony rozwój przedsiębiorczości dla zwiększenia podaży miejsc pracy i poprawy finansów samorządów wraz z restrukturyzacją rolnictwa*. W ramach działań przyporządkowanych do powyższego celu zalicza się m.in.: *opracowanie i wdrożenie powiatowego programu rozwoju przedsiębiorczości, powołanie przy Starostwie Powiatowym punktu informacji dla przedsiębiorstw, zaoferowanie małym i średnim przedsiębiorcom tanich terenów inwestycyjnych, likwidacja barier w procesach inwestycyjnych*.

Spójność w powyższym zakresie otwiera możliwość wdrożenia działań rekomendowanych przez uczestników projektu Legionowskie Forum Dialogu, co z kolei może przeciwdziałać wzrostowi lokalnego bezrobocia.

OPRACOWANIE:

Dorota Wróbel-Górecka – moderator Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości
Powiatowa Izba Gospodarcza w Legionowie
ul. gen. Władysława Sikorskiego 11, 05-119 Legionowo
tel. / fax 22 767 96 08, e-mail: izba@pigwl.org

WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik nr 1 – Wykaz podmiotów / instytucji wchodzących w skład Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości

Załącznik nr 2 – Oczekiwania zgłaszane przez uczestników Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości – wyniki prac I spotkania Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości

Załącznik nr 3 – Drzewa problemów – wyniki prac II spotkania Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości

Załącznik nr 4 – Analiza drzewa celów w ujęciu krótko-, średnio- i długookresowym – wyniki prac III spotkania Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości

Załącznik nr 5 – Analiza SWOT sektora publicznego, prywatnego i społecznego. Oczekiwania sektora publicznego względem przedsiębiorców i organizacji pozarządowych – wyniki prac IV spotkania Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości

Załącznik nr 6 – Działania opracowane przez grupę B i grupę D – wyniki prac VII spotkania Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości

**ZAŁĄCZNIK NR 1 – Wykaz podmiotów / instytucji wchodzących w skład Zespołu Zadaniowego
ds. Przedsiębiorczości**

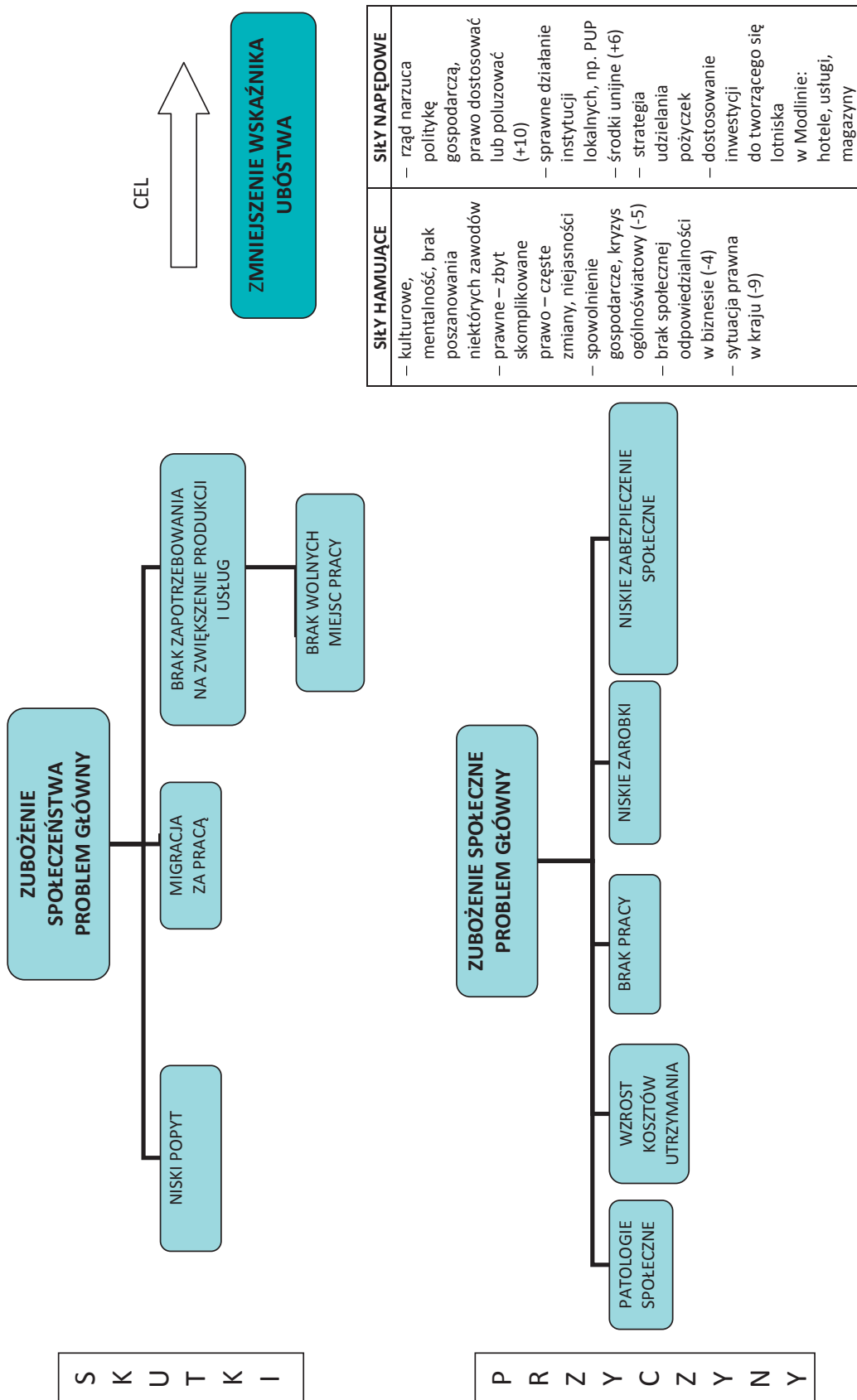
- ADF Lidmar Marian Jankowski
- ANEKO Zakład Robót Elektroenergetycznych Andrzej Kosek
- Bank Gospodarki Żywnościowej Spółka Akcyjna Oddział BGŻ S.A. w Legionowie
- Bank Spółdzielczy w Legionowie
- Biuro Rachunkowe Jolanta Lenc
- Biuro Wycen i Rzeczoznawstwa „MOTO-CAR”
- CHEMKO Andrzej i Przemysław Zawistowscy Spółka jawna
- Dariusz Snopkiewicz Eksport-Import
- EKO-Przestrzeń Sprzątanie budynków i terenów Stanisław Kraszewski
- EL-MED S.C. Przychodnia Lekarzy Specjalistów
- Handel Serwis Opon Myjnia Samochodowa Dariusz Ejdyś
- Import-Eksport Hurt-Detal Andrzej Piętko
- Komenda Powiatowa Policji w Legionowie
- Księgarnia „U Leszka” Lech Kmiecik
- MADAR BIKE PHU MADAR
- Milenium S.C.
- Obróbka Mechaniczna Elementów Metalowych Wielgus Marian
- Obsługa Firm MTJ Marcin Jankowski
- Powiat Legionowski – Starostwo Powiatowe w Legionowie
- Powiatowa Izba Gospodarcza w Legionowie
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
- Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości
- Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie
- Powiatowy Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Jerzego Siwińskiego w Legionowie
- Powiatowy Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Włodzimierza Wołoskiego w Serocku
- Przedsiębiorstwo Budowlane „TERBET” Sp. z o.o.
- Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej „Legionowo” Sp. z o.o.
- Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa
- Spółdzielnia Usługowo-Handlowa ROL-TRAK
- STALMEG Hurtownia Stali
- System-QM Biuro Managera Jakości
- Urząd Miasta i Gminy Serock
- Urząd Miasta Legionowo
- Zakład Doskonalenia Zawodowego w Legionowie
- Związek Stowarzyszeń Partnerstwo Gmin Zalewu Zegrzyńskiego

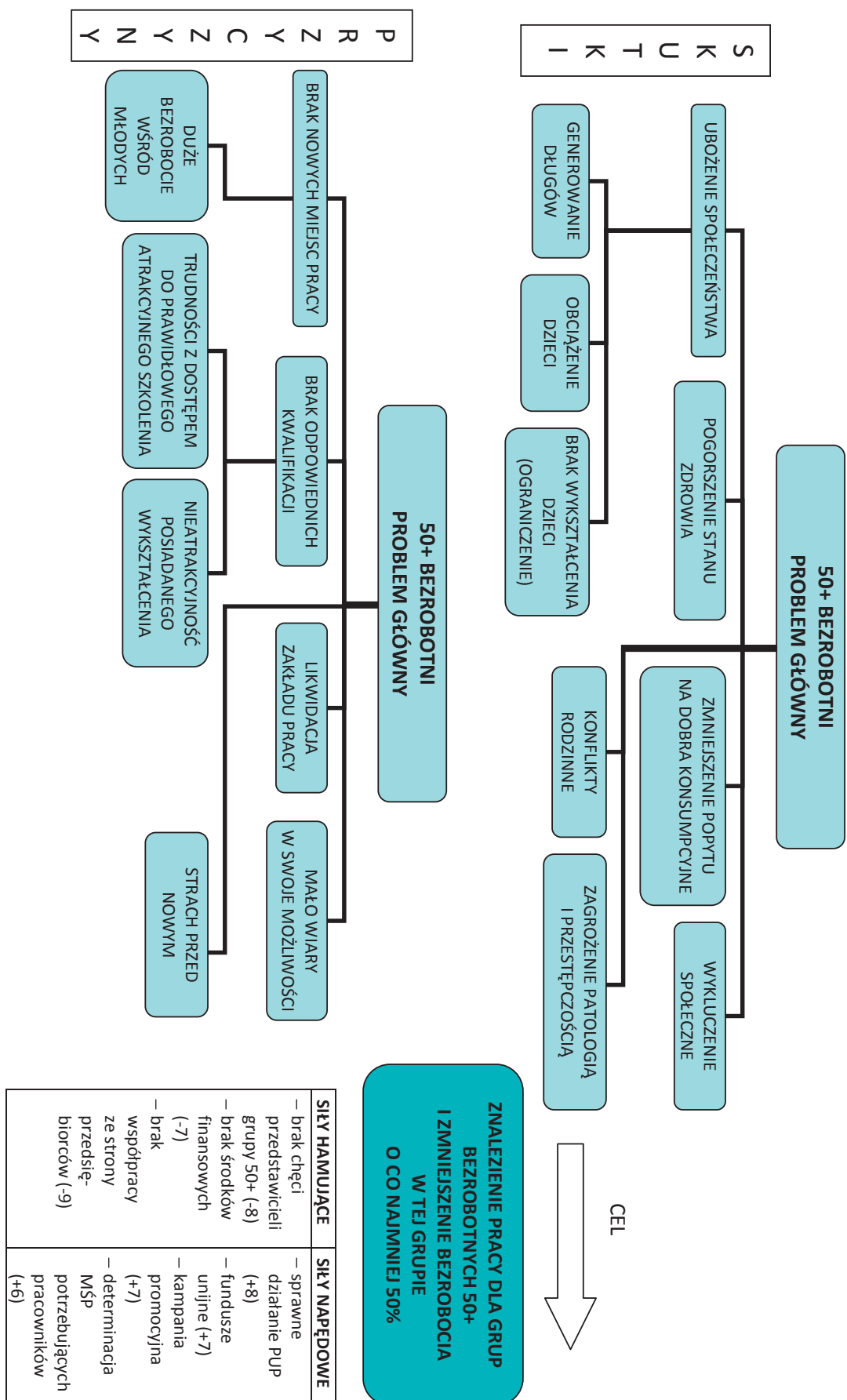
**ZAŁĄCZNIK NR 2 – Oczekiwania zgłaszane przez uczestników Zespołu Zadaniowego
ds. Przedsiębiorczości**

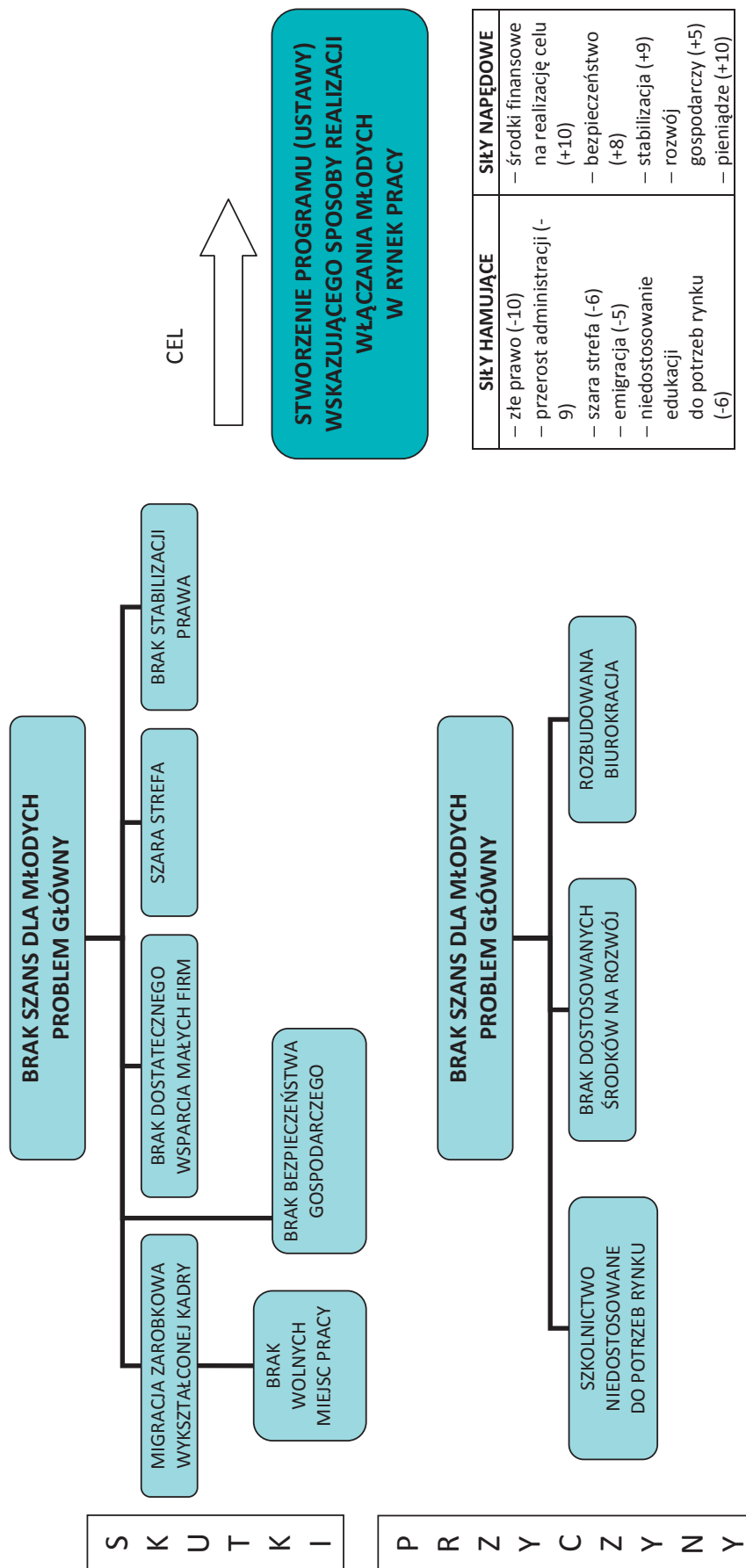
Oczekiwania uczestników

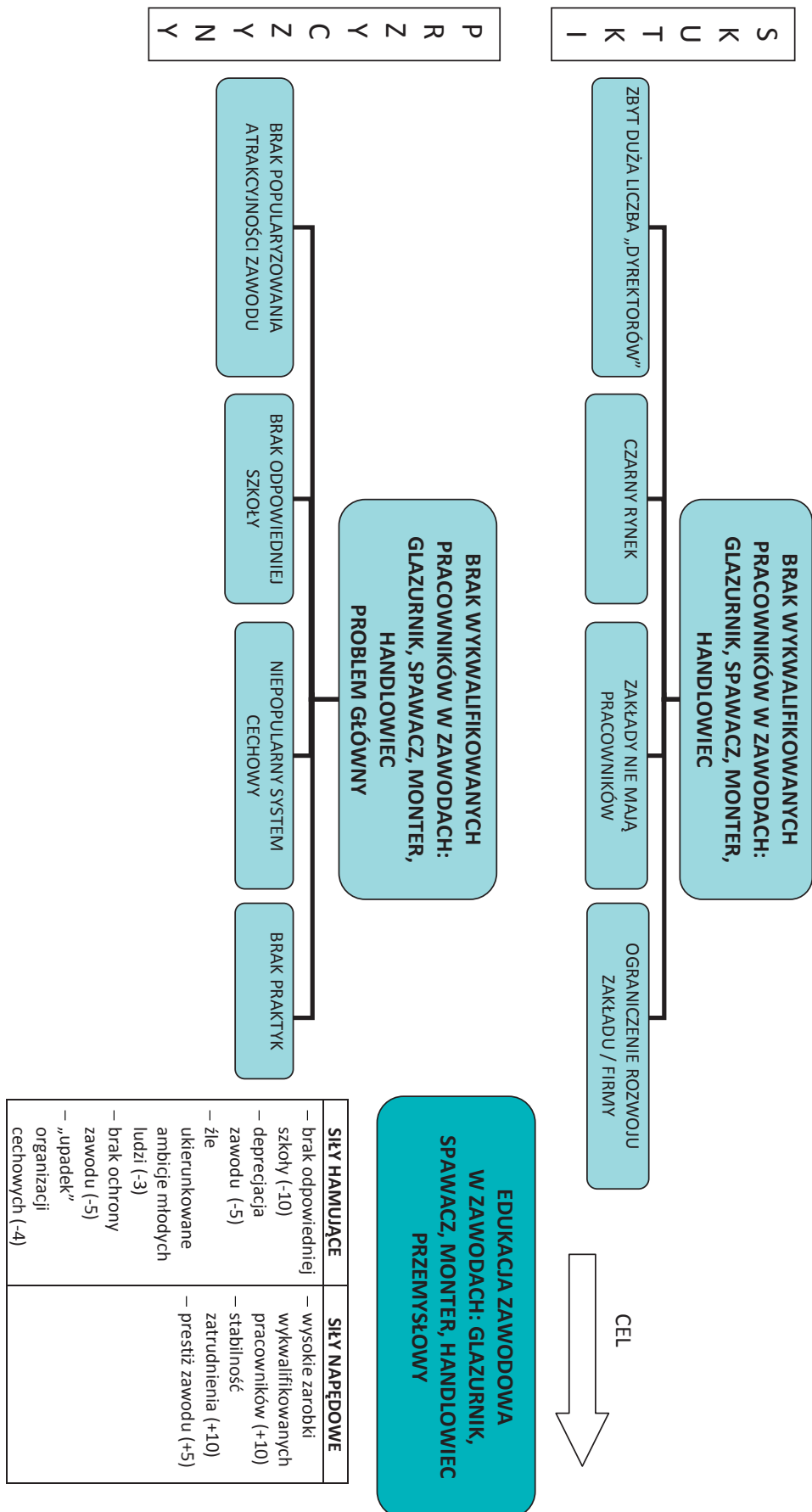
- analiza lokalnego rynku pracy pozwalająca określić, jakich pracowników potrzebują przedsiębiorcy
- zacieśnienie współpracy pod względem możliwości zatrudniania bezrobotnych, którzy są zarejestrowani w PUP i odpowiadaliby kwalifikacjami zapotrzebowaniom przedsiębiorcy (wyszukiwanie pracowników „na miarę”)
- zawarcie nowych kontaktów biznesowych
- większe wsparcie PUP przy zatrudnianiu nowych pracowników w firmach (dotacje)
- szkolenie osób bezrobotnych w zakresie kwalifikacji potrzebnych przez konkretną firmę (szkolenie bezrobotnego dla konkretnej firmy)
- pomoc / wsparcie administracji publicznej dla firm i szkół prywatnych
- nawiązanie współpracy z uczestnikami Zespołu ds. Przedsiębiorczości
- wypracowanie mechanizmów godnego traktowania pracowników (wynagrodzenie, warunki socjalne). Duża liczba pracodawców nie potrafi zarządzać zespołem ludzkim, a zbyt mocno nastawiona na zys zapomina, że pracuje „kapitałem ludzkim”
- wypromowanie narzędzia, jakim są staże, aby móc zachęcić do korzystania z nich najlepsze, najnowocześniejsze firmy z terenu powiatu (z punktu widzenia stażysty właśnie takie staże są najcenniejsze)
- optymalizacja rynku usług (jego uczłowieczenie)
- wypracowanie mechanizmów wprowadzania do szkół gimnazjalnych doradców zawodowych, którzy pomogą młodym ludziom wybrać kierunek dalszego kształcenia, zgodny z ich predyspozycjami, ale również z zapotrzebowaniem rynku pracy
- wprowadzenie w III klasach gimnazjum zajęć / spotkań uczniów z przedsiębiorcami (szkoła + uczeń + pracodawca = platforma współpracy) (reforma szkolnictwa zawodowego, która wejdzie od września 2012 roku, spowoduje, że pracodawcy będą mieli większy wpływ na to, w jakich kierunkach będzie kształcona młodzież)
- rozpropagowanie idei ograniczonego „narzekania” na rzecz „działania”
- wypromowanie nawyku inwestowania (w kapitał ludzki, w siebie, w środki trwałe) jako sposobu obrony przed kryzysem
- wypracowanie mechanizmów wsparcia dla osób bezrobotnych, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą (tworzenie miejsc stanowiących parasol / inkubator dla nowych firm)

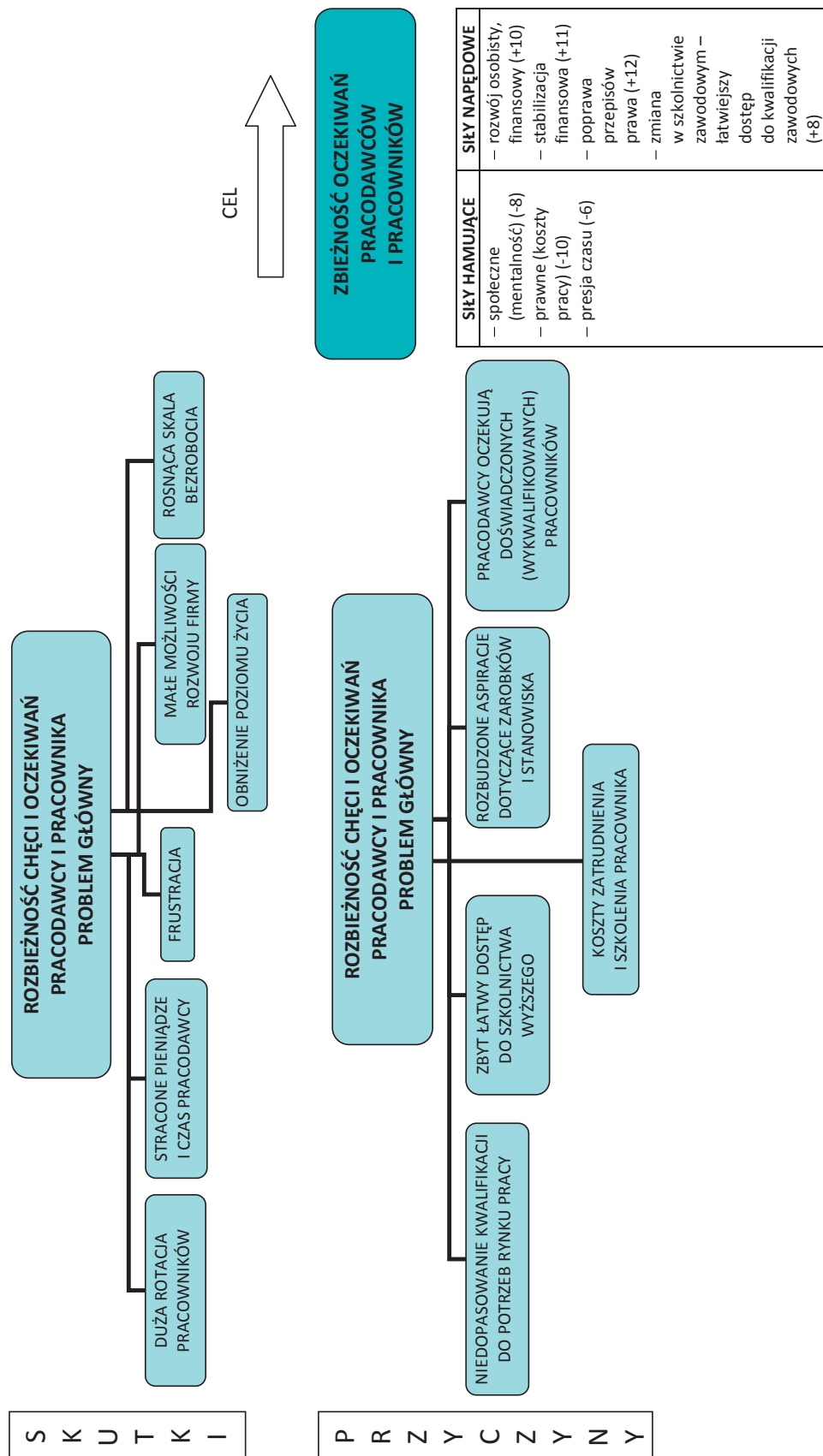
ZAŁĄCZNIK NR 3 – Drzewa problemów

Opracowanie: Dorota Wróbel-Górecka, moderator Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości

ZAŁĄCZNIK NR 4 – Analiza drzewa celów w ujęciu krótko-, średnio- i długookresowym

Stworzenie programu (ustawy) wskazującego sposoby realizacji włączania młodych w rynek pracy (problem: brak szans dla młodych ludzi)				
Nr grupy	Krótkoterminowy (realizacja w ciągu pół roku)	Średnioterminowy (realizacja w ciągu pół- tora roku)	Długoterminowy (realizacja w ciągu 3 lat)	Podmiot realizujący
Grupa 1	– rozwiązanie w pierwszej kolejności problemu związanego ze zubożeniem społeczeństwa	– rozwiązanie w pierwszej kolejności problemu związanego ze zubożeniem społeczeństwa	– rozwiązanie w pierwszej kolejności problemu związanego ze zubożeniem społeczeństwa	• Powiatowy Urząd Pracy • samorządy lokalne • przedsiębiorcy • organy władzy publicznej
Grupa 2	– dotacje na otwarcie firmy – staże, praktyki	– dofinansowanie dla pracodawcy zatrudniającego stażystę – zmniejszenie wysokości opłat z tytułu podatku od nieruchomości	– tworzenie nowych kierunków nauczania pod potrzeby rynku pracy – wpływ przedsiębiorców na szkolnictwo zawodowe (kierunki kształcenia) – doradztwo zawodowe w szkołach ponadgimnazjalnych	• Powiatowy Urząd Pracy • samorządy lokalne • przedsiębiorcy • Powiatowa Izba Gospodarcza • Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości • szkoły • organy władzy publicznej
Grupa 3	– preferencyjne kredyty na rozwój firm	– zmiana przepisów prawa	– stabilizacja prawa	• Powiatowy Urząd Pracy • organy władzy ustawodawczej
Grupa 4	– analiza rynku pracy/analiza potrzeb rynku pracy (kto potrzebuje? jakich pracowników? na jaki czas? na jaką umowę?) – analiza rynku pracowników, wskazująca, ilu młodych ludzi i w jakich zawodach potrzebuje pracy (analiza prowadzona np. w szkołach) – zatrudnienie na budowach, w zakładach rzemieślniczych	– przygotowanie projektu aktywizacji rynku pracy dla ludzi młodych – pozyskanie środków na stworzenie miejsc pracy, uzupełnienie kwalifikacji, przekwalifikowanie (projekty zarówno dla pracodawców, jak i pracowników) – promocja samozatrudnienia (edukacja – w szkołach, miejscach pracy, urzędach) – promocja zawodów	– zwiększenie liczby miejsc pracy dla osób młodych o 10% – zwiększenie liczby samozatrudnionych o 5% – promocja marki „najlepszą jakość i sumienność zapewnią fachowcy z Powiatu Legionowskiego”	• Powiatowy Urząd Pracy • Powiatowa Izba Gospodarcza • przedsiębiorcy • pracodawcy • szkoły • samorządy lokalne

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Grupa 5	– giełda pracy – spotkania z pracodawcami – kampania społeczna	– kursy doszkalające – pomoc w samozatrudnieniu (otwierania nowych firm) – staże – wolontariat	– prawne i finansowe zachęty dla pracodawców – doradztwo zawodowe	• organizacje pozarządowe • Powiatowy Urząd Pracy • Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Finansów • samorządy lokalne • media • szkoły
Znalezienie pracy dla grup bezrobotnych w wieku 50+ i zmniejszenie bezrobocia w tej grupie o co najmniej 50% (problem: bezrobotni 50+)				
Nr grupy	Krótkoterminowy (realizacja w ciągu pół roku)	Średnioterminowy (realizacja w ciągu półtora roku)	Długoterminowy (realizacja w ciągu 3 lat)	Podmiot realizujący
Grupa 1	– rozwiązanie w pierwszej kolejności problemu związanego ze zubożeniem społeczeństwa	– rozwiązanie w pierwszej kolejności problemu związanego ze zubożeniem społeczeństwa	– rozwiązanie w pierwszej kolejności problemu związanego ze zubożeniem społeczeństwa	• Powiatowy Urząd Pracy • samorządy lokalne • przedsiębiorcy • organy władzy publicznej
Grupa 2	– roboty publiczne	– kształcenie w pożądanych zawodach	– uruchomienie specjalnych linii kredytowych dla przedsiębiorców (z przeznaczeniem na nowe, ciekawe pomysły biznesowe)	• samorządy lokalne • Powiatowy Urząd Pracy • organizacje pozarządowe • banki
Grupa 3	– ulgi w ZUS i US dla pracodawców zatrudniających pracowników w wieku 50+	– obowiązek utrzymania miejsc pracy stworzonych przy skorzystaniu z ulgi w ZUS i US przez okres min. 1 roku	– preferencyjna stawka ubezpieczenia zdrowotnego opłacana za pracownika w wieku 50+	• organy władzy ustawodawczej • pracodawcy
Grupa 4	– analiza rynku pracy (zbadanie zapotrzebowania na konkretne zawody, zbadanie ograniczeń itp.) – edukacja pracodawców (kreowanie ich potrzeb do zatrudniania osób w wieku 50+) – promowanie samozatrudnienia	– ulgi dla pracodawców (środki z UE dla pracodawców i pracowników na zmianę i dostosowanie kwalifikacji) – stworzenie programów szkoleń dla osób w wieku 50+ (przygotowanie „gotowych” pracowników: telemarketerów, pośredników, doradców, ogrodników itd.) – stworzenie programu wsparcia/doradztwa dla osób w wieku 50+ przy Powiatowym Urzędzie Pracy czy Urzędzie Miasta / Gminy	– stworzenie miejsc pracy dla osób w wieku 50+ (telemarketerzy, pośrednicy finansowi itd.) – stabilizacja prawa	• Powiatowy Urząd Pracy • samorządy lokalne • przedsiębiorcy • pracodawcy • Powiatowa Izba Gospodarcza • Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Grupa 5	– giełda pracy – konsultacje psychologiczne – wspieranie aktywności i rozwoju różnych umiejętności	– kursy zawodowe – pomoc przy samozatrudnieniu	– zachęty dla pracodawców	• Powiatowy Urząd Pracy • Poradnie Psychologiczne • Powiatowa Izba Gospodarcza • stowarzyszenia pracodawców • Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
---------	--	---	---	--

Zbieżność oczekiwań pracodawców i pracowników (problem: rozbieżność chęci i oczekiwań pracodawcy i pracownika)				
Nr grupy	Krótkoterminowy (realizacja w ciągu pół roku)	Średnioterminowy (realizacja w ciągu półtora roku)	Długoterminowy (realizacja w ciągu 3 lat)	Podmiot realizujący
Grupa 1	– rozwiązanie w pierwszej kolejności problemu związanego ze zubożeniem społeczeństwa	– rozwiązanie w pierwszej kolejności problemu związanego ze zubożeniem społeczeństwa	– rozwiązanie w pierwszej kolejności problemu związanego ze zubożeniem społeczeństwa	• Powiatowy Urząd Pracy • samorządy lokalne • przedsiębiorcy • organy władzy publicznej
Grupa 2	– powołanie zewnętrznych mediatorów	– warsztaty i szkolenia pracowników dotyczące zapisów kodeksu pracy	– zamieszczanie w programach kształcenia treści dotyczących „dochodzenia do wysokiej pozycji społecznej w długim okresie czasu” w myśl zasady „apetyt rośnie w miarę jedzenia, bogactwo rośnie w miarę doświadczenia”	• organizacje pozarządowe • Powiatowa Izba Gospodarcza • Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości • Państwowa Inspekcja Pracy • szkoły
Grupa 3	– stosowanie umów terminowych	– dostępność szkoleń dofinansowanych	– pozapłacowe bonusy dla młodych pracowników (np. samochód służbowy, telefon komórkowy)	• szkoły • pracodawcy • organy władzy ustawodawczej
Grupa 4	– organizacja staży i praktyk u pracodawców – szkolenia w konkretnych zawodach (glazurnik, monter, handlowiec)	– zwiększenie możliwości pracodawców w stosunku elastycznych form do zatrudniania – zmiana profilu umiejętności pracowników (nadprodukcja magistrów)	– edukacja pracodawców, w jaki sposób zaspokajać potrzeby pracowników	• szkoły zawodowe • pracodawcy • samorządy lokalne • Powiatowy Urząd Pracy • Powiatowa Izba Gospodarcza • Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Grupa 5	– spotkania pracodawców i przyszłych pracowników	– kampania społeczna – staże – praktyki	– edukacja rynku pracy – szkolne inkubatory przedsiębiorczości	• Powiatowa Izba Gospodarcza • Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości • Powiatowy Urząd Pracy • media • samorządy lokalne • organizacje pozarządowe • pracodawcy
---------	--	---	---	--

Opracowanie: Dorota Wróbel-Górecka, moderator Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości

ZAŁĄCZNIK NR 5 – Analiza SWOT sektora publicznego, prywatnego i społecznego. Oczekiwania sektora publicznego względem przedsiębiorców i organizacji pozarządowych

ANALIZA POTENCJAŁU SEKTORA WŁASNEGO

S – MOCNE STRONY	W – SŁABE STRONY
• Wiedza • Doświadczenie • Tradycja • Marka • Orientacja na rynku • Dopasowanie do potrzeb rynku • Współpraca w ramach organizacji (Cech Rzemiosł Różnych, Powiatowa Izba Gospodarcza) • Uproszczenie procedur związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej (CEIDG)	• Mała infrastruktura produkcyjna w stosunku do liczby mieszkańców • Brak inwestorów zainteresowanych tworzeniem infrastruktury produkcyjnej • Wysokie koszty pracy, w tym przerost zatrudnienia • Kurczący się rynek zbytu na polskie produkty • Trudności w prowadzeniu działalności gospodarczej wynikające z zatorów finansowych • Brak właściwych kierunków wykształcenia w zasobach ludzkich

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

O – SZANSE	T – ZAGROŻENIA
- Rozwój budownictwa mieszkaniowego - Wzrost zapotrzebowania na usługi związane z rozwojem regionu (bliskość Warszawy) - Preferowanie regionalnych przedsiębiorców w mieście i powiecie legionowskim przez władze samorządowe jako partnera do tworzenia miejsc pracy, zwiększenia produkcji, a tym samym płacenia podatków zasilających bezpośrednio i pośrednio budżety samorządowe (popierać swoich) - Pozyskiwanie środków unijnych - Dążyć do kasacji „janosikowego”	- Niestabilne prawo gospodarcze (podatki, zmiany, ustaw - Bankructwa lokalnych (małych) sklepów, firm wypieranych przez duże hipermarkety - Brak stabilnego przepływu pieniędzy (długie terminy płatności), niedotrzymywanie terminów płatności - Przechodzenie przedsiębiorców do szarej strefy - Trudny dostęp do kapitału (pożyczki itp.) dla małych przedsiębiorców – wysokie oprocentowanie, trudności w negocjowaniu kredytów - Opieszałość sądów w rozstrzyganiu sporów gospodarczych - Małe znaczenie samorządów gospodarczych

ANALIZA POTENCJAŁU SEKTORA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

MOCNE STRONY I SZANSE	SŁABE STRONY I ZAGROŻENIA
- Dotacje unijne (szkolenia, kursy) - Doświadczenia, umiejętności - Dobra baza techniczna (kluby sportowe) - Siedziba w Starostwie Powiatowym (Powiatowa Izba Gospodarcza) - Baza lokalowa (Uniwersytet III Wieku) „Młodzi” emeryci (związek emerytów i rencistów) - Zakładka NGO na stronie internetowej Urzędu Miasta Legionowo - Opracowany program współpracy z organizacjami pozarządowymi w Legionowie - Dobry PR	- Brak środków finansowych - Duże rozdrobnienie zakresu działania - Duża liczba organizacji działających w tym samym obszarze - Brak merytorycznego przygotowania do wykonania zadań statutowych - Zbyt duże oczekiwania beneficjentów - Granicą zainteresowania działalnością w stowarzyszeniach jest pierwsza praca i założenie rodziny

ANALIZA POTENCJAŁU SEKTORA INSTYTUCJI PUBLICZNYCH

MOCNE STRONY I SZANSE	SŁABE STRONY I ZAGROŻENIA
• Infrastruktura należąca do jednostek samorządu terytorialnego • Polityka proedukacyjna • Polityka prokulturalna • Polityka prozdrowotna • Dobra sieć transportu publicznego • Wdrażanie systemu przeciwdziałania zagrożeniom korupcyjnym w Urzędzie Miejskim • Posiadanie środków finansowych • Większa możliwość rozwoju pracowników • Skracanie procesu decyzyjnego – jako szansa	• Rozproszenie zadań • Niespójność przepisów • Godziny urzędowania (wydłużenie do godz. 19) • Wydawanie nieprawidłowych decyzji (interpretacja prawa) • Upolitycznienie • „janosikowe” • Zmniejszenie środków budżetowych • Ustawa o zamówieniach publicznych ograniczająca i wydłużająca działania rozwojowe • Brak odpowiedzialności urzędniczej

OCZEKIWANIA WOBEC SEKTORA INSTYTUCJI PUBLICZNYCH	OCZEKIWANIA WOBEC SEKTORA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH
• Posiadane zasoby techniczne (lokale), doświadczenie, wiedza specjalistyczna • Środki finansowe • Koordynacja działań • Polityka rozwojowa – wspierająca priorytety • Pomoc prawna • Promocja • Działania organizacyjne	• Ludzie chętni do pracy, m.in. pierwsza praca • Organizacja wolontariatu • Wiedza, doświadczenie • Pasja, znajomość problemów • Marketing szeptany, wirusowy szum medialny, dobry przepływ informacji • Promocja przedsiębiorców, wspólnych działań

Opracowanie: Dorota Wróbel-Górecka, moderator Zespołu Zadaniowego ds. Przedsiębiorczości

ZAŁĄCZNIK NR 6 – Działania opracowane przez grupę B i grupę D

Grupa B. **Dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb lokalnego rynku pracy i promocja szkolnictwa zawodowego.**

Cel pracy grupy projektowej: opracowanie projektów mających na celu zachęcenie młodzieży do kształcenia zawodowego oraz dostosowanie oferty szkół ponadgimnazjalnych z terenu powiatu legionowskiego do potrzeb lokalnego rynku pracy poprzez diagnozę potrzeb i określenie złotego środka pomiędzy potrzebami przedsiębiorców, możliwościami szkół ponadgimnazjalnych oraz oczekiwaniami młodzieży rozpoczynającej ścieżkę zawodową.

Odbiorcy działania: uczniowie ostatnich klas gimnazjalnych, młodzież uczęszczająca do szkół ponadgimnazjalnych, przedsiębiorcy.

Podmioty, które mogą współpracować przy realizacji projektów:

szkoły ponadgimnazjalne, lokalni przedsiębiorcy, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowa Izba Gospodarcza, Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości, jednostki samorządu terytorialnego (wydziały oświaty / edukacji), Powiatowa Rada Zatrudnienia, organizacje pozarządowe działające przy szkołach, organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się m.in. problematyką edukacji, instytucje szkoleniowe, firmy badawcze oraz inne podmioty / osoby zainteresowane wskazanym obszarem.

Działania opracowane przez uczestników:

1. ANALIZA / BADANIE STANU OBECNEGO I POTRZEB

- cel: przeprowadzenie badania potrzeb przedsiębiorców w zakresie pożądanych zawodów oraz zestawienie badań z doświadczeniami szkół (kierunki kształcenia, które były organizowane, ale nie cieszyły się zainteresowaniem uczniów lub absolwenci nie mogli znaleźć pracy po ukończeniu szkoły)
- badanie potrzeb lokalnego rynku pracy
- badanie możliwości i doświadczeń szkół ponadgimnazjalnych w tworzeniu nowych kierunków kształcenia
- weryfikacja badań o podobnym zakresie tematycznym wykonanych w ramach innych projektów
- przeprowadzenie własnych badań we współpracy z firmami badawczymi
- analiza trendów rozwojowych powiatu legionowskiego

2. AKCJA INFORMACYJNA / PROMOCYJNA WŚRÓD PRZEDSIĘBIORCÓW

- celem akcji będzie uświadomienie młodym ludziom wybierającym zawód, jakie jest zapotrzebowanie rynku, jakie są realia i możliwości znalezienia zatrudnienia u lokalnych pracodawców
- w akcję włączą się samorządy terytorialne
- wyszukanie pracodawców, którzy są zainteresowani zatrudnianiem pracowników i mogą otrzymać wsparcie (m.in. szkolenia szyte na miarę potrzeb konkretnego pracodawcy, staże, stworzenie stanowiska pracy)

3. CYKL SPOTKAŃ PRZEDSIĘBIORCÓW Z UCZNIAMI KLAS GIMNAZJALNYCH I PONADGIMNAZJALNYCH

- celem spotkań będzie uświadomienie uczniom realiów rynku pracy (przybliżenie ścieżki kariery zawodowej na rynku, obalenie mitów, że pierwsza praca to wysokie stanowisko, duże zarobki i gratyfikacje dodatkowe)
- promocja szkolnictwa zawodowego – uświadomienie młodym uczniom, że pracodawcy lokalni potrzebują kadry wykształconej w konkretnym zawodzie

- w spotkaniach powinni wziąć udział również przedsiębiorcy branży turystycznej funkcjonujący na terenie powiatu (hotele, ośrodki wypoczynkowe, restauracje nad Zalewem Zegrzyńskim)
4. **ZEBRANIA Z RODZICAMI I UCZNIAMI KLAS GIMNAZJALNYCH ORAZ PRZEDSIĘBIORCAMI I PRACOWNIKAMI PUP**
- uświadomienie rodzicom, że nie każdy młody człowiek musi być magistrem
 - wskazanie, jakie jest realne zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy
 - pracownicy Powiatowego Urzędu Pracy wskażą możliwości wsparcia absolwentów szkół zawodowych (praktyki, staże, możliwość zatrudnienia młodego ucznia)
5. **SPOTKANIA DORADCÓW ZAWODOWYCH Z UCZNIAMI I RODZICAMI UCZNIÓW SZKÓŁ GIMNAZJALNYCH I PONADGIMNAZJALNYCH**
- celem będzie zbadanie predyspozycji zawodowych uczniów
 - uświadomienie rodzicom, w jakich zawodach mogłoby sprawdzić się ich dziecko
6. **PROMOCJA KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO**
- akcja w mediach lokalnych i Internecie
 - promocja zawodów wymierających
 - sygnalizowanie aktualnych / bieżących potrzeb lokalnego rynku pracy (oferty pracy lokalnych pracodawców)
 - promocja dobrych praktyk na podstawie prowadzonego przez Starostwo Powiatowe badania losów absolwentów szkół zawodowych
 - akcja skierowana zarówno do uczniów, jak i osób bezrobotnych
7. **WEJŚCIE PRACOWNIKÓW POWIATOWEGO URZĘDU PRACY DO SZKÓŁ**
- cel: zachęcenie uczniów do podjęcia inicjatywy – poszukania przedsiębiorcy, który będzie chciał zatrudnić na staż młodego absolwenta
 - promocja aktywizacji zawodowej uczniów – młodzież sama szuka pracodawcy, który będzie chciał z nim współpracować, a PUP finansuje staż u tego pracodawcy (pobudzenie aktywności młodych pracowników)
 - akcja prowadzona w ostatnich klasach szkół ponadgimnazjalnych
8. **SPOTKANIA Z PRACOWNIKAMI WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU PRACY I SAMORZĄDAMI GOSPODARCZYMI Z WARSZAWY**
- cel: weryfikacja potrzeb warszawskiego rynku pracy
 - dostosowanie kierunków kształcenia / szkoleń legionowskich absolwentów i osób bezrobotnych pod potrzeby warszawskich pracodawców (czego skutkiem może być zmniejszenie bezrobocia na terenie powiatu legionowskiego)
9. **PROMOCJA SPOŁECZNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI BIZNESU**
- akcja mająca na celu zmianę mentalności przedsiębiorcy, który chcąc zatrudnić pracownika z pomocą PUP (staż), bierze za niego odpowiedzialność. Pracodawca nie może traktować stażysty jako „darmowej siły roboczej”,

powinien w niego zainwestować, tak aby po okresie finansowania stażu miał „gotowego fachowca”, który na stałe zwiąże się z firmą. Przedsiębiorca powinien traktować staż jako czas, kiedy za nie swoje pieniądze oszlifuje pracownika pod swoje potrzeby.

W trakcie dyskusji nad tematem zgłoszono dodatkowe propozycje działań:

- walka ze zjawiskiem tworzenia kierunków kształcenia pod kadre szkolną, a nie pod potrzeby pracodawców
- nauczanie w szkołach zawodowych języków obcych (nabycie przez młodzież kwalifikacji uniwersalnych na rynku pracy polskim i zagranicznym)
- przeprowadzenie dla przedsiębiorców kursów pedagogicznych, które wyposażą pracodawców w kwalifikacje umożliwiające im szkolenie młodych uczniów (wymóg niezbędny przy chęci zorganizowania praktyk w zakładzie pracy)

Grupa G. Wsparcie pracodawców w tworzeniu miejsc pracy.

Cel pracy grupy projektowej: opracowanie działań służących rozwojowi lokalnych przedsiębiorców i tworzeniu nowych miejsc pracy.

Odbiorcy działań: lokalni pracodawcy, osoby zainteresowane otwarciem własnej działalności gospodarczej.

Podmioty, które mogą współpracować przy realizacji projektów: urząd pracy, gminy (w tym wydziały ewidencji gospodarczej), starostwo powiatowe, Powiatowa Izba Gospodarcza, PARP, banki, ZUS, Urząd Skarbowy lub inne podmioty / osoby zainteresowane wskazanym obszarem.

Działania opracowane przez uczestników:

- 1. WSPARCIE FIRM ZATRUDNIAJĄCYCH PIERWSZEGO PRACOWNIKA (po raz pierwszy tworzenie miejsca pracy)**
 - prowadzenie księgowości przedsiębiorcy za ½ ceny rynkowej
 - bezpłatne wsparcie finansowe przedsiębiorcy (np. poprzez programy specjalne Powiatowego Urzędu Pracy)
- 2. SZKOLENIA DLA PRZEDSIĘBIORCÓW**
 - bezpłatny kurs pedagogiczny, który wyposaży pracodawców w kwalifikacje umożliwiające im szkolenie młodych uczniów (wymóg niezbędny przy chęci zorganizowania w przedsiębiorstwie praktyk)
 - organizacja indywidualnych szkoleń pod konkretnego pracodawcę – pokrycie kosztów szkolenia pracownika, którego zatrudni pracodawca, ale po przeszkoleniu w konkretnym zawodzie / specjalizacji
- 3. PRZETARGI PUBLICZNE**
 - zmiana kryteriów oceny w postępowaniu przetargowym, mająca na celu preferowanie firm lokalnych, w tym takich, które poprzez realizację kontraktu zatrudnią lokalnych bezrobotnych (przykładem mogą być działania podjęte w Poznaniu – tworzenie firm, które realizują kontrakty publiczne)
- 4. STAŻ DOSTĘPNY DLA KAŻDEGO PRZEDSIĘBIORCY**
 - realizacja programu staży absolwenckich – w celu zwiększenia liczby dostępnych staży należy pozyskiwać środki zewnętrzne, w tym z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki
- 5. PREFERENCJE PODATKOWE**
 - ustanowienie preferencyjnego lub zerowego podatku od nieruchomości dla nowo powstających mikrofirm

6. MODYFIKACJA PROGRAMÓW KSZTAŁCENIA

- włączenie praktyk w programy kształcenia
- praktyki zakończone certyfikatem wystawianym przez Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości

7. CYKL SPOTKAŃ PRACOWNIKÓW POWIATOWEGO URZĘDU PRACY Z PRZEDSIĘBIORCAMI

- cel: określenie potrzeb przedsiębiorców zarówno w zakresie form wsparcia (co jest najbardziej potrzebne przedsiębiorcom, np. staże, tworzenie stanowiska pracy itd.), jak również przedstawienia możliwości, jakimi dysponuje PUP

8. PRZEPROWADZENIE WSPÓLNEJ AKCJI INFORMACYJNEJ DOTYCZĄCEJ PROGRAMÓW SPECJALNYCH PUP

- współpraca z Wydziałami Ewidencji Działalności Gospodarczej w gminach
- cel akcji: zbadanie potrzeb przedsiębiorców, aby dostosować kolejne programy i projekty przygotowywane przez PUP „na miarę”

9. ORGANIZACJA LOKALNYCH TARGÓW PRACY W FORMULE „INTERAKTYWNEJ”

- przedsiębiorcy prezentują ofertę potencjalnym pracownikom i odwrotnie: potencjalni pracownicy – przedsiębiorcom

10. DZIAŁANIA PROMOCYJNE I LOBBUJĄCE PRZYJAZNE DLA PRZEDSIĘBIORCÓW ROZWIĄZANIA W OTOCZENIU LOKALNYM I PONADLOKALNYM

- upowszechnienie listy deregulacyjnej zawodów, a w konsekwencji zniesienie licencji na wiele atrakcyjnych zawodów jako szansa dla młodych ludzi dokonujących wyboru zawodu, a także dla bezrobotnych, którzy chcieliby się przekwalifikować. Instrument poszerzający możliwości działania Powiatowego Urzędu Pracy

W trakcie dyskusji nad tematem zgłoszono dodatkowe propozycje działań:

- upowszechnienie listy deregulacyjnej zawodów (zniesienie licencji na wiele atrakcyjnych zawodów stanowi szansę dla młodych ludzi wybierających zawód, dla bezrobotnych, którzy chcieliby się przekwalifikować, oraz dla powiatowego urzędu pracy)

Starostwo Powiatowe w Legionowie

ul. gen. Władysława Sikorskiego 11, 05-119 Legionowo

tel. 22 7640 100 (400), fax 22 7640 450

Załącznik 3. RAPORT Z PRAC ZESPOŁU ZADANIOWEGO DS. ORGANIZACJI NON PROFIT

Wstęp

Niniejszy raport został opracowany w ramach projektu „Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie”.

Projekt współfinansowany jest przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet VIII. Regionalne kadry gospodarki, Działanie 8.1. Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie, Poddziałanie 8.1.2. Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie.

Celem projektu, którego realizacja trwa od 1 sierpnia 2011 roku i zakończy się 28 lutego 2013 roku, jest wypracowanie wspólnej strategii działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych i gospodarczych w powiecie legionowskim. W ramach projektu funkcjonują zespoły zadaniowe skupiające sektory: przedsiębiorczości, rynku pracy i organizacji pozarządowych.

Do udziału w Zespole Zadaniowym ds. Organizacji Non Profit zostali zaproszeni przedstawiciele organizacji pozarządowych (fundacji, stowarzyszeń, stowarzyszeń kultury fizycznej, związków zawodowych) działających na terenie powiatu legionowskiego, jak również reprezentanci gmin powiatu. Wykaz wszystkich instytucji uczestniczących w pracach zespołu znajduje się w załączniku nr 1.

Niniejsze opracowanie powstało na podstawie danych ilościowych dotyczących powiatu legionowskiego oraz jakościowych, tj. wyników prac ze spotkań Zespołu Zadaniowego ds. Organizacji Non Profit, które odbyły się w okresie od stycznia do listopada 2012 roku.

INFORMACJA NA TEMAT WIELKOŚCI I STRUKTURY SEKTORA

Do sektora organizacji pozarządowych w powiecie legionowskim zaliczają się stowarzyszenia, stowarzyszenia zwykłe, związki stowarzyszeń, stowarzyszenia kultury fizycznej, uczniowskie kluby sportowe, samorządy gospodarcze i związki zawodowe. Według rejestrów organizacji pozarządowych, prowadzonych przez Starostę Legionowskiego, na dzień 20 września 2012 roku w powiecie legionowskim było zarejestrowanych 348 organizacji pozarządowych. Liczba ta nie uwzględnia związków zawodowych, kółek rolniczych i innych organizacji, które podlegają nadzorowi innych organów. Zgodnie z informacjami zebranymi na potrzeby analizy wielkości i struktury sektora organizacji pozarządowych w powiecie legionowskim na jego terenie – obok organizacji pozarządowych wymienionych powyżej – działają dwie organizacje samorządu gospodarczego: Powiatowa Izba Gospodarcza w Legionowie i Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych i Małej Przedsiębiorczości w Legionowie oraz trzy związki zawodowe: NSZZ „Solidarność” Region Mazowsze, Związek Nauczycielstwa Polskiego Okręg Mazowiecki Oddział w Legionowie oraz Międzyzakładowy Związek Zawodowy Pracowników Ochrony Zdrowia w Legionowie.

Tabela 1. Liczba organizacji pozarządowych w powiecie legionowskim w podziale na poszczególne formy prawne (stan na 20 IX 2012 roku)

Rodzaj organizacji	Liczba podmiotów w powiecie legionowskim
Fundacje	32
Stowarzyszenia	68
Stowarzyszenia zwykłe	164
Związki stowarzyszeń	2
Stowarzyszenia kultury fizycznej	51
Uczniowskie kluby sportowe	31
Związki zawodowe	3
Samorządy zawodowe i gospodarcze	2

Tylko 13 z 348 organizacji pozarządowych, które swoją siedzibę mają na terenie powiatu legionowskiego, posiada status organizacji pożytku publicznego. Są pośród nich organizacje działające na różnych polach: od sportu – poprzez kulturę, edukację – po wsparcie dla osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (niepełnosprawnych, ubogich, doświadczających przemocy w rodzinie itp.). Zgodnie z danymi udostępnionymi na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej wszystkie organizacje pozarządowe z powiatu legionowskiego, posiadające status organizacji pożytku publicznego, mają swoją siedzibę w Legionowie.

Tabela 2. Organizacje pozarządowe w powiecie legionowskim posiadające status OPP (na podstawie danych Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej na dzień 15 III 2012 roku)

Lp.	Nazwa organizacji	Gmina
1	Samodzielne Koło Terenowe Nr 132 Społecznego Towarzystwa Oświatowego	Legionowo
2	„Artbale” Stowarzyszenie Rozwoju Edukacji Kulturalnej i Sztuki	Legionowo
3	Fundacja na Rzecz Dzieci i Młodzieży im. Wandy Tomczyńskiej	Legionowo
4	Klub Sportowy „Legionovia”	Legionowo
5	Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Nadzieja”	Legionowo
6	Fundacja „Promień Słońca”	Legionowo
7	Europejskie Stowarzyszenie Młodych Fizjoterapeutów „YEAP Polska”	Legionowo
8	Legionowskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe	Legionowo
9	Fundacja Animacji Artystycznej „Szachraj”	Legionowo

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

10	Fundacja dla Edukacji	Legionowo
11	Stowarzyszenie Świadczenia Pomocy Prawnej dla Najuboższych	Legionowo
12	Stowarzyszenie „Legionowskie Amatorskie Ligi Piłkarskie”	Legionowo
13	Legionowskie Stowarzyszenie „Amicus”	Legionowo

Dominujące pola działalności organizacji pozarządowych z powiatu legionowskiego to sport, kultura, edukacja, pomoc osobom niepełnosprawnym oraz wsparcie innych – poza niepełnosprawnymi – grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. W rejestrach prowadzonych przez Starostę Legionowskiego najwięcej jest podmiotów o wymienionych wyżej profilach działalności. Ponadto podmioty działające na wyżej wymienionych polach są najbardziej aktywne – angażują się w przedsięwzięcia na rzecz mieszkańców organizowane własnymi siłami oraz przy wsparciu sponsorów, jak również biorą udział w konkursach, w ramach których samorządy wszystkich szczebli, także administracja rządowa, zlecają swoje zadania do wykonania organizacjom społecznym.

LISTA ROZPOZNANYCH PROBLEMÓW I POTRZEB ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Najczęściej wskazywane problemy organizacji pozarządowych z terenu powiatu legionowskiego to niedostateczne środki finansowe lub ich brak, brak zaplecza technicznego (lokal, sprzęt) koniecznego do działalności, trudności w pozyskaniu wolontariuszy oraz niedostateczne zaplecze eksperckie. Nie można też pominąć wskazywanego przez przedstawicieli wielu organizacji pozarządowych problemu, jakim jest brak współpracy zarówno samorządu z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, jak i lokalnych organizacji między sobą.

Jeśli chodzi o brak środków finansowych na działalność, trudność w ich pozyskaniu wynika przede wszystkim z faktu, że składki członkowskie, będące głównym źródłem finansowania większości organizacji pozarządowych, są dalece niewystarczające, aby podejmować szersze działania. W Polsce jak dotąd nie wykształcił się model dobroczynności funkcjonujący w Europie Zachodniej, w którym obywatele dobrowolnie i w miarę regularnie wspierają wybrane przez siebie organizacje lub konkretne cele / akcje charytatywne w formie datków i darowizn. W praktyce w Polsce jedyną formą wsparcia finansowego jest 1% podatku, który obywatel może przekazać wskazanej przez siebie organizacji pożytku publicznego (OPP). Niestety, taki sposób pozyskiwania środków na działalność jest niedostępny większości niewielkich, lokalnie działających organizacji pozarządowych z kilku powodów. Po pierwsze, wymaga on uzyskania statusu OPP, po drugie wymaga dotarcia do ludzi z informacją o istnieniu organizacji i celach jej działania oraz przekonania ich, żeby 1% swojego podatku przekazali właśnie tej konkretnej organizacji pozarządowej. Wymaga to sporych nakładów na kampanię informacyjną i w rezultacie – co pokazują statystyki publikowane od kilku lat w mediach – wsparcie w tej formie trafia do kilku, kilkunastu największych OPP w kraju, które prowadzą kampanię informacyjną przy pomocy profesjonalnych spotów reklamowych emitowanych w ogólnopolskich telewizjach.

Problem z pozyskaniem środków finansowych ściśle wiąże się z kolejnym wskazywanym przez lokalne organizacje pozarządowe z terenu powiatu legionowskiego, czyli z brakiem zaplecza technicznego: lokali i sprzętu do prowadzenia działalności statutowej. Na ten problem w szczególności wskazują organizacje zajmujące się wspieraniem i opieką nad dziećmi oraz osobami niepełnosprawnymi. Wiele z nich stara się rozwiązać ten problem poprzez nawiązanie współpracy z lokalnym samorządem, który może przekazać organizacji pozarządowej lokal na działalność w nieodpłatne użytkowanie. Forma ta zależy jednak od tego, czy samorządy, same borykające się z trudnościami finansowymi, takim lokalem dysponują. Jeśli taka forma pozyskania zaplecza lokalowego jest niedostępna, pozostaje wynajem za odpłatnością, na który wielu organizacji pozarządowych nie stać. W powiecie legionowskim praktyka samorządów jest taka, że lokale użytkowe są udostępniane organizacjom pozarządowym nieodpłatnie, z tym że organizacje ponoszą koszty energii elektrycznej, wody itp.

Jedynie nieliczne organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu posiadają konkretne zasoby techniczne czy zaplecze eksperckie oraz doświadczenie w przygotowywaniu projektów, jak również w pozyskiwaniu środków zewnętrznych na swoją działalność. Spośród przedstawicieli sektora społecznego biorących udział w pracach Legionowskiego Forum Dialogu jedynie dwie organizacje zadeklarowały posiadanie zasobów w postaci sal, które można wykorzystać na spotkania czy szkolenia, sprzętu konferencyjnego (ekran, rzutnik, tablica typu flipchart) czy innego rodzaju zasobów technicznych. Nieliczne organizacje pozarządowe, spośród uczestników Zespołu Zadaniowego ds. Non Profit, mają zaplecze eksperckie w postaci specjalistów z różnych dziedzin, służących pomocą w działalności społecznej (prawników, księgowych, specjalistów zajmujących się problematyką niepełnosprawności oraz z zakresu działalności kulturalnej i artystycznej).

Opisane powyżej problemy może w pewnym stopniu rozwiązać pozyskiwanie środków zarówno z programów unijnych, rządowych, jak i w ramach konkursów ogłaszanych przez samorządy na realizację ich zadań. Z tej formy bardzo często korzystają stowarzyszenia kultury fizycznej i uczniowskie kluby sportowe, które startują w ogłaszanych przez gminy konkursach na prowadzenie zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży. W ten sposób zyskują zarówno dostęp do infrastruktury (sale gimnastyczne, boiska itp.), jak i środki na prowadzenie działalności statutowej, jaką w ich wypadku jest propagowanie sportu. Drugą dziedziną, w jakiej gminy często zlecają swoje zadania organizacjom pozarządowym, jest prowadzenie świetlic dla dzieci i młodzieży. I tu korzyści dla organizacji pozarządowych są podobne jak w przypadku zadań sportowych. Problemem jest jednak brak w większości małych lokalnych organizacji pozarządowych osób, które mają odpowiednią wiedzę, by z tej formy skorzystać. Szczególnie jeśli chodzi o konkursy na granty unijne czy rządowe, samo wypełnienie wniosku, nierzadko wielostronicowego i skomplikowanego, może stanowić barierę nie do pokonania. Jeszcze gorzej wygląda sytuacja, gdy dotację trzeba rozliczyć. Nie oznacza to jednak, że wszystkie organizacje są tu bezsilne. Doskonałymi przykładami organizacji, które świetnie odnajdują się w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, są na terenie powiatu legionowskiego choćby Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Nadzieja” z Legionowa czy Stowarzyszenie Młodzi dla Rozwoju eMka z Wieliszewa. Jednak większość lokalnych organizacji wskazuje, że jednym z ich podstawowych problemów jest brak wiedzy eksperckiej w tym zakresie.

Coraz większa atomizacja społeczeństwa oraz dominujący obecnie styl życia „w biegu” i coraz słabsze związki mieszkańców z miejscem zamieszkania, tzw. małą ojczyzną, sprawiają, że organizacje pozarządowe mają coraz większy problem z pozyskaniem wolontariuszy do pracy przy realizacji zadań, jakie sobie postawiły. Natężenie problemu jest różne w zależności od dziedziny, w jakiej działa dana organizacja, i jej atrakcyjności dla potencjalnych wolontariuszy, niemniej jednak większość organizacji pozarządowych z terenu powiatu legionowskiego wskazuje ten problem jako jeden z najważniejszych w swojej działalności.

Trudnością w prowadzeniu działalności jest dla organizacji pozarządowych z terenu powiatu legionowskiego również brak wypracowanych mechanizmów współpracy pomiędzy poszczególnymi organizacjami pozarządowymi, jak również pomiędzy sektorem niepublicznym a samorządami. Organizacje pozarządowe wskazują, że w większości samorządów na terenie powiatu legionowskiego nie funkcjonują ciała typu Rada Pożytku Publicznego, nie ma wydzielonych komórek czy stanowisk zajmujących się współpracą z organizacjami pozarządowymi.

OCENA STANU ZASPOKOJENIA POTRZEB

W ostatnich kilku latach do Starostwa Powiatowego w Legionowie wpływały oferty współpracy od organizacji pozarządowych, przede wszystkim z zakresu kultury fizycznej i sportu oraz z zakresu kultury. Były to propozycje poprowadzenia na zlecenie Powiatu zajęć sportowych z różnych dyscyplin: od żeglarstwa, poprzez strzelectwo, piłkę nożną, po piłkę siatkową. W ostatnich trzech latach Powiat Legionowski ogłosił konkursy, w ramach których zlecił organizacjom pozarządowym zadania w zakresie popularyzacji sportu, które objęły zajęcia strzeleckie dla młodzieży ze szkół w powiecie legionowskim, popularyzację piłki nożnej i siatkowej wśród mieszkańców powiatu, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

Dodatkowo w 2009 roku rozstrzygnięty został konkurs, ogłoszony przez Powiat za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, na prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej. W jego wyniku od kwietnia 2009 roku zadanie to zostało zlecone Caritas DWP. Ośrodek udziela bezpłatnie i całodobowo wsparcia osobom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej i poszukują pomocy. W ramach Ośrodka funkcjonuje punkt interwencyjny oraz hostel z sześcioma miejscami dla osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej, w których życiu wydarzyło się coś, co zburzyło dotychczasowy ład i porządek. Ośrodek Interwencji Kryzysowej zapewnia poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, socjalne, prawne, psychoterapię indywidualną i grupową, grupowe zajęcia warsztatowe i treningowe, grupy wsparcia, telefon zaufania, w szczególnych sytuacjach czasowe schronienie. Pod koniec 2012 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie ponownie ogłosiło konkurs na to zadanie. Od lutego 2013 roku działalność Ośrodka Interwencji Kryzysowej będzie kontynuowana.

Współpraca samorządu powiatowego z organizacjami pozarządowymi w bardzo dużym stopniu polega na wspieraniu konkretnych przedsięwzięć, organizowanych lub prowadzonych przez te podmioty. Powiat obejmuje patronatem wiele imprez kulturalnych i sportowych, których organizatorami są podmioty z sektora organizacji pozarządowych. W ramach działań patronackich przedsięwzięcia te są wspierane rzeczowo poprzez zakup nagród, pucharów, druk materiałów

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

promocyjnych itp. Także samorządy gminne współpracują z organizacjami trzeciego sektora na wielu polach, nie tylko przy okazji konkursów, w ramach których zlecają realizację swoich zadań. Współpraca odbywa się za pośrednictwem jednostek organizacyjnych samorządów, m.in. szkół, ośrodków kultury, ośrodków sportu itp., z których zasobów organizacje pozarządowe mogą korzystać.

Co roku Powiat Legionowski, Miasto Legionowo oraz pozostałe gminy powiatu legionowskiego opracowują program współpracy z organizacjami pozarządowymi na kolejny rok. Samorządy zapisują w programach dość szerokie spektrum dziedzin priorytetowych, w ramach których mogą udzielić wsparcia czy zlecić swoje zadania podmiotom trzeciego sektora. Programy są konsultowane z organizacjami pozarządowymi, które mogą zgłaszać swoje propozycje działań do programu.

Miasto Legionowo, największa pod względem liczby mieszkańców gmina powiatu legionowskiego, współpracuje z organizacjami pozarządowymi na wielu polach. Należą do nich kultura, sport, sprawy społeczne oraz ochrona zdrowia. W 2012 roku Miasto ogłosiło 67 konkursów dla organizacji pozarządowych. Pozostałe gminy powiatu również ogłaszają konkursy, w ramach których zlecają sektorowi społecznemu realizację swoich zadań własnych. Podobnie jak w stolicy powiatu, dominujące dziedziny współpracy to sport, kultura i opieka społeczna. Zestawienie konkursów dla organizacji pozarządowych, ogłoszonych przez samorządy powiatu legionowskiego w 2012 roku, przedstawia tabela nr 3.

Tabela 3. Zestawienie konkursów dla organizacji pozarządowych i podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie na realizację zadań własnych gmin w powiecie legionowskim oraz Powiatu Legionowskiego w 2012 roku

Lp.	Zadanie	Wartość	Podmiot/-y realizujący/-e zadanie
Gmina Wieliszew			
1.	Realizacja zadań publicznych Gminy Wieliszew w zakresie pomocy społecznej	60 000 zł	CARITAS Diecezji Warszawsko-Praskiej, ul. Kawęczyńska 49 03-775 Warszawa
2	Realizacja zadań publicznych Gminy Wieliszew w zakresie pomocy społecznej	67 000 zł	CARITAS Diecezji Warszawsko-Praskiej, ul. Kawęczyńska 49 03-775 Warszawa
3	Realizacja zadania publicznego z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu wśród dzieci i młodzieży oraz dorosłych w dziedzinie piłki nożnej	155 000 zł	1. Amatorski Klub Sportowy „MEWA” Krubin, Krubin, ul. Nowodworska 26A, 05-124 Skrzyszew 2. Klub Sportowy „Dąb” ul. Modlińska 6505-135 Wieliszew
4	Realizacja zadań z zakresu edukacji publicznej – edukacja w sferze przedsiębiorczości	3 000 zł	Powiatowa Izba Gospodarcza w Legionowie, ul. Sikorskiego 11, 05-119 Legionowo
Gmina Legionowo			
1	W zakresie nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania – Pracownia modelarstwa lotniczego	8 000,00 zł	Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa w Legionowie
2	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży w dziedzinie piłki nożnej	120 000,00 zł	Klub Sportowy „Legionovia”
3	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży w dziedzinie żeglarstwo	18 000,00 zł	Uczniowski Klub Sportowy „Szkwał”

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

4	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży w dziedzinie piłka siatkowa	90 000,00 zł	Legionowskie Towarzystwo Siatkówki „Legionovia”
5	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży w dziedzinie piłka siatkowa	14 000,00 zł	Uczniowski Międzyszkolny Klub Sportowy „Gwardia”
6	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży w dziedzinie piłka siatkowa	5 000,00 zł	Młodzieżowy Klub Sportowy „Iskra”
7	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży w dziedzinie piłka ręczna	5 000,00 zł	Klub Piłki Ręcznej Legionowo
8	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży w dziedzinie judo	3 500,00 zł	Legionowskie Towarzystwo Sportowe
9	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży w dziedzinie pływanie	55 000,00 zł	Uczniowski Klub Sportowy „Delfin”
10	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży w dziedzinie pływanie	10 000,00 zł	Legionowskie Towarzystwo Sportowe
11	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży w dziedzinie karate	6 000,00 zł	Mazowiecki Uczniowski Klub Sportowy
12	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży w dziedzinie lekkoatletyka	6 000,00 zł	Uczniowski Klub Sportowy „Siódemka”
13	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży w dziedzinie lekkoatletyka	4 000,00 zł	Klub Biegacza Legionowo
14	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży w dziedzinie piłka koszykowa	43 000,00 zł	Klub Sportowy „Legion”
15	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży w dziedzinie piłka koszykowa	8 000,00 zł	Legionowskie Stowarzyszenie Koszykówki „Basket”
16	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży w dziedzinie taekwondo	12 000,00 zł	Legionowski Klub Sportów Walki „Tajfun”
17	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży w dziedzinie taekwondo	10 000,00 zł	Centrum Walki – Warszawa
18	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży w dziedzinie szachy	7 000,00 zł	Klub Sportowy „Legion”
19	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży w dziedzinie brydż sportowy	4 000,00 zł	Klub Brydża Sportowego „Legionowianin”

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

20	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży w dziedzinie kickboxing	6 000,00 zł	Legionowski Klub Sportów Walki „Tajfun”
21	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży w dziedzinie gimnastyka	3 000,00 zł	Uczniowski Klub Sportowy „Samuraj”
22	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dorosłych mieszkańców miasta w dziedzinie kulturystyka	3 000,00 zł	Legionowskie Towarzystwo Sportowe
23	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dorosłych mieszkańców miasta w dziedzinie piłka nożna	140 000,00 zł	Klub Sportowy „Legionovia”
24	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dorosłych mieszkańców miasta w dziedzinie żeglarstwo	6 500,00 zł	Uczniowski Klub Sportowy „Szkwał”
25	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dorosłych mieszkańców miasta w dziedzinie biegi długodystansowe	4 000,00 zł	Klub Biegacza Legionowo
26	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dorosłych mieszkańców miasta w dziedzinie piłka siatkowa	490 000,00 zł	„Legionovia” S.A.
27	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dorosłych mieszkańców miasta w dziedzinie piłka siatkowa	10 000,00 zł	Uczniowski Międzyszkolny Klub Sportowy „Gwardia”
28	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dorosłych mieszkańców miasta w dziedzinie piłka koszykowa	25 000,00 zł	Klub Sportowy „Legion”
29	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dorosłych mieszkańców miasta w dziedzinie piłka ręczna	220 000,00 zł	Klub Piłki Ręcznej Legionowo
30	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dorosłych mieszkańców miasta w dziedzinie szachy	7 000,00 zł	Klub Sportowy „Legion”
31	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dorosłych mieszkańców miasta w dziedzinie szachy	3 000,00 zł	Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Nadzieja”
32	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dorosłych mieszkańców miasta w dziedzinie brydż sportowy	12 000,00 zł	Klub Brydża Sportowego „Legionowianin”
33	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dorosłych mieszkańców miasta w dziedzinie brydż sportowy	3 000,00 zł	Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Nadzieja”
34	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dorosłych mieszkańców miasta w dziedzinie pływanie	8 000,00 zł	Legionowskie Towarzystwo Sportowe
35	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dorosłych mieszkańców miasta w dziedzinie pływanie	12 000,00 zł	Uczniowski Klub Sportowy „Delfin”

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

36	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dorosłych mieszkańców miasta w dziedzinie pływania	6 000,00 zł	Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Nadzieja”
37	Wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej wśród dorosłych mieszkańców miasta w dziedzinie rehabilitacja ruchowa	3 000,00 zł	Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Nadzieja”
38	Wsparcie realizacji zadania publicznego w zakresie działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości: edukacja w sferze przedsiębiorczości w Gminie Legionowo	6 200,00 zł	Powiatowa Izba Gospodarcza w Legionowie
39	W zakresie pomocy społecznej – zapewnienie schronienia osobom bezdomnym z terenu Legionowa dla 40 mężczyzn	210 000 zł	Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej w Warszawie
40	W zakresie pomocy społecznej – zapewnienie gorącego posiłku dla 120 najuboższych mieszkańców Legionowa	70 000 zł	Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej w Warszawie
41	Zorganizowanie całodobowej opieki dla 11 kobiet w starszym wieku	225 000 zł	Dom Pomocy Społecznej im. Wandy Olędzkiej
42	Zapewnienie pomocy osobom w trudnej sytuacji życiowej, w tym chorym, ubogim, bezdomnym	10 000 zł	Ośrodek Hospicjum Domowe Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zgromadzenia Księży Marianów
43	W zakresie przeciwdziałania patologiom społecznym –Działania wychowawcze wraz z wyżywieniem prowadzone przez placówki opiekuńczo-wychowawcze, a szczególnie placówki wsparcia dziennego, na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin ubogich potrzebujących wsparcia emocjonalnego, będących mieszkańcami miasta Legionowo	50 000 zł	Dom Zakonny Zgromadzenia Sióstr Urszulanek Niepokalanej Maryi Panny z Gandino
44	Działania wychowawcze wraz z wyżywieniem prowadzone przez placówki opiekuńczo-wychowawcze, a szczególnie placówki wsparcia dziennego, na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin ubogich potrzebujących wsparcia emocjonalnego, będących mieszkańcami miasta Legionowo	65 000 zł	Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej
45	Doraźna pomoc psychospołeczna na rzecz mieszkańców miasta Legionowo – bezpłatne porady psychologa	3 000 zł	Legionowskie Stowarzyszenie AMICUS w Legionowie
46	Doraźna pomoc psychospołeczna na rzecz mieszkańców miasta Legionowo – bezpłatne porady psychologa	3 000 zł	Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Nadzieja”
47	Doraźna pomoc psychospołeczna na rzecz mieszkańców miasta Legionowo – bezpłatne porady prawnika w zakresie prawa rodzinnego	3 000 zł	Parafia wojskowo-cywilna pw. św. Józefa Oblubieńca NMP

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

48	Działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym, będących mieszkańcami miasta Legionowo Aktywizacja seniorów poprzez prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych szczególnie na rzecz uczestników Uniwersytetów Trzeciego Wieku	15 000 zł	Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Nadzieja”
49	Aktywizacja społeczna seniorów poprzez wspieranie działalności kulturalnej i turystycznej	4 000 zł	Związek Żołnierzy Wojska Polskiego Mazowiecki Oddział Wojewódzki
50	Aktywizacja społeczna seniorów poprzez wspieranie działalności kulturalnej i turystycznej	10 000 zł	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział Rejonowy w Legionowie
51	Aktywizacja społeczna seniorów poprzez wspieranie działalności kulturalnej i turystycznej	3 000 zł	Legionowskie Stowarzyszenie „Amicus”
52	Integracja środowiska seniorów poprzez zorganizowanie ogólnomiejskiego Dnia Seniora oraz Dnia Inwalidy	13 000 zł	Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Nadzieja”
53	Prowadzenie działalności aktywizującej mieszkańców, w tym organizowanie imprez okolicznościowych, konkursów, rajdów i gier miejskich mających na celu rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej	3 480 zł	Koło Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski przy Oddziale Powiatowym TPD w Legionowie
54	jw.	5 000 zł	Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Nadzieja”
55	jw.	15 000 zł	Chorągiew Stołeczna ZHP
56	Prowadzenie działalności kulturalnej na rzecz mieszkańców w formie: festiwali i przeglądów kulturalnych, spektakli teatralnych i plenerowych, wystaw i warsztatów artystycznych	4 500 zł	Fundacja Sztuka Ciała
57	Prowadzenie działalności kulturalnej na rzecz mieszkańców w formie: festiwali i przeglądów kulturalnych, spektakli teatralnych i plenerowych, wystaw i warsztatów artystycznych	5 980 zł	Fundacja Sztuka Ciała
58	jw.	6 000 zł	Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa
59	jw.	12 000 zł	Chorągiew Stołeczna ZHP
60	jw.	8 240 zł	Fundacja Czas Kultury
61	jw.	4 000 zł	Fundacja Czas Kultury
62	jw.	6 000 zł	Fundacja Czas Kultury
63	jw.	15 000 zł	Stowarzyszenie „ARS LIBERATA”
64	Prowadzenie działalności kulturalnej i wychowawczej związanej z historią miasta	2 800 zł	Chorągiew Stołeczna ZHP
65	jw.	10 000 zł 2 000 zł	Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

66	jw.	2 000 zł	Spółdzielnia Mieszkaniowa Lokatorsko-Własnościowa
67	Przygotowanie publikacji książkowych o tematyce lokalnej, służących budowaniu lokalnej tożsamości	15 780 zł	Towarzystwo Przyjaciół Legionowa
Gmina Serock			
1.	„Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu w gminie Miasto i Gmina Serock, poprzez prowadzenie sekcji piłki nożnej chłopców rocznika 98/99, podnoszenie ich sprawności fizycznej oraz udział drużyny w zawodach na szczeblu lokalnym, wojewódzkim, ogólnopolskim”	20 000 zł	Uczniowski Klub Sportowy „Sokół” Serock
2.	„Wspieranie aktywności seniorów poprzez prowadzenie działalności kulturalnej oraz organizowanie imprez integracyjnych”	10 000 zł	Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Nadzieja”
3.	„Prowadzenie opieki i socjoterapii wraz z zapewnieniem posiłków dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych z terenu Serocka”	60 000 zł	Integracyjne Centrum Opieki Wychowania Terapii KKWR
Gmina Nieporęt			
1.	Otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych Gminy Nieporęt w zakresie pomocy społecznej w 2012 roku obejmujących opiekę nad dzieckiem i rodziną; w formie prowadzenia placówki opiekuńczo-wychowawczej wsparcia dziennego – ogniska profilaktyczno-wychowawczego, które pomaga dzieciom w pokonywaniu trudności szkolnych i organizowaniu czasu wolnego w m. Zegrze Południowe i w m. Rynia Gm. Nieporęt.	55 000 zł	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Warszawa
2.	Otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej – organizowanie i prowadzenie zajęć i zawodów w zakresie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży – mieszkańców gminy w 2012 roku		
	Zadanie nr 1 – Organizowanie i prowadzenie zajęć, zawodów w zakresie kultury fizycznej w dyscyplinie sportowej – piłka nożna	50 000 zł	Brak podmiotu realizującego zadanie
	Zadanie nr 2 – Organizowanie i prowadzenie zajęć, zawodów w zakresie kultury fizycznej w dyscyplinach sportowych – piłka siatkowa	60 000 zł	Uczniowski Klub Sportowy „Dębina”
	Zadanie nr 3 – Organizowanie i prowadzenie zajęć, zawodów w zakresie kultury fizycznej w dyscyplinach sportowych – piłka koszykowa, żeglarstwo, minitenis, tenis ziemny, tenis stołowy, judo	40 000 zł	Uczniowski Klub Sportowy „Pilawa”

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

3.	Otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych w zakresie wspierania i upowszechniania kultury fizycznej – organizowanie i prowadzenie zajęć i zawodów w zakresie kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży – mieszkańców gminy w 2012 roku Organizowanie i prowadzenie zajęć, zawodów w zakresie kultury fizycznej w dyscyplinie sportowej – piłka nożna	44 700 zł	Ludowy Klub Sportowy „Rotavia”
Powiat Legionowski			
1.	Popularyzacja piłki siatkowej wśród młodzieży ze szkół, dla których organem prowadzącym jest Powiat Legionowski	11 775,25 zł	Legionowskie Towarzystwo Siatkówki „Legionovia”
2.	Popularyzacja piłki nożnej wśród młodzieży ze szkół, dla których organem prowadzącym jest Powiat Legionowski	12 000 zł	Klub Sportowy „Legionovia”
3.	Organizacja zajęć strzeleckich dla młodzieży ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z terenu Powiatu Legionowskiego	3 000 zł	Liga Obrony Kraju Biuro Mazowieckiego Zarządu Wojewódzkiego
4.	Prowadzenie punktu informacyjno-konsultacyjnego z pokojem interwencyjnym z trzema tymczasowymi miejscami pobytowymi dla ofiar przemocy w rodzinie, mieszkańców powiatu legionowskiego	30 000 zł	Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej
Gmina Jabłonna – nie było konkursów			

REJESTR DOSTĘPNYCH ZASOBÓW W POWIECIE

ZASOBY INFRASTRUKTURALNE

Zasoby infrastrukturalne dostępne w powiecie legionowskim są bardzo bogate. Zaliczyć do nich należy przede wszystkim placówki szkolne, zarówno szkoły podstawowe i gimnazja, prowadzone przez samorządy gminne, jak również szkoły ponadgimnazjalne, prowadzone przez samorząd powiatowy. Szkoły to sale lekcyjne, sale gimnastyczne i hale sportowe, boiska, sprzęt sportowy, audiowizualny. Obok sieci szkół w każdej gminie powiatu legionowskiego znajduje się ośrodek kultury, w większości gmin ośrodek kultury ma również filie na terenie gminy. Instytucje te dysponują salami widowiskowymi – w przypadku Legionowa jest to bardzo nowoczesna sala z profesjonalnym systemem oświetlenia i nagłośnienia – jak również salami, w których prowadzone są zajęcia. Nie należy również zapominać o bibliotekach gminnych oraz Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w Legionowie, które także dysponują niebagatelnymi zasobami – nie tylko księgozbiorem, ale i pomieszczeniami oraz sprzętem komputerowym.

Kolejne zasoby infrastrukturalne to gminne obiekty sportowe, którymi najczęściej zarządzają gminne ośrodki sportu. W Legionowie jest to hala sportowa „Arena”, kompleks boisk stadionu miejskiego, skate park. W Jabłonie kompleks boisk „Orlik” oraz hala sportowa przy gimnazjum w Jabłonie. W gminie Wieliszew ośrodek sportu zarządza nowoczesną halą sportową i kompleksem boisk. W Serocku jest to stadion miejski w Serocku, a w Nieporęcie boiska „Orlik” i nowoczesny Aquapark „Fala” w Stanisławowie I.

Nie należy też zapominać o budynkach administracji samorządowej, w których zazwyczaj jest co najmniej jedna sala konferencyjna, a w przypadku większych urzędów, takich jak Starostwo Powiatowe w Legionowie, również aula, czy też sala ślubów mogąca pomieścić około stu osób w Urzędzie Miasta Legionowo.

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Wszystkie te zasoby są dostępne i wykorzystywane przez organizacje pozarządowe. Samorządy oraz ich jednostki organizacyjne współpracują z trzecim sektorem i w ramach tej współpracy udostępniają organizacjom pozarządowym swoje zasoby nieodpłatnie. Zakres i rodzaj zadań, jakie w ramach takiej współpracy mogą realizować podmioty z sektora organizacji pozarządowych, przedstawia Tabela nr 4.

Tabela 4. Wykorzystanie zasobów dostępnych w powiecie przez sektor pozarządowy

Gmina	Rodzaj zasobu	Liczba organizacji korzystających z zasobu	Zadania realizowane przy wykorzystaniu danego zasobu
Serock	Gimnazjum im. R. Traugutta Ośrodek Kultury w Serocku Urząd Miasta i Gminy w Serocku Hala Sportowa przy PZSP w Serocku	Dwie organizacje	Poznanie zasad obsługi komputera Zajęcia sportowe
Legionowo	Zespół Szkolno-Przedszkolny Miejski Ośrodek Kultury w Legionowie ul. Norwida 10 Sala widowiskowa w Ratuszu w Legionowie Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 w Legionowie	Cztery organizacje Kilkanaście organizacji Siedem organizacji	Zajęcia piłki siatkowej Zajęcia taekwondo Zajęcia piłki koszykowej Zajęcia rozwojowe dla żeglarzy zbiórki harcerskie, spotkania seniorów, zajęcia artystyczne dla młodzieży zajęcia artystyczne dla seniorów, młodzieży, dzieci Zajęcia dydaktyczne Zajęcia muzyczne Zajęcia ogólnorozwojowe Zajęcia piłki siatkowej dla młodzieży Zajęcia piłki ręcznej dla młodzieży Zajęcia piłki siatkowej dla dorosłych Zajęcia gimnastyczne i pływanie dla dzieci i młodzieży

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

	Szkoła Podstawowa nr 7 w Legionowie	Pięć organizacji	Zajęcia piłki nożnej dla młodzieży Zajęcia piłki siatkowej dla dzieci Zajęcia piłki ręcznej dla dzieci Zajęcia piłki koszykowej dla dorosłych Zajęcia piłki koszykowej dla dzieci Zbiórki harcerskie Zajęcia taekwondo dla dzieci Zajęcia karate dla dzieci Zabawa choinkowa dla dzieci specjalnej troski Zajęcia piłki siatkowej dla dzieci – dziewczęta Zajęcia piłki siatkowej dla młodzieży – dziewczęta Zajęcia piłki ręcznej dla młodzieży Zajęcia piłki koszykowej dla dzieci i dorosłych Zbiórki harcerskie i ruchowe Biegi przełajowe Użyczenie lokali na codzienną działalność
	Zespół Szkół w Legionowie	Osiem organizacji	Spotkania stowarzyszeń prowadzących działalność kulturalną, społeczną
	Komunalny Zakład Budżetowy	Osiem organizacji	
	Muzeum Historyczne	Sześć organizacji	

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Jabłonna	Szkoła Podstawowa w Jabłonie	Dwie organizacje	Zajęcia sportowe
	Szkoła Podstawowa w Chotomowie	Dwie organizacje	Zajęcia sportowe
	Gminne Centrum Kultury i Sportu	Dwie organizacje	Zajęcia sportowe
Wieliszew	Hala sportowa i boiska przy hali	Trzy organizacje	Zajęcia sportowe – piłka nożna Zajęcia na świetlicy środowiskowej
	Świetlica w Krubinie	Jedna organizacja	Zajęcia na świetlicy środowiskowej
Nieporęt	5 sal gimnastycznych 2 boiska gminne 2 boiska szkolne sprzęt sportowy	Pięć organizacji (kluby sportowe)	zajęcia dla dzieci i młodzieży w wieku od 6 do 18 lat
	część lokalu użytkowego	Jedna organizacja	spotkania Stowarzyszenia Inicjatyw Twórczych „Trzecia Fala”

W większości przypadków zasoby będące w dyspozycji samorządu i placówek oświatowych są udostępniane organizacjom sektora społecznego nieodpłatnie. W nielicznych przypadkach, obejmujących użyczenie lokali komunalnych na działalność organizacji pozarządowych, podmioty te muszą ponosić koszt mediów (energia elektryczna, woda, centralne ogrzewanie).

ZASOBY FINANSOWE

Zgodnie z obowiązującymi przepisami organizacje pozarządowe mogą pozyskiwać środki na działalność z kilku podstawowych źródeł. Głównym z nich są składki wpłacane przez członków organizacji. Ich wysokość ustala, w zależności od zapisów w statucie podmiotu, walne zgromadzenie członków lub zarząd. Biorąc pod uwagę społeczny charakter podmiotów z sektora społecznego, składki członkowskie, o ile w ogóle są pobierane, są symbolicznej wysokości i nie pozwalają na podejmowanie przedsięwzięć na dużą skalę. Często nie są nawet wystarczające na pokrycie kosztów utrzymania siedziby organizacji.

Kolejnym potencjalnym źródłem, z jakiego sektor społeczny może pozyskiwać pieniądze na działalność statutową, są darowizny przekazywane na rzecz organizacji pozarządowej. Niemniej jednak realia polskie są takie, że nie ma w społeczeństwie nawyku działań filantropijnych i takie datki na rzecz organizacji pozarządowych należą raczej do rzadkości. Za szczególny rodzaj darowizny można by uznać możliwość, dostępną w polskim prawie od kilku lat, przekazania 1% podatku od osób fizycznych na rzecz wskazanej organizacji pozarządowej. Niemniej jednak trzeba pamiętać, że aby otrzymać wsparcie w tej formie, podmiot sektora organizacji pozarządowych musi spełnić szereg warunków i uzyskać status organizacji pożytku publicznego (OPP), ponieważ 1% podatku można przekazać jedynie podmiotowi wpisanemu do rejestru organizacji pożytku publicznego, prowadzonego przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej. W ponadstutysięcznym powiecie legionowskim działa zaledwie 13 stowarzyszeń i fundacji, które posiadają status OPP. Ich lista została przedstawiona w tabeli nr 2 niniejszego opracowania. Warto również zauważyć, że ponad połowa wsparcia przekazywanego w tej formie trafia do kilku największych i zarazem najbogatszych organizacji, które mają zaplecze administracyjne, marketingowe i finansowe, pozwalające dotrzeć z informacją o ich działalności do opinii publicznej. Dla lokalnie działających podmiotów sektora społecznego jest to niezwykle trudne. Dodatkową barierą jest pozyskanie zaufania potencjalnych darczyńców i przekonanie ich, że przekazane środki zostaną dobrze spożytkowane. Badania socjologów, wielokrotnie omawiane w ogólnopolskich mediach, pokazują, że Polacy najchętniej przekazują swój 1% podatku na fundacje i stowarzyszenia

oferujące pomoc chorym dzieciom, bądź na rzecz konkretnej osoby potrzebującej poprzez system subkont prowadzonych przez duże organizacje. Natomiast cele takie, jak wspieranie lokalnej kultury, oświaty czy innych inicjatyw w najbliższym otoczeniu nie cieszą się wielkim zainteresowaniem.

W sytuacji gdy takie źródła jak składki członkowskie i darowizny (w tym 1% podatku) nie mają szans zapewnić środków na działalność statutową lokalnych organizacji pozarządowych, podmioty sektora organizacji pozarządowych poszukują innych źródeł finansowania podejmowanych działań. Do takich źródeł zaliczyć można wszelkiego rodzaju dotacje.

Organizacje pozarządowe działające lokalnie i prowadzące przedsięwzięcia mające służyć przede wszystkim lokalnej społeczności korzystają przede wszystkim z możliwości współpracy z samorządami gmin i powiatu. Biorą udział w konkursach, za pośrednictwem których samorządy zlecają im realizację swoich zadań z zakresu sportu, kultury, spraw społecznych, a nawet opieki zdrowotnej. Ponadto co bardziej aktywne składają oferty bez konkursu, oferując przeprowadzenie różnego rodzaju przedsięwzięć przy wsparciu z budżetu gminy, powiatu czy województwa. Wsparcie pieniężne i rzeczowe ze strony samorządów jest często głównym źródłem finansowania działań organizacji pozarządowych.

Kolejnym źródłem pozyskiwania dotacji są programy rządowe, prowadzone przez poszczególne ministerstwa. Samo tylko Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego co roku udziela grantów w obszarze wydarzeń artystycznych, kolekcji, promocji literatury i czytelnictwa, edukacji, obserwatorium kulturowego, dziedzictwa narodowego i rozwoju infrastruktury kultury, które są podzielone na ponad dwadzieścia dziedzin. Organizacje pozarządowe znaczącą część środków pozyskują także z dotacji udzielanych przez Ministerstwo Sportu i Turystyki czy Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

Od czasu wstąpienia przez Polskę do Unii Europejskiej przed podmiotami z sektora organizacji pozarządowych otworzyła się jeszcze jedna możliwość: aplikacja o środki na realizację swoich zadań z programów UE. Pieniądze z programów unijnych w znaczącym stopniu finansują projekty organizacji pozarządowych. Instytucjami wdrażającymi są tu najczęściej poszczególne ministerstwa, w zależności od dziedziny, oraz urzędy marszałkowskie województw czy też ich wyspecjalizowane agendy, jak Mazowiecka Jednostka Wdrażania Programów Unijnych na Mazowszu.

Choć wydawałoby się, że szeroka gama możliwości pozyskania dotacji na realizowanie zadań statutowych organizacji powinna rozwiązać ich problemy finansowe, nie jest to wcale oczywiste. Wnioski aplikacyjne są zazwyczaj na tyle skomplikowane, że – szczególnie mniejsze lokalne organizacje – mają trudności z ich wypełnieniem. Nie mają bowiem zaplecza eksperckiego, czyli zasobów ludzkich, bez wiedzy i doświadczenia których zadanie to staje się trudne do wykonania, nie mówiąc już o późniejszym rozliczeniu dotacji. Niemniej jednak część organizacji potrafi pokonać tę barierę i korzysta z grantów samorządowych, rządowych i unijnych.

W powiecie legionowskim, jak wspomniano wcześniej, współpraca z organizacjami pozarządowymi, w zakresie zlecania im przez samorządy do realizacji swoich zadań z różnych dziedzin, rozwija się dość dobrze (patrz tabela nr 3).

ZASOBY LUDZKIE

Podstawowym zasobem ludzkim organizacji pozarządowych z terenu powiatu legionowskiego są ich członkowie. W większości organizacji świadczą oni nieodpłatnie pracę na rzecz organizacji, uczestnicząc w przedsięwzięciach prowadzonych przez nią w swoim czasie wolnym. Sektor społeczny w powiecie opiera się również na wiedzy eksperckiej swoich członków, jako że lokalne podmioty działające non profit nie mają środków na zakup specjalistycznych usług, takich jak porady prawne, usługi księgowe itp. Niemniej jednak z ankiet dotyczących zasobów posiadanych przez organizacje pozarządowe uczestniczące w pracach Legionowskiego Forum Dialogu wynika, że wśród ich członków, aktywnie pracujących w projektach organizacji, są specjaliści z różnych dziedzin: prawnicy, specjaliści z zakresu zarządzania, pedagogiki specjalnej, opieki nad osobami niepełnosprawnymi, osoby posiadające wiedzę w dziedzinie organizacji imprez kulturalnych i masowych, a także eksperci różnych dziedzin artystycznych, m.in. aktorstwa, reżyserii, baletu.

Zasobem ludzkim sektora społecznego w powiecie są również wolontariusze i ich praca na rzecz społeczności lokalnej. Rekrutują się z różnych grup społecznych i wiekowych, w zależności od przedsięwzięcia, przy jakim pracują. Jeśli chodzi o dostępność pracy wolontariuszy, organizacje pozarządowe z terenu powiatu mają różne doświadczenia w tym zakresie. Część podmiotów może pochwalić się dużą liczbą osób chętnych do nieodpłatnej ochotniczej pracy przy zadaniach wykonywanych przez organizację, inne wskazują na spore trudności w pozyskaniu wolontariuszy.

Warto zauważyć, że lokalny sektor społeczny, przynajmniej w części, jest otwarty na dzielenie się swoimi zasobami. W powiecie legionowskim działają organizacje, np. Stowarzyszenie Rozwoju Edukacji Kulturalnej i Sztuki Arbale, które nieodpłatnie świadczą działalność doradczą (np. prawną) dla innych organizacji pozarządowych. Barierą w wymianie doświadczeń jest dostępność informacji o takich inicjatywach. Niemniej jednak w przypadku zrealizowania z sukcesem jednego z projektów powstałych w ramach Legionowskiego Forum Dialogu, czyli utworzenia powiatowego portalu lokalnych organizacji pozarządowych (więcej informacji na temat projektu znajduje się w sekcji „Prognoza – opis stanu przyszłego i pożądanego”), ta bariera powinna zostać przynajmniej częściowo zlikwidowana.

W powiecie legionowskim nie było dotychczas tradycji wspólnych spotkań w ramach sektora. Wiele organizacji pozarządowych działających na rzecz lokalnej społeczności, często nawet w tej samej dziedzinie, poznało się dopiero w czasie prac Zespołu Zadaniowego ds. Organizacji Non Profit Legionowskiego Forum Dialogu. Nie oznacza to oczywiście, że całkiem nie istniała współpraca w lokalnym sektorze społecznym przy realizacji konkretnych zadań. Współpraca ta, dzięki spotkaniom Forum, została pogłębiona. Wzajemne poznanie się organizacji oraz prezentacja zasobów i pól działalności zaowocowały nowymi pomysłami i wzajemnym wspieraniem się członków sektora społecznego w swoich działaniach.

Niewątpliwie główny zasób sektora pozarządowego, na którym warto się oprzeć, stanowią ludzie i ich energia, pomysły, gotowość do pracy i podejmowania nowych wyzwań. Ważne jest więc, by udało się podtrzymać chęć wspólnych spotkań i regularnych kontaktów zarówno w ramach sektora, jak i organizacji pozarządowych z przedsiębiorcami i sektorem publicznym, gdyż to daje ogromne szanse na powstawanie nowych, ciekawych projektów, realizowanych na rzecz lokalnej społeczności.

PROGNOZA – OPIS STANU PRZYSZŁEGO I POŻĄDANEGO (JAK BĘDZIE?), CZYLI WNIOSKI Z ANALIZY ZEBRANYCH DANYCH

Jedną z najmocniejszych stron organizacji pozarządowych są ludzie współtworzący ten sektor na terenie powiatu legionowskiego, o czym wspomniano powyżej. Ich zaangażowanie, chęć współdziałania, rozwiązywania problemów i pomocy innym stanowi główny napęd działalności społecznej w naszym regionie. Osoby współtworzące organizacje pozarządowe często charakteryzują się pomysłowością i kreatywnością w rozwiązywaniu problemów stojących im na drodze oraz w krzewieniu idei, które poszerzają możliwości działania na różnych polach aktywności społecznej.

Warte podkreślenia są również dobre kontakty, jakie sektorowi organizacji pozarządowych udało się nawiązać z samorządami i instytucjami państwowymi w zakresie wspólnych działań na rzecz mieszkańców. Pomysły, idee są bardzo często wcielane w życie, a instytucje i samorządy wspierają te działania, mając zaufanie do organizacji społecznych, które zdążyli poznać jako podmioty godne zaufania, z którymi warto współpracować.

Istotne jest także, że organizacje pozarządowe wykonują działania wspierające i uzupełniające instytucje państwowe. Często bez ich zaangażowania nie byłoby możliwe przeprowadzenie różnych akcji, czy to w sporcie, kulturze, pomocy społecznej, czy nawet w działalności *stricto* gospodarczej. To dzięki współpracy sektora organizacji pozarządowych z instytucjami i podmiotami prowadzącymi działalność gospodarczą możemy uczestniczyć w wydarzeniach kulturalnych, imprezach sportowych czy korzystać z uroków Jeziora Zegrzyńskiego (gdzie niektóre organizacje pozarządowe świadczą usługi zapewniające dostęp do atrakcji jeziora).

Organizacje pozarządowe są bardzo często animatorami i organizatorami wydarzeń sportowych czy kulturalnych. Dzięki ich zaangażowaniu możemy uczestniczyć w imprezach sportowych na wysokim poziomie. W powiecie legionowskim szczególnie wyróżnia się działalność kulturalna sektora organizacji pozarządowych. Dzięki ich zaangażowaniu często możemy uczestniczyć w wydarzeniach kulturalnych o wysokim poziomie artystycznym. Dzięki temu młodzież korzysta z edukacji kulturalnej, która rozwija w młodych ludziach cechy niezbędne u przyszłych pracowników, np. odpowiedzialność.

Kolejną mocną stroną organizacji pozarządowych w kontekście współpracy z instytucjami i firmami w zwalczaniu bezrobocia jest wiedza i doświadczenie, jaką dysponują ich członkowie. Znajomość problemów ludzi wykluczonych, niepełnosprawnych pomaga w określaniu potrzeb, jakie należy zaspokajać. Z kolei zaangażowanie, pomysłowość i chęć pozytywnej zmiany rzeczywistości to niewątpliwie atuty przy kreowaniu rozwiązań umożliwiających rozwój przedsiębiorczości i podnoszenie jakości kapitału społecznego.

Organizacje pozarządowe potrafią także doskonale współpracować ze sobą, przy stworzeniu im odpowiednich warunków. Umiejętność łączenia wiedzy, pomysłów i doświadczenia z różnych dziedzin jest bardzo pomocna przy działaniach na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy.

Sektor organizacji pozarządowych dysponuje nie w pełni wykorzystanym potencjałem, który należy rozwijać, aby stawał się on coraz ważniejszym partnerem dla władz samorządowych i przedsiębiorców. Ludzie, ich doświadczenie, zaangażowanie, kreatywność, znajomość tematyki wykluczenia społecznego, możliwości rozwoju stanowią niewyczerpane źródło, z którego należy korzystać, aby w sposób przemyślany działać na rzecz rozwiązywania problemów bezrobocia, zwłaszcza że klimat społeczny coraz bardziej temu sprzyja. Ludzie rozumieją, że tylko współdziałanie różnych podmiotów – samorządowych, państwowych i gospodarczych – pozwala na takie kreowanie rzeczywistości społecznej, która charakteryzować się będzie nastawieniem na rozwój gospodarczy i społeczny i współpracę oraz stwarzaniem warunków i możliwości do nieustannego przeciwdziałania bezrobociu i wykluczeniu społecznemu.

Warto także, by organizacje społeczne rozwijały możliwość prowadzenia staży absolwenckich. Dzięki temu sektor organizacji pozarządowych zyskuje kadry, nie ponosząc kosztów takiego działania, a ludzie korzystający z takich staży zdobywają niezbędne doświadczenie, pomocne w działaniach społecznych.

Sektor organizacji pozarządowych w ramach prac Zespołu Zadaniowego ds. Organizacji Non Profit jako główne problemy lokalnej społeczności wskazał:

1. Brak dostępu do usług i ofert łatwo osiągalnych dla mieszkańców Warszawy.
2. Brak świadomości społecznej i poczucia tożsamości z „małą ojczyzną”.
3. Brak więzi społecznych.
4. Brak miejsc pracy i opieki dla dorosłych, młodzieży i dzieci niepełnosprawnych.
5. Wykluczenie społeczne grup i osób.

Na tej podstawie członkowie zespołu określili cele, jakie należy postawić przed społecznością powiatu, by zdiagnozowane problemy rozwiązać, a następnie ustalili hierarchię ich ważności. Dalsze prace zespołu, obejmujące m.in. analizę i stworzenie drzewa celów, obejmującego zaprogramowanie celów szczegółowych krótko-, średnio- i długoterminowych, objęły trzy najważniejsze w ustalonej hierarchii cele, tj.:

1. Włączenie osób wykluczonych w główny nurt życia społeczności lokalnej.
2. Budowa na terenie powiatu legionowskiego specjalistycznego centrum, które będzie skupiało dzieci, młodzież i dorosłych niepełnosprawnych, będzie także ekonomicznie wykorzystywane do nauki, rehabilitacji, promocji, kultury i pracy osób niepełnosprawnych.
3. Budowa (stworzenie) świadomości społecznej i poczucia tożsamości z „małą ojczyzną”.

Analizę postawionych celów, przeprowadzoną przez przedstawicieli sektora społecznego biorących udział w pracach Legionowskiego Forum Dialogu, i ich rozpisanie na działania w krótkim, średnim i długim okresie przedstawiono w tabelach nr 5, 6 i 7.

Kolejnym krokiem w pracy Zespołu Zadaniowego ds. Organizacji Non Profit było przeprowadzenie analizy SWOT sektora, a przy okazji określenie słabych i mocnych stron pozostałych sektorów – instytucjonalnego i przedsiębiorczego – z punktu widzenia organizacji pozarządowych. Wyniki pracy zespołu obrazują tabele 8, 9 i 10.

W czasie kolejnych spotkań przedstawiciele sektora społecznego zapoznali się z tematyką tworzenia partnerstw oraz poznali dobre praktyki w tym zakresie. Drugie spotkanie partnerstwa Legionowskie Forum Dialogu było okazją do podsumowania prac wszystkich trzech zespołów roboczych, zestawienia ich wyników ze sobą oraz wymiany poglądów pomiędzy członkami poszczególnych zespołów. Na tym etapie rozpoczęły się prace nad tworzeniem wspólnych projektów przez przedstawicieli wszystkich trzech sektorów. Dodatkowo wykrystalizował się pomysł zorganizowania Legionowskiego Fo-

rum Rozwoju Zasobów Ludzkich – przedsięwzięcia, które byłyby okazją do zaprezentowania się uczestników Legionowskiego Forum Dialogu, przedstawienia swojej oferty, działalności, w przypadku sektora społecznego – do poszukiwania wolontariuszy, a w przypadku przedsiębiorców – kontrahentów i pracowników. Dla wszystkich trzech sektorów byłaby to okazja wyjścia do lokalnej społeczności powiatu legionowskiego i poszukiwania partnerów do wspólnych projektów. Ustalono, że przedsięwzięcie to zostanie zrealizowane w 2013 roku, po zakończeniu prac nad strategią przeciwdziałania wzrostowi bezrobocia, opracowywaną w ramach Legionowskiego Forum Dialogu.

Legionowskie Forum Dialogu (LFD) w zgodnej opinii członków wszystkich trzech zespołów zadaniowych stało się platformą wzajemnego poznania, dyskusji, wymiany doświadczeń. Może też stać się fundamentem współpracy zarówno pomiędzy podmiotami w ramach jednego sektora, jak i międzysektorowej. Współpraca, nawiązana dzięki spotkaniom Forum, to nie tylko praca przy konkretnych projektach. Polega ona również na wsparciu bieżącej działalności sektora społecznego, na przykład poprzez lepszy dostęp do informacji. Wyrazem tego jest m.in. wysyłany przez Powiatowy Urząd Pracy do podmiotów z sektora publicznego i organizacji pozarządowych, uczestniczących w pracach LFD, newsletter zawierający informacje o konkursach grantowych, bezpłatnych szkoleniach, konferencjach oraz innych inicjatywach, które mogłyby zainteresować adresatów i być im przydatne. Dzięki takiemu wsparciu organizacje pozarządowe z terenu powiatu legionowskiego wzięły udział choćby w szkoleniu na temat, jak wypełnić wniosek o dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego, zorganizowanym przez Regionalny Ośrodek Europejskiego Funduszu Społecznego z Warszawy we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy i Urzędem Miasta Legionowo (urząd nieodpłatnie użyczył pomieszczeń do przeprowadzenia szkolenia).

Jeśli natomiast chodzi o pracę nad wspólnymi projektami, już pojawiły się pierwsze wyniki. Powstał projekt utworzenia portalu internetowego organizacji pozarządowych z terenu powiatu legionowskiego, który byłby bazą informacji o działających na terenie powiatu legionowskiego organizacjach pozarządowych, ich działalności, regulacjach prawnych dotyczących trzeciego sektora, jak również stanowiłby wirtualną tablicę informacyjną o możliwościach współpracy z organizacjami pozarządowymi, wolontariacie, poszukiwaniu partnerów do projektów, konkursach dla organizacji pozarządowych, dostępnych źródłach finansowania działalności non profit itp.

Odbiorcami tego projektu będą organizacje pozarządowe, osoby zainteresowane działalnością społeczną, wolontariatem, mieszkańcy chcący uzyskać informacje o lokalnych OPP w kontekście przekazania 1% podatku lub darowizny na konkretny cel społeczny realizowany lokalnie, instytucje poszukujące partnerów z sektora pozarządowego. Podmiotami, które mogą współpracować przy realizacji projektu, są organizacje pozarządowe, samorząd lokalny, przedsiębiorcy ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów z sektora IT (posiadający wiedzę ekspercką w dziedzinie projektowania i budowania stron internetowych) oraz inne podmioty / osoby zainteresowane wskazanym obszarem. Na wstępnym etapie projektu swój akces do współpracy zadeklarowały Starostwo Powiatowe w Legionowie, Fundacja „Trzciany”, jak również – jako wsparcie w tworzeniu baz danych – biblioteka publiczna w Nieporęcie, Ośrodek Kultury w Wieliszewie i Stowarzyszenie Gospodarstw Agroturystycznych „Woda i Las”.

Kolejnym projektem, będącym owocem współpracy podmiotów uczestniczących w Legionowskim Forum Dialogu, jest przedsięwzięcie pod roboczą nazwą „Festiwal Smaków”. W projekt zaangażowało się Stowarzyszenie Gospodarstw Agroturystycznych „Woda i Las”, jak również Fundacja Trzciany, Urząd Miasta Legionowo i Starostwo Powiatowe w Legionowie. Poza nimi przy realizacji projektu mogą współpracować gospodarstwa agroturystyczne, rzemieślnicy, organizacje pozarządowe zajmujące się problematyką promocji turystycznej regionu i kultury, samorządy gospodarcze, w tym Powiatowy Cech Rzemiosł Różnych, instytucje kultury, urzędy gmin, starostwo, przedsiębiorcy kierujący swoją ofertą do osób odwiedzających powiat w celach turystycznych i rekreacyjnych, gospodarstwa rolne i sadownicze zainteresowane promowaniem lokalnych produktów (np. ekologiczna, naturalna żywność), koła gospodyń wiejskich, przedsiębiorcy i instytucje oferujący usługi powiązane z turystyką i wypoczynkiem (np. wypożyczalnie sprzętu wodnego, rowerów, parki linowe, punkty gastronomiczne itp.) lub inne podmioty / osoby zainteresowane wskazanym obszarem.

Celem projektu jest wsparcie lokalnych gospodarstw agroturystycznych i rzemieślników z terenu powiatu legionowskiego w promocji ich działalności, a jego odbiorcami – gospodarstwa agroturystyczne i rzemieślnicy z terenu powiatu legionowskiego.

Festiwal ma stać się wydarzeniem, podczas którego lokalne gospodarstwa agroturystyczne, rzemieślnicy, twórcy ludowi oraz inne podmioty, które zgłoszą chęć udziału, będą mogli zaprezentować mieszkańcom oraz gościom / turystom odwiedzającym powiat swoją ofertę: zakwaterowania, żywienia, produktów regionalnych itp. Może też być miejscem prezentowania się podmiotów z sektora organizacji pozarządowych i pozyskiwania przez nie partnerów do projektów,

wolontariuszy czy darczyńców, zainteresowanych wsparciem konkretnych inicjatyw społecznych. Ma to być impreza cykliczna. Grupa robocza, pracująca nad zarysem projektu, wypracowała dwa warianty dotyczące częstotliwości organizowania wydarzenia:

- raz na kwartał (edycje wiosenna, letnia, jesienna i zimowa)
- jako część imprez kulturalnych pod nazwą Święto Gminy, odbywających się co roku we wszystkich gminach powiatu w okresie od końca kwietnia do początku września. Pierwszą imprezę z tego cyklu zaplanowano na grudzień 2012 roku, jako wydarzenie towarzyszące Targom Przedsiębiorczości, organizowanym w ramach projektu, którego liderem jest Miasto Legionowo, a partnerami są Powiatowa Izba Gospodarcza i Starostwo Powiatowe w Legionowie.

Projektem, który narodził się w toku prac Legionowskiego Forum Dialogu, są również „Legionowskie Senioralia”, planowane jako cykl imprez organizowanych corocznie w październiku. Jako że starzenie się społeczeństw to jeden z głównych problemów demograficznych i społecznych, jakie wskazano w strategii Europa 2020, celem projektu jest promowanie problematyki związanej z godnym życiem osób w wieku 50+, ich aktywizacją, podnoszeniem jakości życia i solidarności międzypokoleniowej. Założeniami projektu nawiązuje do inicjatywy Parlamentu Europejskiego oraz Rady Unii Europejskiej, które rok 2012 ogłosiły Europejskim Rokiem Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej.

„Senioralia” mają być cyklem przedsięwzięć (wyjazdów, spotkań, zajęć aktywizujących), adresowanym do osób w wieku poprodukcyjnym (emerytów i rencistów) oraz ich rodzin z terenu powiatu legionowskiego, czyli miasta Legionowa i gmin ościennych. Intencją pomysłodawców jest, aby osoby starsze, na stałe mieszkające w powiecie, aktywnie włączyły się w lokalne życie kulturalno-sportowe. Dzięki „Senioraliom” osoby starsze będą mogły m.in. zapoznać się z bogatą historią powiatu i miasta, wziąć czynny udział w wydarzeniach i inicjatywach kulturalnych, spędzić aktywnie czas wolny oraz rozwinąć swoje zainteresowania i pasje.

Liderem projektu jest Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Nadzieja”. Projekt jest otwarty, a współpracować przy nim mogą wszystkie organizacje pozarządowe, młodzieżowe i inne, chętne do włączenia się w tę inicjatywę.

Kolejną inicjatywą, powiązaną z „Legionowskimi Senioraliami” – jeśli chodzi o cel przedsięwzięcia i lidera projektu, są „Wokalne Potyczki Seniorów”, które w tym roku odbyły się po raz pierwszy i będą kontynuowane jako cykliczna impreza kulturalna w latach kolejnych.

Warto zwrócić uwagę, że projekty powstające w ramach prac Legionowskiego Forum Dialogu wpisują się w cele, jakie wypracował Zespół Zadaniowy ds. Organizacji Non Profit podczas spotkań roboczych. Zarówno powstanie portalu internetowego organizacji pozarządowych z terenu powiatu, jak i „Legionowskie Senioralia” oraz „Wokalne Potyczki Seniorów” to projekty, które niewątpliwie można uznać za krok na drodze do osiągnięcia celu „Włączenie osób wykluczonych w główny nurt życia społeczności lokalnej”. Portal dla organizacji pozarządowych z terenu powiatu będzie bowiem miejscem, w którym każdy będzie mógł znaleźć informacje na temat działalności sektora społecznego w powiecie, a tym samym pomocy oferowanej grupom wykluczonym bądź zagrożonym wykluczeniem społecznym. Pojawiać się będą na nim również zaproszenia do uczestnictwa w imprezach typu „Legionowskie Senioralia”. Te ostatnie są natomiast ofertą, dzięki której osoby starsze, a więc grupa, która często doświadcza samotności i izolacji, i jest w dużym stopniu narażona na wykluczenie społeczne z tego powodu, zostanie włączona w główny nurt życia społeczno-kulturalnego lokalnej społeczności.

Obydwa powyższe projekty można również uznać za inicjatywy, które będą środkiem do osiągnięcia celu określonego jako budowa (stworzenie) świadomości społecznej i poczucia tożsamości z „małą ojczyzną”, gdyż integrowanie różnych środowisk w ramach wspólnych imprez, wokół wspólnych celów, bez wątplenia temu służy. Emanacją działań w tym kierunku jest również wspomniany „Festiwal Smaków”, który nie tylko stanowi wsparcie dla lokalnych przedsiębiorców, jakimi są prowadzący gospodarstwa agroturystyczne i rzemieślnicy, ale pozwala również mieszkańcom zapoznać się z lokalną tradycją, poznać lokalnych twórców i regionalne produkty, innymi słowy – dowiedzieć się więcej, często ciekawych rzeczy, o miejscu, w którym mieszkają. Świadomość bogactwa zasobów lokalnych sprawia, że mieszkańcy zaczynają czuć dumę z tego, gdzie mieszkają, a tym samym ich związek emocjonalny z „małą ojczyzną” staje się silniejszy.

Istotnym z punktu widzenia problematyki pobudzenia gospodarczego regionu jest również pomysł, który pojawił się w toku prac zespołu do spraw organizacji pozarządowych. Dotyczy on stworzenia cyklicznej imprezy kulturalnej na terenie powiatu legionowskiego. Miałby to być festiwal o zasięgu ogólnopolskim, z aspiracjami do stania się z czasem

międzynarodowym wydarzeniem kulturalnym. Pomysłodawcy projektu – legionowskie stowarzyszenie Artbale – podkreślają, że profesjonalnie zorganizowany festiwal miałby ogromny pozytywny wpływ na rozwój regionu z co najmniej kilku powodów:

- byłby wydarzeniem promującym region w całym kraju, a z czasem być może na arenie międzynarodowej,
- wzrost znaczenia i znajomości regionu poza lokalną społecznością zacząłby z czasem generować zwiększony ruch turystyczny, który oznaczałby nowe miejsca pracy, jak również pobudzenie gospodarcze powiatu,
- sam festiwal, jako profesjonalna, duża impreza, zapewniałby miejsca pracy dla wielu osób zatrudnionych przy jego przygotowaniu i realizacji.

Ze względu na stopień skomplikowania projektu i konieczność pozyskania do jego wprowadzenia w życie wielu podmiotów i sponsorów, w toku prac Legionowskiego Forum Dialogu nie podjęto się realizacji tej inicjatywy.

Wydaje się, że działania i inicjatywy zapoczątkowane w ramach Legionowskiego Forum Dialogu to pierwszy krok w kierunku rozwijania współpracy w ramach sektora społecznego, jak również organizacji pozarządowych z pozostałymi sektorami. Ważna na tej drodze jest integracja lokalnych podmiotów, na przykład w formie kontynuowania partnerstwa LFD, bądź w innej, choćby utworzenia lokalnej Rady Pożytku Publicznego.

Bardzo dobrze rokuje również współpraca sektora społecznego z publicznym, nie tylko w ramach konkursów ogłaszanych przez samorządy na realizację zadań własnych. W największej pod względem liczby ludności gminie powiatu legionowskiego – mieście Legionowo, od 2011 roku funkcjonuje Gminna Rada Działalności Pożytku Publicznego, w skład której wchodzi przedstawiciele samorządu miasta – zarówno urzędnicy, jak i radni – oraz przedstawiciele sektora społecznego – działacze lokalnych organizacji pozarządowych. Do zadań Rady należy w szczególności:

- 1) występowanie do Prezydenta Miasta Legionowo z propozycjami rozwiązań prawnych i działań w sferze pożytku publicznego,
- 2) opiniowanie projektów strategii rozwoju Miasta,
- 3) opiniowanie projektów aktów prawa miejscowego, dotyczących działalności organizacji pożytku publicznego, funkcjonowania organizacji pozarządowych i wolontariatu,
- 4) opiniowanie projektu programu współpracy Gminy Legionowo z organizacjami pozarządowymi na poszczególne lata,
- 5) opiniowanie sprawozdań z realizacji Programu współpracy Gminy Legionowo z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na poszczególne lata,
- 6) wyrażanie opinii w sprawach zadań publicznych, zlecenia tych zadań do realizacji przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy,
- 7) rekomendowanie standardów realizacji zadań publicznych,
- 8) wyrażanie opinii w sprawach dotyczących funkcjonowania organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy,
- 9) wyrażanie opinii w przypadku sporów między Urzędem Miasta Legionowo a organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy,
- 10) powoływanie stałych lub czasowych zespołów roboczych.

Największym zagrożeniem dla kontynuacji wspólnych działań może okazać się brak sformalizowanej formy współpracy, jaką były zespoły zadaniowe w ramach Legionowskiego Forum Dialogu, oraz trudności w jasnym sformułowaniu wspólnego celu. Wówczas nastąpić może stopniowa erozja nawiązanych kontaktów i ich rozluźnienie, a z czasem cał-

kowity zanik. W przypadku współpracy między sektorami najtrudniejsza wydaje się kontynuacja współpracy między organizacjami pozarządowymi a przedsiębiorcami, gdyż tu wzajemne postrzeganie się potencjalnych partnerów jest obciążone najsilniejszymi negatywnymi stereotypami na temat cech drugiej strony. Spotkania w ramach Legionowskiego Forum Dialogu w pewnym stopniu przełamały część negatywnych postaw, niemniej jednak pogłębienie współpracy tych dwóch sektorów wymaga wiele pracy, a tu największym wrogiem jest tempo życia i ciężar zobowiązań zawodowych po obydwu stronach, który może być skutecznym hamulcem w pracy nad podtrzymywaniem i rozwojem wzajemnych relacji.

OPRACOWANIE:

Joanna Kajdanowicz - moderator Zespołu Zadaniowego ds. Organizacji Non Profit

Starostwo Powiatowe w Legionowie

ul. gen. Władysława Sikorskiego 11, 05-119 Legionowo

tel. 22 7640 100 (400), fax 22 7640 450

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1

**LISTA PODMIOTÓW Z SEKTORA ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH
UCZESTNICZĄCYCH W PRACACH LEGIONOWSKIEGO FORUM DIALOGU**

1. Stowarzyszenie Gospodarstw Agroturystycznych „Woda i Las”
2. Fundacja „Dzielna Matka” Pomocy Rodzinom Dzieci z Niepełnosprawnością Sprzężoną
3. Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Nadzieja”
4. Fundacja na Rzecz Dzieci i Młodzieży im. Wandy Tomczyńskiej
5. Ludowy Klub Sportowy „Lotos” Jabłonna
6. Stowarzyszenie na Rzecz Promocji i Rozwoju Zalewu Zegrzyńskiego
7. Stowarzyszenie Forum Samorządowe
8. Fundacja „Czas Kultury”
9. Porozumienie Samorządowe
10. Fundacja dla Edukacji
11. Stowarzyszenie Krzewienia Edukacji Medialnej i Kulturalnej „Neonea”
12. Fundacja „Nasze Jutro”
13. Związek Zawodowy NSZZ „Solidarność” Region Mazowsze
14. Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet i Inicjatyw Społecznych „Pro Social”
15. Legionowskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe
16. Fundacja „Promień Słońca”
17. Art Bale Stowarzyszenie Rozwoju Edukacji Kulturalnej i Sztuki
18. Centrum Pomocy Pedagogiczno-Psychologicznej w Legionowie
19. Stowarzyszenie „Źródło Życia” im. Świętej Anieli Merici
20. Stowarzyszenie Młodzi dla Rozwoju eMka

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

21. Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Rozwoju Gminy Jabłonna „Humanus”
22. Fundacja Trzciany
23. Fundacja Kidshelp
24. Koło Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski przy Oddziale Powiatowym Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Legionowie
25. Związek Stowarzyszeń „Partnerstwo Zalewu Zegrzyńskiego”
26. Związek Gmin Zalewu Zegrzyńskiego
27. Powiatowa Izba Gospodarcza w Legionowie
28. Klub Sportowy Legionovia
29. Legionowskie Towarzystwo Sportowe Legionovia
30. Legionowskie Amatorskie Ligi Piłkarskie
31. Starostwo Powiatowe w Legionowie
32. Anna Radzimierska – mieszkanka Legionowa
33. Moderatorzy wszystkich trzech zespołów zadaniowych
34. Moderator partnerstwa Legionowskie Forum Dialogu
35. Przedstawiciele lidera projektu

Załącznik nr 2

TABELE 5–10

Tabela 5

Cel główny:	Włączenie osób wykluczonych w główny nurt życia społeczności lokalnej					
Cele szczegółowe:	Krótkoterminowy (realizacja w ciągu pół roku)	Podmiot realizujący	Średnioterminowy (realizacja w ciągu półtora roku)	Podmiot realizujący	Długoterminowy (realizacja w ciągu 3 lat)	Podmiot realizujący
Grupa 1	Poznanie osób wykluczonych i ich problemów Zdefiniowanie grup osób wykluczonych	Pomoc społeczna	Czynniki motywacyjne dla pracodawców (zniżki podatkowe, przygotowanie podmiotów kierujących pomocą dla wykluczonych)	Rząd, Samorząd	Kampania społeczna uświadamiająca osoby wykluczone, której celem miałyby być ugruntowanie osób z danych grup w przeświadczeniu, że chcieć to móc: – oddolna kampania realizowana przez podmioty typu kościół, fundacje, opieka społeczna, – praca u podstaw, – sprawienie, aby nie porzucili postaw wszczepionych podczas programu kampanii – kontrola, dalsze prowadzenie	Kościół, Fundacje, Opieka społeczna

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Grupa 2	Diagnoza, inwentaryzacja grup	Władze lokalne + Powiat + Województwo, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe ogólnopolskie, urzędy pracy, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	Walka ze stereotypami, przygotowanie do realizacji celów długoterminowych	Władze lokalne + Powiat + Województwo, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe ogólnopolskie, urzędy pracy, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej	Organizacja ośrodków wsparcia dla dedykowanych grup społecznych Długofalowa polityka prospołeczna Konsolidacja wsparcia dla realizatorów	Władze lokalne + Powiat + Województwo, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe ogólnopolskie, urzędy pracy, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
Grupa 3	Kampania informacyjna	Samorząd – wszystkie gminy, powiat, Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe	Kursy, zmiana – rozszerzenie kwalifikacji zawodowych (kurs poszukiwania pracy)	Powiatowy Urząd Pracy, pracodawcy	Kontynuacja działań zapisanych w celach krótko- i średnioterminowych	Samorząd, urząd pracy, organizacje pozarządowe, powiat, osoby wykluczone
Grupa 4	Diagnoza problemów i skali potrzeb, przygotowanie ankiety i przeprowadzenie wśród mieszkańców Legionowa, zebranie danych i analiza, wnioski	Organizacja specjalistyczna zajmująca się badaniami	Opracowanie programu po uwzględnieniu skali potrzeb, pozyskanie partnerów do realizacji zadania	Firmy, przedsiębiorstwa, urzędy, fundacje	Włączenie 50% osób wykluczonych społecznie w główny nurt życia społeczności lokalnej poprzez miejsca pracy, opiekę społeczną, opiekę medyczną, kontakty społeczne, zdobycie informacji	Firmy, OPS-y, PCPR, ZOZ-y, organizacje pozarządowe

Tabela 6

Cel główny:	Budowa na terenie powiatu legionowskiego specjalistycznego centrum, które będzie skupiało dzieci, młodzież i dorosłych niepełnosprawnych, będzie także ekonomicznie wykorzystywane do nauki, rehabilitacji, promocji, kultury i pracy osób niepełnosprawnych					
Cele szczegółowe:	Krótkoterminowy (realizacja w ciągu pół roku)	Podmiot realizujący	Średnioterminowy (realizacja w ciągu półtora roku)	Podmiot realizujący	Długoterminowy (realizacja w ciągu 3 lat)	Podmiot realizujący
Grupa 1	Zainicjowanie rozwiązań prawnych, ułatwiających zatrudnienie osób niepełnosprawnych	Samorząd	Kontynuacja – zapisy prawne dotyczące późniejszego finansowania takich ośrodków	Parlament	Zwrócenie się do Unii Europejskiej o pieniądze na budowę	Unia Europejska
Grupa 2	Analiza istniejących specjalistycznych centrów dla osób niepełnosprawnych, wybór najlepszego modelu	Powiat, PFRON, Izba Gospodarcza, Cech Rzemiosł Różnych, szkoły specjalne, Warsztat Terapii Zająciowej, organizacje pozarządowe dla niepełnosprawnych	Pozyskiwanie środków finansowych i innych zasobów	Powiat, PFRON, Izba Gospodarcza, Cech Rzemiosł Różnych, szkoły specjalne, Warsztat Terapii Zająciowej, organizacje pozarządowe dla niepełnosprawnych	Budowa ośrodka specjalistycznego	Powiat, PFRON, Izba Gospodarcza, Cech Rzemiosł Różnych, szkoły specjalne, Warsztat Terapii Zająciowej, organizacje pozarządowe dla niepełnosprawnych
Grupa 3	Stworzenie koncepcji i projektów	Samorząd, darczyńcy	„Szukanie” funduszy na budowę i rozpoczęcie rekrutacji	UE, samorząd, przedsiębiorcy, powiat, media	Budowa centrum i prowadzenie kampanii informacyjnej	Wolontariat, organizacje pozarządowe, samorząd, wykonawcy

Cel główny:	Budowa na terenie powiatu legionowskiego specjalistycznego centrum, które będzie skupiało dzieci, młodzież i dorosłych niepełnosprawnych, będzie także ekonomicznie wykorzystywane do nauki, rehabilitacji, promocji, kultury i pracy osób niepełnosprawnych					
Grupa 4	Diagnoza dotycząca liczby osób niepełnosprawnych, ich potrzeb i skali problemów – ankiety – współpraca z OPS, PCPR, samorządami – analiza danych i wnioski	Organizacja pozarządowa zajmująca się badaniami	Pozyskanie terenu pod budowę Centrum – opracowanie koncepcji budowlanej – pozyskiwanie sponsorów i partnerów do budowy	Samorząd powiatowy i miejski, inwestor	Budowa i otwarcie Centrum (kompleksu) specjalistycznego na terenie powiatu, które skupiało będzie niepełnosprawnych, będzie ono wykorzystywane do nauki, rehabilitacji, promocji, kultury i pracy osób niepełnosprawnych	Inwestor – Fundacja Trzciany

Tabela 7

Cel główny:	Budowa (stworzenie) świadomości społecznej i poczucia tożsamości z „małą ojczyzną”					
Cele szczegółowe:	Krótkoterminowy (realizacja w ciągu pół roku)	Podmiot realizujący	Średnioterminowy (realizacja w ciągu półtora roku)	Podmiot realizujący	Długoterminowy (realizacja w ciągu 3 lat)	Podmiot realizujący
Grupa 1	Stworzenie biznesowych możliwości mieszkańcom, którzy mają zasoby finansowe na tworzenie firm i nowych miejsc pracy	Powiatowa Izba Gospodarcza	Stworzenie korzystnych programów, wspierających małą przedsiębiorczość	Samorząd przy współudziale Unii Europejskiej	Bezpośrednie wsparcie małych przedsiębiorstw przez Powiatową Izbę Gospodarczą i odpowiednio skonstruowane projekty unijne, dofinansowujące tę gałąź gospodarki. Mała ojczyzna wspierana poprzez odpowiednie programy pomocowe owocuje zacieśnieniem celów grupowych, zaznaczonych w projekcie grupy 5, a jednocześnie rodzice pracujący na miejscu mają więcej czasu dla dzieci	Samorząd przy współudziale Unii Europejskiej
Grupa 2	Organizacja konkursów mających na celu wzmocnienie patriotyzmu lokalnego	Gmina, Powiat, szkoły, domy kultury, organizacje pozarządowe	Walka ze stereotypami, utożsamienie potrzeby zmian, motywacja do działania	Gmina, Powiat, szkoły, domy kultury, organizacje pozarządowe	Budowa parków rozrywki „Tropikalna Wyspa”, organizacja imprez powiatowych, festiwale, turnieje	Gmina, Powiat, szkoły, domy kultury, organizacje pozarządowe

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Cel główny:	Budowa (stworzenie) świadomości społecznej i poczucia tożsamości z „małą ojczyzną”					
Grupa 3	Kampania informacyjna, co to jest „mała ojczyzna”	Samorząd, organizacje pozarządowe, powiat	Organizacja dużej imprezy, np. sportowej, kulturalnej, promującej „małą ojczyznę”	Organizacje pozarządowe, samorząd, sponsorzy	Poprawa relacji – samorząd a organizacje pozarządowe	Organizacje pozarządowe, samorząd
Grupa 4	Badania i diagnoza zjawiska na terenie powiatu – ankiety i analiza danych – wnioski	Organizacje pozarządowe zajmujące się badaniami	Działania: młodzi – godziny wychowawcze we wszystkich szkołach na terenie powiatu – cykl imprez artystycznych (krzewienie kultury) – muzeum, kontakty z ciekawymi ludźmi starsi – Uniwersytet Trzeciego Wieku – kontakty z młodymi, wywiady – telewizja, prasa lokalna, wystawy	Władze samorządowe, organizacje pozarządowe, Muzeum w Legionowie, MOK, MO-SiR	Integracja międzypokoleniowa – wspólna duża impreza promująca powiat, ciekawych ludzi i tradycje, i dokonania	Samorządy, firmy, stowarzyszenia i inne organizacje pozarządowe

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Tabela 8. Analiza SWOT sektora organizacji pozarządowych w powiecie legionowskim

Zasoby	Mocne strony (Strengths)	Słabe strony (Weaknesses)	Szanse (Opportunities)	Zagrożenia (Threats)
Ludzkie	Skupienie w organizacjach osób aktywnych, społeczników, działaczy chcących coś zrobić dla miejscowej społeczności; Możliwość samorealizowania się grup osób o podobnych zainteresowaniach	Mało ludzi zaangażowanych w działanie – brak chętnych Finanse zależne od dobrej woli ludzi – zbiórka pieniędzy Brak wolontariuszy Podejrzliwość społeczna o nadużywanie zaufania (np. przywłaszczanie pieniędzy) Protekcja, znajomości	Integracja sektora organizacji pozarządowych Baza ludzi	Wypalanie się liderów, zanik aktywności wielu członków organizacji pozarządowych
Techniczne	Możliwość pozyskiwania środków rzeczowych na preferencyjnych warunkach (użyczenie)	Brak pomieszczeń, urządzeń, wykwalifikowanej kadry (np. księgowych) Brak lub ograniczone środki finansowe na realizację pomysłów		Brak bazy do działalności organizacyjnej
Instytucjonalne	Różnorodność prawnych form działania	Brak wiedzy o możliwościach zdobywania funduszy unijnych, samorządowych Brak znajomości przepisów prawnych, unijnych, krajowych Brak współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi Brak dobrego kontaktu między urzędami Brak współpracy w celach realizacji wspólnych projektów	Partnerstwo Współpraca wewnętrzna i zewnętrzna Baza organizacji legionowskich	Brak wystarczających środków finansowych umożliwiających osiągnięcie określonych wyników; Zmiany prawne uniemożliwiające rozwój trzeciego sektora; Brak współpracy pomiędzy samorządem a organizacjami
Doświadczenie	Możliwość wykorzystania doświadczenia zawodowego i życiowego na rzecz środowiska lokalnego	Brak doświadczenia w działaniu Brak szkoleń, modeli właściwego działania	Wymiana doświadczeń	Brak wymiany pokoleniowej w strukturach organizacji i brak doświadczenia
Pomysły	Wchodzenie w problematykę i zagadnienia społeczności lokalnej, które nie są podejmowane przez administrację rządową i samorządową	Brak pomysłów na rozszerzenie, usprawnienie działalności	Poprawa wizerunku organizacji	Brak wymiany pokoleniowej w strukturach organizacji i brak doświadczenia
Inne	Możliwość pozyskiwania finansów z różnych źródeł; Dawanie szansy rozwoju konkretnym grupom	Brak tradycji działania organizacji pozarządowych	Edukacja i wiedza Rozszerzenie działalności	Przyczyny związane z kondycją człowieka: a) rezygnacja z działań dla innych z powodu kłopotów bytowych, b) zmniejszenie się liczby członków organizacji pozarządowych wynikające z przyczyn zewnętrznych, np. utrata pracy, kłopoty rodzinne itp.

Tabela 9. Analiza SWOT sektora przedsiębiorców w powiecie legionowskim z punktu widzenia sektora pozarządowego

Zasoby	Mocne strony i szanse	Słabe strony i zagrożenia
Ludzkie	Duża możliwość wyboru pracowników (panuje bezrobocie!) Wykształcenie Profesjonalizm Umiejętności przystosowawcze Szybka decyzyjność	Brak wykwalifikowanych kadr Brak środków na szkolenia (podwyższanie kwalifikacji) Brak współpracy i słaba rola samorządów zawodowych (np. izby gospodarczej)
Techniczne	Świetne wyposażenie w maszyny i urządzenia Plany długoterminowego zagospodarowania Baza przedsiębiorców budowlanych	Brak usprzętowania i środków finansowych na jego poprawę Lokale
Instytucjonalne	Znajomość przepisów Znajomość rynku, branży	Słabe przygotowanie merytoryczne i prawne przedsiębiorców Nieprecyzyjne i szybko zmieniające się przepisy prawne Brak potrzebnego wsparcia dla przedsiębiorców ze strony samorządów (instytucji samorządowych i państwowych)
Doświadczenie	Doświadczenie w branży	Brak doświadczenia i mało dobrych praktyk, z których może skorzystać (przyszły) przedsiębiorca
Pomysły	Plany rozwoju na przyszłość	Brak środków finansowych na prowadzenie i działalność gospodarczą
Inne	Środki finansowe Kapitał	

Tabela 10. Analiza SWOT sektora publicznego w powiecie legionowskim z punktu widzenia sektora pozarządowego

Zasoby	Mocne strony i szanse	Słabe strony i zagrożenia
Ludzkie	Otwartość instytucji publicznych na nowe pomysły i kierunki działań w organizacjach pozarządowych Naturalna wymiana pokoleniowa obejmująca przedstawicieli instytucji publicznych	Brak zaufania do organizacji pozarządowych Zła wola urzędników Brak kompetencji urzędników
Techniczne		
Instytucjonalne	Środki finansowe zewnętrzne (Unia Europejska) Możliwości realnej pomocy i wspierania organizacji pozarządowych Zmiany formalnoprawne zmieniające charakter działalności trzeciego sektora	Brak współpracy Brak przepływu informacji
Doświadczenie		
Pomysły		Brak inicjatywy Brak pomysłów
Inne		Brak finansów

**LISTA PODMIOTÓW Z SEKTORA NON PROFIT
UCZESTNICZĄCYCH W PRACACH LEGIONOWSKIEGO FORUM DIALOGU**

1. Stowarzyszenie Gospodarstw Agroturystycznych „Woda i Las”
2. Fundacja „Dzielna Matka” Pomocy Rodzinom Dzieci z Niepełnosprawnością Sprzężoną
3. Stowarzyszenie Pomocy Potrzebującym „Nadzieja”
4. Fundacja na Rzecz Dzieci i Młodzieży im. Wandy Tomczyńskiej
5. Ludowy Klub Sportowy „Lotos” Jabłonna
6. Stowarzyszenie na Rzecz Promocji i Rozwoju Zalewu Zegrzyńskiego
7. Stowarzyszenie Forum Samorządowe
8. Fundacja „Czas Kultury”
9. Porozumienie Samorządowe
10. Fundacja dla Edukacji
11. Stowarzyszenie Krzewienia Edukacji Medialnej i Kulturalnej „Neonea”
12. Fundacja „Nasze Jutro”
13. Związek Zawodowy NSZZ „Solidarność” Region Mazowsze
14. Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet i Inicjatyw Społecznych „Pro Social”
15. Legionowskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe
16. Fundacja „Promień Słońca”
17. Art Bale Stowarzyszenie Rozwoju Edukacji Kulturalnej i Sztuki
18. Centrum Pomocy Pedagogiczno-Psychologicznej w Legionowie
19. Stowarzyszenie „Źródło Życia” im. Anieli Merici
20. Stowarzyszenie Młodzi dla Rozwołu EMKA
21. Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Rozwoju Gminy Jabłonna „Humanus”
22. Fundacja Trzciany
23. Fundacja Kidshelp
24. Koło Pomocy Dzieciom Specjalnej Troski przy Oddziale Powiatowym Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Legionowie
25. Związek Stowarzyszeń „Partnerstwo Zalewu Zegrzyńskiego”
26. Związek Gmin Zalewu Zegrzyńskiego
27. Powiatowa Izba Gospodarcza w Legionowie
28. Klub Sportowy Legionovia
29. Legionowskie Towarzystwo Sportowe Legionovia
30. Legionowskie Amatorskie Ligi Piłkarskie
31. Starostwo Powiatowe w Legionowie
32. Anna Radzimierska – mieszkanka Legionowa
33. Moderatorzy wszystkich trzech zespołów zadaniowych
34. Moderator partnerstwa Legionowskie Forum Dialogu
35. Przedstawiciele lidera projektu

2012

Załącznik 4. Raport – Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie – diagnoza problemów społeczno-gospodarczych na terenie powiatu legionowskiego wraz z zidentyfikowaniem ich przyczyn i skutków oraz możliwych rozwiązań

STAN NA 28 czerwca 2012

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Gmina Miejska Legionowo oraz partnerzy:
Starostwo Powiatowe w Legionowie
Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie
Powiatowa Izba Gospodarcza w
Legionowie

Spis treści

I.	Wprowadzenie – cel badania	185
II.	Opis badań	185
III.	Sytuacja społeczna, gospodarcza i charakterystyka zatrudnienia miasta Legionowo i powiatu legionowskiego	186
IV.	Analiza i diagnoza potencjału i potrzeb zasobów ludzkich miasta Legionowo i powiatu legionowskiego	194
	1. Analiza i diagnoza potencjału i potrzeb zasobów ludzkich sektora publicznego (instytucje rynku pracy)	194
	2. Analiza i diagnoza potencjału i potrzeb zasobów ludzkich sektora społecznego (organizacje pozarządowe)	196
	3. Analiza i diagnoza potencjału i potrzeb zasobów ludzkich sektora gospodarczego (prywatne podmioty gospodarcze)	201
V.	Diagnoza problemów społeczno-gospodarczych na terenie miasta Legionowo i powiatu legionowskiego, ich przyczyny i skutki	206
VI.	Możliwe rozwiązania problemów społeczno-gospodarczych na terenie miasta Legionowo i powiatu legionowskiego – propozycje konkretnych działań	211

ROZDZIAŁ I. Wprowadzenie – cel badania

Niniejszy raport został opracowany w ramach badania realizowanego jako część projektu „Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie” przygotowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VIII. Regionalne kadry gospodarki, Działanie 8.1. Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie, Poddziałanie 8.1.2. Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem projektu jest przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia wywołanego procesami adaptacyjnymi i modernizacyjnymi poprzez utworzenie partnerstwa lokalnego, którego zadaniem jest opracowanie i wdrożenie strategii przeciwdziałania i zarządzania zmianą gospodarczą na poziomie lokalnym. Realizacja projektu ma również na celu wypracowanie stałych mechanizmów współpracy pomiędzy trzema sektorami: publicznym, społecznym i gospodarczym oraz wypracowanie programów zawierających diagnozę każdego sektora. W skład partnerstwa lokalnego „Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie” weszli przedstawiciele 86 podmiotów i instytucji działających na terenie powiatu legionowskiego. Są to przedstawiciele gmin, powiatu, instytucji rynku pracy, organizacji pozarządowych, samorządu gospodarczego i zawodowego, związków zawodowych i przedsiębiorców. Zostali oni podzieleni na trzy zespoły zadaniowe: zespół do spraw przedsiębiorczości, zespół do spraw organizacji non profit oraz zespół do spraw rynku pracy. Dla każdego zespołu zadaniowego przewidzianych jest 8 spotkań oraz 3 spotkania międzysektorowe. Dotychczas odbyło się 5 spotkań w każdej z grup zadaniowych i 2 spotkania międzysektorowe. Prace zespołów skupiły się na analizie odpowiedniego sektora, identyfikacji kierunków zmian w nim zachodzących, jego problemów i szans na rozwój oraz zaproponowaniu rozwiązań.

Realizatorzy poniższego badania zostali włączeni do projektu na etapie czwartego spotkania grup zadaniowych. Badanie było realizowane w okresie od 11 kwietnia do 30 czerwca 2012 roku.

Celem badania była analiza i ocena potencjału każdego z trzech sektorów biorących udział w projekcie, jak i diagnoza problemów społeczno-gospodarczych na terenie miasta Legionowo i powiatu legionowskiego wraz ze zidentyfikowaniem ich przyczyn i skutków oraz możliwych rozwiązań. Cel badania został osiągnięty.

ROZDZIAŁ II. Opis badań

Na każdym etapie badań były uwzględniane trzy obszary: społeczeństwo (w tym obszar edukacji), gospodarka (w tym rynek pracy), infrastruktura (z naciskiem na infrastrukturę społeczną).

Diagnoza została przeprowadzona w oparciu o analizę danych pierwotnych i wtórnych, metody partycypacyjne i jakościowe, metody pracy grupowej, metody heurystyczne, badania ankietowe audytoryjne i warsztaty twórcze.

Ta sama różnorodność została zastosowana przy analizie, ocenie sytuacji, prognozowaniu i wypracowywaniu celów, kierunków oraz konkretnych mechanizmów, rozwiązań i narzędzi.

We wszystkich rozdziałach został wykorzystany materiał z dotychczas przeprowadzonych warsztatów, potencjał przeprowadzanych warsztatów i wnioski z nich uzyskane. Inne metody realizowane poza warsztatami to desk research, PAPI, CATI, IDI.

Przeprowadzono łącznie 30 IDI, 21 CATI i PAPI oraz dwie ankiety audytoryjne. Wszystkie ww. techniki i metody zastosowano w stosunku do trzech sektorów wymienionych w ofercie i umowie.

Nie zidentyfikowano problemów z docieraniem do respondentów. W badaniu wzięli udział przedstawiciele podmiotów z całego powiatu.

Raport został przygotowany przez osoby wskazane w ofercie oraz innych specjalistów.

ROZDZIAŁ III. Sytuacja społeczna, gospodarcza i charakterystyka zatrudnienia miasta Legionowo i powiatu legionowskiego

Powiat legionowski, wraz z powiatami: nowodworskim, wołomińskim, mińskim, otwockim i garwolińskim, należy do obszaru podregionu warszawskiego wschodniego (według nomenklatury jednostek terytorialnych do celów statystycznych NTS). Został utworzony w 1999 roku w ramach reformy administracyjnej. Siedzibą powiatu jest miasto Legionowo, jedno z najmłodszych, a zarazem najbardziej zaludnionych miast w województwie. Miasto leży w odległości 23 km na północ od centrum miasta stołecznego Warszawy, w pobliżu Zalewu Żegrzyńskiego, na szlakach komunikacyjnych łączących Warszawę z Gdańskiem (linia kolejowa) i Pojezierzem Mazurskim (droga krajowa nr 61).

W skład powiatu legionowskiego wchodzi gminy:

- a) miejska: Legionowo,
- b) miejsko-wiejska: Serock,
- c) wiejskie: Jabłonna, Nieporęt, Wieliszew,
- d) miasta: Legionowo, Serock.

Powierzchnia powiatu wynosi 39,278 ha. Liczba stałych – zameldowanych mieszkańców w poszczególnych gminach powiatu legionowskiego – według stanu na 23 VIII 2010 roku – wyniosła łącznie 101 161 mieszkańców¹, w tym 52% stanowiły kobiety². Liczebność w poszczególnych gminach przedstawia się następująco:

- Jabłonna: 14 956 osób,
- Legionowo: 51 135 osób,
- Nieporęt: 12 014 osób,
- Serock: 12 293 osób,
- Wieliszew: 10 763 osób.

Ogólna powierzchnia miasta Legionowo wynosi 1356 ha i jest w 80% zabudowana, w tym 20% zajmują tereny przemysłowe. Tereny leśne zajmują 15% obszaru miasta, natomiast tereny rolne 5%³. Na podstawie powyższych danych można stwierdzić dużą intensywność zagospodarowania miasta i niewielką rezerwę na rozwój ewentualnych przyszłych inwestycji, jak np. mieszkalnictwa czy działań podejmowanych przez podmioty gospodarcze. Władze samorządowe, świadome tych zagrożeń, zamierzają podjąć wszelkie działania⁴ „zmierzające w kierunku stworzenia pozytywnego klimatu inwestycyjnego”⁵, co jest jednym z warunków promocji gospodarczej regionu i jednocześnie wypełnieniem postulatów strategii opracowanych tak dla powiatu⁶, jak i kraju⁷. Legionowo przy swojej stosunkowo niewielkiej powierzchni jest jednym z najbardziej zaludnionych miast w Polsce – wskaźnik gęstości zaludnienia wynosi ok. 3674,85 osób na każdy km² powierzchni miasta.

Bliskość Warszawy sprawia, że mieszkańcy Legionowa, i całego powiatu legionowskiego, korzystają z możliwości, jakie daje sąsiedztwo stolicy: dla wielu osób to nie tylko dostęp do edukacji, specjalistycznej opieki medycznej, kultury i sztuki, ale przede wszystkim do pracy. Atrakcyjność inwestycyjną Legionowa podnosi nie tylko bliskość stolicy, ale też

¹ Powiat legionowski. Oficjalny Serwis Informacyjny Starostwa Powiatowego w Legionowie, <http://www.powiat-legionowski.pl/index.php?cmd=zawar_tosc&opt=pokaz&id=4&lang=>, 16.06.2012.

² Urząd Statystyczny w Warszawie, *Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie mazowieckim w 2010 r.*, Warszawa 2011, s. 53.

³ Rada Miasta Legionowo, *Zaktualizowana Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Legionowo do 2015 roku*, Legionowo 2007, s. 5.

⁴ Starostwo Powiatowe w Legionowie, *Plan rozwoju lokalnego powiatu legionowskiego na lata 2007–2013*, Legionowo 2007, s. 57.

⁵ Zespół do Spraw Rozwoju Gospodarczego, *Strategia promocji gospodarczej powiatu legionowskiego*, Legionowo 2004, s. 3.

⁶ Rada i Zarząd Powiatu Legionowskiego, *Strategia rozwiązywania problemów społecznych powiatu legionowskiego do 2015 r.*, Legionowo 2004.

⁷ Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, *Strategia rozwoju kraju 2007–2015*, Warszawa 2006.

pełnienie przez miasto funkcji powiatowego centrum edukacji, ochrony zdrowia, kultury, handlu i usług. Jest to także miejsce koncentracji instytucji otoczenia biznesu, takich jak banki, instytucje ubezpieczeniowe, firmy leasingowe, kancelarie prawnicze, biura rachunkowe. Atrakcyjność inwestycyjna Legionowa została oceniona przez niezależne zewnętrzne instytucje, takie jak: Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową⁸, Centrum Badań Regionalnych i gazeta "Rzeczpospolita" (ranking potencjału gospodarczego powiatów grodzkich i ziemskich z całej Polski, wydanie nr 231 z dnia 3 października 2001 roku). Atrakcyjność tego rejonu potwierdziło badanie przeprowadzone przez Instytut Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej w 2011 roku⁹. Potencjał ekonomiczny powiatu legionowskiego został również wysoko oceniony w badaniu powiatów zrealizowanym przez Mazowiecki Ośrodek Badań Regionalnych w 2010 roku. Badaniem został objęty teren województwa mazowieckiego oraz sześć sąsiednich województw. Powiat legionowski znalazł się w jednej grupie razem z powiatami: warszawskim zachodnim, pruszkowskim, grodziskim, piaseczyńskim oraz m. Kielce – jako charakteryzujący się wysokim potencjałem ekonomicznym¹⁰.

Syntetyczną miarą poziomu rozwoju gospodarczego danego regionu jest wielkość regionalnego PKB per capita. Przeciętny poziom produktu krajowego brutto w 2009 roku w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniósł dla regionu warszawskiego wschodniego, do którego zalicza się powiat legionowski, 28 694 zł (wobec 24 049 zł w 2007 r. i 27 021 zł w 2008 roku), co stanowi 81,5% wartości PKD liczonej dla Polski i 50,9% wartości PKD dla całego województwa mazowieckiego – 56 383 zł¹¹. Zatem można powiedzieć, że region cechuje stosunkowo wysoki poziom rozwoju. Ważnym wyznacznikiem wzrostu jest również przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto – dostępne dane mówią o wynagrodzeniu brutto w sektorze przedsiębiorstw dla województwa mazowieckiego w 2011 roku na poziomie 4407,27 zł (122% średniego wynagrodzenia w Polsce), które wykazuje tendencję wzrostową w porównaniu do lat poprzednich¹². Dla porównania: wartość wynagrodzenia brutto w 2009 roku wyniosła dla województwa 4179,63 zł, natomiast dla powiatu legionowskiego: 3240,22 zł¹³.

W powiecie legionowskim na koniec 2011 roku zarejestrowanych w rejestrze REGON było 14,7 tys. podmiotów gospodarki narodowej (niewiele ponad 2% wszystkich podmiotów widniejących w rejestrze dla całego województwa), w tym ponad 11,7 tys. stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą¹⁴. Podobnie jak w 2010 roku, zdecydowaną większość podmiotów w 2011 roku skupiał sektor prywatny (ponad 95%) – przede wszystkim przedsiębiorstwa handlowe. Znana jest liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na obszarze podregionu warszawskiego wschodniego w 2011 roku: 79 675 przedsiębiorstw, co stanowi 100,6% wszystkich podmiotów wpisanych do rejestru w poprzednim roku. Jeśli chodzi o wielkość przedsiębiorstw, mikrofirmy zatrudniające do 9 pracowników, stanowiły 96,9% wszystkich zarejestrowanych podmiotów. Pozostałe firmy zatrudniające od 10 do 49, następnie od 50 do 249 i powyżej 250 pracowników stanowiły odpowiednio: 2,7%, 0,33% oraz 0,07% podmiotów wpisanych do rejestru REGON dla tego obszaru. Tabela 1 prezentuje wybrane grupy podmiotów gospodarczych dla powiatu legionowskiego.

⁸ Za: Zespół do spraw rozwoju gospodarczego, Strategia promocji gospodarczej powiatu legionowskiego, Legionowo 2004

⁹ H. Godlewska-Majkowska, P. Zarębski, *Atrakcyjność inwestycyjna regionów 2011. Województwo mazowieckie*, Instytut Przedsiębiorstwa SGH, Warszawa 2011.

¹⁰ Mazowiecki Ośrodek Badań Regionalnych, *Analiza potencjału ekonomicznego powiatów województwa mazowieckiego i powiatów województw sąsiadujących*, Warszawa 2012.

¹¹ Główny Urząd Statystyczny, *Produkt Krajowy Brutto. Rachunki regionalne w 2009 r.*, Katowice 2011, s. 107.

¹² Urząd Statystyczny w Warszawie, *Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego w 2011 r.*, Warszawa 2012, s. 45.

¹³ Główny Urząd Statystyczny, *Rocznik Statystyczny Pracy 2010*, Warszawa 2010, s. 65.

¹⁴ Urząd Statystyczny w Warszawie, *Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze regon województwa mazowieckiego*, Warszawa 2012, s. 5.

Tabela 1. Wybrane grupy podmiotów gospodarczych w grudniu 2011 roku

Wyszczególnienie	Powiat legionowski	Podregion warszawski wschodni	Województwo mazowieckie
Zakłady osób fizycznych	11 725	65 504	472 147
udział zakładów osób fizycznych w liczbie podmiotów ogółem w %	79,8	80,6	69,9
Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	154	725	26 920
udział spółek z przewagą udziału kapitału zagranicznego w liczbie podmiotów ogółem w %	1,0	0,9	4,0
Ogółem	14 701	81 319	675 099

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych WUP w Warszawie.

Jeśli chodzi o podmioty gospodarcze według sekcji PKD 2007, największa liczba przedsiębiorstw z powiatu legionowskiego była zarejestrowana w 2010 roku w sekcji G: „Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”, bo aż 30,4%, a następnie w sekcji „Budownictwo” – 12,4%, sekcji M : „działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” – 9,21% oraz w sekcji C: „przetwórstwo przemysłowe” – 8,75% (dane Urzędu Statystycznego w Warszawie).

Kolejna zmienna, której wartość przekroczyła średnią dla województwa mazowieckiego, to wskaźnik liczby podmiotów gospodarki narodowej przypadających na 1000 osób: dla powiatu legionowskiego wyniósł aż 137,6 w odniesieniu do 2011 roku. Ten sam współczynnik dla województwa to 128,4¹⁵. Obrazuje to wyraźnie prężność regionu i większy rozwój poziomu przedsiębiorczości wśród mieszkańców w porównaniu do innych rejonów.

Na poziom rozwoju danego regionu wpływają także takie czynniki, jak: przyrost naturalny, trendy demograficzne, saldo migracji. Powiat legionowski zanotował na koniec 2010 roku jeden z najwyższych w województwie wskaźników przyrostu naturalnego: 5,17%, wobec średniej dla województwa 1,41%¹⁶, co może świadczyć o dużym potencjale demograficznym regionu. Podobnie sytuacja wyglądała w przypadku salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 osób na koniec 2010 roku – tutaj powiat legionowski również znalazł się w czołówce z wartością 18,82% w stosunku do średniej dla województwa mazowieckiego 2,56%. Wskazuje to na dużą skalę migracji i zdecydowaną przewagę napływu ludności na obszar powiatu, w porównaniu do odpływu. Można postawić hipotezę, że mimo stosunkowo wysokiej stopy bezrobocia (o czym będzie mowa w dalszej części rozdziału), sugerującej raczej możliwy odpływ ludności, znacząco więcej osób przybywa do powiatu legionowskiego, m.in. z powodu bliskości Warszawy jako atrakcyjnego miejsca pracy.

Roczny przyrost ludności w powiecie w 2010 roku w stosunku do roku poprzedzającego wyniósł 2,41%. W całym województwie saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały od kilkunastu lat jest dodatnie, co oznacza, że liczba osób, które zameldowały się na pobyt stały w danym okresie, przewyższa liczbę osób, które się wymeldowały. Jest to zjawisko związane z napływem ludności do stolicy i w jej najbliższą okolicę w poszukiwaniu pracy.

¹⁵ Urząd Statystyczny w Warszawie, *Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze regon województwa mazowieckiego*, Warszawa 2012, s. 6.

¹⁶ Urząd Statystyczny w Warszawie, *Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie mazowieckim w 2010 r.*, Warszawa 2011, s. 39.

To, jak rozwija się region, zależy także w dużej mierze od produktywności w sektorze przemysłu czy zatrudnienia w sektorach kluczowych dla regionu. Z punktu widzenia gospodarki Legionowa należy przeanalizować znaczenie małych i średnich firm handlowych, usługowych i wytwórczych (miasto słynie z bogatych tradycji rzemieślniczych), gdyż te firmy są najliczniejsze. Najwięcej podmiotów, zarówno na obszarze powiatu, jak i gminy Legionowo, było zarejestrowanych w sektorze usługowym: 112 822 podmiotów w powiecie, 5909 na terenie gminy, a następnie w branży budowlanej i przemyśle. Cenną informacją jest liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą przypadających na każde 10 tys. mieszkańców – 1115 podmiotów w przypadku obszaru powiatu i 1179 dla gminy Legionowo.

Szczegółowy wykaz podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2010 roku na terenie powiatu i gminy w zależności od sektora przedstawia grafika nr 1.

Grafika 1.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON W 2010 R.		
	Powiat	Gmina
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON ogółem	14627	7609
w tym w sektorze: przemysłowym	1366	713
budowlanym	1811	958
usługowym	11282	5909
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	1386	1452
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	1115	1179

Źródło: Gmina miejska Legionowo. Powiat legionowski. Statystyczne Vademecum Samorządowca, Urząd Statystyczny w Warszawie, 2011.

Dla porównania, w końcu grudnia 2006 roku liczba jednostek gospodarczych znajdujących się w rejestrze REGON zarejestrowanych na terenie miasta wynosiła ogółem 6956. Wskaźnik aktywności gospodarczej mierzony liczbą przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców kształtował się w końcu 2006 roku w Legionowie na poziomie 139 i był znacznie wyższy niż średnia krajowa. Świadczyło to o wyższym niż przeciętna stopniu aktywności gospodarczej na terenie miasta, a więc o większej przedsiębiorczości oraz o dużym potencjale rozwojowym powiatu. Władze samorządowe w zaktualizowanej strategii rozwoju gminy Legionowo położyły szczególny nacisk na „tworzenie jak najlepszych warunków do rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców i wzrost atrakcyjności miasta dla lokalizacji inwestycji mieszkaniowych, usługowych i produkcyjnych”¹⁷ (pierwszy cel strategiczny).

W celach operacyjnych widać wyraźnie uszczegółowienie tej idei m.in. w postaci gotowości wsparcia finansowego i organizacyjnego rozwoju przedsiębiorczości. Dane z końca 2010 roku pokazują wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON i wyższy wskaźnik dla obszaru gminy niż dla powiatu. Obrazuje to większą aktywność gospodarczą w samej gminie Legionowo w porównaniu do obszaru powiatu oraz zmienność na przestrzeni lat.

Aby dokładniej zrozumieć charakterystykę zatrudnienia w powiecie legionowskim, należy się przyjrzeć również takim wskaźnikom, jak popyt na pracę i związana z nim liczba zatrudnianych pracowników, wielkość podmiotów gospodarczych – omówiona uprzednio, podaż pracy. Wpływ na podaż mają czynniki demograficzne, takie jak wspomniany przyrost naturalny, saldo migracji, struktura ludności według wieku, a także czynniki ekonomiczne, do których należy zaliczyć m.in. wysokość płacy realnej czy wysokość podatków od dochodów. Należy zaznaczyć, iż niektóre z tych zmiennych są bardzo trudne do dokładnego określenia, chociażby ze względu na ogromną różnorodność i zmienność planów i potrzeb pracodawców. Opierać się można jedynie na szacunkach oraz przybliżonych danych. Przykładowo: dostępne dane statystyczne mówią o liczbie osób pracujących na obszarze powiatu, w przedsiębiorstwach zatrudniających powyżej 9 osób, a więc większych niż mikro-firmy. Liczba ta wyniosła na koniec 2010 roku 13 950 osób, w tym 7798 kobiet, co stanowiło 56% ogółu pracujących na tym obszarze. Do liczby pracujących ogółem należy doliczyć osoby samozatrudnione i pracujące w mikroprzedsiębiorstwach.

¹⁷ Rada Miasta Legionowo, *Zaktualizowana Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Legionowo do 2015 roku*, Legionowo 2007, s. 32.

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Wśród podejść do badania popytu na pracę można zasadniczo wyróżnić dwa: oparte na danych wtórnych oraz oparte na danych pierwotnych. Przedmiotem analiz w ramach pierwszego z nich są dane statystyczne gromadzone przez różnego rodzaju instytucje (w szczególności Główny Urząd Statystyczny i – na poziomie regionalnym – Urząd Pracy). Drugie podejście koncentruje się na danych zbieranych za pomocą metod ankietowych i wywiadów pogłębianych, bezpośrednio od pracodawców – w tym przypadku przedstawicieli sektora przedsiębiorstw biorących udział w spotkaniach w ramach projektu „Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie”.

Strukturę popytu i podaży pracy określa wzajemny stosunek liczby osób bezrobotnych i poszukujących pracy oraz dostępnych w analogicznym okresie ofert pracy. Liczba osób bezrobotnych w analizowanym okresie wyniosła 3263, z czego 48,8% stanowiły kobiety. Zmienność liczby osób poszukujących pracy zarejestrowanych w oficjalnych rejestrach obrazuje tabela 2. Zauważyć się daje niewielki spadek liczby osób poszukujących pracy w ostatnich latach. Może to wynikać z niechęci osób do rejestrowania w urzędzie własnej aktywności w poszukiwaniu pracy.

Tabela 2. Osoby poszukujące pracy

Wyszczególnienie	Lata					Wzrost / Spadek	
	Grudzień 2007 r.	Grudzień 2008 r.	Grudzień 2009 r.	Grudzień 2010 r.	Grudzień 2011 r.	w stosunku do 2010 r. w osobach	w stosunku do 2010 r. w %
Województwo mazowieckie	5 417	5 169	6 325	6 885	5 097	-1 788	-26,0
Podregion warszawski wschodni	484	468	537	552	496	-56	-10,1
Powiat legionowski	40	49	62	60	57	-3	-5,0

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych WUP w Warszawie.

Natomiast liczba ofert pracy, jakimi dysponował wówczas Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie, wyniosła zaledwie 31¹⁸. Pokazuje to ogromną dysproporcję pomiędzy zapotrzebowaniem na pracę (popytem) a liczbą dostępnych ofert pracy (podaż), które przekładają się na wolne miejsca pracy, zgłoszone przez pracodawców: na 1 bezrobotnego przypada średnio 0,0095 oferty. Poza kierowaniem do bezrobotnych ofert pracy – wsparcie ze strony urzędu pracy przybiera różnorodne formy. Liczba bezrobotnych aktywowanych w 2011 roku w ramach wydatków Funduszu Pracy wyniosła łącznie 813 osoby, w tym bezrobotni rozpoczynający szkolenia stanowili ponad 30%. Bezrobotni odbywający staże u pracodawcy stanowili grupę 85 osób, natomiast osób, które otrzymały środki finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej, było 121.

Liczba osób bezrobotnych w powiecie legionowskim wykazuje tendencję na przemian wzrostową i malejącą. Co ciekawe, podobną tendencję można częściowo zauważyć dla całego podregionu. Może to świadczyć o okresowo niestabilnym rynku pracy. Bezrobotni zarejestrowani w powiecie legionowskim na dzień 31 grudnia 2011 roku to 3862 osoby, w tym 47,6% stanowiły kobiety w liczbie 1838 osób. Nastąpił wzrost liczby zarejestrowanych bezrobotnych w stosunku do roku poprzedniego aż o prawie 1/5. Przyczyn tego stanu rzeczy można upatrywać w zachodzących zmianach społeczno-gospodarczych, jak chociażby napływ ludności, okresowo spowalniającym tempie wzrostu gospodarczego, czy też niska konkurencyjność na rynku.

Zestawienie liczby bezrobotnych od 2007 roku na tle regionu i województwa obrazuje tabela 3.

¹⁸ Urząd Statystyczny w Warszawie, *Powiat legionowski. Statystyczne Vademecum Samorządowca*, Warszawa 2011, s. 3.

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Tabela 3. Bezrobotni ogółem

Wyszczególnienie	Lata					Wzrost / Spadek	
	Grudzień 2007 r.	Grudzień 2008 r.	Grudzień 2009 r.	Grudzień 2010 r.	Grudzień 2011 r.	w stosunku do 2010 r. w osobach	w stosunku do 2010 r. w %
Województwo mazowieckie	219 924	178 028	224 480	238 341	246 739	8 398	3,5
Podregion warszawski wschodni	25 823	19 944	27 466	28 636	30 448	1 812	6,3
Powiat legionowski	3 304	2 215	3 346	3 263	3 862	599	18,4

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych WUP w Warszawie.

Stopa bezrobocia, przekładająca się bezpośrednio na wielkość bezrobocia, na koniec 2011 roku wyniosła 12,9% w powiecie, wobec 11,8% w podregionie, 9,9% w skali województwa i 12,5% w skali kraju. Wskaźnik ten wykazuje tendencję wzrostową. Przekrojowy wykaz stóp bezrobocia przez poszczególne lata, począwszy od 2008 roku, pokazuje tabela 4. Kolejne tabele obrazują skalę napływu osób do grupy bezrobotnych (tabela 5) oraz odpływu z bezrobocia (tabela 6) z wyszczególnieniem wybranych powodów odpływu: podjęcia pracy i niepotwierdzenia gotowości do pracy. Można zauważyć, że liczba osób zasilających szeregi bezrobotnych jest większa niż liczba osób je opuszczających.

Tabela 4. Stopa bezrobocia

Wyszczególnienie	Lata				
	Grudzień 2008 r.	Grudzień 2009 r.	Grudzień 2010 r.	Grudzień 2011 r.	Wzrost / Spadek w stosunku do grudnia 2010 r. w %
Województwo mazowieckie	7,3	9,0	9,7	9,9	0,2
Podregion warszawski wschodni	8,3	10,8	11,3	11,8	0,5
Powiat legionowski	8,0	11,5	11,2	12,9	1,7

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych WUP w Warszawie.

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Tabela 5. Napływ do bezrobocia

Wyszczególnienie	Lata					Wzrost / Spadek	
	Grudzień 2007 r.	Grudzień 2008 r.	Grudzień 2009 r.	Grudzień 2010 r.	Grudzień 2011 r.	w stosunku do 2010 r. w osobach	w stosunku do 2010 r. w %
Województwo mazowieckie	263 263	254 017	326 948	319 149	283 070	9 484	3,0
Podregion warszawski wschodni	34 729	32 458	43 947	43 193	40 395	-2 798	-6,5
Powiat legionowski	4 632	4 067	6 330	5 688	5 785	97	1,7

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych WUP w Warszawie.

Tabela 6. Odpływ z bezrobocia

Wyszczególnienie	Lata					Wzrost / Spadek	
	Grudzień 2007 r.	Grudzień 2008 r.	Grudzień 2009 r.	Grudzień 2010 r.	Grudzień 2011 r.	w stosunku do 2010 r. w osobach	w stosunku do 2010 r. w %
	Ogółem						
Województwo mazowieckie	328 951	295 913	280 496	304 870	274 672	-30 198	-9,9
Podregion warszawski wschodni	47 755	38 337	36 425	42 023	38 583	-3 440	-8,2
Powiat legionowski	5 907	5 156	5 199	5 771	5 186	-585	-10,1
	Z powodu podjęcia pracy						
Województwo mazowieckie	133 797	112 112	102 956	121 150	117 471	-3 679	-3,0
Podregion warszawski wschodni	18 766	13 392	12 472	15 085	15 309	224	1,5
Powiat legionowski	2 033	1 636	1 502	1 883	2 078	195	10,4

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

	Z powodu niepotwierdzenia gotowości do pracy						
Województwo mazowieckie	–	–	99 548	101 426	99 671	-1 755	-1,7
Podregion warszawski wschodni	–	–	14 400	16 174	14 954	-1 220	-7,5
Powiat legionowski	–	–	2 432	2 597	1 998	-599	-23,1

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych WUP w Warszawie.

Warto przyrzeć się dokładniej wybranym grupom osób bezrobotnych, dzięki czemu obraz problemu bezrobocia będzie pełniejszy. W ogólnej kategorii osób bezrobotnych w powiecie legionowskim można wyszczególnić następujące grupy osób (stan na koniec grudnia 2011 roku, oprac. Urząd Statystyczny w Warszawie):

- bezrobotni zamieszkali na wsi: 1702 osób, wśród których zanotowano wzrost w stosunku do 2010 roku o ponad 20%,
- bezrobotni z prawem do zasiłku: 734 osoby, również wzrost w porównaniu do 2010 roku o ponad 21%,
- bezrobotni zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy: 252 osób, wzrost aż o 95,3%,
- osoby długotrwale bezrobotne: 1433 osób, zanotowano wzrost w wysokości 37,1%,
- bez kwalifikacji zawodowych: 1273 osób, wzrost o 33%,
- bez doświadczenia zawodowego: 969 osób, zanotowany wzrost 25,1%,
- osoby niepełnosprawne: 183, także wzrost, choć stosunkowo niewielki 4,7%,
- osoby samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18. roku życia – 286, wzrost o 7,4%,
- kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka: 255 osób, wzrost w ramach tej kategorii 6,6%.

Interesujące jest zjawisko dotyczące bezrobotnych kobiet, które w ostatnich 3 latach stanowiły mniejszość w grupie bezrobotnych porównaniu do mężczyzn. Udział kobiet w ogóle bezrobotnych wynosił odpowiednio: 45,76%; 48,76% oraz 47,59% w latach 2009–2011.

Również respondenci badań zrealizowanych w ramach projektu „Legionowskie Forum Dialogu – potwierdzili istniejący problem bezrobocia na terenie powiatu. Był on najczęściej identyfikowanym problemem społeczno-gospodarczym regionu; inne sygnalizowane problemy według częstotliwości wskazań to: brak zabezpieczeń społecznych, brak szans na rynku pracy dla młodych, brak wykwalifikowanych pracowników. Pojedyncze wskazania dotyczyły słabej oferty edukacyjnej i ubóstwa. Jako przyczyny tak wysokiego bezrobocia wskazywano najczęściej brak zakładów pracy w rejonie, szarą strefę, a także bliskość Warszawy i odbieranie Legionowa jako „sypialni stolicy”. Dla niektórych badanych przyczyną bezrobocia stanowiła polityka władz, upadające firmy, bezradność niektórych grup społecznych, starzejące się społeczeństwo. Ankietowani zaznaczali jednak, że są zauważalne różne działania podejmowane przez instytucje, które mają na celu przeciwdziałanie bezrobociu. Są to przede wszystkim: szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe i umiejętność poruszania się po rynku pracy, jak również organizacja staży zawodowych i realizacja projektów unijnych.

Wśród grup społecznych znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na legionowskim rynku pracy uczestnicy badań podawali w pierwszej kolejności osoby 50+ oraz absolwentów i młodzież do 24 roku życia, następnie kobiety,

niepełnosprawnych i rodziców małych dzieci. Największe przeszkody na drodze działalności i rozwoju przedsiębiorstw to – według ankietowanych – bariery finansowe, a w dalszej kolejności procedury legislacyjne i silna konkurencja na rynku¹⁹.

Jak widać, wyniki analiz dostępnych danych statystycznych gromadzonych przez różnego rodzaju instytucje, są zgodne z wynikami przeprowadzonych w ramach projektu badań. Podsumowując tę część raportu, można stwierdzić, że do głównych problemów powiatu legionowskiego należy wysoki poziom bezrobocia i trudna sytuacja niektórych grup społecznych, jak chociażby osób w wieku 50+ czy młodych wchodzących na rynek pracy. Do mocnych stron powiatu i miasta Legionowo należy z pewnością zaliczyć wysoki poziom przedsiębiorczości, świadczący o prężności i dużym potencjale regionu.

ROZDZIAŁ IV. Analiza i diagnoza potencjału i potrzeb zasobów ludzkich miasta Legionowo i powiatu legionowskiego

1. Analiza i diagnoza potencjału i potrzeb zasobów ludzkich sektora publicznego (instytucje rynku pracy)

Sektor publiczny obejmuje przede wszystkim Urzędy Gminy, w tym Urząd Miasta Legionowo, Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, szkoły, a także mniejsze instytucje, jak biblioteki, ośrodki kultury i sportu. Ich działalność skupia się wokół realizacji zadań określonych ustawowo, w zależności od charakteru instytucji, i będzie to albo bieżąca obsługa mieszkańców bądź wspieranie grup najsłabszych (PUP, PCPR, OPS-y), bądź w mniejszym zakresie animowanie działań kulturalnych, sportowych, adresowanych do różnych grup odbiorców. Urzędy Gminy i Urząd Miasta podejmują działania na rzecz promocji regionu, przyciągania inwestorów, budowania infrastruktury, zagospodarowania terenu, czy dbają o właściwy poziom działalności placówek zdrowia i oświaty, aby oddziaływać na atrakcyjność poszczególnych gmin, a przez to całego powiatu. Służyć temu ma też próba zagospodarowania obszarów przy Zalewie Zegrzyńskim.

Jeśli chodzi o działania ukierunkowane wprost na przeciwdziałanie bezrobociu, to instytucje publiczne wskazują, że są to: realizacja programów unijnych, szkolenia podnoszące kwalifikacje, szkolenia podnoszące umiejętności poruszania się po rynku pracy oraz organizacja praktyk i staży zawodowych. Spośród wymienionych najwyżej została oceniona skuteczność szkoleń podnoszących kwalifikacje.

Wśród najważniejszych zasobów sektora publicznego, jego przedstawiciele wskazują zasoby ludzkie i zasoby techniczne.

Zasoby ludzkie – pracownicy instytucji rynku pracy to osoby posiadające wiedzę merytoryczną, będące specjalistami w swoich dziedzinach. Pozytywnie oceniony jest też aspekt organizacyjny funkcjonowania instytucji (podział obowiązków, jasne kompetencje). Niewątpliwie ważnym aspektem jest tu stabilność zatrudnienia pracowników sektora publicznego.

Zasoby techniczne – dzięki publicznemu charakterowi funkcjonowania instytucji rynku pracy mają dostęp do budynków, pomieszczeń i sprzętu technicznego. Mimo że pojawiają się głosy, iż brak jest nowoczesnego sprzętu, nowoczesnie wyposażonych lokali, to jednak podstawowe warunki do działalności merytorycznej są niewątpliwie zapewnione. Zasoby te po godzinach funkcjonowania instytucji nie są używane, podczas gdy mogłyby służyć np. organizacjom pozarządowym, które nie mogą pochwalić się takim komfortem funkcjonowania.

Instytucje publiczne mają także dobrze rozwiniętą sieć kontaktów instytucjonalnych, które pomimo braku stałego partnerstwa są dostępne i są ważnym potencjałem. Jest to współpraca z przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi, instytucjami szkoleniowymi. Współpraca ta dotychczas opiera się głównie na pojedynczych wspólnych inicjatywach, choć są też załóżki stałej współpracy (np. szkoły z przedsiębiorcami), które stanowią dobrą prognozę ku budowaniu partnerstwa. Współpraca ze wszystkimi instytucjami została oceniona pozytywnie, jednak najlepiej przedstawiciele instytucji publicznych oceniają współpracę z innym podmiotem, ale w ramach tego samego sektora.

¹⁹ Wyniki badań CAPI (Computer Aided Personal Interview) zrealizowanych wśród przedsiębiorców z terenu powiatu legionowskiego w ramach projektu „Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie” w czerwcu br.

Ponadto instytucje sektora publicznego mają bogate doświadczenie w działaniach na rzecz grup, które wspierają, np. programy z obszaru rynku pracy i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, aktywizacja i działania w zakresie doradztwa zawodowego dla młodzieży, pomoc pracodawcom w pozyskaniu pracowników o pożądanych kwalifikacjach. Doświadczenie to jest wzbogacone o realizację projektów unijnych i elementy współpracy pomiędzy instytucjami, o której wspomniano wcześniej. Obecna jest także współpraca międzynarodowa, m.in. z gminami partnerskimi.

Innym cennym elementem funkcjonowania jest dostęp do funduszy zewnętrznych, w tym funduszy europejskich. To środki, którymi mogą dysponować nie tylko na rozwiązywanie problemów społecznych, ale także przydzielać organizacjom pozarządowym na realizację ich celów statutowych.

Niestety, środki kierowane są głównie na miękkie działania, za mało jest twardych inwestycji, co powoduje tylko krótkofalowe pozytywne oddziaływanie. Pomimo dostępu do środków pracownicy instytucji publicznych mają poczucie, że jest ich wciąż za mało, nie ma wystarczającej ilości dla realnych potrzeb. I tu pojawia się wątpliwość, czy faktycznie dobre jest ich wykorzystanie – pracownikom sektora publicznego brakuje rozeznania w sytuacji i realnych potrzebach adresatów ich wsparcia. Nie mają pewności, że środki są dysponowane we właściwych proporcjach. Zauważają też w swoim funkcjonowaniu pewne schematy, którym ulegają. Jedną z przyczyn takich wątpliwości jest brak współpracy z pracodawcami (określenie kierunków kształcenia przydatnych na rynku pracy) i innymi instytucjami – np. organizacjami pozarządowymi będącymi specjalistami w swoich obszarach funkcjonowania.

Organizacje pozarządowe przyznają, że jest w instytucjach publicznych otwartość na nowe pomysły i kierunki działań organizacji pozarządowych, co daje realną szansę na współpracę. Organizacje oczekiwałyby, aby było to poparte finansowaniem tych konkretnych pomysłów i inicjatyw z funduszy, którymi zarządzają. Trudnością, jaką wskazują przedstawiciele sektora organizacji pozarządowych, jest brak zaufania dla nich, ale też brak komunikacji i należytego przepływu informacji. Zarzuty stawiane są zatem pracownikom instytucji publicznych, a nie instytucjom samym w sobie.

Gmina Legionowo realizuje Program współpracy w 2012 roku z organizacjami pozarządowymi, którego ostateczny kształt powstał po konsultacjach społecznych. Program określa zasady powierzania i wspierania zadań publicznych oraz priorytetowe obszary działalności. Przy Gminie działa także Rada Pożytku Publicznego, w skład której oprócz przedstawicieli Urzędu wchodzi reprezentanci wybranych organizacji pozarządowych.

Z kolei instytucje publiczne chcą zachęcać instytucje z pozostałych sektorów do aplikowania o fundusze z niezależnych źródeł, gdyż to zwiększa szanse na pozyskanie środków na rozwój regionu i otwiera drogę do funduszy, które nie są dostępne dla instytucji publicznych. Chętnie dzielą się swoimi umiejętnościami i doświadczeniami w tym zakresie, aby udzielić wsparcia początkującym (organizacja szkoleń i spotkań informacyjnych).

Dużym utrudnieniem w funkcjonowaniu instytucji publicznych jest zależność od zewnętrznych przepisów, uregulowań prawnych, na które przedstawiciele instytucji nie mają wpływu, które są nieprecyzyjne, zmienne i nie przystają do codziennych realiów pracy. Bariera ta jest wyraźnie wskazywana i podkreślana. Jako bardziej istotne oceniana jest tylko bariera finansowa.

Przedstawiciele instytucji sektora publicznego po analizie swoich zasobów określili, jak inne sektory (pozarządowy i przedsiębiorcy) mogłyby uzupełnić ich braki, jak widzą zaangażowanie pozostałych sektorów w poprawę sytuacji lokalnej społeczności.

Oczekiwania sektora publicznego wobec sektora społecznego (organizacji pozarządowych)	Oczekiwania sektora publicznego wobec sektora prywatnego (przedsiębiorców)
– aplikowanie po ośrodki unijne (samodzielnie lub wspólne większe projekty) – praca ekspertów – wymiana informacji, konsultowanie działalności, pomoc w diagnozie problemów i realizacji działań – znajomość problemów społecznych (specjalizacja w danej dziedzinie)	– tworzenie nowych miejsc pracy i zwiększanie zatrudnienia poprzez tworzenie oddziałów, – inwestowanie w pracowników, dbanie o rozwój pracowników (szkolenia, podnoszenie kwalifikacji) – organizacja miejsc praktyki, stażu, praktycznej nauki zawodu (współpraca z edukacją)

Posiadane zasoby pozwalają też spełnić oczekiwania innych sektorów, które koncentrują się w dużej mierze wokół zasobów technicznych i kapitału ludzkiego, jakimi dysponuje sektor publiczny. Ponadto organizacje pozarządowe oczekiwałyby większego uwzględnienia ich opinii w diagnozowaniu problemów i potrzeb lokalnej społeczności, a co za tym idzie rozdzielaniu środków na najpotrzebniejsze obszary działań. Z kolei sektor przedsiębiorców widziałby instytucje publiczne jako lidera i koordynatora wspólnych działań na rzecz regionu. Oczekiwałby prowadzenia polityki rozwojowej, która będzie wyznaczała priorytetowe kierunki działań.

Tymczasem współpraca pomiędzy instytucjami przebiega w większości w obszarze jednego sektora (w tym przypadku publicznego), jest oceniana bardzo pozytywnie, aczkolwiek zauważalny jest jej mały zakres.

Z badań ankietowych wśród uczestników spotkań dot. budowania partnerstwa wyraźnie widać pozytywne nastawienie do tegoż partnerstwa – niemal wszyscy ankietowani potwierdzają, że byłoby ono pomocne przy rozwiązywaniu problemów lokalnej społeczności.

Jako liderzy partnerstwa jednogłośnie wskazywane są instytucje publiczne: Urząd Miasta, Urząd Gminy, Powiatowy Urząd Pracy, ewentualnie Ośrodek Pomocy Społecznej.

Działania, jakie mogłoby podjąć partnerstwo na rzecz poprawy sytuacji społecznej, koncentrują się wokół trzech obszarów:

- rozwój kapitału ludzkiego (szkolenia dla osób poszukujących pracy, dla pracowników, dostęp do instrumentów rynku pracy, takich jak staże, prace interwencyjne itp.),
- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości (rozwój samozatrudnienia, tworzenie nowych miejsc pracy, ulgi dla małych firm, wsparcie dla przedsiębiorców zatrudniających klientów pomocy społecznej itp.),
- poprawa przepływu informacji – np. organizacja giełdy pracy.

Główne atuty lokalnej społeczności, które mogłyby ułatwić organizowanie partnerstw to – według ankietowanych – z jednej strony palące problemy społeczne, a z drugiej strony kapitał wiedzy, jakim dysponuje lokalna społeczność. Nie bez znaczenia jest też świadomość możliwości lepszego korzystania z funduszy pomocowych.

Natomiast przeszkody, nad którymi należy pracować, to w ocenie przedstawicieli sektora publicznego przede wszystkim niska świadomość atutów dialogu i partnerstwa oraz niska aktywność organizacji społecznych.

2. Analiza i diagnoza potencjału i potrzeb zasobów ludzkich sektora społecznego (organizacje pozarządowe)

W projekcie udział wzięli przedstawiciele stowarzyszeń i fundacji o różnym zakresie działania, kierujący swoją ofertą do różnych grup w społeczności lokalnej. Do głównych sfer zadań, którymi się one zajmują, zaliczyć należy: pomoc osobom niepełnosprawnym, działalność na rzecz dzieci i młodzieży, promocja walorów turystycznych, rozwój przedsiębiorczości, aktywizacja zawodowa, rozwój w zakresie kultury i sztuki, wsparcie dla innych organizacji pozarządowych czy aktywizacja i pomoc osobom starszym. Należy podkreślić, iż organizacje wskazywały główne sfery swoich działań, co nie oznacza, że ograniczają się tylko do tych obszarów. Wielokierunkowość działań jest bowiem typowa dla trzeciego sektora w Polsce. Aktywność w wielu dziedzinach można dodać do atutów organizacji pozarządowych, ponieważ mogą dostarczyć odbiorcom kompleksowego wsparcia, nie ograniczając się tylko do jednej dziedziny²⁰. Ponadto, pracując w ten sposób, członkowie organizacji mają szerszą perspektywę potrzeb społeczności lokalnej.

Powtarzalność powiązań pewnych sfer zadań publicznych w skali ogólnopolskiej zauważyć można również wśród legionowskich organizacji. Zatem działania w obszarze wsparcia innych organizacji często współwystępują z działaniami w obszarze rozwoju lokalnego, a także z pracami na rzecz aktywności zawodowej²¹. Potwierdza to działalność

²⁰ J. Herbst, J. Przewłocka, *Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych. Raport z badań 2010*, Warszawa 2011, s. 30, 34.

²¹ Tamże.

legionowskiej organizacji IDI1 oraz IDI2²². Wyraźnie powiązane są też ze sobą działania w sferze kultury i sztuki oraz aktywności edukacyjnej, co odzwierciedla działanie organizacji IDI3, IDI4 oraz IDI5.

Wszystkie prezentowane organizacje są typu lokalnego, czyli terytorialnie ich działania nie wykraczają poza środowisko lokalne. W dużej mierze opierają swoją pracę na zaangażowaniu wolontariuszy, zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych. Oznacza to, iż członkowie stowarzyszeń i fundacji oraz wolontariusze wykonują swoją pracę nieodpłatnie. Warto dodać, iż jest to tendencja ogólnopolska, gdyż organizacje pozarządowe przede wszystkim bazują na pracy społecznej członków i wolontariuszy. Choć jednak blisko połowa polskich organizacji zatrudnia personel, to organizacje typu lokalnego robią to najrzadziej²³.

Dla lepszego zobrazowania potencjału legionowskich organizacji pozarządowych przeprowadzono analizę SWOT pod kątem zasobów ludzkich, technicznych oraz instytucjonalnych.

Tabela 7. Analiza SWOT sektora organizacji pozarządowych

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
– skupienie w organizacjach osób aktywnych, społeczników, działaczy, którzy chcieliby zrobić coś dla miejscowej społeczności, – możliwość samorealizowania się grup osób o podobnych zainteresowaniach, – możliwość pozyskiwania środków rzeczowych na preferencyjnych warunkach (użyczenie), – różnorodność form prawnych działania, – możliwość wykorzystania zawodowego i życiowego na rzecz środowiska lokalnego, – wchodzenie w problematykę i zagadnienia społeczności lokalnej, które nie są podejmowane przez administrację rządową i samorządową, – możliwość pozyskiwania finansów z różnych źródeł, – dawanie szansy rozwoju konkretnym grupom.	– mało ludzi zaangażowanych w działanie – brak chętnych, – finanse zależne od dobrej woli ludzi – zbiórka pieniędzy, – brak odpowiedniej liczby wolontariuszy, – podejrzliwość społeczna o nadużywanie zaufania (np. przywłaszczanie pieniędzy), – protekcja, znajomości, – brak pomieszczeń, urządzeń, wykwalifikowanej kadry (np. księgowych), – brak lub ograniczone środki finansowe na realizację pomysłów, – brak wiedzy o możliwościach zdobywania funduszy unijnych, samorządowych, – brak znajomości przepisów prawnych zarówno unijnych, jak i krajowych, – brak współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi, – brak dobrego kontaktu między urzędami, – brak współpracy w celach realizacji wspólnych projektów, – brak doświadczenia w działaniu, – brak szkoleń, modeli właściwego działania, – brak pomysłów na rozszerzenie, usprawnienie działalności, – brak tradycji działania organizacji pozarządowych.

²² W celu zapewnienia anonimowości respondentom przeprowadzone na potrzeby projektu kwestionariusze wywiadów pogłębionych, zestandaryzowanych z przedstawicielami organizacji pozarządowych zostały zakodowane.

²³ W Polsce 74% organizacji działających w skali najbliższego sąsiedztwa, a także 64% organizacji działających na terenie gminy czy powiatu nie zatrudnia personelu. Zob. J. Herbst, J. Przewłocka, *Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych...*, s. 55, 58.

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

SZANSE	ZAGROŻENIA
– integracja sektora organizacji pozarządowych, – baza zasobów ludzkich, – partnerstwo, – współpraca wewnętrzna i zewnętrzna, – baza organizacji legionowskich, – wymiana doświadczeń, – poprawa wizerunku organizacji, – edukacja i wiedza, – rozszerzenie działalności.	– wypalanie się liderów, zanik aktywności wielu członków organizacji pozarządowych, – brak bazy do działalności organizacyjnej, – brak wystarczających środków finansowych, umożliwiających osiągnięcie określonych wyników, – zmiany prawne uniemożliwiające rozwój trzeciego sektora, – brak współpracy pomiędzy samorządem a organizacjami, – brak wymiany pokoleniowej w strukturach organizacji i brak doświadczenia, – przyczyny związane z kondycją człowieka: – rezygnacja z działań dla innych z powodu kłopotów bytowych, – zmniejszenie się liczby członków organizacji pozarządowych wynikające z przyczyn zewnętrznych, np.: utrata pracy, kłopoty rodzinne itp.

Źródło: Projekt „Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie” – materiały wypracowane podczas warsztatów dla organizacji pozarządowych.

Z przedstawionej powyżej tabeli wynika, iż legionowskie organizacje pozarządowe napotykają wiele trudności w swojej działalności. Mimo że skupiają osoby aktywne, to jest ich zbyt mało, aby można było rozszerzyć działalność. Nie jest to specyfika społeczności badanej, bowiem generalnie Polacy charakteryzują się niską aktywnością społeczną. Blisko trzy czwarte dorosłych Polaków nie działa w żadnej organizacji obywatelskiej (72%). Interesująca jest również struktura społeczno-demograficzna osób udzielających się w organizacjach. Według badań CBOS najczęściej udzielają się osoby aktywne zawodowo, zazwyczaj zajmujące kierownicze stanowiska. Z osób biernych zawodowo najliczniejszą grupę społeczników stanowią uczniowie i studenci, najrzadziej natomiast aktywizują się w organizacjach osoby bezrobotne²⁴. Przyczyny takiego stanu rzeczy nie są trudne do wytłumaczenia. W powyższej analizie SWOT wskazuje się na jedną z nich. Legionowskie organizacje pozarządowe obawiają się, że mogą tracić członków z przyczyn zewnętrznych, m.in. utraty pracy, a przez to rezygnacji z działań społecznych z powodu kłopotów bytowych. Można zatem postawić tezę, że im lepiej funkcjonuje lokalny rynek pracy, tym bardziej sprzyja to rozwijaniu się organizacji pozarządowych. W interesie zatem organizacji jest aktywne działanie na rzecz lokalnego rynku pracy.

Słabą stroną legionowskich organizacji pozarządowych są ograniczone środki finansowe. Z badanych organizacji tylko jedna wskazała, że korzystała ze środków z funduszy unijnych. Realizowany projekt był związany z promocją edukacji zawodowej (organizacja IDI1). Należy podkreślić, iż generalnie w Polsce finanse stanowią podstawowy kłopot organizacji pozarządowych. Jak wskazuje się w rządowym raporcie *Polska 2030* w części poświęconej kapitałowi społecznemu, większość polskich organizacji nie posiada rezerw finansowych ani nie dysponuje majątkiem trwałym²⁵. Jednym z czynników, które warunkują majątność organizacji, jest okres jej funkcjonowania²⁶. Zatem im „starsza” organizacja, tym zazwyczaj lepiej sobie radzi finansowo. Z dokonanej analizy wynika, iż legionowskie organizacje są dość „młode”. Potwierdzeniem tej tezy jest małe doświadczenie stowarzyszeń i fundacji nie tylko w zdobywaniu funduszy unijnych i samorządowych, ale również w szeroko pojętym działaniu. W powyżej analizie SWOT wskazuje się także na brak współpracy zarówno wewnątrz samego sektora, jak również na zewnątrz. Przekłada się to z kolei na niską aktywność organizacji pozarządowych w lokalnej społeczności. Zauważają to sami przedstawiciele legionowskich stowarzyszeń i fundacji. W ankiecie przeprowadzonej 16 kwietnia 2012 roku, 8 na 10 respondentów oceniło tę aktywność jako niską. Natomiast tylko 2 deklaroowało, iż ta aktywność jest na wystarczającym poziomie. Należy jednak dodać, iż w wywiadach pogłębionych, realizowanych

²⁴ Aktywność Polaków w organizacjach obywatelskich w latach 1998–2010, BS/16/2010, Centrum Badania Opinii Publicznej, s. 3, 6.

²⁵ Raport Polska 2030, red. M. Boni, Warszawa 2009, s. 356.

²⁶ J. Herbst, J. Przewłocka, Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych..., s. 64–67.

w ostatniej fazie projektu, respondenci deklarowali, iż taka współpraca z innymi instytucjami / organizacjami istnieje, choć wydaje się, że nie ma jeszcze charakteru pogłębionego i systematycznego.

Powodów niewystarczającego poziomu takiej współpracy przedstawiciele legionowskich organizacji pozarządowych upatrują, w pierwszej kolejności, w niskiej świadomości atutów dialogu i partnerstwa, a także w braku zaufania między potencjalnymi partnerami. Warto zauważyć, iż niski poziom zaufania społecznego jest generalnie słabym punktem kapitału społecznego w Polsce²⁷. Ważne jest zatem, aby to zaufanie budować w sposób oddolny na płaszczyźnie społeczności lokalnych, chociażby przez tworzenie partnerstw lokalnych w oparciu o przedstawicieli samorządu, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych. Jednym z pierwszych kroków do budowy takich inicjatyw jest wzajemne poznanie się, określenie wspólnych celów, ale także oczekiwań wobec potencjalnych partnerów.

Tabela 8. Oczekiwania organizacji pozarządowych wobec sektora publicznego oraz przedsiębiorców

Wobec sektora publicznego	Wobec przedsiębiorców
– kapitał ludzki – doświadczenie, wiedza pracowników, – pieniądze, majątek (pomieszczenia, sprzęt), – wsparcie organizacyjne (np. ludzie), – wiedza, know-how, – przepisy prawne, porady prawne, – spojrzenie na odrębność i specyfikę sektora organizacji pozarządowych, – zrozumienie specyfiki sektora organizacji pozarządowych w aspekcie ekonomicznym, eksperckim (organizacje lepiej znają lokalne potrzeby, uwarunkowania), biorąc pod uwagę wolontariat i pracę społeczną członków organizacji pozarządowych, – ujednolicenie i uproszczenie procedur, – uwzględnienie dobrej diagnozy problemów dokonywanej przez organizacje pozarządowe, – docenienie pracy na rzecz realizacji zadań, – zwiększenie roli organizacji pozarządowych w tworzeniu prawa miejscowego, – lepsze określenie potrzeb regionu, z uwzględnieniem tych wskazanych przez organizacje pozarządowe.	– działalność charytatywna, – pieniądze, sponsoring, – baza lokalowa, – potencjał gospodarczy, – wiedza, potencjał intelektualny, – nieodpłatne usługi specjalistów (prawnik, księgowy), – miejsca pracy dla podopiecznych organizacji pozarządowych, – doświadczenie w rozwiązywaniu problemów, – zasoby ludzkie – wolontariusze, – wyznaczenie obszarów.

Źródło: Projekt „Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie” – materiały wypracowane podczas warsztatów dla organizacji pozarządowych.

²⁷ Raport Polska 2030..., s. 351.

Co ciekawe, oczekiwania legionowskich organizacji pozarządowych wobec ich potencjalnych partnerów pokrywają się ze wskazanymi w analizie SWOT ich słabymi stronami. Istotne jest zatem nie tylko wsparcie finansowe ze strony zarówno administracji samorządowej, jak i przedsiębiorców, ale także organizacyjno-prawne. Można również zauważyć, iż stowarzyszenia i fundacje oczekują – zwłaszcza w kontaktach z administracją samorządową – poprawy komunikacji między nimi. Powinno się to przejawiać m.in. w uwzględnianiu opinii organizacji na temat miejscowych aktów prawnych czy diagnozy potencjału i problemów społeczności lokalnej. Jednocześnie można odnieść wrażenie, że organizacje pozarządowe nie znają swoich praw, zwłaszcza w relacjach z administracją samorządową. Potwierdza to chociażby oczekiwanie zarówno od samorządu, jak i od przedsiębiorców pomocy w uzyskaniu porad prawnych, a także brak konkretnych wskazań dotyczących realizacji współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a administracją samorządową.

W obecnym stanie prawnym współpraca pomiędzy samorządem terytorialnym a organizacjami pozarządowymi nie wynika z dobrej woli tych pierwszych, lecz jest ich obowiązkiem. Według regulacji zawartych w *Ustawie z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie* współpraca ta opiera się na zasadach pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności. Określono formy tej współpracy, m.in.: zlecanie organizacjom pozarządowym wykonywanie zadań z zakresu administracji publicznej, wzajemne informowanie się o kierunkach działania i próba ich harmonizacji, konsultowanie z organizacjami projektów aktów normatywnych w dziedzinie działalności statutowych tych organizacji, tworzenie wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym. Na jednostki samorządu terytorialnego nałożono obowiązek uchwalania rocznego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi²⁸.

Według ogólnopolskich badań Stowarzyszenia Klon / Jawor każdego roku zwiększa się liczba jednostek samorządu terytorialnego, które uchwalają program współpracy z organizacjami pozarządowymi. W 2008 roku było to 85% gmin i 95% powiatów (w 2010 roku to już blisko 90% gmin). Uchwalenie w JST programu współpracy nie przesądza o intensywności tej współpracy. Wyniki badań Stowarzyszenia Klon / Jawor pokazują, iż część samorządów przyjęła ten dokument bez konsultacji z organizacjami pozarządowymi²⁹. Brak zaangażowania przedstawicieli trzeciego sektora oznaczało, iż nie było szerokiej debaty nad kształtem dokumentu, a samorządy potraktowały to jako „kolejne zadanie do wypełnienia”. Nie jest to tylko wina samorządów. Z badań nt. współpracy jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi w województwie wielkopolskim w ramach projektu pt. „Zwierciadło współpracy” z 2010 roku wynika, że 36% przedstawicieli badanych organizacji pozarządowych nie wiedziało, czy w gminie w ogóle został opracowany taki program³⁰. Według szacunków Stowarzyszenia Klon / Jawor jest to 50%³¹.

Wydaje się, że legionowskie stowarzyszenia i fundacje można zaliczyć do tego grona. Tylko jedna z badanych organizacji zadeklarowała, iż brała udział w konsultowaniu programu współpracy organizacji pozarządowej ze starostwem (organizacja IDI5). Poza tym, biorąc pod uwagę wskazane przez legionowski trzeci sektor obszary współpracy z samorządem, można stwierdzić, iż są one dość skromne. Organizacje IDI3 oraz IDI5 korzystają z lokali administracji samorządowej na preferencyjnych warunkach. Z kolei reprezentant organizacji IDI2 stwierdził, iż jest pomoc dla samorządu w pozyskiwaniu uczestników do projektów. Tylko jedna organizacja IDI1 wykazuje szerszą współpracę z samorządem poprzez wspólną realizację projektów unijnych. Ponadto samorząd finansuje wydawaną przez nią gazetę. Zatem tylko jedna organizacja pozyskuje środki z sektora publicznego. Należy jednak dodać, że jeśli weźmie się pod uwagę dokument „Sprawozdanie z realizacji programu współpracy Gminy Legionowo w 2011 roku z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”, to ta współpraca wydaje się nieco szersza. Otóż przedstawiciel jednej z badanych organizacji IDI5 jest członkiem Gminnej Rady Działalności Pożytku Publicznego, o czym nie wspomniano w ankiecie³². Prawdopodobnie ze względu na to, że jest to instytucja stosunkowo nowa (powołana we wrześniu 2011 roku) i nie odgrywa jeszcze tak istotnej roli we współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a samorządem.

²⁸ Mogą też uchwalać wieloletnie programy współpracy. Zob. *Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności publicznej i o wolontariacie* (Dz.U. 2003, nr 96, poz. 873 z późn. zm.); M. Sidor, *Teoretyczny czy rzeczywisty wpływ samorządu terytorialnego na rozwój społeczeństwa obywatelskiego?*, (w:) *Samorząd i gospodarka*, red. K. Bondyra, P. Śliwa, M. Wojtkowiak, Poznań 2011, s. 151–152.

²⁹ M. Sidor, *Teoretyczny czy rzeczywisty wpływ...*, s. 153–154; J. Herbst, J. Przewłocka, *Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych...*, s. 124.

³⁰ Zob. *Raport z badań nt. współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi przeprowadzonych w ramach projektu pt. „Zwierciadło współpracy”*, <http://www.pozarządowy.pl/images/stories/dokumenty/raport_zwierciadlo_gotowy_190x210_rgb_screen_min.pdf> z dnia 2 grudnia 2010 roku.

³¹ J. Herbst, J. Przewłocka, *Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych...*, s. 124.

³² *Sprawozdanie z realizacji programu współpracy Gminy Legionowo w 2011 roku z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego*, Legionowo 2012, s. 19.

Porównując to ze wskaźnikami ogólnopolskimi, można ponownie wykazać słabość legionowskich organizacji. Można zaryzykować tezę, że nie potrzebują one środków zewnętrznych, aby dobrze funkcjonować, a przez to są bardziej niezależne. Jednak przeprowadzona analiza SWOT, a także oczekiwania organizacji wobec samorządu i pracodawców nie potwierdzają tej tezy. W polskim trzecim sektorze najbardziej znaczącym „sponsorem” działań stowarzyszeń i fundacji jest sektor publiczny, a pierwszeństwo w przyznawaniu tych środków mają samorządy terytorialne³³. Wynika to z tego, że jedną z najbardziej popularnych form współpracy jest „przelew finansowy” w związku ze zlecaniem realizacji zadań publicznym partnerom społecznym³⁴. Na tym etapie badań można stwierdzić, że tego typu formy współpracy w Legionowie nie występują zbyt często. Być może przyczyn takiego stanu rzeczy należy upatrywać w procedurze konkursowej. Jak zauważył jeden z respondentów, wskazując bariery w funkcjonowaniu jego organizacji (IDI5): „[jest – od M.S.] nacisk na ngo, żeby realizowały zadania, choć zmodyfikowano im budżety przy procedurze konkursowej”³⁵.

Z kolei oczekiwania legionowskich stowarzyszeń i fundacji wobec przedsiębiorców pokrywają się ze wskaźnikami ogólnopolskimi. Jedną z głównych korzyści we współpracy z biznesem jest pozyskiwanie funduszy na działanie. Doświadczenia z tym związane nie są jednak zbyt duże. Jeden z respondentów wskazał nawet na ich negatywne skutki, gdyż „Zdarzają się sponsorzy, którzy chcą oszukiwać organizacje pozarządowe, pozorne wsparcie”³⁶. Jeśli jedną z zasad budowania partnerstwa jest zaufanie i otwartość, to tego typu zdarzenia nie pozwalają zbudować dobrego fundamentu.

Oczekiwania organizacji wobec przedsiębiorców nie ograniczają się tylko do kwestii finansowych. Podobnie jak w badaniach ogólnopolskich³⁷, legionowskie organizacje podkreślają, iż mogłyby czerpać z doświadczenia i wiedzy potencjalnych partnerów biznesowych. Ponadto w ramach takiej współpracy przedsiębiorcy mogliby zatrudniać podopiecznych organizacji pozarządowych. Przykładowo, jeśli byłaby to organizacja zajmująca się edukacją zawodową, mogłaby w ramach umowy z firmą posyłać do niej na staż najbardziej uzdolnionych uczniów. Mogłaby też organizować szkolenia dla przyszłych pracowników według potrzeb lokalnych przedsiębiorstw. Z kolei organizacja zajmująca się pomocą osobom niepełnosprawnym, mogłaby wyłaniać z tej grupy osoby zdolne do pracy. Firma, która zdecydowałaby się na zatrudnienie takich osób, mogłaby skorzystać ze statusu zakładu chronionego. Podane przykłady są hipotetyczne i – jak wynika z przeanalizowanych ankiet – doświadczenia współpracy legionowskich stowarzyszeń i fundacji są znikome.

Podsumowując, można stwierdzić, iż kondycja legionowskich stowarzyszeń i fundacji nie jest najlepsza. Brak zwania i siły wewnętrznej samego sektora przekłada się z kolei na jakość współpracy z samorządem i przedsiębiorcami. Organizacje nie stanowią bowiem równorzędnego partnera dla przedstawicieli tych dwóch sektorów. Pewną trudnością może być zatem budowanie lokalnego partnerstwa celem rozwiązania chociażby problemu bezrobocia, który jest jedną z głównych bolączek Legionowa, czy budowanie lokalnej tożsamości.

Wydaje się, że przy tym potencjale legionowskich organizacji pozarządowych kluczową rolę odegra współpraca z samorządem. Bez względu bowiem na kondycję trzeciego sektora, współpracę taką wymuszają rozwiązania instytucjonalno-prawne przyjęte w Polsce. Założyć można, że przy wzmocnieniu takiej współpracy nastąpi polepszenie stanu legionowskiego trzeciego sektora, a to z kolei spowoduje zainteresowanie i nawiązaniem współpracy z biznesem.

3. Analiza i diagnoza potencjału i potrzeb zasobów ludzkich sektora gospodarczego (prywatne podmioty gospodarcze)

Problemy społeczno-gospodarcze miasta Legionowa i powiatu legionowskiego oczami przedsiębiorców

Przedsiębiorcy legionowscy objęci badaniem zostali poproszeni o analizę najważniejszych problemów społeczno-gospodarczych.

Większość problemów, co zrozumiale, koncentrowała się wokół tematyki rynku pracy. Jako najważniejsze problemy respondenci wskazali bezrobocie i potrzeby pracodawców dotyczące zatrudnienia pracowników. Dużym problemem jest też – w ich mniemaniu – edukacja i jej nieadekwatność do potrzeb rynku pracy, a także brak zabezpieczeń społecznych i sytuacja młodych osób.

³³ Tamże, s. 74.

³⁴ M. Sidor, *Teoretyczny czy rzeczywisty wpływ...*, s. 154–155.

³⁵ Ankieta IDI5.

³⁶ Tamże.

³⁷ Zob. J. Przewłocka, K. Piłat, *Biznes i ngo o idealnej współpracy*, <<http://wiadomosci.ngo.pl>> z dn. 14 VI 2012 roku.

Często wymienianym problemem jest ponadto alkoholizm i wyuczona bezradność – dwie kwestie, które w opinii przedsiębiorców są ze sobą ściśle powiązane i prowadzą do biedy. Problemy te, niestety, są przekazywane z pokolenia na pokolenie.

Sytuację pogarszają liczne bariery w prowadzeniu działalności gospodarczej, jak też brak pomysłów na przyciągnięcie inwestorów. Jedną z barier dla inwestycji są pewne utrudnienia w komunikacji, choć raczej komunikacja oceniana jest dobrze.

Zdecydowana większość przedsiębiorców twierdzi, że partnerstwo społeczne może być pomocne przy rozwiązywaniu tych problemów.

Legionowski rynek pracy

Legionowscy przedsiębiorcy oceniają legionowski rynek pracy jako średni. Uważają go za rynek, który niczym się nie wyróżnia. Nie jest kreatywny, dlatego jego sytuacja nie ulega poprawie. Jest bardzo dużo osób bezrobotnych, natomiast bardzo mało ofert pracy w PUP. Nie ma dużych zakładów, brakuje przemysłu, nie ma dużych podmiotów, które zatrudniają pracowników w okolicy Legionowa. Likwidacja dużych zakładów pracy znacznie pogorszyła sytuację (likwidacja FSO, dywizji wojskowej). Bez dużej liczby inwestycji rynek powoli zamiera.

Wielu przedsiębiorców ocenia lokalny rynek pracy w kontekście bliskości Warszawy. Dla jednych niewielka odległość od stolicy jest problemem, ponieważ ucieczka do Warszawy jest ogólnie przyjętą alternatywą wobec bezrobocia, przez co inicjatywa tworzenia miejsc pracy w lokalnej społeczności zamiera. Bliskość Warszawy jest też przyczyną wysokich kosztów utrzymania. Część przedsiębiorców patrzy na ten problem z drugiej strony – bliskość Warszawy ratuje przed bezrobociem, ponieważ część osób znajduje zatrudnienie właśnie tam, a z drugiej strony wiele osób sprowadza się z Warszawy do Legionowa, dzięki czemu wzrasta zapotrzebowanie na usługi, co generuje miejsca pracy dla mieszkańców powiatu.

W opinii przedsiębiorców istnieją grupy, których sytuacja na rynku pracy jest szczególnie trudna. Te grupy to przede wszystkim młodzi ludzie – absolwenci (szczególnie ci z ogólnym wykształceniem) i osoby powyżej 50 roku życia; ich problematyczną sytuację dostrzega zdecydowana większość przedsiębiorców. Pozostałe defaworyzowane grupy to: zwolnieni z wielkich zakładów i osoby z tzw. dołów społecznych, najbiedniejsi.

Zapytani o przyczyny wyższej stopy bezrobocia w powiecie legionowskim niż średnia dla Mazowsza i całej Polski, przedsiębiorcy wymieniają w pierwszej kolejności brak zakładów pracy i upadek tych, które do niedawna funkcjonowały.

Wiele osób uważa szarą strefę za jedną z głównych przyczyn tej sytuacji („Część osób pracuje bez podpisywania umów, wystawiania faktur albo właściciel jest zgłoszony, ale pracownicy sezonowi już nigdzie nie są zewidencjonowani”, „Część osób woli pracować na czarno”).

Kolejną przyczyną jest mała kreatywność władz, które nie dokładają wystarczających starań, aby ściągnąć biznes zagraniczny. Przeszkodą w zatrudnianiu większej iliczy pracowników są też zbyt duże koszty pracy dla firm.

W kwestii przewidywanych zmian na rynku pracy w najbliższych latach przedsiębiorcy są zdecydowanie pesymistami. Wielu przewiduje stagnację. Ubożenie społeczeństwa spowoduje brak popytu na usługi. Zatrudnienie (szczególnie młodym osobom) może dać planowana galeria handlowa, z drugiej zaś strony małe sklepiki nie wytrzymają konkurencji i upadną.

Rynek pracy a edukacja

Przedsiębiorcy krytycznie oceniają dopasowanie szkolnictwa w powiecie legionowskim do potrzeb lokalnego rynku pracy. Oferta edukacyjna rozmija się z potrzebami rynku pracy. Szkoła nie spełnia funkcji pośrednika między pracodawcami i przyszłymi pracownikami.

Za dużo osób kształci się na etapie wyższym, a to nie jest konieczne do pracy w branży usługowej. Przeważająca większość przedsiębiorców ubolewa nad upadkiem szkolnictwa zawodowego. Obserwują zjawisko nadprodukcji magistrów, czego jednym z powodów jest zbyt łatwa matura. Twierdzą, że jest za dużo humanistów, a za mało specjalistów. Za mało jest szkół zawodowych, które przygotowywałyby osoby wykwalifikowane, np. sprzedawców, hydraulików, monterów itp.

Z drugiej strony zainteresowanie młodzieży takimi zawodami nie jest duże. Potrzebna jest zmiana myślenia („Trzeba by przekonać rodziców i młodych, że nie wszyscy muszą iść na studia czy do liceum i pójście do szkoły zawodowej to też dobra droga do rozwoju”, „Nikt nie chce uczyć się zawodu i fachowej pracy, ludzie nie rozumieją tego, że nie każdy musi zarządzać, a ktoś musi pracować i wykonywać prace szeregowe”).

Innym problemem jest to, że osoby, które kończą szkoły zawodowe, nie chcą potem pracować w tych zawodach; kończą te szkoły niejako „przypadkiem”.

Jakie zmiany powinny więc nastąpić w systemie nauczania? Przedsiębiorcy proponują następujące rozwiązania: rozwój szkolnictwa zawodowego, aby były to szkoły, które będą zachęcały do nauki; dobra reklama dla szkolnictwa zawodowego; intensywna promocja legionowskich szkół przez władze, aby powstrzymać wyjazdy młodzieży do szkół w Warszawie; lepiej rozwinięta współpraca szkół i władz lokalnych z przedsiębiorcami; czytelne sygnały dawane szkołom przez sferę rzemiosła odnośnie do tego, jakie zawody będą potrzebne za kilka lat; prowadzenie statystyk, ile osób aktualnie szkoli się, w jakiej branży i kiedy planuje zakończyć naukę; trudniejsza matura, aby ograniczyć liczbę osób uczących się w liceach i podejmujących studia wyższe; nacisk na szkolenie techniczne; nacisk na rozwój znajomości języków obcych i konkretny fach. Należy ograniczyć dostęp do matury i wyższych studiów, stawiając na jakość tych dyplomów i jednocześnie rozwinąć nowoczesne kształcenie zawodowe.

Działalność gospodarcza w powiecie legionowskim

Co skłania mieszkańców powiatu do otwierania własnej działalności gospodarczej? Według respondentów główne przyczyny rozpoczęcia przez nich działalności gospodarczej to przede wszystkim potrzeba niezależności, bycia na swoim, w drugiej kolejności potrzeba wyższych zarobków, dobry pomysł na biznes, a także chęć wykorzystania własnej wiedzy. Nie jest to więc alternatywą wobec braku innych możliwości zarabiania na życie, a dobrze przemyślaną i prawdziwie przedsiębiorczą decyzją.

Jeśli chodzi o funkcjonowanie poszczególnych przedsiębiorstw, zarówno właściciele firm, jak i ich pracownicy podkreślają ogromną rolę zaufania. Według ich opinii i wiedzy pracownicy zdecydowanie tworzą wspólnotę opartą na zaufaniu wobec siebie. Również właściciele firm obdarzają swoich pracowników pełnym lub dużym zaufaniem. Legionowscy przedsiębiorcy wykazują ponadto pełne lub duże zaufanie do lokalnych władz.

Przedsiębiorcy zdecydowanie stawiają na kompetencje pracowników. Są one najważniejszą wartością przyjętą w firmach przez kierownictwo. Przedsiębiorcy są z reguły zadowoleni z kompetencji już zatrudnionych pracowników, uważając, że pozwalają one na wdrożenie w ich firmach innowacyjnych technologii. Drugą najważniejszą wartością jest zaufanie, kolejno sumienność, lojalność i szacunek. Przedsiębiorcy cenią też takie wartości, jak: dobra praca, jakość wykonywanej pracy, współpraca, dobro klienta, etyka w postępowaniu, rozwój pracowników i rozwój działalności.

Analizując zasadnicze wartości podzielane przez pracowników firmy, znów widać ogromne znaczenie zaufania. Jest to wartość najczęściej wymieniana. Pracownicy cenią też szacunek, wiedzę, dobro klienta, uczciwość, lojalność, sumienność, rzetelność, doświadczenie, etykę w postępowaniu, pracowitość, rozwój zarówno firmy, jak i pracowników, a także przyjazne stosunki międzyludzkie.

Wartości podzielane przez kierownictwo i pracowników firm w dużej mierze się pokrywają, co stwarza ogromne szanse na harmonijną współpracę, a co za tym idzie – rozwój firmy.

Legionowscy przedsiębiorcy dosyć rzadko sięgają po środki unijne czy inne formy wsparcia publicznego. Jeśli chodzi o formy zatrudniania pracowników, dominują umowy o pracę na czas nieokreślony, w drugiej kolejności umowy o pracę na czas określony, rzadziej pracownicy zatrudniani są na umowy cywilnoprawne (dotyczy to najczęściej pracowników sezonowych i doraźnych zleceń). Rotacja pracowników jest niewielka i wynika głównie z sezonowości prac i zmienności tematycznej zleceń. Pracodawcy starają się zatrzymywać dobrych pracowników.

Badane firmy z powiatu legionowskiego raczej dobrze oceniają swoją kondycję, mimo że trudno wywalczyć obecnie zlecenia i utrzymać pracowników za stawki z kontraktów. Niektórym firmom udaje się rozwijać i rozszerzać działalność.

Bariery w prowadzeniu działalności gospodarczej

Najczęściej wymieniane bariery w prowadzeniu działalności gospodarczej związane są z finansami i legislacją, w mniejszej mierze z potencjałem pracowników i innymi kwestiami.

Bariery finansowe to przede wszystkim wysokie koszty działalności, zatrudniania i przeszkolenia pracowników; obciążenia podatkowe; zatory płatnicze i spadek zaufania do dużych wykonawców; zaniżanie stawek w ofertach przetargowych przez inne firmy. Problemem jest zaleganie z opłatami przez odbiorców usług czy produktów lub też zleceniodawców legionowskich firm i zerowe możliwości egzekucji niewypłaconych przez innych wynagrodzeń. Postępowanie sądowe jest długie i żmudne i nie gwarantuje odzyskania poniesionych kosztów.

Barierami legislacyjnymi są w głównej mierze: brak stabilizacji prawnej i skarbowej; brak możliwości jasnej interpretacji przepisów; brak deregulacji zawodów; dążenie do stałych umów (przepisy, według których po 3 umowach na czas określony należy pracownika zatrudnić na czas nieokreślony).

Bariera związana z potencjałem pracowników to brak poszukiwanych specjalistów, wysokiej klasy fachowców.

Ponadto, zapytani o to, co utrudnia prowadzenie działalności gospodarczej, przedsiębiorcy wymieniają kwestie takie, jak brak pewnego etosu właściwego dla przedsiębiorczych postaw, co powoduje, że mieszkańcy powiatu są mało przedsiębiorczy.

Rozwój firm hamuje trudny dostęp do przetargów – przetargi wygrywają najtańsi, co utrudnia godziwe wynagrodzenie, jakiego wymaga zaangażowanie specjalistów. („Przetargi wygrywa firma, która nie płaci podwykonawcom, bo w przetargach wygrywają ci, którzy oferują najniższe stawki”, „Przetargi rozstrzyga się długo, a potem wymaga się szybkiej realizacji zamówienia, co szkodzi jakości wykonanych robót”).

Kapitał społeczny

Legionowscy przedsiębiorcy oceniają stan kapitału społecznego w Polsce raczej jako niski.

Pomimo wysokiej stopy bezrobocia w powiecie, legionowscy przedsiębiorcy miewają problemy ze znalezieniem pracowników. Jako przyczynę tego stanu rzeczy podają prawie wyłącznie brak kwalifikacji i kompetencji u osób poszukujących pracy (czasem brak odpowiednich i aktualnych uprawnień do wykonywania danej pracy). Tych już zatrudnionych chwalą więc za wysokie kompetencje, natomiast czasem stawiają czoła braku odpowiednich kompetencji i kwalifikacji osób poszukujących pracy, co często może się kończyć zatrudnieniem niekompetentnego pracownika i ponoszeniem znacznych kosztów jego wyszkolenia.

Większość badanych przedsiębiorców napotkała na problem ze znalezieniem odpowiedniego pracownika z powodu braku specjalistów, mistrzów w danym fachu. Problem ten dotyczył przede wszystkim takich fachowców, jak: hydraulicy, murarze, pracownicy branży budowlanej, glazurnicy, ślusarze, fachowcy od remontów dróg, spawacze i inni rzemieślnicy, handlowcy i przedstawiciele handlowi zorientowani na przemysł.

Powodem tej sytuacji jest to, że wiele wykwalifikowanych osób wyjeżdża za granicę, ale też fakt, że nie ma chętnych do nauki lub wykonywania tych zawodów („Trudno namówić gimnazjalistę, żeby został hydraulikiem, posadzkarzem czy szewcem bądź krawcem; młody chciałby dużo zarabiać i od razu być właścicielem całej firmy”). Brakuje osób chętnych do pracy w sprzedaży, gdyż dla wielu poszukujących pracy jest to ostateczność. Firmy mają też doświadczenie zatrudnienia osób, które w praktyce nie odnajdywały się w pracy z powodu braku odpowiedniej wiedzy lub umiejętności.

Oprócz braku chętnych i wykwalifikowanych przyczyną braku adekwatnych pracowników jest czasem niemożność sprostaną wymogom płacowym bardziej wykwalifikowanych pracowników. Czasem także to, że osoby poszukujące pracy nie chcą pracować, mając legalną umowę (np. osoby zarejestrowane w KRUS-ie). Część osób nie chce podejmować prostych prac, kończą studia, na które nie ma popytu i jednocześnie mają duże ambicje zarobkowe.

Analiza potencjału sektora przedsiębiorstw

Objęci badaniem przedsiębiorcy przeprowadzili analizę SWOT swojego sektora, określając jego mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, jakie wpływają na jego sytuację.

Mocne strony: wiedza; doświadczenie; tradycja; marka; orientacja na rynku; dopasowanie do potrzeb rynku; współpraca w ramach organizacji (Cech Rzemiosł Różnych, Powiatowa Izba Gospodarcza); uproszczenie procedur związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej (CEIDG).

Słabe strony: mała infrastruktura produkcyjna w stosunku do liczby mieszkańców; brak inwestorów zainteresowanych tworzeniem infrastruktury produkcyjnej; wysokie koszty pracy, w tym przerost zatrudnienia; kurczący się rynek zbytu na polskie produkty; trudności w prowadzeniu działalności gospodarczej wynikające z zatorów finansowych; brak właściwych kierunków wykształcenia w zasobach ludzkich.

Szanse: Rozwój budownictwa mieszkaniowego; wzrost zapotrzebowania na usługi związane z rozwojem regionu i z bliskością aglomeracji Warszawy; preferowanie regionalnych przedsiębiorców w mieście i powiecie legionowskim przez władze samorządowe jako partnera do tworzenia miejsc pracy; zwiększenie produkcji, a tym samym wpływów z podatków zasilających bezpośrednio i pośrednio budżety samorządowe (popierać swoich); pozyskiwanie środków unijnych; dążenie do kasacji „janosikowego”.

Zagrożenia: niestabilne prawo gospodarcze (podatki, zmiany ustaw); bankructwa lokalnych (małych) sklepów, firm wypieranych przez duże hipermarkety; brak stabilnego przepływu pieniędzy (długie terminy płatności) i niedotrzymywanie terminów płatności; przechodzenie przedsiębiorców do szarej strefy; trudny dostęp do kapitału (pożyczki itp.) dla małych przedsiębiorców – wysokie oprocentowanie i trudności w negocjowaniu kredytów; opieszałość sądów w rozstrzyganiu sporów gospodarczych; małe znaczenie samorządów gospodarczych.

Rekomendacje przedsiębiorców dotyczące rozwiązań najważniejszych problemów społecznych

Zapytani o to, jakie działania powinny zostać podjęte na rzecz rozwoju zatrudnienia, przedsiębiorcy w pierwszej kolejności mówią o inwestycjach. Kolejno wymieniają rozwiązania związane z edukacją i zdobywaniem doświadczenia zawodowego przez potencjalnych pracowników, sugerują rozwiązania takie, jak: staże, szkolenia, wsparcie szkół zawodowych i budowa przedsiębiorczości.

Ponadto przedsiębiorcy proponują następujące działania, by rozwiązać najważniejsze problemy społeczne powiatu legionowskiego i celem zmniejszenia stopy bezrobocia na legionowskim rynku pracy:

- przedsiębiorcy z jednego obszaru powinni się wspierać i korzystać wzajemnie ze swoich usług, a nie szukać ich poza powiatem, powinna być wcielona w życie idea solidarności lokalnej;
- rozwiązania prawne regulujące sytuację zatorów płatniczych – sprawna egzekucja zobowiązań finansowych od wierzycieli;
- znaczne zmniejszenie kosztów zatrudnienia;
- staże dla młodzieży („Pokazywać młodzieży prace na różnych stanowiskach; zaszczepić w nich potrzebę ciągłego poszerzania swojej wiedzy”);
- wsparcie szkół, które będą kształciły pracowników potrzebnych na lokalnym rynku pracy;
- współpraca organizacji gospodarczych, żeby promować „fachowość i rzetelność” lokalnych rzemieślników na rynku mazowieckim czy kilku województw;
- działania reklamowe, aby ściągnąć prywatny biznes albo utworzyć filie zakładów;

- stworzenie marki Legionowa – konkretny produkt;
- stworzenie Inkubatora Przedsiębiorczości;
- wprowadzenie barier celnych („przez «chińszczyznę» pada rzemiosło, z którego Legionowo kiedyś słynęło”);
- większa współpraca i solidarność lokalna.

Partnerstwo

Badane firmy deklarują dużą chęć współpracy w ramach partnerstwa na rzecz powiatu, chęć działania na rzecz społeczności lokalnej. Partnerstwo to jest – ich zdaniem – ważne. Firmy przystąpiły do partnerstwa, ponieważ zależy im na rozwoju regionu, rynku lokalnego, społeczności lokalnej. Dla części firm udział w partnerstwie jest też okazją do pogłębiania wiedzy, poznania nowych ludzi, nawiązywania i podtrzymywania kontaktów, a także do pokazania własnej firmy. Widać więc wyraźną troskę o powiat połączoną z potrzebą współdziałania. Aktywność przedsiębiorców potwierdza też fakt, iż zdecydowana większość badanych należy do różnych organizacji, stowarzyszeń czy partii.

Zaangażowani w budowę partnerstwa przedsiębiorcy są też świadomi mocnych stron, atutów lokalnej społeczności, które mogą ułatwić organizowanie partnerstw. Są to przede wszystkim: już wypracowane umiejętności dochodzenia do celu poprzez dialog, kapitał wiedzy, którym dysponuje społeczność oraz kontakty z innymi lokalnymi partnerstwami.

Dostrzegają też jednak zagrożenia czy przeszkody w budowaniu partnerstwa, takie jak: niska świadomość atutów dialogu i partnerstwa, brak zaufania między potencjalnymi partnerami (znów wielka rola zaufania i obawa o ewentualny jego brak), niska aktywność organizacji społecznych.

Lokalne partnerstwo potrzebuje lidera. Według zdecydowanej większości pytaných przedsiębiorców rolę lidera partnerstwa mogłaby pełnić Powiatowa Izba Gospodarcza. Wskazywano też inne instytucje: Urząd Miasta, Starostwo Powiatowe, Cech czy Powiatowy Urząd Pracy. Warto dodać, że przedsiębiorcy pozytywnie oceniają dotychczasową współpracę z samorządem i instytucjami rynku pracy, z którymi współpracują zdecydowanie częściej niż z organizacjami pozarządowymi.

ROZDZIAŁ V. Diagnoza problemów społeczno-gospodarczych na terenie miasta Legionowo i powiatu legionowskiego, ich przyczyny i skutki

Przedstawiciele organizacji pozarządowych, sektora instytucji rynku pracy, sektora publicznego, oświaty i edukacji oraz sektora przedsiębiorców działających na terenie miasta Legionowa oraz powiatu legionowskiego zidentyfikowali kluczowe problemy społeczno-gospodarcze na tym terenie.

Zidentyfikowane problemy społeczno-gospodarcze można sklasyfikować w dwa główne bloki tematyczne:

- 1) kapitał ludzki
 - wysoki odsetek bezrobocia
 - niskie relacje nauki ze sferą gospodarczą
 - duży odsetek bezrobotnych osób młodych i powyżej 50 roku życia
 - niski poziom wynagrodzenia

2) standard życia mieszkańców

- patologie społeczne
- infrastruktura komunikacyjna
- deficyt mieszkań

Kapitał ludzki

Wśród problemów związanych z kapitałem ludzkim badane grupy respondentów najczęściej wskazywały bezrobocie (w powiecie legionowskim stopa bezrobocia wynosi 12,9%, jest zatem o 3 punkty procentowe wyższa niż w całym województwie).

Przyczyny braku pracy przez nich wskazywane można podzielić na dwie główne kategorie: przyczyny mające podłoże w sytuacji ekonomiczno-gospodarczej oraz wynikające z postaw, potrzeb i zachowań podmiotów funkcjonujących na rynku pracy – pracodawców i bezrobotnych.

1) przyczyny ekonomiczno-gospodarcze

Głównym powodem bezrobocia, wynikającym z sytuacji ekonomiczno-gospodarczej, jest zdaniem respondentów brak nowych miejsc pracy, a także likwidacja dotychczas istniejących, w tym dużych przedsiębiorstw (FSO). Warto w tym miejscu powołać się na dane statyczne WUP Warszawa, które potwierdzają słuszność opinii respondentów: według stanu na koniec czerwca 2011 roku zostały zwolnione z przyczyn zakładów pracy w powiecie legionowskim i mieście Legionowo aż 323 osoby, w porównaniu do poprzedniego roku nastąpił wzrost aż o 95,3%³⁸.

Ponadto powstaje niewiele nowych przedsiębiorstw, które „napędzają” lokalną gospodarkę, co zdaniem badanych przedsiębiorców wynika z barier legislacyjnych oraz finansowych. Dominują natomiast małe firmy, które przede wszystkim nastawione są na prace sezonowe oraz zatrudniają głównie osoby z najbliższego otoczenia, informacja o wolnym etacie nie jest sygnalizowana opinii publicznej. Mało jest lokalnych inwestycji, które pozwoliłyby na powstanie nowych miejsc pracy. Badani przedsiębiorcy uważają, że przyczyną tego stanu rzeczy jest mało kreatywne podejście władz, które nie dokładają wystarczających starań, żeby przyciągnąć zagranicznych inwestorów.

Inną przyczyną uniemożliwiającą zwiększenie zatrudnienia są wysokie koszty pracy. Każdy nowy pracownik to duży wydatek ponoszony przez pracodawcę. Badani przedsiębiorcy wskazują również na wysokie koszty szkoleń pracowników. Pracodawcy, redukując ponoszone koszty pracownicze często zatrudniają „na czarno”, co prowadzi do rozwoju szarej strefy.

2) przyczyny wynikające z czynnika ludzkiego

W opinii ankietowanych zasadniczym problemem jest brak korelacji pomiędzy oczekiwaniami i potrzebami pracodawców i pracujących. Rozbieżność ta dotyczy zarówno płaszczyzny finansowej, kwalifikacyjnej oraz motywacyjnej.

W poniższej tabeli omówione są główne płaszczyzny rozbieżności wskazane przez respondentów z uwzględnieniem dwóch aktorów rynku pracy: pracodawców i pracowników.

³⁸ Zespół ds. Statystyk Rynku Pracy. Wydział Regionalnej Polityki Rynku Pracy, *Aneks Statystyczny. Załączniki według obszarów*, Warszawa 2011, Załącznik nr 17.

Tabela 9. Oczekiwania i potrzeby pracodawców i pracowników

Płaszczyzny rozbieżności	Pracodawcy	Pracownicy
Finansowa	Wysokie koszty zatrudnienia i szkolenia pracowników	Wysokie oczekiwania finansowe potencjalnych pracowników
Kwalifikacyjna	Wymagają wysokich kwalifikacji i doświadczenia na danym stanowisku, aktualnych uprawnień do wykonywania danej pracy, kompetencji kluczowych	Brak oczekiwanych przez pracodawcę kwalifikacji
Motywacyjna	Oczekują pracownika zaangażowanego w pracę, przejawiającego inicjatywę	Niski poziom motywacji do podjęcia zatrudnienia, praca to głównie środek do zarabiania pieniędzy

Skutkiem zdiagnozowanego problemu jest zdaniem ankietowanych duża rotacja pracowników, straty finansowe poniesione przez pracodawców, zatrudnienie pracowników o niskich kwalifikacjach, co wiąże się z ponoszeniem znacznych kosztów ich wyszkolenia. Badani wskazują ponadto na frustrację zarówno po stronie pracodawców, jak i pracowników, a także małe możliwości rozwoju firmy.

Przedstawiciele wszystkich badanych grup podzielali pogląd o szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy osób w wieku 18–24 lata oraz osób w wieku 50+.

Wymienione grupy bezrobotnych zostały również ustawowo uznane za osoby będące w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Ponadto opinia respondentów jest zbieżna z danymi statystycznymi z tego terenu: według danych z czerwca 2011 roku osoby w wieku 45–54 lata oraz 55–59 lat stanowiły w mieście Legionowo oraz powiecie legionowskim odpowiednio 21,00% i 12,00 ogółu bezrobotnych. W przypadku osób w wieku 18–24 lata odsetek ten wyniósł 15,5%.³⁹

Osoby młode:

Respondenci terminem ‘osoby młode’ posługują się zarówno w odniesieniu do absolwentów szkół na poziomie ponadgimnazjalnym, jak i wyższym. Zatem przez osoby młode będziemy tutaj rozumieć osoby w wieku 18–24 lata.

Wśród przyczyn trudnej sytuacji osób młodych na rynku pracy respondenci najczęściej wskazują na system szkolnictwa niedopasowanego do potrzeb lokalnego rynku pracy.

Ankietowani wskazują na niskie relacje nauki ze sferą gospodarczą. Oferta edukacyjna rozmiąga się z potrzebami rynku pracy. Szkoła nie spełnia funkcji pośrednika między pracodawcami i przyszłymi pracownikami. Zdaniem respondentów najczęściej wybierane przez osoby młode kierunki studiów to psychologia i pedagogika. Tymczasem rynek pracy jest przesycony absolwentami tych kierunków. Problem dotyczy również absolwentów szkół ogólnokształcących, które nie przygotowują młodych osób do wejścia na rynek pracy.

³⁹ Zespół ds. Statystyk Rynku Pracy. Wydział Regionalnej Polityki Rynku Pracy, *Aneks Statystyczny. Załączniki według obszarów*, Warszawa 2011, Załącznik nr 17.

Respondenci wskazują również na małe doświadczenie zawodowe młodych osób, postawy roszczeniowe, niską motywację, co również wpływa na ich trudną sytuację na rynku pracy.

Inne przyczyny bezrobocia osób młodych to: brak odpowiednich środków na rozwój oraz rozbudowana biurokracja. Wszystko to z kolei skutkuje migracją zarobkową wykształconych młodych ludzi, małe firmy są pozbawione kadry, prowadzi to również do rozwoju szarej strefy.

Osoby w wieku 50+:

Trudna sytuacja osób w wieku 50+ wynika zdaniem ankietowanych nie tylko z sytuacji ekonomiczno-gospodarczej miasta i powiatu i takich czynników, jak: brak wolnych miejsc pracy, likwidacja zakładów pracy, ale również z takich przyczyn, jak: niski poziom kwalifikacji zawodowych osób w tej grupie wiekowej, niedostosowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy. Ankietowani uważają, że przyczyną ich trudnej sytuacji na rynku pracy są problemy natury psychicznej: brak wiary w swoje możliwości, obawa przed podjęciem nowej, innej pracy.

Brak pracy w tej grupie prowadzi do takich negatywnych zjawisk, jak: ubożenie społeczeństwa, zmniejszenie popytu na dobra konsumpcyjne, zagrożenie patologią i przestępczością, wykluczenie społeczne, pogorszenie stanu zdrowia, a także konflikty rodzinne. Respondenci wskazują jeszcze na jeden problem w tej grupie wiekowej: większość osób w wieku 50+ pracowała przez wiele lat w zlikwidowanych przedsiębiorstwach, często na jednym stanowisku pracy, trudno im znaleźć zatrudnienie nawet po ukończeniu kursów kwalifikacyjnych.

Warto podkreślić, że charakterystyka potencjału bezrobotnych w wieku 50+ oraz osób młodych formułowana przez respondentów jest bardzo bliska portretowi tej grupy wyłaniającemu się z dotychczasowych ogólnopolskich danych statystycznych i badań socjologicznych.

Poniżej przedstawiamy główne przyczyny trudnej sytuacji omawianych powyżej defaworyzowanych grup na legionowskim rynku pracy.

Tabela 10. Grupy defaworyzowane na legionowskim rynku pracy – przyczyny i skutki

Grupa	Osoby młode w wieku 18–24 lata	Osoby w wieku 50+
Przyczyny	szkolnictwo niedopasowane do potrzeb rynku, brak odpowiednich środków na rozwój, rozbudowana biurokracja	brak wolnych miejsc pracy, likwidacja zakładów pracy, brak odpowiednich kwalifikacji tych osób, brak wiary w swoje możliwości w tej grupie wiekowej, ich obawa przed podjęciem nowej, innej pracy
Skutki	migracja zarobkowa wykształconych młodych ludzi, brak kadry dla małych firm, rozwój szarej strefy	ubożenie społeczeństwa, zmniejszenie popytu na dobra konsumpcyjne, zagrożenie patologią i przestępczością, wykluczenie społeczne, pogorszenie stanu zdrowia tej grupy wiekowej, konflikty rodzinne

W opinii wszystkich trzech grup respondentów najczęściej osoby starsze i osoby młode są uważane za grupy znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy. Należy zaznaczyć, że w opinii przedstawicieli organizacji pozarządowych i instytucji publicznych z terenu powiatu legionowskiego do grupy defaworyzowanej należy również zaliczyć kobiety oraz osoby niepełnosprawne (zaraz po osobach młodych oraz starszych). Na te kategorie bezrobotnych nie wskazują przedsiębiorcy. Wynikać to może z faktu, że badane organizacje pozarządowe i instytucje publiczne częściej niż pracodawcy mają do czynienia w swojej pracy z tymi grupami i znają ich problemy. Problem bezrobotnych kobiet bardziej dotyczy obszarów wiejskich, o czym może świadczyć fakt, że tylko respondenci z terenu powiatu legionowskiego wskazują na tę grupę jako defaworyzowaną na rynku pracy. Przypomnieć warto w tym miejscu, że kobiety w ostatnich latach stanowiły mniejszość w grupie bezrobotnych w porównaniu do mężczyzn.

Wśród innych przyczyn bezrobocia związanych z czynnikiem ludzkim respondenci wymieniają utrwaloną niechęć do podjęcia pracy ze względu na pobieranie świadczeń z pomocy społecznej. Na powyższy czynnik ponownie wskazują

wyłącznie przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz instytucji publicznych. Najczęściej to bowiem pracownicy organizacji pozarządowych mają do czynienia z osobami, które nie decydują się na powrót na rynek pracy ze względu na korzystanie z pomocy społecznej w postaci wsparcia finansowego.

Standard życia mieszkańców

Kolejna grupa zidentyfikowanych problemów społeczno-gospodarczych dotyczy standardu życia mieszkańców. Respondenci uważają, że problemem miasta Legionowa i powiatu legionowskiego, związanym z kondycją materialną jednostek oraz ich miejscem na rynku pracy, jest zubożenie społeczeństwa, które w głównej mierze jest zdeterminowane przez czynniki społeczno-ekonomiczne. Zatem zdaniem badanych brak pracy oraz niskie zarobki mają zasadniczy wpływ na zjawisko pauperyzacji społeczeństwa. Obok ww. przyczyn respondenci wskazują również na wysokie koszty utrzymania, które z kolei wynikają z bliskiego sąsiedztwa Warszawy. Tymczasem wysokość wynagrodzeń w powiecie legionowskim i mieście Legionowo nie odpowiada stawkom warszawskim. Zubożenie społeczeństwa jest ich zdaniem również skutkiem wyuczonej bezradności, uzależnienia od korzystania ze świadczeń pomocy społecznej oraz patologii społecznych. Wśród najczęściej wymienianych przez respondentów patologii pojawia się alkoholizm – skuteczna bariera w trwałej aktywizacji zawodowej, skazująca osobę nim dotkniętą na pasywne metody wsparcia, opierającego się na świadczeniach finansowanych ze środków publicznych. Pauperyzacja społeczeństwa wynika zatem – zdaniem respondentów – z dwóch czynników: społeczno-ekonomicznych oraz jednostkowych. Należy dodać, że patologie społeczne oraz ubóstwo są częściej dostrzegane przez respondentów działających na terenie powiatu legionowskiego. Może wynika to z faktu, że patologie w mniejszych miejscowościach są bardziej widoczne ze względu chociażby na mniejszą liczbę mieszkańców.

Wśród problemów związanych ze standardem życia respondenci wymieniają również ograniczony dostęp do opieki zdrowotnej, przy czym nie dotyczy to Legionowa, oraz brak mieszkań.

Z przeprowadzonych badań wyłania się jeszcze jeden problem związany ze standardem życia: słaba infrastruktura komunikacyjna: brak połączenia Legionowa z niektórymi miejscowościami powiatu legionowskiego. Stanowi to – zdaniem respondentów – barierę w podjęciu zatrudnienia w mieście Legionowo przez osoby zamieszkujące słabo skomunikowane tereny.

W opinii badanych grup respondentów wskazywane problemy społeczno-gospodarcze, związane zarówno z kapitałem ludzkim, jak i standardem życia, dotyczą w większym stopniu powiatu legionowskiego. Zdaniem przedstawicieli organizacji pozarządowych działających na terenach wiejskich powiatu w większym stopniu jest widoczna polaryzacja społeczeństwa, tzn. bardziej widoczny jest podział na zamożniejszych pracujących w Warszawie i biedniejszych pracujących lokalnie. Dominuje opinia, że Legionowo w mniejszym stopniu dotknięte jest bezrobociem, chociaż pojawiają się głosy, że w dużym stopniu zależy to od gminy, np. gmina Chotomów lub Jabłonna jest w mniejszym stopniu dotknięta bezrobociem w porównaniu z zaludnionym Legionowem. Pojawiają się głosy, że osoby przybyłe do Legionowa mają lepszy start w porównaniu z mieszkańcami tu urodzonymi.

Legionowo jest lepiej oceniane pod względem dostępu do opieki zdrowotnej. Przedstawiciele wszystkich grup respondentów wskazują również na lepszą komunikację w Legionowie.

Reasumując:

Respondenci wskazują na następujące problemy związane z kapitałem ludzkim: duża liczba osób bezrobotnych, niski poziom wynagrodzenia, niskie relacje nauki ze sferą gospodarczą, niski poziom kwalifikacji zawodowych. Kolejna grupa wyłaniających się problemów społeczno-gospodarczych jest związana ze standardem życia mieszkańców. W tym miejscu respondenci wskazują na: pauperyzację społeczeństwa, patologie społeczne, brak dostępu do opieki zdrowotnej, słabą infrastrukturę komunikacyjną. Istotne jest zatem podejmowanie działań ograniczających występowanie tych negatywnych zjawisk w mieście Legionowo i powiecie legionowskim. Szczególnie ważna jest w tym zakresie współpraca lokalnych podmiotów z sektora publicznego, społecznego oraz prywatnego.

ROZDZIAŁ VI. Możliwe rozwiązania problemów społeczno-gospodarczych na terenie miasta Legionowo i powiatu legionowskiego – propozycje konkretnych działań

Przedstawiciele pracodawców, organizacji pozarządowych oraz instytucji publicznych zostali poproszeni o wskazanie konkretnych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych na terenie miasta Legionowo i powiatu legionowskiego. W ich opracowaniu wykorzystano wszystkie materiały zebrane z poszczególnych metod i technik badawczych. Stanowiły one jeden z tematów przewodnich II spotkania partnerstwa lokalnego konferencji open space, w której uczestniczyli przedstawiciele trzech sektorów. Wypracowane podczas spotkania rozwiązania zostały uwzględnione w raporcie

Kluczowe problemy społeczno-gospodarcze dotyczące kapitału ludzkiego: wysoki odsetek bezrobocia, niskie relacje nauki ze sferą gospodarczą, duży odsetek bezrobotnych osób młodych i powyżej 50 roku życia, niski poziom wynagrodzenia oraz standardu życia: pauperyzacja społeczeństwa, patologie społeczne, brak dostępu do opieki zdrowotnej, słaba infrastruktura komunikacyjną komunikacyjna.

Poniżej zostały omówione propozycje konkretnych działań mających na celu rozwiązanie zidentyfikowanych problemów społeczno-gospodarczych w ujęciu krótko- (w ciągu pół roku), średnio- (w ciągu półtora roku) oraz długoterminowym (w ciągu 3 lat). Wypracowane propozycje stanowią efekt spotkania Zespołu Zadaniowego ds. Rynku Pracy, w którym uczestniczyli przedstawiciele pracodawców, organizacji pozarządowych oraz instytucji publicznych.

Problem: bezrobocie			
Cel: Zwiększenie liczby miejsc pracy			
Podmioty realizujące	Cel krótkoterminowy	Cel średnioterminowy	Cel długoterminowy
władze państwowe i gminne, Powiatowa Izba Gospodarcza, PUP, organizacje pozarządowe, media lokalne, firmy szkoleniowe	wykorzystanie sezonowych ofert	stworzenie pogłębionej bazy informacyjnej na temat zmian rynku pracy	działania strukturalne zwiększające atrakcyjność regionu dla inwestorów, przedsiębiorców, promowanie przedsiębiorczości, otwieranie działalności gospodarczej
Izba Gospodarcza, Cech Rzemiosł Różnych, PUP	zorganizowanie spotkań informacyjnych dla przedsiębiorców, jak pozyskiwać środki zewnętrzne	przeszkolenie przedsiębiorców, w jaki sposób pozyskiwać środki zewnętrzne na potrzeby rozwoju przedsiębiorstwa	kreowanie nowych potrzeb
Powiatowa Izba Gospodarcza, PUP, ZDZ, jednostki samorządu terytorialnego z powiatu legionowskiego	stworzenie bazy danych o wolnych miejscach pracy, bezpłatna infolinia z PUP w zakresie uzyskania informacji o miejscach pracy	nawiązanie współpracy z instytucjami z powiatu legionowskiego i sektorem prywatnym w zakresie utworzenia miejsc dla odbycia stażu i praktyk zawodowych	zwiększenie liczby kursów w celu zdobycia dodatkowych kwalifikacji pod potrzeby lokalnego rynku pracy
Pracodawcy, PUP, władze samorządowe, ośrodek pomocy społecznej szkoły, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	giełda pracy, prace społecznie użyteczne	internetowa baza miejsc pracy, giełda pracy (programy cykliczne)	stworzenie preferencyjnych warunków dla pracodawców z terenu powiatu legionowskiego

**LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie**

Urzędy, PUP, ZDZ, lokalni przedsiębiorcy	diagnoza potrzeb rynku pracy, inicjatywa lokalna,	utworzenie stanowisk pracy dla stażystów, utworzenie miejsc pracy na prace interwencyjne, roboty publiczne, zakładanie działalności gospodarczej, miejsca pracy w realizowanych projektach (np. unijnych, z ustawy o pożytku i wolontariacie), założenie spółdzielni socjalnej i innych podmiotów ekonomii społecznej	inkubator przedsiębiorczości
szkoły wyższe, instytucje związane z rynkiem pracy, ministerstwo edukacyjne	pobudzanie i edukowanie do działań społecznych, wniośki na subsydiowane zatrudnianie, na staże, na dofinansowanie stworzenia miejsc pracy, samozatrudnienie, spółdzielnie socjalne i inne podmioty ekonomii społecznej		dalsze wspieranie miejsc pracy (inicjatyw lokalnych)
szkoły zawodowe, ministerstwa			wspieranie prowadzenia spółdzielni socjalnych i innych podmiotów ekonomii społecznej

Problem: bezrobocie wśród osób powyżej 50 roku życia i poniżej 25 roku życia			
Cel: rozwiązanie problemu bezrobocia osób powyżej 50 roku życia i poniżej 25 roku życia			
Podmioty realizujące	Cel krótkoterminowy	Cel średnioterminowy	Cel długoterminowy
władze państwowe i gminne, Powiatowa Izba Gospodarcza, organizacje samorządowe, PUP, media lokalne, firmy szkoleniowe	kursy zawodowe (krótkoterminowe) dostosowane do bieżących ofert pracy, np. asystent dziecka niepełnosprawnego (zagwarantowanie pracy)	przekwalifikowanie (kursy, szkolenia) kampania społeczna wykorzystująca atuty zatrudnienia osób w wieku 50+	wykorzystanie wiedzy i doświadczenia zawodowego osób starszych zmiana przepisów prawnych dotyczących osób bezrobotnych
organizacje samorządowe, przedsiębiorcy samorząd terytorialny	zorganizowanie spotkań informacyjnych o możliwościach przekwalifikowania się dla osób w wieku 50+ zorganizowanie giełdy pracy dla osób w wieku 20+	zorganizowanie szkoleń dotyczących przekwalifikowania osób w wieku 50+ stworzenie własnych firm w wieku 50+ i 20+	utworzenie i wdrożenie systemu ulg podatkowych dla przedsiębiorców zatrudniających osoby w wieku 50+ i 20+ zmiana przepisów prawnych dotyczących osób bezrobotnych
pracodawcy, PUP, władze samorządowe, ośrodek pomocy społecznej, szkoły, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	przygotowanie wniosków, pozyskanie środków z funduszy unijnych pozwalających na zmianę lub podniesienie kwalifikacji	zmiana systemu kształcenia (dostosowanie do oczekiwań rynku pracy)	ustalenie preferencyjnych warunków dla pracodawców zatrudniających osoby po 50 roku życia i do 25 roku życia

Problem: niskie relacje nauki ze sferą gospodarczą			
Cel: ograniczenie bezrobocia poprzez dostosowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy			
Podmioty realizujące	Cel krótkoterminowy	Cel średnioterminowy	Cel długoterminowy
oświata, urząd pracy, organizacje pozarządowe, samorządy	zorganizowanie spotkań z przedsiębiorcami w celu określenia potrzeb w celu zwiększenia zatrudnienia	–	zwiększenie oferty edukacyjnej skoordynowanej z potrzebami rynku pracy
Powiatowa Izba Gospodarcza, PUP, ZDZ, jednostki samorządu terytorialnego z powiatu legionowskiego	zwiększenie oferty kursów kwalifikacyjnych, doszkalających	oferta zwiększenia dostępu do bezpłatnych ofert edukacyjnych, np. studia podyplomowe	uruchomienie nowych kierunków kształcenia zawodowego, poprzedzone analizą lokalnego rynku pracy

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

urzędy, PUP, ZDZ, lokalni przedsiębiorcy szkoły wyższe, instytucje związane z rynkiem pracy, ministerstwo edukacyjne, szkoły zawodowe, ministerstwa zakłady pracy	diagnoza potrzeb pracodawców i przyczyn braku zatrudnienia absolwentów, diagnoza ofert edukacyjnej, diagnoza bezrobocia / wiek, wykształcenie, status społeczny, diagnoza możliwości – potencjału (wykształcenia), wnioski szkół zawodowych na doradztwo zawodowe dla swoich uczniów	wnioski o wsparcie dla przedsiębiorców – doradztwo zawodowe	mniej osób bezrobotnych, które kończą szkołę dostosowanie kwalifikacji do predyspozycji osobowych
Urzędy, PUP, ZDZ, lokalni przedsiębiorcy, szkoły wyższe, instytucje związane z rynkiem pracy, ministerstwo edukacyjne, szkoły zawodowe, ministerstwa, zakłady pracy	kursy, szkolenia	dostosowanie programów edukacyjnych dla potrzeb pracy	tworzenie ośrodków do wykwalifikowania konkretnych zawodów, współpraca szkół z zakładami pracy

Powyższe propozycje rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych są zbieżne z tym, co zaproponowali przedstawiciele wszystkich grup respondentów podczas wywiadów (IDI, PAPI, CATI), a także podczas II spotkania Partnerstwa Lokalnego. Działania, jakie powinny być podjęte celem redukcji bezrobocia, to przede wszystkim takie formy wsparcia skierowane do bezrobotnych, jak staże zawodowe i szkolenia. Na uwagę zasługuje fakt, że szkolenia i staże zawodowe są wysoko oceniane pod względem skuteczności, jak i jest to forma wsparcia najczęściej proponowana.

Badani przedsiębiorcy uważają, że niezbędne jest wsparcie dla szkół, które będą kształciły w kierunkach dostosowanych do potrzeb lokalnego rynku pracy.

Niezbędne jest partnerstwo różnych podmiotów działających na terenie miasta Legionowo i powiatu legionowskiego, w tym:

– partnerstwo przedsiębiorców, cel: korzystanie wzajemnie ze swoich usług, stworzenie marki Legionowa, promocja firm, przyciąganie inwestorów, proponowane działania w tym zakresie;

– partnerstwo: przedsiębiorcy – urzędy pracy – organizacje pozarządowe, cel: poznanie problemów każdego sektora, dopasowanie projektów do realnych potrzeb przedsiębiorców, dopasowanie programu szkoleń zawodowych do potrzeb lokalnego rynku pracy, pozyskiwanie środków zewnętrznych, proponowane działania: aplikowanie o środki zewnętrzne (projekty w partnerstwie trójsektorowym), organizacja spotkań zadaniowych, badania rynku usług społecznych i gospodarczych, kampanie społeczne mające na celu uświadomienie przedsiębiorcom potrzeb osób wykluczonych społecznie, portale internetowe organizacji pozarządowych;

– partnerstwo: przedsiębiorcy – urzędy pracy – szkoły zawodowe, cel: opracowywanie oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb lokalnego rynku pracy, proponowane działania: badania wiedzy i umiejętności młodzieży celem stworzenia odpowiedniego programu edukacyjnego, aplikowanie o środki zewnętrzne (projekty w partnerstwie trójsektorowym).

W oparciu o propozycje działań zgłoszonych przez osoby objęte badaniami wypracowano możliwie programy rozwiązań problemów społecznych i gospodarczych. Inspirację stanowiły tutaj rozwiązania przyjęte w innych regionach oraz rezultaty wypracowane w ramach Programu Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL.

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Legionowskie Obserwatorium Rynku Pracy	
Cel: dostarczenie informacji na temat zjawisk i trendów zachodzących na regionalnym rynku pracy i edukacji, dostarczanie rzetelnej informacji o rynku pracy, ułatwiającej podejmowanie decyzji o kierunkach rozwoju lokalnego.	Proponowane działania: Monitoring ofert pracy Monitoring zawodów deficytowych Badanie planów i losów zawodowych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych i uczelni wyższych Badanie potrzeb i oczekiwań pracodawców odnośnie do pożądanych kwalifikacji i usług szkoleniowych Badanie potrzeb i oczekiwań pracodawców odnośnie do absolwentów Kompleksowa analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych Publikacje wyników badań i analiz
Podmioty wdrażające: powiatowe urzędy pracy, organizacje pozarządowe	Grupa docelowa: przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, osoby bezrobotne i nieaktywne zawodowe,
Możliwe zewnętrzne źródła finansowania: 6.1.1 PO KL, 8.1.3 PO KL.	Mierniki realizacji: spadek liczby osób bezrobotnych (dzięki dostosowaniu oferty szkoleniowej do sytuacji na rynku pracy)
Warunki konieczne do wdrożenia programu: środki finansowe, partnerstwo urzędów pracy, organizacji pozarządowych z przedsiębiorcami, zespoły badawcze.	
Uwagi: Działania podejmowane w ramach Legionowskiego Rynku Pracy mogą stanowić odniesienie dla innych programów, m.in. programów aktywizacji zawodowej osób młodych oraz starszych.	

Partnerstwo na rzecz rozwoju ekonomii społecznej	
Cel: aktywizacja społeczności lokalnych w zakresie minimalizowania wykluczenia społecznego, zapewnienie wsparcia instytucjonalnego osobom i instytucjom zainteresowanym powołaniem do życia przedsiębiorstw społecznych, zwiększenie poziomu wiedzy z zakresu tworzenia podmiotów ekonomii społecznej oraz budowanie pozytywnych relacji i wypracowanie systemu współpracy między instytucjami życia publicznego, społecznego i gospodarczego w celu tworzenia przedsiębiorstw społecznych. Mechanizm budowania partnerstwa realizowany jest poprzez: – wyłonienie organizacji liderkiej – wypracowanie programu działania partnerstwa lokalnego – prowadzenie grup samokształceniowych dla liderów lokalnych	Proponowane działania: – szkolenia dla liderów ekonomii społecznej – utworzenie Centrum Ekonomii Społecznej: ✓ wsparcie doradczo-szkoleniowe dla osób rozpoczynających działalność w sektorze ekonomii społecznej ✓ udzielanie dotacji na rozpoczęcie działalności ✓ spółdzielnie socjalne – wypracowania metod integracji społeczno-gospodarczej środowisk lokalnych.

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Podmioty wdrażające: przedstawiciele samorządu lokalnego, przedstawiciele organizacji pozarządowych, właściciele lub skierowani przez właścicieli pracownicy przedsiębiorstw	Grupa docelowa: liderzy lokalni, osoby bezdomne, osoby bezrobotne, osoby długotrwale bezrobotne, osoby uzależnione
Opis partnerstwa: Model zakłada partnerstwo trójsektorowe	
Możliwe zewnętrzne źródła finansowania: 7.2.2 PO KL	Mierniki realizacji: liczba powstałych nowych miejsc pracy, zmniejszenie liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, spadek liczby osób bezrobotnych
Warunki konieczne do wdrożenia programu: wyłonienie lidera, gromadzenie partnerów lokalnych do współpracy na rzecz rozwoju inicjatyw ekonomii społecznej, przeszkolenie liderów lokalnych, przygotowanie programów przeciwdziałania bezrobociu i wykluczeniu społecznemu wraz z wnioskami o ich dofinansowanie; pozyskanie bazy koniecznej do utworzenia Centrum Ekonomii Społecznej, zatrudnienie koordynatora oraz 2–3 pracowników, wybór konsultantów spośród przedsiębiorców lokalnych, powołanie spółdzielni socjalnych i przedsiębiorstw społecznych, zgodnie z lokalnymi potrzebami, zaplanowanie strategii rekrutacji grup docelowych	
Uwagi: Partnerstwo na rzecz rozwoju ekonomii społecznej może stanowić wsparcie dla pozostałych programów, w tym między innymi programów aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych. Tworzenie podmiotów ekonomii społecznej może stanowić alternatywę dla zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia lub ubóstwa.	

Programy aktywizacji osób młodych realizowane w partnerstwie trójsektorowym	
Cel: zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób w wieku 18–24 lata	Proponowane działania: – szkolenia zawodowe dostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy – poradnictwo zawodowe – warsztaty aktywizujące – staże zawodowe / praktyki / subsydiowane zatrudnienie – kampanie informacyjno-promocyjne, skierowane do pracodawców – dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej – targi pracy
Podmioty wdrażające: urzędy pracy, organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa, szkoły, Centra Integracji Społecznej, jednostki samorządu terytorialnego.	Grupa docelowa: osoby bezrobotne i nieaktywne zawodowo w wieku 18–24 lata

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Opis partnerstwa: Kumulacja środków pochodzących z kilku instytucji pomocowych pozwala na objęcie kompleksowym wsparciem większej liczby osób. W oparciu o działania podejmowane przez współpracujące podmioty może powstać zespół lub forum ds. ograniczania bezrobocia, dysponujące własnym budżetem. W działania partnerstwa warto włączyć szkoły posiadające uprawnienia do prowadzenia kształcenia zawodowego, które mogą łatwo dostosować kierunki kształcenia do bieżących potrzeb edukacyjnych.	
Możliwe zewnętrzne źródła finansowania: 6.1.1 PO KL, 7.2.1 PO KL, 7.2.2 PO KL, 6.2 PO KL, Program Młodzież w działaniu	Mierniki realizacji: zmniejszenie poziomu bezrobocia wśród osób młodych
Warunki konieczne do wdrożenia programu: przeprowadzenie badania o potrzebach lokalnego rynku pracy, wybór odpowiednich przedsiębiorstw, w których uczestnicy programu będą odbywać staże zawodowe / praktyki / subsydiowane zatrudnienie, utworzenie stanowisk pracy przez pracodawców, funkcjonujących na zasadzie zatrudnienia subsydiowanego; zapewnienie dostępności kształcenia dla uczestników podejmujących zatrudnienie, w kierunku zgodnym z podejmowaną pracą	
Uwagi: Programy aktywizacji zawodowej osób młodych muszą być poprzedzone badaniem potrzeb i oczekiwań osób młodych oraz pracodawców, w tym zakresie wsparciem mogłoby być Legionowskie Obserwatorium Rynku Pracy.	

Programy aktywizacji osób starszych realizowane w partnerstwie trójsektorowym	
Cel: zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób powyżej 50 roku życia	Proponowane działania: – szkolenia, które powinny się skupiać na potwierdzeniu dotychczas nabytych kompetencji, szkolenia z zakresu ICT i języków obcych oraz przedsiębiorczości – usługi poradnictwa zawodowego – terapie (zwłaszcza w przypadku osób, które nie radzą sobie z sytuacją nagłej utraty zatrudnienia) – indywidualne wsparcie: opiekunowie, asystenci, animatorzy pracy – kampanie informacyjno-promocyjne, skierowane do pracodawców (kampanie społeczne na wzór kampanii dotyczących osób niepełnosprawnych, prezentacje) – stosowanie przez pracodawców outplacementu (zwolnień monitorowanych) – targi pracy – dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej – wsparcie w uzyskaniu dotacji unijnych bądź ulg podatkowych w pierwszym okresie prowadzenia działalności gospodarczej – usługi pośrednictwa pracy

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Podmioty wdrażające: urzędy pracy, organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa	Grupa docelowa: osoby bezrobotne i nieaktywne zawodowo w wieku powyżej 50 lat
Opis partnerstwa: Kumulacja środków pochodzących z kilku instytucji pomocowych pozwala na objęcie kompleksowym wsparciem większej liczby osób. W oparciu o działania podejmowane przez współpracujące podmioty może powstać zespół lub forum ds. ograniczania bezrobocia, dysponujące własnym budżetem.	
Możliwe zewnętrzne źródła finansowania: 6.1.1 PO KL, 7.2.1 PO KL, 7.2.2 PO KL, 6.2 PO KL	Mierniki realizacji: zmniejszenie poziomu bezrobocia wśród osób starszych
Warunki konieczne do wdrożenia programu: przeprowadzenie badania o potrzebach lokalnego rynku pracy, wybór odpowiednich przedsiębiorstw, u których uczestnicy programu będą odbywać staże zawodowe / praktyki / subsydiowane zatrudnienie, utworzenie stanowisk pracy przez pracodawców, funkcjonujących na zasadzie zatrudnienia subsydiowanego; zapewnienie dostępności kształcenia dla osób podejmujących zatrudnienie, w kierunku zgodnym z podejmowaną pracą	
Uwagi: Programy aktywizacji zawodowej osób starszych muszą być poprzedzone badaniem potrzeb i oczekiwań osób młodych oraz pracodawców, w tym zakresie wsparciem mogłoby być Legionowskie Obserwatorium Rynku Pracy.	

Programy CSR (społecznej odpowiedzialności biznesu)	
Cel: budowanie lokalnego partnerstwa między środowiskiem przedsiębiorców a podmiotami trzecimi: instytucje społeczne oraz publiczne, organizacje pozarządowe.	Proponowane działania: – zbiórki pracownicze: gromadzenie środków finansowych, jak również przedmiotów potrzebnych do egzystencji człowieka, jak: ubrania, żywność, pomoce naukowe, zabawki czy środki higieny – pay-roll: deklaracja pracowników firmy do regularnego przekazywania określonej przez siebie, niewielkiej sumy z pensji na cele charytatywne. Suma zostaje podwojona przez przedsiębiorcę z własnych środków i przekazana w formie darowizny na ustalone konto organizacji pozarządowej lub instytucji społecznej. – wolontariat pracowniczy: program przygotowywany we współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi – akcje jednorazowe lub działania stałe – wsparcie merytoryczne organizacji pozarządowych – bezpłatne świadczenie usług prawnych, finansowych, księgowych, promocyjnych, informatycznych i innych
Podmioty wdrażające: przedsiębiorstwa Partnerzy: ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, szkoły	Grupa docelowa: osoby ubogie, organizacje pozarządowe
Możliwe źródła finansowania: środki własne przedsiębiorstw	Mierniki realizacji: Partnerstwo

Warunki konieczne do wdrożenia programu:

działania informacyjno-promocyjne dotyczące wolontariatu pracowniczego, zaangażowanie instytucji zajmujących się wsparciem osób ubogich, przedsiębiorcy, pracownicy deklarujący chęć pomocy osobom ubogim

Problemy społeczno-gospodarcze na terenie miasta Legionowo i powiatu legionowskiego mogą być zminimalizowane jedynie poprzez działania wielowymiarowe, które muszą być ze sobą ściśle powiązane i wzajemnie się uzupełniające: produkty wypracowane w ramach Legionowskiego Obserwatorium Rynku Pracy mogą stanowić bazę dla programów aktywizacji zawodowej dla osób wykluczonych społecznie, w tym dla osób szczególnie dyskryminowanych na legionowskim rynku pracy: osób młodych i starszych; alternatywą dla osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo mogą być działania w sektorze ekonomii społecznej, które z kolei nie będą efektywne bez wsparcia przedsiębiorców oraz samorządów. Zaproponowane rozwiązania kluczowych problemów społeczno-gospodarczych mają jeden warunek kluczowy, który jest niezbędny do powodzenia działań. Jest to konieczność współpracy organizacji z sektora publicznego, prywatnego oraz społecznego. Optymistyczne w tym zakresie jest to, że objęci badaniem socjologicznym przedstawiciele tych trzech sektorów zauważają konieczność zawiązywania partnerstw, a przede wszystkim, że dostrzegają problemy społeczno-gospodarcze na terenie miasta Legionowo i powiatu legionowskiego, potrafią zdiagnozować ich przyczyny, a także dostrzec skutki, co stanowi bazę do opracowania i wdrożenia programów działań ograniczających problemy społeczno-gospodarcze.

Opracowanie raportu:

**Agata Dziubińska-Gawlik, Maria Grzybała, Marta Jędrych, Anna Moskwa, Katarzyna Kańczugowska,
dr Monika Sidor**

2013

**Załącznik 5. Raport – Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi
bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie –
kierunki zmiany gospodarczej na rynku lokalnym z uwzględnieniem trendów
rozwojowych na terenie Mazowsza i kraju**

STAN NA 31 STYCZNIA 2013

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego

Spis treści

I.	Wprowadzenie – cel badania	221
II.	Opis badań	221
III.	Zmiany gospodarcze w mieście Legionowo i w powiecie legionowskim a sytuacja obecna – kluczowe procesy, zjawiska, trendy	222
IV.	Prognoza potencjalnych kierunków zmiany gospodarczej na rynku miasta Legionowo i powiatu legionowskiego	237
	1. Wpływ sytuacji ekonomicznej i trendów rozwojowych w regionie na rynek lokalny	237
	2. Wpływ sytuacji ekonomicznej i trendów rozwojowych w kraju na rynek lokalny	238
	3. Wpływ sytuacji ekonomicznej i trendów rozwojowych na świecie na rynek lokalny	240
V.	Określenie celów i kierunków działań na rzecz poprawy sytuacji miasta Legionowo i powiatu legionowskiego	241
	1. Priorytety rozwoju miasta i powiatu	241
	2. Programy, projekty i zadania, które pozwolą osiągnąć cele	244
	3. Źródła finansowania proponowanych działań	245
VI.	Partnerstwo lokalne	245
	1. Rola partnerstwa lokalnego	245
	2. Metody dalszej współpracy międzysektorowej	249
	3. Kierunki rozwoju i zadania do wdrożenia przez partnerstwo lokalne	251
VII.	Budowanie strategii rozwoju w sytuacji zmiany gospodarczej w mieście Legionowo i w powiecie legionowskim – zalecenia dodatkowe	252

ROZDZIAŁ I. Wprowadzenie – cel badania

Niniejszy raport został opracowany w ramach badania realizowanego jako część projektu „Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie”, przygotowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VIII. Regionalne kadry gospodarki, Działanie 8.1. Rozwój pracowników i przedsiębiorstw w regionie, Poddziałanie 8.1.2. Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej z Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem projektu jest przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia wywołanego procesami adaptacyjnymi i modernizacyjnymi poprzez utworzenie partnerstwa lokalnego, którego zadaniem jest opracowanie i wdrożenie strategii przeciwdziałania i zarządzania zmianą gospodarczą na poziomie lokalnym. Realizacja projektu ma również na celu wypracowanie stałych mechanizmów współpracy pomiędzy trzema sektorami: publicznym, społecznym i gospodarczym oraz wypracowanie programów zawierających diagnozę każdego sektora.

W skład partnerstwa lokalnego „Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie” weszli przedstawiciele 86 podmiotów i instytucji działających na terenie powiatu legionowskiego. Są to przedstawiciele gmin, powiatu, instytucji rynku pracy, organizacji pozarządowych, samorządu gospodarczego i zawodowego, związków zawodowych i przedsiębiorców. Zostali oni podzieleni na trzy zespoły zadaniowe: zespół do spraw przedsiębiorczości, zespół do spraw organizacji non profit oraz zespół do spraw rynku pracy. Dla każdego zespołu zadaniowego przewidzianych było 8 spotkań oraz 3 spotkania międzysektorowe. Odbłyły się wszystkie spotkania poza III spotkaniem międzysektorowym, które będzie połączone z prezentacją niniejszego raportu. Prace zespołów skupiły się na analizie odpowiedniego sektora, identyfikacji kierunków zmian w nim zachodzących, jego problemów i szans na rozwój oraz zaproponowaniu rozwiązań.

Realizatorzy poniższego badania zostali włączeni do projektu na etapie czwartego spotkania grup zadaniowych. Badanie było realizowane w okresie od 11 kwietnia 2012 roku do 30 stycznia 2013 roku. Niniejszy raport zawiera głównie wnioski z realizacji drugiej części – od czerwca 2012 roku.

Celem badania była analiza zmiany gospodarczej w mieście Legionowo i w powiecie, identyfikacja kluczowych procesów, zjawisk, trendów oraz prognoza potencjalnych kierunków zmiany gospodarczej na rynku miasta Legionowo i powiatu legionowskiego.

Dodatkowo badania miały na celu określenie celów i kierunków działań na rzecz poprawy sytuacji miasta Legionowo i powiatu legionowskiego, z uwzględnieniem działań, które mogą być wdrożone w partnerstwie.

Wszystkie cele zostały osiągnięte.

ROZDZIAŁ II. Opis badań

Na każdym etapie badań były uwzględniane 3 obszary: społeczeństwo (w tym obszar edukacji), gospodarka (w tym rynek pracy), infrastruktura (z naciskiem na infrastrukturę społeczną).

Diagnoza została przeprowadzona w oparciu o analizę danych pierwotnych i wtórnych, metody partycypacyjne i jakościowe, metody pracy grupowej, metody heurystyczne, badania ankietowe audytoryjne i warsztaty twórcze.

Ta sama różnorodność została zastosowana przy analizie, ocenie sytuacji, prognozowaniu i wypracowywaniu celów, kierunków oraz konkretnych mechanizmów, rozwiązań i narzędzi.

We wszystkich rozdziałach został wykorzystany materiał z dotychczas przeprowadzonych warsztatów, potencjał przeprowadzanych warsztatów i wnioski z nich uzyskane. Inne metody realizowane poza warsztatami to desk research, PAPI, CATI, IDI.

Przeprowadzono łącznie 30 IDI, 21 CATI i PAPI oraz ankietę audytoryjną. Wszystkie ww. techniki i metody zastosowano w stosunku do trzech sektorów wymienionych w ofercie i umowie.

Nie zidentyfikowano problemów z docieraniem do respondentów. W badaniu wzięli udział przedstawiciele podmiotów z całego powiatu.

Raport został przygotowany przez osoby wskazane w ofercie oraz innych specjalistów.

ROZDZIAŁ III. Zmiany gospodarcze w mieście Legionowo i w powiecie legionowskim a sytuacja obecna – kluczowe procesy, zjawiska, trendy

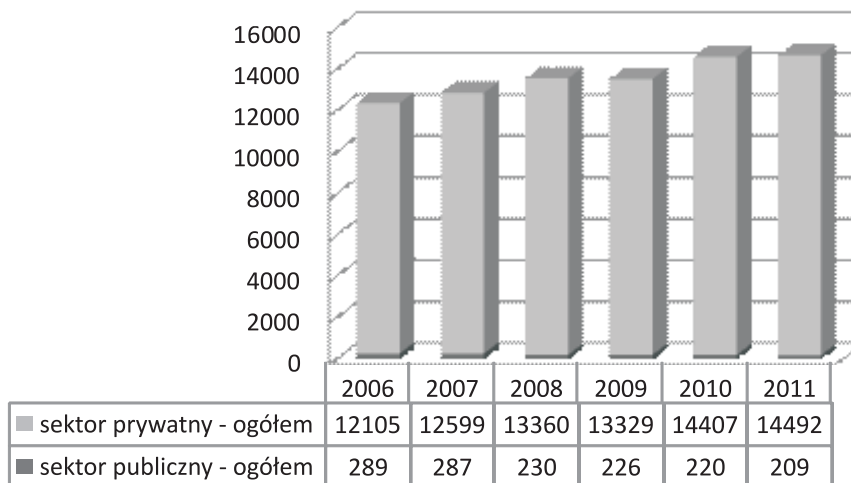
Przedmiotem poniższego raportu jest analiza danych dotyczących m.in. aktywności zawodowej mieszkańców, poziomu ich dochodów, lokalnego rynku pracy, rodzaju i poziomu rozwoju przedsiębiorczości. Informacje te pozwalają opisać potencjał ekonomiczny powiatu i miasta Legionowo. W oparciu o szereg danych dokonano przekrojowej analizy wielu wskaźników dla okresu obejmującego lata 2006–2012, dzięki czemu można było określić zmiany i tendencje, jakie zachodzą na omawianych płaszczyznach w mieście Legionowo i powiecie legionowskim. Potencjał gospodarczy regionu warunkuje przemiany gospodarcze obejmujące wzrost produkcji, zatrudnienia, inwestycji, spożycia, dochodów, rozmiarów zaangażowanego kapitału, a także wiele innych wielkości ekonomicznych. Charakteryzują one gospodarkę od strony ilościowej oraz towarzyszące zmiany od strony jakościowej. Odpowiedni potencjał jest niezbędny do podniesienia poziomu życia mieszkańców, poprawy sytuacji socjalnej, zwiększenia bezpieczeństwa publicznego oraz zapewnienia stabilnego rozwoju gospodarczego.

a. Podmioty gospodarcze

W 2011 roku w powiecie legionowskim zarejestrowanych było 14 701 podmiotów gospodarki narodowej. Ich liczba zwiększyła się w porównaniu z danymi z 2006 roku, ponieważ przybyło 2307 nowych działalności, co oznacza wzrost o 18,61%. Należy jednak podkreślić, że wzrost liczby przedsiębiorstw nie był równomierny w latach 2006–2011. Ponadto w 2009 roku odnotowano spadek liczby zarejestrowanych przedsiębiorstw w stosunku do roku 2008. Jednakże warto podkreślić, że był to niewielki spadek na poziomie 0,26%, zaś w 2010 roku odnotowano dużą dynamikę przyrostu liczby przedsiębiorstw na poziomie 107,91%. W połowie 2012 roku zarejestrowano 14 944 podmioty działalności gospodarczej. W stosunku do 2011 roku odnotowano wzrost o 243 podmiotów, tj. o 1,7%.

W ramach ogólnej liczby przedsiębiorstw funkcjonujących w powiecie legionowskich w 2011 roku 14 492 podmioty zaliczały się do sektora prywatnego, a pozostałe 209 do sektora publicznego (rysunek 1). Należy zauważyć, że sektor prywatny w latach 2006–2011 stopniowo z roku na rok zwiększał swój udział kosztem sektora publicznego. W 2011 roku przedsiębiorstwa prywatne stanowiły 98,58% ogółu podmiotów gospodarczych funkcjonujących w powiecie legionowskim, zatem powiększyły swój udział w porównaniu z rokiem 2006 o 0,91 punktu procentowego.

Rysunek 9. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w powiecie legionowskim (2006–2011)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Analizując strukturę zarejestrowanych podmiotów w mieście Legionowo, należy stwierdzić, że podobnie jak w powiecie legionowskim dominują podmioty sektora prywatnego, stanowiące w 2011 roku 98,82%. W 2011 roku funkcjonowało 7326 podmiotów prywatnych oraz 87 podmiotów sektora publicznego, co daje łączną liczbę 7413 przedsiębiorstw (tabela 1). Oznacza to, że ponad połowa podmiotów gospodarczych działających w powiecie legionowskim miała swoją siedzibę na terenie miasta Legionowo. **Warto jednak zauważyć, że udział przedsiębiorstw zarejestrowanych w mieście Legionowo malał od 2006 roku w stosunku do ogólnej liczby podmiotów działających na terenie powiatu legionowskiego.**

Warto podkreślić, że liczba przedsiębiorstw w mieście Legionowo ulegała niewielkim wahaniom w latach 2006–2011. Największy przyrost ich liczby odnotowano w 2010 roku (wzrost o 5,89% w stosunku do 2009 roku), zaś największy spadek miał miejsce w 2011 roku (o 2,58%).

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w mieście Legionowo (2006–2011)

Wyróżnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
podmioty gospodarcze ogółem	6956	7043	7234	7186	7609	7413
sektor publiczny	146	144	108	102	95	87
sektor prywatny	6810	6899	7126	7084	7514	7326

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Patrząc na strukturę podmiotów sektora prywatnego w mieście Legionowo i powiecie legionowskim (tabela 2), należy stwierdzić, że dominują wśród nich osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, stanowiące około 80% podmiotów sektora prywatnego. Drugimi najbardziej licznymi podmiotami są spółki handlowe (około 6%), zaś trzecie miejsce zajmują stowarzyszenia i organizacje społeczne (ponad 1%). Warto również zwrócić uwagę na liczbę spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego, które stanowią około 1% ogółu przedsiębiorstw prywatnych. Należy zatem stwierdzić, że zarówno powiat, jak i miasto Legionowo charakteryzują się znacznym rozdrobnieniem przedsiębiorstw, co nie jest zjawiskiem korzystnym. Osoby prowadzące własną działalność gospodarczą nie są zwykle nastawione na długofalowe i rozwojowe działania. Zazwyczaj nie dysponują wolnymi środkami, które mogłyby przeznaczyć na aktywne prowadzenie badań oraz nabycie nowych technologii.

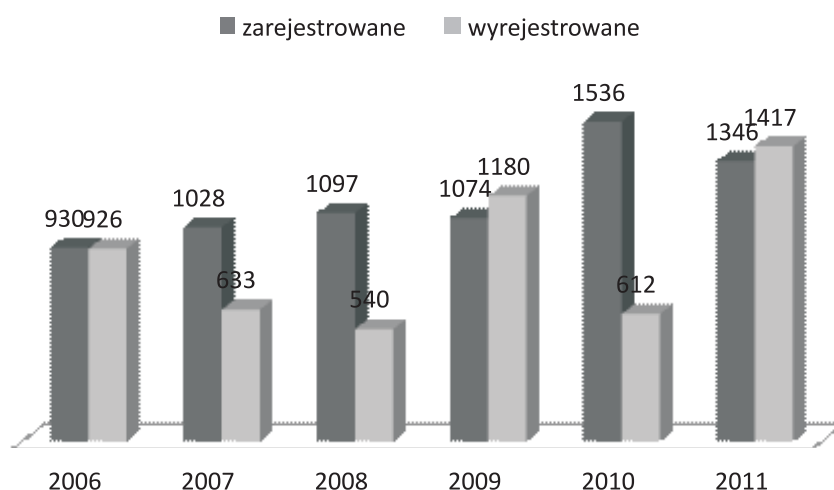
Tabela 2. Podmioty sektora prywatnego według rodzajów działalności w mieście Legionowo i powiecie legionowskim w 2011 roku

Wyróżnienie	powiat legionowski	udział	Legionowo	udział
sektor prywatny	14492	100,00%	7326	100,00%
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	11725	80,91%	5931	80,96%
spółki handlowe	874	6,03%	407	5,56%
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	154	1,06%	80	1,09%
spółdzielnie	41	0,28%	21	0,29%
fundacje	53	0,37%	26	0,35%
stowarzyszenia i organizacje społeczne	181	1,25%	84	1,15%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Rysunek 2 prezentuje zmiany liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na terenie powiatu. W 2009 oraz 2011 roku więcej firm zostało wyrejestrowanych niż zarejestrowanych. W pozostałych latach tendencja ta była już pozytywna dla regionu. Ponadto w 2010 roku podmioty nowo zarejestrowane ponaddwukrotnie przekraczały liczbę przedsiębiorstw wyrejestrowanych.

Rysunek 2. Podmioty zarejestrowane vs wyrejestrowane w powiecie legionowskim (2006–2011)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Dodatkowo, jak zostało to wskazane wcześniej, zmiany, jakie zachodzą w liczbie podmiotów gospodarki narodowej będących w rejestrze REGON, dotyczą głównie sektora prywatnego i działalności prowadzonej przez osoby fizyczne. Warto podkreślić także fakt, że z każdym rokiem przybywa stowarzyszeń i organizacji społecznych, co jest pozytywnym przejawem aktywizacji społeczeństwa w działalności społecznej na rzecz innych mieszkańców (tabela 3).

Tabela 3. Wskaźniki dotyczące podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w powiecie legionowskim (2006–2011)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
podmioty wpisane do rejestru REGON	127,00	129,70	134,10	131,60	137,20	135,70
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON	9,60	10,40	10,90	10,50	14,60	12,50
jednostki wykreślone z rejestru REGON	9,60	6,40	5,40	11,50	5,80	13,20
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	0,15	0,16	0,16	0,16	0,17	0,17
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	0,17	0,17	0,18	0,19	0,20	0,22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

b. Środki trwałe i nakłady inwestycyjne

Jednym z ważniejszych problemów społeczno-gospodarczych w powiatach i miastach jest sytuacja na rynku pracy. Jest ona uzależniona od zjawisk i procesów zachodzących w całej gospodarce. Należy zaznaczyć, że elementem kształtującym wzrost gospodarczy jest proces inwestycyjny realizowany w przedsiębiorstwach.

Przyrost nakładów inwestycyjnych jest bardzo istotny dla całej gospodarki, zarówno globalnej, jak i regionalnej. Świadczy on o tym, że właściciele podmiotów gospodarczych nie obawiają się problemów związanych ze sprzedażą swoich towarów i usług. Widzą natomiast szansę rozwoju swojej działalności poprzez wprowadzanie nowych technologii, zwiększanie mocy wytwórczych i w efekcie osiągnięcie jeszcze większych przychodów ze sprzedaży, które ostatecznie poprawią końcowy wynik finansowy. Od wielkości i rodzaju realizowanych inwestycji zależy liczba tworzonej nowych miejsc pracy. Warto podkreślić, że spadek poziomu bezrobocia i stabilność zatrudnienia daje mieszkańcom regionu większe poczucie bezpieczeństwa co do swojej sytuacji w przyszłości. W związku z wyżej przedstawionym pozytywnym wpływem rosnących nakładów inwestycyjnych na ogólny wzrost gospodarczy i rynek pracy warto stwarzać warunki sprzyjające procesom inwestycyjnym.

Wartości ilustrujące stan gospodarki powiatu legionowskiego pod tym względem prezentuje tabela 4. Warto zauważyć, że w latach 2006–2011 średni poziom nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach kształtował się na poziomie 231,3 mln zł. Oznacza to, że w latach 2009–2010 nakłady inwestycyjne w znacznym stopniu przekraczały średnią wartość dla analizowanych lat. Należy również zaznaczyć, że w 2011 roku ich wartość spadła do poziomu 176,6 mln zł.

Tabela 4. Nakłady inwestycyjne i wartość brutto środków w przedsiębiorstwach w powiecie legionowskim w mln zł (2006–2011)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
nakłady inwestycyjne	108,0	96,7	176,1	419,3	411,0	176,6
wartość brutto środków trwałych	1522,4	1517,8	1654,7	1682,1	1761,6	1800,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Jednakże, analizując wartość nakładów inwestycyjnych na 1 mieszkańca w latach 2006–2011, można zauważyć odmienną tendencję (tabela 5). Pozytywną dynamikę odnotowano w latach 2008 (178,82%) i 2009 (233,49%), zaś od 2010 roku można było zauważyć poważny spadek nakładów inwestycyjnych przypadających na 1 mieszkańca, które w 2011 roku osiągnęły poziom równy zaledwie 42,12% nakładów poniesionych w 2010 roku. Można wnioskować, że jest to skutek ogólnosiwiatowego kryzysu finansowego, który zaczął doświadczać również polskie przedsiębiorstwa. W efekcie właściciele przedsiębiorstw skupili się na inwestycjach bieżących i odtworzeniowych, które mogą jedynie zapewnić utrzymanie dotychczasowego poziomu zatrudnienia. Pomimo sporych nakładów inwestycyjnych ich poziom był niewystarczający, by uchronić powiat legionowski przed rosnącą stopą bezrobocia.

Natomiast analizując wartość brutto środków trwałych, można zauważyć, że miała ona tendencję rosnącą od 2007 roku, a jej średni poziom w latach 2006–2011 wynosił 1 656,4 mln zł. Ponadto wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach w przeliczeniu na 1 mieszkańca w okresie 2006–2011 utrzymywała się na zbliżonym poziomie.

Tabela 5. Nakłady inwestycyjne i wartość brutto środków w przedsiębiorstwach w powiecie legionowskim w przeliczeniu na 1 mieszkańca (2006–2011)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
nakłady inwestycyjne	1 120	982	1 756	4 100	3 903	1 644
wartość brutto środków trwałych	15 596	15 272	16 335	16 324	16 523	16 611

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

c. Wykorzystanie środków z budżetu Unii Europejskiej

Jednym z ważniejszych elementów, który może przyczynić się do rozwoju potencjału społeczno-gospodarczego regionu jest odpowiednie wykorzystanie środków finansowych pochodzących z budżetu Unii Europejskiej. Od momentu rozpoczęcia procesu integracji z UE i samego wejścia w struktury Wspólnoty Europejskiej samorządy mają możliwość pozyskiwania pieniędzy z różnych europejskich funduszy i programów. Trzeba podkreślić, że niejednokrotnie są to znaczące kwoty w budżetach jednostek samorządu terytorialnego.

Analizując wykorzystanie środków z budżetu UE przez samorząd powiatu legionowskiego i miasta Legionowo w latach 2006–2009, należy stwierdzić, że ich wartość malała systematycznie od 2006 roku (tabela 6). Ponadto największy spadek wartości dotyczył środków przeznaczonych na cele inwestycyjne. W 2009 roku stanowiły one zaledwie 2,36% ogółu środków pochodzących z budżetu UE w budżecie powiatu legionowskiego oraz 4% ogółu środków europejskich zapisanych w budżecie miasta Legionowo.

Tabela 6. Wykorzystanie środków z budżetu UE przez samorząd powiatu legionowskiego i miasta Legionowo (2006–2009)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009
powiat legionowski				
ogółem	9 351 667,23	3 109 937,20	1 024 617,70	981 950,85
inwestycyjne	9 201 667,23	3 081 084,06	834 724,66	23 204,50
Legionowo				
ogółem	4 132 029,85	1 738,27	546 374,88	505 182,40
inwestycyjne	4 132 029,85	0,00	480 467,09	20 229,50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Liczba wniosków złożonych przez ogół podmiotów funkcjonujących w powiecie legionowskim, która przeszła weryfikację formalną, wynosiła 615 na dzień 30 czerwca 2012 roku (tabela 7). Największa liczba wniosków dotyczyła Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Jednakże największą wartość miały projekty realizowane w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, co oznacza ponad połowę całkowitej wartości podpisanych umów o dofinansowanie na dzień 30 czerwca 2012 roku (tabela 8).

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Tabela 7. Liczba wniosków o dofinansowanie według programów operacyjnych w powiecie legionowskim (31 XII 2011 – 30 VI 2012)

Wyszczególnienie	31 XII 2011	30 VI 2012
liczba wniosków po weryfikacji formalnej	582	615
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko	8	10
Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka	72	80
Program Operacyjny Kapitał Ludzki	399	417
RPO Województwa Mazowieckiego	103	108

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Całkowita wartość podpisanych umów o dofinansowanie wynosiła 760 429 725,15 zł, dofinansowanie pochodzące ze środków Unii Europejskiej stanowiło 51,76% tej kwoty. Pozostała kwota pochodziła przede wszystkim ze środków prywatnych (18,95%).

Jak już zostało wspomniane, większość projektów pod względem wartości była realizowana w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Projekty realizowane w ramach RPO Województwa Mazowieckiego oraz Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka również miały stosunkowo dużą wartość. Mimo że największa liczba wniosków o dofinansowanie dotyczyła Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, to ich wartość kształtowała się zaledwie na poziomie 33 441 966,36 zł. Wynika to ze specyfiki tych projektów, gdyż dotyczą one rozwoju kapitału ludzkiego i pojedyncze budżety kształtują się na poziomie kilkuset tysięcy.

Tabela 8. Całkowita wartość projektów według programów operacyjnych i źródeł finansowania w powiecie legionowskim (31 XII 2011 – 30 VI 2012)

Wyszczególnienie	31 XII 2011	30 VI 2012
wartość całkowita podpisanych umów o dofinansowanie		
wartość ogółem	748 221 829,31	760 429 725,15
wydatki kwalifikowalne ogółem	591 167 515,40	601 372 282,97
budżet państwa	15 226 253,66	15 942 226,05
budżet jednostek samorządu terytorialnego	19 826 509,54	19 731 060,99
inne krajowe środki publiczne	27 788 431,42	27 975 573,82
środki prywatne	141 854 026,42	144 134 054,32
dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej	386 472 294,37	393 589 367,80
Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko		
wartość ogółem	479 518 623,83	479 518 623,83
wydatki kwalifikowalne ogółem	356 907 876,23	356 907 876,23
dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej	241 965 831,64	241 965 831,64
Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka		
wartość ogółem	119 461 135,52	119 789 695,84
wydatki kwalifikowalne ogółem	101 399 111,32	101 690 341,32
dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej	44 722 487,66	44 880 260,41
Program Operacyjny Kapitał Ludzki		
wartość ogółem	28 956 263,44	33 441 966,36
wydatki kwalifikowalne ogółem	28 956 263,44	33 441 966,36

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej	24 612 823,92	28 425 671,40
RPO Województwa Mazowieckiego		
wartość ogółem	120 285 806,52	127 679 439,13
wydatki kwalifikowalne ogółem	103 904 264,41	109 332 099,06
dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej	75 171 151,14	78 317 604,34

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

d. Udział powiatu we wpływach z podatku dochodowego

Stopień rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz zamożność społeczeństwa bezpośrednio przekłada się na odpowiednie wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych do budżetu powiatu. Im więcej firm osiągających dobre wyniki finansowe zlokalizowanych jest na terenie powiatu, tym więcej jest potencjalnych podatników płacących CIT. Z kolei większe zarobki mieszkańców będą sprawiać, że więcej pieniędzy trafi z tytułu podatku PIT. Również niskie wskaźniki bezrobocia będą przyczyniać się do zwiększenia tego rodzaju wpływów.

Analizując udział w podatku dochodowym od osób fizycznych w powiecie legionowskim, należy stwierdzić, że kwota płynąca do budżetu była z każdym rokiem coraz większa, poczynając od 2006 roku (tabela 9). Oznacza to, że dochody mieszkańców powiatu rosły, a sytuacja na rynku pracy się poprawiała.

Odmierna sytuacja kształtuje się w przypadku udziału w podatku dochodowym od osób prawnych. Od 2009 roku można zauważyć tendencję spadkową wśród wpływów do budżetu powiatu z tego tytułu. Nie jest to zjawisko niepokojące. Oznacza bowiem, że liczba przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie powiatu zmniejszyła się lub ich dochody zmalały.

Tabela 9. Udział w PIT i CIT w powiecie legionowskim (2006–2011)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
udziały w PIT	61 558 430,00	80 689 796,00	90 603 587,00	90 611 307,00	93 218 879,00	99 770 643,00
udziały w CIT	2 005 969,72	2 870 758,80	3 487 436,49	3 697 388,43	3 465 142,16	2 622 630,10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Podobnie kształtuje się sytuacja w przypadku miasta Legionowo, przy czym należy zauważyć, że wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych były mniejsze w 2009 roku niż w roku poprzedzającym (tabela 10). Jednakże od 2010 roku odnotowano dużą dynamikę w tym zakresie, w 2010 roku na poziomie 103,76%, a w 2011 roku – 106,82%. Można również zauważyć, że tendencje dotyczące podatku dochodowego od osób prawnych nie są tak negatywne w przypadku Legionowa, jak w powiecie legionowskim. Oznacza to, że sytuacja przedsiębiorstw funkcjonujących na terenie miasta była zdecydowanie lepsza niż podmiotów działających na innych terenach powiatu.

Tabela 10. Udział w PIT i CIT w mieście Legionowo (2006–2011)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
udziały w PIT	32 819 491,00	41 479 038,00	45 996 203,00	44 383 553,00	46 052 647,00	49 195 173,00
udziały w CIT	684 261,86	1 495 187,58	1 377 106,62	1 453 976,90	1 053 465,83	949 872,04

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Analiza danych dotyczących udziału w podatku PIT i CIT dostarcza kilku wniosków. Po pierwsze pokazuje, że ludność mieszkająca w powiecie legionowskim osiągała coraz wyższe dochody. Po drugie możemy zaobserwować, że sytuacja lokalnej przedsiębiorczości uległa pogorszeniu, ponieważ przedsiębiorcy uzyskiwali niższe wyniki finansowe, które przełożyły się na niższe wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych. Świadczy to o tym, że panujący kryzys finansowy mocno dotknął przedsiębiorstwa działające w powiecie legionowskim.

e. Ludność

Tabela 11 przedstawia dane dotyczące liczby ludności w powiecie legionowskim w latach 2006–2012. Do szczegółowych analiz wykorzystywane są informacje na temat liczby ludności według faktycznego miejsca zamieszkania. W przypadku danych dotyczących liczby ludności według stałego miejsca zameldowania wartości są nieco niższe. Różnice wynikają z tego, że część osób nie zmienia meldunku w sytuacji, gdy w rzeczywistości uczą się, pracuje bądź przez dłuższy okres przebywa na terenie powiatu.

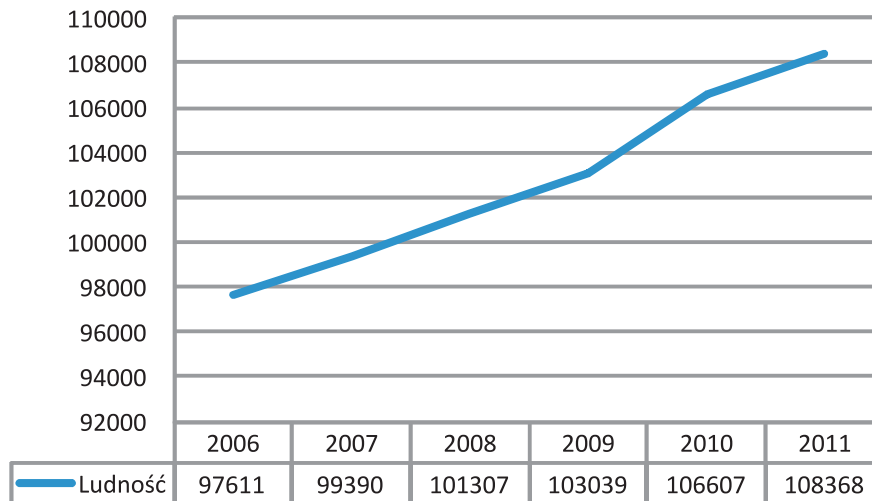
Tabela 11. Ludność według miejsca zameldowania i zamieszkania oraz płci w powiecie legionowskim (2006–2012)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
stałe miejsce zameldowania							
ogółem	96 712	98 670	100 520	102 233	–	–	103 910
mężczyźni	46 696	47 592	48 414	49 228	–	–	–
kobiety	50 016	51 078	52 106	53 005	–	–	–
faktyczne miejsce zamieszkania							
ogółem	97 611	99 390	101 307	103 039	106 607	108 368	–
mężczyźni	47 175	47 947	48 820	49 649	51 501	52 339	–
kobiety	50 436	51 443	52 487	53 390	55 106	56 029	–
w miastach							
stałe miejsce zameldowania							
ogółem	54 239	54 543	55 029	55 322	–	–	–
mężczyźni	25 820	25 928	26 132	26 235	–	–	–
kobiety	28 419	28 615	28 897	29 087	–	–	–
faktyczne miejsce zamieszkania							
ogółem	54 795	54 919	55 397	55 669	57 386	57 755	–
mężczyźni	26 144	26 101	26 322	26 414	27 338	27 498	–
kobiety	28 651	28 818	29 075	29 255	30 048	30 257	–
na wsi							
stałe miejsce zameldowania							
ogółem	42 473	44 127	45 491	46 911	–	–	–
mężczyźni	20 876	21 664	22 282	22 993	–	–	–
kobiety	21 597	22 463	23 209	23 918	–	–	–
faktyczne miejsce zamieszkania							
ogółem	42 816	44 471	45 910	47 370	49 221	50 613	–
mężczyźni	21 031	21 846	22 498	23 235	24 163	24 841	–
kobiety	21 785	22 625	23 412	24 135	25 058	25 772	–

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

W całym okresie z każdym rokiem w powiecie legionowskim przybywało mieszkańców (rysunek 3). Przez sześć lat do 2011 roku ich liczba zwiększyła się o ponad 11%. Zmiany w większym stopniu dotyczą kobiet niż mężczyzn (wzrost odpowiednio o 11,09% i 10,95%).

Rysunek 3. Ludność ogółem według faktycznego miejsca zamieszkania w powiecie legionowskim (2006–2011)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

W 2011 roku w miastach zamieszkiwało ponad 53% ludności całego powiatu. Pozostała część mieszkała na wsi. Jednakże należy zaznaczyć, że dynamika zmiany liczby ludności mieszkającej na wsi jest zdecydowanie większa niż dynamika zmiany liczby ludności mieszkającej w mieście (wzrost o ponad 18%). Świadczy to o dużym napływie ludności, która wcześniej zamieszkiwała pobliskie aglomeracje.

Dokonując dalszych analiz, należy stwierdzić, że 93,06% ludności powiatu legionowskiego, która mieszkała w miastach w 2011 roku, faktycznie zamieszkiwała w mieście Legionowo (tabela 12). Ponadto stan ten dotyczył w większym stopniu kobiet (93,19%) niż mężczyzn (92,92%), jednakże różnice te nie są zbyt istotne. Również dynamika liczby kobiet i mężczyzn napływających do miasta Legionowo była porównywalna.

Tabela 12. Ludność według faktycznego miejsca zamieszkania oraz płci w mieście Legionowo (2006–2011)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ogółem	51 033	51 058	51 446	51 646	53 430	53 749	54 028
mężczyźni	24 332	24 236	24 410	24 468	25 416	25 552	–
kobiety	26 701	26 822	27 036	27 178	28 014	28 197	–

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Istotnym elementem analizy rynku pracy jest sposób kształtowania się proporcji pomiędzy ludnością będącą w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym oraz poprodukcyjnym (tabela 13). W powiecie legionowskim występuje zjawisko wyraźnego zwiększania się liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (wzrost o ponad 24%). Zjawisko to dotyczy przede wszystkim kobiet, których przeciętna długość życia jest większa niż przeciętna długość życia mężczyzn. Ponadto dynamika liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym jest zdecydowanie niższa niż dynamika liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 16,49%). W efekcie mamy do czynienia z procesem starzenia się społeczeństwa, który jest zagrożeniem dla ogólnokrajowego systemu emerytalnego. Najmniejsze zmiany widoczne są w przypadku wzrostu liczby ludności w wieku produkcyjnym. Brak dopływu nowych, młodych, dobrze wykształconych i wykwalifikowanych pracowników może zahamować rozwój nowoczesnych i perspektywicznych gałęzi gospodarki. Częściowo pozytywnym skutkiem niskiego wzrostu tego wskaźnika jest to, że mniejsza liczba nowych osób wchodzi na rynek pracy, co powinno przełożyć się na większe szanse znalezienia zatrudnienia, gdyż konkurencja wśród osób poszukujących pracy będzie mniejsza. Jednak doświadczeni pracownicy muszą nieustannie podnosić swoje kwalifikacje, aby nadążyć za zmieniającą się sytuacją na rynku pracy i rosnącymi wymaganiami pracodawców.

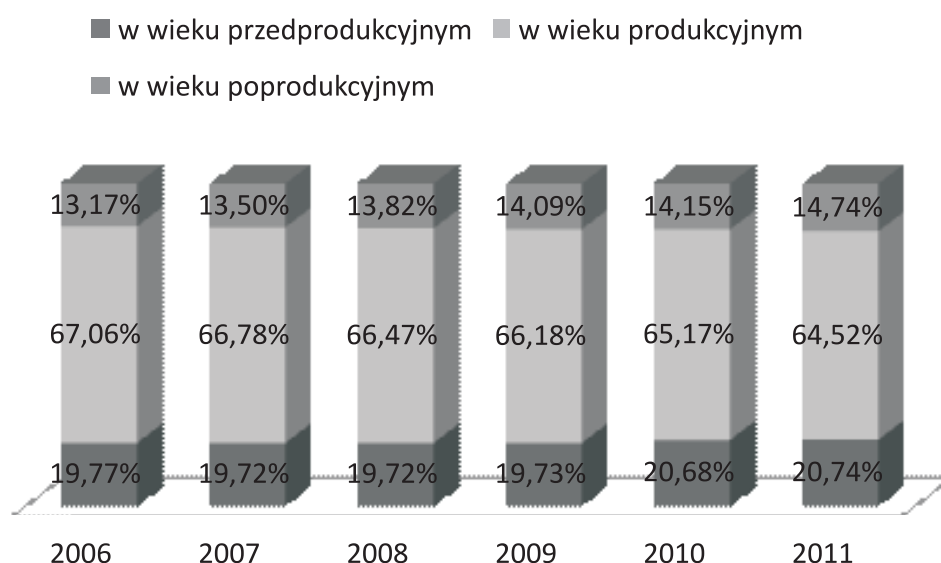
Tabela 13. Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym według płci w powiecie legionowskim (2006–2011)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
w wieku przedprodukcyjnym						
ogółem	19 298	19 604	19 974	20 327	22 041	22 480
mężczyźni	9 999	10 166	10 365	10 578	11 369	11 604
kobiety	9 299	9 438	9 609	9 749	10 672	10 876
w wieku produkcyjnym						
ogółem	65 456	66 372	67 334	68 189	69 480	69 916
mężczyźni	33 065	33 579	34 159	34 701	35 681	35 981
kobiety	32 391	32 793	33 175	33 488	33 799	33 935
w wieku poprodukcyjnym						
ogółem	12 857	13 414	13 999	14 523	15 086	15 972
mężczyźni	4 111	4 202	4 296	4 370	4 451	4 754
kobiety	8 746	9 212	9 703	10 153	10 635	11 218

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Wcześniejsze spostrzeżenia potwierdza rysunek 4, pokazujący udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w powiecie legionowskim. W całym analizowanym okresie widać tendencję spadkową udziału osób w wieku produkcyjnym. Natomiast wskaźnik ten dla ludności w wieku poprodukcyjnym oraz przedprodukcyjnym systematycznie rośnie. Należy jednak pamiętać, że w najbliższych latach wiek emerytalny znacznie osiągać ludność z powojennego wyżu demograficznego z lat 50. XX wieku. Skutkiem może być znaczny wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym, który w pełni potwierdzi już pojawiające się oznaki starzenia się społeczeństwa.

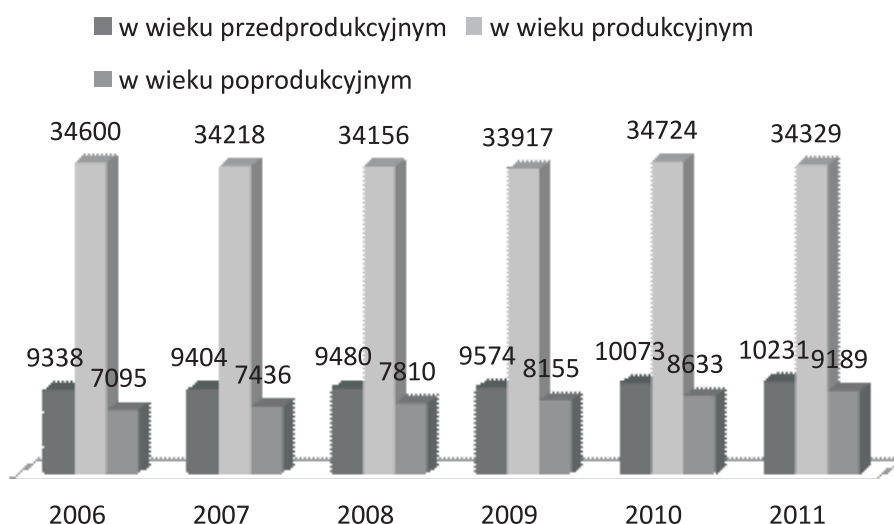
Rysunek 4. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem w powiecie legionowskim (2006–2011)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Podobne tendencje można zaobserwować, analizując dane dla miasta Legionowo (rysunek 5). Warto jednak zauważyć, że proces starzenia się społeczeństwa w większym stopniu dotyka miasto niż powiat legionowski. Świadczy o tym zdecydowanie większa dynamika zmiany liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (wzrost o 29,5%). Ponadto można zaobserwować rosnący udział tej grupy osób w ogólnej liczbie mieszkańców miasta Legionowo. Od 2006 roku udział ten zwiększył się o ponad 3 punkty procentowe, osiągając poziom zbliżony do udziału osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności. Jest to niepokojące zjawisko, które w przyszłości może przynieść wiele negatywnych skutków zarówno dla powiatu legionowskiego, jak i miasta Legionowo.

Rysunek 5. Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym w mieście Legionowo (2006–2011)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Wskaźniki zmiany obciążenia demograficznego dla powiatu legionowskiego prezentuje tabela 14. Rosnący wskaźnik ludności w wieku produkcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym oznacza, że na rynku pracy zwiększa się liczba pracujących w stosunku do niepracujących. W przypadku wskaźnika ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym również widać tendencję wzrostową. Jest to negatywne zjawisko i oznacza, że w powiecie legionowskim procesy starzenia się społeczeństwa postępują w dość szybkim tempie. W chwili obecnej rosnące wskaźniki ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym oraz ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym sprawiają, że grupa osób pracujących jest w coraz większym stopniu obciążona kosztami utrzymania dzieci i osób będących na emeryturze. Przez to mniej środków może być przeznaczanych na wydatki inwestycyjne i konsumpcyjne, które mogłyby poprawić standard życia. W efekcie jest to czynnik hamujący lokalną gospodarkę i rozwój przedsiębiorczości. Niestety, proces ten w przyszłości będzie się pogłębiał, ponieważ coraz mniej ludzi młodych będzie wchodzić na rynek pracy, a coraz więcej obecnie pracujących zacznie przechodzić na emeryturę.

Tabela 14. Wskaźniki obciążenia demograficznego dla powiatu legionowskiego (2006–2011)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	49,1	49,7	50,5	51,1	53,4	55,0
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	66,6	68,4	70,1	71,4	68,4	71,0
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	19,6	20,2	20,8	21,3	21,7	22,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Wpływ na strukturę ludności w przyszłości i zmiany demograficzne może mieć przyrost naturalny. Należy zauważyć, że w 2011 roku zarówno dla powiatu legionowskiego, jak i miasta Legionowo przyrost naturalny był niższy niż w roku 2010 (tabela 15). Jest on zależny od warunków życia: jeżeli mamy poczucie bezpieczeństwa odnośnie do swojej sytuacji materialnej w przyszłości, to z większym przekonaniem będziemy skłaniać się ku założeniu rodziny i wychowywaniu dzieci. Z kolei dobrobyt uzależniony jest od poziomu płacy. Wyższe płace stwarzają warunki do wzrostu przyrostu naturalnego, który w perspektywie kilkunastu lat oznaczać będzie zwiększenie się podaży pracy. Dodatni przyrost naturalny na przestrzeni wszystkich analizowanych lat pokazuje, że płace oraz stabilność zatrudnienia były na zadowalającym poziomie, co dało poczucie bezpieczeństwa finansowego sprzyjającego zakładaniu rodzin.

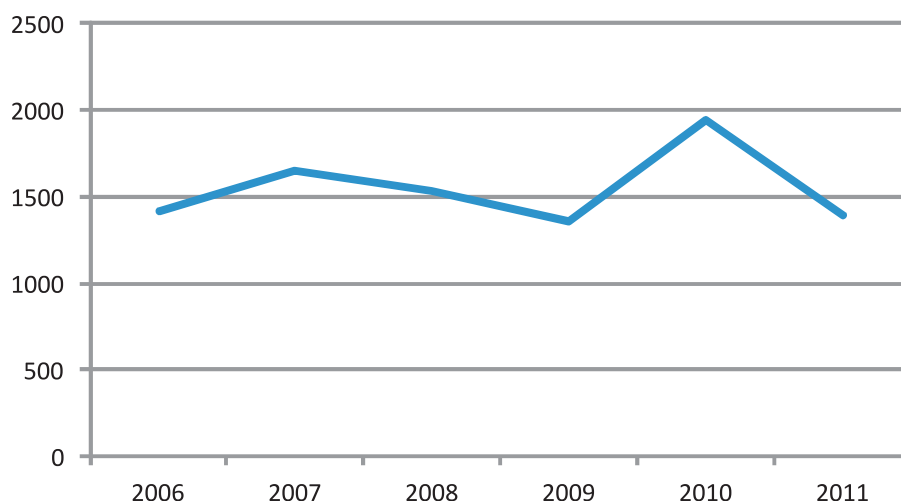
Tabela 15. Przyrost naturalny na 1000 osób w powiecie legionowskim i mieście Legionowo (2006–2011)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
powiat legionowski						
przyrost naturalny na 1000 osób	2,0	3,1	3,2	3,5	5,1	3,4
miasto Legionowo						
przyrost naturalny na 1000 osób	1,0	3,5	2,8	3,1	4,1	3,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Migracje ludności zazwyczaj wiążą się z problemem znalezienia pracy oraz zawarciem związku małżeńskiego i przesiedleniem się w rodzinne strony żony/męża. Ogólne saldo migracji w powiecie legionowskim w całym analizowanym okresie wykazywało dużą zmienność, jednakże było dodatnie (rysunek 6). Świadczy to o tym, że powiat legionowski może być znacznie bardziej atrakcyjnym miejscem pracy niż inne sąsiednie regiony. Warto podkreślić, że zdecydowana większość przypadków to migracje wewnętrzne. Ponadto w powiecie legionowskim ogólne ruchy migracyjne w większym stopniu dotyczyły kobiet.

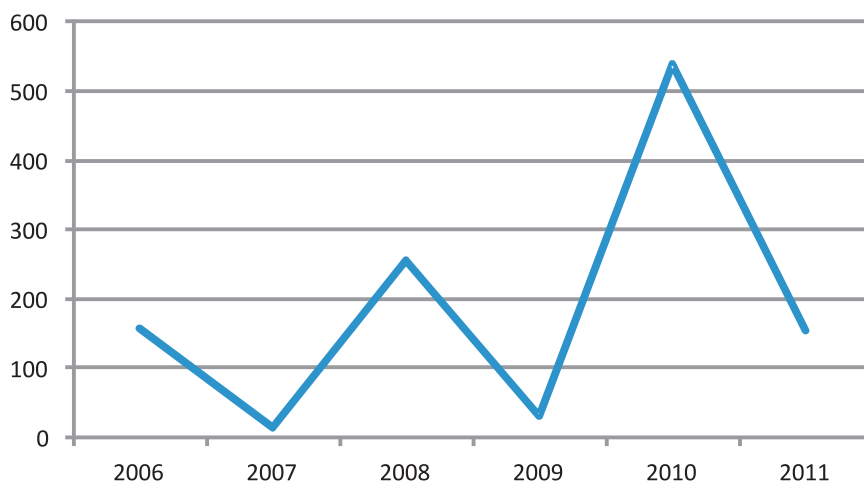
Rysunek 6. Saldo migracji w powiecie legionowskim (2006–2011)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Analizując migracje ludności w mieście Legionowo, należy stwierdzić, że podobnie jak w przypadku powiatu legionowskiego ogólne saldo było dodatnie w latach 2006–2011 (rysunek 7). Jednakże migracje charakteryzowały się większą zmiennością. W 2007 i w 2009 roku osiągnęły wartość bliską zeru, ale już w 2010 roku dotyczyły 538 osób.

Rysunek 7. Saldo migracji w mieście Legionowo (2006–2011)

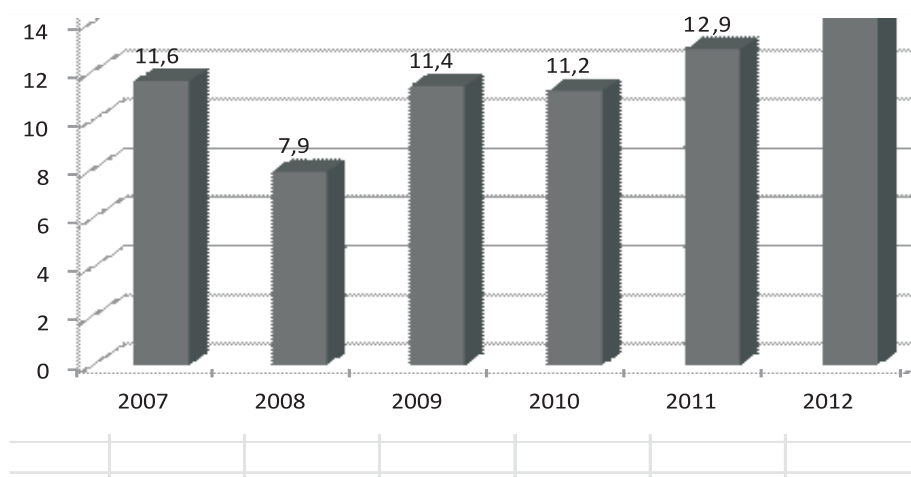

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

f. Rynek pracy

Jednym z ważniejszych elementów analizy rynku pracy są dane o stopie bezrobocia (rysunek 8). W powiecie legionowskim przez lata 2006–2008 bezrobocie spadło o 8,8 punktu procentowego z 16,7% do 7,9%. Ostatnie trzy lata okazały się nie takie dobre dla rynku pracy w powiecie legionowskim, ponieważ stopa bezrobocia wzrosła do 12,9% (wzrost o 5,2 punktu procentowego), jednak jego poziom był niższy niż w 2006 roku. W grudniu 2012 roku bezrobocie wyniosło 15%.

Rysunek 8. Stopa bezrobocia w powiecie legionowskim (2006–2012)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie oraz Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie.

Warto zauważyć, że bezrobocie w większym stopniu dotyka mężczyzn niż kobiet, zarówno w powiecie legionowskim, jak i mieście Legionowo (tabela 16). Ponadto dynamika bezrobocia wśród mężczyzn jest zdecydowanie większa. W 2010 roku zanotowano wzrost bezrobocia w tej grupie o 21,05% w powiecie legionowskim oraz 19,57% w mieście Legionowo.

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Wpływ na tę sytuację może mieć omówiona wcześniej większa migracja kobiet, które prawdopodobnie znalazły pracę poza regionem.

W 2012 roku bezrobocie wyniosło 15%, tj. 452 bezrobotnych, w tym 2164 kobiet i 2428 mężczyzn.

Tabela 16. Bezrobotni zarejestrowani według płci w powiecie legionowskim i mieście Legionowo (2006–2012)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ogółem powiat legionowski	4 579	3 304	2 215	3 346	3 263	3 862	4592
mężczyźni	2 214	1 614	1 107	1 815	1 672	2 024	2428
kobiety	2 365	1 690	1 108	1 531	1 591	1 838	2164
ogółem miasto Legionowo	2 514	1 799	1 226	1 796	1 705	1 976	2361
mężczyźni	1 192	888	624	971	874	1 045	1265
kobiety	1 322	911	602	825	831	931	1096

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie oraz Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie.

W latach 2006–2009 udział bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok w % bezrobotnych ogółem wyraźnie spadł z poziomu 49,3% w 2006 roku do 19,7% w 2009 roku (tabela 17). Niestety, wskaźnik ten od 2010 roku zaczął rosnąć, osiągając poziom 27,5% w 2011 roku. Podobna sytuacja miała miejsce w przypadku udziału osób bezrobotnych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok w % ludności aktywnej zawodowo. Jest to negatywny sygnał płynący z rynku pracy i oznacza, że zmniejszyły się szanse na znalezienie pracy. W 2012 roku osób pozostających ponad rok bez pracy było 1481, co stanowi 32,3 % ogółu bezrobotnych.

Tabela 17. Bezrobotni pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok w powiecie legionowskim (2006–2012)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ogółem	2259	1406	667	658	739	1063	1481
w % bezrobotnych	49,3	42,6	30,1	19,7	22,6	27,5	32,3
w % ludności aktywnej zawodowo	8,2	4,9	2,4	2,3	2,5	3,5	–

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Jeżeli chodzi o udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, to wskaźnik ten dla powiatu legionowskiego – podobnie jak ogólna stopa bezrobocia – spadał do 2008 roku, a w 2009 roku zaczął rosnąć z minimalnym spadkiem w 2010 roku (tabela 18). W rozróżnieniu na płeć obserwujemy podobną tendencję zmian. Jednakże wskaźnik ten w 2006 roku był wyższy dla kobiet, a w końcowym roku analizy, czyli w 2011 i 2012 roku, był wyższy dla mężczyzn. Oznacza to, że mężczyznom było coraz trudniej odnaleźć się na rynku pracy. Niewątpliwie wzrost bezrobocia, jaki uwiłocznł się od 2009 roku, i pogorszenie się wszelkich związanych z nim statystyk było wynikiem światowego kryzysu finansowego i pogłębiającej się recesji. Przez zmniejszające się zapotrzebowanie na towary cierpią nasi eksporterzy z wielu branż, którzy często redukują zatrudnienie. W większym stopniu sytuacja ta dotyczy dużych firm, ale trzeba mieć na uwadze, że każde przedsiębiorstwo kooperuje z mniejszymi firmami i w ten sposób pogarszająca się sytuacja dotyka znacznie szerszą grupę podmiotów.

Tabela 18. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym według płci w powiecie legionowskim (2006–2011)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ogółem	7,0	5,0	3,3	4,9	4,7	5,5
mężczyźni	6,7	4,8	3,2	5,2	4,7	5,6
kobiety	7,3	5,2	3,3	4,6	4,7	5,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

Z podziału ze względu na sektory ekonomiczne widać, że najwięcej osób zatrudnionych jest w grupie „pozostałe usługi” (tabela 19). Od wielu lat poziom ten praktycznie nie ulega zmianie i kształtuje się w okolicach 33–36%. Spadek udziału odnotowano w przypadku działu „rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” (z 13,67% do 10,06%). W przypadku pozostałych grup liczba pracujących była względnie stała w całym analizowanym okresie.

Tabela 19. Pracujący według grup sekcji w powiecie legionowskim (2006–2011)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1 872	1 878	1 883	1 829	1 561	1 557
przemysł i budownictwo	3 353	3 994	3 732	3 800	3 971	3 831
handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	3 179	3 530	3 504	3 582	3 238	3 586
działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	747	920	888	997	939	849
pozostałe usługi	4 547	4 725	5 016	5 118	5 737	5 648

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

g. Wynagrodzenia

Kolejna tabela zawiera dane dotyczące poziomu wynagrodzenia, jaki kształtował się w powiecie legionowskim. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto z roku na rok systematycznie wzrastało. Dokładniejsze wnioski można wyciągnąć, obserwując relację poziomu wynagrodzenia do średniej krajowej. Przez większość analizowanego okresu wskaźnik ten utrzymywał się na zbliżonym poziomie, który oscylował wokół wartości 97,5%. Jedynie w 2010 roku nastąpiło pogorszenie, kiedy wartość wskaźnika spadła do 95,2%.

Tabela 20. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie legionowskim (2006–2011)

Wyszczególnienie	2006	2007	2008	2009	2010	2011
ogółem	2 569,84	2 792,74	3 084,62	3 240,22	3 269,07	3 535,55
przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100)	97,5	97,4	97,7	97,7	95,2	97,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny w Warszawie.

W ciągu najbliższych lat w powiecie legionowskim może nastąpić silna presja płacowa, gdyż bliskie sąsiedztwo Warszawy może zwiększyć natężenie ruchów migracyjnych w celach zarobkowych. Najmłodsi i najlepiej wykształceni mieszkańcy migrują bowiem w poszukiwaniu lepszej pracy, co znacznie zmniejsza szanse pozyskania inwestorów zewnętrznych oraz rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.

ROZDZIAŁ IV. Prognoza potencjalnych kierunków zmiany gospodarczej na rynku miasta Legionowo i powiatu legionowskiego

1. Wpływ sytuacji ekonomicznej i trendów rozwojowych w regionie na rynek lokalny

Wpływ na rynek lokalny powiatu legionowskiego oraz miasta Legionowo ma przede wszystkim sytuacja ekonomiczna i trendy rozwojowe województwa mazowieckiego. Jest to najbardziej rozwinięty gospodarczo region w Polsce o najwyższym udziale w generowaniu PKB kraju (21,9% w 2009 roku). Zatem województwo mazowieckie, a tym samym powiat legionowski najszybciej pokonuje dystans rozwojowy w stosunku do rozwiniętych regionów Unii Europejskiej¹.

Należy jednak zaznaczyć, że główny wpływ na rozwój województwa ma miasto Warszawa. Stale wzrasta również rola podregionu warszawskiego zachodniego, jak też podregionu warszawskiego wschodniego, do którego należy powiat legionowski. Lokalizacja przedsiębiorstw handlowych, magazynowych i logistycznych na jego terenie może pozytywnie wpłynąć na rozwój gospodarczy. Ponadto region charakteryzuje wyższy od średniej krajowej udział handlu, transportu i gospodarki magazynowej, zakwaterowania oraz gastronomii, informacji i komunikacji, a także usług rynku finansowego, nieruchomości i pozostałych.

Analizując sytuację ekonomiczną województwa, należy stwierdzić, że zajmuje ono ważną pozycję w wymianie handlowej z zagranicą. Związane jest to ze specyfiką uwarunkowań gospodarczych i lokalizacją firm zajmujących się pośrednictwem wymiany towarowej z zagranicą. Ponadto w regionie swoje siedziby mają największe firmy zajmujące się importem. Należy jednak zaznaczyć, że ich koncentracja występuje w Płocku, Warszawie oraz powiatach mławskim, warszawskim zachodnim i pruszkowskim. Oznacza to, że powiat legionowski i miasto Legionowo nie uczestniczą w znacznym stopniu w wymianie handlowej generowanej przez całe województwo.

Jak już wspomniano, Warszawa odgrywa szczególną rolę w gospodarce mazowieckiej: wytwarza 13,4% krajowego PKB, jest miejscem pracy dla ponad 800 tys. osób, posiada duże zasoby pracowników o wysokich kwalifikacjach. Aż 15,1% firm prowadzi tutaj działalność projektową, naukową i techniczną. Spośród 500 największych firm w kraju 207 ma siedzibę w stolicy, w tym 99 z branży finansowej. Warszawa jest miejscem, gdzie chętnie lokalizowane są siedziby lub filie korporacji międzynarodowych, przedstawicielstw organizacji międzynarodowych oraz usług wyższego rzędu².

Bliskie sąsiedztwo Warszawy może mieć zarówno pozytywne, jak i negatywne znaczenie dla powiatu legionowskiego i dla miasta Legionowo. Ze względu na dużą liczbę miejsc pracy następuje odpływ młodych wykształconych osób do Warszawy, co może wpływać negatywnie na proces starzenia się legionowskiego społeczeństwa. Jednakże z drugiej strony przedsiębiorstwa mające swoją siedzibę w Warszawie mogą decydować się na outsourcing, co w efekcie może oznaczać zlecenia dla podmiotów gospodarczych z powiatu legionowskiego i miasta Legionowo. Ponadto Warszawa jest także dużym rynkiem zbytu dla produkcji wytworzonej przez te przedsiębiorstwa.

Istotnym elementem sytuacji ekonomicznej województwa mazowieckiego jest przemysł, który charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem branżowym: od produkcji rolniczej i przetwórstwa żywnościowego przez tradycyjne przemysły po nowoczesną produkcję z sektora high-tech. Duża dywersyfikacja skutkuje mniejszą podatnością na wahania koniunkturalne. Może się to również przekładać na stabilność rynku powiatu legionowskiego oraz miasta Legionowo.

Województwo mazowieckie jest liderem pod względem udziału w ogólnopolskiej liczbie przedsiębiorstw w grupie high-tech. Stan rozwoju tego sektora stanowi jeden z fundamentalnych wyznaczników konkurencyjności i nowoczesności gospodarki regionu. Duża liczba ośrodków innowacji sprawia, że system wsparcia nastawiony jest na potrzeby gospodarki opartej na wiedzy. Wynika to z wielkości i potencjału gospodarczego województwa, dynamiki procesów transformacji, a także zaangażowania władz regionalnych i lokalnych. Nastawienie proinnowacyjne regionu może zdecydować o rozwoju przedsiębiorstw z powiatu legionowskiego oraz miasta Legionowo w tym kierunku.

¹ *Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do 2030 roku. Inteligentne Mazowsze*, Samorząd Województwa Mazowieckiego, Warszawa 2012, s. 13.

² *Warszawa i obszar metropolitalny Warszawy a rozwój Mazowsza*, „Trendy Rozwojowe Mazowsza” nr 8/2012, Warszawa 2012, s. 102.

Należy jednak zauważyć, że województwo nie ma wystarczająco wyspecjalizowanej branży przemysłowej, która byłaby kołem zamachowym dynamizującym procesy gospodarcze w całym regionie, w tym w powiecie legionowskim i mieście Legionowo. Przedsiębiorstwa, które pełnią ważną rolę dla rynków lokalnych, zajmują się produkcją wyrobów z drewna, papieru, poligrafii oraz mebli. Warto zaznaczyć, że istnieje także duży potencjał do rozwoju przemysłu opartego na produkcji wyrobów tekstylnych, skórzanym i odzieży. Jest on skupiony w największych miastach województwa: Warszawie, Radomiu, Płocku, Siedlcach oraz powiatach: radomskim, garwolińskim, wołomińskim, piaseczyńskim, a także legionowskim. Te kierunki są potencjalnymi obszarami do rozwoju.

W ostatnim czasie zauważalny jest rozwój i modernizacja wyspecjalizowanych gospodarstw rolniczych. W regionie wykształciły się obszary specjalistycznej rolniczej produkcji towarowej: produkcji roślinnej (owoców i warzyw) oraz zwierzęcej (mleka krowiego, drobiu i trzody chlewnej). W związku z tym w województwie występuje odpowiedni potencjał do rozwoju przemysłu rolno-spożywczego. Region posiada odpowiednio przygotowaną kierunkowo siłę roboczą do rozwoju przemysłu rolno-spożywczego, co świadczy o możliwości rozwoju tego sektora. Charakter i silne związki przemysłu spożywczego z rynkami lokalnymi województwa powodują, że dużego znaczenia nabierają małe przedsiębiorstwa. Jest to szansa dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw z powiatu legionowskiego i miasta Legionowo.

Istotnym czynnikiem występującym w województwie mazowieckim i mającym wpływ na powiat legionowski oraz miasto Legionowo jest fakt, że miasto Warszawa uległo nadmiernemu rozrostowi terytorialnemu. Spowodowało to powiększanie obszarów urbanizacji w podmiejskich gminach wiejskich, co wiąże się z rozmywaniem granic, rozpraszaniem zabudowy i nieefektywną gospodarką terenami, a także zaburzeniem ładu i porządku przestrzennego w regionie. Proces ten rodzi nadmierne koszty społeczne oraz przyczynia się do degradacji środowiska przyrodniczego i krajobrazu, zaprzeczając szanse rozwoju zrównoważonego. W wyniku chaotycznego rozwoju, spowodowanego m.in. brakiem i niską jakością miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, nadmiernie rośnie zużycie oraz straty energii elektrycznej, a budżety JST obciążane są nieproporcjonalnie dużymi kosztami związanymi z uzbrajaniem terenu. W efekcie może nastąpić obniżenie jakości przestrzeni publicznych, co wpłynie na pogorszenie się jakości życia mieszkańców powiatu legionowskiego i miasta Legionowo, a także spadek wartości nieruchomości.

Ważnym elementem sytuacji gospodarczej regionu są istniejące trendy społeczne. W województwie mazowieckim można zaobserwować niski poziom aktywności społecznej osób mieszkających poza Warszawą. Bierność społeczeństwa, oczekiwanie pomocy od władz centralnych oraz brak perspektyw rozwoju mogą decydować o migracji społeczeństwa z terenów peryferyjnych. W związku z tym w najbliższych latach będzie widoczne pogłębianie różnic pomiędzy Warszawą a powiatem legionowskim i miastem Legionowo w zakresie kapitału społecznego. Istotnym problemem będzie również stale utrzymujące się duże zróżnicowanie sytuacji dochodowej mieszkańców województwa. Rozwarstwienie dochodów zagraża spójności społecznej. Może to pogłębić dezintegrację społeczną w sferze mentalnej i realnej (np. dostęp do różnych rodzajów świadczeń)³.

2. Wpływ sytuacji ekonomicznej i trendów rozwojowych w kraju na rynek lokalny

Kryzys ekonomiczny utrudnia ocenę faktycznych dokonań i skuteczności realizacji polityk publicznych w latach 2007–2010. W tym czasie średnie tempo wzrostu PKB w Polsce wyniosło 4,3%, podczas gdy w Unii Europejskiej kształtowało się na poziomie bliskim zera. Według raportu Komisji Europejskiej w 2009 roku wszystkie państwa członkowskie UE odnotowały spadek produkcji, wyjątek stanowiła Polska⁴. Istotnymi czynnikami decydującymi o tempie wzrostu gospodarczego w Polsce były tendencje w kształtowaniu się zasobów pracy oraz wydajności pracy. W latach 2007–2010 tempo wzrostu obu czynników w Polsce było wyższe niż w Unii Europejskiej. W wyniku szybszego wzrostu PKB Polski niż średniej w Unii Europejskiej sytuacja Polski się poprawiła. Ta pozytywna tendencja miała również przełożenie na sytuację powiatu legionowskiego i miasta Legionowo.

W ostatnich kilku latach dokonywał się systematyczny postęp w konwergencji Polski z UE, mierzony zmniejszającym się dystansem do średniego unijnego poziomu PKB na mieszkańca. PKB w cenach bieżących na mieszkańca Polski wyniósł w 2010 roku 9,3 tysięcy euro, co stanowiło 38% średniej unijnej, tj. o 14 punktów procentowych więcej niż przed akcesją. Ponadto poprawiła się sytuacja materialna mieszkańców Polski, mierzona dochodami do dyspozycji go-

³ *Społeczne, polityczne i ekonomiczne stymulanty i destymulanty rozwoju Mazowsza*, „Trendy Rozwojowe Mazowsza” nr 6/2012, Warszawa 2012, s. 39.

⁴ *Raport Konkurencyjność Unii Europejskiej w 2010 r.*, Komisja Europejska, s. 1.

spodarstw domowych⁵. Jak zostało to wykazane we wcześniejszej części opracowania, poprawiła się również sytuacja materialna mieszkańców powiatu legionowskiego i miasta Legionowo.

Warto podkreślić, że w ostatnich latach miały miejsce intensywne procesy rozwojowe, stymulowane w dużej mierze możliwościami oferowanymi przez politykę spójności. Jednakże procesy rozwoju regionów przebiegały w sposób zróżnicowany. W układzie terytorialnym najwyższy poziom produktu krajowego brutto osiągało województwo mazowieckie – 311,4 mld zł w 2010 roku⁶. Zatem jest to region o największym potencjale gospodarczym, który najszybciej pokonuje dystans rozwojowy do państw unijnych.

Na tle Unii Europejskiej Polska nie należy do krajów silnie zróżnicowanych terytorialnie. Jednakże poziom zróżnicowania w zakresie podstawowych kategorii społeczno-ekonomicznych pomiędzy województwami i podregionami się zwiększał, chociaż tempo tego zjawiska uległo spowolnieniu. Tego typu trend może mieć wpływ na powiększanie się różnic rozwojowych pomiędzy Warszawą a powiatem legionowskim i miastem Legionowo. Konsekwencją jest konieczność wzmocnienia oddziaływania polityki regionalnej, która w większym stopniu powinna łagodzić skutki powyższego zjawiska.

Podobnie przebiegał proces zmian w poziomie zróżnicowań na szczeblu województw i podregionów w odniesieniu do stopy bezrobocia, ponieważ różnice narastały. Taką sytuację należy przypisać czynnikom koniunkturalnym i związanym z kryzysem światowym. Jednakże kształtowanie się wskaźnika dyspersji zatrudnienia osób w wieku 15–64 wskazuje na prawie dwukrotnie mniejsze zróżnicowanie terytorialne w tym zakresie, niż ma to miejsce przeciętnie w UE. Ma to pewne pozytywne aspekty społeczne, jednakże może też wskazywać na małą elastyczność regionalnych rynków pracy w zakresie zdolności dostosowania do wymogów ilościowych i jakościowych gospodarki. Ta tendencja dotyczy również powiatu legionowskiego oraz miasta Legionowo. Lata 2007–2010 były trudne dla polskiego, a także lokalnego rynku pracy, głównie ze względu na spowolnienie wzrostu gospodarczego, ale także z uwagi na rosnącą aktywizację ekonomiczną populacji w wieku produkcyjnym. Istotnym elementem polityki regionalnej było zmniejszanie średniego wskaźnika bezrobocia obliczanego dla trzech podregionów o najwyższej stopie bezrobocia. Jednakże wskaźnik ten istotnie obniżał się do 2008 roku, ale od 2009 roku odnotowuje się jego ponowny wzrost. Świadczy to o tym, że negatywne zjawiska koniunkturalne, jakie zaistniały po 2007 roku, miały większy wpływ na rynki pracy w regionach słabiej rozwiniętych gospodarczo. Zatem można wnioskować, że nie miały zbyt wysokiego wpływu na rozwinięty rynek powiatu legionowskiego i miasta Legionowo.

W strukturze dochodów polskich gospodarstw domowych dochody z pracy najemnej mają największy udział, ukształtowany na poziomie 50%, zaś drugim istotnym elementem są dochody z tytułu nadwyżki operacyjnej brutto (głównie dochody z działalności gospodarczej osób fizycznych), które stanowią 33% ogółu. Warto zauważyć, że w Polsce w dużym stopniu korzysta się ze źródeł niezarobkowych (renty, emerytury, zasiłki społeczne). Ich poziom w dochodach ogółem wynosi 5,7% wobec 3,7% w UE. Pogłębienie tego zjawiska może mieć negatywne przełożenie na powiat legionowski oraz miasto Legionowo. Zwiększanie się liczby ludzi, którzy będą korzystać z niezarobkowych źródeł dochodów oznacza większe obciążenia dla budżetów JST. Może to hamować rozwój gospodarczy regionu.

Ten negatywny wpływ może pogłębiać ogólna sytuacja finansów publicznych w Polsce. W 2010 roku nastąpiło dalsze pogłębienie nierównowagi finansów publicznych wynikające przede wszystkim z pogarszających się relacji pomiędzy dochodami i wydatkami publicznymi. Mimo że polska gospodarka nie doświadczyła recesji, spowolnienie tempa wzrostu PKB w latach 2009–2010 negatywnie wpłynęło na poziom dochodów podatkowych⁷. W największym stopniu efekt spowolnienia gospodarczego widoczny był w dynamice wpływów z podatków dochodowych, szczególnie z podatku CIT, który z natury jest wrażliwy na zmiany koniunktury gospodarczej. Przedstawione we wcześniejszej części opracowania dane wskazują, że sytuacja ta dotyczyła również powiatu legionowskiego i miasta Legionowo.

Zagrożeniem dla rozwoju powiatu legionowskiego i miasta Legionowo może być osłabienie dynamiki demograficznej i starzenie się ludności, które dotyka całą Polskę. Negatywne skutki tego zjawiska będą miały przełożenie na obniżenie wzrostu gospodarczego, możliwe zachwianie systemu emerytalnego i finansów publicznych.

Istotnym elementem, który może pozytywnie wpłynąć na sytuację powiatu legionowskiego i miasta Legionowo jest fakt, że w 2009 oraz w 2010 roku nastąpiło podwojenie wydatków strukturalnych ze źródeł unijnych w stosunku do roku

⁵ A. Atkinson, E. Marlier, *Income and living conditions in Europe*, Eurostat, s. 68.

⁶ Szacunkowe dane Biura Inwestycji i Cykli Ekonomicznych (BIEC) dla MRR.

⁷ *The 9 poorest countries catching up on income per capita*, Eurostat, Statistics in Focus No 16/2011, s. 4.

poprzedniego – osiągnęły one odpowiednio 17,1 mld zł i 32,7 mld zł. Struktura tych wydatków była następująca: wydatki na infrastrukturę podstawową stanowiły prawie 74% ogółu wydatków (w tym najwięcej wydatkowano na infrastrukturę transportową, społeczną i ochronę środowiska – odpowiednio 41,5%, 14,7% i 10%), na rozwój zasobów ludzkich przeznaczono ponad 15%, a na wsparcie sektora produkcyjnego niespełna 10% ogółu wydatków⁸.

Tak duże wsparcie pochodzące ze środków Unii Europejskiej pozytywnie wpływa na całą gospodarkę Polski. Jednakże biorąc pod uwagę relację środków pomocowych do PKB generowanego w regionach, największym ich beneficjentem w okresie 2004–2015 będzie województwo warmińsko-mazurskie (4,5% PKB), a następnie podlaskie (4,2% PKB). W odmiennej sytuacji znajduje się Mazowsze, uzyskujące środki o wartości 1,7% PKB. Oznacza to, że powiat legionowski i miasto Legionowo w kolejnym okresie programowania UE w mniejszym stopniu odczuje wpływ środków unijnych na rozwój gospodarki.

Prognoza na przyszłe lata wskazuje, że nie można wykluczyć kolejnych wstrząsów finansowych i gospodarczych czy zagrożenia niewypłacalnością niektórych państw. Ponadto przewidywany wzrost gospodarczy będzie niższy niż w latach poprzednich⁹. Oznacza to, że kryzys może oddziaływać na Polskę dopiero w przyszłych latach.

Otoczenie zewnętrzne pozostaje nadal ważnym elementem wzrostu gospodarczego, ale na koniunkturę gospodarczą w Polsce będzie także wywierać znaczący wpływ przyszła polityka fiskalna. Obecna nierównowaga fiskalna stanowi jedno z poważniejszych zagrożeń rozwojowych Polski, którą ograniczają możliwości budowy nowych przewag konkurencyjnych gospodarki. Konieczne jest zatem ograniczenie deficytu finansów publicznych (sektora rządowego i samorządowego) oraz powstrzymanie wzrostu relacji długu publicznego do PKB.

3. Wpływ sytuacji ekonomicznej i trendów rozwojowych na świecie na rynek lokalny

W ramach projektu zostały przeprowadzone badania jakościowe w postaci indywidualnych wywiadów pogłębionych (IDI). Badanie zostało przeprowadzone wśród instytucji publicznych, które są decydentami z miasta Legionowa i powiatu legionowskiego oraz przedstawicielami instytucji społeczno-gospodarczych (m.in. organizacji pozarządowych), a także wśród przedsiębiorców z miasta Legionowa i powiatu legionowskiego. Respondenci zostali poproszeni o określenie trendów rozwojowych na świecie i ocenę ich wpływu na rynek lokalny.

Badani wskazywali, że największy wpływ na obecną światową sytuację miał kryzys ekonomiczny, który zaczął być odczuwalny dla mieszkańców Polski w ostatnich latach. Ponadto respondenci uznali, że kryzys będzie się pogłębiał. Doszli do wniosku, że sytuacja na rynkach światowych nie jest stabilna, a negatywne efekty będą się nasilać. Istotna z punktu widzenia badanych jest sytuacja Grecji, której problemy ekonomiczne mogą wpłynąć negatywnie na funkcjonowanie całej Unii Europejskiej. Ponadto duża pomoc finansowa dla Grecji sprawia, że kapitał nie jest koncentrowany w innych regionach. Część respondentów z niepokojem mówiła o możliwych konfliktach zbrojnych. Ich zdaniem może mieć to wpływ na interesy rosyjskie oraz Europy Zachodniej.

Badani uznali, że kryzys gospodarczy ma nie tylko przełożenie na sytuację gospodarczą, ale również na nastroje społeczeństwa, które w większym stopniu obawia się o swoją przyszłość. Wynika to głównie z problemów związanych z zatrudnieniem, zwłaszcza osób w średnim wieku i młodych. Ubożenie ludności jest zdaniem respondentów wynikiem sytuacji ekonomicznej kształtującej się na świecie. Zwrócono również uwagę na fakt rosnących potrzeb ludzi młodych, którzy w dużym stopniu są uzależnieni od wsparcia niesionego przez różne instytucje.

Do istotnych trendów występujących na świecie można zaliczyć również spadający poziom popytu. Oznacza to, że na rynku występuje nadwyżka podaży. Producenci mają coraz większe trudności ze znalezieniem rynków zbytu. Jednakże anketowani uważają, że wkrótce nastąpi ożywienie w Europie, które przełoży się na pozytywną sytuację Polski. Ponadto duże szanse widzą w możliwości eksploatacji gazu łupkowego, co może się stać przyczynkiem do rozwoju polskiej gospodarki.

Badani zostali poproszeni o określenie wpływu istniejących na świecie trendów na sytuację powiatu legionowskiego i miasta Legionowo. Ich zdaniem widoczne jest pogorszenie się kooperacji pomiędzy różnymi podmiotami. Dotyczy to zwłaszcza firm, które w większym stopniu oszczędzają środki. Oznacza to mniejszą liczbę zleceń dla innych podmiotów.

⁸ Raport Polska 2011. Gospodarka – Społeczeństwo – Regiony, Warszawa 2012, s. 26.

⁹ Polska 2030. Wyzwania rozwojowe, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 2009, s. 23.

Ponadto przedsiębiorstwa powiatu legionowskiego i miasta Legionowo odnotowały fakt niższych środków budżetowych w wielu instytucjach, co przekłada się między innymi na niższy poziom inwestycji.

Istotnym czynnikiem wpływającym na lokalny rynek jest utrzymujący się niski poziom dochodów. Wobec rosnących cen dochody rozporządzalne mieszkańców powiatu legionowskiego i miasta Legionowa są niższe. Zatem przeznaczają oni coraz niższe kwoty na kupno produktów lub usług od tutejszych przedsiębiorców. Część z nich decyduje się na tańsze zamienniki. Oznacza to, że wiele firm realizuje niższe zyski, często funkcjonując na granicy opłacalności. Ponadto dużo kontrahentów ma problem z płatnościami. Respondenci uważają, że jeżeli taka sytuacja będzie się długo utrzymywać i nie nastąpi przełom w sferze gospodarki światowej, europejskiej, który przełoży się na wzrost gospodarczy w skali kraju, to część przedsiębiorstw będzie musiała zakończyć swoją działalność.

Panujące na świecie trendy gospodarcze mają wpływ na funkcjonowanie społeczeństwa powiatu legionowskiego oraz miasta Legionowo. Zmniejsza się liczba miejsc pracy, zatem rośnie udział osób bezrobotnych. Istotnym problemem była likwidacja zakładów FSO, która bardzo negatywnie wpłynęła na sytuację lokalną. Coraz częściej spotyka się osoby, które zostały zmuszone przez pracodawców do założenia własnej działalności gospodarczej i tym samym zaczęły ponosić wysokie koszty ubezpieczenia społecznego. Legionowo przyciąga osoby, które przenoszą się z prowincji w poszukiwaniu pracy w Warszawie. Decydują się na zamieszkanie w mieście, ponieważ koszty utrzymania w Legionowie są zdecydowanie niższe niż w Warszawie. Jednakże często takie osoby nie otrzymują pracy, powiększając grupę osób bezrobotnych. Wpływa to na ubożenie społeczeństwa, a w efekcie coraz więcej osób korzysta z pomocy społecznej. Wzrasta poziom zadłużenia mieszkańców, którzy ratując swoją sytuację finansową, często korzystają z wysokooprocentowanych pożyczek. Tym samym w powiecie legionowskim i mieście Legionowo nasila się problem wykluczenia społecznego. Oznacza to, że nastroje społeczeństwa się pogarszają. Zauważalny jest brak wiary w to, że można poprawić swoją sytuację, pesymizm, marazm oraz niechęć do podejmowania jakiejkolwiek aktywności.

Istniejąca sytuacja gospodarcza na świecie sprawiła, że wiele osób młodych nie może znaleźć pracy. Jest to też powód, dla którego decydują się na migrację do Warszawy. Ponadto część osób nadal decyduje się na wyjazd za granicę, zostawiając swoje rodziny. Instytucje funkcjonujące na terenie powiatu legionowskiego i miasta Legionowo zauważyły duży problem związany z opuszczonymi dziećmi i osobami starszymi. Wpływa to na rozluźnienie więzi pomiędzy najbliższymi, co często prowadzi do rozbicia rodzin. Skutkiem jest większa liczba osób wymagających opieki władz i lokalnych instytucji.

Respondenci zauważyli, że problemy dotyczące przedsiębiorstw przekładają się również na niższe wpływy do budżetów JST. Oznacza to, że sytuacja finansowa samorządów może ulec w przyszłości znacznemu pogorszeniu. Ponadto JST w większym stopniu mogą decydować się na finansowanie bieżącej działalności, przeznaczając mniej środków na inwestycje. Tendencje w tym zakresie zostały zaprezentowane w poprzedniej części raportu.

Warto zauważyć, że badani uznali, że środki unijne w znacznym stopniu przyczyniły się do pozytywnego rozwoju powiatu legionowskiego i miasta Legionowo. Jednakże odnotowano niepokojące sygnały związane z przyszłym okresem finansowania. Ze względu na dobrą sytuację gospodarczą województwa mazowieckiego, związaną przede wszystkim z funkcjonowaniem miasta stołecznego Warszawa, cały region może uzyskać w przyszłości mniejsze wsparcie. Jeżeli wystąpi taka sytuacja, z pewnością wpłynie ona negatywnie na rozwój gospodarczy powiatu legionowskiego i miasta Legionowo.

ROZDZIAŁ V. Określenie celów i kierunków działań na rzecz poprawy sytuacji miasta Legionowo i powiatu legionowskiego

1. Priorytety rozwoju miasta i powiatu

Badania przeprowadzone wśród przedstawicieli podmiotów i instytucji działających na terenie miasta Legionowo oraz powiatu legionowskiego pozwoliły na wypracowanie kierunków działań dających możliwość osiągnięcia założonych celów. Ankietowani wskazali na priorytetowe obszary, na których powinny się koncentrować działania w celu zintensyfikowania rozwoju powiatu. Priorytetowe działania dla społeczności powiatu powinny zostać ukierunkowane na rynek pracy, komunikację, infrastrukturę oraz edukację.

RYNEK PRACY

Wskazanie rynku pracy jako priorytetowego obszaru, na którym należy się skoncentrować, nie powinno dziwić, ponieważ właśnie wśród kluczowych problemów społeczno-gospodarczych tego regionu respondenci wskazywali na takie negatywne zjawiska na rynku pracy, jak wysoki odsetek bezrobocia oraz niski wskaźnik zatrudnienia. W powiecie legionowskim stopa bezrobocia wynosi 15% (grudzień 2012 roku) i jest o 4,2 punktu procentowego wyższa niż w całym województwie¹⁰.

Głównym powodem bezrobocia jest – zdaniem respondentów – brak nowych miejsc pracy, a także likwidacja dotychczas istniejących, w tym dużych przedsiębiorstw (FSO). Ponadto powstaje niewiele nowych przedsiębiorstw, które „napędzają” lokalną gospodarkę, co zdaniem badanych przedsiębiorców wynika z barier legislacyjnych oraz finansowych. Dominują natomiast małe firmy, które przede wszystkim nastawione są na prace sezonowe oraz zatrudniają głównie osoby z najbliższego otoczenia; istnienie wolnego etatu nie jest sygnalizowane opinii publicznej. Mało jest lokalnych inwestycji, które pozwoliłyby na powstanie nowych miejsc pracy. Badani przedsiębiorcy uważają, że przyczyną tego stanu rzeczy jest mało kreatywne podejście władz, które nie dokładają wystarczających starań, żeby przyciągnąć zagranicznych inwestorów.

Inną przyczyną uniemożliwiającą zwiększenie zatrudnienia są wysokie koszty pracy. Każdy nowy pracownik to duży wydatek ponoszony przez pracodawcę. Badani przedsiębiorcy wskazują również na wysokie koszty szkoleń pracowników. Pracodawcy, redukując ponoszone koszty pracownicze, często zatrudniają „na czarno”, co prowadzi do rozwoju szarej strefy. Przedsiębiorcy powinni mieć pomoc od państwa przy wynagradzaniu pracowników. Powinny być dotacje na tworzenie miejsc pracy oraz powinno się finansować przedsiębiorców tworzących warsztaty dla uczniów.

Przedstawiciele badanych grup podzielali pogląd o szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy osób w wieku 18–24 lata oraz osób w wieku 50+. Wymienione grupy bezrobotnych zostały również ustawowo uznane za osoby będące w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Opinia respondentów jest zbieżna z danymi statystycznymi z tego terenu: według danych z grudnia 2012 roku bezrobotni powyżej 50 roku życia w liczbie 1123 osób stanowili 26,7% bezrobotnych ogółem. W przypadku osób w wieku 18–24 lata odsetek ten wyniósł 13,8% (634 osoby)¹¹. Biorąc pod uwagę statystyki, nie jest to grupa będąca w trudniejszej sytuacji na rynku pracy niż inne. Respondenci najprawdopodobniej brali pod uwagę osoby młode na legionowskim rynku pracy, nie biorąc pod uwagę osób zatrudnionych w Warszawie, która w dużej mierze zaspokaja potrzeby zatrudnieniowe młodych mieszkańców powiatu i miasta.

Osoby młode:

Wśród przyczyn trudnej sytuacji osób młodych na rynku pracy respondenci najczęściej wskazują na system szkolnictwa niedopasowanego do potrzeb lokalnego rynku pracy. Ankietowani wskazują na niskie relacje nauki ze sferą gospodarczą. Oferta edukacyjna rozmiąga się z potrzebami rynku pracy. Szkoła nie spełnia funkcji pośrednika między pracodawcami i przyszłymi pracownikami. Zdaniem respondentów najczęściej wybierane przez osoby młode kierunki studiów to psychologia i pedagogika. Tymczasem rynek pracy jest przesycony absolwentami tych kierunków. Problem dotyczy również absolwentów szkół ogólnokształcących, które nie przygotowują młodzieży do wejścia na rynek pracy.

Respondenci wskazują również na małe doświadczenie zawodowe młodych osób, postawy roszczeniowe, niską motywację, co również wpływa na ich trudną sytuację na rynku pracy. Inne przyczyny bezrobocia osób młodych to: brak odpowiednich środków na rozwój oraz rozbudowana biurokracja. Wszystko to z kolei skutkuje migracją zarobkową wykształconych młodych ludzi, małe firmy są pozbawione kadry, prowadzi to również do rozwoju szarej strefy.

Osoby w wieku 50+:

Trudna sytuacja osób wieku 50+ wynika – zdaniem ankietowanych – nie tylko z sytuacji ekonomiczno-gospodarczej miasta i powiatu i takich czynników, jak: brak wolnych miejsc pracy, likwidacja zakładów pracy, ale również z takich przy-

¹⁰ Informacje uzyskane w Powiatowym Urzędzie Pracy w styczniu 2013 roku.

¹¹ Jw.

czyn, jak: niski poziom kwalifikacji zawodowych osób w tej grupie wiekowej, niedostosowanie kwalifikacji do potrzeb rynku pracy. Ankietowani uważają, że przyczyną ich trudnej sytuacji na rynku pracy są problemy natury psychicznej: brak wiary w swoje możliwości, obawa przed podjęciem nowej, innej pracy. Brak zatrudnienia w tej grupie prowadzi do takich negatywnych zjawisk, jak: ubożenie społeczeństwa, zmniejszenie popytu na dobra konsumpcyjne, zagrożenie patologią i przestępczością, wykluczenie społeczne, pogorszenie stanu zdrowia, a także konflikty rodzinne. Respondenci wskazują jeszcze na jeden problem w tej grupie wiekowej: większość osób w wieku 50+ pracowała przez wiele lat w zlikwidowanych przedsiębiorstwach, często na jednym stanowisku pracy i trudno im znaleźć zatrudnienie nawet po ukończeniu kursów kwalifikacyjnych.

Warto podkreślić, że charakterystyka potencjału bezrobotnych w wieku 50+ oraz osób młodych formułowana przez respondentów jest bardzo bliska portretowi tej grupy wyłaniającemu się z dotychczasowych ogólnopolskich danych statystycznych i badań socjologicznych.

Objęci badaniem przedstawiciele gmin, powiatu, instytucji rynku pracy, organizacji pozarządowych, samorządu gospodarczego i zawodowego, związków zawodowych i przedsiębiorców podkreślają, że trudna sytuacja na rynku pracy w Legionowie oraz powiecie legionowskim wymaga podejmowania działań w kierunku rozwiązania tego kluczowego problemu społeczno-gospodarczego regionu.

EDUKACJA

Zdaniem ankietowanych dla wspomagania rozwoju gospodarczego istotne jest również przygotowanie zasobów gospodarki dla przyszłych potrzeb gospodarki. Bieżące i przyszłe potrzeby rynku pracy powiatu legionowskiego i miasta Legionowa stanowią wyzwanie również dla lokalnego systemu edukacji. Oferta edukacyjna zdaniem respondentów rozmiąga się z potrzebami rynku pracy. Szkoła nie spełnia funkcji pośrednika między pracodawcami i przyszłymi pracownikami. Szczególną uwagę trzeba zwrócić na stymulowanie preferencji młodzieży w kierunku wykształcenia dla rozwoju gospodarki wiedzy. Należy również wprowadzić doradztwo zawodowe już na poziomie gimnazjalnym. Ankietowani wskazują również na konieczność położenia większego nacisku na naukę języków obcych. Powinna rozwijać się także edukacja w sferze przedsiębiorczości.

Generalna rekomendacja to działania w kierunku kształcenia według potrzeb rynku pracy. W odniesieniu do tendencji zewnętrznych niewątpliwa jest konieczność stymulowania wykształcenia w kierunkach technicznych. Sugeruje się pogłębienie badań; z jednej strony oczekiwać pracodawców, natomiast z drugiej – kreowania świadomości wyższych oczekiwań.

INFRASTRUKTURA

Zintensyfikowanie rozwoju powiatu legionowskiego i miasta Legionowo wymaga również skoncentrowania się na infrastrukturze. Część regionu w powiecie nie jest podłączona do sieci wodnej. Respondenci wskazują również na małą liczbę ścieżek rowerowych. Kolejny problem, którego rozwiązanie powinno stanowić priorytet, to poprawa infrastruktury komunikacyjnej: brak połączeń Legionowa z niektórymi miejscowościami powiatu legionowskiego. Stanowi to – zdaniem respondentów – barierę w podjęciu zatrudnienia w mieście Legionowo przez osoby zamieszkujące słabo skomunikowane tereny. Wybudowanie obwodnicy spowodowało postrzeganie Legionowa już jako jednej z dzielnic Warszawy. Są prowadzone działania w kwestiach komunikacji kolejowej, ale to wymaga – zdaniem respondentów – poprawienia komunikacji zewnętrznej, dostępności tej kolei.

Priorytetowymi, poza wymienionymi powyżej, są również działania skierowane w kierunku opieki medycznej. Mieszkańcy powiatu legionowskiego mają – zdaniem respondentów – ograniczony dostęp do opieki medycznej. Problem związany z opieką medyczną nie dotyczy tylko wyłącznie ich dostępności, ale również i jakości.

Podsumowując, działania priorytetowe dla społeczeństwa miasta Legionowo i powiatu legionowskiego to: działania na rzecz poprawy sytuacji na rynku pracy, infrastruktury oraz edukacji. Priorytetowe, poza działaniami w ww. kierunkach, są również działania zorientowane na zmianę mentalności społeczeństwa. Stymulowanie rozwoju społeczno-gospodarczego wymaga świadomości, że rozwój regionu to wspólne dobro. Wymaga to działań edukacyjnych i marketingowych.

2. Programy, projekty i zadania, które pozwolą osiągnąć cele

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie konkretnych programów, projektów lub zadań, które pozwolą na osiągnięcie założonych przez nich celów społeczno-gospodarczych w regionie. Cele te są spójne z analizą danych statystycznych dotyczących powiatu i miasta, która wskazała na kluczowe kierunki działań.

Poniższa tabela przedstawia wskazane przez respondentów propozycje rozwiązań zdiagnozowanych problemów społecznych oraz problemów z zakresu gospodarki.

Obszar priorytetowy	Cel	Proponowane programy, projekty, zadania, które pozwolą osiągnąć zamierzone cele
Rynek pracy	– zwiększenie liczby miejsc pracy w mieście Legionowo i powiecie legionowskim – zmniejszenie stopy bezrobocia w mieście Legionowo i powiecie legionowskim	– stworzenie stref inwestycyjnych – zbudowanie programu przyciągania inwestora zagranicznego – stworzenie inkubatora przedsiębiorczości – wsparcie przedsiębiorstw ukierunkowanych na branżę turystyczną – monitoring rynku pracy na poziomie lokalnym – szkolenia dla pracowników i pracodawców – powiatowy informator o lokalnych przedsiębiorcach – lokalne dofinansowanie przedsiębiorstw: środki na zakup maszyn, dotacje na tworzenie miejsc pracy – inwestycje: wybudowanie centrum handlowego – stworzenie warunków umożliwiających rozwój przedsiębiorczości: preferencyjne stawki najmu lokali usługowych, preferencyjne stawki podatków dla przedsiębiorców
Infrastruktura	– poprawa powiązań komunikacyjnych w powiecie legionowskim	– modernizacja drogi krajowej drogi nr 61 między Legionowem a Zegrzem – usprawnienie komunikacji w obrębie powiatu, szczególnie Legionowo i inne gminy – zintensyfikowanie działań wokół Zalewu Zegrzyńskiego – tworzenie ścieżek rowerowych – farmy baterii słonecznych
Edukacja	– poprawa jakości edukacji oraz dostosowanie edukacji do potrzeb rynku w mieście Legionowo i w powiecie legionowskim	– powiatowy informator o lokalnych szkołach – dofinansowanie przedsiębiorców przyjmujących uczniów na warsztaty i inne praktyczne formy nauczania zawodu – edukacja w sferze przedsiębiorczości
Usługi medyczne	– poprawa jakości usług medycznych w mieście Legionowo i powiecie legionowskim	– wybudowanie szpitala w partnerstwie publiczno-prywatnym

Respondenci proponowali głównie podjęcie działań w zakresie rynku pracy. Powinny to być działania wielkowskalowe, które powinny skoncentrować się na rozwoju przedsiębiorczości, wzmacnianiu kompetencji kadr, a także wzroście inwestycji, dzięki którym w Legionowie powstaną nowe miejsca pracy. Rynek pracy ściśle jest powiązany ze sferą edukacji. Proponowane tutaj działania to kształtowanie postaw przedsiębiorczych oraz ułatwienia dla przedsiębiorców.

3. Źródła finansowania proponowanych działań

Respondenci zostali poproszeni o wskazanie możliwych źródeł finansowania proponowanych działań mających na celu rozwiązywanie priorytetowych problemów regionu. W większości ankietowani nie podają możliwych form sfinansowania działań. Wynikać to może z faktu, że nie mają wiedzy o możliwych źródłach finansowania.

ROZDZIAŁ VI. Partnerstwo lokalne

1. Rola partnerstwa lokalnego

Dla klarownej oceny partnerstwa „Legionowskie Forum Dialogu” przydatne będzie krótkie wprowadzenie do roli partnerstw z perspektywy teoretycznej, uzupełnione doświadczeniami zagranicznymi i polskimi oraz dobrymi praktykami¹².

Z punktu widzenia teoretycznego rola partnerstwa lokalnego w państwie polega na tym, iż stanowi ono kluczowe ogniwo w ramach tzw. demokracji partycypacyjnej. Demokracja partycypacyjna uznawana jest za odmianę, a nawet – w mniemaniu swoich zwolenników – za doskonalszy sposób demokratycznego rządzenia niż dotychczasowe rozwiązanie, tj. demokracja przedstawicielska. Koncept należy do rodziny pojęć typu „governance” lub „zarządzanie w sieci”, gdzie władza przybiera postać „zarządzania”. Zarządzanie odbywa się w ramach złożonych struktur, w których uczestniczą rozmaici interesariusze, wspólnie i partnersko rozwiązujący problemy kolektywne i dbający o wspólne cele („władza ku”). Zwolennicy tego stylu rządzenia chętnie odgraniczają się od bezdusznego stylu dotychczasowej biurokracji z jej preferencją do „władzy nad”. Zachwalają ów nowatorski i sieciowy styl rządzenia, twierdząc, iż pozwala on lepiej wypełnić braki „staromodnej” i czasami wręcz „ślepej” demokracji przedstawicielskiej.

Lokalnym ucieleśnieniem idei demokracji partycypacyjnej jest właśnie partnerstwo lokalne. Innymi słowy, tradycyjna władza lokalna, dotychczas zhierarchizowana i wysoce formalna, ustępuje tu miejsca „zarządzaniu lokalnemu”. Esencją tego podejścia jest przeniesienie władzy i odpowiedzialności za rozwój lokalny ze wspomnianych tradycyjnych biurokratycznych struktur (z ich odgórnym nakazowym monologiem) na sieć różnorodnych podmiotów wywodzących się z danego regionu, prowadzących oddolny, wspólny dialog i chcących dobrowolnie i ambitnie współkształtować przestrzeń, w której żyją i którą dobrze znają.

Twierdzi się, że partnerstwo pozwala integrować wiedzę z różnych specjalizacji i sfer życia, co byłoby trudne i wyjątkowo żmudne w przypadku postępowania *stricte* urzędowego. Partnerstwo chwalone jest za możliwość utrzymania kontroli nad działaniami i ich umiejętne koordynowanie, doprowadzające do sprawnego realizowania wspólnych przedsięwzięć.

Należy jednak zwrócić uwagę, że mogą pojawić się wypaczenia. Lokalna sieciowość i gotowość podmiotów lokalnych do współpracy i dialogu są ściśle powiązane z lokalnym kapitałem społecznym. Pozytywny kapitał społeczny, zbudowany na przejrzystych i etycznych podstawach, jest nieodzowny do realizacji idei partnerstwa lokalnego. Niedostateczny kapitał społeczny uniemożliwia lub deformuje partnerstwo, prowadzi do nadużyć, do upadku zaufania, blokuje potencjał sieciowej współpracy i dialogu. Przejawia się w zjawiskach klientelizmu, skorumpowanej „brudnej” wspólnoty, marnotrawstwa zasobów (np. czasu, funduszy) i dobrej woli.

By bliżej nakreślić idealny wzorzec partnerstwa, posłużyć się można refleksjami takich badaczy, jak Rod Rhodes. Rhodes jest jednym ze światowych autorytetów w dziedzinie badań dotyczących tego nowego sposobu kolektywnego działania. Swoje koncepcje opisał w opracowaniu *The New Governance: Governance without Government*¹³.

¹² Poniższe teoretyczne rozważania opierają się na prezentacji dr. Andrzeja Zybały, wygłoszonej w ramach wspomnianego partnerstwa w dniach 22 i 23 maja 2012 roku, oraz na jego książce pt. *Siła partnerstwa* (Centrum Partnerstwa Społecznego „Dialog”, Warszawa 2007).

¹³ R.A.W. Rhodes, *The New Governance: Governance without Government*, Political Studies XLIV, 1996.

Z podobnych opracowań można wywnioskować, iż lokalne zarządzanie jest czymś szerszym niż samorząd (lokalną władzą). Partnerstwo cechuje się obecnością wielu organizacji i instytucji lokalnych, które są współzależne od siebie. Granice między sektorami publicznym, prywatnym i obywatelskim są płynne.

Należy zaznaczyć, że podmioty pozarządowe, wchodzące w skład partnerstwa, powinny być niezależne od władzy. Dzięki temu możliwe jest utrzymanie elastycznej i samoorganizującej się sieci, której uczestnicy nie czują presji ze strony formalnej władzy. Mimo że władza nie zajmuje uprzywilejowanej, suwerennej pozycji, może ona pośrednio (i w sposób niedoskonały) kierować sieciami.

Lokalni aktorzy, dla osiągnięcia wspólnych celów, wymieniają się zasobami i negocjują ze sobą dla osiągania wspólnych celów. Współdziałanie lokalnych organizacji i instytucji jest podobne do gry, ale zakorzenione w zaufaniu i regulowane przez zasady gry, które są wspólnie negocjowane i uzgadniane.

Wspomniane wspólne cele partnerstw są ich siłą napędową i racją bytu. Dotyczą kolektywnego rozwiązywania problemów, wynikających często ze zmieniających się realiów społecznych i gospodarczych. Podstawowymi obszarami¹⁴ działania partnerstw są: problemy lokalnego rynku pracy, integracja społeczna, lokalny rozwój gospodarczy, ochrona środowiska. Częstymi działaniami są: pomoc osobom zagrożonym marginalizacją, pomoc osobom mającym trudności w funkcjonowaniu na rynku pracy, dostosowywanie kwalifikacji lokalnych pracowników, dostosowywanie firm do wymogów rynku w zakresie elastyczności i szybkości reagowania na zmieniające się realia, usuwanie barier rozwojowych (związanych z unowocześnianiem kwalifikacji, wiedzy, metod zarządzania itp.).

Aby lepiej zrozumieć rolę i potencjał partnerstwa, skorzystamy z perspektywy doświadczeń Irlandii i Wielkiej Brytanii. W Irlandii trzy czynniki spowodowały, że partnerstwa miały odegrać istotną rolę w życiu lokalnym¹⁵. Pierwszy czynnik dotyczył nowych wyzwań dla polityki społecznej i przestrzennej: pojawiły się obawy dotyczące skutków istnienia znacznego długoterminowego bezrobocia w niektórych społecznościach kraju i rosła świadomość negatywnych skutków kumulowania się biedy w określonych środowiskach lokalnych. Po drugie narastało przekonanie, że rząd jest niezdolny do rozwijania efektywnych mechanizmów dostarczania usług publicznych na poziomie lokalnym. Trzeci czynnik dotyczył zmian w sposobie działania na poziomie centralnym: postanowiono, że coraz więcej programów lokalnego działania będzie uzgadnianych w partnerstwach.

Sztandarowym przykładem partnerstwa lokalnego w Irlandii są tzw. Development Boards, czyli Rady na Rzecz Rozwoju. Celem Rad na Rzecz Rozwoju jest integrowanie lokalnej władzy z innymi organizacjami i podmiotami działającymi na rzecz rozwoju. Partnerstwo jest oparte na regule: władze mają dopasować się do lokalnej społeczności, a nie odwrotnie. Ponadto dana lokalna instytucja nie powinna działać w oderwaniu od innych. Potrzebna jest bowiem synergia między instytucjami, wzajemne dopasowanie, dzięki czemu uniknie się choćby dublowania wysiłków. Twierdzi się, że dopiero w takiej formule mogą one sprawnie i skutecznie działać na rzecz lokalnych mieszkańców. Stąd rola Rad na Rzecz Rozwoju polega na wykonywaniu różnorodnych zadań. Wypracowują one wieloletnie strategie zgodnie z holistycznym i inkluzywnym podejściem. Pielęgnują potencjał lokalnego systemu do radzenia sobie z problemami ekonomicznymi, społecznymi i kulturowymi. Angażują się na rzecz równości szans. Ponadto pracują na rzecz wykorzystania wszystkich dostępnych zasobów dla realizacji strategii. Prowadzą analizę usług lokalnych instytucji (np. instytucji wsparcia przedsiębiorczości), w celu wykrycia i korekty ewentualnego dublowania. Identyfikują „puste miejsca” i luki w strukturze lokalnych usług, np. dla biznesu. Ich rola polega również na koordynacji długoterminowych planów członków partnerstw, działania w interesie społeczności lokalnej i tych, którzy korzystają z lokalnych usług, angażowania członków partnerstwa w podejmowanie decyzji. Podsumowując, Rady stoją przed istotnymi i kompleksowymi zadaniami.

Irlandzkie partnerstwa lokalne koncentrują swoje działania wokół takich dziedzin, jak: usługi dla bezrobotnych (zwłaszcza długotrwale), rozwój społeczności (pomoc dla osób zagrożonych marginalizacją), pomoc dla młodych osób (które nie pracują i się nie uczą), rozwój lokalny. W Wielkiej Brytanii partnerstwa rozwinęły się na podobnym gruncie społeczno-ekonomicznym. Odegrały szczególną rolę w 88 najbardziej ekonomicznie zaniedbanych społecznie okręgach. Dla tych okręgów uruchomiono finansowanie z Funduszu Odnowy Lokalnej (ang. *Neighbourhood Renewal Fund*).

¹⁴ Więcej informacji: *Wiedeńska deklaracja działania na rzecz partnerstwa, OECD*.

¹⁵ Zob. T. Haase i K. McKeown, *Developing Disadvantaged Areas through Area-Based Initiatives. Reflections on over a Decade of Local Development Strategies*, ADM, kwiecień 2003.

Sposób działania jest bardzo pragmatyczny. Finansowanie partnerstwa jest uwarunkowane sformułowaniem przez nie strategii i podpisaniem umowy z rządem – tzw. Lokalnych Porozumień. Partnerstwa mogą uzyskać wsparcie rządu w tych dziedzinach, w których dany region posiada słabsze wyniki (np. gdy poziom przestępczości jest wyższy niż średnia krajowa). Konkretnie oznacza to, że zmobilizowani partnerzy przedstawiają plan działań i negocjują z rządem (tj. regionalnym przedstawicielstwem) za pośrednictwem władz lokalnych. Porozumienia zawierane są na trzy lata. W nich zapisane zostają priorytety, które mają być realizowane dzięki lokalnym projektom. Muszą one mieścić się w rządowych priorytetach narodowych.

W Polsce również możemy mówić o bogatych doświadczeniach w zakresie budowy i funkcjonowania partnerstw.

Oto przykładowe inicjatywy, w ramach których powstawały partnerstwa:

- powiatowe i wojewódzkie rady zatrudnienia,
- programy PHARE 2000, 2002, 2003 (partnerstwa wokół problematyki zatrudnienia),
- Polsko-Amerykański Program Partnerstwa Lokalnego (promocja lokalnego partnerstwa wokół problemów bezrobocia),
- Leader +, Lider (partnerstwo dla środowisk wielkich i wiejsko-miejskich, wokół rozwoju lokalnego),
- Centrum Aktywności Lokalnej (partnerstwa wokół aktywizowania obywatelskiego),
- rady pożytku publicznego (zasady funkcjonowania organizacji pozarządowych i współpracy z władzą lokalną),
- partnerstwa wokół ośrodków pomocy społecznej,
- partnerstwa inicjowane przez ROEFS (Regionalne Ośrodki Europejskiego Funduszu Społecznego),
- partnerstwa wokół rozwijania i wprowadzania ekonomii społecznej,
- partnerstwa w ramach przygotowywanego Gminnego Modelu Wychodzenia z Bezdomności,
- partnerstwa na rzecz rozwoju lokalnego.

Mimo, zdawałoby się, dość szerokiego zastosowania partnerstw i bogatego doświadczenia w tym zakresie w Polsce, ich pozycję i sprawne funkcjonowanie utrudniają następujące czynniki:

- brak zaufania i skłonności do konsensusu,
- nieuporządkowany system zaspokajania interesów grupowych,
- brak formuły prawnej dla lokalnych partnerstw,
- brak klarownych narzędzi badawczych pozwalających partnerstwom tworzyć lokalne diagnozy i projekty,
- dominacja partnerstw projektowych (finansowanych z UE),
- brak dogłębnej świadomości korzyści, jakie przynoszą partnerstwa,
- pasywność rządu, który powinien zadbać o odpowiednie warunki do ich rozwoju (brak systemowego umiejscowienia partnerstw w strukturach zarządzania na poziomie lokalnym i brak centralnych programów wsparcia).

Wobec powyższego warto przypomnieć warunki uznawane za kluczowe dla sukcesu i rozwoju partnerstw¹⁶:

- przejrzystość i odpowiedzialność partnerskich struktur
- budowanie partnerstwa, w którym uczestniczą przedstawiciele wszystkich lokalnych grup społecznych (reprezentatywność),

¹⁶ Zob. *Deklaracja Wiedeńska, OECD*.

- tworzenie zasobu solidnej lokalnej wiedzy i ekspertyz jako podstawy dla diagnozowania lokalnych realiów oraz projektowania programów rozwiązywania lokalnych problemów,
- przyjęcie podejścia strategicznego, które wykracza poza realizację projektów i programów i może dostosować się do zmian w zglobalizowanej gospodarce,
- monitorowanie i ocenianie wyników realizacji działań partnerstwa,
- wiązanie partnerstw w sieci na poziomie krajowym i korzystanie z lekcji dostarczanych przez międzynarodową wymianę doświadczeń, by zapewnić skuteczny dialog z rządem,
- harmonizowanie interesów wszystkich grup społecznych na poziomie lokalnym,
- zdolność do działania sieciowego.

Po tych wstępnych rozważaniach, nakreślających ogólną rolę partnerstwa, w dalszej części zapoznamy się z rolą, jaką odegrało partnerstwo lokalne „Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie”, realizowane jako projekt Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Rola partnerstwa lokalnego „Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie” została zbadana na podstawie ankietowego badania ewaluacyjnego skierowanego do uczestników. Uczestnikami partnerstwa byli przedstawiciele Urzędu Miasta Legionowo, Starostwa Powiatowego w Legionowie, Powiatowego Urzędu Pracy, organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu, instytucji rynku pracy oraz przedsiębiorcy.

Ankiety uczestników partnerstwa zebrano w czasie ostatniego grudniowego spotkania poszczególnych sektorów.

Ankieta składała się z 9 pytań, w większości mających charakter otwarty, pozwalających na wyrażenie swobodnej opinii o funkcjonowaniu partnerstwa, krytycznych uwag i ewentualnych postulatów. Uczestnicy mogli się wypowiedzieć na temat szczególnie interesujących wydarzeń (pytanie: „Najbardziej pamiętam spotkanie dotyczące...”), korzyści płynących z partnerstwa (pytanie: „Największa korzyść z uczestniczenia w spotkaniach partnerstwa i w partnerstwie dla mnie to...” oraz „Największa korzyść dla mojej instytucji z uczestniczenia w spotkaniach partnerstwa i w partnerstwie...”), wyrazić propozycje na przyszłość (pytanie: „Gdyby nadal miały odbywać się spotkania partnerstwa, proponował(a)bym następujące tematy do podjęcia przez partnerstwo...” oraz „Za najlepszą formę dalszego funkcjonowania partnerstwa uważam...”). Ponadto ankieta została zaprojektowana w taki sposób, by uczestnicy wyrazili swoją ufność co do trwałości partnerstwa (pytanie: „Szanse dalszego funkcjonowania partnerstwa oceniam...”) oraz swoje krytyczne uwagi (pytanie: „Za najłagodniejszy punkt partnerstwa uważam...”).

W tej części zostaną przedstawione wnioski dotyczące roli partnerstwa, zgodnie z informacją zwrotną otrzymaną od uczestników za pośrednictwem wspomnianych ankiet. Dla przejrzystości i czytelności opisu w odrębnej części zostaną przedstawione informacje dotyczące metod dalszej współpracy międzysektorowej oraz kierunków rozwoju i zadań do wdrożenia przez partnerstwo lokalne.

Z perspektywy instytucji publicznych partnerstwo „Legionowskie Forum Dialogu...” posłużyło przede wszystkim do nawiązywania kontaktów, przepływu informacji między uczestnikami i tworzenia załączków ewentualnej z nimi współpracy.

Korzyścią dla instytucji publicznych była możliwość spotkania i zapoznania się z innymi interesariuszami. Spośród typowych głosów na temat korzyści z partnerstwa w tej kwestii można zacytować takie wypowiedzi, jak: „poznanie lokalnego środowiska organizacji pozarządowych i nawiązanie współpracy”, „zdobycie kontaktów”, „możliwość zapoznania z osobami pracującymi w innych instytucjach na terenie powiatu”. Ponadto Forum było dla uczestników okazją do wymiany doświadczeń i informacji (typowe cytaty: „możliwość zapoznania się ze spostrzeżeniami przedstawicieli innych jednostek”, „możliwość poznania różnych opinii na temat możliwych działań na rynku pracy”, „wymiana doświadczeń” itp.). Choć ogólnikowo i wstrzemięźliwie, instytucje publiczne także wspominały o perspektywie ewentualnej współpracy z partnerami („nawiązanie współpracy partnerskiej”, „poznanie lokalnego środowiska organizacji pozarządowych i nawiązanie współpracy”, „ewentualna możliwość lepszej współpracy z konkretnym partnerem” itp.).

Można zauważyć, że przedstawicielom instytucji publicznych partnerstwo kojarzyło się w szczególności ze spotkaniami, podczas których omawiania tematyka była specjalistyczna i konkretna. Na pytanie dotyczące spotkania, które pamiętają najbardziej, wymieniali co następuje (ustawione w kolejności od najczęstszych do rzadszych): problematyka szkolnictwa zawodowego (4 wskazania – najczęstsze), ustalanie celów krótko-, średnio- i długoterminowych (2 wskazania), budowanie projektów metodą warsztatową (2 wskazania) i inne sporadyczne, np. analiza przyczyn i opracowanie propozycji kierunków pracy w zakresie bezrobocia (1 wskazanie) itd. Taki rezultat wynika najprawdopodobniej z charakteru działalności danej instytucji – dana tematyka wpisuje się w ich codzienną pracę.

Instytucje publiczne wyraziły kilka negatywnych uwag co do funkcjonowania partnerstwa. Pojawiające się uwagi dotyczyły braku środków finansowych na wiele cennych projektów, które powstały w ramach partnerstwa. Zwrócono uwagę na „niewystarczającą liczbę projektów łączących NGO i przedsiębiorców”.

Organizacje pozarządowe również oceniły rolę partnerstwa – ze swojej perspektywy. Z jednej strony organizacje te doceniły możliwość nawiązania kontaktów, zdobycia nowej wiedzy, rozwinięcia współpracy i uświadomienia sobie swojej roli w rozwoju regionu. W odpowiedzi na pytania dotyczące największej korzyści z uczestniczenia w spotkaniach – ich przedstawiciele podawali odpowiedzi w stylu: „poznanie nowych ludzi, instytucji i organizacji pozarządowych”, „nawiązanie nowych kontaktów” czy „poznanie dyrektorów i placówek publicznych szkół”. Można zauważyć, że organizacje te zadowolone były z możliwości poznania innych organizacji pozarządowych (a także vice versa – z okazji do prezentacji tamtym organizacjom swojej działalności). Poza tym organizacje pozarządowe stwierdziły, że dzięki partnerstwu mogły rozszerzyć swoją wiedzę praktyczną. Cieszyły się ze zdobycia informacji dotyczących funkcjonowania innych uczestników – np. powiatowego urzędu pracy i ośrodka pomocy społecznej.

Pośród innych pozytywnych relacji należy wspomnieć o głosach zadowolonych z nawiązania współpracy (m.in. „próba zorganizowania ‘Festiwalu Smaków’ w Legionowie”) czy świadczących o satysfakcji ze świadomości wpływu na lokalną rzeczywistość („możliwość wyrażania i wpływania na problemy powiatu z punktu widzenia naszej organizacji”).

Poza tym krytycznie oceniano kapitał społeczny („brak wzajemnego zaufania”, „nie jesteśmy zintegrowani”), możliwości finansowania działań i aspekty organizacyjne („spotkania w godzinach pracy”).

Dla firm rola partnerstwa polegała głównie na lepszym zrozumieniu różnorodnych aspektów lokalnego rynku pracy, w tym na zapoznaniu się z jego aktorami, i na ewentualnym nawiązaniu z nimi współpracy. Z perspektywy firm partnerstwo było okazją do zdobycia znajomości, „poznania możliwości takich instytucji jak PUP czy Powiatowa Izba Gospodarcza w kierunku pomocy dla przedsiębiorców w tworzeniu miejsc pracy” czy „zapoznanie się z problemami legionowskiego rynku pracy”. Można odnieść wrażenie, że nie tylko interes własny („wspomaganie lokalnych małych przedsiębiorców”) kierował działaniami przedsiębiorców w ramach partnerstwa – cieszyli ich również „wkład w lepszy świat” (cytat z jednej z ankiet, które zostały wypełnione przez firmy).

2. Metody dalszej współpracy międzysektorowej

Wspomniane powyżej badanie ankietowe dotyczące ewaluacji partnerstwa lokalnego „Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie” jest również okazją do oceny i wyśtosowania sugestii co do metod dotychczasowej oraz dalszej współpracy.

Pierwszym zaleceniem jest, by zachować te sposoby postępowania, które uczestnikom przynosiły korzyści. Warto również zastanowić się nad metodami działania, które spotkały się z niezadowoleniem i krytyką uczestników. Należy jednak pamiętać, że jest to mniej lub bardziej hipotetyczne wnioskowanie, wykonywane za pośrednictwem ankiet. Powinno zostać potwierdzone (i ewentualnie ograniczone lub rozszerzone) w bezpośrednim kontakcie z uczestnikami, którzy zdecydowali o ostatecznych zmianach. Ponadto zostaną tu uwzględnione wyraźne postulaty wobec sposobu postępowania, które wyrazili sami uczestnicy w ramach poszczególnych grup.

Ogólnie można powiedzieć, że należy zachować i wspierać metody i formy działania, które pozwalałyby uczestnikom na bliższe zapoznanie się ze sobą i na przepływ informacji. W tym mogłaby pomóc sugestia samych uczestników, którzy zaproponowali utworzenie portalu internetowego partnerstwa.

Warto pogłębić „poczucie wspólnoty”, na przykład organizując wyjazd integracyjny (postulat części uczestników). Lepsza integracja środowiska partnerstwa pozwoliłaby podwyższyć poziom zaufania w środowisku, co stwarzałoby korzystniejsze warunki startowe dla wspólnej pracy nad problemami lokalnymi.

Pojawiło się również zapytanie o szersze włączenie społeczności lokalnej w pracę partnerstwa i poszerzenie grona partnerów.

Należy zwrócić uwagę na prośby natury organizacyjnej. Postulowano, by liderzy podejmowali się odpowiedzialności organizacyjnej.

Warto dodać, że w odpowiedzi na pytanie o częstość i formułę spotkań w ramach dalszego funkcjonowania partnerstwa większość uczestników opowiedziała się za częstym spotykaniem się w tym samym gronie (nawet do czterech razy w ciągu roku), a także za możliwością spotykania się w grupach tematycznych (w zależności od potrzeb).

Padły również wyraźne sugestie, by unikać łączenia tematów, np. problemów osób niepełnosprawnych i pozostałych osób. Należałoby je traktować odrębnie, by nikt nie czuł się niezrozumiany i wykluczony z dyskusji. Uczestnicy Forum widzą potrzebę specjalizacji i pracy w wąskich obszarach tematycznych.

Przyjrzyjmy się poszczególnym grupom.

W przypadku instytucji publicznych warto wspierać takie formy działania, które zapewniają im możliwość:

- bliskiego kontaktu z innymi partnerami lokalnymi w Legionowie,
- poszerzania wiedzy specjalistycznej, potrzebnej im w codziennej działalności.

Ponadto trzeba stworzyć mechanizmy, które niwelują dotychczasowe słabości partnerstwa z perspektywy instytucji publicznych, czyli:

- niewystarczającą liczbę projektów łączących organizacje pozarządowe i przedsiębiorców,
- brak syntetycznej informacji o partnerach (sugestia: informator).

W przypadku organizacji pozarządowych warto utrzymać i rozwijać te metody w partnerstwie, które im dają możliwość:

- nawiązywania kontaktów,
- zdobycia nowej wiedzy,
- rozwinięcia współpracy,
- uświadomienia sobie swojej roli w rozwoju regionu.

Organizacje pozarządowe pośrednio postulują, by w przyszłości partnerstwo działało w taki sposób, który by:

- dawał coś więcej niż nawiązanie kontaktów (patrz wyżej) – jest to ukryta prośba o to, by partnerstwo osiągało konkretne cele i dawało bardziej namacalne rezultaty,
- pomógł im zdobyć informacje o możliwości finansowania działań,
- uwzględniał ograniczenia natury organizacyjnej dla niektórych z nich („spotkania w godzinach pracy”).

W przypadku firm należy zachować i rozwijać te sposoby postępowania (spotkania, wykłady, inicjatywy itd.), które:

- pozwoliłyby im rozwijać wiedzę o funkcjonowaniu lokalnego rynku pracy i zapoznać się z jego aktorami,
- skutecznie spełniałyby ich potrzeby jako przedsiębiorców („wspomaganie lokalnych małych przedsiębiorców”),
- pielęgnowałyby poczucie, że przedstawiciele firm dają swój „wkład w lepszy świat”.

Podsumowując, należy powiedzieć, że z jednej strony partnerstwo powinno dalej stosować się do metod, które się sprawdziły i przynosiły korzyści. Z drugiej strony powinno dokonać pewnych ulepszeń w swoim sposobie działania, zgodnie z sugestiami uczestników. Uczestnicy wyrażają wolę dalszej pracy w partnerstwie i funkcjonowania Forum w dotychczasowym kształcie – stworzenie portalu, informatora z profilami poszczególnych podmiotów będących członkami Forum. Jednocześnie poza formułą ogólną oczekują wąskiej specjalizacji i pracy nad konkretnymi tematami, obszarami i problemami.

3. Kierunki rozwoju i zadania do wdrożenia przez partnerstwo lokalne

We wspomnianym badaniu na pytanie o szanse dalszego funkcjonowania partnerstwa uczestnicy Forum wypowiedzieli się następująco (w skali 0–3):

- nikt nie stwierdził, że „nie widzi szans” (0),
- 24% uczestników wypowiedziało się, że „widzi małe szanse” (1),
- 68% uczestników wypowiedziało się, że „widzi duże szanse” (2),
- 8% uczestników wypowiedziało się, że „widzi bardzo duże szanse” (3).

Warto zauważyć, że najmniej optymistycznie wypowiedziała się grupa organizacji pozarządowych, w której udział negatywnych odpowiedzi („widzi małe szanse”) był najwyższy.

Podsumowując, większość uczestników wypowiedziała się entuzjastycznie o dalszym istnieniu i rozwoju partnerstwa. Ponadto z komentarzy wyraźnie można wywnioskować, że wiele osób było pozytywnie zaskoczonych zaangażowaniem uczestników partnerstwa.

W ramach nowych zadań partnerstwa powinno ono ustosunkować się do uwag i rozważań uczestników dotyczących metod dotychczasowej i dalszej współpracy międzysektorowej.

Ponadto dla kształtowania przyszłego rozwoju partnerstwa przydatne będą informacje zawarte w ankietach. Uczestnicy zostali poproszeni, w ramach tego samego badania, o wylistowanie tematów i spraw, jakimi partnerstwo powinno się zająć w przyszłości. Przyjrzyjmy się preferencjom poszczególnych grup.

W przyszłości, wedle sugestii instytucji publicznych, partnerstwo powinno się skupić na następujących sprawach (w kolejności od najczęściej wymienianych): szkolnictwie zawodowym (14% wskazań), bliższej współpracy z innymi uczestnikami (10% wskazań), rozwoju dzieci i młodzieży (10% wskazań), aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych (7% wskazań), zwalczaniu bezrobocia (7% wskazań). Wskazania te są w przeważającej części spójne ze wskazaniami z warsztatów oraz wywiadów dotyczących obszarów priorytetowych dla powiatu i miasta.

W przypadku organizacji pozarządowych partnerstwo powinno zająć się następującymi sprawami (w kolejności od najczęściej wymienianych): rozwój dzieci i młodzieży (7% wskazań), możliwości finansowania organizacji pozarządowych (7% wskazań), stworzenie konkretnego projektu (7% wskazań), potrzeby osób niepełnosprawnych i wykluczonych (3% wskazań) i lokalna turystyka (3% wskazań).

Zgodnie z wyrażonymi sugestiami firm głównymi tematami byłyby: sposoby wspierania przedsiębiorców („wspomaganie lokalnych małych przedsiębiorców”, konkursy, „kreowanie rynków zbytu na produkty i usługi”, „inwestowanie w rozwój działalności produkcyjnej i usługowej”) oraz rynek pracy („dostosowanie kwalifikacji bezrobotnych do oczekiwań konsumentów”, współpraca między firmami a administracją rządową i samorządową dla rozwiązania kwestii bezrobocia, szczególnie z zakresu 50+).

Podsumowując, można zasugerować, by w najbliższej przyszłości partnerstwo podjęło się korekty pewnych sposobów działania (metod), zgodnie z oczekiwaniami uczestników. Poza tym powinno skoncentrować się na sprawach, które budzą szerokie zainteresowanie – co dałoby mu odpowiednią siłę napędową – jak np. problemy rynku pracy i osób

bezrobotnych (włączając kwestie osób niepełnosprawnych i szkolnictwa zawodowego), problemy dzieci i młodzieży czy bliska współpraca wszystkich uczestników przy tworzeniu i sfinalizowaniu konkretnego projektu (włączając kwestię finansowania).

Po okresie funkcjonowania partnerstwa międzysektorowego, które pozwoliło się poznać partnerom i wypracować kilka wspólnych projektów, nadszedł czas na tworzenie grup partnerskich wokół problemów, wyzwań, tematów. Międzysektorowe grupy powinny być nastawione nie tylko na analizę sytuacji i diagnozowanie problemów, gdyż ten etap pracy został już w dużej mierze wykonany, ale na konkretne działania. Działania te powinny zakładać długą perspektywę i budowanie trwałych relacji partnerskich.

Do rozważenia jest przyjęcie brytyjskiego lub irlandzkiego modelu wspierania partnerstw. Sposób działania jest bardzo praktyczny. Finansowanie partnerstwa jest uwarunkowane sformułowaniem przez nie strategii dotyczącej wybranego obszaru i podpisanie porozumienia w danym obszarze (np. wypracowanie rozwiązań ułatwiających przedsiębiorcom lokalnym zwiększenie zatrudnienia, zwiększenie zatrudnienia wśród osób poniżej 25 roku życia, zwiększenie osiedlania się nowych mieszkańców w powiecie / mieście). Partnerstwa mogłyby uzyskać wsparcie lokalne w tych dziedzinach, w których dany teren osiąga słabsze wyniki. Zmobilizowani partnerzy przedstawiliby plan działań i negocjowali go z władzami. Porozumienia powinny być zawierane na co najmniej trzy lata. Partnerstwo powinno opracować i przedstawić szczegółowy plan działań wraz ze wskazaniem efektów i wskaźników ich pomiaru. Można wprowadzić mechanizm weryfikacji działania partnerstwa, preferując już istniejące, działające porozumienia. Może się to dokonać jako inicjatywa lokalna lub jako partnerstwo publiczno-prywatne, w zależności od zakresu i planowanych form działań i udziału samorządu.

ROZDZIAŁ VII. Budowanie strategii rozwoju w sytuacji zmiany gospodarczej w mieście Legionowo i w powiecie legionowskim – zalecenia dodatkowe

Budowanie strategii rozwoju w sytuacji zmiany gospodarczej w mieście Legionowo i powiatu legionowskiego powinno koncentrować się wokół takich obszarów tematycznych, jak: rynek pracy, edukacja, infrastruktura.

Naturalną konsekwencją zmian gospodarczych będą zmiany na rynku pracy. Dla wspomagania rozwoju gospodarczego istotne jest przygotowanie zasobów pracy dla potrzeb przyszłej gospodarki.

Obszary szczególnie istotne dla rynku pracy:

- stymulacja wykształcenia i zatrudnienia w kierunkach zawodowych,
- aktywizacja osób młodych na rynku pracy,
- wzmożenie aktywności zawodowej starszych na rynku pracy.

Obok zostały omówione propozycje konkretnych działań, które ukierunkowane są na zdefiniowane cele związane z rynkiem pracy: zwiększenie liczby miejsc pracy oraz zmniejszenie stopy bezrobocia w mieście Legionowo i powiecie legionowskim.

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Legionowskie Obserwatorium Rynku Pracy	
Cel: dostarczenie informacji na temat zjawisk i trendów zachodzących na regionalnym rynku pracy i edukacji, dostarczanie rzetelnej informacji o rynku pracy, ułatwiającej podejmowanie decyzji o kierunkach rozwoju lokalnego.	Proponowane działania: - Monitoring ofert pracy - Monitoring zawodów deficytowych - Badanie planów i losów zawodowych absolwentów szkół ponadgimnazjalnych i uczelni wyższych - Badanie potrzeb i oczekiwań pracodawców odnośnie do pożądanych kwalifikacji i usług szkoleniowych - Badanie potrzeb i oczekiwań pracodawców odnośnie do absolwentów - Kompleksowa analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych - Publikacje wyników badań i analiz
Podmioty wdrażające: powiatowe urzędy pracy, organizacje pozarządowe	Grupa docelowa: przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe, osoby bezrobotne i nieaktywne zawodowo
Możliwe źródła finansowania: Inicjatywa lokalna, 8. 1 2	Mierniki realizacji: spadek liczby osób bezrobotnych (poprzez dostosowanie oferty szkoleniowej do sytuacji na rynku pracy)
Warunki konieczne do wdrożenia programu: środki finansowe, partnerstwo urzędów pracy, organizacji pozarządowych z przedsiębiorcami, zespoły badawcze.	
Uwagi: Działania podejmowane w ramach Legionowskiego Rynku Pracy mogą stanowić odniesienie dla innych programów, m.in. programów aktywizacji zawodowej osób młodych oraz starszych.	

Partnerstwo na rzecz rozwoju ekonomii społecznej	
Cel: aktywizacja społeczności lokalnych w zakresie minimalizowania wykluczenia społecznego, zapewnienie wsparcia instytucjonalnego osobom i instytucjom zainteresowanym powołaniem do życia przedsiębiorstw społecznych, zwiększenie poziomu wiedzy z zakresu tworzenia podmiotów ekonomii społecznej oraz budowanie pozytywnych relacji i wypracowanie systemu współpracy między instytucjami życia publicznego, społecznego i gospodarczego w celu tworzenia przedsiębiorstw społecznych. Mechanizm budowania partnerstwa realizowany jest poprzez: – wyłonienie organizacji liderkiej – wypracowanie programu działania partnerstwa lokalnego – prowadzenie grup samokształceniowych dla liderów lokalnych	Proponowane działania: – szkolenia dla liderów ekonomii społecznej – utworzenie Centrum Ekonomii Społecznej: ✓ wsparcie doradczo-szkoleniowe dla osób rozpoczynających działalność w sektorze ekonomii społecznej ✓ udzielanie dotacji na rozpoczęcie działalności ✓ spółdzielnie socjalne – wypracowanie metod integracji społeczno-gospodarczej środowisk lokalnych.

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Podmioty wdrażające: przedstawiciele samorządu lokalnego, przedstawiciele organizacji pozarządowych, właściciele lub skierowani przez właścicieli pracownicy przedsiębiorstw	Grupa docelowa: liderzy lokalni, osoby bezdomne, osoby bezrobotne, osoby długotrwale bezrobotne, osoby uzależnione
Opis partnerstwa: Model zakłada partnerstwo trójsektorowe	
Możliwe zewnętrzne źródła finansowania: PO FIO, inicjatywa lokalna	Mierniki realizacji: liczba powstałych nowych miejsc pracy, zmniejszenie liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, spadek liczby osób bezrobotnych, szczególnie w grupie do 25 roku życia i 50+
Warunki konieczne do wdrożenia programu: wyłonienie lidera, gromadzenie partnerów lokalnych do współpracy na rzecz rozwoju inicjatyw ekonomii społecznej, przeszkolenie liderów lokalnych, przygotowanie programów przeciwdziałania bezrobociu i wykluczeniu społecznemu wraz z wnioskami o ich dofinansowanie; pozyskanie bazy koniecznej do utworzenia Centrum Ekonomii Społecznej, zatrudnienie koordynatora oraz 2–3 pracowników, wybór konsultantów spośród przedsiębiorców lokalnych, powołanie spółdzielni socjalnych i przedsiębiorstw społecznych, zgodnie z lokalnymi potrzebami, zaplanowanie strategii rekrutacji grup docelowych	
Uwagi: Partnerstwo na rzecz rozwoju ekonomii społecznej może stanowić wsparcie dla pozostałych programów, w tym między innymi programów aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych. Tworzenie podmiotów ekonomii społecznej może stanowić alternatywę dla zagrożonych wykluczeniem społecznym z powodu bezrobocia lub ubóstwa.	

Programy aktywizacji osób młodych realizowane w partnerstwie trójsektorowym	
Cel: zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób w wieku 18–24 lata	Proponowane działania: – szkolenia zawodowe dostosowane do potrzeb lokalnego rynku pracy – poradnictwo zawodowe – warsztaty aktywizujące – staże zawodowe / praktyki / subsydiowane zatrudnienie – kampanie informacyjno-promocyjne skierowane do pracodawców – dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej – targi pracy
Podmioty wdrażające: urzędy pracy, organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa, szkoły, Centra Integracji Społecznej, jednostki samorządu terytorialnego.	Grupa docelowa: osoby bezrobotne i nieaktywne zawodowo w wieku 18–24 lata

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Opis partnerstwa: Kumulacja środków pochodzących z kilku instytucji pomocowych pozwala na objęcie kompleksowym wsparciem większej liczby osób. W oparciu o działania podejmowane przez współpracujące podmioty może powstać zespół lub forum ds. ograniczania bezrobocia, dysponujące własnym budżetem. W działania partnerstwa warto włączyć szkoły posiadające uprawnienia do prowadzenia kształcenia zawodowego, które mogą łatwo dostosować kierunki kształcenia do bieżących potrzeb edukacyjnych.	
Możliwe zewnętrzne źródła finansowania: 6.1.1 PO KL zrealizowany w partnerstwie z podmiotem z Wielkiej Brytanii lub Irlandii mającym doświadczenie działania w partnerstwie strategicznym, Program „Młodzież w działaniu”; inicjatywa lokalna	Mierniki realizacji: zmniejszenie poziomu bezrobocia wśród osób młodych
Warunki konieczne do wdrożenia programu: przeprowadzenie badania o potrzebach lokalnego rynku pracy, wybór odpowiednich przedsiębiorstw, w których uczestnicy programu będą odbywać staże zawodowe / praktyki / subsydiowane zatrudnienie, utworzenie przez pracodawców stanowisk pracy, funkcjonujących na zasadzie zatrudnienia subsydiowanego; zapewnienie dostępności kształcenia dla uczestników podejmujących zatrudnienie, w kierunku zgodnym z podejmowaną pracą	
Uwagi: Programy aktywizacji zawodowej osób młodych muszą być poprzedzone badaniem potrzeb i oczekiwań osób młodych oraz pracodawców, w tym zakresie wsparciem mogłoby być Legionowskie Obserwatorium Rynku Pracy.	

Programy aktywizacji osób starszych realizowane w partnerstwie trójsektorowym	
Cel: zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród osób powyżej 50 roku życia	Proponowane działania: – szkolenia, które powinny się skupiać na potwierdzeniu dotychczas nabytych kompetencji, szkolenia z zakresu ICT i języków obcych oraz przedsiębiorczości – usługi poradnictwa zawodowego – terapie (zwłaszcza w przypadku osób, które nie radzą sobie z sytuacją nagłej utraty zatrudnienia) – indywidualne wsparcie: opiekunowie, asystenci, animatorzy pracy – kampanie informacyjno-promocyjne, skierowane do pracodawców (kampanie społeczne na wzór kampanii dotyczących osób niepełnosprawnych, prezentacje) – stosowanie przez pracodawców outplacementu (zwolnień monitorowanych) – targi pracy – dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej – wsparcie w uzyskaniu dotacji unijnych bądź ulg podatkowych w pierwszym okresie prowadzenia działalności gospodarczej – usługi pośrednictwa pracy – wolontariat dla osób w wieku 50+

LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU - przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia
w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie

Podmioty wdrażające: urzędy pracy, organizacje pozarządowe, przedsiębiorstwa	Grupa docelowa: osoby bezrobotne i nieaktywne zawodowo w wieku powyżej 50 lat
Opis partnerstwa: Kumulacja środków pochodzących z kilku instytucji pomocowych pozwala na objęcie kompleksowym wsparciem większej liczby osób. W oparciu o działania podejmowane przez współpracujące podmioty może powstać zespół lub forum ds. ograniczania bezrobocia, dysponujące własnym budżetem.	
Możliwe zewnętrzne źródła finansowania: 6.1.1 PO KL realizowany w partnerstwie międzynarodowym z podmiotem z Wielkiej Brytanii lub Irlandii doświadczonym w funkcjonowaniu w partnerstwie na rzecz aktywizacji zawodowej tej grupy	Mierniki realizacji: zmniejszenie poziomu bezrobocia wśród osób starszych
Warunki konieczne do wdrożenia programu: przeprowadzenie badania o potrzebach lokalnego rynku pracy, wybór odpowiednich przedsiębiorstw, w których uczestnicy programu będą odbywać staże zawodowe / praktyki / subsydiowane zatrudnienie, utworzenie przez pracodawców stanowisk pracy funkcjonujących na zasadzie zatrudnienia subsydiowanego; zapewnienie dostępności kształcenia dla osób podejmujących zatrudnienie, w kierunku zgodnym z podejmowaną pracą	
Uwagi: Programy aktywizacji zawodowej osób starszych muszą być poprzedzone badaniem potrzeb i oczekiwań osób młodych oraz pracodawców, w tym zakresie wsparciem mogłoby być Legionowskie Obserwatorium Rynku Pracy.	

Programy CSR (społecznej odpowiedzialności biznesu)	
Cel: budowanie lokalnego partnerstwa między środowiskiem przedsiębiorców a podmiotami trzecimi: instytucje społeczne oraz publiczne, organizacje pozarządowe.	Proponowane działania: – zbiórki pracownicze: gromadzenie środków finansowych, jak również przedmiotów potrzebnych do egzystencji człowieka, jak: ubrania, żywność, pomoce naukowe, zabawki czy środki higieny – pay-roll: deklaracja pracowników firmy do regularnego przekazywania określonej przez siebie, niewielkiej sumy z pensji na cele charytatywne. Suma zostaje podwojona przez przedsiębiorcę z własnych środków i przekazana w formie darowizny na ustalone konto organizacji pozarządowej lub instytucji społecznej. – wolontariat pracowniczy: program przygotowywany we współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi – akcje jednorazowe lub działania stałe – wsparcie merytoryczne organizacji pozarządowych – bezpłatne świadczenie usług prawnych, finansowych, księgowych, promocyjnych, informatycznych i innych
Podmioty wdrażające: zrzeszenie przedsiębiorców, przedsiębiorstwa Partnerzy: ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe, szkoły	Grupa docelowa: osoby ubogie, organizacje pozarządowe
Możliwe źródła finansowania: środki zrzeszenia przedsiębiorców, własne przedsiębiorstw	Mierniki realizacji: Partnerstwo

Warunki konieczne do wdrożenia programu:

działania informacyjno-promocyjne dotyczące wolontariatu pracowniczego, zaangażowanie instytucji zajmujących się wsparciem osób ubogich, przedsiębiorcy, pracownicy deklarujący chęć pomocy osobom ubogim

Problemy społeczno-gospodarcze na terenie miasta Legionowo i powiatu legionowskiego mogą być zminimalizowane jedynie poprzez działania wielowymiarowe, które muszą być ze sobą ściśle powiązane i wzajemnie się uzupełniające.

Elementem wdrażania strategii powinno być powołanie partnerstwa na rzecz rozwoju lokalnego. Połączenie zasobów i potencjału samorządów, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych stanowi platformę dyskusji i działań dających możliwość wcielenia w życie niezbędnych procesów prowadzących do osiągnięcia przyjętych celów. Włączenie w proces dyskusyjny, decyzyjny i operacyjnych działań wielu aktorów życia społeczno-gospodarczego daje nadzieję, że postrzeganie rozwiązań rozwoju regionalnego jako wspólnego dobra nabierze realnych ram współpracy pomiędzy samorządem, biznesem i społeczeństwem.

Partnerstwo ogólne, działające jako partnerstwo na rzecz rozwoju lokalnego, powinno działać w grupach na rzecz określonych problemów i wyzwań. Może być wspierane przez władze w formie inicjatywy lokalnej. Musiałaby być to grupa podmiotów przedstawiająca określony plan działania, pomysł do rozwiązania jakiegoś problemu, wdrożenia nowej koncepcji w oparciu o wspólne działanie i wzajemne uzupełnianie się. Grupa powinna działać przez określony czas bez wsparcia ze środków publicznych celem uwiarygodnienia swojej racji bytu. Poza szansą na rozwiązanie konkretnych problemów przeciwdziałałoby to postawie wycofania społecznego, roszczeniowości i rozpadowi istniejącego kapitału społecznego. Budowałoby tożsamość lokalną i lokalny patriotyzm. Jednocześnie inicjatywy mogłyby być promowane w Polsce jako przykład działania wspólnego, zwiększyłyby to też szansę na środki centralne na daną inicjatywę.

Autorzy:

Ada Domańska, Agata Dziubińska-Gawlik, Michał Mierzwa, Anna Moskwa, dr Andrzej Zybala

KALENDARIUM DZIAŁAŃ W PROJEKCIE „LEGIONOWSKIE FORUM DIALOGU – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie”

Prace w ramach projektu „Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie” opierały się na pracy podmiotów, które przystąpiły do partnerstwa. Objęły cykl ośmiu spotkań warsztatowych, odbywających się w trzech zespołach zadaniowych, skupiających instytucje rynku pracy, organizacje non profit oraz przedsiębiorców. Uczestnicy wszystkich zespołów brali również udział w trzech spotkaniach Partnerstwa Lokalnego „Legionowskie Forum Dialogu” oraz w trzech dodatkowych spotkaniach i warsztatach, zorganizowanych w odpowiedzi na potrzeby zgłaszane w trakcie prac poszczególnych zespołów zadaniowych. Poniżej przedstawiono kalendarium spotkań, jakie odbyły się w ramach prac projektowych.

I spotkanie Partnerstwa Lokalnego 21 grudnia 2011 r.	Spotkanie przedstawicieli wszystkich trzech sektorów reprezentowanych w projekcie (instytucjonalnego, społecznego i przedsiębiorczości) miało za zadanie prezentację celu projektu, jakim jest przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia, wywołanego procesami adaptacyjnymi i modernizacyjnymi. Założeniem projektu było utworzenie partnerstwa lokalnego, przed którym postawiono zadanie wypracowania – przy udziale przedstawicieli lokalnych instytucji rynku pracy, przedsiębiorców i organizacji pozarządowych – strategii przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą na poziomie lokalnym. Drogą do osiągnięcia założonych celów była praca trzech zespołów zadaniowych: ds. rynku pracy, ds. przedsiębiorczości i ds. non profit, która objęła m.in. analizę kondycji każdego z sektorów, identyfikację kierunków zmian w nim zachodzących, analizę SWOT, diagnozę problemów, jak również proponowanie możliwych do wprowadzenia rozwiązań systemowych.
I spotkanie zespołów zadaniowych 10 i 11 stycznia 2012 r.	Pierwsze spotkania zespołów zadaniowych to wprowadzenie uczestników projektu w problematykę związaną z rynkiem pracy powiatu legionowskiego. Członkowie każdego z zespołów zapoznali się ze strukturą zatrudnienia w powiecie, czynnikami wpływającymi na wysokość bezrobocia oraz możliwościami urzędu pracy w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Spotkania te były też okazją do wzajemnego poznania się członków poszczególnych sektorów reprezentowanych w projekcie oraz wyartykułowania przez nich swoich oczekiwań wobec projektu. Wspólnie wypracowano też zasady, jakie będą przestrzegane podczas prac zespołów zadaniowych.
II spotkanie zespołów zadaniowych 14 i 15 lutego 2012 r.	Drugie spotkanie zespołów zadaniowych to praca warsztatowa, której celem było zdiagnozowanie najbardziej istotnych z punktu widzenia uczestników projektu problemów lokalnej społeczności powiatu legionowskiego. Członkowie zespołów opracowali dla wskazanych przez siebie zagadnień drzewa problemów, które w przejrzysty sposób przedstawiały zarówno przyczyny, jak i skutki kwestii wymagających w powiecie legionowskim rozwiązania. Przeprowadzona w ten sposób analiza posłużyła do sformułowania celów, dla których w dalszym toku warsztatu członkowie zespołów określili siły hamujące oraz napędowe, czyli czynniki, które blokują lub wspierają osiągnięcie celu i tym samym rozwiązanie problemu.

III spotkanie zespołów zadaniowych 13 i 14 marca 2012 r.	Trzecie spotkanie zespołów zadaniowych to kontynuacja prac rozpoczętych na poprzednich warsztatach. Po dyskusji w grupach roboczych uczestnicy wspólnie ocenili, które ze sformułowanych na poprzednim spotkaniu celów powinny mieć najwyższy priorytet. W ten sposób każdy z zespołów zadaniowych wybrał trzy najważniejsze cele, na których skupił się w dalszych pracach. Kolejnym krokiem było sformułowanie do wybranych celów głównych celów szczegółowych, podzielonych na krótko-, średnio- i długoterminowe. Ponieważ celem projektu było m.in. stworzenie forum, dzięki któremu uczestnicy będą mieli możliwość wymiany doświadczeń, wzajemnego poznania i nawiązywania współpracy, członkowie zespołów zostali poproszeni o określenie zasobów ludzkich, technicznych, instytucjonalnych, doświadczenia oraz wszystkich innych instytucji, którą reprezentują.
IV spotkanie zespołów zadaniowych 17 i 18 kwietnia 2012 r.	Prace podczas czwartego z cyklu spotkań warsztatowych zespołów zadaniowych skupiły się na przeprowadzeniu analizy SWOT poszczególnych sektorów: rynku pracy, społecznego i przedsiębiorczości. Każdy z zespołów skupił się przede wszystkim na analizie własnego sektora, niemniej jednak pracowano też nad analizą słabych i mocnych stron, szans i zagrożeń pozostałych dwóch sektorów reprezentowanych w projekcie, widzianych z perspektywy członków danego zespołu zadaniowego. Prace objęły też określenie zasobów wszystkich trzech sektorów. Ostatnim elementem warsztatów było sprecyzowanie oczekiwań danego sektora wobec pozostałych dwóch sektorów, jak również określenie, co przedstawiciele sektora reprezentowanego przez zespół oraz pozostałych dwóch mogą wnieść w proces tworzenia partnerstwa na rzecz rozwiązywania problemów powiatu legionowskiego.
V spotkanie zespołów zadaniowych 22 i 23 maja 2012 r.	Piąte spotkanie zespołów zadaniowych skupiło się wokół problematyki partnerstwa: czym ono jest, jakie są zasady powstawania oraz korzyści z jego sprawnego funkcjonowania. Prelegenci – wśród nich moderator partnerstwa Legionowskie Forum Dialogu oraz zaproszeni goście – podkreślali, że usankcjonowaniem partnerstwa może być porozumienie zawarte między partnerami oraz fakt, że niezbędnym elementem jest harmonogram realizacji wspólnego przedsięwzięcia. Prezentowano również historię rozwoju partnerstw, ich rodzaje i funkcje, jakie pełnią w lokalnym zarządzaniu. Omówiono obszary życia społeczno-gospodarczego, w których idea lokalnego partnerstwa może zostać wykorzystana, dyskutowano o ich mocnych i słabych stronach, zaprezentowano również dobre praktyki z Polski i zagranicy.

II spotkanie Partnerstwa Lokalnego 20 czerwca 2012 r.	Drugie spotkanie Partnerstwa Lokalnego poświęcono podsumowaniu wyników prac warsztatowych zespołów zadaniowych i na podstawie rezultatów pracy zespołów zarekomendowano najważniejsze obszary wymagające wsparcia. Zaprezentowano również raport, opracowany przez zespół ekspertów wspierających prace partnerstwa, sporządzony na podstawie badań i wywiadów przeprowadzonych wśród uczestników projektu, zawierający diagnozę potrzeb i ocenę potencjału zasobów ludzkich powiatu legionowskiego w kontekście zapotrzebowania na te zasoby w sektorach publicznym, społecznym i prywatnym, z uwzględnieniem istniejącego kapitału społecznego. Drugie spotkanie partnerstwa to również realizacja postulatu uczestników, którzy wskazywali na potrzebę spotkania w gronie przedstawicieli wszystkich trzech sektorów. Członkowie partnerstwa wzięli udział w warsztatach, podczas których w grupach roboczych pracowano nad kwestiami wskazanymi przez uczestników. Efektem prac były konkretne pomysły na projekty wraz z deklaracją instytucji i organizacji, które włączą się w ich realizację.
VI spotkanie zespołów zadaniowych 11 i 12 września 2012 r.	Gościem szóstego spotkania zespołów zadaniowych był przedstawiciel powiatu mińskiego, który wskazał efekty działania partnerstwa lokalnego ze swojego terenu. Zaprezentował wypracowane w ramach cyklu spotkań warsztatowych cztery projekty, których celem było ożywienie gospodarcze regionu. Kontynuowano też pracę w grupach roboczych nad projektami, których zarys powstał podczas II spotkania Partnerstwa Lokalnego. Uczestnikom spotkania przedstawiono propozycję zorganizowania dodatkowych spotkań w postaci bezpłatnych szkoleń (np. szkolenia dotyczącego wypełniania wniosków z PO KL), która spotkała się z dużym zainteresowaniem członków zespołów zadaniowych.
Warsztat z pisania wniosków o dofinansowanie projektów z działania 6.1.1 PO KL 28 września 2012 r.	Warsztat został zorganizowany w odpowiedzi na potrzeby zgłaszane przez członków zespołów zadaniowych i deklarowane przez nich zainteresowanie pogłębieniem wiedzy z zakresu opracowania aplikacji o środki z PO KL. Namacalnym efektem warsztatu były trzy wnioski o dofinansowanie projektów złożone w ramach konkursów z działania 6.1.1. PO KL. Warsztaty odbyły się w sali udojętnionej nieodpłatnie przez Urząd Miasta Legionowo.
VII spotkanie zespołów zadaniowych 9 i 22 października 2012 r.	Siódme spotkanie zespołów zadaniowych skupiło się na wypracowaniu rozwiązań i propozycji konkretnych działań, jakie mogą zostać podjęte w celu rozwiązania wybranych przez uczestników problemów. Grupy robocze pracujące nad poszczególnymi kwestiami rekrutowały się spośród członków różnych sektorów. Zgodnie z formułą przyjętą na II spotkaniu Partnerstwa Lokalnego nie stosowano ścisłego podziału na sektory. Uczestnicy brali udział w dyskusji i wypracowaniu rozwiązań do interesujących ich zagadnień. Warsztat zakończyła prezentacja wypracowanych rozwiązań i propozycji.

Deбата pt. „Dopasowanie oferty szkół zawodowych do potrzeb rynku pracy” 22 października 2012 r.	Jednym z istotnych problemów, na jaki wskazywali uczestnicy projektu, był brak wykwalifikowanych pracowników w konkretnych zawodach. Jego przyczyn upatrywali w fakcie, że oferta szkół zawodowych w powiecie nie jest dostosowana do potrzeb lokalnego rynku pracy i oczekiwań przedsiębiorców. W efekcie partnerzy projektu podjęli się zorganizowania debaty, w której udział wzięli przedsiębiorcy, przedstawiciele szkół zawodowych oraz przedstawiciele samorządów lokalnych. Dyskusja była doskonałą okazją do wymiany poglądów, poznania wzajemnych oczekiwań i określenia możliwości współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a szkołami zawodowymi z terenu powiatu legionowskiego.
VIII spotkanie zespołów zadaniowych 15 i 29 listopada 2012 r.	Podczas ósmego spotkania zespołów zadaniowych przedstawiono najważniejsze kwestie, którymi zajmowały się grupy robocze, oraz działania, jakie już zostały podjęte, aby rozwiązać zdiagnozowane problemy. Spotkanie było okazją do dyskusji nad efektami prac zespołów oraz określenia, co jest według uczestników projektu celem funkcjonowania partnerstwa. Pracowano też nad sformułowaniem misji i wizji partnerstwa z punktu widzenia wszystkich trzech sektorów reprezentowanych w partnerstwie. Ostatnim elementem spotkania była ewaluacja partnerstwa. Każdy z członków zespołów dokonał podsumowania, co było dla niego najważniejsze w projekcie oraz co zyskał i osiągnął dzięki wspólnym spotkaniom w ramach projektu. Na zakończenie spotkania uczestnicy określili kolejne tematy i kwestie problemowe, nad którymi chcieliby pracować po zakończeniu projektu, ale nadal w partnerstwie.
Spotkanie podsumowujące prace zespołów zadaniowych 5 grudnia 2012 r.	Spotkanie podsumowujące prace zespołów zadaniowych to dyskusja nad przygotowanymi przez moderatorów zespołów raportami sektorowymi. Na podstawie prac zespołów w raportach zawarto m.in. opis sektora, w tym prezentację zasobów, jakimi dysponuje, diagnozę jego problemów oraz opis wypracowanych w zespole projektów. Spotkanie było okazją do dyskusji nad treścią dokumentów, które uczestnicy partnerstwa otrzymali z wyprzedzeniem, tak by mogli podczas niego zgłosić uwagi i uzupełnienia.
Warsztat z pisania wniosków o dofinansowanie projektów z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich 18 grudnia 2012 r.	W związku z ogłoszeniem naboru wniosków o dofinansowanie projektów z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich dla uczestników projektu został zorganizowany warsztat z pisania wniosków do FIO. Warsztaty odbyły się w sali udostępnionej przez Stowarzyszenie ArtBale. Ich celem było wsparcie, kierowane głównie do przedstawicieli sektora społecznego, w aplikowaniu o środki zewnętrzne na realizację projektów na rzecz lokalnej społeczności.
III spotkanie Partnerstwa Lokalnego 30 stycznia 2013 r.	Trzecie spotkanie Partnerstwa Lokalnego zostało poświęcone podsumowaniu działań realizowanych w projekcie. Zaprezentowano na nim wypracowaną w toku prac projektowych „Strategię przeciwdziałania i zarządzania zmianą gospodarczą w powiecie legionowskim do 2020 roku”.

Projekt „Legionowskie Forum Dialogu – przeciwdziałanie wzrostowi bezrobocia w wyniku procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w Legionowie”

Realizatorzy projektu:

Urząd Miasta Legionowo – lider

Starostwo Powiatowe w Legionowie – partner

Powiatowy Urząd Pracy w Legionowie – partner

Powiatową Izbę Gospodarczą w Legionowie – partner

Biuro projektu:

Urząd Miasta Legionowo

Ul. marsz. J. Piłsudskiego 41

05-120 Legionowo

II piętro, pok. 3.23 – tel. 22 766 40 73, 22 766 40 74

e-mail: fundusze.zewnetrzne@um.legionowo.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego oraz z budżetu państwa w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.